ЦЕНТР МЕЖДУНАРОДНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОГРАММ
ОГБПОУ «СМОЛЕНСКАЯ АКАДЕМИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ»
ЧУ «ЖЕЗКАЗГАНСКИЙ КОЛЛЕДЖ БИЗНЕСА И ТРАНСПОРТА

EDU TRAVEL
ЦЕНТР МЕЖДУНАРОДНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОГРАММ

ЖЕЗҚАЗҒАН БИЗНЕС ЖӘНЕ КӨЛІК КОЛЛЕДЖІ
ЖЕЗКАЗГАНСКИЙ КОЛЛЕДЖ БИЗНЕСА И ТРАНСПОРТА

СМОЛЕНСКАЯ АКАДЕМИЯ
СМОЛ АПО
ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

БІЛІМ БЕРУДЕГІ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР: ТӘЖІРИБЕ, ІЗДЕНІС ЖӘНЕ ДАМУ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ

INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN EDUCATION: EXPERIENCE, SEARCHING AND DEVELOPMENT PROSPECTS

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБРАЗОВАНИИ: ОПЫТ, ПОИСК, И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

МАТЕРИАЛЫ II МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ

ЖЕЗКАЗГАН,
25 ЯНВАРЯ 2017 ГОДА

ЦЕНТР МЕЖДУНАРОДНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОГРАММ
ОГБПОУ «СМОЛЕНСКАЯ АКАДЕМИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ»
ЧУ «ЖЕЗКАЗГАНСКИЙ КОЛЛЕДЖ БИЗНЕСА И ТРАНСПОРТА

Білім берудегі инновациялық технологиялар: тәжірибе, ізденіс және даму перспективалары

INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN EDUCATION: EXPERIENCE , SEARCHING AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Инновационные технологии в образовании: опыт, поиск, и перспективы развития

Жезказган 2017

УДК 37.0 (063)
ББК 74.04
Б 94

Редакционная коллегия:

С.С.Жумкина–директор колледжа, к.ф.н.,профессор РАЕ,член-корреспондент академии наук РК (Республика Казахстан, Карагандинская обл., г.Жезказган)
Т.И.Сороковик – к.п.н., директор Центра международного сотрудничества и образовательных программ «Эду Трэвел» (Республика Беларусь, г.Минск)
И.П.Татаринова – к.п.н.,директор ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования» (Россия, г. Смоленск)
Ж.Г.Абынагиева–к.т.н.,зав.кафедрой специальных дисциплин «Мамандықтану» (Республика Казахстан, Карагандинская обл., г.Жезказган)
Ж.С.Нуртазинова – магистр ф.н.,зам.директор по УМР (Республика Казахстан, Карагандинская обл., г.Жезказган)
А.З.Сулейменова – магистр ф.н.,зам.директор по УР; (Республика Казахстан, Карагандинская обл., г.Жезказган)
Н.И.Синельникова-преподаватель русского языка и литературы высшей категории, член комиссии;(Республика Казахстан, Карагандинская обл., г.Жезказган)

«Білім берудегі инновациялық технологиялар: тәжірибе, ізденіс және даму перспективалары»= «Инновационные технологии в образовании: опыт, поиск, и перспективы развития»=« INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN EDUCATION: EXPERIENCE , SEARCHING AND DEVELOPMENT PROSPECTS»: – Материалы международной научно-практической конференции Казахстан (Карагандинская область, г.Жезказган, 25 января) 2017 – 289 бет – қазақша, орысша, қазақша

ISBN 978-601-280-867-4

Аталған жинаққа «Білім берудегі инновациялық технологиялар: тәжірибе, ізденіс және даму перспективалары» атты халықаралық ғылыми-практикалық конференциясына ұсынылған баяндамалар мен мақалалар енгізілді. Қазіргі заманғы білім беру технологияларын жетілдіру және маңыздылығы туралы талқылау, Қазақстанда және шетел оқу орындарындағы инновациялық тәжірибелерді насихаттау және тарату.

Жинақ кең ауқымды оқырмандарға арналған. Конференция қатысушының тіркеу есебімен қаржыландырылды. Мақала мазмұны үшін автор жауап береді және колледж өз көзқарасын білдірмейді.

В настоящее издание вошли доклады и статьи участников международной научно-практической конференции «Инновационные технологии в образовании: опыт, поиск, и перспективы развития», проведенной в целях обсуждения актуальных проблем и совершенствования современных педагогических технологий, распространение и пропаганда инновационных путей в образовательных учреждениях Казахстана, ближнего и дальнего зарубежья.

Сборник рассчитан для широкой аудитории. Финансировался при подддержке участников конференции. Содержание данной публикации является предметом ответственности авторов и не отражает точку зрения колледжа.

УДК 37.0(063)
ББК 74.04

ISBN 978-601-280-867-4

© ЧУ «Жезказганский колледж Бизнеса и транспорта», 2017

Жумкина С.С., Төлен Р.
«Жезқазған бизнес және көлік колледжі» ЖМ
Жезқазған қ., Қазақстан Республикасы

ҚАЗАҚ ЕРТЕГІЛЕРІН КЛАССИФИКАЦИЯЛАУДЫҢ ӨЗІНДІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Қазақ ертегілерін зерттеуге М.Әуезов, Қ.Жұмалиев, Е.Ысмайыловтар белсене араласты. М.Ғабдуллин, Б.Кенжебаев, Х.Сүйіншәлиев, С.Садырбаев, С.Қасқабасов, Ә.Қоңыратбаевтардың қосқан үлесі елеулі.

Айтулы ғалым Ш.Уәлиханов өз еңбектерінде қазақ, қырғыз халықтарының ауыз әдебиеті үлгілерін, ертегілер, аңыз – әңгімелерін басқа халықтардың көне мұраларымен салыстыра отырып, өте мәнді тұжырымдар, пікірлер айтады. Ғалым қырғыз фольклоры негізінде үш топқа бөліп қарастырған. Ол ертегілер мен тарихи немесе қиялға тән аңыз - әңгімелерді жеке бір сала етіп алып көрсетеді. Бұларда қиял- ғажайып сарындардың мол кездесетінін зерттеуші жіті байқаған. Ертегілер мен аңыздарда адамдар жат күштер: алыптармен, жалмауыздармен, жаналғыштармен күресіп, жеңіске жетіп отыратынын атап өтеді. Әдетте, ертегі қаһарманы біреудің жалғыз ұлы болып келетіндігі, оның мінген аты да өзіне лайықты, мықты серік болатындығы, «тіл бітіп» сөйлей алатындығы, қилы кезеңдерде батырға нағыз жанашыр, жәрдемші сипатында жүретіндігі, көбінесе ондай ерлер жаудың немесе жалмауыздың қолындағы тұтқын болған сұлу қызды ғажайып әрекеттер жасап босататындығы, жас батыр алыс, белгісіз сапарға аттанғанда ата – анасы оны жібергісі келмей, қаһарманның талабын көргеннен кейін еріксіз рұқсат беретіндігі секілді ертегілерге тән ортақ сарындар көрсетілген. Мұның өзі Шоқан қырғыз ертегілерінің құрамын жеткілікті түрде танығанын байқатса керек. Осы қысқаша сипаттамаларда өте салмақты да жүйелі ойлар ұшығы жатыр. Қырғыз ертегілерін әңгімелегенде Шоқан олардың татар ертектерімен кейбір ұқсастықтарын да ескеріп өткен. Сонымен қатар, ертегілердің құрылысы жөнінде де нақтылы байқауларын білдірген. Мәселен, ол ертегілерде қайтлама, ортақ жайлардың кездесетініне зер салған.

Шоқан қазақ пен қырғыздардың ертегілері, мифтері, эпикалық жырлары мен аңыздары көп ретте Европа халықтарының, соның ішінде славяндардың фольклорлық шығармаларымен сарындас екендігін атап өтеді.

Шоқан Уәлиханов ежелгі грек мифіндегі жалғыз көзді дәу – Полифемнің қазақ ертегілерінде де ұшырайтынын алғаш рет аңғарған. Мұның қазақ арасында «Алып» деген атпен мәлімдігін айтады.

В.В.Радловтың атақты үшінші томының «Ертек» деп аталған тарауына 11 шығарма кірген. Мұнда ол ертектерді тақырыбына қарай бөлмей, мазмұны мәнді нұсқаларды келтірген. Бұлардың біразы осы күнгі «Қазақ ертегілері» басылымының үш томында жарияланып жүр. В.В.Радлов «Образцы народной литературы тюркских племен» атты еңбегінде қазақ, қырғыз, ұйғыр, өзбек, әжербайжан сияқты түркі тайпаларының эпостық жырлары мен ертегілерін жинап, молынан жариялаған.Радлов – «Хан – Шентей», «Еркем айдар», «Ежігелді», «Аудар қыз», «Түлкінің алданғаны», «Ер Төстік» (қырғызша нұсқасы) ертегілерін ел арасынан жазып алып, қағазға түсірушілердің бірі.

Г.Н.Потаниннің ең көп зерттеген саласы – қазақ фольклорының әпсана, аңыз, ертегі сияқты көне жанрлары. Оларға соншалықты көңіл бөлуге ғалымның Шығыс пен Батыс арасындағы фольклорлық ауыс-түйіс өте ерте заманда болған деген концепциясы негіз

болды. Осыған байланысты ол өз зерттеулерінде көбінесе ежелгі мифологияға арқа сүйейді, оның этиологиялық, топонимикалық және космогониялық түрлерін пайдаланады.

Г.Н.Потанин пікірінше, адам табиғатының сырын түсіну барысында оған өз өміріндегі құбылыстарды, түсініктерді көшірген, сөйтіп жануарларды адам кейпінде көрген, олар адамдар тәрізді бір- бірімен әр түрлі қарым- қатынаста болған деп санаған. Мәселен, суыр жайындағы қазақтың мифін талдай келе: «суыр туралы мифтің жалпы идеясы – менменсіген батырдың яки мергеннің мақтаншақтығы үшін алған жазасы», - деп қорытады. Осы себепті, - деп есептейді ғалым, - қазақ фольклорында кірпішешен – дана, көртышқан – әпкесі қастық етіп соқыр қылған жігіт, мәлін – туысымен күнәға батқан қыз сыпатында бейнеленеді. Олардың бәрі бір күнәсі үшін жазаланып, аңға айналған адамдар болып саналады.Сол себепті оларға қатысты әр түрлі ырымдар мен тыйымдар болған.

Фольклорист зерттеуші ретінде Г.Н.Потанин қазақ халық творчествосының ғылыми жағынан аса маңызды жанрларын түгел дерлік қамтыды, эпосты, мифті, аңызды, әпсананы зерттеді. Сонымен бірге ғалымның назарынан ертегі жанры да тыс қалған жоқ. Оның жинап, жариялаған текстерінің көбісі – ертегілер. Ертегі жанрын арнайы түрде тексермесе де, Потанин жарыққа шығарған ертегілерге берген түсініктемелерінде, сондай-ақ, басқа да салыстырмалы еңбектерінде қазақ ертегісі жайында өз ойларын, байқауларын айтып отырады. Солардың кейбіреулері белгілі дәрежеде қазақ ертегісіне тән сюжеттік, көркемдік, мифтік, нанымдық ерекшеліктерді дәл сипаттайды, кейпікерлерді, олардың іс - әрекетін халықаралық фольклор тұрғысынан, салыстырмалы түрде қарастырады.

Ғылымда ертегілерді тақырыбына қарай классификациялау жөнінде қалыптасқан әр түрлі көзқарастар кездесіп отырады. М.Әуезов өзінің «Уақыт және әдебиет» атты еңбегінде ертегілерді: Қиял – ғажайып ертегілер, хайуанаттар жайлы ертегілер, салт ертегілері, балаларға арналған ертегілер, аңыз ертегілер - деп топтастырған /1/.

Ә.А.Диваевтың фольклор материалдарын бірнеше түрге бөліп, жүйелеп топтауы ерекше назар аударарлық. Ғалым ертегілерді тақырыбына қарай: 1. Ақыл- алғырлық;

2. Әйелдер жайында; 3. Шындық пен әділдік туралы; 4. Сараңдық пен жомарттық; 5. Байлық пен жарлылық жөнінде - деп бес топқа жіктейді .

Бұлай топтастырудың әрине ұтымды да, олқы да жақтары бар. Ә.Диваевтың тақырыптық жіктеу принципінің кейбір жетіспеушілігі де сезіледі. Бұл топтастырудың негізгі кемшіліктері әр топтағы ертегілердің өзара жігі айқын ашылмауында, негізінен тұрмыс-салт ертегілер ғана есепке алынуында және сол тұрмыс-салт ертегілері тақырыптарының өзін толық қамти алмағанында. Бірақ ғалымның өмір сүрген заманы мен алға қойған міндеттерін еске алғанда әлгіндей жіктеулердің өзін де кезінде зор жаңалық деп қаралу керек.

М.Әуезов «Құйыршық», «Қотыр торғай» ертегілерін жеке балаларға арналған ертегілер деп қарастыруы ертегі жанрын топтастырудағы ерекшеліктерінің бірі екені даусыз.

М.Ғабдуллин қазақ ертегілерін: қиял – ғажайып ертегілер, хайуанаттар жайлы ертегілер, тұрмыс - салт ертегілері және аңыздар деп топтастырады /2/.

Ғалымның аңыздарды ертегілердің құрамына қосып қарастыруында сәл ауытқу бар секілді. Аңыздың бәрі ертегі жанрына сия бермейді. Десек те, ғылымдағы Алдар көсе, Қожанасырларға қатысты аңыздан гөрі ертегіге жақын әңгімелерді М.Әуезов секілді «аңыздық ертегілер» немесе С.Қасқабасов секілді «сатиралық ертегілер» деп шекарасын бөліп топтастырған дұрыс секілді.

Жалпы, ғылымда ертегілерді үш топқа бөлу көбірек орын алған. Бұлай жүйелеу С.Садырбаев, Ә.Қоңыратбаевтардың еңбектерінде кездеседі.

Ә.Қоңыратбаев: мифологиялық ертегілер, хайуанаттар туралы ертегілер, реалистік ертегілер, - деп топтайды /3/. Ә.Қоңыратбаевтың мифологиялық деп атауында бір жақтылық басым секілді. Өйткені автор атап отырған ертегілердің сюжеті түгел дерлік фантастикалық ұғымға, фантастикалық түсінікке негізделген емес, онда кәдімгі қарапайым халықтың өмір- тіршілігі, тұрмыс- салты қоса бейнеленеді. Кей жерлерде кездесетін мифтік көзқарастарға бола, бұл түрді «мифологиялық» деп атаудың қажеті шамалы секілді. Тегінде осы тектес желі батырлар жырында да кездесіп отырады.

Біздіңше, дәстүрлі қиял – ғажайып ертегілер деп атаған жөн секілді. Ал біздің осы уақытқа дейінгі «қиял» деп келген көптеген оқиғалар мен образдардың астарында өткен кезеңдердің өзіндік шындықтары жатса, әрине бұл ұғым да өзіне тереңірек үңілуді қажет ететіні даусыз.

Ертегілерді классификациялауда өзіндік жаңалығымен келген ғалымның бірі – С.Қасқабасов. Ол өзінің «Қазақтың халық прозасы» атты еңбегінде қазақ халық прозасының жанрлық ерекшеліктерін саралай келіп, оларды: а) ертегілік проза; ә)аңыздық проза деп жіктейді.

Ертегілік прозаның ішкі жанрларын төмендегіше 5 топқа бөліп қарастырады: а) жануарлар жайлы ертегілер; б) қиял – ғажайып ертегілер; в) батырлық ертегілер; г) сатиралық ертегілер.

Бұлардың кейбіреуін ішінара былай жіктейді:

1. Жануарлар жайлы ертегілерді: а) этиологиялық (шығу жағынан көне, миф жанрымен байланысы үзілмеген); ә) классикалық ертегілер (классикалық ертегілердің көбі адам мінезінің ақылдылық, ақымақтық, қулық – сұмдықтарын қарапайым аллегориялық формамен ашып береді); б) мысал ертегілер (мұнда баяндау белгілі бір моральдық қағида мен тұжырымды дәлелдеуге бағытталады, сол себепті ертегі афоризммен аяқталады.);
2. Батырлық ертегілерді: а) Көне (архаикалық) батырлық ертегілер; ә) XVIII – XIX ғасырларда жырдан туған ертегілер /4/.

Автор көне (архаикалық) батырлар ертегілерінің ең көнесі «Керқұла атты Кендебай», «Ер Төстік», «Әлеуке батыр мен оның ұлы Орақ» ертегілерін жатқызса, екінші топқа қаһармандық эпостың батырлары, эпикалық кейіпкерлер Ер Көкше, Қобыланды, Ер Қосай жайындағы ертегілерді кіргізген.

Қазақ ертегілерінің қай түрі болса да замана елегінен өтіп, халық санасына сіңіп, төл сюжет болып жүрген мотив- образдар да аз емес. Ертегінің тұтынушылары қоғамның түрліше тобынан шыға береді. Төменгі топ ортасынан шыққан ертегілерде сатира, демократия сарыны елеулі болатынын кезінде М.Әуезов жақсы айтқан. Сонымен бірге қазақ ертегілерін тек қана феодализм дәуірімен тұйықтап, оны 1868 жылғы реформадан да кейін туғызу ертегі генезисін кенжелету секілді. Қазақ ертегілерін қазақ прозасының басы деп есептесек, ертегілердің көнелігі өз заманының тыныс-тіршілгімен тығыз байланыста екені даусыз.

Әдебиет

1. Әуезов М. Уақыт және әдебиет, Алматы, ҚМКӘБ, 1962.
2. Ғабдуллин М. Қазақ халқының ауыз әдебиеті, Алматы, ҚМКӘБ, 1974.
3. Қоңыратбаев Ә. Қазақ фольклорының тарихы, Алматы, Ана тілі, 1991.
4. Қасқабасов С. Қазақтың халық прозасы, Алматы, Ғылым, 1984.

Жакупова Қ. О.,
Жезқазған гуманитарлық колледжі,
Жезқазған қ.,Қазақстан Республикасы

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ГЕТЕРОГЕННОГО И ГОМОГЕННОГО ДИФФЕРЕНЦИРОВАНИЯ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

Бұл мақалада математика пәнінен дәріс беру барысында гетерогендік және гомогендік дифференциалаудың тиімділігі сұрағы теориялық тұрғыдан қарастырылған және де тақырып төңірегінде мақаладан қосмша ақпарат алуға болады.

This article discusses theoretical question about effectiveness of heterogeneous and homogeneous group differentiation during the mathematics lesson, with examples of different ways used for group teaching.

Ключевыми целями процесса обучения является не только получение знаний по определенному предмету, но и привитие важных социальных навыков, таких как умение налаживать контакты с людьми и способность мыслить при работе в коллективе. Одним из ключевых методов достижения обеих этих целей является работа в группе во время уроков математики. Работа в группе создает кооперативную атмосферу, которая помогает не только социальному развитию обучающегося, но и развитию навыков ответственности и взаимопомощи. Группа позволяет обучающимся развить эмпатические навыки, позволяя им регулярно видеть чужую точку зрения и понимать, что каждый имеет свои сильные и слабые стороны, которые необходимо видеть, понимать и принимать для достижения эффективной кооперации и достижения целей группы. Также, работа в группе позволяет объединить знания нескольких людей для решения одной задачи, что позволяет учителю давать более сложные задания группе, зная, что общие знания группы будут более высокими, чем знания каждого индивидуального ученика. Более того, правильная расстановка групп во время уроков математики позволяет добиться эффекта дифференцированного обучения, который дает возможность использовать разные техники для студентов с разным уровнем знаний и разными предпочтениями в обучении, что также позволяет добиться больше эффективности передачи знаний и развития способностей.

Важной частью использования группового обучения является процесс эффективного разделения большой группы обучающихся на несколько более маленьких. Существует 2 ключевых способа разделения, которые наиболее применимы на уроках математики. Первый способ, гетерогенное группирование. Это означает группирование обучающихся с разным уровнем способностей и знаний в одну группу. Такой метод позволяет преподавателю убедиться, что никто в группе не получит меньше или больше внимания и каждый обучающийся в группе получит эффективное развитие, так как более способные учащиеся смогут поддерживать и помогать менее способных, тем самым развивая свои социальные навыки. При использовании гетерогенного группирования на уроках математики важно учитывать несколько факторов. Первый из них – важность предварительной подготовки задания. Прежде всего, задание должно быть максимально понятным и не должно вызывать недопонимания среди членов группы. Подобный результат может подорвать работу всей группы, так как заставит обучающихся потратить большое количество времени на обсуждение самой проблемы, а не на способы ее решения. Более того, необходимо показать важность и необходимость кооперации между учениками внутри группы. Цели групповой работы должны быть общими, для достижения этой самой кооперации, однако важно учитывать необходимость индивидуальной ответственности для мотивации менее способных обучающихся и для избегания эффекта безбилетника, когда один или несколько членов группы не вносят свой вклад в работу, надеясь на более способных учеников. Этого можно достичь путем комбинирования групповой и индивидуальной оценки за работу, а также, например, использованием общих инструментов, таких как компьютер, при выполнении задания. Еще один способ достичь взаимной зависимости группы и соответственно взаимопомощи и кооперации, это структурирование заданий таким образом, что для решения последующий задачи необходимо завершения предыдущего шага, что заставит обучающихся помогать друг другу в достижении отдельных шагов для достижения общей цели. Другой фактор, который важно учитывать при подготовке к использованию группового обучения – необходимость предварительного распределения членов групп. При гетерогенном подходе важно, чтобы группы были максимально равны между собой, для достижения максимальной эффективности при решении заданий, при этом сохраняя принцип справедливости. Без предварительной оценки слабых и сильных сторон каждого ученика добиться подобного разделения очень сложно. Важно оценивать и регулярно проводить переоценивание отдельных навыков студентов, таких как понимание тем, лидерские качества, способность к кооперации, творческие навыки и тому подобное. Необходимо использовать данную оценку для формирования гетерогенных групп во

время занятий. Одним подходом может быть простое объединение обучающихся, обладающих сильными и более слабыми способностями, в одну группу для создания баланса. Этот подход позволяет преподавателю уменьшить отставание более слабых учеников, так как более сильные теперь будут помогать поднимать уровень более слабых и делиться своим пониманием темы. Вероятно, что именно более индивидуальное объяснение через призму студенческого взгляда поможет более слабому понять объяснение, которое преподаватель не всегда может донести до каждого ученика ввиду большого размера группы. Другой подход, является распределение людей с разными профильными способностями в одну группу для максимизации эффекта дополнения друг друга. Для использования этого метода возможно применение и назначение специальных ролей в группе. Роли могут отличаться в зависимости от типа задания и могут включать в себя такие роли как презентующий (человек, который преподносит полученные результаты и выводы) или исследователь (человек, который собирает информацию, необходимую для выполнения задания). Роли также можно распределять по спецификации в определенных темах, то есть отмечать темы, которые данный ученик знает лучше других и хуже других и комбинировать их в группы, в которых все темы будут покрыты на высоком уровне разными учениками. Оба этих подхода подразумевают, что обучающиеся в группе будут дополнять слабые и сильные стороны друг друга, тем самым повышая эффективность группы в решении математических задач. Это позволяет преподавателю давать для решения комплексные задачи, которые состоят из множества подпунктов на разные темы и требующие комплексного решения. Такие задачи необходимы для понимания взаимосвязей между различными темами, однако такие задачи будет очень трудно выполнять индивидуально ввиду недостаточной специализации во всех темах. Если говорить о недостатках гетерогенного подхода, ключевым является несправедливость по отношению к более сильным ученикам, которые при таком подходе вынуждены распылять свои знания и способности на более слабых учеников, вместо того, чтобы далее совершенствовать свои способности. Это также создает большой риск появления проблемы безбилетника (не смотря на любые превентивные меры), так как более слабые будут сильно зависимы от более сильных и не будут способны так же эффективно подходить к выполнению задач, так как у них скорее всего не будет возможности вносить в работу группы столько же, сколько у более сильных. Подобный подход вполне может привести к различным психологическим проблемам, начиная от заниженной (или завышенной) самооценки и заканчивая чувством бесполезности и ненужности обществу. В целом, гетерогенный подход к группированию позволяет эффективно использовать сильные и слабые стороны отдельных учеников, заставляя их более эффективно подходить к решению математических задач, однако это может привести к формированию определенных психологических проблем среди более слабых обучающихся.

Другим типом группирования обучающихся является гомогенное группирование. Это означает, что в одной группе будут работать обучающиеся, более или менее близкие по уровню способностей друг к другу. Ключевой способ дифференциации при данном подходе к обучению – распределение по общему уровню способностей в математике и по уровню знаний в определенных темах, которые могут выявлены путем проведения специальных стандартизированных тестов. Например, в одну группу могут быть помещены люди, которые имеют определенные проблемы с геометрией и нуждающиеся в помощи именно по этой теме, в другой группе могут заниматься люди, которые не до конца понимают процесс интегрирования и взятия производных, тогда как в третьей – заниматься люди, которые не имеют очевидных проблем и не нуждаются в серьезном дополнительном внимании. При использовании гомогенного распределения групп самым важным является возможность дифференцированного подхода к обучению и возможность давать различные задания разным группам обучающихся. Это означает, что первая группа в данном примере получит геометрические задания, вторая группа будет практиковать интегрирование, тогда как третья группа будет решать задачи более повышенного уровня сложности, чтобы они также могли не останавливать свое развитие и повышать свой

уровень знаний. Положительные стороны данного метода группирования заключаются в более эффективном донесении информации и знаний. То есть преподаватель сможет отойти от привычной модели общей лекции и прийти к более индивидуальному обучению, когда каждый не вынужден заниматься в одном темпе со всеми остальными в группе, а может заниматься в максимально удобном ему темпе. Такой подход особенно важен в математике, так как математика является кумулятивной наукой, где понимание каждой предыдущей темы необходимо для понимания следующей. Если ученик не освоит одну из тем, ему будет все сложнее осваивать последующие темы, так как многие предыдущие навыки применяются в следующей теме. Например, обучающийся, не освоивший пределы функций не сможет полноценно освоить производные или сходимость функций. Поэтому очень важно преподавателю вложить максимум усилий в понимание темы каждым учеником, что невозможно в условиях большой группы людей, занимающихся разными темпами. Другой проблемой, которую решают гомогенные группы является стагнация более способных учеников. В большой группе они зачастую не могут покинуть определенных рамок без самостоятельной работы, что не является правильным. Наличие отстающих обучающихся накладывает на более преуспевающих потолок развития, так как они вынуждены поднимать уровень своих одногрупников, нежели развивать себя, а также не могут получать больше знаний, так как учителю приходится идти более медленными темпами для того, чтобы помочь менее способным ученикам.

Недостатками данного метода является риск неправильной оценки способностей и создания стигматизированных ячеек в обществе, которые могут восприниматься как неспособные и глупые, что может сказаться на их психологическом здоровье. Важным при данном подходе является максимально качественная и справедливая дифференциация с возможностью перехода из одной группы в другую и регулярным переформированием групп.

В целом мы видим, что групповое обучение является эффективным методом донесения материала и может помочь более эффективно получать знания в математике. Оба метода дифференциации, гетерогенный и гомогенный имеют свое определенное положительное влияние. Гетерогенное более склонно поощрять общее развитие и использовать более способных для повышения уровня менее способных. Гомогенное группирование поощряет индивидуальное развитие, однако менее эффективно использует ресурсы более способных людей. Оба подхода ассоциируются с возможными психологическими последствиями, которые, однако, можно предсказать и предотвратить. Каждый из этих методов может быть эффективен в определенной ситуации и для учителя важно понимать положительные стороны каждого и выбирать метод, который максимально подходит для обучения данной конкретной группы людей.

Литература

1. Жужгова К.А. «Дифференциация в процессе обучения математике», 2005.
2. Юрченко О. «Из опыта использования групповой формы работы». // Математика-2006.-№21.
3. Арсланьян В. « Групповая форма работы». // Математика.-2006. - №16.
4. Селевко Г.К. «Современные образовательные технологии». 1998.
5. Дорофеев Г.В., Кузнецова Л.В. «Дифференциация в обучении математике».// Математика в школе. 1990.-№ 4.
6.https://daretodifferentiate.wikispaces.com/file/view/Differen..
7. http://www.brighthubeducation.com/teaching-methods-ti..
8. http://oer.educ.cam.ac.uk/wiki/Teaching_Approaches/Gr..
9. http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S187..
10. http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S187..

Варочкина Н.Я.,
Государственное учреждение образования «Гимназия № 13 г. Минска»,
г.Минск,Республика Беларусь

ПРИМЕНЕНИЕ ТЕХНОЛОГИИ ДИФФЕРЕНЦИРОВАННОГО ОБУЧЕНИЯ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ЗНАНИЙ УЧАЩИХСЯ ПО ФИЗИКЕ

The article reveals the essence of the differentiated model of teaching physics based on psychological and pedagogical diagnostics.

Современное общество заинтересовано в том, чтобы его граждане были способны самостоятельно, активно действовать, принимать решения, адаптироваться к изменяющимся условиям жизни. Поэтому оно ставит перед школой задачу подготовки выпускников, способных:

- самостоятельно приобретать необходимые знания и применять их для решения возникающих проблем, критически и творчески мыслить, генерировать новые идеи;
- грамотно работать с информацией, уметь использовать все ее источники, делать аргументированные выводы;
- уметь работать в различных группах, быть контактным;
- самостоятельно работать над собственным развитием, чтобы на протяжении всей жизни иметь возможность найти в ней свое место.

Наиболее соответствует поставленным целям дифференцированный подход к обучению, а эффективно реализовать его возможности позволят новые информационные технологии.

Дифференциация образования - один из основополагающих принципов формирования личности. В его основе лежит необходимость учета индивидуальных особенностей учащихся. Необходимо обеспечить возможность каждому ученику выбирать различные формы дифференцируемого обучения – типа школы, специализированных классов, учебных программ, учебников, темпов обучения, различных видов внеклассной и вне учебной деятельности. Для этого должна быть создана гибкая, адекватная запросам учащихся система образования.

Физика является одним из тех предметов, в которых дифференциация обучения реализуется наиболее естественным образом.

Существенные различия в знаниях и, особенно, в умениях работы с лабораторным оборудованием, неодинаковый уровень исследовательских навыков учащихся вынуждает искать новые формы организации урока и всего процесса обучения в целом. Повышению эффективности обучения и способствует уровневая дифференциация.

Основными целевыми ориентациями уровневой дифференциации обучения физике являются:

- обучение каждого учащегося на уровне его возможностей и способностей;
- адаптация обучения к особенностям различных групп учащихся.

Особого внимания требуют учащиеся, имеющие высокий уровень подготовки. Чаще всего на учебных занятиях они остаются занятыми не в полной мере. Такие учащиеся нуждаются в заданиях повышенной трудности, нестандартных работах, творческого характера, именно это позволит им максимально развивать свои учебные возможности.

Сильный ученик может выступать в роли педагога или его ассистента. Ассистенты могут выполнять следующие функции: помощь слабым учащимся при работе над ошибками после контрольных и самостоятельных работ, выполнение обязанностей консультантов в процессе групповой работы, при проведении лабораторных и практических работ, обобщение при подведении итогов урока. Ускоренное развитие науки приводит к непрерывному увеличению знаний, необходимых для усвоения учащимися. Объем знаний, которыми должен овладеть учащийся за период обучения, настолько велик, что недостаток времени на его изучение, и связанная с ним перегрузка учащихся

стали очевидным фактом. Особенно велика перегрузка для добросовестных учащихся со средними способностями. Эти учащиеся работают подчас с колоссальным напряжением, что в конечном итоге, как правило, сказывается на их здоровье. Поскольку учащиеся со средними способностями составляют большинство, то педагог, видя их затруднения в учебной работе, снижает темп и глубину изложения материала. Это хотя и соответствует учебным возможностям учащихся со средними способностями, ставит в очень невыгодное положение учащихся с хорошими способностями. Последние начинают работать без необходимого для развития напряжения, часто ограничиваясь по ряду предметов только работой в классе, что в конечном итоге тормозит развитие их способностей.

Таким образом, несоответствие между объемом учебного материала и временем, отводимым на его изучение, в сочетании с неоднородным составом учащихся в конечном итоге приводит к такой организации учебного процесса, при которой не достигаются оптимально возможные результаты.

Специфика физики как учебного предмета такова, что для успешного ее усвоения необходим достаточно хороший уровень развития познавательной сферы обучаемого. Поэтому наиболее оптимальной представляется дифференцированная модель обучения физике на основе психолого-педагогической диагностики.

Эта модель состоит из трех основных блоков:

1. Психологическая диагностика обучаемых в начале изучения курса физики.
2. Различное содержание и методы обучения не только в классе, но и в разных подгруппах одного класса. На основе диагностики выделяю 2 группы:
   - обучаемые с высоким уровнем развития мышления;
   - обучаемые со средним уровнем развития мышления.
3. Регулярное проведение контроля и оценки развития познавательной сферы обучаемого и степени усвоения им материала.

Для дифференцированного обучения составляю индивидуальные карточки с дополнительными заданиями различного уровня сложности; планы индивидуальной работы на уроках, кружках, факультативах; индивидуальное домашнее задание; контрольные работы с разноуровневыми заданиями.

Первый год посвящаю наблюдениям, изучению психологии детей, диагностике результатов обучения, накапливаю материал для непосредственного включения учащихся в дифференцированную работу.

Основным средством включения учащегося в деятельность на уроке физики, которое я использую с 7 класса на кружке «Юный исследователь», является «дорожка ученика». Она создается совместно с учащимися на нескольких уроках. «Дорожка ученика» содержит следующие остановки (уровни): «не знаю», «знаю», «понимаю», «делаю с учителем», «делаю сам», «могу объяснить другому». Ученик в процессе обучения постоянно осуществляет самооценку: определяет, на какой остановке в настоящий момент он находится в ходе изучения темы. «Дорожка» также позволяет включить каждого ребенка сначала в совместное, а затем и в индивидуальное планирование деятельности на учебных занятиях. В 8 классе совместно с учащимися вносим изменения в «дорожку ученика» (остановки: «знаю», «понимаю», «применяю», «могу объяснить другому» – 3, 4 и 5 уровень сложности). Использование «дорожки» в таком виде стимулирует ребенка к самостоятельному выбору уровня сложности теории и практики, средств решения проблемы, формы организации деятельности, темпа работы.

В 8 и 9 классах работаю с группами учащихся дифференцированно, а также веду индивидуальную работу с учащимися.

В качестве одной из основных предлагается формирование мобильных групп, деление на которые происходит на основе критерия достижения уровня обязательной подготовки. Уровневая дифференциация осуществляется в зависимости от особенностей класса, возраста учащихся и т.д. Учащиеся различаются своими задатками, типами памяти, уровнем подготовки, восприятием окружающего мира, чертами характера. Моя задача, как учителя состоит в том, чтобы дать возможность учащимся проявить свою

индивидуальность, фантазию, творчество, избавить их от чувства страха и вселить уверенность в свои силы.

Не нужно забывать о темпераменте учащихся. Темперамент сказывается на динамике протекания не только эмоциональных, но и мыслительных, волевых процессов, поэтому он влияет на ход учебной деятельности. Так, например, холерики – сильные, энергичные, но не уравновешенные дети. Если они теряют веру в свои силы, способности, у них наступает апатия, подавленное настроение. Таким детям нужно давать в течение урока работу, которая их увлечёт, даст пищу уму и будет посильна. Изменить темперамент нельзя, но научить управлять им можно.

Восприятие информации у детей тоже разное. Их можно подразделить по типу познания на “зрителей”, “слушателей”, “деятелей”, в зависимости от того, какому органу чувств отдаётся предпочтение – зрительному, слуховому или осязательному.

Влияет, конечно, на результаты обучения и пол ребёнка. Девочки предпочитают чаще слуховой способ познания. У них обычно шире словарный запас и говорить они начинают раньше. У мальчиков же более точное визуальное восприятие, лучшая координация и владение телом, а также более чёткое ощущение пространства.

Группы формируются как для работы на учебных занятиях, так и на дополнительных. В процессе самостоятельной деятельности учащихся дифференцированный подход варьируется с индивидуальной и фронтальной формами работы в зависимости от этапа изучения темы, от потребности учащихся в помощи учителя.

В основе моей педагогической деятельности лежит идея создания такой образовательной среды, в которой развивается личность каждого ребенка, формируется умение управлять собой и собственной деятельностью. Осуществляю это через:

- включение ученика в формулирование цели;
- включение в самостоятельную познавательную деятельность;
- стимулирование к самостоятельному выбору содержания, форм организации деятельности, средств решения задачи, уровней сложности заданий;
- включение в оценочную деятельность;
- создание ситуации успеха.

Считаю, урок физики одним из самых приемлемых для формирования личности ученика. Помогает мне в этом технология дифференцированного обучения.

Таким образом, реализация уровневой дифференциации обучения помогает е избавиться от необходимости учить всех одинаково, повышает результативность процесса обучения, способствует созданию оптимальных условий для выявления задатков, развития интересов и творческих способностей каждого ученика.

Литература

1. Кодекс Республики Беларусь об образовании – Минск: Национальный центрправовой информации Республики Беларусь, 2011. – 400 с.
2. Бударный, А.А. Индивидуальный подход к учащимся в процессе обучения // Советская педагогика. - 1965. - №7. – С. 36-47.
3. Осломовская, И.М. Как организовать дифференцированное обучение.– М.: 2002 – 160 с.
4. Чередов, И.М. О дифференцированном обучении на уроках. Пути реализации принципа оптимального сочетания фронтальной, групповой, и индивидуальной работы с учащимися на уроках. – Омск, 1973. – 142 с

Мысливец Н.М., Мягких М.А.
Государственное учреждение образования «Гимназия №13 г. Минска»,
г.Минск,Республика Беларусь

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АКТИВНЫХ ФОРМ ОБУЧЕНИЯ НА ЗАНЯТИЯХ РУССКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ КУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ УЧАЩИХСЯ

Thearticle raises the problems of the formation of the cultural competence via the effectiveness of active and interactive methods providing the activity approach of educational process.

Чтобы воспитать человека с глубоким гуманистическим и демократическим мировоззрением, самостоятельным мышлением, с развитым чувством национального и личного самоуважения, человека, чуткого к социальному полифонизму жизни, гражданина и патриота, нужно приобщить учащихся к искусству слова в контексте движения духовной и социально-исторической жизни народа и развить на этой основе у них художественное мышление и эстетические чувства, творческие способности, читательскую и речевую культуру. В этой ситуации возникает вопрос о том, насколько деятельность педагога-словесника отвечает требованиям обновления общества.

В связи с этим возникает проблема, заключающаяся в необходимости разработки, апробации и широкого использования нового содержания и методов гуманитарного образования учащихся. Решение указанной проблемы возможно с помощью использования в практике преподавания активных форм как в учебной, так и во внеклассной деятельности по русской литературе.

Именно активные методы преподавания, предполагающие диалоговые, поисковые, проблемные (индивидуальные и коллективные) формы работы, продуктивные педагогические технологии становятся основой для ситуации успеха на занятиях и во внеучебной деятельности, условием для формирования культурологической компетенции и самореализации учащихся.

Деятельность педагога русской литературы достигает качественного результата, если:

содержание учебной и внеклассной деятельности находятся во взаимосвязи и способствуют формированию творческих способностей, эстетических чувств учащихся;

читательская и речевая культура учащегося формируется на основе образных представлений об окружающем мире, отношений к жизненным явлениям, ценностных ориентаций учащихся;

на учебных занятиях использовать формы работы, активизирующие творческий потенциал личности и формирующие учащегося-исследователя;

Новое время порождает и новые проблемы, которые, в свою очередь, определяют новые задачи для системы образования. Главная задача образовательной политики - передать учащимся те сведения о жизни человека в современном обществе и развить те умения, которые являются условиями и предпосылками для успешной самореализации личности после окончания обучения, ее социализации. Усиление воспитательной функции образования рассматривается как базовое направление государственной политики в области образования.

Главным средством воспитания, на наш взгляд, является учение. Поэтому важно правильно организовать процесс обучения, создать условия для нравственного становления, нормального развития, ощущения успеха.

Гуманитарное образование средствами учебного предмета «Русская литература» представляется нам трёхуровневым:

- теоретическая часть включает в себя концепции и идеи, положенные в основу учебного предмета;
- содержательная часть включает в себя учебные программы и методические рекомендации;

- деятельностная часть включает в себя работу педагога по интеллектуальному и нравственному воспитанию учащихся.

Традиционная функция педагога трансформируется: из ретранслятора знаний он превращается в помощника и координатора учебной деятельности учащегося, передающего ему функции управления собственным учением. Отношения на занятиях проявляются следующим образом: учащийся – субъект обучения, педагог – партнёр. Учащийся определяет цель деятельности, педагог помогает ему в этом. Учащийся открывает новые знания, педагог помогает организовывать познавательную и творческую деятельность. Учащийся активен, педагог создает условия для проявления активности.

Успешность эстетического и нравственного воспитания в процессе обучения зависит от соблюдения всех дидактических принципов, но особое значение принадлежит принципу связи с жизнью и личностного сотрудничества. Принцип личностного сотрудничества в большей степени проявляется при проведении и организации внеклассных занятий и основывается на диалогичности, деятельностно-творческом начале и свободе принятия самостоятельных решений.

Такие занятия включают несколько обязательных компонентов, последовательность и соотношение которых могут быть различны:

- эмоциональное введение в мир изучаемой темы;
- информационная часть: изучение литературных произведений (или их фрагментов), научно-критической и исследовательской литературы по изучаемой теме, работа со справочной литературой, словарями, интернет-ресурсами;
- выразительное чтение художественных текстов, их обсуждение;
- восприятие зрительного ряда, работа с иллюстрациями;
- выполнение развивающих (интеллектуальных и практических) заданий;
- выполнение коммуникативных заданий.

К таким занятиям учащиеся специально готовятся, приходят с новыми впечатлениями, полученными при наблюдении за окружающим миром, знакомстве с художественными и научно-популярными текстами, просмотре художественных и документальных фильмов, спектаклей и т п. Все это позволяет им в конкретных образах представить и осмыслить главную идею литературного образования.

В большинстве случаев произведения, входящие в базовый уровень литературного образования, выступают в качестве источника знаний о правах человека, о добре и зле, жизни и смерти, смене поколений, человеке и природе, человеке и нации, чести и долге, совести, нравственном выборе.

Важнейшее значение в реализации задач имеет эффективное использование педагогических технологий, обеспечивающих деятельностный аспект образовательного процесса. Активные и интерактивные методики способствуют формированию культурологической компетенции.

Основные педагогические приёмы, используемые в нашей практике:

- оценка события глазами разных людей – рассмотрение исторических фактов и их нравственное осмысление с позиции различных писателей, публицистов, историков;
- перенос в изучаемую эпоху или событие;
- «Имя в литературе» - обнаружение духовной связи своего имени с именами, которые хранит история человечества;
- оценка величия человека, исходя из нравственных критериев – рассмотрение поведения человека в соответствии с системой ценностей того общества, в котором он жил, и системы личных ценностей;
- поиск интегрирующей основы при рассмотрении художественного произведения учителями разных предметов;
- создание духовного эпицентра – рассмотрение сквозных тем, знакомство с нравственным выбором, сделанным литературными героями;

- процесс выхода на вечную тему – поиск вечных тем, затрагиваемых в художественных текстах авторами разных эпох и направлений.

Содержание современного образования предполагает изменение и форм обучения, методов личностно-ориентированного обучения, связанных с возрастными и личностными особенностями учащихся. Нами широко используются проектные работы, практикумы, ролевые игры, характеристика литературных альтернатив, моделирование хода событий, диспуты, дискуссии. Соединяя таким образом на занятии процесс формирования коммуникативной и культурологической компетенций учащихся с практикой нравственного поведения, мы тем самым решаем задачу объединения теории и практики.

В своей работе стараемся дать толчок детской креативности, отказавшись от строгой регламентации, возлагая на себя ответственность за то, каким будет результат труда моих учащихся.

С целью оптимизации образовательного процесса учащихся выстроена вертикаль литературного образования, реализуемая в рамках внеклассной деятельности:

- занятия в предметных кружках;
- факультативные занятия;
- занятия в школьном лагере «Звёздный»;
- освоение социокультурного пространства столицы.

Таким образом, вертикаль обеспечивает оптимальный охват учащихся и способствует расширению и углублению образования гимназистов.

Формированию культурологической компентенции гимназистов способствуют занятия на предметных кружках: «Из истории слова». Учащимися ежегодно составляется литературный альманах, затрагивающий актуальные проблемы общества.

Использование произведений искусства (музыка, живопись) в качестве объекта исследования, описания, дидактического и иллюстративного материала на занятиях русской литературы способствует формированию культурологической компетенции учащихся. Произведение искусства несёт в себе не только отпечаток личности автора, его индивидуальное видение мира, но и след определённой исторической эпохи, аккумулирует срез национально-культурных традиций, является частью национально-культурного самосознания народа. Язык и культура, соединяясь в учебном процессе, предполагает обогащение словарного запаса учащихся искусствоведческими терминами, словами с культурным компонентом, развитие связной речи, создание предпосылок общения в социально-культурной сфере. Приобщение к шедеврам русского искусства постепенно формирует у учащихся чувство красоты, добра, справедливости, уважение к родному народу, воспитывает понимание преемственности с традициями лучших достижений мировой культуры.

Литература

1. Бахтин, М. М. Эстетика словесного творчества / М. М. Бахтин; сост. С. Г. Бочаров. – 2-е изд. – М.: Искусство, 1979.
2. Брюханова, О.В. О культурологическом подходе к образованию и воспитанию школьников // Литература в школе. - 2007. - № 11. – С. 25-26.
3. Данилюк, А. Я. Концепция духовно-нравственного развития и воспитания личности гражданина России в сфере общего образования: проект. Рос. акад. образования / А.Я. Данилюк. — М.: Просвещение, 2009. – 23 с.
4. Доманский В.А. Литература и культура. Культурологический подход к изучению словесности в школе. М., 1999.
5. Пахнова, Т.М. Развивающая речевая среда как средство приобщения к культуре // Русский язык в школе. — 2003. - № 5. – С. 3-10.

Аккожина Р.С.,
Ж.Досмұхамедов атындағы педагогикалық колледжі,
Орал қ.,Қазақстан Республикасы

"ТАРИХ ПӘНІНЕН БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ОҚУ- ТАНЫМДЫҚ ІС- ӘРЕКЕТІН ДАМЫТУ ҮШІН АҚПАРАТТЫҚ МАТЕРИАЛДАРМЕН ЖҰМЫС ӘДІСТЕРІ"

Қазіргі ғылыми - техникалық үрдістің үздіксіз, қарқынды дамуына байланысты білім беру жүйесінің алдына жаңа талаптар қойылып отыр. Осыған орай, ең бірінші, әлемдегі алдыңғы қатарлы өркениетті, бәсекеге қабілетті елдермен терезе теңестірудегі тұлға – жас ұрпаққа сапалы білім мен тағылымды тәрбие беру.

Қазіргі таңдағы технологиялардың дамыған кезеңінде инновациялық әдістермен оқытудың ақпараттық технологияларын қолдану арқылы студенттердің ойлау қабілетін арттырып, ізденушілігін дамыту өзекті мәселелердің бірі. Заман талабына сай оқу үрдісін ақпараттандырылған технологиямен жүргізіп, жас ұрпақты тәрбиелеу бүгінгі күннің басты талабына айналып отыр. Осы орайда Елбасымыз Н.Ә.Назарбаев: «Жаңа заманның жаңа адамын тәрбиелейтін, ұстаздар, сіздер ізденіс пен ілгерілеуден жалықпаңыздар. Олар заман талабына сай тәрбиеленуі тиіс» деген болатын.

Қазіргі білім беру ісінің шарттарының бірі болып студенттер өзіне керекті мәліметті өзі іздеп табуына үйретіп, олардың өз оқу бағыттарын өзінің таңдай білуі деп есептеледі. Ақпараттық білім беру ортасын жобалаудағы басты мақсат студенттің өздігінен оқуға талаптандыру, яғни ізденімпаздыққа үйрету. Ақпараттық технологияларды пайдаланудың артықшылықтары мынадай:

1. Олар оқытудағы тақырып шеңберіндегі немесе белгілі бір уақыт аралығында айтылуға тиіс мәліметтер көлемін ұлғайтады.
2. Білімге бір-бірінен үлкен арақашықтықта орналасқан әр түрлі оқу орнында отырып қол жеткізуге болады.
3. Оқытудың жүйесі көп деңгейлі жетілдіруі олардың таралымдалуы мен оқу сапасын арттырады.

Тарих сабағында қосымша деректермен жұмыс жасау бүгінгі таңда басты міндеттердің бірі. Өйткені халқымыздың тарихында бұрын бұрмаланып, айтылмай келген шындықтармен оқиғалар қазіргі таңда баспасөз беттерінде зерттеліп, жариялануда.

Ақпараттық құзіреттілікті қалыптастырудың басты мақсаты- студенттерге ақпаратты беру, түрлендіру және оны қолдану білімдерімен қаруландыру, олардың компьютерлік технологияны өз қызметтеріне еркін, тиімді пайдалана алу қабілеттерін қалыптастыру. Компьютердің көмегімен студент өз бетінше немесе өзге студенттермен топтасып бірге жұмыс істеуге мүмкіндік алады. Бүгінгі таңда ақпараттық технологияның өмірімізге терең енуіне байланысты жеке пән сабақтарында компьютерлік техниканың мүмкіндіктерін толық пайдаланып, студенттерге терең де тиянақты білім беруге жағдай жасалды. Компьютер арқылы мен өз сабақтарымда видеофильмдер де көрсетіп отырамын. Мысалы Қазақстан тарихы бойынша «1986 жылғы Алматыдағы желтоқсан оқиғасы», "Ұлт -азаттық көтерілістер", "Ерте және орта ғасырлық мемлекеттер" атты тақырыпты өткен кезде, сол оқиға туралы видеофильм көрсетіліп, соңынан студенттер көргендері негізінде қысқаша эссе жазды. Сабақты қорыту кезеңінде «Киелі сандар», «Ойлан, тап», “Қарлы кесек”, “Қатені тап” ойындары, сынақхаттар, сөзжұмбақтар, ойталқы сұрақтарды да компьютерді, интерактивті тақтаны қолдану арқылы жүргіземін. Барлық бақылау жұмыстарының түрлерін және қорытынды тест жұмыстарын компьютер арқылы жүргізіп отырамын. Себебі бұл әдіс уақытты тиімді пайдалану үшін өте қолайлы. Тек сабақ кезінде ғана емес сабақтан тыс кезде де студенттерге компьютермен жұмыс жасауға арналған тапсырмалар беремін. Әр сабақта тапсырмаларды алдын ала беру арқылы студенттерге қосымша материалдарды табудың жолын көрсетіп отырамын. Жаңа сабақ барысында студенттердің әкелген, оқыған, меңгерген материалдары негізінде студенттердің ақпараттық құзыреттілігі дамиды, пәнге деген қызығушылықтары артады,

ақпаратпен жұмыс істеуді меңгереді. Нақты мәліметтер мен деректерге сүйеніп, материалды талдауға, сараптауға, дәлел келтіруге, ақпарат көздерімен ғылыми тұрғыдан жұмыс жүргізе білуге дағдыланады. Мысалы : "Ұлы Отан соғысы жылдарында", " Ұлы Отан соғысы жыларындағы тылгерлер" тақырыптарына байланысты студенттерге ізденіс тапсырмаларын бердім. Студенттер қалалық, облыстық кітапханаларға, ауылдарында мұражайға барып өзбеттерінше көптеген мәліметтер жинап, соның негізінде баяндамалар, рефераттар жазды, буклеттер дайындады. Тапсырманы орындау арқылы олар компьютерді пайдаланды және шығармашылық, ізденіс қабілеттерін арттырды. Қазақстан тарихы пәні бойынша барлық материалдармен таныс студент дәріс сабағында, оқытушының баяндау, әңгімелеу әдістері арқылы олардың пәнге деген қызығушылығын тудырмауы мүмкін, сондықтан оны белсенді, қызықты өту үшін дәстүрлі емес әдістерді: топқа бөлу, тақырыпқа байланысты өзекті сұрақтар қою, пікірталас әдістерін қоса қолданып отырамын. Аудиторияның барлығы толық қамтылып, оқытушы мен студент, студент пен студент арасында қатынас болып, әрбір студент өз ойын толық жеткізе алады, бір –бірімен пікір таластыра алады. Сонда ғана дәріс сабағы қарым — қатынас үрдісіне негізделген оқыту – интерактивті әдістер арқылы студенттің белсенділігін арттырып, сабаққа қызығушылығы мен өз бетінше ізденушілігі арқасында жаңа дереккөздерімен жұмыс жасауға және оның белгілі бір тақырыпқа байланысты шығармашылық жұмыс жасауына жол ашады. Ал проблемалық баяндауда аудиторияға проблемалық ситуация жасау арқылы, проблемалық сұрақтар мен тапсырмалар қою, танымдық тапсырмалар беру және оған студенттің жауап беруге немесе шешуге тырысуы жатады. Пікірсайыс семинарында тақырыптың көтеріп отырған мәселелері бойынша алдын–ала дайындалған тезистер ұсынамын. Сондықтан студенттердің семинарда жұмыс жасауының белсенділігін арттыру үшін дисскуссиялық мәселе бойынша мынадай тақырыптарда пікірсайыс ұйымдастырдым. «Тың игерудің Қазақстан экономикасына пайдасы мен зияны», Жәңгір хан патшаның сойылын соғып, қара басын ойлаған қанаушы –феодал ма, әлде халқының қамын ойлаған, елі үшін еңбек еткен халқының ұлы, мақтанышы ма?», «Шыңғыс хан тарихи тұлға» ретінде екі түрлі пікірлерді ұсынатын баяндамалар әзірлейді. Яғни біріне – бірі қарама -қарсы баяндама жасауы туралы тапсырма беріледі. Пікірсайыс семинарына дайындықтың негізгі кезеңі, басқа да семинар түрлеріне дайындық секілді студенттердің өз бетінше алғашқы дерек көздерімен және семинарға ұсынылатын әдебиеттермен тыңғылықты жұмыс жасауы болып табылады. Пікірсайыс семинар сабағының өту барысына тоқталсақ, ол алдымен диспут арқылы, яғни диспут- дегеніміз ол ойлардың қақтығысы, яғни белгілі тақырып бойынша топтарға бөлінген студенттер «Шыңғыс ханның, Жәңгір ханның тарихи тұлға» ретінде мықты қолбасшы, саясаткер екендігін, ал екіншісі оның отпен өртеп, қылышпен қырып, жауыз, қанішер деген өз көзқарасын қорғап шығу болып табылады. Көңіл аударатын мәселе пікірлердің қысқалығына, мазмұндылығына және образдығына мән берілуі керек. Пікір – сайыстың дұрыс бағытталуына нақты және уақытында қойылатын қосымша сұрақтарға да байланысты. Ұрпақ үшін кітаптың маңызы қандай болса, компьютерде студент үшін қоршаған әлемді танудың табиғи құралы болып табылады. Олай болса барлық сабақтарды компьютерлердің қуаттануымен жүргізуді үйрену – бүгінгі күннің кезек күттірмейтін өзекті мәселелерінің бірі. Жалпы тарих пәні оқытушысы ретінде сабақтан тыс колледж студенттері арасында әртүрлі тақырыптарда конференциялар, зияткерлік ойындар, тарихи оқиғаларға байланысты кештер өткізіп отырамын. Мысалыға «Бірлігі бекем Қазақстанның еңсесі биік!», «Қазақ хандығына- 550жыл» атты тарихи-танымдық кештер, 1курстар арасында "«Өз құқығыңды білесің бе?», "Мәңгілік ел" тарихи -танымдық ойындары т.б. Бұл шараларды ұйымдастыруда мен студенттерге тек қана бағыт беріп отырамын, ондағы мақсатым студенттердің жан – жақты шығармашылық, терең ізденіс, логикалық ойлау қабілеттерін дамыту, және де барлық шараларды өткізген кезде ақпараттық технологиялар – интерактивті тақта, компьютер, видеокамера қолданылды. Бұл студенттердің пәнге деген қызығушылығын арттыруға, олардың ой-танымын кеңейтуге, өз бетінше шығармашылықпен, ізденімпаздықпен жұмыс жасауына көп көмегін тигізеді. Тарихты оқыту үрдісінде ақпараттық коммуникациялық технологияны қолдану ең алдымен

студенттердің пәнге деген ынтасын, қызығушылығын арттырады, теориялық білімін өздерін — өздері тексеру арқылы әрі қарай жандандырады, сабақта қолданылатын тапсырмалардың көлемі ұлғайып, студенттердің ойлау, жұмыс істеу қабілеті дамиды, өз беттерінше де ізденіп, бағдарлама дайындауға шығармашылық шабыт алады, оқыту, білім берудегі білім сапасын көтеруге қол жеткізеді, студенттің дүниетанымдық қасиеті қалыптасады. Оқыту үрдісінде ақпараттық технологияны қолдану білім сапасын жақсартуға көмектеседі. Сонымен бірге кейде қол жетпейтін көрнекіліктерді пайдалануға, білім мен мәліметтерді әр түрлі формада ұйымдастыруға, қажетті модульге тез арада қол жеткізуге көмектесе алады.

Қазіргі таңдағы егеменді еліміздің болашағы дарынды, білімді, ізденімпаз жастарға байланысты. Осыған орай біздің алдымызда тұрған басты міндет — өзіндік айтар ой-пікірі бар, жоғары сапалы, белсенді азамат тәрбиелеп шығару.

Әдебиет

1. А.Ғабитқызы. Кәсіби құзыреттілік және жаңа ақпараттық технологиялар. Қазақстан мектебі, №11,2012,-5-бет.
2. Б.Ибраимова. Ақпараттық технология -нәтижелі білім берудің көзі. Қазақстан мектебі, №6,2012,-3- бет.
3. "Қазақстан – 2050" стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты. Ел Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы.
4. Ә.М.Нұрмағамбетова. Ақпараттық-коммуникативтік технологияны оқу үрдісінде пайдалану. Педагогикалық альманах,№3-4,2010,-64-бет.

Смирнова С.В.,
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

САМОСТОЯТЕЛЬНАЯ РАБОТА СТУДЕНТОВ: ТРАДИЦИИ И НОВЫЕ ПОДХОДЫ.

Данная статья посвящена вопросу использования различных форм самостоятельной работы студентов в современном образовательном процессе. Автор отмечает внутренние факторы, способствующие её активизации, в том числе введение различных приёмов интенсивной педагогики, мотивирующие формы контроля, цикловое обучение.

Автор, опираясь на собственный опыт работы, предлагает виды внеаудиторной самостоятельной работы по дисциплине Литература для студентов 1 курса. Автор обращает внимание на результативность использования активных методов контроля самостоятельной работы, в том числе рейтинговую систему оценки знаний, тестовый контроль.

Ключевые слова: формы самостоятельной работы, активизация, приёмы интенсивной педагогики, цикловое обучение, внеаудиторная самостоятельная работа, контроль, рейтинговая система оценки, тест.

Key words: forms of independent work, intensification, techniques of intensive pedagogy, cyclic training, extracurricular independent work, control, a rating system, testing.

Түйін сөздер: өзіндік жұмыс іс-әрекетінің түрлері, белсенділік, қарқынды педагогика, циклдық оқыту, аудиториядан тыс студенттердің өзіндік жұмысы, бақылау, рейтингтік бағалау жүйесі, тест.

Основная задача среднего специального образования заключается в формировании творческой личности специалиста, способного к саморазвитию, самообразованию,

инновационной деятельности. Решение этой задачи вряд ли возможно только путём передачи знаний в готовом виде от преподавателя к студенту. Необходимо перевести студента из пассивного потребителя знаний в активную, мыслящую личность, умеющую сформулировать проблему, проанализировать пути её решения, найти оптимальный результат и доказать его правильность. Современная реформа образования связана по своей сути с переходом от парадигмы обучения к парадигме образования. В этом плане следует признать, что самостоятельная работа студентов является не просто важной формой образовательного процесса, а должна стать его основой. Это предполагает ориентацию на активные методы овладения знаниями, развитие творческих способностей студентов, переход от поточного к индивидуализированному обучению с учётом потребностей и возможностей личности.

Самостоятельная работа - это любая деятельность, связанная с воспитанием мышления будущего профессионала. Любой вид занятий, создающий условия для зарождения самостоятельной мысли, познавательной активности студента связан с самостоятельной работой. В широком смысле это совокупность всей самостоятельной деятельности студентов как в учебной аудитории, так и вне её, в контакте с преподавателем и в его отсутствии.Самостоятельная работа реализуется:

1. Непосредственно в процессе аудиторных занятий - на лекциях, практических и семинарских занятиях.

2. В контакте с преподавателем вне рамок расписания - на консультациях по учебным вопросам, в ходе творческих контактов, при ликвидации задолженностей, при выполнении индивидуальных заданий и т.д.

Таким образом, самостоятельная работа может быть как в аудитории, так и вне её, но, как правило, она всё же реализуется как внеаудиторная работа.

В восприятии студентами учебного материала, особенно на младших курсах, сильна тенденция на запоминание с элементами понимания, поэтому активная и плодотворная самостоятельная работа возможна только при наличии серьёзной и устойчивой мотивации. При планировании такой работы преподаватель должен учитывать внутренние факторы, способствующие её активизации:

1. Полезность выполняемой работы. Если студент знает, что результаты его работы будут использованы в семинарском занятии, на практикуме, то отношение к выполнению задания существенно меняется в лучшую сторону и качество выполняемой работы возрастает. При этом важно психологически настроить студента, показать ему, как необходима выполняемая работа.

2. Участие студентов в творческой деятельности. Это может быть участие в научно-исследовательской работе, олимпиадах, участие в конкурсных работах и т. д.

3. Важным мотивационным фактором является интенсивная педагогика. Она предполагает введение в учебный процесс активных методов, прежде всего игрового тренинга. Первым шагом в таком подходе являются деловые или ситуационные формы занятий, в том числе с использованием ПК.

4. Использование мотивирующих факторов контроля знаний (накопительные оценки, рейтинг, тесты, нестандартные экзаменационные процедуры). Эти факторы при определенных условиях могут вызвать стремление к состязательности, что само по себе является сильным мотивационным фактором самосовершенствования студента.

5. Поощрение студентов за успехи в учёбе и творческой деятельности и санкции за плохую учебу. Например, за работу, сданную вовремя, можно проставлять повышенную оценку, а в противном случае её снижать.

6. Индивидуализация заданий, выполняемых как в аудитории, так и вне её, постоянное их обновление.

7. Мотивация самостоятельной учебной деятельности может быть усилена при использовании такой формы организации учебного процесса, как цикловое обучение ("метод погружения"). Этот метод позволяет интенсифицировать изучение материала, так как сокращение интервала между занятиями по той или иной дисциплине требует постоянного внимания к содержанию курса. Разновидностью этого вида занятий является

проведение многочасового практического занятия, охватывающего несколько тем курса и направленного на решение сквозных задач.

В стандартах профессионального образования на внеаудиторную работу отводится не менее половины бюджета времени студента. Таким образом, времени на самостоятельную работу в учебном процессе вполне достаточно, вопрос в том, как эффективно использовать это время.Цель самостоятельной работы - научить студента осмысленно и самостоятельно работать сначала с учебным материалом, затем с научной информацией, заложить основы самоорганизации и самовоспитания.

Виды внеаудиторной самостоятельная работа разнообразны. Например, для студентов 1 курса по дисциплине «Литература» в самостоятельную работу включены разнообразные виды лингворечевой деятельности: анализ эпизода, рассказа, стихотворения, монолога, составление таблиц, составление разных видов конспектов. Подготовка сообщения, реферата позволяет более глубоко осмыслить идейно-художественные особенности произведения или сопоставить несколько произведений автора одной тематики.Задания творческого характера предполагают написание собственных текстов, составление историко-литературного комментария, создание презентаций.

Разработка комплекса методического обеспечения учебного процесса является важнейшим условием эффективности самостоятельной работы. К такому комплексу следует отнести тексты лекций, учебные и методические пособия, лабораторные практикумы, банки заданий и задач, сформулированных на основе реальных данных, банк расчётных, моделирующих, тренажерных программ и программ для самоконтроля, автоматизированные обучающие и контролирующие системы, информационные базы дисциплины и другое. Это позволяет организовать проблемное обучение, в котором студент является равноправным участником учебного процесса.

Результативность самостоятельной работы студентов во многом определяется наличием активных методов её контроля.В последние годы наряду с традиционными формами контроля (зачётами, экзаменами) достаточно широко вводятся новые методы на основе современных образовательных технологий. В качестве такой технологии в современной практике профессионального образования рассматривается рейтинговая система обучения, позволяющая студенту и преподавателю выступать в виде субъектов образовательной деятельности. Правильно организованная технология рейтингового обучения позволяет с самого начала уйти от пятибалльной системы оценивания и прийти к ней лишь при подведении итогов, когда заработанные студентами баллы переводятся в привычные оценки (отлично, хорошо, удовлетворительно, неудовлетворительно). Кроме того, в систему рейтинговой оценки включаются дополнительные поощрительные баллы за оригинальность, новизну подходов к выполнению заданий для самостоятельной работы или разрешению научных проблем. У студента имеется возможность повысить учебный рейтинг путём участия во внеучебной работе (участие в олимпиадах, конференциях; выполнение индивидуальных творческих заданий; участие в работе научного кружка и т.д.).

Таким образом, каждый вид учебной деятельности приобретает свою «цену». Получается, что «стоимость» работы, выполненной студентом безупречно, является количественной мерой качества его обученности по той совокупности изученного им учебного материала, которая была необходима для успешного выполнения задания. Разнообразные задания, предлагаемые для самостоятельной проработки, и разные шкалы их оценивания позволяют студенту следить за своими успехами, и при желании у него всегда имеется возможность улучшить свой рейтинг (за счёт выполнения дополнительных видов самостоятельной работы), не дожидаясь экзамена. Использование рейтинговой системы позволяет добиться более ритмичной работы студента в течение семестра, а так же активизирует познавательную деятельность студентов путем стимулирования их творческой активности.

В учебном процессе широко используется также тестовый контроль знаний и умений студентов, который отличается объективностью, экономит время преподавателя, в

значительной мере освобождает его от рутинной работы и позволяет в большей степени сосредоточиться на творческой части преподавания. В настоящее время в учебный процесс всё шире проникают автоматизированные обучающие и контролирующие системы, которые позволяют студенту самостоятельно изучать ту или иную дисциплину и одновременно контролировать уровень усвоения материала.

В заключение можно отметить, что конкретные пути и формы организации самостоятельной работы студента с учётом курса обучения, уровня подготовки студентов и других факторов определяются в процессе творческой деятельности преподавателя.

Литература

1. Алфёрова Е.А., Янченкова Е.В. Планирование и организация самостоятельной работы студентов ГОУ СПО: метод.рекомендации. – М, 2008
2. Семушина Л.Г. Содержание и технологии обучения в средних специальных учебных заведениях: учебн. пособие для преп. учреждений СПО / Л.Г. Семушина, Н.Г. Ярошенко. – М., 2001.
3. Скобелева Т.М. Современные технологии обучения в образовательных учреждениях среднего профессионального образования. – М., 2004.

Зайнуллина А.Т.,
Ж. Досмұхамедов атындағы педагогикалық колледжі,
Орал қ.,Қазақстан Республикасы

БИОЛОГИЯ САБАҚТАРЫНДА СТУДЕНТТЕРДІҢ ПӘНДІК ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҚТАРЫН АРТТЫРУ ЖОЛДАРЫ

Статья направлена на формирование творческих способностей студентов через самостоятельную и групповую работу

Article is directed to formation of creative abilities of students through individual and group work

Бүгінгі таңда білім беру жүйесінің әлеуметтік, қоғамдық, саяси-экономикалық өзгерістерге байланысты мақсаты мен міндеттері, мазмұны өзгерді. Бұл өзгерістер жаңа әдіснамалық жүйені жасауда дәстүрлі оқыту үдерісіне жаңашылдық сипатта қайта қарап, оқытудың жаңа технологияларының табиғатын түсіне отырып, білім алушылардың оқу-танымдық іс-әрекетін белсендірудің қажеттігін негіздейді. Айтылған мәселенің басты ерекшелігі оқытудың нәтижесін алдын-ала болжап, студенттердің білім алуы барысында іздену-зерттеу және өз бетімен білім алу жүйесін, алған білімін өмірде пайдалана білу арқылы танылады. Бұл, білім алушылардың танымдық қызығушылығын арттыруды талап етеді. Оқытушы оқыту әдістерінің көмегімен студенттерге білім беріп, олардың тәжірибелік әрекетін ұйымдастыруда өзінің іс-әрекетін студенттердің таным әрекетіне басшылық етумен байланыстырады. Оқытушы оқытудың нәтижесін арттыруда оқыту әдістеріне қатысты амал-тәсілдерімен қатар оның құралдарын да пайдаланады.

Оқыту үрдісінде студенттерге ғылым негіздеріне сай терең де тиянақты білім беру, оларды адамгершілік рухта тәрбиелеу және дамыту міндеттерін шешудегі оқытушының басшылық ету тәсілдері, амалдары мен құралдарының біртұтастығын оқыту әдістері демекпін. Биология пәні арқылы ғылыми – жаратылыстану сауаттылығын қалыптастырудың бір тәсілі практикалық бөлікті жүзеге асыру болып табылады. Әр сабақ кезеңінде әдіс – тәсілдерді қолдана отырып жұмыс жасау кезеңінде оқытушы өз сабағына рефлексия жасау барысында оның қолданған әдісінің қайсысы тиімдірек болғанын талдау жасаған кезеңде айқындала түседі. Бүгінгі таңда студенттерді XXI ғасырға дайындау үшін

ұстаздар әр сабағын сапалы түрде ұйымдастырып, әдіс-тәсілдерді тиімді қолдана білуі шарт. Колледждің оқу-тәрбие үрдісінде білім алушылардың кәсіби құзыреттілігін қалыптастыратындай ізгілендіру, ақпараттандыру идеялары енгізіліп, білім беру мазмұнын ақпараттандыру лабораториясы, электрондық оқу залы ашылып, жалпыкәсіптік, арнайы, әлеуметтік-гуманитарлық пәндер бойынша электрондық оқулықтар жасақталды. Өз сабақтарымда жаңа технологиялардың бірі болып саналатын-СТО технологияларының элементтерін, деңгейлік бағдарламаның 7 модулі негізіндегі стратегияларды, АКТ, 3D трибунасын пайдалана отырып ұйымдастыру, білім алушылардың биология сабағына деген қызығушылығын қалыптастырады.

Неге педагогикалық технологияларға ерекше көңіл бөлеміз? студенттерді пәнге деген қызығушылығын арттырып, білімдерін бір жүйеге келтіру мақсатында тиімді әдіс-тәсілдерді пайдалану білімнің сапалы болуына себеп болады. Әр сабақта менің алға қоятын мақсаттарымның бірі студенттердің сөйлеу тілін дамыту болып табылады, сондықтан әрбір сабағымда диалог құру үшін бірнеше әдістерді қолданамын. Сабақ барысында «Мозайка», «Сыртқы-ішкі шеңбер», «Ақыл алты қалпағы», "Мұғалімге хат»,т.б әдістерін қолданып, өткен тақырып бойынша жазбаша түрде сұрақ құрып, өздері жауап қайтарады. Жауап беруде толық жауап талап етіледі, сондықтан оқушылар жауаптарын мысал келтіре отырып дәлелдейді.

Тақырыбы: Жасуша мембранасы, цитоплазма, эндоплазмалық тор.

Құзыреттілікке жеткізетін сабақтың мақсат-міндеттері:

А) ақпараттық: Жасуша органоидтарын еске түсіріп білімдерін тереңдету

Ә) коммуникативтік: Сурет,таблицалармен жұмыс арқылы жасуша органойдтарын ажырата білу, маңыздылығын талдау

Б) проблеманы шешу: Әр органойдтың маңызын анықтау, ажырату

Сабақтың типі: жаңа ұғымды меңгерту

Сабақтың түрі: аралас

Сабақта қолданылатын педагогикалық технологиялар: АКТ, СТО элементтері, ұжымдық және топтық оқыту.

Сабақтың әдісі: Түсіндірмелі –иллюстративті

Көрнекілігі: интерактивті тақта, презентация - слайдтар

Пәнаралық байланыс: Физика,Экология, медицина, физиология

Сабақтың барысы: I Ұйымдастыру бөлімі

Амандасады, түгендейді. Аудиторияның сабаққа дайындығын тексереді. Қажетті көрнекіліктер мен құралдарды дайындайды. «Сен қайдасың?» тренинг өткізу

- Сәлем достым (қол беріп амандасу)
- Сен қалайсың? (иықтарын қағады)
- Қайда болдың? (құлақтарын тартады)
- Мен сені сағындым (қолдарын жүрекке қояды)
- Сен келдің (қолдарын жаяды)
- Жақсы болды (қатты құшақтайды)

Үй тапсырмасы:

Тапсырма №1

Бос орынға қажетті сөздерді тауып жазу.

1. — судың жасушалар мен жасуша аралық заттардың аралығында теңдей бөлінуін қамтамасыз етеді.
2. Нәруыздардың молекулалары жасушадағы химиялық реакцияларды_____қатысады.
3. Гликоген _____ мен _____ жасушаларында кездеседі.

Тапсырма №2.

1. Органикалық қосылыстар жасуша құрамының _____ үлесіне тең.
2. Су жасушаға _ ретінде өте қажет.
3. _____ жасуша жарғақшасының құрамында көп болады.
4. Қорек заттары жасушаға тек _ (_) күйінде қабылданады.

Тапсырма №3.

Сұйық (еріген)

20-30%
Минералды тұздар
Тездетуге
Майлар
Еріткіш
Бауыр, бұлшықет

2.Кесте толтыру.

Өсімдіктер мен жануарлар жасушаларының айырмашылықтырына арналған кестені толтырып, бар болатын органоидтың тұсына «+», ал жоқ болатын органоидтың тұсына « — » белгілерін қойыңдар.

3. Қорытындылау.

1. Жасушаның химиялық құрамына нелер кіреді?
2. Майдың құрамына қандай элементтер кіреді?
3. Көмірсу, нукелей қышқылы жасушада қандай қызмет атқарады?

Жаңа сабақ:

«Миға шабуыл » БҮҮ кестесі

1.Жасушаның құрылысы қандай?

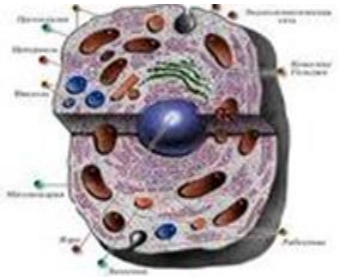

«Жүреміз, ойланамыз» әдісі

Жасушалық құрылымдар: Жасуша мембранасы, цитоплазма, эндоплазмалық тор, қозғалыс органоидтері, олардың құрылысы мен атқаратын қызметтері,жасушалық қосындылар

Әр топ басшылары келіп сұрақтарды таңдайды. Берілген 4 сұрақ бойынша 4 топ әр түсті маркерлермен плакатқа жауап жазады. Белгілі бір уақыт ішінде топ мүшелері орындарын ауыстырады. Орындарын ауыстыра отырып, әр топтың жазған жауаптарын тексереді және өз пікірлерін қосады. Кейін әр топтан бір оқушы шығып қорғайды.

Бекіту:

1-тапсырма

Кестені толтыр:

Жасуша органоидтары	**Құрылысының ерекшеліктері**	**Атқаратын қызметтері**

2-тапсырма Түйінді сөздермен жұмыс

ДНК
Гиалоплазма
Хромосома
АТФ

Қорытындылау:

«Нақты жауап» айдары:

«Өрмекшінің торы» әдісі бойынша қорытынды жасау . Студенттер «Өрмекшінің торы» әдісі бойынша өз ойларын жинақтайды. Әр топ бір-бір сөйлемнен өз идеяларын айтады.

Рефлексия: Не үйрендім? Не үйренгім келеді?

Студенттер стикерге сабақтан алған әсерлері жайлы жазады.

Осылайша биология сабағында оқытылатын объектілер мен үрдістердің әр түрлілігі жалпы білімдік ақпараттық және оқушының ойлау дағдыларының дамуы үшін орасан зор мүмкіндіктерді қамтамасыз етеді. Танымдық қызығушылық студенттердің қоршаған

ортамен қатынасының ішкі мазмұнын әр қырынан таныта отырып, оның әрекетінің даму заңдылықтарын, сол дамудың басты шарты болып саналатын ішкі қайшылықтарын игеруге ұйытқы болады.

Менің ойымша қазіргі заманда болашақ мамандарға дайын білім беруден яғни «дәстүрлі» стильмен оқытудан алшақтау керек. Сыни тұрғыдан ойлау қабілеттері дамыған студенттерді маман есебінде қалыптастыру үшін оқытушының өзі де жаңашыл идеяларға көңіл көкжиектерін ашу керек. Сабақтың әрбір минутын тиімді пайдалану үшін сабақ жоспарын табысты болатындай етіп құру біздің міндетіміз, себебі оқытушылар әрбір тұлғаның болашағы үшін жауапты. Көзбен көрген ақпараттың 30% есте сақталатынын ескере отырып, жаңа тақырып түсіндіру барысында АКТ мүмкіндіктерін пайдалану мен үшін маңызды. Бүгінгі заманда сандық сауаттылығымыз жоғары болу керек, себебі ел алдында өз беделімізді өзіміз нығайтамыз.

Әдебиет

1. Асанов Н.Г, Соловьева А.Р. «Биология»
2. А. Әлімов. Интербелсенді әдістерді ЖОО-да қолдану.-А., 2009
3. Козина И. Case study: некоторые методичечкие проблемы //Рубеж.-1997.-№10-11.
4. Унгарбаева Г. Р., Избасарова Ж. Ж. Кейс-стади әдісін «Биологияны оқыту әдістемесі» пәнінің зертханалық сабақтарында пайдалану // Молодой ученый. — 2015. — №1.1. — С. 114-115.
5. Базалық деңгей бойынша мұғалімге арналған әдістемелік нұсқаулық

Баекенов Д.К.,
№3 қазақ- түрік лицей-интернаты,
Жезқазған қ., Қазақстан Республикасы

ТАРИХ ПӘНІН ОҚЫТУДА ЗАМАНАУИ ӘДІСТЕМЕЛЕР МЕН ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ ЖОЛДАРЫ

Содержание доклада раскрывает следующие вопросы; проблемы при преподавании предмета истории Казахстана.

Contents of the report uncovers the following questions: problems encountered in teaching the lesson of the history of Kazakhstan,

«Адамды бір нәрсені қайталауға үйреткеннен гөрі,
оған жаңалық ашуға көмектескен жөн».
Г.Галилей

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында, «Қазақстан – 2050» Стратегиясы – қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» бағдарламасында Қазақстан Республикасында қабылданған білім беруді дамытудың басқа да құжаттарында мемлекеттік саясаттың басты принциптерінің бірі – жеке адамның шығармашылық әлеуетін дамыту, білім берудің дамытушы сипатын арттыру мәселесі басты міндеттердің қатарына қойылған. Сондықтан, болашақ жастарымыздың кәсіби-құзырлы, шығармашыл болуын қамтамасыз ету үшін оқытудың жаңаша теориялық, дидактикалық, әдіснамалық тұғырларын айқындау негізгі мәселе болып табылады.

Сондықтан, әр ұстаз өзінің кәсіби деңгейін жоғары сатыға көтере отырып, оқушыға жаңа инновациялық технологиялар негізінде нәтижеге бағытталған білім беріп, оның жан-жақты дамуына жағдай жасау қажеттілігі туындайды [1].

Әр мұғалімнің негізгі міндеті – оқушыға тек білім беріп қана қоймай, алған білімін өздігінен дамытып, жеке және қоғам қажеттілігіне икемдеп, дұрыс, тиімді пайдалана және әлеуметтік бәсекелестікке төтеп бере алатын, мәдени ортаға бейімделгіш, дара тұлға, білікті азамат дәрежесіне көтерілген адам дайындау деп есептеймін.

Тарих пәнінде қазіргі таңда да білім беру үрдісін ұлттық үлгі негізінде қалыптастыра отырып, әлемдік білім беру кеңістігіне кіріктіру қажет.

Сабақ – мектепте оқушыларға білім мен тәрбие берудегі негізгі үрдіс. Тарих пәні сабақтарында өзімізге бұрыннан белгілі әңгіме, баяндау, пікір алысу сияқты әдістермен қатар, картамен жұмыс, көрнекі құралдар қолдану, тарихи көркем әдебиетті пайдалану, мерзімдік баспасөз, интернет материалдарына жүгіну қажеттігі де туындайды. Сонымен қатар, баланы ғылыми ізденіске баулу, ғылымға деген ой-таным, көзқарасын қалыптастыру, өмірдегі өз орның сезінуге, толыққанды шығармашыл адам етіп тәрбиелеу де пән мұғалімінен талап етілетін міндет болып отыр [2]. Бүкіл әлемді шарпып өткен жаһандану үрдісі білім саласын да шет қалдырған жоқ. Дәстүрлі білім жүйесі XXI ғасырда өмір өзгерісін, білім талаптарын толық қанағаттандыра алмайды, сондықтан сабақты жаңа технология жағдайында өткізу қажеттігінің өзі өмір талабы болып отыр. Қазір оқушының танымдық белсенділігі, сабақта ұйымдастырылған түрлі ситуацияларға қатысуы арқылы өзі де кейіпкерге айналып, сол жағдайдан шығу үшін әр түрлі жолдарын іздеуі, ойлануы, жоспар құруы, нәтижесінде «өз жаңалығын» ашуы оқушыны шығармашылық тұлға дәрежесіне дейін көтеріп отыр [3].

Негізгі сабақтарда топтық жүйе қолданылып, оқушы білімін бағалау да жаңаша сипат алды. Топ ішінде бағалата отырып, біз оқушыларды әділ бағалауға, оқушы жетістігі мен кемшілігін саралай білуге үйретеміз.

Сонымен, оқушының ой -таным әрекеттерін арттырудың тиімді құралдарының бірі – оқушының өзіндік жұмысы мен өздігінен білім алу әрекеті болып есептеледі.

Өзбетімен білім алу, жоғарғы сынып оқушыларына тән болғандықтан, мұғалім көбінесе бағыт беруші, оқушының ой-өрісін дамытушы, шеберлігін шыңдаушы, музыка тілімен айтсақ - дирижер рөлінде болмақ. XXI ғасыр мұғалімі қандай болмақ десек, қазақтың данышпан ақыны, ұлы Абайдың отыз екінші қара сөзінде; «Білім ғылым үйренбекке талап қылушыларға әуелі білмек керек. Талаптың өзінің біраз шарттары бар. Оларды білмей, іздегенмен табылмас», - дейді [6].

Мұғалім де сол дирижерлік рөлді меңгеру үшін өзі де көп біліп, көп зерттеп, сабақ беру барысында оқушылардың бойында тарих пәнін оқып-үйренуге деген құштарлықты оятып, жауапкершілікке үйретіп, пәнді меңгеру тәсілдерін, яғни оқу қызметін қалыптастыру қажет. Осыдан барып оқушы бойында іскерлік пен дағды меңгеріледі.Іскерлік деген не?

Іскерлік деген - іс-әрекеттің белгілі бір тәсілін саналы түрде меңгеру. Ал, дағды деген – автоматизмге жеткізетін іскерлік.

Орта буындағы сыныптарда жекелеген тарихи тұлғаларды өткенде міндетті түрде СТО стратегиясының ассоциация құру әдісін, ал тарихи оқиғаларды өткенде кесте жасау немесе семантикалық картаны пайдалану арқылы оқиғаны алдын-ала дайындалған жадынама бойынша зерттеуді пайдаланамын. Бұл әдістер жоғарғы сыныптарға барғанда дағдыға айналғандықтан, оқушыға үлкен көмек болады. Оқушы ғылыми жоба жасағанда немесе этнографиялық зерттеулерде төменгі буындағы алған тәжірбиесін пайдалана отырып, өз зерттеулерін жасай алатын дәрежеге жетеді. Мен өз жұмысымда оқушының өз бетінше оқу іскерліктері мен дағдыларын қалыптастыруға көп көңіл бөлемін.Іскерлік нәтижесінде нәтижесінде іс-әрекеттің белгілі бір тәсілін саналы түрде меңгерген оқушы оны дағдыға айналдырады [4].

Іскерліктер мен дағдылар үшке бөлінеді.

1. Оқу еңбегін ұйымдастыру және оқу әрекеті құрылымын меңгеру.
2. Кітап және оқу ақпараттарының басқа да көздерімен жұмыс жасау.
3. Оқушылардың ауызша және жазбаша сөз мәдениетіне көңіл бөлу.

I. Ойлау мен интеллектуалдық іскерлігі. Тарихты оқу барысында оқушыларда оқу еңбегі іскерліктері, оның ішінде ойлау және интеллектуалдық қабілеттер қалыптасады. Ол

қабілеттер; тарихи мәтінді талдау, негізгі ойды ерекшелеу, тарихи құбылыстар мен фактілерді салыстыру; материалды тұжырымдау және қорытынды жасау. Осы қабілеттерге ие болған оқушылар тарихи материал мазмұнын терең игере алады [5].

II. Арнайы тарихи материалдарды меңгеру іскерлігі.

Оқушылардың тарихи фактілерді мерзімінше шоғырландыра алуы, яғни тарихи оқиғалардың ұзақтығын, реттілігін, бірмезгілдігін байланыстыра алу. Тарихи оқиғаларды кеңістікпен шоғырландыруы,картамен жұмыс істеу іскерігі қалыптасады.

III. Оқу құралдарымен, баспасөз материалдарымен, тарихи шығармалармен жұмыс істеу іскерлігін арттыру мақсатында;

Қарапайым және күрделі жоспар құра білу.

Оқулық мәтіні мен негізгі бөлімдерін анықтау.

Әр түрлі тарихи және саяси тезистерді оқу негізінде конспектілер жазу.

Алған білімдерді жүйелеу және логикалық реттестіру.

Осындай оқушылармен жүргізілген жүйелі жұмыстың нәтижесінде олар теорияалық білімді меңгеріп, оқиғалар мен үрдістерді түсіне алатында дәрежеге жеткізу.

Тарихты оқу барысында оқушылар теориялық білімді меңгеріп, оны оқиғалар мен үрдістерді түсіну үшін қолданады. Бұл үшін олар тарихшылдық принципін жүзеге асыруды меңгереді;

1. Тарихи құбылыстардың даму барыстарын көре алады.
2. Құбылыстар өзгерісінің себебін түсіне алады.
3. Құбылыстардың кезеңдерін және олардың даму бағытын анықтай алады.
4. Тарихи құбылысты жеке субъектілік, топтық көзқарас тұрғысынан емес, жалпы азаматтық тұрғыдан талқылай алады.
5. Тарихи үрдістер дамуының заңдылығын бақылып, анықтай алады.

Жалпы, сабақ беру барысында «Тірек белгілермен жұмыс», ал қазіргі уақытта берілген тақырыпқа байланысты «Модульдік оқыту», «Сын тұрғысынан ойлау »
элементтерін пайдалану. Осы технологияларды пайдалану барысында оқушыны өздігінен оқып-үйренуге, талап етілген қажетті білім алуға, алған білімді ұтымды пайдалануға, дарынды оқушыға тақырыпты одан әрі зерттеуді, ой елегінен өткізуді ұсыну.

Әр сабаққа дайындалғанда мәселелерге көңіл бөлу;

1. Оқушы қабілеті мен қасиетін қалай дамытамын ?
2. Осы тақырыптың ішіндегі маңызды мәселе не?
2. Оқушылар осы сабақта не істей алу керек?
3. Қандай қабілетін дамыту керек?
4. Бүгінгі сабақ халықтың салт дәстүрімен байланысы бар ма?
5. Бүгінгі сабақта ұлттық құндылықтарды пайдалануға бола ма?

Өзім таңдап алған тақырыпта, ең әуелі осы тақырыпты не үшін өтеміз, нақты қандай мәселені көтереміз, мақсат міндет қандай, келешекте оны қалай зерттеу қажет, т.б. сұрақтарға жауап бере отыра, оқушыларды таныстыруәр түрлі сызбалар, кестелер, көркем шығармалар көмегімен қысқаша баяндап оқушыны келесі бөлімге дайындау.

Соңғы уақытта менің өз тәжірбиеме қосқан технологиям Сатылай-кешенді талдау технологиясы. Жеке тұлғаларды, мемлекеттерді, оқиғаларды, саяси экономикалық жағыдайды зерттеуде бұл технология өте жақсы әсер береді [6].

Менің тарих мұғалімі ретінде алдыма қойған басты мақсатым – мәдениетті түрде білімді, жеке тұлғаны дамыту, ұлтымыздың рухын көтеру, осы мақсатқа жететіндей тиімді жол іздеу. Сол себепті сабақты идеялық жағынан ғылыми негізде, өмірмен байланысты ұйымдастыру оқушының қызығуын, білім құмарлығын таныту, әр сабақта оқушыларды ойлануға, өздігінен ізденіс жасауға баулып, ойын ауызша, жазбаша жинақтап баяндай білуге, мәдениетті сөйлеуге үйрету – әрбір ұстаздың абыройлы бұрышы.

1. «Қазақстан – 2050» Стратегиясы – қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты». «Орталық Қазақстан» газеті, 15 желтоқсан, 2015 жыл.
2. «Қазақстанның әлеуметтік жаңғыртылуы: Жалпыға ортақ еңбек қоғамына қарай 20 қадам». «Егемен Қазақстан». 10 шілде, 2013 жыл.
3. Методологические и конкретно-исторические проблемы изучения Отечественной истории. Алматы-2005.
4. «Қазақ тарихы», №5, 2011, Алматы.
5. «Қазақстан тарихы». Әдістемелік журнал, №1-12. 2010-2012 ж.ж..
6. «Білім берудің инновациялық тратегиясы – мемлекеттің, қоғамның және жеке тұлғаның тұрақты даму факторы» тақырыбындағы дарынды балаларға арналған білім беру ұйымдары қызметкелерінің педагогикалық тамыз кеңесінің материалдар жинағы. Алматы обл. Қаскелен қ. 2014 жылғы 7-8 тамыз., 84-88 б.

Акпарова Н. С.,
«№7 жалпы орта білім беретін мектебі» КММ,
Сәтбаев қ., Қазақстан Республикасы

Мектеп жасына дейінгі балаларды табиғатпен таныстырудың ерекшеліктері

В этой статье описывается особенности ознакомления детей с природой дошкольного возраста

This article describes the features of acquantance of children with nature of preschool age

Қазіргі таңда жас ұрпаққа тәрбие берудегі басты мақсат ұлттық рухы жоғары, өз Отанын, туған жерін сүйе білетін азамат тәрбиелеу. XXI ғасыр жеткіншегі дене, рухани ойлау жағынан жан-жақты, өз-өзіне басшы, кез-келген сәтте шешім қабылдай алатын жеке тұлға болуы тиіс.

Бұл үшін тәрбиешінің шығармашылдығы, жаңашылдығы, көп ізденісті қажет етеді. Ал мектепке дейінгі оқытуда білім, білік дағдыларымен қатар тәрбие жұмыстарының сан алуан, қызықты, тартымды, баланы қажытып алмайтындай жұмыс түрлерін жүргізу тәрбиешіден шеберлікті талап етеді.

Мектепке дейінгі шақта бала бойына білім мен біліктілікті, шығармашылық пен ізденімпаздықты, қабілеттілік пен іскерлікті, еңбек сүйгіштікті, танымдық қасиеттерді жинақтап дамыту барысында табиғатпен тереңірек таныстырудың ерекше орны бар екені мәлім. Бала өмірінің алғашқы жеті жылы – денсаулықтың, ақыл-ой, адамгершілік, еңбек және экологиялық дамудың негіздері қаланатын өте маңызды кезең.

Балаларды табиғатпен таныстыруда алдымызда мынандай мақсат тұрады: балалардың табиғатқа деген көзқарасын дамыту, өлі және тірі табиғатпен таныстыру, ол туралы өз ой-пікірін айтуға үйрету. Өз өлкеміздің аң-құстарын, өсімдіктерін таныту, қорғауға, әсемдігін көруге, сезінуге, пайдасын түсінуге тәрбиелеу.

Міндеттері:

- Болашақ табиғат жанашыры болатын ұрпақ тәрбиелеу;
- Мектепке дейінгілердің экологиялық көзқарастарын кеңейту және жүйелеу;
- Тәжірибелер жасау және алған нәтижеден тұжырым шығаруға үйрету;
- Шығармашылықты, елестету мен ойлауды дамыту.

Баланы мектеп жасына дейінгі кезеңнен өзі өсіп-өнетін ортасын, қоршаған табиғатын бағалай білуге және оларға дұрыс қарауға үйретудің маңызы зор. Ол үшін оқытудың бүкіл үрдісіне экологиялық білімдерді енгізген жөн. Күштемеу, сүйіспеншілік, шындықты білуге талаптану және парасатты мінез-құлық сияқты адамдық қасиеттерді тану үрдісінде балалар адамның табиғат алдындағы жауапкершілігін түсіне біледі. Күштемеу деген табиғатқа жасалып тұрғанның кез-келгеніне мейлі ол ағаш, көбелек, бұтақ болсын оларға ешбір зиян келтірмеу керек дегенді білдіреді. Балалар тірі атаулының бәрін бағалай білуі тиіс. Табиғатқа деген сүйіспеншілікті тек оның әсемдігімен масаттану және тынығуға жиі бару деп түсінбеу керек. Балалардың өздері де ағаштар отырғызуға, бұлақтардың көзін ашуға, ұя жасауға қатысып, табиғатқа зиян келтіретін тұрмыстық қалдықтардан құтылудың тәсілдері туралы сұрақтарға жауаптар іздейді.

Сайф Сарай: - «Ағаштың жемісін жеймін десең, түбіне балта шаппа» - деген екен. Жас бала тамылжыған табиғатқа, әсем әуенге, айналадағы әсемдікке қызығады, содан әсерленеді, көркемдікті түсініп, оның мәнін түсінеді, әсемдікті танып, талғауды үйренеді. Мысалы: Балаларды гүлдермен таныстыру кезінде, олар олардың түрлерімен, пайдасымен тапсырмалар арқылы танысып, хош иісімен далаға берер әсемдігін көреді, сезінеді. Осы сұлулықты бұзғылары келмейді. Оны елестету арқылы парақ бетіне өз қиялдарынан бейнелеп салады.

Өлі және тірі табиғат нысандарына деген қызығушылық өте ерте жастан қалыптаса бастайды. Балалар бәрін байқайды: орман алқабындағы еңбекшіл құмырсқалар илеуін, қалың шөптегі кіп-кішкентай өрмекшіні, ағаш басындағы ұяларды т.б.

Балалардың көңілін табиғаттағы маусымдық өзгерістер, түстердің ашықтығы, әр түрлі дыбыстар, иістер тартады. Олар өздеріне жаңа әлем ашады: барлығын қолмен ұстап қарауға, иіскеуге, егер жағдай болса дәмін көруге тырысады.

Баланың айнала қоршаған табиғатқа қызығушылығын ескере отырып, экологияға деген сүйіспеншілік, қорғаушылықты тәрбиелеу керекпіз. Ең маңыздысы біздің табиғатты сүюіміз және соны балаларға жеткізуіміз, біз табиғатсыз өмір сүре алмайтынымызды балаға түсіндіру.

Қазіргі таңда балалардың дамуында экологиялық біліктілігіміздің, жаңа технологиялардың маңызы ерекше. Экологиялық тәрбие адамгершілік тәрбиесімен өте тығыз байланысты. Әсемдіктен сусындау, оны қабылдау, түсіне және сезіне білу адамгершілік негіздерді қалыптастыруға көмектеседі. Оның міндеттері күрделі де сан алуан. Экологиялық тәрбие балалардың сезімдері мен санасына ықпал жасап, көзқарастары мен нанымдардың орнығуына жәрдемдесе отырып, оның дүниетанымын қалыптастыруға елеулі үлесін қосады. Тіпті балаларға табиғаттағы адамдар еңбегінің маңыздылығын көріп, бағалауды үйретеміз.

Экологиялық біліктілік арқылы ұжымдық, топтық, жеке қабілеттерді ашуға болады. Жалпы экология барлық оқыту – тәрбиелеу үрдісімен байланысты.

Ұйымдастырылған оқу іс-әрекетінде, мақсатты серуендер мен саяхаттарда ойындарды қолдану көп жетістіктерге жеткізді. Ойын тәрбиешілер мен мектеп жасына дейінгі балалардың оқу әрекетінің өзара байланысты технологиясы десек те болады. Экологиялық дамытудың түпкі мақсаты оның сапалы болуы.

Осы оқу іс-әрекеттерді тиімді дұрыс пайдалануы мектеп жасына дейінгі баланы жан-жақты дамыта отырып, білімді игеруге қызығушылықтарын тудырады. Балалар оқу іс-әрекетінде алған білімдерін іс-жүзінде тәжірибелерде өздері жасап, нәтижесін көреді. Мысалы: өсімдікке ауа қалай енетінін анықтауды қызыға орындайды.

Ұйымдастырылған оқу іс-әрекетінде дамытушы ойындар мен сөздік ойындардың маңызы өте зор. Олар байланыстырып сөйлеу мен есте сақтауды, ойлауды дамытады. К.Ушинский бұл жөнінде былай деген: «Егерде педагог бір нәрсені баланың есінде қалдыруды көздейтін болса, ол сабақта көзбен көру, дыбыс органымен айту, қолымен ұстау және сезім мүшелерін қолдануы керек».

Балаларды үй жануарлары, құстар, балықтар, гүлдер, аңдар, жәндіктер, жеміс – көкөністермен таныстырып болған соң, «Қайсысы артық, неге?», «Не өзгерді?», «Дәмінен

айыр?», «Даусынан айыр» т. б. ойындар ойналады. «Егерде мен үлкен болсам» ойыны балаларды шығармашылдыққа, жауаптылыққа үйретеді, табиғатты қорғауға тәрбиелейді.

Сонымен қатар экологиялық сәттер оқып беру арқылы балалардың адамгершілік, танымдық қабілетін дамытамыз. Ойын барлық сабақпен тығыз байланысты, ойынсыз сабақ өтпейді десем жаңылмаймын. Ойын баланы жан-жақты дамытып, оқыту мен тәрбиелеуде өз септігін молынан тигізеді. Жиі сұрақ қойылады: тәрбиеші ойынға қатыса алама және қатысуға тиісті ме? Әрине құқық қа біз иеміз, егер бұл ойынға қажетті бағыт берсе. Бірақ үлкендердің ойынға араласуы тек оны бала қалап, сенім білдіріп, сыйласа, егер ол ойынды қызғылықты өтіп, ережесін бұзбай ойнай алса ғана іске асады.

Көркем шығармаларды сахналауды балалар өте қызығушылықпен ойнайды. Мысалы: «Аңшы мен бала», «Гүлдер туралы аңыз» бойынша сахналауда олар жағымды және жағымсыз кейіпкерлерді тауып, шығарманың мазмұнын талдағанда табиғаттың қорғаушысы болған балаларға ұқсағысы келетіндері байқалды.

Қызықты тәжірибелерге қатысуда балалардың өз жұмысының қорытындысын көруге деген ынта пайда болады. Оларды ауа мен судың қасиеттерімен таныстыруда түрлі ойындар мен тәжірибелер жасалады. Мысалы: «Кім тез үреді?», «Толқын». Көптеген ойындар таза ауада ойналады, балалардың қимылдауына, ойлауына септігін тигізеді. Жылдың әр мезгілінде әр түрлі ойындар ойнауға болады. Мақсатты серуендерде ағаштарды бақылау, өзгерісті айту, құстарға қамқорлық жасау, гүлдерді суару т.б арқылы балаларды еңбек сүйгіштікке, сұлулықты көруге, сезінуге тәрбиелейміз.

Ойын алаңында қимылды ойындарда ұйымдастырылады «Аю мен түлкілер», «Қасқыр мен қояндар» т.б. ойындарда балалар жануарлардың мінез-құлқын, жүрісін, даусын салады. Ойын арқылы олардың шығармашылық қиялдауы дамыды. Олар ойындарда бірнеше құбылысты біріктіреді, жаңасын қосады, кейде өмірден, ертегіден қосып алады. Мысалы: Орманшы, зообақтағы аңдар т.б олар өз ойындарына қосып біреуі орманшы болып, қалғандарына өз ақылын айтады, оған қаладан зообаққа аң қоюға адам келеді.

Экологиялық шығармашылықты ойын арқылы дамытуда бала белсенділігі мен қабілеттілігінің маңызы зор.

Сонымен қатар ата-аналармен бірігіп экология мұражайларына, саябақтарға, әр түрлі мезгілде орманға мақсатты серуендер мен саяхаттар өз өлкеміздің табиғатын балаларға таныстыруға бағытталу қажет. Табиғатта қызықты ойындар ойналып, бақылаулар жүргізіліп, таза ауаның жанға берер рахатын бірлесе түсіндіру, экологиялық тиым сөздермен таныстыруға болады.

Қорытындылай келе:

1. Балалардың дамуында экологиялық тәрбиенің маңызы зор. Балалардың барлық іс-әрекеті, ақыл-ойы осы айнала қоршаған ортамен тығыз байланыста және экологиялық тәрбие балабақшамен шектелмейді, мектепте осы білімдерін одан әрі өрбітіп, байытады.
2. Экологиялық саяхаттар, серуендер, ұйымдастырылған оқу іс-әрекеттердің барлығы ойындар арқылы өрбіп, дамиды, түйсікте сақталады. Бала алған білімді көру, ұстап қарау арқылы тез қабылдайды.
3. Балалар алған білімдерін іс жүзінде тәжіребие, басқа оқу іс-әрекеттерде көрсете біледі.

Әдебиет

1. Қасымбекова Қ. Қоршаған ортаны қорғау – адамзаттық міндет. Заман – Қазақстан. 2012ж.
2. Шоқпытов А. Су мөлдір, ауа таза, көк шалғын мен орман – тоғай жайқалсын десек... Атамекен.
3. Қараева Ш. Қоршаған орта – қамқорлыққа зәру. Сақшы. 2002 ж.
4. Темірғали Ж. Экология – екінші реттегі мәселе емес. Заң газеті. 2011ж.

Батырбекова Ж. Т.,
«№7 жалпы орта білім беретін мектебі» КММ
Сәтбаев қ., Қазақстан Республикасы

БАСТАУЫШ СЫНЫПТАҒЫ ОҚУШЫЛАРДЫҢ ОҚУ ТЕХНИКАСЫН ЖЕТІЛДІРУ ӘДІСТЕМЕСІ

В статье предусмотрены некоторые вопросы совершенствования навыков развитии техники чтения

The article provides some questions of perfection of skills in the development of the reading.

Білім саласының әлемдік кеңістікке ену жағдайында Қазақстанда білім берудің өзіндік ұлттық үлгісі қалыптасуда, жаңа білім парагдимасы бірінші орынға жеке тұлғаға білім беру арқылы оның шығармашылық біліктілігі мен дағдысының өз дәрежесінде дамуын мақсат етіп қойып отыр.

Бүгінгі мектептегі бастауыш сынып оқушысы ертеңгі қоғам иесі. Жас буынға ең алғаш жол көрсетуші, бағыт беруші – бастауыш сынып мұғалімдері. Жас бөбектерге білім мен тәрбие есігін ашу бастауыш сынып мұғалімдеріне абыройлы да жауапты жұмыс жүктейді.

Жалпы орта білім беретін беретін мектептердің бастауыш сыныптарында оқыту мен тәрбиелеу өзара байланысу арқылы қамтамасыз етіледі. Мектептің бастауыш сатысында оқытудың мақсаты: оқушылардың танымдық қабілеттерін және біліктіліктерін дамытуды қамтамасыз ететін қарапайым білім негіздерін меңгерту, негізгі оқу іс-әрекеті дағдыларын қалыптастыру ұлттық ділін, өз елінің мәдени-тарихи ерекшеліктері мен дәстүрлерін ескере отырып, отандық және әлемдік мәдениетті таныту болып табылады.

Бастауыш сыныптардағы тіл сабақтарында оқушыларды сауаттандырумен бірге дұрыс сөйлеу мәдениетін қалыптастыру жұмыстары жүргізіледі.Сондай-ақ дұрыс, түсініп, жылдам оқыта отырып, оқушыларды мәнерлеп оқуға және шешендікке баулуды естен шығармауымыз керек.

Ана тілі сабақтарында оқушыларға ата-бабаларымыздың өз ұрпағына қалдырған сарқылмас мол рухани байлығын беріледі. Сол байлықтарды игілікке жарату біздің иелігімізде. Адамзат тарихының түрлі кезеңдерінде әр өлке, әр елде өмір сүрген атақты білімпаз, данышпан даналар айтып, жазып қалдырған, уақыт елегінен өтіп, ұрпақтар зердесіне ұялаған ұлағатты нақылдар ұшан-теңіз.Ұлтымыздың асыл мұраларын дәріптейтіндей, баланың бойына озық әдеп-ғұрып, салт-дәстүрлерді сіңіретіндей имандылыққа, ізгілікке тәрбиелейтіндей шешендік сөздерді, нақыл сөздерді, мақал-мәтелдерді кеңінен қолдансақ, балаларымызда төмендегідей білік-дағдылар қалыптасады:

1. Отанын сүюге, қорғауға, тілін, дінін сақтауға, қадірлеуге, рухани байлығын арттыруға батырлыққа, ержүректілікке тәрбиелейді.
2. Адамгершілікке, кішіпейілділікке, жақсыдан үйреніп, жаманнан жиренуге тәрбиелейді.
3. Ана тілін сүюге, ана тілінде шешен сөйлеуге тәрбиелейді, әдеби тіл нормаларын сақтай отырып, сөйлеу мәдениетін қалыптастырады.
4. Шешендік мәтіндер арқылы өз туған халқының өткенімен, тарихымен, әдеп-ғұрпымен, салт-санасымен танысады.
5. Өз ойын ашық айтуға үйренеді, сенімді түрде әсерлі жеткізуге, тыңдаушыны ортақ пікірге, ортақ келісімге келтіруге үйретеді.
6. Сөздік қорын байытуға, тіл байлығын арттыруға, өз ойларын жүйелі түрде жаткізуге жетелейді, және дұрыс оқуға, дұрыс сөйлеуге қалыптасатырады.
7. Шығармашылық жұмыстарды орындау нәтижесінде оқушыны ойланту, өздігінен ізденіске салу, ойын тұжырымдату, ой-өрісін кеңейту, шығармашылығын дамытуға дағдыландырады.

Тіл сабақтарының басты талаптары дұрыс сөйлеу мен мәнерлеп оқу мәдениетін бала бойына сіңіру әрбір ұстаздың міндеті.

Мектептің бастауыш сатысына «Сауат ашу», «Қазақ тілі», «Әдебиеттік оқу» пәндері енеді.

Қазақ мектептерінде «Сауат ашу», «Қазақ тілі», «Әдебиеттік оқу» пәндерін оқыту туралы.

Бастауыш деңгейдегі «Филология» білім саласын оқытудағы тілдің қызметі қарым-қатынастың, қоршаған ортану танудың, жеке тұлғаның өзіндік қызығушылықтарын, қажеттіліктерін және қабілеттерін дамытудың құралы ретінде қарастырылады.

1-сынып бойы жүретін оқу пәні Сауат ашу. Сауат ашудың басты мақсаты – тіл дамыту мен өзара байланыста оқу және жазу дағдыларын қалыптастыру және оқу мен жазу дағдыларын жетілдіру, алғашқы грамматикалық мағлұматтарды меңгерту.

Оқу пәнінің базалық мазмұны:

- Негізгі тілдік бірліктер – дыбыс, буын, сөз, сөйлем, мәтін;
- Қазақ альфавитінің әріптері;
- Оқуға және жазуға, тіл дамытуға арналған иллюстративтік, мәтіндік материалдар;
- Дыбыстық және дыбыстық – әріптік сызбалар, буынның, сөздік, сөйлемнің сызбалары;
- Алғашқы грамматикалық мағлұматтар (II жартыжылдықта – әліппеден кейінгі кезеңде).

Мәнерлеп оқуды үйрету үшін әр мұғалім оқу сабағына немқұрайлы қарамай, жан-жақты дайындалуы керек. Мәнерлеп оқуды ұйымдастыру үшін, оқушы сөйлемді немесе мәтінді оқығанда, қалай дем ала білу керек дауыс қалай шығуға тиіс дикция қандай болуы қажет осының барлығын мұғалімнің өзі айқын білгені жөн. Мұғалім көбінесе өзі мәнерлеп оқу арқылы оны оқушыға үйрете алады. Сондай – ақ мәнерлеп оқуды радио мен теледидарды, магнитафонды кең пайдалану арқылы да үйретуге болады.

Оқу сабақтарында сөздік жұмысына әдейі кезең бөлінбейді. Алайда сөздік жұмысы сабақтың өн бойынан орын алады. Мәтінде кездесетін түсініксіз сөздер мен ұғымдарды түсіндіру үшін үш кезеңде жүргізіледі. Яғни, шығарманы оқу барысында оқып болғаннан кейін. Осы жерде ескере кететін жәйт, өлең оқу барысында қиын сөздер мүлде түсіндірілмейді. Өйткені өлеңнің ырғақ, дауыс мәнері бұзылып тыңдаушыға әсері азаяды.

Мысалы 1 сыныпта мәтінмен жұмыстың ең қарапайым түрі мәтінді бөлікке бөлу, әр бөлікке лайықты ат қою түрінде жүргізілсе, екінші сынптарды жоспар құрумен ұштасып, 3-4 сыныптарды бұл жұмыстар күрделене түседі. Бөлінген бөліктерде шағын жоспар құру, оған сүйене отырып толық мазмұндау, қысқарта айту, жатқа айту т.б. жұмыстарды жүйелі ойластырған жөн. Бұл жұмыстар оқушының мәтінді толық түсінуіне, қайталап оқуына тірек болады және оқу техникасын жетілдіріп қана қоймай, кітат оқуға ынтасын арттырып, жалықпай оқуға дағдыландырады. Бастауыш сынып оқушыларының оқу дағдысын қалыптастыруға қойылатын талаптарды төмендегіше топтастыруға болады.

Мәнерлеп оқуға қойылатын талаптар.

Мәнерлеп оқу – дегеніміз мәтіндегі сөздердің мағынасын бұзбай, дыбысталуы жағынан анық етіп, жатық оқу. Оқушыларды түсініп оқуға дағдаландырудың бір жолы алдын ала дайындық әңгіме өткізу болып табылады. Сондай-ақ мәтін оқылмас бұрын бақылау, экскурсия жасау, тәжірибе жасау жұмыстары да түсініп оқуға жәрдем етеді. Түсініп оқуға қорытынды әңгіменің де тигізетін пайдасы мол.

Сөйлеу техникасы мен оқудағы дауыс маңызын меңгеру. Дауыс сөйлеуші адамның сөзін, өзіндік үнін, көңіл күйін тыңдаушыға бағыттап отырады.

Дауыстың естілуі – тию – физиологиялық әрекеттің нәтижесі.

Адам сөйлеуге ыңғайланғанда тыныс алу мүшесі арқылы ауа жұтады. Осы кезде өкпе кеңейіп, сөйлей бастасымен, өкпедегі ауа сыртқа қарай шығуға бағытталады. Өкпеден қайтқан ауа тамақтағы дауыс шымылдығының аз-кем тоскауылына кездеседі.

Себебі дауыс шымылдығы дегеніміз тамақтың ішкі жағында кеңірдектің екі жағынан бір-біріне қарсы біткен жиырмалы ет. Ол бірде керіліп, бірде жымдасып тұрады. Өкпеден ауа қайтқанда осы дауыс шымылдығы керіліп тұрса, діріл пайда болып, үн шығады. Мәнерлеп оқу дегеніміз – дауыс интонациясы арқылы автордың ойын білдіруі, мазмұндық ой екпінді дұрыс қоя білуі, ақырында оқығанды түсініп, кейіпкердің көңіл күйін сезіне оқи білуі. Мәнерлеп оқу дауыстың өзіне де қатысты. Дұрыс неғұрлым таза, күшті шықса, оқу да мәнерлі болады. Ол үшін әр оқушы даусын күте білу қажет. Дауыс желбезегіне онша күш келтірмеу, суық күндерде далада азырақ сөйлеу, суыққа шалдықпау – дауыс күші мен оның тазалығын, үнін сақтаудың басты шарты.

Мәнерлеп оқудағы дикцияны қалыптастыру.

Айтудың ашықтығы (дикция) мен тазалығы. Дұрыс дикция болу үшін мұғалмде дұрыс темп, тембр, мелодия, интонация болу керек сонда ғана ол сол қасиеттерді оқушы бойына дарыта алады. Мұғалім мектеп табалдырығын алғаш аттаған балалардың сауатын ашып, оқу-жазуға үйретеді. Мұғалім балаға нені қалай үйретсе, солай қалыптасады. Сондықтан мұғалімнің өз сөзі анық, ашық айтылуы тиіс. Оның сөйлеу тілінде сөзінде дыбыстарында мүкіс болмауы керек себебі шәкірт өз ұстазына еліктейді. Ұстаздың әрбір қылығы оқушыға әсер қалдырып, оның әрі қарай жетілуіне ықпал ететіні бәрімізге белгілі. Ұстаздардың әсерлі үнмен асықпай, мәнерлеп сөйлеген сөзінен әрбір оқушыға деген қамқорлықтың, аналық, әкелік сезімнің, дана ойдың ыстық лебі есіп тұрғандай. Иә адамның жан дүниесін түсініп, ренжітпей қателігін сездіре білу – бұл нағыз шеберлік емес пе?!

Академик З. Қабдолов: «Ұстаз деген өз уақытын аямайтын, бірақ өзгенің уақытын аялайтын жан», деген еді. Олай болса әр ұстаз өз уақытын сыныпта ғана емес, сыныптан тыс уақытта да үнемдей біліп, өз білімін де жетілдіріп отыруы керек.

Әдебиет

1. Введение в педагогическую деятельность: Учеб. Пособие для студ.высш.пед.Учеб. заведений. – Москва, 2012.
2. Жұмабаев М. Педагогика. – Алматы, 1993.
3. Желдірбаева С. Мәнерлеп оқу. – Алматы, 1972.

Есбатырова Б. О.
«№7 жалпы орта білім беретін мектебі» КММ ,
Сәтбаев қ., Қазақстан Республикасы

АДАМЗАТ ӨМІРІНДЕГІ МУЗЫКАНЫҢ МАҢЫЗЫ

В статье рассматривается роль музыки в воспитании детей с раннего возраста.
In an article discusses the role of music in the education of children from an early age.

Ежелгі заманнан адамзат баласы өзін-өзі дамытуға, алға ұмтылуға тырысып, жаңару мен жақсылыққа құштар пейілмен, басты мақсаттармен, болашаққа жылжып келеді. Әр түрлі қоғамда сан қырлы саладағы ғалымдар мен ойшылдар адамзат игілігі үшін еңбек етіп, ерекше еңбектер қалдырғаны белгілі. Бүгінгі толғанатын ой адамзат өміріндегі музыканың маңызы туралы болмақ.

873-950 жылдар аралығында өмір сүрген ұлы ғұлама Әбунасыр әл-Фараби «Музыканың ұлы кітабы» атты еңбегі жарық көргеннен соң-ақ оны бүкіл әлем мойындап, Аристотелден кейінгі танылған «Екінші ұстаз» атанды. Әбунасыр әл-Фараби

музыканың адамзат баласына тигізер зор ықпалын, керемет әсерін, мағынасы мен маңызын ашып, музыка өнерін биік қойған.

Музыка – өнердің ішінде ең құдіреттісі, ең әсерлісі екенін толғана келе Әбунасыр әл-Фараби: «Өмір ғажабы аспан шырақтары жұлдыздарда, ал жердегі ғажап музыкалық әсем дыбыстарда» - деп атап көрсеткен. «Музыканың да адамға пайдасы мен зияны болады, бүкіл адамзатқа апат әкелетін, қасірет сыйлайтын, адамның денсаулығын құртатын, ойланудан, алға мақсат қоюдан аулақ ететін даңғаза, зиянды музыкалардан аулақ болыңдар!»- деп айтқан ғұламаның даналық өсиеті бүгінгі таңда барынша дәл айқындалып отыр.

Жалпы өмірді әнсіз,әуенсіз елестетуге болмайды. Адамның жүрек соғысының өзі – музыка, ол тоқтағанда өмір музыкасы да тоқтайды. Сөйлеудің өзі дыбыс динамикасымен тура келеді. Баланың жаны әсершіл және жараланғыш. Сәбиге дыбыстың қалай шығуының өзі психологиясының қалыптасуына қатты әсер етеді. Ана құрсағында жатқанда-ақ нәресте сыртқы әсерді, дыбыстарды қабылдап, әртүрлі үрей мен қуаныштарды қалай сезінгенін түрлі қалыпта жатуы арқылы көрсетуі, жарық дүниеге келгенде сол әсерлердің оң және теріс ықпалдары болатыны ғылыми түрде дәлелденген. Балаларға өте жоғары тонда айқайлауға немесе қатты сөйлеуге болмайды. Бүлдіршіндермен сөйлескенде «Айналайын», «жаным», «күнім», «саған сенемін» деген сөздерді жиі пайдалануға әдеттенуіміз керек. Жанына жылық жинап өскен олар өз ұрпақтарын да солай тәрбиелейді. «Ұяда не көрсе, ұшқанда соны ілер» деген даналық сөз осыған тура келеді.

Әрбір сөзін мақалдап сөйлеп, шешендік пен көсемдікке баулыған, батырлар жырларын әуендете жырлаған, намыс пен абыройдың биігінде өткен кешегі қариялар тәрбиенің түпсіз бұлағындай үлгі боп қала бермек!

Жандыны жансыздан бөлетін негізгі ерекшелік – сезім мүшелері, сол арқылы сыртқы ортаның әсерін қабылдау десек, оның ішінде көру мен есту сезімінің жан тәрбиесінде алар орны бөлек. Есту әсері шудан және дыбыстан пайда болатынын, белгілі тәртіппен шыққан дыбыстар жиынтығы музыкалық топ деп аталатынын Мағжан Жұмабаевтың өзі «Педагогика» атты кітабында қарапайым тілмен –ақ түсінікті жазғаны белгілі.

«Туғаннан кейінгі үшінші, төртінші аптада балаға «Бесік жыры» әсер етеді, алты аптада дыбысты өзі тілеп тыңдайды, баланың жаны кетік болмай, бүтін болсын десек, тәрбиеші баланы әннен, жырдан, музыкадан қашырмасын» деп маңызды ой тастайды.

Кейінгі жылдардағы әр түрлі зерттеулерге сүйенсек, музыка баланың дамуына ана құрсағында жатқан кезден-ақ әсер ете бастайтыны дәлелденген. Эмбрионның ең алдымен қалыптасатын мүшесі – құлақ, ол іште жиырма төртінші аптадан бастап дыбыстарды қабылдауға көшеді. Мұның бәрі музыканың адам өміріндегі маңыздылығына, музыкамен тәрбиелеуді барынша ерте бастаудың қажеттілігіне дәлел.

Музыка сабағының бұрынғы кезде 8-ші сыныпқа дейін аптасына 2 сағаттан беріліп келгені белгілі. Кейін музыка сабағы 6-шы сыныпқа дейін қысқарып, 1,5 сағат кеміп, бірте-бірте қазіргі кезде аптасына 1 сағат қана берілуі оқушылардың музыкалық мәдениетін қалыптастыруға кері әсерін тигізері анық. Онсыз да айлық жалақысы аз музыка пәнінің мұғалімдерінің психологиясына бұл жағдай әсер етпей қалған жоқ.

Қазақтың ұлы батыры, бірегей жеке тұлғасы, түркі халықтарының әскери әдебиетінің негізін қалаушы Бауыржан Момышұлы: «Ертегісіз өскен бала – рухани мүгедек адам. Біздің қазіргі балаларымызға әжелері, не шешелері ертегі айта бермейді. Содан қорқам. Менің қазіргі келіндерім немерелеріме бесік жырын айта білмейді. Бесікте жатқанда құлағына анасының әлди әні сіңбеген баланың көкірегі кейін керең боп қалмаса деп қорқамын» деп «Ұшқан ұя» атты кітабында толғанған. «Қазақ пен қазақ жолыққанда бір-бірімен сөйлесуге тілмаш іздейтін күн туа ма?- деп уайымдаймын» деп сонау аласапыран Ұлы Отан соғысы кезінде жазғаны, 1944 жылы-ақ ұлт болашағына үлкен алаңдаушылық танытқаны нағыз азаматтығын көрсетеді.

Бесік жырының өзі баланы мейірімділікке меңзейтіні, ата анасына деген сүйіспеншілікке тәрбиелейтіні, ұлттық сана мен ұғымды ұлғайтып, тектілік пен

танымының бала санасында ана әлдиі арқылы таңғажайып түрлентетіні әлдеқашан дәлелденген. Заманымызға орай қажеттіліктен туындаған, қазіргі адамзат психологиясына қарай арнап жазылған туындымды ұсынамын:

Бесік жыры
Әй-әй бөпем, әй бөпем,
Шуақ шашқан, ай бөпем.
Көңіліме сән бөпем,
Өміріме мән бөпем.
Азамат болып өсерсің,
Бақытты күн кешерсің.
Елің үшін туылған,
Күн шуақты көсемсің.
Айдай әппақ аққуым,
Саялайтын бақ нуым.
Еркем деген тәтті ұғым,
Бал бақытым, шаттығым!

«Бала балқытылған алтын, оны қандай қалыпқа құйып, қандай мүсін шығару – ұстаздың қолында» деген даналық сөз бар.

Тәрбиенің бастауы – отбасы! Ертеде тісі шыға бастаған балаға домбыраның басын тістетіп, жәй ғана шертіліп тартылған әуен арқылы оның бүкіл болмысын тебірентіп, қан тамырлары арқылы бүкіл ұлттық болмысын күй арқылы миына сіңіріп, ата анасына, өнерге деген сүйіспеншілігі оны Отанын сүюге апаратын.

Сол үрдіс бойынша әрбір шаңырақтың төрінде домбыра мен қобыз ілініп тұрса, күмбірлеген күй мен әсем әуенмен әрленген сәби жаны ертегі мен батырлар жырымен қанығып өссе, баланың ұлттық рухы күшейіп, ұлылыққа бастау алары сөзсіз. Ертеден имандылыққа ұйытар, даналыққа бастар аталардың сөзі, мейірімділік пен әдепке иілтер әжелердің ғибраты, еліміздің ұлттық музыка өнері мен рухани құндылықтары бүгінгі жас ұрпақпен жалғасын тауып жатса нұр үстіне нұр болар!

Әдебиет

1. Әбунасыр әл-Фараби. «Китаб әл-мусики әл-кабир» - Каир, 1967.
2. Момышұлы Бауыржан. Ұшқан ұя. - Алматы, 1975.
3.«Қалдырар ізің мәңгілік» Республикадағы үздік мұғалімдер туралы очерктер жинағы. – Алматы, 2012.

Шукенова Б. У.,
«№ 7 жалпы орта білім беретін мектебі» КММ
Сәтбаев қ., Қазақстан Республикасы

ҚАЗАҚ САЛТ-ДӘСТҮРЛЕРІ» ПӘНІН МЕКТЕП БАҒДАРЛАМАСЫНА ЕНГІЗУ – ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫҢ ӨМІРШЕҢ БОЛАТЫНДЫҒЫНЫҢ НАҚТЫ АЙНАСЫ

В статье затронута проблема исследования ценностей народных традиций и внедрения ее в программу школьного образования

The article touches upon the problem of investigation of the values of folk traditions and introducing it in school curriculum

Егемендік.Тәуелсіздік.Еркіндік.

Иә, осынау қасиетті де қастерлі сөздерді ауыз томпайта айтып жүргенімізге де ширек ғасырдың жүзі болды. Қазақ елі өз Тәуелсіздігін жариялаған уақыттан бері аз жұмыс атқарылған жоқ, шүкір, бүгінде елімізді бүкіл әлем танып отыр. Экономикамыздың қарыштап алға басуы, қауіпсіздік пен бейбітшілік, алыс-жақын шетелдермен байланыстың жолға қойылуы, білім мен ғылым саласындағы өзгерістер.

Өзгерістер демекші, еліміздегі білім саласындағы реформалардың алғашында тосындау көрінгенімен, уақыт сынынан өте келе өз маңыздылығын дәлелдей түскендігі көңіл қуантарлық жағдай. Уақыт сынынан өткен жаңа педагогикалық технологиялар - мұғалімнің күнделікті кәсіби қызметін жаңартушы және алдына қойған мақсатқа қол жеткізуге мүмкіндік беретін іс-әрекеттердің бастауы. Ақпараттық технологиялар
білім, білік, дағдыны игеру үшін қажетті ресурс болып табылып, оқушылардың саналы тәрбие, сапалы білім алуына жағдай жасайды, ал, екіншіден ақпараттық технологиялар оқу-тәрбие үрдісін ұйымдастыру тиімділігін арттырудың қуатты құралы болып табылады. Оқушыға сапалы білім беруде жаңа технологиялардың алатын орны ерекше, ол дәлелдеуді қажет етпейтін аксиома. Ал, осындай қуатты технологиялар арқылы білім мен ғылымды меңгеріп жатқан жастарымыздың санасына біз ұлттық құндылықтарымызды, салт-дәстүрімізді қаншалықты деңгейде сіңіріп жатырмыз?

Осы сұраққа сіздің де бірден жауап қатпай, үнсіз отырып қаларыңыз анық. Өз ойымша, біздің еліміздегі білім беру саласындағы ескеретін бір нәрсе – ұлттық салт-дәстүрлерімізді ұлықтайтын, ұрпақ санасына енгізетін бір пәннің әлі күнге дейін мектеп бағдарламасына енгізілмеуі. Рас, «Өзін-өзі тану» пәні адами асыл құндылықтарды оқытады, бірақ ұлттық салт-дәстүрлерімізді оқушы санасына сіңіруге ол пәннің қауқары жетпейтіндігі анық, сонымен қатар ол пән салт-дәстүріміздің қасиетіне, мәні мен маңызына терең бойламайды. Ал, ұлтымыздың ұлттық болмысын жоймауына бабадан жеткен баға жетпес салт-дәстүрлеріміздің тигізетін оң әсерін айтып жатудың өзі артық. Өркениетті заман көшінен қалып қоймауға бел буған қазақ елінің дәстүрлері мен салттарын жылына бір рет, 22 наурыз күнгі салтанатты шараларда ғана көретініміз өтірік емес.

Қазақтың салты мен дәстүрі!..

Астарына тәрбие мен тағылымды қатар өрген осынау құндылығымызға бүгін жете мән бермесек, ертеңгі күні бармақ тістеп қалмасымызға кім кепіл? Біздің дәстүріміз бен салтымыз өзімізден басқа кімге керек?..

Сауал көп, сауалға жауап – жоқтың қасы.

Тәрбие, ұлттық құндылық – аға ұрпақтың жаңа ұрпаққа қоғамдық тарихи тәжірибені беру процесі. Бұл жеке адамды дамытудағы басты факторлардың бірі. Сонымен, тәрбие бала дамуын бағыттайды, басқарады, сондықтан да ол - баланы қалыптастырудағы негізгі күш. Ендеше, баланың жеке және дербес ерекшеліктеріне дайындығы мен дәрежесіне лайық салтымыз бен дәстүрімізді дәріптейтін тәрбиенің бүгінгі таңда бет алысы көңілге қонымсыз.

Әлемдік әдебиет пен мәдениет тарихына көз жүгіртсеңіз, ешбір ел өзінің салты мен дәстүріне атүсті қараған емес.

«Қытайлықтар ұлы қытай қорғанымен, итальяндықтар сазды әуенімен таң қалдырса, қазақ халқы ұлттық құндылықтар мен бай тілін мақтан етеді», - деген екен ұлы кемеңгер жазушы М.О.Әуезов. Бүгінгі жаһандану үрдісінде әр ұлт, әр мемлекет өзіндік менталитетін, өзіндік бет-бейнесін сақтап қалуға тырысуда. Бізді де осы үрдіске ежелден қалыптасқан ұлттық құндылықтарымыз бен білімді ұрпақ алып шығады. Сол себептен жас ұрпақты тәрбиелеуде басты ұстанар бағытымыз – ұлттық құндылықтар болуы қажет.

XXI ғасыр табалдырығын еркін аттаған азат ұрпаққа тәлім-тәрбие мен білім беруді жетілдірудің басым бағыттарын айқындап, педагогика ғылымында ұлттық сананы қалыптастыру көкейкесті мәселелердің бірі болып отырғаны анық. Сондықтан келешек ұрпақты ұлттық, халықтық тұрғыдан тәрбиелеу қажет. Жас ұрпаққа ұлттық тәрбие берудің негізгі бағдарлы идеялары еліміздің Президенті Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан - 2030» халыққа жолдауында былай деп жазылған: «Толық өркениетті ел болу үшін алдымен өз

мәдениетімізді, өз тарихымызды бойымызға сіңіріп, содан кейін өзге дүниені игеруге ұмтылғанымыз жөн».

Олай болса, басты мақсат – жас ұрпақты ұлттық игіліктер мен адамзаттық құндылықтар, рухани-мәдени мұралар сабақтастығын сақтай отырып тәрбиелеу. Ол үшін уақыт оздырмай мектеп бағдарламасына тез арада қазақтың сал-дәстүрлерін жүйелі түрде оқытатын пәнді енгізуіміз керек, бұл пәннің ұлттық құндылықтарымыз – салтымыз бен дәстүріміздің кең қанат жаюына тигізетін пайдасы зор болмақ, сонымен қатар, келер ұрпақтың қазақы болмысының қалыптасуына да оң әсер етері сөзсіз.

Бізге ұлттық құндылықтарымызды әлемдік деңгейге шығаруға қабілетті тұлға тәрбиелеу үшін:

- оқушылардың ұлттық салт-дәстүрге деген сүйіспеншілігін ояту;
- жас ұрпақ санасына туған халқына деген құрмет, мақтаныш сезімдерін ұялату, ұлттық рухын дамыту;
- ана тілі мен дінін , оның тарихын, мәдениетін, өнерін, салт-дәстүрін, рухани-мәдени мұраларды қастерлеу;
- жас ұрпақ бойында жанашырлық, сенімділік, намысшылдық тәрізді ұлттық мінездерін қалыптастыру сияқты міндеттерді орындағанда ғана басты мақсатқа жете аламыз.

Қазақ халқы – салт - дәстүрге өте бай халық. Ал салт - дәстүрге бай болу елдің мәдениетті әрі тәрбиелі екенін айғақтайды, салт - дәстүр – ел өмірімен біте қайнасып кеткен рухани және мәдени азық. Біздің халқымыз өз ұрпақтарын қасиетті салт - дәстүрмен, өнегелі әдет - ғұрыппен, ырым - тыйыммен тәрбиелеп, ұлағатты ұл мен инабатты қызды теріс жолға түсірмеген. Халқымыздың хас батыры Б. Момышұлы: «Мен өзімнің ұрыстағы тәжірибемнен жауынгерлік қасиетті тәрбиелеуде ұлттық дәстүрдің маңызы зор екеніне көзім жетті» деп жазады. Бұдан отаншылдық, ерлік, мәрттік, жомарттық, адамгершілік қасиеттердің бәрі салт - дәстүр арқылы даритынын түсінуге болады. Яғни, салт - дәстүр адамды адастырмас тура жолмен жүруге, жөн - жосықты біліп, үйренуге және өмірде қолдануға үгіттейтін мызғымас заң іспетті десек те болады.

Иә, «Қазақ әдебиеті» пәнінде салтымыз бен дәстүріміздің біршама қамтылатындығы рас, бірақ ол көрсеткіш ұлттық құндылықтарымызды жас ұрпақ санасына сіңіруге аздық ететіндігі айтпаса да түсінікті.

«Тәрбие басы – тал бесік» дейді бабаларымыз. Салтымыз бен дәстүрімізді дәріптейтін осы пән мектеп бағдарламасына енер болса, бастауыш сыныптан бастап оқытылғаны жөн. Себебі, баланың ұлттық құндылықтарды жас кезінен меңгергендігінен біздің ұтарымыз мол болмақ.

P.S.

Жақында ғана кешкі жаңалықтардың бірінен «Қазақтың салт-дәстүрлері» деген пәннің Атырау облысының мектептерінде эксперимент ретінде оқытылуы қолға алынып жатқандығы туралы мәлімет естідім.

Ау, оның несіне эксперимент керек? Эксперимент жасайтындай қазақтың салт мен дәстүрінде не кереғарлық бар еді?..

Жә, ең бастысы – осы пән қазақ елінің барлық мектептерінде толыққанды оқытылса, ұрпағымыз ұлттық құндылықтарымызды ұлықтайтын ұл мен қыз болып өссе – сіз бен біздің тілегіміздің орындалғандығы емес пе?

Ендеше, осы мақсат жолында бірігейік, әріптестер!..

Әдебиет

.

1. Назарбаев Н.Ә. «Қазақстан-2030» стратегиясы: қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» Жолдауы
2. «Қазақтың салт-дәстүрлері мен әдет-ғұрыптары» энциклопедиясы «Аруана»2013ж.
3. Жағда Бабалықұлы зерттеу еңбектерінен үзінді

Жаукумова А.Р.
Қ.И.Сәтбаев атындағы №7 мектеп-лицейі КММ
Жезқазған қ., Қазақстан Республикасы

ГЕОГРАФИЯ САБАҒЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН АРТТЫРУ

Білім беру жүйесін жаңартуға Елбасымыз Н.Ә.Назарбаев «Әлеуметтік-экономикалық жаңғырту – Қазақстан дамуының басты бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауында ерекше атап өтсе, «Қазақстан-2050» стратегиясы: қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Жолдауында білім беру саласындағы басымдықтарды қадап айтты. Білім беруді жаңарту оқушы білімін ғана емес, оларды қолдану дағдыларын, атап айтқанда функционалдық сауаттылығын қалыптастырады. Оқушылардың бойында өзіндік білім алу, талдау, құрастыру, қоғамдық өмірде өзін-өзі жан-жақты таныту үшін білімін пайдалана білу дағдыларын қалыптастырады және қоғамға пайда келтіреді.

Функционалдық сауаттылық – білім берудің жеке тұлғаны қалыптастырудағы әлеуметтік бағдарлануы. Қазіргі тез өзгермелі әлемде функционалдық сауаттылық – оқушының әлеуметтік мәдени, саяси және экономикалық қызметтерге белсенді қатысуына, сондай-ақ өмір бойы білім алуына ықпал ететін базалық фактор. Яғни бүгінгі жаһандану дәуіріндегі заман ағымына қарай ілесіп отыруы. Сонымен, функциональдық сауаттылық адамның мамандығына, жасына қарамастан үнемі білімін жетілдіріп отыруы. Мұндағы басшылыққа алынатын функциональдық сапалар: белсенділік, шығармашылық тұрғыда ойлау, шешім қабылдай алу, өз кәсібін дұрыс таңдай алуға қабілеттілік, т.б. Яғни, жалпы білім беретін мектептерде Қазақстан республикасының зияткерлік, дене және рухани тұрғысынан дамыған азаматын қалыптастыру, оның физикалық құбылмалы әлемде әлеуметтік бейімделуін қамтамасыз ететін білім алудағы қажеттіліктерін қанағаттандыру болып табылады.

Осыған орай Ұлттық жоспарда функционалдық сауаттылықтың төмендегідей негізгі механизімдерін бөліп көрсетеді. Ұлттық жоспардың жоғарыда аталған мақсат, міндеттерін жүзеге асыруда төмендегідей тетіктері (механизмдері) нақтыланып, мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығын дамыту үшін білім беру жүйесінде басшылыққа алынады. Олар:

• білім беру мазмұны (ұлттық стандарттар, оқу бағдарламалары);

• оқыту нысандары мен әдістері;

• білім алушылардың оқудағы жетістіктерін диагностикалау мен бағалау жүйесі;

•мектептен тыс, қосымша білім беру бағдарламалары;

• мектепті басқару моделі (қоғамдық-мемлекеттік нысан, мектептердің оқу жоспарын реттеудегі дербестігінің жоғары деңгейі);

• барлық мүдделі тараптармен әріптестікке негізделген достық қалыптағы білім беру ортасының болуы;

• ата-аналардың балаларды оқыту мен тәрбиелеу процесіндегі белсенді рөлі.

Жаратылыстану ғылыми сауаттылық – жаратылыстану ғылымындағы білімін қолдана білу, қоршаған ортаны және адамзат енгізген өзгерістерді түсіну үшін, табиғи-ғылыми мәселелерге қатысты және ғылыми дәлелдермен негізделген сұрақтарды анықтап тану және негізделген қорытынды жасай білу қабілеттері.

Осыған орай, Қазақстандағы мектептегі білім беру жүйесі балалардың дағдыларын дамытуда әртүрлі оқу және өмірлік жағдаяттар, тұлғааралық қарым-қатынас пен әлеуметтік қатынастар білімін қолдануға бағытталуы тиіс.

Білім берудің басым бағыттарының бірі тәрбие жұмыстарының әлеуетін күшейту болып табылады. «Қазақстан-2050» Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауында ұлт Көшбасшысы: «Бала тәрбиелеу –

болашаққа ең үлкен инвестиция. Біз бұл мәселеге осылай қарап, балаларымызға жақсы білім беруге ұмтылуымыз керек», - деп көрсеткен болатын.

Оқушылардың функционалдық сауаттылығын табысты ету үшін, тиімді жұмыс жүйесін құру қажет:

1. Әртүрлі оқу пәндерінің тақырыптық материалдарынан тапсырма даярлау керек, оның дұрыс орындалуы білім мазмұнының кіріктірілуін талап етеді;
2. Әртүрлі ақпарат дайындау (мәтін, кесте, графиктер) қажет;
3. Шығармашылық тапсырмаларды сабақта және сабақтан тыс іс-шараларда қолдануды арттыру керек.

Сонымен оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру бойынша

- сыныптар мен білім беру деңгейлері арасында оқу пәндері мазмұнының сабақтастығын жүзеге асырудың жолдарын тұжырымдау қажет:
- оқушылардың функционалдық сауаттылықтар жүйесі келесі сыныптарда да қолданылатынын ескеріп, олардың өзара сабақтастығының сақталуын мұқият қадағалау қажет;
- функционалдық сауаттылықтың маңызын түсінген оқушы әрбір пәндегі берілген білімге қол жеткізудің бірден бір тиімді құралы ретінде қабылдауы тиіс;
- оқу үдерісін ұйымдастыру, өздік жұмыстар мен іс-әрекеттік, практикалық жұмыстар орындату мұғалімдердің негізгі міндетіне айналуы тиіс;
- қазіргі 11 жылдық мектептің мұғалімдері өз пәндерінің көмегімен функционалдық сауаттылықтарды біліктілікпен байланыстырып жалпылауға жауапты болуы тиіс;
- пән мұғалімі жаңадан қосылған функционалдық сауаттылықтардың бұрынғылармен арасындағы байланысын оқу үдерісі кезінде ескертіп отыруы тиіс;
- сыныптан сыныпқа көшкен сайын жаңа пәндердегі молая әрі күрделене түсетін функционалдық сауаттылықтар жүйесін меңгеру және оларды тиімді қолдана білу оқушының мектептегі ең басты жетістігі ретінде қабылдануы заңды құбылысқа айналуы тиіс;
- молая әрі күрделене түсетін функционалдық сауаттылықтар жүйесін оқушылардың жүйелі түрде жадында ұстауын қадағалап, ұмытылғандарды қайта есіне салып, осыған орай тапсырмаларды орындату ұстаздардың басты міндетіне айналуы тиіс.
- қабілеттері әртүрлі оқушыларды оқыту барысында, әртүрлі технологияларды пайдалана отырып, функционалды сауатты тұлға қалыптастыра аламыз. География сабағында көбінесе сыни тұрғысынан ойлау технология элементтері мен тірек логикалық конспектілерді пайдаланамын.

Сыни тұрғыдан ойлау

Мұғалімдерді толғандыратын негізгі мәселе: оқушыларды қалай біз өзгермелі өмірге дайындай аламыз. Ол үшін еркін, өзіндік ой-пікірі бар, сенімді, сыни пікір - көзқарастары дамыған тұлғаны қалыптастыру керекпіз. Ал оқушылар үшін басты мәселе – сыни тұрғыдан ойлауды үйрену, яғни оқушы жаңа ақпаратты қабылдап, оны саналы түрде зерттеп, сын елегінен өткізуі қажет. Оқушылар ақпаратты және идеяларды өз бетімен түсініп қабылдап қоймай, өзіңе пайдалысын алу керек. Сыни тұрғыдан ойлау-Қазақстандағы білім беруді дамыту үшін маңызды болып табылатын қазіргі ең басты педагогикалық түсінік. Сабақта көбінесе элементтерін пайдаланамын.

Сонымен, біз күнделікті сабақта жоғары деңгейлі сұрақтарды үнемі пайдалануды дәстүрге айналдырсақ, жүйеге енгізсек, мынадай маңызды тапсырмаларды іске асырамыз:

- Оқушылар тапсырмаларды орындауда белсенділік көрсетеді;
- Оқушылардың өз ойларын айтуға қолайлы жағдай туғызады;
- Оқушылардың оқуға деген ын,тасы артады;
- Мұғалімдер оқушылардың бір-бірінің пікірлерін құрметтейтін ортаны қамтамасыз етеді;
- Сын тұрғысынан ойлауға көмектеседі;
- Сын тұрғысынан ойлаудың алғашқы қадамдарына қолайлылық тудырады.

Тірек логикалық конспектілерді пайдалану

Тірек сызба жаңа тақырыпты жеңіл түсінуге, есте сақтап қалуға көмектеседі.

Негізінде орташа оқитын оқушыларға өте қолайлы деп есептеймін: себебі олар тірек сызбалар арқылы сөйлем құрастырып, өз ойларын айтып жеткізуге үйренеді, сабаққа қызығады, еңбектенуге талпынады.

Оқушылардың құзыреттіліктері дамиды. Құзыреттілік – оқушы іс-әрекетінің сапасынан көрінетін білім нәтижесі. Құзыреттілік ұғымы «білім», «білік» және «дағды» сияқты ұғымдарды қамтиды. Құзыреттілік – бұл алынған білімдер мен біліктерді іс-жүзінде, күнделікті өмірде қандай да бір практикалық және теориялық мәселелерді шешуге қолдана алу қабілеттілігі.

Қазіргі кездегі білім берудегі мұғалімнің мақсаты білім мазмұнын игеруге және оны өзінің жеке білімдік капиталына енгізуге арналған ақпараттық ортадағы берілген мүмкіндіктерді қолдану болып саналады. Мына заманда біздің оқушылардың алдына қойылатын талаптар да күннен-күнге, жылдан-жылға өсуде. Заман талабы оқушылардың бойында түйінді құзыреттіліктерді қалыптастыру болып табылады.

Ақпараттық құзыреттілік арқылы нақты объектілер көмегімен қажетті ақпаратты іздеу, талдап таңдап (іріктеп) алу, ұйымдастыру, түрлендіру,сақтау және ақпаратты беру біліктері қалыптасады. Бұл құзыреттілік оқушының оқу пәндеріндегі және білім аймақтарындағы, сонымен бірге қоршаған дүниедегі ақпараттармен жұмыс істей білу дағдыларын қамтамасыз етеді.

Коммуникатвтік құзырет – бірлесіп жұмыс істеуді бағалау, адамдар арасында сенімділік, бірін-бірі түсіну, тыңдау, сыйлау, дәстүрді білу, топпен жұмыс жасай алу, орындаушылардың жұмысын дұрыс ұйымдастыру, басқару шешімдерін таба алу және қолдана білу қабілеттері.

Әлеуметті-құқықтық құзырет - өз елінің азаматы ретінде өзінің және қоғам мүшелерінің әлеуметтік қызметтерінің маңызын түсіну, қоғамдық міндеттерге тұрақты қарау, мемлекет нышандарын білу, адам құқығын жете білу, қажетті жағдайларда оларды қолдану, өзіне жауапкершілік арту жатады.

Осы орайда ұлы ұстаз Абайдың: «Адам ата-анадан туғанда есті болып тумайды: естіп, көріп, ұстап, татып ескерсе, дүниедегі жақсы, жаманды таниды-дағы, сондайдан білгені, көргені көп болған адам білімді болады» деген дана сөздерінен адам табиғатының, болмысы мен танымының қалыптасуының өзі осы ізбен жүретінін байқауға болады. Егер оқу үдерісі, балаларға білім, білік, дағдыларды игерту осы ұстанымға негізделсе, нәтижелі болатыны анық. Өйткені, бәсекеге қабілетті тұлға даярлауда білім сапасын көтерудің негізгі тетігі — білімді ұстаз.

Әдебиет

1. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 25 маусымдағы №832 қаулысы. Мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығын дамыту жөніндегі 2012-2016 жылдарға арналған ұлттық іс-қимыл жоспары. Астана: Әділет, 2012.

2. Мұғалімге арналған нұсқаулық. Қазақстан Республикасының жалпы білім беретін мектептері педагогтерінің біліктілігін арттыру курстарының бағдарламасы. Астана, 2012.

Бейсембаева П.С
КГУ Общеобразовательная средняя школа № 2 села Кенгир
Г. Жезказган, Республика Казахстан

СИСТЕМНОЕ ОБНОВЛЕНИЕ СОДЕРЖАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ

В даной статье рассматривается компетентностный подход к системному обновлении содержания образования посредством преодоления традиционного репродуктивного стиля обучения и переход к новой развивающей, конструктивной модели образования, обеспечивающей познавательную активность и самостоятельность мышления школьников.

В нашей стране процесс становления новой системы образования, ориентированной на мировое образовательное пространств сопровождается существенными изменениями в педагогической теории и практике. Качественные изменения в любой области нашей жизни, а тем более в образовании невозможны без формирования нового взгляда учителя на свое место и роль в учебном процессе. Без осмысления, нами учителями, новых целей и задач в обновлённом содержании и технологии обучения, новых форм оценивания с учетом компетентностно-ориентированного подхода в обучении это сделать наверно практически невозможно. Именно поэтому педагогу необходима готовность к восприятию методологии и содержания обновленного ГОСО среднего общего образования, к изменению программного и методического обеспечения образовательного процесса, к изменению целей и способов педагогической деятельности.

Общаясь с коллегами, в рамках данных курсов, я пришла к выводу, что на сегодняшний момент каждого педагога интересуют вопросы:

– В чем разница обновленного содержания образования и ныне действующего?

– Изменятся ли подходы к организации образовательного процесса в школе?

– Что означает понятие «образование, ориентированное на результат»?

–В каком направлении и как должен готовиться учитель к обновленному содержанию образования?

В настоящее время очень много мы говорим о технологизации учебного процесса, о преимуществах внедрения тех или иных педагогических инновационных технологий. Мы их осваиваем, используем в учебном процессе, получаем определённый результат, но проблем остаётся очень много.

Одной из актуальных проблем нашего общества является формирование конкурентоспособной личности, готовой не только жить в меняющихся социальных и экономических условиях, но и активно влиять на существующую действительность, изменяя ее к лучшему. В связи с этим мы, учителя, выполняя заказ общества, должны в стенах школы подготовить выпускника с набором таких качеств как - креативность, социальная ответственность, обладание развитым интеллектом, высокий уровень профессиональной грамотности, устойчивая мотивация познавательной деятельности.

Переход на обновление содержания образования предъявляет новые требования к работе в рамках компетентностного подхода к образованию, обеспечение педагогов здоровьесберегающими технологиями, формирование готовности работать в условиях возросшей индивидуализации образовательного процесса. Обновление структуры образования, насколько я поняла в рамках данных курсов, заключается в преодолении традиционного репродуктивного стиля обучения и переход к новой развивающей, конструктивной модели образования, обеспечивающей познавательную активность и самостоятельность мышления школьников.

Предлагаемая к рассмотрению программа обновления образования предполагает, что обучение должно быть активным, проводиться в условиях созданной коллаборативной среды, должна осуществляться дифференциация обучения, в процессе осуществления должны реализовываться межпредметные связи. Кроме перечисленного обязательным

является использование ИКТ, диалоговое обучение, осуществляться методы исследования и своевременное реагирование на потребности учащихся.

Итак, что, по моему мнению, требуется от учителя? Это умение:

- формулировать учебные цели для достижения результатов;
- строить учебный процесс по организации усвоения учебного материала;
- готовить учебные материалы в соответствии с учебными целями;
- использовать потенциал информационной среды для учебного процесса;
- создавать условия для опережающего развития учащихся в и личностно-деятельностной направленности;
- создавать атмосферу психологического комфорта и поддержки;
- готовить учащихся к самообразованию, самоопределению и самореализации;
- оценивать текущие результатов, направленные на достижение поставленных целей.

Педагог в свете обновлённого содержания обязан обладать высоким уровнем сформированного ряда компетентностей:

Специальная компетентность - способность заниматься собственно профессиональной деятельностью на достаточно высоком уровне и проектировать свое дальнейшее профессиональное развитие;

Социальная компетентность - способность заниматься совместной (коллективной, групповой) профессиональной деятельностью, сотрудничать и использовать принятые в профессии управленца приемы профессионального общения;

Образовательная компетентность - интерес к освоению профессиональных знаний, умений и навыков, целеполагание в образовательной деятельности, мотивация развития субъектности и креативности в образовательной деятельности, способность применять основы педагогической и социальной психологии.

Что требуется от ученика? Это, опять же по – моему мнению, исходя из материалов курсовых занятий и лекций, умение:

- использовать возможности выстраивать индивидуальную траекторию образования (темп, уровень усвоения учебного материала);
- усваивать умения, способы, приемы своей деятельности;
- использовать знания, умения и навыки и имеющуюся информацию для разрешения учебных ситуаций.

Формирование и развитие образованной, творческой, компетентной и конкурентоспособной личности, способной жить в динамично развивающейся среде, готовой к самоактуализации как в своих собственных интересах, так и в интересах общества. В соответствии с заданной целью ожидаемые результаты образования определены в виде следующих ключевых компетенций выпускника:

Ценностно-ориентационная компетенция - способность ученика принимать решения в разнообразных жизненных ситуациях. А самое главное - быть патриотом своей Родины – Казахстана.

Культурологическая компетенция - обладание познанием и опытом деятельности на основе достижений общечеловеческой культуры и национальных особенностей, ценить культуру своего народа и культурное многообразие мира; быть приверженным идеям духовного согласия и толерантности.

Учебно-познавательная компетенция - обеспечивающая процесс самостоятельной учебно-познавательной и исследовательской деятельности учащегося.

Коммуникативная компетенция предусматривает знание родного и других языков, овладения навыками общения на казахском языке как государственном, на языке межнационального общения, на иностранных языках.

Информационно-технологическая компетенция предполагает умение ориентироваться при помощи реальных технических объектов и информационных технологий.

Социально-трудовая компетенция означает владение знанием и опытом активной гражданско-общественной деятельности в сфере семейных, трудовых, экономических и

политических общественных отношений. Компетенция личностного саморазвития предполагает формирование психологической грамотности, внутренней экологической культуры, заботу о собственном здоровье и владение основами безопасной жизнедеятельности.

Мне, как учителю начальных классов, было интересно насколько обновления коснуться начальной ступени образования. В этой связи особую значимость приобретает в условиях обновления содержания образования уровень дошкольного образования и воспитания. Предшкольная подготовка 5-летних детей должна осуществляться с учетом психологических, педагогических, физических, физиологических требований как главных условий качества подготовленности детей для обучения в начальной школе.

1 ступень среднего общего образования (1-4 классы).

Возраст начала обучения -- 6 лет. Продолжительность обучения - 4 года,

Основное назначение 1 ступени - раскрытие индивидуальности обучаемого и в приобретении им возможностей к самореализации, осмыслении знаний об окружающей действительности, формирование желания и умения учиться, т.е. создание подлинной познавательной мотивации, необходимой на последующих ступенях обучения, формирование у младших школьников целостной учебной деятельности.

Несовершенство существующих в настоящее время школьных учебников волнует каждого учителя. Имеющиеся несоответствия между содержанием учебных программ по предметам образовательных областей и содержанием учебников заслуживает очень резких комментариев. Разрабатываемые учебники в соответствии с обновлением содержания должны соответствовать требованиям государственного общеобязательного стандарта образования и отбор содержания обучения должен проводиться с учетом образования, ориентированного на результат.

Очень много внимания будет уделено изменению системы оценивания достижения ожидаемых результатов учащихся. Оценивание должно соответствовать следующим принципам- валидности, систематичности, последовательности, объективности, прозрачности, рекомендованности, достоверности.

Оно предполагает параллельное развитие двух линий оценки: (формативное и суммативное оценивание). Оценивание учебных достижений в модели образования, ориентированного на результат, предполагает способы оценивания по результатам обучения за урок и итоговую работу в четверти.

Результаты обучения в школе детей потребуют от нас, педагогов, всестороннего и объективного оценивания успехов в достижении ожидаемых результатов обучения каждого учащегося, его отношения к учебе и динамику развития личности в целом. Но обновление содержания образования, транслируя лучший опыт внедрения новых подходов к обучению и методике преподавания должно учесть и положительный опыт традиционного. Синтез традиционных и инновационных методов обучения позволит разнообразить формы проведения занятий активизирующие познавательную деятельность учащихся.

В целом уровень казахстанского среднего общего образования должен соответствовать задачам развития государства и обеспечивать его конкурентоспособность в современном мире.

Литература

1. www.strategy2050.kz;
2. Государственная программа развития образования в Республике Казахстан на 2011-2020 годы / www.edu.gov.kz/ru/zakonodatelstvo.

Досмаганбетова Ж. А.
«№10 жалпы орта білім беретін мектебі» КММ
Жезқазған қ., Қазақстан Республикасы

ҚАЗАҚ ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА МАҚАЛ-МӘТЕЛ АРҚЫЛЫ ТІЛ ДАМЫТУ

Тіл дамыту- қазақ тілін оқытудың, білім мен тәрбие берудің ең маңызды да салмақты мәселесі. Ол арқылы жасөскінді тіл өнеріне баулу, қазақ тілінің қыры мен сырын терең меңгеру, ойын жатық та көркем етіп жеткізе білу, мәдениетті де сауатты жаза білу іс-әрекеттері жүзеге асады.

Тіл – бүкіл тіршіліктің алтын қазығы. Ғылымның, білімнің қай саласы болмасын ол тек тіл арқылы дамиды.

Өзге ұлт өкілдерінің тілін дамыту – қазіргі білім саласындағы оқу-тәрбие ісіндегі басты проблема. Тіл мен сөйлеу үрдісін дифференциалды қарастыра оқыту қажет, өйткені оқушының дұрыс сөйлей білуіне көңіл бөлініп отыр. Орыс тілді оқушыларға қазақ тілін оқытудағы басты мақсат- сөйлей білуге, өз ойын айта білуге, жаза білуге үйрету, сондықтан да коммуникативтік қарым-қатынас бірінші орында тұрады. Қазақ тілін орыс тілді балаларға игертуге коммуникативтік қарым-қатынас бірінші орында тұрғандықтан, тіл материалдары болсын, оны игертуге негізделген жаттығулар болсын, сондай-ақ тіл дамыту жұмыстары болсын түгелдей қазақша сөйлей білуге, өз ойын айта білуге бағытталуы қажет. Қазақ тілін орыс топтарына нәтижелі үйрету үшін оның оқыту әдістемесін жетілдіру, түсіну- бүгінгі күннің маңызды мәселесі. Сондықтан қазақ тілі сабақтарындағы тіл дамыту жұмыстары оқушылардың жалпы ойын дамытуға бағытталады. Яғни, оқушылардың тілін дамыту мәселесі олардың ойлау қабілетімен байланыстырыла, сондай-ақ ойлау мен сөйлеу процесінің бірлігінде ұйымдастырылады. Қазақ тілін оқытуға байланысты тіл дамыту жұмысын ұйымдастырудың негізгі мақсаты-оқушылар белгілі бір дәрежеде қазақша сөйлеп, өз ойын басқа біреуге жеткізе алатындай, сондай-ақ өзгенің сөзін ұға, түсіне алатындай деңгейге жету. Оқушыларды осындай деңгейге жеткізу үшін мақал-мәтелдерді оқытып жаттатыруға үйреткен тиімді.

Мақал – мәтелдер ғасырлар шежіресі. Мақал-мәтелдер ой дәлелдігімен, тереңдігімен, ықшамдылығымен ерекшеленеді. Онда өмірдің сан алуан құбылыстарына баға беріліп, үлкен түйін жасалады. Халық даналығы үлкен ойды аядай қалыпқа сыйғызып, асқан шеберлікпен танытқан. «Көп сөз-көмір, аз сөз-алтын» дегендей, мақал-мәтелдің өн бойынан поэзияға тән жинақылық, үнділік, саздылық, ұйқас, ырғақты кездестіреміз. Онда басы артық бір сөз болмайды. Барлығы өз орнында.

Оқушылардың сөздік қорын молайту жөнінде оларды дұрыс сөйлеуге үйрету жолында өзімнің іс-тәжірибеме сүйене отырып, мынадай тәсілдер пайдаланамын.

- сөздік жұмыс (әңгімелеу,салыстыру,қайталау, сұрақ-жауап, анкеталар т.б.)
- көрнекі құралдар қолдану (сурет, бейне фильм т.б.)

Оқушының сөздік қорын молайту, жаңа сөздерді меңгеруде шешуші роль атқаратын жұмыстың бірі-сөздік жұмысы. Осы сөздік жұмысты жүргізуде, бекітуде, оны практикалық қолдана білуде ойынның атқаратын ролі ерекше.

Мақал-мәтелдің оқушыларға тәрбие берерлік жағы да, сөздік қорды толықтыру үшін теңдесі жоқ қазына. Мақал – сөздің мәйегі. Мәйек – бір қазан сүтті ашытатын (ұйтатын) ұйтқы, яғни қысқа да нұсқа айтылатын сөз, тоқсан ауыз сөздің тобықтай түйіні, сөздің ұйытқысы. Мақал дегеніміз халықтың ғасырлар бойы өмірден, табиғаттан көрген – білгенін бейнелейтін шағын шығармасы, сөз өнері. Мақал бейнелі сөз, тілі ұста, құрылысы тұрақты сөйлем. Сондықтан да ол жаттауға, есте сақтауға, пайдалануға оңай. Өйткені, қазақ мақалдарының құрылымы қысқа, өлеңге жуық, онда ұйқас бар, дыбыс үндестігі бар.

Мен өз сабақтарымда оқушылардың тілін дамыту мақсатында мақал-мәтелдер арқылы бірнеше жұмыс түрлерін қолданамын:

- антоним сөздерден жасалған мақалдарды тауып жазу,
  Мысалы: «Жақсыдан шарапат, жаманнан кесапат»
  « Тамыр болдың айтыс жоқ, қолдан бердің қайтыс жоқ»

« Алғыға қарап пікір ет, артқыға қарап шүкір ет.»
« Кәрліктің алды- жігіттіктің соңы»
« Адам бір терінің ішінде – толады да солады да»

- антонимдердің қай сөз табынан жасалғанын айту,
  Мысалы: жақсы –жаман (қандай? –сұраққа жауап береді) – сын есім
  Айтыс-қайтыс (не?) - зат есім
  Алғы-артқы - көмекші сөздер
  Алды-соңы – көмекші сөздер
  Толады- солады (не істейді?) – етістік
- қатыстық сын есімдерді бар мақалдарды жазу,
  Мысалы: « Ақсақ қой түстен кейін маңырайды»
  « Жақсы кісінің ашуы, жибек орамал кепкенше»
  « Әдепсіз бала - аяққа басылған шала»
  « Бақыр қазан қайнаса, бәріміздің бағымыз»
- құрамында көмекші есім кездесетін мақалдарды тауып жазу,
  Мысалы: «Ел іші – алтын бесік»
  «Ырыс алды – ынтымак»
  «Тау мен тасты су бұзар,
  Ер арасын ку бұзар
- тәуелдік жалғаулы сөзі бар мақалдарды жазу,
  Мысалы. « Жолы болар жігіттің, жеңгесі шығар алдынан»
  «жеңгесі» - оның жеңгесі – т. ж. Жекеше түрінде, 3-жақ
  « Жаманға айтқан ақылың, дала атқан оқпен тең»
  «ақылың» - сенің ақылың – т.ж. 2- жақ,жекеше түрінде,
- берілген мақалдардағы есімшелерді тауып және мақалдардың мазмұнын ашу,
  Мысалы: «Бүлінген елден, бүлдіргі алма»
  «Көпті жамандаган – көмусіз калар»
  «Ата көрген ок жонар,
  Ана көрген тон пішер»
- мақал-мәтелдің қалған бөлігін тауып жазу және сөздерге морфологиялық талдау жасау,
  Мысалы: «Сабыр түбі ...»
  «Балалы үйдің ...»
  «Ағайыныңды іске шакырма,...»
- мақал құрамындағы бір сөзді ғана атап, сол сөзі бар мақалды табу,
  Мысал: « Тіл ...»
  «Тіл – қылыштан өткір»
  « Өнер алды ...»
  «Өнер алды – қызыл тіл»

- мақал-мәтелдердің орыс тіліндегі баламасын тауып айтып, жаттатқызу
  Мысалы: «Ердің атын еңбек шығарады» -
  Человека прославляет труд,
  « Біреуге ор қазба, өзің түсерсің» -
  Не рой другому яму, сам упадешь
  «Өлгенше үйрен» -
  Век живи, век учись -
- Сөздерді бір-бірімен байланыстыру үшін ең жие қолданылатын көрсеткіш – септік жалғау, берілген мақал-мәтелдерді оқып, асты сызылған сөздердің қай септікте тұрғанын талдау жұмысын жасаймыз:
  (Не?) Оқу – білім бұлағы,
  (Не?) Білім – өмір шырағы.
  (Кімнің?) Білімдінің алды жарық,

(Кімнің?) Білімсіздің күні ғаріп.
(Кімге?) Өнерліге өлім жоқ,
(Кімге?) Жалқауға жарық жоқ.
(Нені?) Өнерді үйрен де жирен.
(Қайда?) Ұяда не көрсең, ұшқанда соны аларсың.
(Кімнен?) Ұстаздан шәкірт озар.
Оқу (немен?) инемен құдық қазғандай – секілді тапсырмалар жүргіземін.

Көрсетілген мақал мәтелдердің түрлі ойын элементтері арқылы берілгенін байқағандай, осындай элементтерді пайдалана отырып, оқушылардың ауызекі сөйлеу дағдыларын дамытуға мұғалім үшін өте тиімді - деп ойлаймын. Мұндай тапсырмаларды қызыға орындап, әрі грамматикалық мағынаның ерекшеліктері туралы білімдерін бекітуге, әрі мақал-мәтел арқылы сөздік қорларын толықтыруға ықпалды. Кез келген сөзді бір-бірімен байланыстыра, тіркестіре салуға болмайтындығын жете түсіндірген жөн. Мұндай жағдайда оқушылар мақалдарды құрғақ жаттап қана қоймай, оның мазмұнын, мағынасын ашуға, түсінуге талпынады. Әдетте, мақалдар жаттап алу үшін ғана бермеймін, әрбір мақалдың тура мағынасы мен ауыспалы мағынасын қатар түсіндіріп отырамын. Мұндай жағдайда оқушылар мақалдарды құрғақ жаттап қана қоймай, оның мазмұнын, мағынасын ашуға, түсінуге талаптанады. Тіл дамыту үшін сөздік жұмыстарына да көп көңіл қоя білу керек.

Тіл дамыту жұмысында ауызекі сөйлеу мен жазба тілінің бір-бірімен байланыста. Адам бір-бірімен сөйлеу тілі арқылы тікелей қарым қатынас жасайды. Сөйлеу тілі арқылы адам екінші бір адамның айтқан сөзін естейді, тындайды әрі онымен пікір алысып сөйлеседі. Адам осындай сөйлеу барысында тілдің түрлі көркемдік тілдік құралдарын пайдаланылады. Мысалы, мақал-мәтел, теңеу, салыстыру, әсірелеу, сөзге екпін түсіріп айту, ымдау тағы да басқа әрекеттер арқылы сөйлеу үрдісінде екінші бір адамға ойын жеткізеді. Сондай-ақ ауызекі сөйлеу тілінде адам ойын жай сөйлемдермен айтуға бейім келеді, мысалы, сөйлемнің айқындауыш, оңашаланған мүшелерін, құрамдас сөйлем түрлерін қолдана бермейді. Тіл дамыту жұмыстары грамматикалық зандықтармен байланысты жүргізілуі тиіс.

Морфологияны оқытуда оқушылар тілін дамыту жұмыстарында сөз мағыналары, сөз тіркесі, сөйлем, мәтін туралы тіл білімінің дәлелденген тұжырымдары басты рөл атқарады. Осыған орай морфологиялық тұлғаларды оқушы тілін дамыту мақсатына сай сөйлеу тәжірибесінде қолдануға септігі тиер білім мазмұнын нақтылау көзделеді. Оқушылар тілін морфологияны оқыту арқылы дамытуда олардың сөз мағыналарын жетік біліп , сөйлеу кезінде дұрыс пайдалануға дағдыландыру, сөздік қорларын байыту – ең басты жұмыс. Сондықтан морфологияны оқыту арқылы тіл дамытуда лексикология ғылымының жетістіктері басшылыққа алынды.

Морфологияны оқыту арқылы тіл дамыту жұмыстарын жүргізгенде жаттығу материалдарында мақал-мәтелдер, кеңінен қолданылады. Мысалы, сөздің грамматикалық мағынасына қатысты практикалық сабақта мақал-мәтелдерді пайдалану арқылы сөздердің лексикалық және грамматикалық мағыналарын тапқызу оқушының грамматикалық мағынаны түсінуіне әрі сөз байлығын арттыруға мүмкіндік береді. Немесе, берілген сөздерді (мысалы, ерлік, тәрбие, жүрек, ел, батыр т.б.) грамматикалық көрсеткіштер арқылы түрлендіріп, сол сөздер туралы мақалдарды тауып жазғызу да оқушының морфологиялық тұлғаларды ажырата отырып, сөздік қорының жетілуіне әсер етеді.
Мақалдармен жұмыстың бірнеше түрі бар:

1. Мақалды үстеу.
2. Мақал мазмұны бойынша жұмыс.
3. Мақалды сөйлеу әрекетінде қолдану.

Үстеу кезеңінде тақтаға мақалды жазамыз. Алдымен мұғалім оқиды. Сонан соң оқушылар қайталайды. Түсіндіру кезінде алдымен кейбір сөздерінің мазмұнын синониммен түсіндіруге болады. Мақалдың мағынасын ашу кейде қиындық туғызады. Бұл мұғаліммен сөйлесуге жағдайын ұсыну арқылы түсіндіруді қажет етеді. Мысалы: мақалдың құрамында жиі кездесетін «ырыс, несібе, құт» сөздерінің мағынасын ұлттық

сипатта түсіндіру қажет. Өйткені, бұл сөздердің аудармасы мағынасын дәл ашып бере алмайды. Мысалы:

1. Батыр туса, ел ырысы, жаңбыр жауса, жер ырысы.
2. Байлық-мұрат емес, кедейлік ұят емес.
3. Отан оттан да ыстық.

Ауызекі сөйлеу тілін жақсы меңгерген, оған жаттыққан оқушы ойын жазбаша да дұрыс, жүйелі бере алады. Сондықтан бұл екі үрдіс бір-бірімен бірлікте, байланыста қаралғанда, жүргізгенде ғана дұрыс нәтиже береді. Тіл дамытуға арналған жұмыстардың барлығы оқушылардың тіл байлығын, білім деңгейін, сана сезімін, сауаттылығын дамытуға көмегі зор.

Білім беру тұжырымдамасында өмір талабы ретінде екі тілде сөйлеуді одан әрі орнықтыру, өзге ұлт өкілдеріне қазақ тілін оқытудың сапасын жақсарту міндеттері қойылады. Орыс тілінде жүргізілетін білі ошақтарында оқушыларға қазақ тілін оқыту мәселесі олардың қазақша сөйлей алатындай болып шығуына мүмкіндік беретіндей болуы тиіс. Сөз тіркестері мен мақал-мәтелдерді күнделікті өмірде пайдалана отырып, тиімді қолдана білудің маңызы зор – деп білемін. Сондықтан да оқушылар алған білімдерін өз қажеттілігіне ғана пайдаланып қоймай сонымен қатар, өзгелермен де бөліссе ұтымды амал болып табылар еді.

Әдебиет

1. Аханов К. Тіл білімінің негіздері. -Алматы: Мектеп, 1978-495 б.
2. Ахманова О.С. Очерки по общей и русской лексикологии. -Москва:
3. Балақаев М., Жанпейісов Е., Томанов М., Манасбаев Б. Қазақ тілінің стилистикасы. – Алматы: Мектеп, 1974. –191 б.
4.Байтұрсынов А . Тіл тағылымы. –Алматы: Ана тілі, 1992. – 448 б.
5. Государственное издательство Министерства просвещения РСФСР, 1957. –295 с.
6. Қайдар Әбдуәли. Бір мың әсерлі де бейнелі оралым (этнолингвистикалық түсініктеме берілген қазақша-орысша фразеологиялық сөздік). -Астана: Білге, 2003. –368 б.
7. Кеңесбаев І. Қазақ тілінің фразеологиялық сөздігі. –Алматы: Ғылым, 1977. –712 б.

Смирнова Л.И.
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

РЕАЛИЗАЦИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ НАПРАВЛЕННОСТИ УЧЕБНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ «ХИМИЯ» В ПОДГОТОВКЕ СТУДЕНТОВ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТЯМ ТЕХНИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ

Аннотация: дается характеристика накопленного опыта в реализации принципа профильного обучения при освоении дисциплины «Химия» студентами, обучающимися по различным специальностям технического профиля, и роли знаний в области химии в формировании профессиональной компетентности

Ключевые слова:
химия, мамандану, мазмұны, акцентуация, құзыреті, оқыту, жүзеге асыру, ерекшелігі
chemistry, specialization, content, accentuation, competence, training, implementation, specificity

Химия является одной из важнейших фундаментальных дисциплин подготовки специалистов технического профиля различного уровня образования. Изучение химии способствует освоению основ будущей профессии, развивает мышление, позволяет понять закономерности окружающего мира. Понимание законов химии и сущности физико-химических явлений необходимо для совершенствования существующих, и создания новых процессов, веществ и материалов [1].

С целью повышения мотивации и уровня профессиональной подготовки обучаемых за счет осознания необходимости знаний по химии при освоении специальных дисциплин и в будущей профессиональной деятельности, учебный процесс в учреждениях СПО должен иметь профессиональную направленность технических дисциплин.

При подготовке специалистов в СПО важным является принцип профильности. Его сущность состоит в том, что программный материал, изучаемый по данной дисциплине, сохраняет логику той науки, которой он соответствует. Учебные элементы подобраны таким образом и рассматриваются с таких позиций, которые учитывают особенности профессиональной подготовки обучаемых [2]. При реализации данного принципа в обучении, студент познает систему профессиональных знаний, которые ему необходимы для последующего изучения общепрофессиональных дисциплин, так как без этого он не сможет компетентно реализовать свою будущую деятельность, а при продолжении образования они способствуют восприятию профильного материала, делая его менее сложным [3].

На изучение химии отводится 117 часов, что позволяет систематизировать, конкретизировать и актуализировать знания с учетом особенностей профессиональной подготовки специалистов каждой профессии. Программой определен перечень лабораторных и практических работ, охватывающих все разделы курса. При подготовке студентов технического профиля основное внимание уделяется следующим темам: Основные понятия и стехиометрические законы химии; Строение атома; Периодический закон и периодическая система Д.И. Менделеева; Химическая связь. Строение вещества; Закономерности протекания химических реакций; Процессы горения и окисления;Состав и свойства неорганических веществ; Металлы и неметаллы; Теория строения органических соединений А.М. Бутлерова; Углеводороды, состав, свойства, применение;Кислородсодержащие органические вещества, состав, свойства, применение;Азотсодержащие органические вещества, состав, свойства, применение.

При подготовке студентов специальности 20.02.04 Пожарная безопасность, знания химии необходимы для изучения следующих дисциплин: "Теория горения и взрыва", "Материаловедение", "Пожарная тактика".

В неорганической химии основное внимание уделяется изучению закономерностей протекания процессов горения и окисления веществ, сходства и различия данных процессов, состава и свойств продуктов полного и неполного горения, видов горения, что необходимо для изучения дисциплины "Теория горения и взрыва".

При изучении органической химии внимание акцентируется на изучении состава, свойств и применения органических веществ, которые находят широкое применение для производства взрывчатых и огнетушащих веществ. Например, на основе предельных углеводородов получают галогенпроизводные алканов, которые используют как средства тушения пожаров, получают кислородсодержащие органические вещества, применяемые для производства взрывчатых веществ (нитросоединения, нитрозосоединения). Многие неорганические и органические вещества являются взрывоопасными веществами: перекиси, озониды, нитриты, нитраты, азиды, ацетилениды, гексоген, нитроглицерин, нитрометан, тринитрат целлюлозы и другие, или применяются для производства взрывчатых веществ; состав, свойства и принцип действия которых изучают по дисциплине "Теория горения и взрыва".

Неорганические и органические вещества применяются в качестве огнетушащих веществ или являются основой для производства огнетушащих веществ: вода и огнетушащие вещества на основе воды (распыленная вода, скользкая вода, вязкая вода, водно-щелочные растворы, вода аэрозольного распыления); газовые средства тушения

пожаров (азот, аргон, элегаз, хладоны); порошки, основой которых являются фосфорно-аммонийные соли, карбонат и гидрокарбонат натрия, хлорид калия и различные добавки; пены на основе фторорганических веществ. Состав и свойства этих веществ изучают по химии.

Основное внимание в структуре практических занятий уделяется практическим заданиям. Задачи подбираются с учетом профессиональной направленности: расчет объемов кислорода и воздуха, необходимых для горения различных веществ и материалов, расчет объемов и масс продуктов сгорания.

Профилизация обучения в курсе химии усиливается и в подборе тем для самостоятельной работы студентов: "История открытия процессов горения"; "Особенности горения неорганических веществ"; "Особенности горения органических веществ"; "Холодное пламя"; "Химия углеводородов в моей профессиональной деятельности", "Состав и свойства горючих твердых, жидких и газообразных веществ"; "Реакции горения на производстве и в быту".

Сочетание теоретических занятий, лабораторных работ, семинарских и практических занятий акцентирует внимание студентов на изучаемой проблеме, что позволяет подавляющему числу обучающихся получить достаточно прочные знания по химии, а также профессионально ориентированные знания в соответствии с профилем образования.

При подготовке студентов специальности 22.02.04 Металловедение и термическая обработка металлов, химия необходима для изучения следующих дисциплин: "Химические и физико-химические методы анализа", "Топливо и печи", МДК.03.01 Металловедение, МДК.01.01 Технология термической обработки сплавов".Для студентов данной специальности акцент делается на изучение строения атома, строения электронных конфигураций металлов, видов связи, типов кристаллических решеток (металлическая кристаллическая решетка и металлическая химическая связь), физических и химических свойств металлов, способов их получения и применения, а также на изучение состава и свойств органических веществ, применяемых в качестве топлива, на природные источники углеводородов при переработке которых получают различные виды топлива.

В процессе изучения химии важно формировать информационную компетентность обучающихся. При организации самостоятельной работы необходимо акцентировать внимание обучающихся на поиске информации в средствах масс-медиа, Интернете, в учебной и специальной литературе с соответствующим оформлением и представление результатов.

Для самостоятельной работы обучающимся предлагаются следующие темы: "Аллотропия металлов", "Минералы и горные породы как природные смеси", "Жидкие кристаллы", "Понятие о химической технологии, биотехнологии и нанотехнологии", "Электролитическое получение алюминия", " Рафинирование цветных металлов", "Коррозия металлов и способы защиты металлов от коррозии", "Производство чугуна и стали", "Роль металлов в истории человеческой цивилизации", "Роль металлов и сплавов в научно-техническом прогрессе", "Химия металлов в моей профессиональной деятельности", "История отечественной черной металлургии", "История отечественной цветной металлургии", "Химия углеводородного сырья и моя будущая профессия", "Углеводородное топливо, его виды и назначение", "Экологические аспекты использования углеводородного сырья".

При подготовке студентов специальности 15.02.08 Технология машиностроения, химия необходима для изучения следующих дисциплин: "Материаловедение", "Современные материалы в машиностроения" и разработки технологических процессов обработки деталей исходя из свойств различных металлов.Для студентов данной специальности акцент также делается на изучение строения атома, строения электронных конфигураций металлов, видов связи, типов кристаллических решеток (металлическая кристаллическая решетка и металлическая химическая связь), физических и химических свойств металлов, способов их получения и применения,пирометаллургию,

гидрометаллургию, электрометаллургию, сплавы черных и цветных металлов, способов получения и применения высокомолекулярных соединений. Проводится лабораторная работа по теме: Закалка и отпуск стали. Ознакомление со структурами серого и белого чугуна. Распознавание руд железа.

Для самостоятельной работы обучающимся предлагаются следующие темы: "Радиоактивность. Использование радиоактивных изотопов в технических целях", "Рентгеновское излучение и его использование в технике", "Жидкие кристаллы", "Понятие о химической технологии, биотехнологии и нанотехнологии", "Электролитическое получение алюминия", " Рафинирование цветных металлов", "Коррозия металлов и способы защиты металлов от коррозии", "Производство чугуна и стали", "Роль металлов в истории человеческой цивилизации", "Роль металлов и сплавов в научно-техническом прогрессе", "Химия металлов в моей профессиональной деятельности", "История отечественной черной металлургии", "История отечественной цветной металлургии", "Моделирование как метод прогнозирования ситуации на производстве".

При подготовке студентов специальности 29.02.06 Полиграфическое производство,знания химии необходимы для изучения следующих дисциплин: "Физико-химические основы полиграфического производства", "Современные материалы в полиграфическом производстве", МДК.01.01 Технология полиграфического производства".

В неорганической химии большое внимание уделяется изучению строения вещества, природе химической связи, кинетике химических реакций, гидролизу солей различных типов, окислительно-восстановительным реакциям. В органической химии акцент делается на изучение состава, строения и свойств углеводородов, кислородсодержащих и азотсодержащих органических веществ, на основе которых получают многочисленные высокомолекулярные соединения, широко применяемые о полиграфическом производстве: поливиниловый спирт, фенолоформальдегидные смолы, капрон, поливинилхлорид, полистирол, поливинилацетатная дисперсия, полипропилен, и др., а также органические вещества являются основой для изготовления копировальных слоев.

Для самостоятельной работы обучающимся предлагаются следующие темы:

"Состав, свойства и классификация дисперсных систем", "Понятие о коллоидных системах", "Эмульсии и суспензии: свойства и применение", "Золи и гели: свойства и применение", Электролиз расплавов и растворов", "Практическое применение электролиза. Гальванопластика. Гальваностегия", "Каталитические яды. Ингибиторы","Поверхностно-активные вещества, свойства и применение", "Буферные растворы, свойства, применение", "Поверхностные явления: адсорбция и десорбция, хемосорбция", "Методы получения ВМС", "Волокна, получение, свойства и применение", "Каучуки, получение, свойства и применение", "Пластмассы, получение, свойства и применение".

Принцип профильности обучения позволяет решить следующие задачи:

- повысить мотивацию обучения химии обучающихся за счет актуализирования конкретного изучаемого материала;
- активизировать самостоятельную познавательную деятельность обучающихся при изучении профессионально значимых вопросов вследствие осознания ее значения;
- заинтересовать обучаемых в глубоком изучении курса химии, особенно тех, кто предполагает продолжить свое образование по вертикали, т.е. получить высшее образование.

1. Двуличанская Н.Н.Программа курса химии для учреждений среднего профессионального образования (колледжей) технического направления // Химия: Сб. метод. материалов / Под ред. Е.И. Тупикина. - М., 2012.
2. Двуличанская Н.Н., Фадеев Г.Н.Реализация концепции непрерывного химического образования на основе системного аксиологического подхода // Вестник МГТУ им. Н.Э. Баумана, 2015, № 3 (18) (Серия «Естественные науки»).
3. Непрерывное химическое образование в учебных заведениях технического направления / Н.Н. Двуличанская, Е.И. Тупикин, Г.Н. Фадеев // Стандарты и мониторинг в образовании. - М., 2013.

Кенесбекова Н.К.,
Жезказганский колледж бизнеса и транспорта
г.Жезказган, Республика казахстан

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБРАЗОВАНИИ

«Everythinq becomes commonplace, little appreciated»
«Күнделікті, үйреншікті құбылыстар, аз бағаланады»
«Все, что становится обыденным, мало ценится»
Вольтер

Современный этап развития общества ставит перед мировой системой образования, и Казахстанским, как неотъемлемую его часть, целый ряд принципиально новых проблем, обусловленных социально- экономическими и рядом других факторов, среди которых следует выделить необходимость повышения качества и доступности образования.

Инновация – внедрение новых форм, способов и умений в сфере обучения, образования и науки. В принципе, любое социально-экономическое нововведение, пока оно еще не получило массового, то есть серийного распространения, можно считать инновациями.

С начала моей педагогической деятельности, через анализ результатов своей работы и работы моих коллег, я пришла к выводу, что традиционные педагогические технологии, используемые на уроках и во внеурочной деятельности, не дают удовлетворительных результатов, отвечающим всем современным требованиям. Современный урок должен отличаться от традиционного тем, что при его проведении учитель должен владеть самыми разнообразными методами и приемами. И важнейшей задачей, стоящей перед учителем является пробуждение учеников к познанию. Я глубоко уверена, чтобы уроки были действительно интересными и эффективными учитель должен находиться в постоянном поиске, экспериментировать, совершенствовать формы, методы, приемы обучения. Надо стремиться к тому, чтобы на каждом уроке присутствовал элемент неожиданности, новизны, творчества. Как говорил Вольтер: «все, что становится обыденным, мало ценится».

Основные цели современных образовательных технологии заключаются в следующем:

- предоставление фундаментального образования, получив которое, учащийся способен самостоятельно работать, учиться и переучиваться.

- формирование у учащихся креативности, умения работать в команде, проектного мышления и аналитических способностей, коммуникативности и способности к

самообучению, что обеспечит успешность личностного и профессионального и карьерного роста учащихся.

Как было отмечено выше, традиционный урок не отвечает современным требованиям в образовании, поэтому меня заинтересовали инновационные педагогические технологии. Используя их, я попытаюсь содействовать развитию личности с активной гражданской позицией, способной осознавать себя и свое место в мире, умеющей ориентироваться в сложных жизненных ситуациях и позитивно решать свои проблемы.

Для практического воплощения этой цели, я думаю использовать следующие основные инновационные технологии:

- проблемное обучение;
- технологию развития «критического мышления»;
- информационно-коммуникационные технологии;
- проектные и исследовательские методы в обучении;

А также элементы других инновационных технологии.

- технологию использования в обучении игровых методов, ролевых, деловых и других видов обучающих игр;
- обучение в сотрудничестве (командная и групповая работа), технологию «дебаты»;
- интерактивные методы.

В этих условиях необходимо не только ознакомить учащихся с различными точками зрения на тот или иной вопрос, но и дать возможность выработать свое мнение, обосновать его и отстоять. При отборе методов, приемов и средств обучения, я буду учитывать возрастные особенности учащихся, а также тему, цель и место урока в образовательной программе.

Одним из часто используемых методов технологии проблемного обучения является метод открытых вопросов или метод оценки и анализа реальной жизненной ситуации. При этом обобщаются и актуализируются знания, которые необходимо усвоить при разрешении проблемы.

Данный метод, прежде всего:

- улучшает владение теорией;
- учит правилам ведения дискуссии;
- развивает коммуникативные навыки;
- развивает аналитическое мышление;
- развивает навыки разработки и оценки альтернативы.

На таких уроках активно используются электронные образовательные ресурсы.

Одной из главных особенностей получения знаний по предмету посредством электронных учебных материалов является аудиовизуальный метод обучения. Он предполагает использование одновременно в различных соотношениях звуковых и зрительных технических средств обучения.

Метод проектов. Она позволяет руководителю проекта твердо придерживаться образовательной технологии «метод проектов» и технологии оценки уровня сформированности ключевых компетентностей учащихся через оценку проектной деятельности. Учащиеся создают учебные проекты, а также различные социально – значимые проекты. Учебные проекты защищаются учащимися в рамках проведения уроков-конференций, уроков- круглых столов, уроков-аукционов.

«Дебаты» - это еще одна технология компетентностно- ориентированного образования и позволяет добиваться таких образовательных результатов, как

- умение задавать вопросы, самостоятельно формулировать гипотезу;
- умение критически осмысливать полученную информацию;
- умение аргументировать точку зрения и представлять ее; учитывать точку зрения других, толерантно относиться к чужому мнению;
- умение работать в команде, участвовать в совместном принятии решения;
- способность брать на себя ответственность и принимать решения.

На своих уроках я думаю использовать такие виды заданий как:

- воображаемое путешествие;
- воображаемое интервью;
- ситуация выбора;
- сочинение от первого лица.

В аудиториях я думаю практиковать уроки-выставки, уроки-аукционы на которых учащиеся представляют выполненные своими руками макеты предметов, символизирующих ту или иную эпоху. Для выполнения этой работы учащиеся обращаются за помощью к своим родителям, знакомым, учителям технологии, руководителям кружков и секции, ищут дополнительный материал в различных источниках. Все это усиливает межпредметные связи. А также имеет большое воспитательное значение, способствует сближению, сопереживанию членов семьй, друзей, их заинтересованности в результатах деятельности учащегося.

Таким образом, используя инновационные образовательные технологии, я думаю решить следующие взаимообусловленные проблемы:

1.Через формирование умений ориентироваться в современном мире, способствовать развитию личности учащихся с активной гражданской позицией, умеющей ориентироваться в сложных жизненных ситуациях и позитивно решать свои проблемы.

2.Изменить характер взаимодействия субъектов системы образования: учитель и учащийся – партнеры, единомышленники, равноправные члены «одной команды».

3.Повысить мотивацию обучающихся к учебной деятельности. Позитивная мотивация к учебе у студента может возникнуть в том случае, когда соблюдены 3 условия:

- мне интересно то, чему меня учат;
- мне интересен тот, кто меня учит;
- мне интересно как меня учат.

Высокая мотивация к учебной деятельности обусловлена еще и многогранностью учебного процесса. Идет развитие разных сторон личности обучающихся, путем внедрения в учебный процесс различных видов деятельности учащихся.

3.Уделять большое внимание изучению и овладению современными педагогическими технологиями, позволяющими существенно изменить методы организации образовательного процесса, характер взаимодействия субъектов системы, и наконец их мышление и уровень развития.

Муханбетжанова А. Б.
«Жезқазған бизнес және көлік колледжі» ЖМ
Жезқазған қ., Қазақстан Республикасы

АҚПАРАТТЫҚ-КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯНЫҢ БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУДАҒЫ МҮМКІНДІГІ

Бүгінгі дәуірде ақпарат көп жағдайда қоғамда шешуші роль атқарып, ақпараттар ресурсы мемлекеттің табиғи, еңбек қаржы, энергетикалық ресурстары іспетті стратегиялық ресурстармен бірдей маңызға ие болып отыр.

Тарихта адамзат өркениетін дамытуда бірнеше ақпараттық серпілістер болғаны мәлім. Ақпарат эволюциясындағы бұл серпілістер күллі әлем халықтары сияқты қазақ халқы үшін де өз мемлекетінде жоғары мәдениеті бар өркениетті қоғам құруына зор ықпалы болды. Ал, XX ғасырдың соңғы ширегінен басталатын серпіліс – микропроцессорлар компьютерлік технологияның желілік – ақпараттар-коммуникациялық

технологиясы аталған жаңа ақпараттық серпіліс бүгінгі дәуір қоғамын ғажайып өзгерістерге бастар негізгі күшке айналып келеді.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында білім беру жүйесін ақпараттандыру осы саладағы мемлекеттік саясат негізінде анықталып, бұл жүйедегі басты міндеттердің біріне айналып отыр. Білім беруді ақпараттандырудағы ол міндеттер: ақпараттық және телекомуникациялық техникалық құралдарды қамтамасыз ету; білім беруді ақпараттандыру бойынша практикалық шараларды анықтап, жүзеге асыру, білім беруді басқарудың біртұтас ақпараттық жүйесін құру; оқу тәрбие процесіне жаңа ақпараттық- коммуникациялық технологияны енгізу бойынша ғылыми – ізденушілік және оқу - әдістемелік жұмыстарын жүргізу; мультимедиялық бағдарламаларды, электрондық оқулықтарды және электронды ғылыми жобаларды жасақтау; педагог кадрларды жаңа ақпараттық- коммуникациялық технологияны еркін пайдалана білуге дайындау, консалтингтік қызметті жүйелеу және жүйелі түрде біліктіліктерін көтеру.

Қазіргі оқыту барысында қолданылып жүрген көптеген технологиялар жеке тұлғаның жетілуіне, оқытудың тиімділігінің негізін құруға бағытталған. Соның бірі ақпараттық- коммуникациялық технологияларды пайдалану – білім сапасын арттырудың тиімді жолы болып отыр.

Ақпараттық-коммуникациялық технология электрондық есептеуіш техникасымен жұмыс істеуге, оқу барысында компьютерді пайдалануға, модельдеуге, электрондық оқулықтарды, интерактивті тақтаны қолдануға, интернетте жұмыс істеуге, компьютерлік оқыту бағдарламаларына негізделген. Ақпараттық әдістемелік материалдар коммуникациялық байланыс құралдарын пайдалану арқылы білім беруді жетілдіруді көздейді. Білім беру жүйесі жаңа педагогикалық-психологияға негізделуін және ақпараттық құралдарын кеңінен қолданылуын қажет етеді. Өйткені оқу-тәрбие үрдісінде жаңа ақпараттық - коммуникациялық технологияларды пайдалану заман талабынан туындап отыр. Қазіргі білім беру саласында ақпараттандыру жағдайында кез – келген тұлғаға ақпараттық білім негіздерін игерту, ақпараттық – комуникациялық технология құралдарын білім алуда қолдану мен оның мүмкіндіктерін пайдалану дағдыларын қалыптастыруға зор мүмкіндік туып отыр.

Ақпараттық- коммуникациялық технологияны бәсекеге қабілетті ұлттық білім беру жүйесін дамытуға және оның мүмкіндіктерін әлемдік білімдік ортаға енудегі сабақтастыққа қолдану негізгі мәнге ие болуда. Сондықтан оқытудың ақпараттық-коммуникациялық технологиясы-білімді жаңаша беру мүмкіндіктерін жасау, білімді қабылдау, білім сапасын бағалау, оқу тәрбиесі үрдісінде оқушының жеке тұлғасын жан-жақты қалыптастыруда нәтижелі болып отыр .

АКТ пайдаланудың мәні компьютерлік техниканың мүмкіндіктерін баланың жеке тұлғасын дамыту проблемасының маңына топтасқан дидактикалық-әдістемелік проблемалық міндеттерді шешуге бағындыру арқылы табылатыны байқалады. Білім саласында компьютер оқу үшін- оқу құралы, ал мұғалім үшін- жұмысшы болып табылса да, оқытудың ақпараттық технологиялары осы ақпараттық білім жүйесінің шегінде асырылатын болғандықтан, осы білім технологиясына ақпараттық және бағдарламалық қолданумен көрсететін құралдар бір ғана компьютермен, оған енгізілген бағдарламамен шектеліп қалмауы керек.

Ақпараттық заманда өмір сүретін адам өзін-өзі шектей білетін негізгі нормалар мен ережелерді игеруі тиіс.Орта білім беру жүйесінде ақпараттандыруды дамытып, АКТ құралдарының жыл сайын динамикалық түрде ауысатынын, жеке тұлғаның компьютерлік сауаттылығы мен ақпараттық мәдениеттілігі ілгерлейтіндігін, яғни әрбір оқушы ақпараттық- коммуникациялық технологияларды үйреніп қана қоймай, оны пайдалана білуі, интернет, электронды почта, ғаламдық ақпарат жүйесін пайдалана білуі тиіс. Кез – келген пәндік әдістеме оқушыларға сол пәнді тереңдетіп игеруге, алған білімді практика жүзінде қолдануы мен проблемалық жағдайлардан шыға алуымен айқындалады.

Педагогтың сабақта АКТ-ны қолдану, ақпараттық тәрбие беру барысында оқушы бойына төмендегі дағдыларды қалыптастыра білуі қажет:

- Ø Оқушы АКТ-ның мүмкіндіктерін жете түсінуі;

- Ø Білімді қабылдап, сыни ойлау қабілеттерінің дамуы;
- Ø Оқушының үздіксіз ізденушілікте АКТ-ны қолдану;
- Ø Инновациялық қағидаларды үйреніп, оны практикалық тұрғыда қолдана білуі;
- Ø Жаңа ғасыр ағымына бейімделе білуімен айқындалады.

Кез – келген педагог тұлғаны тәрбиелеуде сыныпта өзара ақпарат алмасу, оларды бір – бірімен бірлесе отырып, білімдер мен дағдыларын қалыптастыруға және өз ойларын еркін жеткізіп, ортаға салып, талдап, нәтиже шығара білуге бейімдеу үшін ақпараттық орта құруы қажет. Жасөспірім тұлғасының дамуы мен қалыптасуы қашанда қоршаған ортамен қарым – қатынаста болудың жемісі. Өскелең ұрпақты тәрбиелеуде ақпараттық бақылау қажеттілігі туындайды. Өйткені ақпараттық-коммуникациялық технологияның жоғары жетістіктерге қол жеткізіп отырған заманда оқушылардың көпшілігі ұялы телефонды пайдалану, видеоны пайдалану мүмкіндігімен қатар, көптеген балалар компьютерлік ойындарды ойнауға бейім. Ал БАҚ-ның бағдарламаларының ішінде бала дамуына кері әсер ететіндері бар. Бұл бізді, білім – тәрбие саласында жүрген мамандарды ойландыруы қажет. Ақпараттық- коммуникациялық технологияларды пайдаланудың педагогикалық әдістемелік негіздері қалыптасқан. Дегенмен де педагогтарға қойылатын талап, ол оқушыға сапалы білім, жүйелі тәрбие және де саналы ойлау мен қабілет, түйсігін дамыту. XXI ғасырда оқушылардың жанын рухани жағынан азықтандыратын, қызығушылығын арттыратын ақпараттық техникалық құралдар екені бәрімізге мәлім. Сонда да баланы рухани дамытуда айналамен таныстыру, яғни ақпараттық құралдардың жақсы жағын тиімді пайдаланып, күрделі, қыр сыры көп әлеуметтік ортаға оқушыны бейімдеп тәрбиелеу психолог – педагог қауымының еншісінде. Оқушының ақпараттың жақсы жетістіктерін бойына сіңіріп, рухани бай Тұлға ретінде әлеуметтенуі заман талабы.

АКТ-ны оқу-тәрбие үрдісінде қолдану оқушының қызығушылығын арттырып, шығармашылық шабытын шыңдап, ғылыми көзқарасын қалыптастырады. Кез келген білім барысының назарында мұғалім және білімге жетелейтін оқушы тұрады. Егер де оқушы «керек» деген ынтадан «маған қызық, менің білгім келеді» деген ынтаға келсе, онда бұл жолдың жемісті нәтиже бергені. Бұл тұрғыдан төмендегідей талаптарды аңғаруға болады:

– оқушыларды еңбекке үйретуге политехникалық түсінігін қалыптастыру үшін оларға жалпы технология мен техникалық білім негізін меңгерту;

– әр оқушының психологиялық ерекшеліктерін, ынта- қабілеттерін ескере отырып, белгілі бір өнерге баулу;

– ұлттық өнермен таныстырып, оқушылар білімі мен шеберлігін қалыптастыру;

– оқушыларды жалпы еңбекке, белгілі бір мамандыққа баулу, эстетикалық сезімін оятып, еңбекқорлыққа тәрбиелеу.

Ақпараттық- коммуникациялық технологияның сабақ үрдісінде қолдану нәтижесі:

1. Ғылым негізін түсіну, ғылым жүйелілігін жүзеге асырудың басты шарттарының бірі екендігіне көз жеткізеді.
2. Дүниеге ғылыми, диалектикалық, материалистік көзқарасты қалыптастыру, оқу мазмұнының бір бірімен тығыз байланыста болуын қамтамасыз етеді.
3. Оқушының жалпы ақыл –ой, дене қимылы, көңіл - күйінің үйлесімді дамуына әсер етеді.
4. Қазіргі өндірістің ғылыми негізін меңгеру, техникалық процестер мен құрылымы, оның негізгі принциптерін түсіну жүзеге асады.
5. Тәрбиенің барлық түрлеріне әсер етеді және адамгершілік, саяси – идеялық, эстетикалық, еңбек тәрбиесінің бірлікте болуына бағытталады, оқушылардың еңбегінің мазмұнынан байқалып, олардың алған білімдерінің жүйеленуіне негіз болады.
6. Оқу мерзімін тиімді пайдалануда артық қайталауды болдырмауға педагогикалық ықпал береді. Осының негізінде оқу – тәрбиелік процесін беруді басқару жүйесі қалыптасады.

Білім беру жүйесін ақпараттандырудың негізгі мақсаты оқушылардың ақпараттық мәдениетін қалыптастыру да. Ақпараттық мәдениет – бұл әңгімелесе білу, теледидар,

хабарды талғамды түрде қарау, алған мәліметті ой елегінен өткізіп, талдай білу. Адамзаттың қолы жеткен ең үлкен табыстарының бірі – осы ақпарат. Бірақ оны шектен тыс ашық қолдана берсе, тәрбиелік мәні ақсайды. Бұл Интернеттің кең таралуына орай ақпарат таратудың бақылауға көнбейтін кері процесінің күннен-күнге артып бара жатқанына байланысты болып отыр. Білім беруде компьютерлік технологияның барлық мүмкіндіктерін интеграциялау оқушылардың өзіне және өз біліміне қатысты танымдық қызметін, шығармашылық талабын, белсенді бағыттарын ынталандыруға көмектеседі. «Қазіргі заманда жастарға ақпараттық технологиямен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру өте қажет» деп, Елбасы атап көрсеткендей, жас ұрпаққа білім беру жолында ақпараттық-коммуникациялық технологияны оқу үрдісінде оңтайландыру мен тиімділігін арттырудың маңызы зор екендігі айқын.

Әдебиет

1.З.Қиябаева Интерактивті тақтамен жұмыс әдістемесі. «Арман-ПВ» баспасы, 2011 ж.
2.Р.Е. Игембекова Жобаны орындау әдістемесі. Мектептегі технология журналы № 6, 2006
3.Оспанова С. Ақпараттық мәдениет. Информатика негіздері журнал№5, 2006 ж.
4.Жаримбетова Г. Интерактивті тақтада жұмыс жасау мүмкіндіктері.Мектептегі технологияжурналы № 9, 2008 ж. 3-4 б.
5.Жайтапова А. Ә.Білім берудегі менеджмент. Әдістемелік оқулық Алматы, 2008ж.

Альмишева Л. Ш.
ОСШ № 3,
г. Жезказаган, Республика Казахстан

СОДЕРЖАНИЕ И МЕТОДИКА БЕСЕД СО ШКОЛЬНИКАМИ

«Беседа в обучении не является односторонним процессом общения, а, наоборот, – взаимным процессом, в котором идеи проходят в двух направлениях и на этой основе продвигают обучение ученика вперед».
Александер, 2004

Беседа учителя с детским коллективом и наоборт беседы учеников в группе-занимает большое место в учебно-воспитательном процессе. В школьной практике беседа происходит постоянно: в процессе обучения, в повседневной жизни и деятельности детей. В процессе бесед происходит обобщение детских наблюдений, личных впечатлений и переживаний. Этот процесс сложен и для учителя и для самого ребенка. Очень важно, чтобы беседа происходила не только между учителем и «сильными» учениками, которые хорошо владеют речью, эмоциональны и умеют быстро сформулировать свою мысль или наблюдение, но и со всем коллективом класса Наблюдения за проведением бесед с учащимися показывают, что нередко интересные мысли, собственные суждения высказываются теми детьми, которые не так успешны в учебных делах. Это объясняется тем, что детей данной категории, не тяготит страх сказать что-то неправильное, страх получения плохой оценки. Они говорят о том, что думают, что пережили.

«Мерсер и Литлтон (2007) в воей работе показали, что диалог в классе может способствовать интеллектуальному развитию ученикови их результативности в обучении». [Руководство для учителя. Третий (базовый) уровень. Третье издание. © АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы», 2012., Методическое руководство, стр. 127].
Беседа на каждую тему должна быть построена так, чтобы знания одного ребенка являлись продолжением знаний другого. Таким образом, суждения, переживания одного являются как бы продолжением знаний, чувств другого. В беседе должна осуществляться

познавательная деятельность, поэтому очень важно суметь поставить перед детьми общую цель. Содержание и проведение бесед предполагает использование методов и приемов, направленных на пробуждение активности каждого ребенка, предоставление ему самостоятельности. Школьники в процессе обучения бесед и других занятий учились сравнивать, сопоставлять, анализировать, что помогает им распозновать существенные и несущественные признаки предметов, общественных явлений, делать первые обобщения, выводы, элементарные умозаключения. Следовательно в представлениях проявляются способность к обобщению, к отвлечению от деталей. Поскольку просиходит обобщение, суммирование прошлых восприятий в едином образе, то прошлый опыт становиться путеводителем в новых ситуациях, в новых обстоятельствах. Естественно, что содержание представлений у разных детей во многом зависит от их предыдущего опыта. Большое значение для эффективности беседы имеет правильный подбор иллюстративного материала. К иллюстративному материалу мы относим: сюжетные картинки, дидактические материалы, кинофильмы, мультфильмы и.т.д. Такого материала, адресованного непосредственно школьникам, в настоящее время достаточно много. Одновременно с подбором иллюстративного материала следует продумать, какие педагогические средства необходимы, чтобы предложенный детям материал помог им усвоить знания, соотнести с собственными мыслями, переживаниями, поступками. Решение этих задач возможно при правильной постановке вопросов, направляющих ход обсуждения.

«Постановка вопросов является ключевым навыком, так как при удачной его формулировке он становится эффективным инструментом для преподавания и может поддерживать, улучшать и расширять обучение учеников». [Руководство для учителя. Третий (базовый) уровень. Третье издание. © АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы», 2012., Методическое руководство, стр 129].

При проведении беседы по прочитанному очень важно уметь задавать вопросы. Вопросы должны затрагивать ум и чувства детей, заставлять их обращаться к фактам, примерам, событиям окружающей жизни.

Правильно поступает учитель, который проводя беседу, задает вопросы, приводит яркие примеры, делает краткие убедительные замечания, направляет и уточняет высказывания детей, не дает закрепиться неверным мыслям.

«Особенностью большинства обсуждений в классе является то, что учитель управляет темой разговора, уместностью и правильностью того, что говорит ученики и тем, когда и как ученики могут говорить». [Руководство для учителя. Третий (базовый) уровень. Третье издание. © АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы», 2012., Методическое руководство, стр 127].

Необходимо специально учить детей приемам анализа, синтеза, сравнения, обобщения явлений. В процессе беседы дети получают различного рода задания. Содержание задания, его объем завсисят от темы беседы, изучаемого явления, от возраста и развития детей. Проведение беседы требует большого мастерства от учителя. Главное требование - обеспечить активность детей в процессе самой беседы.

Беседы с детьми должны проходить в непринужденной обстановке. Они не должны носить морализующего характера, назиданий, упреков и насмешек. Дети высказывают свои суждения, впечатления свободно, непринужденно. Если их высказываения наивны, неточны, неверны, учитель не обрывает детей, просит ребят дополнить, высказать свое мнение и, если из высказываний не получается должного обобщения, на помощь приходит учитель, как старший их наставник.

«Ученики легче обучаются в случае, когда имеется возможность диалога с другими, более знающими, в роли которых могут выступать одноклассники или учителя». [Руководство для учителя. Третий (базовый) уровень. Третье издание. © АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы», 2012., Методическое руководство, стр 129].

Методика, которая предусматривает только передачу готовых знаний, не отвечает основному требованию, предъявленному нашим обществом школе, - воспитывать активных и сознательных граждан. «Знания, приобретенные посредством «традиционной»

методики преподования, основанной на трансляции готовых знаний, не могут быть эффективно интегрированы с имеющейся базой знаний, и, следовательно, в данной ситуации имеет место механически запоминающееся поверхностное обучение». [Руководство для учителя. Третий (базовый) уровень. Третье издание. © АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы», 2012., Методическое руководство, стр 94]. В беседах должны пристутствовать элементы занимательности. Для этого в содержание бесед целесообразно включать различные ситуации, которые не только содержат моральную проблему, но и представлены в необычной для ученика форме, требующей от него догадки, заинтересованного, эмоционально окрашенного поиска ответа. Проведение бесед требует от учителя методической подготовки.

Для того, чтобы ребята с желанием и радостью включались в общие дела, чтобы они терпеливо и внимательно относились к советам, критическим замечаниям со стороны группы, нужно во всех случаях проявлять доброжелательность, деликатность, искренность, заинтересованность. Ведь замечание, сделанное в грубой форме, не может не вызвать такую же реакцию.

Большой интерес и живое обсуждение происходит вокруг вопросов о «подчинении» друг другу. Очень важно, чтобы все дети в течение года побывали и в роли «руководителя, лидера», и в роли исполнителя, т.е. каждый должен накопить реальный опыт отношений ответственной зависимости и понять содержание нравственных взаимоотношений, связанных с выполнением функций руководства, лидерства и подчинений. В связи с этим можно предложить ребятам высказать свое мнение о том, как осуществляется в группе важное правило: «Умение руководить, быть лидером-учись подчиняться, умеешь подчиняться -учись руководить, быть лидером». «Лидерство, как и обучение, является основной человеческой способностью, побуждающей к постоянному развитию». [Руководство для учителя. Третий (базовый) уровень. Третье издание. © АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы», 2012., Методическое руководство, стр 173].

При работе с группой целесообразно обсудить с детьми, как надо оценивать общую работу с позиций интереса группы и самих ребят. Дети должны с помошью учителя осмыслить реальные отношения, которые возникают между ними, увидеть и отметить проявления терпимости, справедливости, уступчивости, заинтересованности в успехе общего дела. Анализируя в беседе отношения между детьми, учитель подводит их к выводам о прямой зависимости этих отношений и практических результатов работы. Каждый школьник прежде всего должен научиться добросовестно выполнять то поручение, которую доверила группа. Нужно вовлекать всех ребят в общую работу группы. Коллективно работать, работать в группе-это значит сообща, вместе, дружно выполнять общее дело, где на первом месте-общие дела, а не личный интерес. Поэтому иногда приходиться уступить, где-то пожертвовать своими интресами в пользу общего дела. Каждому надо стремиться и уметь быть полезным всем, всему коллективу, группе. Поэтому если что-то знаешь или умеешь, то надо рассказать и научить этому других ребят, а также надо уметь и учиться у других полезным навыкам. Учитель подводит детей к мысли, что только тот испытывает радость от встречи с коллективом, группой, кто вложил немало своего личного труда, усилий, сообразительности и инициативы при выполнении общих дел, кто стремится быть всегда полезным коллективу, группе. А для этого нужно пержде всего научиться каждому добросовестно выполнять то поручение, которое доверила группа. При совместной работе в группе нужно учить детей, что в совместных играх, труде или других занятиях не стоит спорить по пустякам, зазнаваться если что-то лучше получается, а научить своего друга всему, что умеешь сам, не завидовать, а радоваться успехам других. Детей надо учить умению обращаться друг с другом, прислушиваться друг к другу. Эгоистические проявления, заносчивость всегда мешают установлению прочных, дружеских отношений в группе. Основываясь на положительных и отрицательных фактах в отношениях детей друг другу, учитель постепенно подводит их к выводам о том, что значит дружно работать в группе.

1. Руководство для учителя. Третий (базовый) уровень. Третье издание. © АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы», 2012
2. О.С.Богданова, О.Д.Калинина «Содержание и методика бесед со школьниками». Москва «Просвещение», 1982

Азимбаева А. М.
«№21 жалпы орта білім беретін мектебі»КММ
Жезқазған қ., Қазақстан Республикасы

КРИТЕРИЙЛІК БАҒАЛАУ (ФОРМАТИВТІ ЖӘНЕ СУММАТИВТІ БАҒАЛАУ)

Бүгінде білім берудің жаңа моделіне көшу жағдайында, бағалау мақсаты өзгеретін, ақпараттық қоғам талаптарына сай болатын бағалау функциясы, жаңа мағына алады. Бүгінде бағалау, кемшіліктерді айқындау үшін ғана емес, білім сапасын жетілдірудің үздіксіз үдерісін қамтамасыз ететін, білім беру үдерісінің барлық субъектілері үшін конструктивті кері байланысты қамтамасыз ететін механизміне бағытталуы тиіс. Бағалау жетістіктің қорытындысын шығаруға ғана емес, жаңа айналымның дамуына, білім сапасының жаңа деңгейіне жөнелтілген нүктесін қалыптастыру болу керек. Бағалау құралының қаншалықты өзгеруі туралы емес (бағалау рәсімдері мен құралдары өзгеруі де мүмкін болатын), қаншалықты бағалау мақсаты мен философиялық бағасының өзгеруі туралы сөз болатынын атап көрсету маңызды. Осы талаптарға сәйкес, бағалау рәсімдерін қалай ұйымдастыру керек?

Бағалау жүйесінің әр түрін қолданудың Халықаралық тәжірибе бағалаудың екі базалық түрін болжайды: сыртқы (жинақталған, стандартталған) бағалауын және ішкі (қалыптасатын) бағалауын.

Жинақталған бағалау оқыту үдерісінде тікелей қатыспайтын, субъектілермен жүргізіледі. Бұл бағалау тәсілі бір оқушының басқамен салыстыру, бірақ бұл оқушылардың тікелей жұмыстарын салыстыру, ал әр жұмысты эталонмен салыстыру жолымен болжайды. Оқытудың белгілі бір кезеңі сипатында, яғни оқыту қорытындысын шығаратын бағалаудың бұл түрі *суммативті* деп аталады.

Ішкі (қалыптасатын) бағалау әр түрлі оқушымен көрсетілген, нәтижесін салыстыру ретінде ұйғарылмаған, күнделікті жұмыс үдерісінде үйде немесе сабақта білімдері мен дағдыларын меңгерудің келесі деңгейін анықтауға, оқушыларға түсінуге рұқсат етілетін, оқудың міндеттері мен мақсаттарына жетудің және жаңа материалды меңгеру кезеңінде, олар тапсырманы қаншалықты дұрыс орындайтынын және сондай оқытудың сыналатын нәтижелері бойынша әкімшілік шешімдер, әр оқушының жеке жетістігін анықтауға көзделген.

Келесі метафоралармен бұл бағалау тәсілдердің арасындағы айырмасын сипаттау: «Егер оқушыларды өсімдік кейпінде көре алсақ, онда сыртқы (жинақталатын) өсімдікті бағалаудың олардың өсуін қарапайым өлшеу үдерісі бар. Өлшеуіш нәтижелері салыстыру мен талдау үшін қызықты болғанмен, бірақ олар өз өздерімен өсімдіктің өсуіне әсер етпейді. Ішкі (қалыптасқан) бағалау, керісінше, өсімдіктің түбін тыңайтқышпен қоректендіру мен суару олардың өсуіне тікелей әсер етеді».

Осылайша, бағалаудың базалық түрі оқытудың екі түрлі міндеттерін жетістігі деңгейінің бағасы үшін қолданылады. Сонда ішкі (қалыптасқан) бағалау осы оқушыны оқыту үдерісін белсенді ету және оңтайландыру үшін қолданылады.

Критерийлік бағалаудың міндеттері:

– оқу үдерісінің әр кезеңінде әр оқушының дайындығы деңгейін анықтау;

– оқу бағдарламаларына сәйкес оқушылармен қысқа мерзімді мақсаттар мен оқыту нәтижелеріне жетуін талдаңдар;

– оқушының дамуының жеке траекториясын түзету мен жеке озуының мониторингі;

– оқу бағдарламаларын меңгеруде, оқушылардың бар кедергілерді жоюына себепші;

– іс-әрекеттің әр түрін орындау үшін алынған бағаның мәнін дифференциациялау;

– оқу бағдарламалары тиімділігінің мониторингі;

– оқу үдерісі мен оқу материалын меңгеруді ұйымдастыру ерекшеліктерін анықтау үшін мұғалім, оқушы және ата-аналар арасындағы кері байланысты қамтамасыз ету.

Критерийлік бағалауды енгізу оқушылар құзыреттілігін дамытуға бағытталған қалыптасқан бағалауға көшу мүмкіндігін жасайды, Баға, оқушыға түсінікті критерийлерден, оны ынталандырады және негіздейді және оқыту үдерісін мағыналы жасау жинақталады. (2-суретте)

2-сурет.Бағалаудың критерийлік моделі

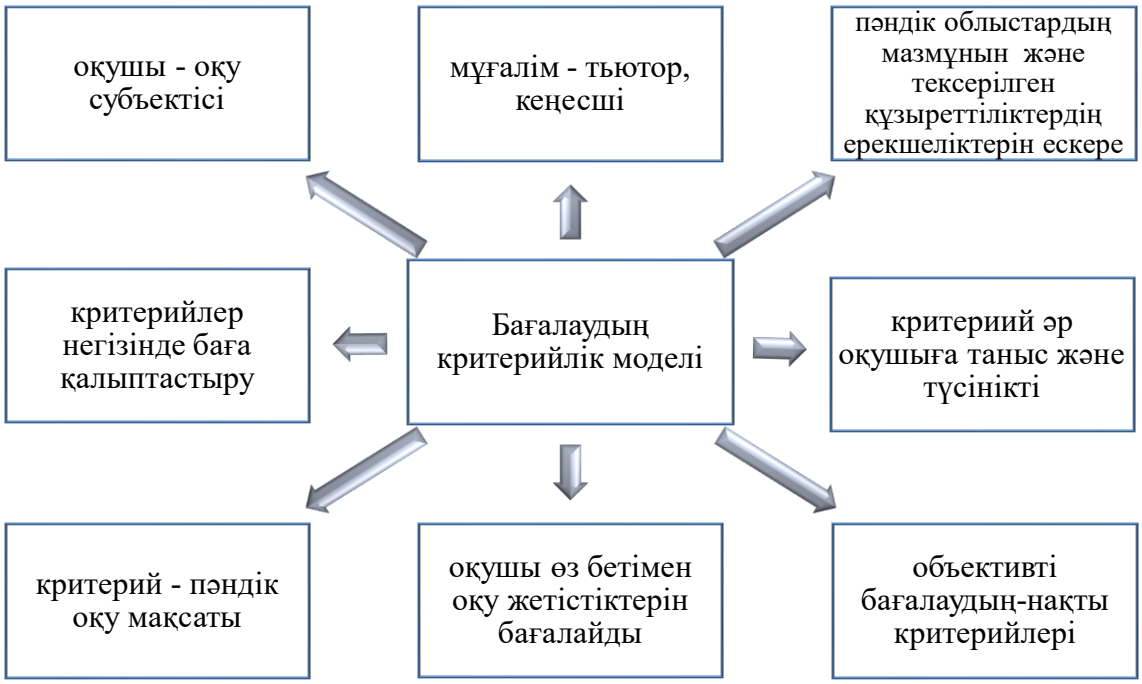

Бүгін бағалау парадигмасының–бағалаудың айрықша жинақталуынан модельге «оқыту үшін бағалау» алмасуын қадағалау.Нәтижелерді саралауды немесе мониторингті жүзеге асыру үшін (келесі іріктеу үшін) бақылау мақсатында барынша бағалау жөнінде оқушыларды қолдамайтын, оқыту үдерісіне көбіне теріс әсер ететін жиі пікір айтылады.Осыдан келіп, оқушылардың бір немесе екі жас санаты үшін сыртқы бағалауды қайта құру және қолдану қажет.

Осыдан бірліктер мен блоктарда базаланатын білімі мен білігі қарапайым сияқты, сондай-ақ күрделі болатын осы білімі мен білігінің тәуелсіз фрагментін ұсынатын, оқытудың дәстүрлі теориясы шығады. Сондықтан, оқыту мақсатын қоюда және оның нәтижелерін тексеру барысында кез келген білім мен қарапайым білігін құрылған элементтерге оның меңгеруіне ешқандай да зиян келмейтіндей етіп қою, ал күрделі білігін ұсақ шектерге бөлугеосыдан әрқайсысына басқаны меңгеруге қатыссыз үйренуге болады.Сондықтан «жинақ» қарапайым білігін және оларды күрделіге айналдыру ашық болып қалады.

Оқушылар білімді фактілердің жиынтығы ретінде, тез және жетік есте сақтауға мақсатталған оқыту стратегиясына сай қолданады. Олардың оқыту тәжірибесі сыныпта жұмыс істеу тәжірибесіне, яғни мұғалімнің қойған сұрақтарына жауабына тең. Оқытудың заманауи теориясы философиялық бағытына негізделген, жеке тез жаттанды фактілер

естен шығып кететіндіктен, білім алушылар үшін қаншалықты мағынасы жоқ және қандай да бір үлкен немесе кіші аяқталған картинаны жинап қоюға рұқсат етпейді. Осылайша алған білім пайдасыз, қажеттілік жағдайларда қорытуға немесе композициялауға, оларды субъективті жаңа жағдайларға қолдануға болмайды.

Заманауи түсінікте оқытудың білімді құрылымдау үдерісі бар, яғни оқыту, есте сақтау арқылы емес, ақпаратты пайымдау арқылы болады. Оқуға ұстаным, оқушы берілген білімнің жеке үдерісін белсенді құрастырады, жоспарлайды және іс-әрекет тәсілін меңгереді (соның ішінде әмбебеп түйінді құзыреттіліктерді)тек бірыңғай бағалау үлгісін қолдану, оқушылардың мәліметтерді жаңғыртуға дайындығын тексеретін және қатаң алгоритмдеу әрекетін дұрыс орындау жеткіліксіздігін болжайды. Оқыту үдерісінде қалыптасқан күрделі білігінің деңгейін және іс-әрекет тәсілдерін тексеруде,оқушылардың жеке қиындықтарын жеңуде, оқытудың жаңа тұжырымдамасы бағалаудың жаңа әдіснамасын талап етеді.

Жоғарыдағы сипатталған ұстаным аясында оқушылардың білім нәтижесі сапасын басқару құралы болып табылады. Мұғалімнің бағаны қалыптастыруды ұйымдастыру бойынша іс-әрекетінің алгоритмін келесі іс-әрекеттік реті түрінде көрсетуге болады:

1) оқытудың жоспарланған нәтижелерін анықтау;

2) оқушылар іс-әрекетін жоспарлау мен субъективті маңызды білім нәтижелеріне жетуді ұйымдастыру;

3) кері байланыс механизмдері көмегімен оқушылардың оқытудың жоспарланған нәтижелеріне жетуді сүйемелдейді.

2-Практикалық сабақ. Формативті және суммативті бағалау

Мақсаты – білім берудің құзыреттілік моделін іске асыру үшін формативті және суммативті білім беру мүмкіндіктерін сезіну керек.

Тапсырма

1. Топтарда «Бағалаудың жаңа жүйесіне жетік көшу үшін, нені өзгерту керек?» сұрағына кестені жауаптармен толтырыңдар және талқылаңдар.

11-кесте

Бағалаудың жаңа жүйесіне көшу

Мынадан	Мынаған
Дәстүрлі жазба жұмысы	
Болмаған критерийлерді бағалау	
Мұғаліммен бағалау	
Бәсекелестік	
Нәтижесінің бағасы	
Білімді бағалау	
Бағаның мәні мен маңызын	
Қорытынды жиынтық бағалау	

2. Формативті және суммативті бағалауды салыстыру үшін Венна диаграммасын құрыңдар.
3. Тапсырылған сынып үшін информатика курсының бір тақырыбы бойынша топта оқушылардың қалыптасқан жетістігін бағалау үшін тапсырма ұсыныңдар. Критерийлер мен скрипторлар жүйесін әзірлеңдер.
4. «Бағалау қалыптасатын: «менің көзқарасым» эссе жазыңдар.

Бисаринова А. М.
«№21 жалпы орта білім беретін мектебі»КММ
Жезқазған қ., Қазақстан Республикассы

ДЕҢГЕЙЛЕП-САРАЛАП ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ ӘДІСТЕРІ

Қазіргі заманда жастарға ақпараттық технологиямен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру өте қажет.
Н. Ә. Назарбаев.

Бүгінгі таңдағы ғылыми-техникалық үрдістің қарқыны білім беру жүйесінің алдына мүлдем жаңа міндеттер қойып отыр. Ол - өз жұмыс орнында және бүкіл технологияның үздіксіз өзгерістеріне, жаңалықтарына бейімделе алатын орындаушының тұлғасын қалыптастыру. Ескі тиімсіз оқыту әдістерін жаңа тиімді әдістермен алмастыру арқылы оқушылардың білім, білік, дағдыларын арттыруға болады. Қазіргі педагогика ғылымының бір ерекшелігі – баланың тұлғалық дамуына бағытталған жаңа оқыту технологияларын қолдану.

Сабақ үрдісінде небір күрделі қиындықтар, оқыс әрекеттер кездеседі. қашанда шебер ұстаз соның бәріне төтеп беріп, ешқандай әрекетке жол бермей сабақ үрдісін түсіндіріп отырады. Бүгінгі таңда озат педагог – ғалымдар, тәжірибелі мұғалімдер ойлап тапқан сабақты түрлендіре өткізудің жаңа тәсілдері жеткілікті. Осындай технологиялардың бірі – профессор Ж.А.Қараевтың деңгейлеп - саралап оқыту технологиясы.

Менің негізгі мақсатым – оқушылардың ойлау қабілетін дамытып өздігінен шығармашылықпен жұмыс істеуге баулу. Өз сабағымда деңгейлеп – саралап оқыту технологиясының әдісін жиі пайдаланамын. Әр өткен жаңа тақырыпты оқушыларға шығармашылық ізденіс үстінде меңгертуге дағдыландырамын. Сондықтан мұндай сабақтарда оқушының ынтасын, белсенділігін арттыру үшін оларға үнемі проблемалық сұрақтар қойып отырамын. Тақырып бойынша жасақталған деңгейлік тапсырмалар жүйесі дамыта оқыту идеясын жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Өйткені ол оқушының ойлауын, елестеуі мен есте сақтауын, белсенділігін, дақғдысын, білім сапасының дамуын қамтамасыз етеді. Нәтижесінде оқушыларды табиғи қабілеттеріне, қызметтеріне сәйкес жоғары деңгейіне көтерілуіне және дарындық қасиеттерінің ашылуына толық жағдай жасалады. Оқушылардың даму деңгейі басқалармен емес, уақыт өткен сайын өзімен-өзі салыстыру арқылы анықталады. Бұл дегеніміз оқушыға деген ізгілік қатынасты көрсетеді. Ал, ұстазға сабақтан тыс уақытта оқушымен жеке жұмыс істеуі үшін үлгерімі төмен оқушыға тақырыпты анықтауына және оқу сапасын көтеруге мүмкіндік туады.

Деңгейлеп-саралап оқыту технологиясы дегеніміз – оқушының туа біткен ақыл-ой қабілетінің жеке даму жан-жақтылығына негізделген білім беру жүйесі. Деңгейлеп оқыту оқылатын ақпараттың азаюы арқылы емес, оқушыларға қойылатын талаптардың әр түрлілігі арқылы жүзеге асырылады. Бұл технологияда бірінші орында оқушы тұрады және оның өз бетімен білім алудағы белсенділігіне баса назар аударылады.

Деңгейлеп оқыту әр оқушыға өз мүмкіндіктерін барынша пайдалана отырып, білім алуына жағдай жасайды. Әр түрлі категориядағы балаларға бірдей зейін аударып, олармен саралай жұмыс істеуге мүмкіндік береді.

Деңгейлеп – саралап оқыту технологиясында жұмыс міндеті 3 деңгейлік қосымша шығармашылық деңгей талаптарынан тұрады.

І деңгей: оқушының деңгей – репродуктивтік деңгей:

- *жаттап алуға лайықталған анықтамалар, тұжырымдамалар, аксиома, теорема, т.б;*

- *алдыңғы сабақта жаңадан меңгерілген білімнің өзін өзгертпей қайталап, пысықтауға арналған сұрақтар;*

- *тапсырмалар жаңа тақырып үшін типті және өмірмен байланысты болуы керек.*

II деңгей: алгоритмдік деңгей – елеулі белгілерді есте сақтау дағдысына жасалады:

- *өтіп кеткен материалдарды реттеуге және жүйелеуге берілген тапсырмалар, бірақ оларды орындау үшін алған білімдерін түрлендіріп, тереңдете пайдалануды қажет етеді;*

- *логикалық есептер, тапсырмалар, зертханалық жұмыс.*

III деңгей тапсырмалары – эвристикалық танымдық-іздену түрінде орындалатын тапсырмалар:

- *анализ бен синтез, салыстыру арқылы тақырыптағы негізгі білімді анықтау, қорытындылау, әр түрлі әдіс-тәсілдермен есептер шешу, өздігінен есептер шығару, ребустар, сөзжұмбақтар құрастыру, диаграмма салу, өлшем жасау, проблемалық жағдайларды шешу, дағды қалыптастыруға арналған сұрақтар.*

IV деңгей – шығармашылық деңгей:

- *олимпиадалық тапсырмалар;*

- *өз бетімен, тақырыпқа резюме, теорема, дәлелдеудің жаңаша дүниежүзілік ғылым деңгейіндегі нұсқауларын орындау.*

Деңгейлеп-саралап оқытудың басты мақсаты – сынып оқушыларын «қабілетті», «қабілетсіз» деген жіктерге бөлуді болдырмау.

Деңгейлеп-саралап оқыту технологиясы сабақтарында қандай оқушы болмасын, жақсы оқитынына қарамастан, жұмысты I деңгейден бастап орындайды, I деңгей тапсырмаларын орындау Мемлекеттік стандарты талаптарының орындауына кепілдік береді. I деңгей тапсырмаларын орындаған оқушы «сынақ – есепке алу» жүйесіне сай білім сапасын көрсетіп, «5» балдық баға жүйесінде «3» бағамен бағаланады. Әрбір оқушы I деңгейлік тапсырмаларды орындауға міндетті және одан жоғары деңгейдегі тапсырмаларды орындауға құқылы.

Әдетте I деңгейді орындаған оқушы одан жоғары деңгейлерді орындауға ұмтылады, өзіне-өзі сенім білдіріп бір деңгейден екінші деңгейге көтерілуге іздене талаптана отырып, өз білімін толықтырып жетілдіреді, себебі «4» және «5» бағаларын алу үшін неғұрлым жоғары деңгейдегі тапсырмаларды орындау қажет.

Деңгейлеп – саралап оқыту технологиясының екінші бір жағы – оқушыларды дүниежүзілік білім жүйесінде қолданылатын рейтинг – ұпай жинау әдісіне баулу. Деңгейлік тапсырмалар рейтинг ұпай – балл жинау әдісімен бағаланады.

Мысалы:

I деңгейде 5 сұрақ · 2 ұпай – 10 ұпай;

II деңгейде 4 сұрақ · 3 ұпай – 12 ұпай;

III деңгейде 3 сұрақ · 5 ұпай – 15 ұпай;

IV деңгейде 1 сұрақ · 10 ұпай – 10 ұпай.

Оқушылардың жинаған ұпайларына қарай төмендегідей баға моноторингі белгіленеді.

Мысалы:

I деңгейден 8-10 ұпай жинаса «3» баға;

I-II деңгейден 11-12 ұпай жинаса «4» баға;

I-II-III деңгейден 23-27 ұпай жинаса «5» баға.

IV – олимпиадалық деңгейге қосымша жұмыстың орындалу дәрежесіне қарай «4» немесе «5»-пен бағаланады.

Дәстүрлі «5» балдық жүйедегі «2» баға алудан, деңгейлеп – саралап оқыту технологиясындағы «сынақ – есепке алу» жүйесі оқушының пәнге деген қызығушылығын, ынтасын арттырады. Оқушы бір деңгейден екінші деңгейге көтерілуге, көбірек ұпай жинауға ұмтылады.

Осы тұрғыдан «үлгерімі төмен, баяу қимылдайтын» оқушы жақсы оқитын оқушыларға ілесе алмай, I деңгейден аса алмай қалған жағдайда не істеуге болады деген сұрақ туады. Осыған орай оқушыға барлық деңгейде міндетті түрде орындайсын деген талап қою артықшылық, ол дегеніміз оқушы психологиясына қысымшылық жасау болып саналуы мүмкін. I деңгейлік тапсырманы орындаса, оны «3»-ке бағалап, қалған орындай алмаған тапсырмаларын үйге орындатуға беру керек. Оқушы өзінше ізденіп, сол

тапсырмаларды орындап келуге талпынады. Сонымен бірге сабақта деңгейге ілесе алмай отырған оқушыларға барлық тапсырмаларды орындап, жұмысын тапсырған оқушылар жұмыстың орындау бағытына кеңес беру арқылы көмектесе алады. Сонымен қорыта айтқанда деңгейлеп-саралап оқытудың ерекшеліктері:

- *таланттылар өз қабілеттері мен икемділігін одан әрі бекіте түседі;*
- *оқушыны өз қабілетіне, болашағына сенуге дағдыландырады;*
- *оқушыны ынталандыруға үйретеді;*
- *әлсіздер оқуға ниет білдіріп, өзіне деген сенімсіздіктен арылады;*
- *оқушы мен оқытушының ынтымақтастық қарым-қатынас достығы пайда болады;*
- *баға әділ қойылады.*

Жаңа педагогикалық технология ұстаз шеберлігін жетілдіруге ықпал жасаса, сонымен бірге оқушының ойлау қабілетінің шыңдала түсуіне әсер етеді. Оқытуды ізгілендіру мен демократияландыру жағдайында өзін-өзі жетілдіріп, тәрбиелеуші тұлға қалыптастыруға болады.

Валиева Г.П
КГУ“Общеобразовательная средняя школа №21”
г. Жезказган, Республика Казахстан

ТЕХНОЛОГИЗАЦИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА КАК РЕСУРС ОБНОВЛЕНИЯ СОДЕРЖАНИЯ ШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Основная цель работы заключается в выявлении возможностей информационно-коммуникационных технологий в повышении результативности обучения, развитии креативных способностей обучающихся на уроках английского языка, реализации творческого потенциала каждого участника учебной деятельности.

Современная школа сегодня не может жить в разрез с изменениями, происходящими в мире. И одной из задач современной школы не случайно является качественное улучшение подготовки учащихся к жизни в условиях современного общества. Эту задачу школа может решить только на основе повышения квалификации и педагогического мастерства учителя, применение им новых методов и форм их решения. Современный учитель как один из важнейших участников образовательного процесса не может сегодня не учитывать в своей работе результатов постоянного и стремительного совершенствования информационных технологий. Система образования отказывается от традиционного представления результатов обучения в виде знаний, умений и навыков, формулировки стандарта указывают реальные виды деятельности, которыми учащийся должен овладеть к концу обучения. Важным элементом формирования универсальных учебных действий обучающихся обеспечивающим его результативность являются ориентировка школьников в информационных и коммуникативных технологиях и формирование способности их грамотно применять.

Использование современных педагогических технологий позволяет перейти:

• от обучения как функции запоминания к обучению как процессу умственного развития;
• от статической модели знаний к динамической системе умственных действий;
• от ориентации на усреднённого ученика к дифференцированным и индивидуальным программам обучения;
• от внешней мотивации обучения к внутренней нравственно волевой регуляции.

С использованием ИТ в обучении во всем мире связаны надежды повысить эффективность учебного процесса, уменьшить разрыв между требованиями, которые общество предъявляет подрастающему поколению, и тем, что действительно дает школа. Эффективность применения ИТ для решения этих задач обусловлена следующими факторами:

- разнообразие форм представления информации;

- высокая степень наглядности;
- возможность моделирования разнообразных процессов;
- освобождение от рутинной работы, отвлекающей от усвоения основного содержания;
- хорошая приспособленность для организации коллективной исследовательской работы;
- возможность дифференцированного подхода к работе учащихся в зависимости от уровня подготовки, познавательных интересов и т.д.;
- организация оперативного контроля и помощи со стороны учителя

Использование информационно-коммуникационных технологий на уроках иностранного языка раскрывает огромные возможности компьютера как эффективного средства обучения. Компьютерные обучающие программы позволяют тренировать различные виды речевой деятельности и сочетать их в разных комбинациях, осознать языковые явления, способствуют формированию лингвистических способностей, создают коммуникативные ситуации, автоматизируют языковые и речевые действия, а также обеспечивают реализацию индивидуального подхода и интенсификацию самостоятельной работы учащихся. Цель обучения иностранному языку – это коммуникативная деятельность учащихся, то есть практическое владение иностранным языком. Задачи учителя - активизировать деятельность каждого учащегося в процессе обучения, создать ситуации для их творческой активности. А как же этого достичь - использовать богатые иллюстративные, звуковые и интерактивные возможности компьютера, которые создают благоприятный эмоциональный фон на занятиях, способствуя развитию учащегося. Дети не только получают важную и нужную информацию, но и испытывают очень сильные положительные эмоции, такие как удивление, восторг, радость, азарт, что способствует развитию речевой активности, внимания, воображения, творчества, и самое главное, росту положительной мотивации к изучению предмета. Возможность применения ИКТ средств в обучении иностранному языку необычайно широка. Включение обучающихся в образовательную деятельность осуществляю на основе системно-деятельностного подхода, который позволяет организовать процессы мотивации обучающихся, строить и корректировать способы действий в условиях фронтальной, групповой и индивидуальной работы, организовывать рефлексию, самоконтроль, осуществлять самооценку и коммуникативное взаимодействия. ИТ не только облегчают доступ к информации и открывают возможности вариативности учебной деятельности, ее индивидуализации и дифференциации, но и позволяют по-новому организовать взаимодействие всех субъектов обучения, построить образовательную систему, в которой ученик был бы активным и равноправным участником образовательной деятельности.

Таким образом, использование информационных технологий на уроках иностранного языка способствует тому, чтобы:

1. Найти пути включения каждого ученика в процесс урока, используя его индивидуальные способности;
2. Создать благожелательную творческую атмосферу на уроке;
3. Постоянно обращаться к субъектному опыту школьников как опыту их собственной жизнедеятельности;
4. Искать и находить наиболее эффективные пути усвоения знаний;
5. Раскрыть и реализовать личностные особенности и ученика и учителя.

При работе с новыми технологиями меняется и роль педагога, основная задача которого – поддерживать и направлять развитие личности учащихся, их творческий поиск. Отношения с учениками строятся на принципах сотрудничества и совместного творчества. В этих условиях неизбежен пересмотр сложившихся сегодня организационных форм учебной работы: увеличения самостоятельной индивидуальной и групповой работы учащихся, отход от традиционного урока с преобладанием объяснительно-иллюстративного метода обучения, увеличение объема практических и творческих работ поискового и исследовательского характера. Выполнение заданий с использованием новых информационных технологий позволяет учащимся погружаться в реальную языковую среду через телекоммуникационное обучение с носителями языка, дидактическим и справочным материалам, к актуальной аутентичной информации.

Изучение английского языка с использованием ИКТ дает детям возможность принимать участие в тестировании, в викторинах, конкурсах, олимпиадах, проводимых по сети Интернет, переписываться со сверстниками из других стран, участвовать в чатах, видеоконференциях и т.д. Учащиеся могут получать любую информацию по проблеме, над которой они работают, а именно: лингво- страноведческий материал, новости из жизни известных людей, статьи из газет и журналов, необходимую литературу и т.д. Классические и интегрированные уроки в сопровождении мультимедийных презентаций, on-line тестов и программных продуктов позволяют моим учащимся углубить знания, полученные ранее, как говорится в английской пословице - “Я услышал и забыл, я увидел и запомнил”. Применение новых информационных технологий на уроках английского языка, и во внеклассной работе, несомненно, является неотъемлемой составной частью процесса обучения, расширяет рамки образовательного процесса, повышает его практическую направленность, повышает мотивацию учащихся в образовательном процессе и создает условия для их успешной самореализации в будущем.

В заключении можно сказать, что эффективность применения средств ИКТ в сфере обучения иностранным языкам зависит от способов и форм применения этих технологий, от того, насколько грамотно учитель владеет методикой работы с ними, от используемых им электронных ресурсов.

Литература

1.Кузовлев В. П. и др. English – М.: Просвещение, 2001.

2. Черниченко О. Н. Информационные технологии в учебном процессе – М.: Издательство «Учитель», 2007.

3.Полат Е. С. Обучение в сотрудничестве // ИЯШ №1 2000 г.

4. Полякова Т. Ю. Английский язык для диалога с компьютером - М.: Просвещение, 1998 г.

Искакова Э. К.
«№21 жалпы орта білім беретін мектебі»КММ
Жезқазған қ., Қазақстан Республикасы

МАТЕМАТИКА САБАҒЫНДА «ҮШ ӨЛШЕМДІ ӘДІСТЕМЕЛІК ЖҮЙЕ» ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУ АРҚЫЛЫ ОҚУШЫ БІЛІМІН АРТТЫРУ ЖОЛДАРЫ

В данном докладе развитие позновательного интереса учащихся определяется организацией использования иновационных методов на уроке математики. Инновационные технологии предполагают: повышение уровня мотивации к учебному труду, формирование высокого уровня развития учащихся на основе включения их в постоянную усложняющуюся деятельность. Для формирование умения и навыки школьников учитель использует методы наваторов- педагогов, которые направлены к развитию личности ученика.

Қазақстан Республикасы білім беру саласындағы бүгінгі басты міндеттердің бірі-жастарға терең білім мен тәрбие беру. Ал оның негізі жалпы білім беретін мектептердің оқыту үрдісін жақсарту болып табылады. Дәстүрлі оқыту әдістемесінің заман талабына сай толық білім беруге, меңгертуге кепілдік бермейтінін мектеп тәжірибесі көрсетіп отыр. Сондықтан жаңартылған әдістемелік жүйенің оқыту үрдісінде іске асуы үшін оны технологияландыру қажеттігі туады.

Бүгінгі таңдағы өзекті мәселе оқушылардың дара ерекшеліктерін ескере отырып, өз бетімен жұмыс істеу қабілеттерін дамыту және әр оқушыны дара тұлға ретінде қарастыру, қиыншылықтан жол тауып шығу, сыныпта, әрбір сабақта психологиялық ахуалды

жақсарту, оқуға құштарлықты ояту және оқу мен тәрбиені ұштастыра білуде педагогикалық технологиялардың тиімділігі жоғары екені даусыз.

Педагогикалық технология – мұғалімнің кәсіби қызметін жаңартушы және сатыланып жоспарланған нәтижеге жетуге мүмкіндік беретін іс-әрекеттер жиынтығы.

Ғалым академик В.М.Монаховтың пікірінше «Технология – оқушы мен ұстазға бірдей қолайлы жағдай тудырушы оқу процесін ұйымдастыру және жүргізу, бірлескен педагогикалық әрекетті жобалаудың жан-жақты ойластырылған үлгісі». Олай болса осындай технологиялардың бірі «Үш өлшемді әдістемелік жүйе» технологиясы.

Үш өлшемді әдістемелік жүйе технологиясы дегеніміз – оқушының туа біткен ақыл-ой қабілетінің жеке даму жан-жақтылығына негізделген білім беру жүйесі. Бұл технология үш деңгейде берілген. Деңгейлеп оқыту оқылатын ақпараттың азаюы арқылы емес, оқушыларға қойылатын талаптардың әр түрлілігі арқылы жүзеге асырылады. Бұл технологияда бірінші орында оқушы тұрады және оның өз бетімен білім алудағы белсенділігіне баса назар аударылады.

Оқытудың үшөлшемді әдістемелік жүйесі технологиясы- ол мұғалімнің шығармашылық қызметін және өзекті даму аймағынан ең жақын даму аймағына көшетін оқушының белсенді өздік танымдық іс-әрекетін көздейді. Мұнда оқу материалының мазмұны дайын ақпарат күйінде берілмейді,оқушының өздік еңбегі арқылы сапалы білім алу құралы ретінде ұсынылады. Бұл технологияның мазмұнын ,ерекшеліктерін түсіну үшін, дәстүрлі оқытумен салыстырайық.

Егер дәстүрлі оқытуда оқу-тәрбие үрдісінде басыңқы рөл мұғалімде болса, қазір белсенді қызметті оқушы атқарады,оны оқытпайды,ол өзі оқиды. Дәстүрлі оқытуда мұғалім оқушыға дайын,дұрыс ақпаратты берген,оқушы тек тыңдап,ақпаратты қабылдап отырған. Сабақта тек репродуктивті әдістер қолданылған (лекция,сұрақ-жауап,жаттығулар орындау т.б.). Қазіргі кезде оқушы өзі ізденіп,өзі оқып, өзі үйренеді. Сабақта проблемалық оқыту іске асады (жағдаятты шешу,балаға ой тастау,«миға шабуыл»,дебаттар,т.б.). Мұғалім сабақта басқарушылық міндеттер атқарады,оқушыға бағыт-бағдар беріп тұрады». Әрбір оқушының жеке мүмкіндіктерін, қабілеттерін , қызығушылықтарын анықтауға болады. Оқушының қызметі көптеген тұлғалық қасиеттеріне қарай бағаланады (интеллектуалды дамуы,тіл мәдениеті,дербестігі,инициативасы,жауапкершілігі,т.б.). Әрбір оқушының дамуы басқа оқушымен емес,өзімен салыстырылады. Оқушыға өзін-өзі бағалауға мүмкіндік береді. Бұл технологияда жеке және топтық оқу түрлері негізгі болып табылады. Топтық оқытудың негізгі мақсаты – оқушыларды шағын топтағы бірлескен жұмысқа тарту. Мұндай топта оқушы өз даралығын жоғалтпайды. Қажетті жағдайда оқушылар бір-бірінен көмек сұрай алады,ортақ міндеттерді шешеді. Бұл жағдайда әрбір оқушы тек өзінің жетістіктерін бағалап немесе кемшіліктерін түсініп қана қоймайды, сонымен бірге ортақ нәтижеге өзі қалай әсер ететінін көре алады. Жеке оқыту түрі оқушыға кейбір тапсырмаларға тереңінен тоқталуға мүмкіндік береді, өзінің де, мұғалімнің де алдында тапсырмалар жүйесін орындау нәтижесіне жауапты болуға үйретеді. Оқытудың бұл түрлерінің негізгісі – оқушыға сенімділік, өзіне жауап беру қабілетіне сүйену, ар-намыс және өзін-өзі сыйлау қасиеттерін ынталандыру. Аталған технология бойынша жұмыс істеуде күнтізбелік жоспарды жасау барысында ең алдымен барлық тақырыпты модульге бөлу керек.). Қазақ тілін өзге ұлт өкілдеріне оқыту немесе қазақ сыныптарында оқыту болсын бұл технология барысында белгілі бір модульдік жүйеге негіздеу тиімді. Мысалы; ОҮӘЖ-нің талабы бойынша күнтізбелік жоспарда анықталған әр модульдің (тараудың), тоқсанның және жылдың соңында (жоқ дегенде,екі) қорытынды сабақтар өтілуі тиіс.

Деңгейлеп оқыту әр оқушыға өз мүмкіндіктерін барынша пайдалана отырып, білім алуына жағдай жасайды. Әр түрлі деңгейдегі балаларға бірдей зейін аударып, олармен саралай жұмыс істеуге мүмкіндік туады.

Сонымен қатар дамыта оқыту идеясын жүзеге асыруға толық мүмкіндік береді. Өйткені ол оқушының ойлау, елестету мен есте сақтау қабілеттерін, ынтасын, белсенділігін білім сапасын дамытуға көмектеседі. Осыған орай сабақ барысында әр

оқушының қабілетіне, мүмкіндігіне қарай міндетті 3 деңгейлік тапсырмалар арқылы жұмыс жасаймын. Тапсырмаларға төмендегідей талаптар қойылады.

Оқушылық деңгей:

1) Жаттап алуға лайықты болу керек.
2) Өткен сабақта меңгерген білімді қайталап пысықтау
3) Жаңа тақырыптағы тапсырмалар өмірмен байланысты болуы керек

Мұндай тапсырмаларды құрастырған кезде олардың танымдылығы мен қызығушылық жақтарына көңіл бөлу керек.

Алгоритмдік деңгей:

1) Өткен сабақтағы оқу материалдарын жүйелеуге берілген тапсырмалар, яғни бұрынғы тапсырамаларға ұқсас, бірақ оларды орындау үшін алғашқы алған білімдерін түрлендіріп пайдаланады.

2) Оқушылардың ойлау қабілетін жетілдіруге берілетін тапсырмалар. Бұлар логикалық есептер, ребустар, сөзжұмбақтар.

Эвристикалық деңгей:

Мұндай есептерді шешу барысында оқушылар жаңа есептерге тап болады да, проблемалық жағдай туындайды. Оны шешу үшін оқушы жаңа әдістер іздеуі керек.

1) Өздігінен мысалдар мен есептер құрастыру және оны өздігінен шығаруға берілетін тапсырмалар

2) Оқушылардың белсенді ой еңбегінің нәтижесінде жаңаша, икемділігін байқататын дүние жасауы (теорема дәлелдеп, заңдылықтарды қорытып шығарады).

Шығармашылық деңгей:

1) Олимпиада есептерін шығару
2) Берілген тақырыпқа өз бетімен реферат, баяндамалар дайындайды.

Демек, бұл тапсырмалар оқушылардың біліктілігі мен дағдысын қалыптастыру және оны бағалау деңгейі болады.

Күнделікті сабақ жоспарының барысын төмендегідей үлгіде жасаған тиімдірек.

Кезеңдері: Оқушыларға берілетін тапсырмалар

1-ұйымдастыру кезеңі, «Көпір»тапсырмалары

Мақсаты: а) Ұйымдастыру сәтін өткізу

б) Өткен тақырып бойынша деңгейлік тапсырмаларды кім қаншалықты аяқтап келгенін тексеру әдісі.

в) жаңа тақырыпты меңгеруге қажет болатын өткен материалдарды қайталау

әдісі: сұрақ – жауап

формасы: жекеше, фронталды.

II кезең (топтық жұмыс)

Жаңа сабақты өз бетімен меңгерту тапсырмалары

«Білу»тапсырмалары

Мақсаты:а) Жаңа тақырыпты өз бетімен меңгеріп көруге мүмкіндік туғызу. Мазмұнын жұмыс дәптерінен қарау.

б) Мұғалімнің көмегімен а) пункітінде берілген жұмыс дәптеріндегі тапсырмаларды бірге талқылап, оқушылардың өзіне ереже, анықтамаларды қорытып шығарту.

«Түсіну» тапсырмалары

Меңгерген теориялық білімдерін қарапайым мысалдармен бекіту сәті, яғни жаттығулар орындау, мысал-есептер шығару.

III кезең (жеке жұмыс)

Деңгейлік тапсырмаларды орындап, балл жинау кезеңі

«Кері байланыс»Теория «Білу»

I деңгейдің есептері

Практика Оқулықтағы тапсырмаларды орындайды.

2 деңгей (5 балл + 4 балл = 9 балл)

«Түсіну» тапсырмалары

II деңгейдің есептері

Практика Оқулықтағы тапсырмаларды орындайды.

3 деңгей (9 балл + 3 балл =12 балл)

«Жинақтау» тапсырмалары III деңгейдің есептері

Қорытынды:

1) Өз тәжірибемнен үлгерімі нашар оқушылардың өзі ең болмағанда «Оқушылық» деңгейге сәйкес білімді толық меңгеретініне көз жеткіздім.

Себебі, кез келген оқушы «оқушылық» деңгейдің тапсырмаларын толық, дұрыс орындамаса келесі деңгейге көшпейді. «Міндетті» деңгейді толық меңгергеннен кейін оқушы әрі қарай ілгері ұмтылады, өзіне-өзінің сенімі артады.

2) Оқушының даму бағдары анықталып, өздігінен дұрыс шешім қабылдай алатын өзін-өзі жетілдіріп, өзін-өзі тәрбиелеуші тұлға қалыптасады.

3) Саралап деңгейлеп оқыта отырып оқушылардың орындаған тапсырмалары арқылы олардың оқудағы жетістіктері мен кемшіліктерін анықтауға мүмкіндік береді. Мұғалім оқу материалының оқушы үшін қай жері қиындық туғызғанын анықтап, қосымша тапсырмалар арқылы білім деңгейін арттыруға жағдай жасайды.

Ұсыныс:

1) Оқытудың қай түрін қолдансақ та ең бастысы – оқушыға деген сенім, сондықтан оқушының өз ісіне жауап беру мүмкіндігіне сүйене отырып, оған деген сенімді арттыру.

2) Жаңа технологияның талаптарына сай жаңа оқулықтар буынын жазу болып табылады, сондықтан оқушылардың өз бетімен білім алуына аса бейімделген жаңа типтегі оқулықтар қажет.

Бұл айтылғандар жаңа педагогикалық технологияның барлық мүмкіндіктерін әлі толық ашпайды. Оның басқа да талай тиімді тұстарын күнделікті ұстаздық тәжірибеміздің анықтай беретінімізге сенеміз.

Әдебиет

1. «Математика және физика» журналы
2. Мұғалімдерге арналған нұсқаулық үшініші басылым.

Салықбаева Б. Ж.
«№21 жалпы орта білім беретін мектебі»КММ
Жезқазған қ., Қазақстан Республикасы

АЛГЕБРАЛЫҚ ТЕҢДЕУЛЕРДІ ШЕШУДІҢ НЕГІЗГІ ТӘСІЛДЕРІ

Қоғам қашанда дарынды, қабілетті адамдарға мүдделі. Қоғам барған сайын күрделене түсуде. Қазіргі кезеңде мамандық атаулының барлығы бейімділікті, ептілікті, шапшаңдықты ой-қызметін мол шығармашылықты қажет етеді. Қазіргі кезде ғылым мен техникалық даму деңгейі әрбір адамға сапалы терең білімнің, іскерліктің болуын қамтиды. Жастардың белсенді шығармашылықпен жұмыс істеуін және кеңінен ойлауға қабілетті болуын талап етеді.

Егеменді елдің ертеңі оқу білімінің тереңдігімен өлшенеді. Толассыз, үздіксіз өзгеріп тұрған әлем адамнан да қабілетпен қажеттіліктерді толассыз, үздіксіз дамытуды талап етеді. Қазіргі қоғамдағы әлеуметтік-экономикалы өзгерістер білімді және білімін практика жүзінде қолдана білетін қоғам мүшелерін талап етеді. Ғылыми зерттеу табандылықты, шыдамдылықты, көп ойлануды, сондай-ақ еңбектенуді талап етеді. Оқушының өз бетімен жұмысын қалыптастыру оқушының ғылымға деген қызығушылығынан және қажеттілігінен туады.

Алгебралық теңдеулерді шешудің негізгі тәсілдерімен танысып, кең көлемде есептерді шешуді зерттеу.

I. $(ax^2+b_1x+c)(ax^2+b_2x+c)=Ax^2$ түрінде жазылатын теңдеулер.

Бұл теңдеуде c≠0 a≠0 деп алайық $x\neq 0$ болғандықтан, теңдеудің екі жағын x^2-қа бөліп мынадай мәндес теңдеуге келеміз

$$\left(ax+\frac{c}{x}+b_1\right)\left(ax+\frac{c}{x}+b_2\right)=A$$

Енді $y=ax+\frac{c}{x}$ алмастыруының көмегімен мынадай мәндес жүйеге келеміз

$$\begin{cases} y=ax+\dfrac{c}{x} \\ (y+b_1)(y+b_2)=A \end{cases}$$

1-мысал: теңдеуді шешу керек: $(2x^2-3x+1)(2x^2+5x+1)=9x^2$

Шешуі: $x^2\neq 0$ болмағандықтан теңдеуді мынадай түрге келтіреміз

$\left(2x+\frac{1}{x}-3\right)\left(2x+\frac{1}{x}-5\right)=9$. $2x+\frac{1}{x}=t$ белгісін енгізіп, мынадай жүйеге келеміз

$\begin{cases} t=2x+\dfrac{1}{x} \\ (t-3)(t+5)=9 \end{cases}$ Бұл жүйені шешіп табамыз $x_{1,2}=\frac{2\pm\sqrt{2}}{2}$, $x_{3,4}=\frac{-3\pm\sqrt{7}}{2}$.

II. Толық квадратты бөліп алу тәсілі

2-мысал: Теңдеуді шешу керек: $x^2+\frac{x^2}{(x+1)}=3$

Шешуі: Берілген теңдеуді түрлендірейік

$\left(x-\frac{x}{x+1}\right)^2+\frac{2x^2}{x+1}=3$ немесе $\left(\frac{x^2x+1}{}\right)^2+\frac{2x^2}{x+1}=3$. $\frac{x^2}{x+1}=a$ белгісін енгізейік

онда мәндес мынадай жүйеге келеміз $\begin{cases} \dfrac{x^2}{x+1}=a \\ a^2+2a-3=0 \end{cases}$. Бұл жүйені шешіп табамыз

$x_{1,2}=\frac{1\pm\sqrt{5}}{2}$.

III. Бір текті теңдеулер

3-мысал: Теңдеуді шешу керек

$$5\left(\frac{x-2}{x+1}\right)^2-44\left(\frac{x+2}{x-1}\right)^2+12\left(\frac{x^2-4}{x^2-1}\right)=0$$

Шешуі: Теңдеудің екі жағын $\left(\frac{x+2}{x-1}\right)^2$ өрнегіне бөліп оны мынадай түрге

келтіреміз $5\left(\frac{x-2}{x+1}\right)^2\left(\frac{x-1}{x+2}\right)^2+12\frac{(x-2)(x-1)}{(x+1)(x+2)}-44=0$. Енді $\frac{x+2}{x-1}\neq 0$ ескеріп

$\frac{(x-2)(x-1)}{(x+1)(x+2)}=a$ айнымалысын енгізіп мынадай жүйеге келеміз $\begin{cases} \dfrac{(x-2)(x-1)}{(x+1)(x+2)}=a \\ 5a^2+12a-44=0 \end{cases}$

. Бұл жүйені шешіп табамыз $x_1=\frac{-9-\sqrt{73}}{2}$, $x_2=\frac{-9+\sqrt{73}}{2}$.

IV. Төртінші дәрежелі симметриялы теңдеулер

<u>Анықтама:</u> $ax^4+bx^3+cx^2+bx+a=0$, $a=0;\ a\neq 0$ (*)

$ax^4+bx^3+cx^2+bx+a=0$, $a\neq 0$ (**) түріндегі теңдеулер төртінші дәрежелі симметриялы теңдеулер деп аталады $x\neq 0$ болмағандықтан (*) теңдеуінің екі жағы x^2-қа бөліп мынадай мәндес теңдеуге келеміз. $a\left(x^2+\frac{1}{x}\right)+b\left(x+\frac{1}{x}\right)+c=0$. Енді $x^2+\frac{1}{x^2}=\left(x+\frac{1}{x}\right)^2-2$ теңдігін ескеріп мәндес жүйеге келеміз $\begin{cases} y=x+\frac{1}{x} \\ a\left(y^2-2\right)+by+c=0 \end{cases}$ осы сияқты (**) теңдеуі $\begin{cases} y=x-\frac{1}{x} \\ a\left(y^2-2\right)+by+c=0 \end{cases}$ жүйесіне келеді.

4-мысал: Теңдеуді шешу керек $2x^4+x^3-11x^2+x+2=0$

Шешуі: $x^2\neq 0$-қа бөліп топтағаннан кейін мынадай теңдеуге келеміз $2\left(x^2+\frac{1}{x^2}\right)+\left(x+\frac{1}{x}\right)-11=0$. $y=x+\frac{1}{x}$ алмастыруынан кейін берілген теңдеуге мәндес жүйеге келеміз

$$\begin{cases} y=x+\frac{1}{x} \\ 2\left(y^2-2\right)+y-11=0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} y=x+\frac{1}{x} \\ 2y^2+y-15=0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} y=x+\frac{1}{x} \\ \left[\begin{array}{l} y_1=-3 \\ y_2=\frac{5}{2} \end{array}\right. \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x+\frac{1}{x}=-3 \\ x+\frac{1}{x}=\frac{5}{2} \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x=\frac{-3-\sqrt{5}}{2} \\ x=2 \end{cases}$$

$x=\frac{-3+\sqrt{5}}{2}$ $x=\frac{1}{2}$ ***Жауабы:*** $x_1=\frac{-3-\sqrt{5}}{2}$, $x_2=\frac{-3+\sqrt{5}}{2}$, $x_3=\frac{1}{2}$, $x_4=2$

V. Параметр енгізу тәсілі

Кейбір теңдеулерді шешкенде тұрақты санды параметр ретінде қарастыру тәсілі жақсы нәтиже береді.

5-мысал: Теңдеуді шешу керек $x^4-2\sqrt{2x^2}-x+2-\sqrt{2}=0$

Шешуі: $\sqrt{2}=a$ параметрін енгізіп теңдеуді *a-ға* байланысты квадрат теңдеу деп қарастырайық $a^2-2ax^2-a+x^4=0$. Бұл теңдеуді шешіп табамыз: $a_1=x^2-x$, $a_2=x^2+x+1$.

Енді берілген екі квадрат теңдеуді шешуге келтірілді. $x^2-x-\sqrt{2}=0$, $x^2+x+1-\sqrt{2}=0$. ***Жауабы:*** $x_{1,2}=\frac{1\pm\sqrt{4\sqrt{2}+1}}{2}$, $x_{3,4}=\frac{-1\pm\sqrt{4\sqrt{2}-3}}{2}$

VI. Теңдеуді бір функцияға көбейту тәсілі

Кейде теңдеудің екі жағын бір өрнекке көбейтсек, ол қарапайым түрге келеді де, оңай шешіледі.

6-мысал: Теңдеуді шешу керек $x^8-x^6+x^4-x^2+1=0$.

Шешуі: Теңдеудің екі жағын нақты түбірлері жоқ x^2+1 өрнегіне көбейтсек, берілген теңдеу мынадай түрге келеді $x^{10}+1=0$. Бұл теңдеудің нақты түбірлері жоқ, сондықтан берілген теңдеудің де нақты түбірлері жоқ.

Жауабы: $x\in 0$

VII. Бүтін сандар арқылы теңдеулерді шешу немесе анықталмаған теңдеулерді шешу.

Мұндай теңдеулерді шешудегі ең жиі кездесетін қарапайым тәсіл теңдеуді оның бір жағында сан, ал екінші жағында бірнеше өрнектердің көбейтіндісі болатындай етіп түрлендіру.

6-мысал: Бүтін сандар арқылы теңдеуді шешу керек $x^2-3xy=x-3y+2$.

Шешуі: Теңдеуді топтау арқылы мынадай түрге келтірейік $(x-3y)(x-1)=2$. Енді есептің шарты бойынша төрт жүйе құрамыз

$\begin{cases} x-3y=1 \\ x-1=2 \end{cases}$ $\begin{cases} x-3y=2 \\ x-1=1 \end{cases}$ $\begin{cases} x-3y=-1 \\ x-1=-2 \end{cases}$ $\begin{cases} x-3y=-2 \\ x-1=-1 \end{cases}$

Жауабы: (2; 0), (-1; 0).

Әдебиет

1. М.И. Зайкин, «Математический тренинг», Москва «Гуманитарный издательский центр ВЛАДОС» 1996.
2. Б.Баймұханов, «Математика есептерін шығаруға үйрету», Алматы 1983 ж.
3. Бияров Т. Н., Молдабеков М. М., «Элементар математика есептерінің жинағы», Алматы 1992 ж.
4. Математика және Физика журналдары, 2004- 2009 жылдары.
5. Жәутіков О.А. «Жоғары математикаға кіріспе» Алматы 1984 ж.
6. А. Е. Әбілқасымова, Н. Р. Майкотов. «Алгебра» есептер жинағы, Алматы «Мектеп» 2005ж.
7. Қ. Қаңлыбаев, Н. Майкотов, М. Майкотов, Г. Бекжанова, Г. Базарбаева. «Алгебра» есептер жинағы. Алматы «Білім» 2001 ж.

Ә. Н. Шыныбеков «Алгебра 8 сынып», Алматы «Атамұра»

Жаналиева Н. А.
№ 13 ЖОББМ
Жезқазған қ., Қазақстан Республикасы

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДА ОҚЫТУ МЕН ТӘРБИЕЛЕУДЕ ГРАММАТИКАЛЫҚ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРДІ ҚОЛДАНУ

Мектепке дейінгі ұйымдар тәрбиелеу мен оқыту жұмысында балалардың тілін дамыту, сөздік қорларын дамыту, ауызша сөйлеуге үйрете отырып, үйренген сөздерін күнделікті өмірде еркін қолдану, әрі оны күнделікті іс-әрекет кезіндегі тілдік қарым-қатынаста қолдана білуге жаттықтыру ісіне ерекше мән берілген. Мектеп жасына дейінгі кезеңдегі балалармен сөздік жұмысын жүргізу ісі - тіл дамытудың негізгі бір міндеттері болып есептелінеді. Біз балалармен сөздік жұмысын жүргізе отырып, оларды айналасындағы заттармен таныстырып, атын атай білуге, қасиеті мен сапасын, түр-түсі және пішінін ажырата білуге, өмірдегі, қоршаған ортадағы түрлі құбылыстар жайындағы ұғым, түсініктерін дамыта отырып, белсенді түрде тілдік қарым-қатынас жасай білуге үйретеміз.

Мектеп жасына дейінгі балалардың сөздік қорларын дамыту ісінде тәрбиешінің:

- балалардың сөздік қорларын дамыту;
- жаңа сөздерді меңгерту;
- үйренген сөздерін тиянақтап, анықтап, әрі байытып отыру басты міндет саналады.

Осы аталған міндеттерді тәрбиеші үнемі сөздік жұмысын жүргізуде басшылыққа алып отыруы тиіс. Балалардың сөздік қорын дамытуда ойын, тапсырма, жаттығулардың орны ерекше. Соның ішінде ойын – баланың шын тіршілігі. Ойын арқылы бала айналасындағы нәрседен өзіне қызықтысына ықыласы ауып, таңдап алады. Баланың бір ерекше қасиеті сөйлеуден еш жалықпайды. Ойын бала тілінің дамуына ықпалын тигізіп, таным белсенділігінің дамуына жол ашады. Қай бала болмасын ойынмен өседі, өйткені бала табиғатының өзі тек ойынмен байланысты. Ойын үстінде бала еш нәрсеге тәуелсіз. Ол өзін еркін ұстайды. Ал еркіндік дегеніміз барлық дамудың баспалдағы, бәрін білуге

деген талпынысы мен құлшынысы. Баланың білуге деген құштарлығы, сөйлеуі ойын үстінде қалыптасады. Сөздік қорды дамыту ісін ұйымдастыру жұмысында ойын сабағы ең негізгі орын алады. Тәрбиеші бақылау, заттарды қарау, сурет қарау, жұмбақ шешу және құрастыру, саяхат, ойын-сабақтарын ұйымдастыру барысында балалардың сөздік қорларын дамытады.

Арнайы ойын-сабақ және сабақ мазмұнына қарай танымдық, дамытушы ойындарды, тапсырмаларды қолдану, балаларды заттарды бір-бірімен салыстыруға, оларды қасиетіне қарай ажыратуға және оны танып білуге үйретеді. Сөйтіп бала топтағы жасына сәйкес бағдарламалық міндетті меңгереді. Ойын ұйымдастыруда тәрбиеші өзі жетекші бола отырып, балаларды ойнай білуге, ойын ережесін сақтауға, әрі оларды ойната отырып, ойлануға бағыттайды, заттың атын немесе қасиетін есінде сақтап қалуға жол ашады, ойынға қызықтыра отырып зейінін, қиялын дамытады.

Сонымен қатар ойын барысында бала үлкендермен, өз құрбыларымен қарым-қатынас жасайды. Әр бала өз жетістігіне қуанып, мәз болады. Сондықтан да ойын-тапсырмаларды таңдауда және іріктеуде балалардың жас және жеке ерекшелігін ескерген жөн. Тәрбиеші балалармен ойынды (заттармен, үстел үсті және сөздік ойын) үш түрлі етіп өткізуіне болады.

Заттармен ойналатын ойын ойыншықтарды, табиғи заттарды қолдану арқылы өтіледі. Мысалы: «Дәл осындайды тауып ал», «Салыстыр да, атын ата», «Қай ағаштың жапырағы», «Бірдей ойыншықты тап», «Қайсысы көп, қайсысы аз», т.б.

Үстел үсті ойынын ұйымдастыруда домино, лото, суреттер қолданылады. Мысалы: «Суретті құрастыр», «Қандай затқа ұқсайды?», «Қай сурет тығылды?», «Бір сөзбен ата», «Кім байқағыш», «Қиылған суреттер», «Ұқсасын тап», «4-ші не артық?», «Есіңде сақта».

Ал **сөздік** ойын арқылы сөзді орынды қолдана білуге, дұрыс жауап айтуға, сөз мағынасын түсінуге, орынды сөйлеуге үйренеді. Мысалы: «Сөз ойла», «Сөз құра», «Жұмбақ ойла», «Жақсы-жаман», «Жалғастыр», «Үш сөз ата». Сонымен қатар балалардың сөздік қорларын дамыту жұмысына ойындарды қолданумен қатар, «Пішіндер көрмесі», «Өрнекті есіңде сақта», «Қиын жолдар», «Суретті жалғастыр», «Биші адамдар», «Көңілді таяқшалар» тәрізді жаттығу тапсырмаларды да пайдаланып отыру өз нәтижесін берді. Бұл аталған жаттығу, тапсырмалар балалардың сөздік қорын дамыта отырып, таным белсенділіктерін және саусақ бұлшық етін дамытады.

Жалпы ойынды ұйымдастыру **ойынды өткізуге әзірлік, ойынды өткізу, ойынды талдау** сияқты үш бағытты қамтиды. Ойынға қажетті құрал, заттарды даярлау **ойынды өткізуге әзірлік** болып табылады.

Балаларды ойынның мазмұнымен таныстыру **ойынды өткізу** болып табылады. **Ойынды талдау**, бұл ойынның өз мақсатына жетуі, балалардың белсенділігі және олардың іс-әрекеті болып табылады.

Сонымен балалардың сөздік қорларын дамытуда ойындарды, тапсырма-жаттығуларды қолдану үлкен нәтиже береді. Ойын арқылы балалардың сөздік қоры дамып, ауызша сөйлеу машығын игереді, таным белсенділіктері қалыптаса түсіп, ақыл-ойы өсіп жетіледі, әрі адамгершілік қасиеттер бойына сіңіреді.

Міне, сондықтан да оқу-тәрбие үрдісінде әр түрлі ойындар арқылы баланы жан-жақты дамыту ісіне ерекше көңіл бөлемін және бұл менің ең негізгі алдыма қойған мәселем.

Сонымен, баланың сөздік қорын дамытумен қатар, тілін дамыту да ойын арқылы жүзеге асады. Оны төмендегі ойын түрінен көруге болады.

Бала саусағын ойната отырып, тілін дамыту

Саусақ ойыны- бұл ұрпақтан ұрпаққа жалғасын тауып келе жатқан, әрі үлкен мәні бар мәдени шығармашылық.

Саусақ ойыны-саусақтардың көмегімен қандай да болмасын ертегіні немесе өлең-тақпақ шумағын сахналау болып табылады. Саусақ ойыны арқылы баланың сөйлеуге деген талпынысы, қабілеті дамып, ынтасы артады және шығармашылық әрекетіне жол ашады. Саусақ ойынын ойнай отырып, балалар қоршаған ортадағы заттар мен құбылыстарды, жан-жануарларды, құстарды және ағаштарды бейнелей алады. Саусақтарының қозғалыс-

қимылына қарап бала қуанады, шаттанады, сөзді айтуға тырысады және өлеңдегі үйренген сөз шумақтарын қайталап айта отырып, есінде сақтайтын болады. Сонымен қатар балалар екі қолын қимылдата отырып, оң, сол, жоғары, төмен т.б. түсініктерді бағдарлай алуды үйренеді.

Ал тіл кемістігі кездесетін балалардың жалпы қимылдары, соның ішінде саусақ бұлшық етінің қимылдары жеткілікті деңгейде дамымайды.

Сөйлеу тілі мүшелері әрекетінің қозғалуларының дамуы қол саусақтарының нәзік қимылдарының дамуымен тығыз байланыста болғандықтан, бала қолының ептілігін толық жетілдіру, түзету- тәрбие жұмысын жүйелі жүргізуді қалайды.

Саусақ ойынын балабақшада және үй жағдайында әсерлі, көңілді түрде ұйымдастыруға болады. Алдымен балаларға саусақ ойыны түсіндіріледі, әр қимылы көрсетіледі. Мысалы: «Саусақтар сәлемдеседі» ойынын алайық. Мұнда бас бармақ ұшы әр саусақтың ұшымен кезекпен түйіседі. «Адамдар келеді». Оң қолдың сұқ саусағы мен ортаңғы саусақтарын жүгірген тәрізді етіп қимылдатады. Сонымен бірге халық арасында кеңінен тарап жүрген «қуырмаш» ойыны да саусақтардың нәзік қимылын жетілдіруге бағытталған. Балалар осындай саусақ ойынын ойнай отырып, өлең шумағын қызыға айтады. Сонымен саусақ ойындарын жүргізу арқылы балалардың саусақтарының нәзік қимылдары мен бұлшық еттерінің жетілуімен бірге, олардың сөйлеу тілі мен ойлау қабілеттері дамитын болады және кейін жазу шеберлігін ойдағыдай меңгеруіне дайындайды.

Баланың сөздік қорын дамытумен қатар, тілін дамыту да ойын арқылы жүзеге асады. 5-6 жасар балалардың ойын арқылы сөйлеу тілін дамыту және сыни тұрғыдан ойлау технологиясы бойынша құзыреттілікті меңгерту. Болашақ ұрпақтың танымдылық белсенділігін дамыту ақыл-ой тәрбиесінің бір міндеті ретінде күш бүгінге дейін күн тәртібінен түспей келеді. Ақыл-ой тәрбиесінің бұл аспектісі баланың ойлау операциясының, танымдық процестерінің және қабілетінің дамуына тікелей байланысты. 6-7 жастағы баланы оқу-тәрбие процесінде дамыту мәселесінде басты ролді ең алдымен баланың өздігімен әрекеті және танымдық белсенділігі атқарады. 6-7 жастағы балалардың танымдық белсенділігін дамыту балабақшадағы педогогтардың үлесіне тиіп, ұйымдастыру шеберлігімен тікелей байланысты. Сондықтан бүгінгі күні тәрбиеші-педогог мамандарына түпкілікті білім берумен қатар, кәсіби іс-әрекетінің ғылыми негіздерін практикада қолдануға, практикалық біліктілік пен дағдыны қалыптастыруға ерекше көңіл бөлуде. Ең басты талап баланың бақыты мен тағдырына жауапкершілікпен қарап, дене, физиологиялық, психологиялық даму заңдылықтарын түсіну. Мектепке дейінгі ұйымдардың педагогтары өзін жай ғана тәрбиешімін деп қарамай, жалпы мәдениетін және кәсіби біліктілігі мен даярлығын жетілдіру қажет. 6-7 жастағы балалардың психологиялық ерекшелігі қоршаған ортадағы дүниені танып білсем деген қызығушылығы басым болып келеді. Айналадағы әлемді ойын, еңбек, серуен, сабақта педогог-тәрбиешімен, ересектермен, құрдастарымен қарым-қатынас кезінде танып біледі. Осындай жетістіктерге жету үшін тәрбиеші-педагог алдында тұрған ертеңгі мектеп оқушысы деп қарап, баланың мінез құлқын, сана-сезімінің жетілу дәрежесін таным үрдістерінің (түйсігі, қабылдауы, ес, ойлау,сөйлеу, зейінінің) дұрыс бағытта қалыптасып, дамуын қадағалап әрі дамытып отыру керек. Сондықтан осындай ерекшелігін ескере отырып, оқу-тәрбие процесін жүргізу қажет. Тәрбиеші - педагог - мектепалды жастағы балалардың танымдық, белсенділігін қалыптастыруда, оның көзін ашуда басты тұлға. Қазіргі таңда мектеп оқушыларының танымдық белсенділігін арттыру мәселесі жоғары деңгейде шешіліп, оқытудың жаңа технологиялары енгізіліп, сапалы нәтижелері байқалып отыр. Сонымен бірге, оқушылардың танып, білуге, қабілетін дамытуға, өз пікірін еркін айтуға шығармашылығын дамыту арқылы іске асырылады. Сыныптан тыс жұмыстарды көптеп қатыстыруға, ойландыруға мүмкіндік туады. Оқушылар мен студенттердің танымдық қызығушылығын дамыту мақсатында танымдық ойындар колданудың маңызы зор. Ойын дегенміз-жас ерекшелікке қарамайтын, адамның көңіл-күйін көтеретін, ойландыратын үрдіс. Ойын-төзімділікті, алғырттықты, тапқырлықты, ұқыптылықты, ізденпаздықты, іскерлікті, дүниетаным өрісінің көлемділігінің, көп білуді, сондай-ақ, басқа да толып

жатқан сапалылық қасиеттердің қалыптастыруға үлкен мүмкіндігі бар педагогикалық, тиімді әдістерінің бірі. Сондықтан ойынды сабақтан тыс уақытты пайдалану - үлкен нәтиже берері анық. Ойынға зер салып, ой жүгіртіп қарар болсақ, содан үлкен мәнді де мағыналы істер туындап өрбитінін байқаймыз. Себебі, бар өнердің бастауы деп білеміз. Ойын-тек жас адамның дене күш қуатын молайтып, оны шапшандыққа, дәлдіке, оның ақыл-ойының толысуына, жан дүниенің қалыптасуына, есейіп өсуіне де пайдасын тигізеді. Ойын баланың алдынан өмірдің есігін ашып, оның шығармашылық, қабілетін оятып, танымдық қасиеттерін дамытады. Ойын дегеніміз-ұшқын, білімге құмарлық пен іліктеудің маздап жанар оты. Ұлы педагог А.С. Макаренко ойынға үлкен мән бере отырып, өзі басқарған мекемелерінде ойынды тәрбиеленушілер өміріне міндетті түрде енгізіп отырады. Ойын баланың өмірін қызыққа, қуанышқа бөлеуін камтамасыз ету үшін ол балалардың ойынға деген сүйіспеншілігі мен қызығушылығын тәрбиелейді- деп қарастырады. Ойынды зерттеу мәселесімен педагогтар мен психологтар ғана емес, философтар, тарихшылар, этнографтар т.б әсіресе өнер қайраткерлері түрлі саладағы ғалымдар ерекше шұғылданған. Біздің қарастырып отырғанымыз-танымдық ойындар. Танымдық ойындардың түрлері көп. Мысалы, сөз жүмбақ, сөз тізбек, крассворд, викторина, психологиялық жаттығулар, логикалық есептер, тренинг, тест, т.б Танымдық ойындар жас ерекшеліктеріне қарай күрделене түседі. Адам бойындағы қызығушылығын, қабілеттерін арттыруға, білімін шыңдауда танымдық ойындардың алар орны ерекше.Адамның танымы биіктеген сайын, дүниеге көзқарасы да кеңейе түседі.
Демек, ойын балалардың соған дейінг білімдері мен түсініктерін баянды етіп қана қоймайды, сонымен бірге белсенді таным іс-әрекетінің өзінше бір формасы болып табылады, соның барысында олар тәрбиешінің басшылығымен жаңа білім меңгереді.

Әдебиет

1. Бала мен балабақша (Республикалық педагогикалық журнал) № 10 2014ж
2. Мектепалды даярлық мектепте және балабақшада (Республикалық ғылыми-әдістемелік журнал) № 4 2015ж
3. Айдосва З Граматикалық ойындар арқылы балалардың белсенділігін арттыру 2004ж
4. Табылдиев Ә Қазақ этнопедагогикасы-Алматы 2001ж
5. Мұқаметқали М. Мұғалімдерді кәсіби педагогикалық инновациялық іс-әрекетке даярлау жолдары - Өскемен, 2004
6. Дамыта оқыту-білім мен тәрбие өзегі.//Қазақстан мектебі. Айсина М. 2006. №2
7. Тәрбие құралы (Республикалық ғылыми- педагогикалық журнал) 2014ж

Қалтаева М. А.
№13 жалпы білім беретін орта мектебі
Жезқазған қ ., Қазақстан Республикасы

ОҚУ ҮРДІСІНДЕ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯНЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

«Адам байлығының ең тамашасы - білім.
Барлығы соған ұмтылады, бірақ ол өзі келмейді»
Әбу-Райхан әл-Бируни

Егеменді еліміздің тірегі – білімді ұрпақ. XXI ғасыр- білімділер ғасыры болмақ. Жаңа кезеңге бет бұру оңай емес. Қазіргі кезде біздің қоғамымыз дамудың жаңа кезеңіне көшіп келеді, бұл кезең ақпараттық кезең, яғни компьютерлік техника мен оған

байланысты барлық ақпараттық коммуникациялық технологиялар педагогтар қызметінің барлық салаларына кірігіп, оның табиғи ортасына айналып отыр. «Білім берудегі АКТ» ұғымы «оқытудың жаңа ақпараттық технологиялары», «қазіргі ақпараттық оқыту технологиялары», «компьютерлік оқыту технологиялары» және т.б., тіркестермен тығыз байланысты.

Бүгінгі күні әлемдік ақпараттық білім кеңістігінің тиімді жолы - білім беру саласын толықтай ақпараттандыру. Қазақстан Республикасының «Білім беру» Заңында білім беру жүйесін ақпараттандыру осы саладағы мемлекеттік саясат негізінде анықталып, осы жүйедегі басты міндеттердің біріне айналып отыр. «Қазақстан-2030» стратегиялық бағдарламасы білім берудің ұлттық моделінің қалыптасуымен және Қазақстанның білім беру жүйесін әлемдік білім беру кеңістігіне кіріктірумен сипатталады. XXI ғасыр – ақпарат ғасыры болғандықтан адамзатқа компьютерлік сауаттылық қажет. Бұл сауаттылықтың алғашқы баспалдағы мектептен басталады. Өйткені, оқушы мектеп қабырғасынан теориялық біліммен қатар іс жүзіндегі білімінің алғы шарттарын меңеруі тиіс. Ал теориялық білімді өмірмен ұштастыру үшін компьютердің қажет екендігі даусыз. Ақпараттандырудың негізгі бағыты XXI ғасырдың талаптарына сәйкес қоғамды дамытудың жоғары тиімділіктің технологияларына сүйенген жаңа білім стратегиясына көшу болып табылады. Қазіргі білім жүйесінің ерекшеліктеріне: оның іргерлілігі, алдын алу сипаты және осыларға қол жеткізу мүмкіндіктері жатады. XXI ғасыр – бұл ақпараттық қоғам дәуірі, технологиялық мәдениет дәуірі, айналадағы дүниеге, адамның денсаулығына, кәсіби мәдениеттілігіне мұқият қарайтын дәуір. Жалпы оқытудың мақсаты- оқушыны дамыту. Осы мақсатқа сәйкес жас және педагогикалық психологиясында, сондай-ақ оқыту теориясында негізгі орын алған мәселе – дамыта отырып оқытуды зерттейтін бағыт. Білім беру үрдісін ақпараттандыру және жаңа ақпараттық технологияларды пайдалану арқылы дамыта оқыту, дара тұлғаны бағыттап оқыту мақсаттарын жүзеге асыра отырып, оқу – тәрбие үрдісінің барлық деңгейлерінің тиімділігі мен сапасын жоғарлату бүгінгі күннің басты талабы болып саналады.

1. **Дамыта оқыту** оқушының жеке басын дамытатын басты құрал.

Дамыта оқыту технологиясы.– оқушының алған білімін өзіндік ойлаумен ұштастыратын бірден-бір әдіс. Бұл технологияларды қолдану көркем шығармалардың мәтіні арқылы сөздің мағыналық – қисындық құрылымына назар аударуды қажет етеді. Әдеби мәтіндердің көркемдік – тілдік ерекшеліктерін ажыратуға негіз болады. Көркем туындының мазмұнын түсініп, оны талдау барысында проблемалық сұрақтарға жауап беруді қамтамасыз етеді. Дамыту технологиясы әдебиетті оқытуда оқушыны жан-жақты ізденуге, өзіндік ой-тұжырымдарын жасай алуға, сонымен қатар, тұтас көркемдік талдау жасауды үйретеді.

Дамыта оқыту технологиясы - оқушының оқу, білім алу процесінде жан- жақты дамуын оқытудың басты мақсаты ретінде қабылдайды.

2. Оқытудың жетістігін бағалауда Блум таксономиясын қолдану әдістері

Қазіргі таңдағы еліміздегі білім беру жүйесінің ең басты міндеті – білім берудің ұлттық моделіне өту арқылы жас ұрпақтың білім деңгейін халықаралық дәрежеге жеткізу.

-ой-өрісін дамытатын интеллектуалды жұмыс түрлерін жіктеп саралау;

пәнге деген қызығушылығын арттыру;

-жаңа кезең технологиясын зерделей отырып, өз жұмысына тиімді қолдану

тақырып бойынша педагогикалық тәжірибеге сараптама жасау және оны меңгерумен қатар, оқушылардың оқу белсендігін арттыру жолдарын қарастыру.

Репродуктивтік әдіс. Бұл әдіс арқылы мұғалім оқушының іскерлігін және дағдыларын қалыптастырып, тапсырмалар беріп, өзі меңгерткен білімді, үйреткен іскерлік дағдыларын оқушыларға қайталатады. Оқушылар мұғалімнің үлгісі бойынша жіктейді, септейді, жоспар құрып, мұғалімнің нұсқауымен тәжірибе жасайды. Репродуктивтік әдіс мұғалімнен ұйымдастырушылық қабілетті талап етеді. Мұғалім сөздік, көрнекілік, тәжірибелік әдістер арқылы жаңа оқу материалын түсіндіреді, ал оқушылар оларды

тапсырмаларды орындау үшін қолданады. Білімнің көлемі көп болғанда репродуктивтік әдіс түсіндірмелі-иллюстративтік әдіспен бірге қолданылады. Репродуктивтік әдіс арқылы оқушы «дайын» білімдерді есінде сақтап, кейін қатесіз айтып бергенмен, оның ақыл-ой белсенділігі төмен болады.

1) репродуктивті сипатқа бағытталған танымдық қызметті қамтамасыз ететін әдістер тобы;

2) оқушылардың өз бетімен білім іздену әдістер тобы, яғни проблемалық әдістер, олар проблеманы шешу барысында оқушылардың шығармашылық қабілеттерін ұштауға бағытталады;

3) оқушылардың көркем-эмоционалдық белсенділігін дамытатын әдістер тобы;

4) оқушылардың меңгерген білімдерін өздері қоршаған ортаны тани түсуге қарай бағыттайтын практикалық әдістер тобы.

Когнитивтік ғылымда басты зерттеу нысаны – айналасын қоршаған дүние ақпараттарын өңдеуші адамның іс-әрекеттері, яғни когнициясы.

Жалпы таным-білімге, жан-жақты жинақталған ақпараттарға қатысты әрекеттердің барлығы когниция немесе когнитивтік әрекеттер деп аталады. Когнитивтік ілім заңдылығына сәйкес, адам тіл арқылы ақпаратты өңдеуші жүйе ретінде түсініледі, ал адамның әрекеті тіл арқылы оның ішкі жай-күйіндегі дүниелермен анықталады. Олай болса, когнитивизмнің негізгі қағидасын зерттеушілер еңбектеріне сәйкес былайша анықтауға болады:

- адамның ойлау тетігін зерттейтін бағыт;
- адам санасындағы ақпараттардың өңделуі;
- дүниенің ментальді моделін қалыптастырушы;
- тілде берілген адамның ойындағы ұғымның түсінілуі;
- ойлауды реттейтін психикалық қасиеттер.

Оқу мақсаттарының негізгі категориялары:

1) Білім;
2) Түсіну;
3) Қолдану;
4) Талдау;
5) Синтез (жүйелеу, жинақтау);
6) Бағалау.

I. Білу.

Таным мен ойлау деңгейі – төмен деңгей. Бұл категория мәліметтерді қайталау немесе тану арқылы есте қалай сақталғанын тексеруге бағытталады, мағлұмат пен деректерді еске түсіреді.

II Түсіну.

Таным мен ойлау деңгейі – орта деңгей.

Оқу материалын түсінгендіктің ретінде келесідей әрекеттерді атқаруды атауға болады:

Трансляция – оқу материалын бір «тілден» екінші «тілге» ауыстыру (мысалы, математикалық формуланы сөзбен айтып беру; сөзбен келтірілген мәліметті кесте, схемамен көрсету, т.б.);

Интерпретация – оқу материалын «өз сөзімен» түсіндіру, қысқаша баяндау;

Жорамалдау – оқу материалдары бойынша әңгіменің әрі қарай не туралы болатындығын, оның салдары мен нәтижелерін болжау.

III Талдау

Таным мен ойлау деңгейі – жоғарғы деңгей.

Оқу материалының құрылымы анық көрінуі үшін оны құрамдас бөліктерге бөлу: бүтіннің бөліктерін ажырату; бүтіннің бөліктерінің арасындағы өзара байланыстарды анықтау, бүтіннің қалайша ұйымдастырылғандығын сезіну. Бұл категория оқу материалының мазмұнын сезінумен қатар оның ішкі құрылысын қалайша құралатындығын меңзейді.

IV Қолдану.

Таным мен ойлау деңгейі – орта деңгей.

Бұл категория оқу материалын нақты жағдайда және мүлдем жаңа ситуацияда қолдануды меңзейді. Мұнда ережелерді, әдістерді, ұғымдарды, заңдарды, қағидаларды, теорияларды, практикалық тұрғыдан қолдану кіреді. Оқу нәтижелері түсіне деңгейіне қарағанда материалды тереңірек игеруді талап етеді.

V Синтез (жинақтау, жүйелеу).

Таным мен ойлау деңгейі – жоғарғы деңгей.

Оқу материалының элементтерінен жаңашыл сипаттан бүтінді (нәтижені) құрастыру. Жаңа нәтиже ретінде оқу материалдарын мүлдем өзгеше реттейтін хабарлама (баяндама, сөз), жұмыс жоспары, схемаларды атауға болады. Мұндай оқу нәтижелері жаңа мазмұн мен жаңа құрылымдарды жасап шығаратын шығармашылық әрекеттерді қолдануды талап етеді.

VI Бағалау

Таным мен ойлау деңгейі – жоғарғы деңгей

Оқу материалының маңызын анықтау, ол туралы өзіндік пікір келтіру, ойын білдіру. Бұл деңгей алдыңғы категориялардың оқу нәтижелеріне қол жеткізуді меңзейді.

Әдебиет

1. ҚР Жалпыға міндетті білім берудің Мемлекеттік стандарттары; Жоба, /12 жылдық білім беру, 2006ж/.
2. Эльконин-Давыдов «Дамыта оқыту технологиясы»/ Педагогикалық шығармалар, 1998 ж/.
3. Оқу үрдісіндегі дамыта оқытудың мәселелері
4. Психологиялық ғылым және білім беру №1/2003 ж /
5. Оқытудың жаңа технологиялары /Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық – техникалық университеті Кәсіптік білім Орал 2011 жыл/
6. . Селевко Г.К. Современные образовательные технологии. – М. 19882/
7. Нағымжанова Қ.М. Инновациялы-креативті технологиялар. - Өскемен, 2005.
8. Мұқаметқали М. Мұғалімдерді кәсіби педагогикалық инновациялық іс-әрекетке даярлау жолдары - Өскемен, 2004
9. Назарбаев Н.Ә. «Қазақстан – 2030» Жолдауы.
10. Қазақстан Республикасы Білім мемлекеттік бағдарламасы. Қазақстан мектебі, 28 қазан
11. «Білім беру туралы» Қазақстан Республикасының Заңы.
12. Айсина М. Дамыта оқыту-білім мен тәрбие өзегі.//Қазақстан мектебі.2006. №2

Әбиев Ж., Бабаев С., Құдиярова А. Педагогика. Алматы: Дарын

Смагулова М. Ш.
№13 жалпы білім беретін орта мектебі
Жезқазған қ., Қазақстан Республикасы

ОТБАСЫ ТӘРБИЕСІНІҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Отбасы-адам баласының өсіп-өнер алтын ұясы. Адамның өміріндегі ең қуанышты қызық дәурені осы отбасында өтіп жатыр. Бала өмірінің алғашқы күнінен бастап ата-ана өздерінің негізгі борыштарын тәрбие жұмысын атқаруға кіріседі.Ата-аналардың балалары алдында олардың денсаулығының дұрыс жетіліп өсуін қамтамасыз ету, тәрбие беру, білім беру, үй болып аяққа тұрып ел қатарына қослып кетуін қамтамасыз ету сияқты міндеттерін орындауы, ал балалары алдында ата-анасын қамқорлыққа алып, сүйеніш болуы секілді міндеттері ұштасып жатады. Бүгінгі таңдағы отбасы тәрбиесінде қоғам ата-аналар алдына үлкен жауапкершілікті жүктеп отыр.

Бүгінгі тәрбие берудің негізгі міндеттерінің өзі «ең алдымен дені сау, ұлттық сана сезімі оянған, рухани ойлау дәрежесі биік, ар-ожданы мол, мәдениетті, парасатты, еңбекқор, іскер, бойында басқа да ізгі қасиеттер қалыптасқан адамды тәрбиелеу» деп көрсетілген Қазақстан Республикасының тәлім-тәрбие тұжырымдамасында. Отбасы тәрбиесінің негізгі мәні отбасындағы өзара ынтымақтастық пен түсіністік болып табылады. Балалар ата-анасының еңбектегі ісіне көңіл бөліп, оны түсінуге тырысады. Ата-аналар да балаларының күй сайынғы әрекеттерін қадағалап жағдайларын біліп отырады. Отбасының берік негізі міне, осы рухани мүдденің бірлігінде. Оның біртұтас ынтымақта болуы, береке бірлігі ең алдымен ата-ана мүддесінің мәні мен мағынасында, әке мен шешенің бір-біріне, балаларына, олардың достары мен жолдастарына деген қарым-қатынасына байланысты болады.

Босағасы берік отбасында әрбір адам өзара қамқорлық пен татулыққа, үй іші жұмыстарын жұмыла кірісіп орындауға, жақсы мен жаман туралы пікірлерін ортаға салып ұштастыруға, қаражатты дұрыс бөліп тұтынуға, еңбекпен табылған ақша құнын бағалап, қадірлеуге үйренеді. Отбасындағы тіршіліктің дұрыс ұйымдастырылуы балалардың еңбекқор болуы, әр нәрсеге жоғары жауапкершілік сезіммен қарау, адамды құрметтеу сияқты адамгершілік қасиеттердің қалыптасуына мүмкіндік туғызады.

Баланың адамдармен қарым-қатынас жасауы, қоғамға енуі отбасынан басталады. Сондай-ақ, отбасының баланың дамуы мен қалыптасуы процесіндегі рөлі де ерекше. Отбасында тұрмыстың белгілі жағдайлары жасалады, мәдени орта қалыптасады, сезімдік күйлер орнығады.«Ұяда не көрсең, ұшқанда соны аласың» дегендей бала тәрбиесі ол дүниеге келген алғашқы күннен басталады. Бала өскен сайын, оның тәрбиесі де күрделеніп, оған қойылатын талаптарда күшейе түседі. Ақыл-ойының дамуы, ұнамды мінез-құлық қалыптастыру ең негізгі міндетке айналады. Оның негізгісі мектепке дейінгі жаста қаланады.Бала жақсы адам болып өсуі үшін ол күн сайын отбасы мүшелері арасында ең жарасымды, ең әділетті қарым-қатынастардың куәсі болуы керек. Анасы баласына әкесін өз әрекеттері арқылы қуантып, сыйлап құрметтеуді, оның жұмысын жеңілдетіп, оған қолқанат болып жүруін талап етіп түсіндіріп отырады. Отбасы шын мәнінде тату-тәтті, өзара түсіністікте болса, одан адамгершілік пен әділеттің көрінісі айқын сезіліп тұрады.

Отбасының бірлігі мен ынтымақтастығы оның құрамындағы адамдардың бір-біріне деген қамқорлығынан, тіпті бірегей саяси көзқарасты ұстануын, соған орай ерлі-зайыптылық және ата-аналық сезімін терең түсіне білулерінен байқалады.

Отбасының негізгі міндеті-баланы еңбек етуге, жарқын сезімдер мен мұраттарға тәрбиелеу және адамдар арасында өмір сүре білуге үйрету. Бұл қасиеттердің бәрі негізінен отбасы-ошақ қасында қалыптасып нығаяды. Мұнда әсіресе, отбасындағы ересек адамдар өздерінің жеке бастарының өнегесі арқылы жас балалардың бойында осындай сезімдерді қалыптастырады.Өз ата-анасын сыйлап,құрметтеп үйренген бала өзге ата-аналарды да құрметтей біледі, қашан да үлкендер алдында өзін дұрыс ұстап, құрмет пен қамқорлық таныта біледі.Отбасының бала тәрбиесіндегі рөлі Чехтің ұлы педагогі Ян Амос Каменский еңбектерінің төрінен орын алған. Ол тәрбие негізі ретінде отбасын бөліп, қарастырып, оны білім беру жүйесінің алғашқы сатысы «Ана мектебі» деп көрсетеді. Өйткені, бала адамгершіліктің негізгі түсіністіктерін отбасында алып, алғашқы адамдық қасиеттерін отбасында қалыптастырады.Орыстың ұлы педагогі К.Д.Ушинский баланы дұрыс тәрбиелеу туралы былай деп жазады: «Адамның жеке қара басы біреудің жеке басының қалыптасуына және дамуына әсер ете алады, мінезді қалыптастыру үшін де мінезбен әсер ету керек».

Бала тәрбиелеу оңай жұмыс емес, ол үлкен шеберлік пен шыдамдылықты талап етеді. Сондықтан халық өмір есігін енді ашқан бөбек тәрбиесін бесіктен бастаған.

Қазақтың ұлы ақыны Абай да отбасындағы баланы тәрбиелеуде ата-аналар тарапынан жол берілетін кемшіліктерді ескерте отырып, отбасы тәрбиесін ұйымдастыруға кеңестер береді. Нақтырақ айтатын болсақ, Абай өзінің 10 сөзінде: «Әуелі баланды өзің алдайсың: әне, оны берем, міне, мұны берем деп, баста баланды алдағаныңа мәз боласың. Соңынан балаң алдамшы болса, кімнен көресің?» деп балаларына теріс тәрбие беретін ата-аналарды сынайды.Қазақ ағартушысы С.Көбеев те отбасы тәрбиесі мәселелеріне аса үлкен мән

берген. Ол өзінің «Баланы семьяда тәрбиелеу» деген еңбегінде ата-аналардың балалары алдындағы беделі отбасындағы тәрбие нәтижесі екендігін атап көрсетеді. Ұзақ жылдар бойы отбасы тәрбиесі баланы тәрбиелеудің бірден-бір формасы болып келеді. Қазіргі қоғамда отбасы баланың шыр етіп дүниеге келген күнінен бастап өмірінің соңына дейін тәрбиелік ықпал ететін негізгі ошақ болып отыр. Әрине, әркім баласын жаман болсын демейді, оның тәрбиелі, білімді, әрі еңбек сүйгіш, жақсы адам болса, еліне, халқына пайдасын тигізетіндей бір маман иесі, үлкен қызмет иесі болса екен деп тілейді. Жақсы тілек пен ниеттің орындалуына мүмкіндік жасайтын ата-ананың өзі. Баламызды балабақшаға жіберіп, бақша тәрбие береді, білім береді деп бар ауыртпалықты тәрбиешіге салып қойғанымыз жеткіліксіз. Баланы бақшаға берген соң ата-ана тәрбиешімен тығыз қарым-қатынаста болып, оның дұрыс тәрбие мен білім алуына бірлесе әрекет етуі тиіс. Еліміздің өркендеуі, дамуы, болашағы қазіргі жас ұрпағымыздың тәрбиелі, жан-жақты білімді болуына көп байланысты. Кейбір ата-аналар жұмыстан шаршап келгенін сылтауратып, баласының тәрбиесіне 30 минутта көңіл аударуға уақыт бөле алмайды, немесе тәрбие ісімен айналысуға ерінеді. Осыдан үлкен қателік туады. Баланың күнделікті өмірінде бір әрекетін ата-ана ескерусіз қалдырмағаны жөн. Жақсы нәрсесін мақтап, білмегенін айтып түсіндіріп, үйретіп отыру көп жетістікке қол жеткізеді.

Айталық, ата-ана өзінің алдына мына төмендегідей мақсат қойып, оның жүзеге асуына мән беретін болса, сөз жоқ, ұрпағының тәрбиелі, өнегелі ,білімді болып өсуіне жол ашады.

1.Бақшадан келген баланың көңіл күйін сұрау, бүгінгі тәртібіне өзіне-өзінің баға беруіне үйрету.
2. Балаға өз қателігін түсінуге мүмкіндік жасау.
3. Баланың жақсы мінез, іс-әрекетіне назар аударып, көңіл күйін көтеру.
4. Ата-ана өзін-өзі ұстай білу, бақылай білу.
5. Балаға дауыс көтеріп, жазалауға асықпай, оны түсінуге тырысу.
6. Баласының тілін түсініп, онымен сырлас, дос болуға тырысу және оның ой-идеясына көңіл бөлу.
7. Өз баласын басқа балалармен салыстырмай, дұрыс тәрбие беріп, мінез-құлқын, іс-әрекетін, қателігін түсінуге мүмкіндік жасау.
8. Оның психо-физиологиялық даму дәрежесіне, адамгершілік эстетикалық қалыптасуына, жан-жақты жетілуіне көңіл бөлу.
9. Оның шығармашылық қабілетін, ақыл-ой сезімін бағалай білу.
10. Оның талап тілегіне тежеу жасамай,еркіндік беріп,дүниеге, өмірге деген көзқарасын бақылай білу.

Әдебиет

1. Семья тәрбиесі (ата-аналарға арналған сөздік) 1970ж М. Муратханов, В. Поляков
2. Бала мен балабақша (Республикалық педагогикалық журнал) № 11 , 2011ж
3. Бала мен балабақша (Республикалық педагогикалық журнал) № 9 , 2014ж
4. Балабақша меңгерушісі мен әдіскері (Республикалық ғылыми-әдістемелік журнал №5/6 2014ж

ОҚЫТУШЫЛАРДЫҢ ІС-ӘРЕКЕТІНЕ ҚАЗІРГІ ЗАМАНАУИ БІЛІМ БЕРУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ЕНГІЗУ ЖӘНЕ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ: МӘСЕЛЕЛЕР ЖӘНЕ КЕЛЕШЕГІ

THE INTRODUCTION AND USE OF MODERN EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN THE ACTIVITIES OF PREPODAVATELEI: PROBLEMS AND PROSPECTS

ВНЕДРЕНИЕ И ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Жакупова Қ. О.
Жезқазған гуманитарлық колледжі
Жезқазған қ., Қазақстан республикасы

МАТЕМАТИКА САБАҒЫНДА АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

В данной статье рассматривается теоретический вопрос об эффективности использования информационных технологий в изучении математики, приводятся примеры применения приложении MS Office

This article discusses a theoretical question about effectiveness of using information technologies at studying mathematics, with examples of using MS Office software.

Қазіргі қоғамымызда болып жатқан түбірлі өзгерістерге байланысты әрбір мұғалім оқытудың сан қилы әдістерімен формаларын білуі қажет. Сабақтың тиімділігін арттыру және оқушылардың математикаға ынтасын дамыту мұғалімнің негізгі мақсаты болып табылады. Мұғалімнің өзінің беретін пәніне оқушылардың ынта ықыласын оята білуінен сабақ табысты болып қана қоймайды, соның нәтижесінде оқушылар пәнді жақсы игеретін және алған білімдерін іс жүзінде пайдалана алатын болады. ”Бала оқытуды жақсы білейін деген адам әуелі балаға үйретететін нәрселерін өзі жақсы білуі керек” –деп ұлы ағартушы А. Байтұрсынов айтқандай оқушыларға математика білімінің қыр-сырын жетік таныту, қабілеттерін шыңдау, кез-келген ортада өзін еркін ұстауға, Қазақстан Республикасының азаматы деген атқа лайық болатындай етіп тәрбиелеу - біздің міндетіміз болмақ. Осы орайда оқушылардың білім деңгейін арттыру - маңызды іс.

Қазіргі таңда білім саласы қызметкерлерінің алдында тұрған басты мақсат – жана технологиялар арқылы білім мазмұнын жаңарту. Сапалы білім беру қазіргі уақытта, білім алушылардың жұмысын ұйымдастыруда жаңа әдістер мен технологияларды кеңінен пайдалануды, білім беруді ақпараттандыруды талап етеді. Ақпараттық технологиялар қоғамның ажырамас бөлігіне айналды және оқыту процесіне, жалпы білім беру жүйесіне әсер етеді. Бүгінгі таңда еліміздің мектептерінің деңгейін әлемдік деңгейге көтерудің бірден-бір тиімді жолы білім беру саласын толықтай ақпараттандыру екендігі еш күмән туғызбайды.

Ақпараттық технологияның мұғалімдерге берер мүмкіндіктері:

- мұғалім үздіксіз ізденіс үстінде жүреді;
- жеке тұлғаны қалыптастырудаға жауапкершілігі артады;
- инновациялық технологияларды қолдану іскерлігі, әдіс-тәсілі артады, жас мамандардың қызығушылығын туындатады;
- басқа пән мұғалімдерімен тәжірибе алмастыру арқылы ұжымның ұйымшылдығының ұйтқысы бола алады;
- интернетке кіру жүйесі арқылы әлемдік деңгейде іс-тәжірибе алмасуды қалыптастырады және оқытудың түрлі әдіс тәсілдерін игеруге қол жеткізеді;
- мұғалім сабақты қызықты, жүйелі түрлендіріп өткізуге машықтанады.

Ақпараттық технологияның оқушыларға берер мүмкіндігі :

- түрлі ақпараттық, бейнелік, дыбыстық анықтамалар арқылы білімін жан-жақты жетілдіреді, дамытады;

- тақырыптан қалып кеткен немесе дұрыс түсінбеген тақырыптарды қосымша қайталап алуға мүмкіндік беріледі;
- пәнге қызығушылығы, үздіксіз ізденісі артады;
- ойлау, есте сақтау, пікір сайыстық қабілетті дамиды;
- өз ойын сызба, сурет, кескіндеме, кесте, графиктік моделдер түрінде жеткізеді;
- түрлі бейнелік, сілтемелік, нұсқаулық тапсырмаларды орындайды;
- түрлі деңгейдегі тест тапсырмаларын орындап өзінің алған білімін тексереді.
- оқушының өз бетімен жұмысы;
- аз уақытта көп білім алып, уақытты үнемдеу;
- білім-білік дағдыларын тест тапсырмалары арқылы тексеру;
- шығармашылық есептер шығару;
- қашықтықтан білім алу мүмкіндігінің туындауы;
- қажетті ақпаратты жедел түрде алу мүмкіндігі;
- экономикалық тиімділігі;
- іс-әрекет, қимылды қажет ететін пәндер мен тапсырмаларды оқып үйрену;
- қарапайым көзбен көріп, қолмен ұстап сезіну немесе құлақ пен есту мүмкіндіктері болмайтын табиғаттың таңғажайып процестерімен әр түрлі тәжірибе нәтижелерін көріп, сезіну мүмкіндігі;
- оқушының ой-өрісін дүниетанымын кеңейтуге де ықпалы зор.

Математика сабағында ақпараттық технологияларды пайдалану арқылы оқушылардың ақпараттық құзіреттілігін қалыптастыру, қазіргі заман талабына сай ақпараттық технологияларды, электрондық оқулықтарды және Интернет ресурстарды пайдалану оқушының білім беру үрдісінде шығармашылық қабілетін дамытуға мүмкіндік береді. Оқушылардың ақпараттық құзырлылығы мен ақпараттық мәдениетін қалыптастыру қазіргі таңда үздіксіз педагогикалық білім беру жүйесіндегі ең көкейтесті мәселелердің біріне айналып отыр.

Математика сабағында АКТ-ның келесі түрлерін қолдануға болады:

- сабақ кезінде жаңа материалды өтуде презентацияны ,видео-сабақтарды қолдану;
- жаңа сабақты өту кезінде электронды оқулық, интернет материалдарының бірнеше фрагменттерін қолдану;
- оқыған материалды бекіту немесе білім мен білікті қолдану сабағында түрлі тапсырмаларды орындауда флипчарттарды қолдану;
- қосымша материалдарды таңдап қолдану;
- диагностикалық материалдарды қолдану;
- қадағалаушы материалдарды қолдану;
- сабақтарда презентацияларды қолдану;
- функциялардың графиктерін тұрғызуға қолдану;
- геометриялық денелердің қималарын салуда қолдану.
- арифметикалық (геометриялық) прогрессияның n- ші мүшесін және қосындысын табу;
- n- ші дәрежелі теңдеулерді шешу;
- %-ке берілген есептерді шешу;
- амалдарды орындап, өрнектің мәнін табу және т.б.

Мысалға Microsoft Excel бағдарламасының мүмкіндіктерін пайдаланған өте ыңғайлы және тиімді. Өйткені EXCEL – кестелік процессор, мұнда кестелермен, формулалармен жұмыс жасау мүмкіндіктері мол. Сонымен қатар функциялардың графигін құруға болады.

Мысалы:

	A	B
1	График құрастыру	
2	x	y=x(√x-3)
3	0	=A3*(КОРЕНЬ(A3)-3)
4	0.5	-1.146446609
5	1	-2
6	1.5	-2.662882693
7	2	-3.171572875
8	2.5	-3.547152925
9	3	-3.803847577
10	3.5	-3.952099573
11	4	-4
12	4.5	-3.954058454
13	5	-3.819660113
14	5.5	-3.60135666
15	6	-3.303061543
16	6.5	-2.928186581
17	7	-2.479740823
18	7.5	-1.960404094
19	8	-1.372583002
20	8.5	-0.718454447
21	9	0
22	9.5	0.780966514
23	10	1.622776602

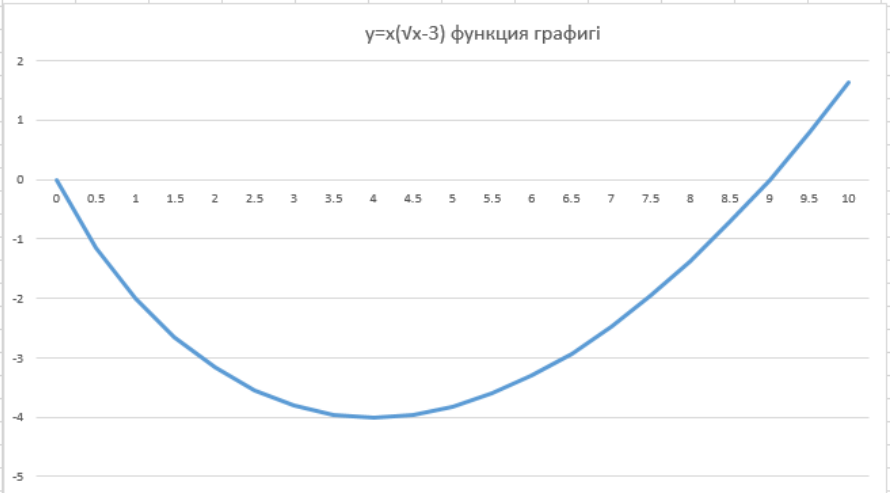

Сонымен қатар Microsoft PowerPoint бағдарламасын пайдаланып презентациялар жасап, сабақты түрлендіріп, қызықты өткүзіге болады.

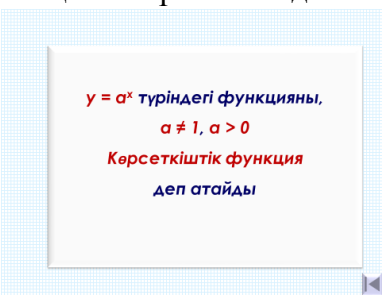

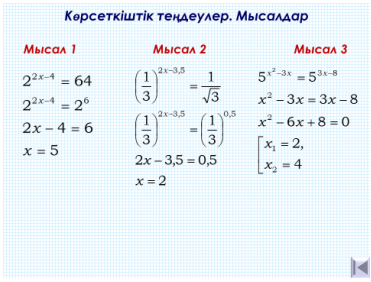

Қазіргі уақытта компьютерді математика сабағында тек қана иллюстрация, тестілеу үшін ғана қолдану жеткілікті емес. Компьютер оқу үрдісінің барлық кезеңдерінде қолдану қажет: жаңа тақырыпты түсіндіруде, бекітуде, қайталауда, білімді, дағдыны, іскерлікті тексеруде.

Бүгінгі таңда Интернет жүйесінде оқушыларға математикалық білім берудің сапасын арттыруға көмектесетін сайттар баршылық. Ол сайттардың басым көпшілігі мұғалімге сабаққа, сабақтан тыс іс-шараларға, әртүрлі деңгейдегі конкурстар мен регаталарға, олимпиадалар мен ғылыми жобаларға дайындалғанда үлкен көмек бола алады.

Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды математика сабағында қолдану оқытуда жаңа жарқын бағыт ашатын сияқты. Дегенмен, математика сабағында тек АКТ мүмкіндіктерін қолдану мұғалімнің де, жалпы математикалық білім беру саласының да барлық мәселелерін шешіп тастай алмайтындығын түсіну керек. Сондықтан ақпараттық-коммуникациялық технологияларды керек жерінде, керек уақытында және қажетті көлемде қолдану керек. Сонда ғана білім сапасы артып, оқушылардың бойларында өздеріне деген сенімділіктері күшейеді де, оқуға, білімге деген құлшыныстары арта түседі.

Әдебиет

1. Мұхамбетжанова С.Т.Мелдебекова М.Т. Педагогтардың ақпараттық – коммуникациялық технологияларды қолдану бойынша құзырлылықтарын қалыптастыру әдістемесі. Алматы: ЖШС «Дайыр Баспа», 2010ж.
2. Дворецкая А. В. О месте компьютерной обучающей программы в когнитивной образовательной технологии. – Педагогические технологии. №2, 2007г.
3. Селевко Г.К. Педагогические технологии на основе информационно-коммуникационных средств. М.:НИИ школьных технологий, 2005г

Калесник И.Ч.-В., Григорьева Л.Г.,
Государственное учреждение образования «Гимназия №13 »,
г. Минск, Российская Федерация

КОМПЛЕКС ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРАКТИК КАК УСЛОВИЕ ФОРМИРОВАНИЯ У УЧАЩИХСЯ БИОЛОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ

The article describes the complex of educational practices aimed at the disclosure of students' potential abilities. These practices contain the variable component that allows to remove the emphasis from the traditional knowledge of a student to the development of skills of speculating, analysing and predicting.

Организация допрофильной подготовки и профильного обучения нацеливает нас, педагогов, на вдумчивый отбор содержания материала учебного предмета «Биология», дифференциацию, индивидуализацию образовательного процесса и социализацию личности с учетом способностей, склонностей, интересов. Учитывая социальный заказ, предусматривающий постепенное обновление структуры и содержания общего среднего образования, ставим перед собой задачу предоставления равных возможностей для всех обучающихся.

Поиск путей целостного решения проблем, вызванных существующими противоречиями, привёл к необходимости созданиякомплекса образовательных практик, который обеспечит в целостной системе практико-ориентированное биологическое образование, воспитание у учащихся ответственного отношения к результатам своего воздействия на окружающий мир, формирование экологического стиля мышления, бережного отношения к здоровью и жизни самого человека.

Наша инициатива заключается в расширении прикладных направлений в получении биологического образования и нацелена на полное удовлетворение запросов учащихся, раскрытие их творческих способностей.

Вопросы эмоционально-ценностного аспекта социализации личности, как правило, каждый педагог решает самостоятельно. Творческая деятельность по биологии – довольно сложная система. Нам удалось, с учетом склонностей учащихся, интересующихся биологией, создать Театр экологической моды.

Наш театр – это своего рода симбиоз:с одной стороны - искусство, с другой – незыблемые законы науки. Театр привлекает внимание учащихся к проблеме загрязнения окружающей среды бытовыми отходами, к альтернативному использованию вторичного сырья и решает одновременно задачу - в доступной форме раскрыть перед учащимися перспективу применения материалов, которые, являясь активными загрязнителями, накапливаются и отравляют окружающую среду.

Созданные руками учащихся коллекции ежегодно отмечаются на конкурсах театров моды экологической направленности«Галерея образов». Защитив наш проект коллекции экологической одежды из бытовых отходов «Мотивы», мы стали финалистами республиканского конкурса «100 идей для Беларуси».

Осознание правильности выбранного пути побудило нас продолжить поиск новых оптимальных способов организации совместной деятельности, развивающих инициативу и творчество, социальную, коммуникативную и предметную компетентность учащихся. Задача педагога - научить своего воспитанника быть конкурентоспособным в быстроразвивающемся мире. С целью решения этой задачи мы объединили разрозненные методики подготовки, написания и представления исследовательской работы в таком элементе комплекса, как «Часы исследования». 75% времени данного вида занятий отводится на выполнение экспериментальной части исследования, а на «камеральную» обработку собранного материала и выполнение по ее результатам печатной исследовательской работы – 25%. Так, через принципиально иное построение учебной деятельности в форме «Часов исследования», полевых исследований в составе студенческих групп обеспечивается сквозное обучение навыкам научных исследований и

успешно решается задача дальнейшего профессионального самоопределения. Учащиеся близко знакомятся с работой ученого-исследователя, что в свою очередь позволяет определиться в выборе профессии. По итогам последних трех лет процент поступления по профилю обучения составляет не менее 69%.

Практика работы с наиболее способными и одаренными учащимися убеждает, что даже они не всегда мотивированы на успешный конечный результат, ощущают психологический дискомфорт, теряются в новой ситуации. Мы задумались: как быть? И поняли: нужно учить их работать в команде. Организация на базе гимназии летнего профильного лагеря в рамках комплекса образовательных практик расширяет возможности проблемно-поисковой, конструкторской, фитодизайновой, диалоговой деятельности учащихся через работу на учебно-опытном участке гимназии, организацию профильной практики. Реализация проектов по ландшафтному дизайну, созданию «зеленой аптеки» осуществляется при поддержке родителей, работников жилищно-коммунальных служб района и позволяет решить комплекс образовательных задач, способствующих жизненному и личностному самоопределению и самореализации учащихся.

Опыт работы в городском профильном лагере по биологии позволил выявить новые подходы к работе с одаренными учащимися и обеспечить качественную подготовку олимпиадников на базе гимназии. Использование возможностей ресурсного центра гимназии, привлечение к работе в лагере квалифицированных кадров, позволяют полностью удовлетворить образовательные запросы одаренных учащихся города.

Учебно-тренировочные сборы по подготовке учащихся к республиканской олимпиаде – один из важных структурных компонентов комплекса образовательных практик. Достижение максимального эффекта осуществляется при использовании электронных пособий, в том числе созданных мною, предназначенных для организации допрофильной подготовки и профильного обучения, к централизованному тестированию.

В условиях высокого уровня информационно-коммуникативного сервиса гимназии размещаем свои наработки на специализированных страницах виртуального методического кабинета гимназии и участвуем в сетевом методическом взаимодействии в рамках регионального педагогического сообщества в виртуальном режиме с использованием Web-сервисов и интернет-ресурсов. Высокие результаты учащихся, динамика качественных показателей подтверждают правильность избранной формы работы.

Выстроенный нами комплекс обеспечивает гарантии доступности, полного удовлетворения запросов обучающихся, раскрытие их потенциальных возможностей и перспектив профессионального становления. Если в стройной системе работы будут учтены одновременно все взаимодополняющие факторы, учащиеся научатся применять собственные знания в реальной жизни, убедятся в личностной значимости изучения биологии. При этом формирование умений становится необходимым и осознанным, что является важным шагом для дальнейшего профилирования по предмету и жизненного самоопределения.

Литература

1. Ермоленков, В.В. О принципах связи с жизнью, системности и развитии в преподавании биологии./ В.В.Ермоленков //Біялогія: праблемы выкладання. – 2003. – № 1. – С.3.

2. Кашлев С.С. Современные технологии педагогического процесса: Пособие для педагогов. – Мн.: Университетское, 2000.

3. Никитина, И.В. Инновационные педагогические технологии./ И.В. Никитина. – Волгоград, –2006. – С.30-38.

4. Плотникова Т.А. Формирование исследовательской компетенции в процессе обучения биологии, 2010г.

Ольшук О.С.,
Государственное учреждение образования «Гимназия № 13»
г. Минск, Российская Федерация

ТЬЮТОРСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ПЕДАГОГОВ В ОБЛАСТИ КОМПЬЮТЕРНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

The article is devoted to the particular features of the organization of tutor support of the professional development of teachers of gymnasiums in the field of computer technologies.

Современные темпы информационно-технологических перемен ставят новые задачи и перед современным учителем. Свой веский вклад в профессиональное развитие педагогов вносит модернизация образовательного пространства. Информатизация образования предусматривает техническое переоснащение и изменение идеологии организации образовательного процесса. Выдающийся ученый, педагог Джон Дьюи сказал: «Если мы будем учить сегодня так, как мы учили вчера, мы украдем у наших детей завтра».

Сегодня оказалось важным осознание педагогами возрастающей взаимозависимости, обусловленной открытостью информационного обмена, необходимостью практики дистанционного обучения, разработки моделей интеграции традиционного и е-образования. Электронная среда активно влияет на формирование нового профессионала в системе образования. Меняется содержание информационных потребностей, повышаются требования к их качеству и формам. Необходимо искать возможности перенести акценты с отмирающих традиционных технологий на инновационные, развивающие.

У педагогов существует потребность в поиске форм, методов и средств использования ИКТ в практике предметного обучения. Имеется широкий спектр программных продуктов. Сегодня это не просто часть профессиональной компетентности, но и важнейшая составляющая информационной культуры личности. Мало на современном этапе быть хорошим биологом, химиком, математиком. Нужна профессиональная компетентность более высокого порядка, чем знания, умения, навыки в конкретной предметной области.

Информационная компетентность понимается как особый тип организации предметно-специальных знаний, позволяющих принимать эффективные решения в профессионально-педагогической деятельности.

Информационная культура предполагает, что педагог использует современные информационные технологии при решении задач, которые он ставит для достижения цели своей деятельности.

Это диктует необходимость находиться в состоянии творческого поиска новых ценностных ориентиров развития самообразования, с помощью которых откроется дверь в мир других возможностей, новых реалий, адекватных времени технологий, направленных на разрешение нестандартных ситуаций, открытие более совершенного миропорядка, который станет определять новые отношения и принципы действий. Важной частью работы каждого педагога является целенаправленное саморазвитие в сфере информационных технологий. Но не всегда можно достичь успехов, оставаясь наедине со своими проблемами, порой нужен лишь малый совет, «толчок» компетентного коллеги, чтобы перейти на новый профессиональный уровень. С этой целью в гимназии не первый год действует система тьюторского сопровождения профессионального развития педагогов в области компьютерных технологий.

В нашем понимании, тьютор - это субъект, сопровождающий профессиональное развитие педагогов в процессе их образования.

В роли тьюторов выступают прежде всего учителя информатики, инженер и лаборант ресурсного центра, учащиеся старших классов, отлично владеющие вопросами в определенной сфере (например: работа с операционной системой и пользовательским пакетом программ, восстановление информации, защита от вирусов, сайтостроение,

работа с графикой, компьютерные сети, программы для тестирования и др.). В современных условиях компьютерные технологии быстро развиваются и учителя информатики тоже нуждаются в тьюторском сопровождении. С этой целью в тьюторы приглашаются выпускники гимназии, являющиеся студентами старших курсов учреждений высшего образования, а также профессорско-преподавательский состав.

Формы тьюторского сопровождения профессионального развития педагогов:

- Индивидуальные тьюторские консультации (беседы, собеседования)

Обсуждение значимых для конкретного педагога вопросов. Позволяют организовать процесс сопровождения более целенаправленно, эффективно, повысить активность педагога. Целью тьюторской беседы является, прежде всего активизация каждого педагога с учётом именно его знаний и возможностей, нацеленность на дальнейшую самостоятельную работу по формированию и реализации своей индивидуальной образовательной программы. Чтобы беседа проходили успешно необходимо установить диалогичные и эмоционально комфортные отношения. Условия общения организуются так, чтобы участники чувствовали свою педагогическую успешность и интеллектуальную самостоятельность.

- Групповые тьюторские консультации

В рамках групповых занятий тьютор одновременно осуществляет несколько видов работы: мотивационную, коммуникативную и рефлексивную.

Мотивационная работа заключается в определении уровня мотивации педагога на развитие своего познавательного интереса. Коммуникативная работа направлена на обеспечение обратной связи в группе и её результативности; умения вести диалог. Рефлексивная деятельность тьютора направлена на обеспечение понимания в группе.

- Тьюториал (тьюторский семинар)

Предполагает активное групповое обучение. Это открытое занятие с применением методов интерактивного и интенсивного обучения, направленное на приобретение опыта. Деловые и ролевые игры, групповые дискуссии, тренинги «мозгового штурма».

- Мастер-классы тьютора
- Учебные занятия тьютора
- Дистанционное обучение

Система дистанционного обучения как одна из информационных технологий стала связующим звеном между тьютором и педагогом, обучение через интернет, электронную почту, скайп, будучи индивидуальным по самой своей сути не исключает возможности коммуникации сотрудничества. В центре самостоятельная познавательная деятельность обучаемого. Организация дистанционного обучения – сложный и многоаспектный процесс, предполагающий решение ряда проблем. Но конечный результат оправдывает все затраты: индивидуальный темп, гибкость процесса обучения, эффективная реализация обратной связи. Мобильное обучение тесно связано с дистанционным обучением, отличием является использование мобильных устройств. Мобильный телефон и его функциональные возможности позволяют организовать обучение с использованием адаптированных электронных учебников, учебных курсов и файлов специализированных типов с обучающей информацией – учебные пособия разрабатываются непосредственно для платформ мобильных телефонов.

Консультации тьюторов проходят раз в две недели, заранее определяется тема, круг рассматриваемых вопросов, выбирается тьютор (или несколько тьюторов), форма проведения и приглашаются все желающие педагоги.

Тематика занятий разрабатывается на четверть исходя из анализа анкет, заполненных педагогами. Кроме мультимедийных презентаций на занятиях широко применяются обучающие аудио- и видеоматериалы с последующей проверкой понимания данного материала, апробируется технология QR-кодов.

Работа над собой каждого отдельного педагога – залог успеха всего учебного заведения.

1. Воронов, А. В. Стратегические задачи комплексной информатизации столичного образования / А. В. Воронов // Столичное образование сегодня. – 2007 - № 4. – с. 46-61.
2. Минич, О.А. Информационная культура учителя как средство повышения качества педагогической деятельности в условиях высокотехнологичной образовательной среды /О.А. Минич //Адукацыя і выхаванне - 2009.-№11. – С.60-66.
3. Песоцкий Ю.С. Для обновленной школы нужно готовить современных учителей// Тез. докл. Девятой междунар. конф «Физика в системе современного образования» – СПб., 2007.– С. 38-39.
4. Рогановская, Е.Н. Компьютерная технология обучения в общеобразовательной школе: концепция системного внедрения / Е. Н. Рогановская, Н. М. Рогановский // Веснік адукацыі – 2008. - № 4. – с. 22-27.

Журекенова А. Б.,
Педагогический колледж им. Ж. Досмухамедова
г. Уральск, Республика Казахстан

ОБУЧЕНИЕ ТАЛАНТЛИВЫХ И ОДАРЁННЫХ НА ОСНОВЕ ИНКЛЮЗИВНОГО ПОДХОДА.

А.Б. Журекенова в своем докладе раскрывает особенности нового подхода в обучении для обучения талантливых и одаренных.

Основная идея заключается в выявлении и развитии талантливых и одаренных детей на основе инклюзивного подхода.
Автор приводит примеры из своего опыта работы.

A.B. Zhurekenova reveals the features of the new approach in training for teaching gifted and talented in her report
The basic idea - the identification and development of gifted and talented children on the basis of an inclusive approach.
The author gives examples from his experience.

В.П.Эфроимсон писал, что «общее число общепризнанных гениев, упомянутых в энциклопедиях Европы и США, обычно не превышает 400-500 человек».
По утверждению ученых, даже небольшая страна, например, с 5 миллионами жителей, но добившаяся развития и реализации 10% своих потенциальных гениев и талантов, за полвека опередит в своем движении любую другую, пусть даже в 100 раз более многочисленную страну, которая сохранит в силе существующие барьеры, препятствующие полному развитию и реализации своих потенциально выдающихся людей. Но как часто потенциальный гений оказывается нереализовавшимся! Как часто он лишён даже малейшей возможности воплотить свое творчество в нечто осязаемое! В одном из рассказов Марка Твена некто, попавший в загробный мир, просит показать ему величайшего полководца всех времен и народов. В показанном ему человеке он узнаёт сапожника, жившего на улице по соседству от него и умершего недавно. Но всё правильно - сапожник действительно был бы величайшим полководцем, был бы военным гением, но ему не довелось командовать даже ротой... А великие победители мировой истории были, «по гамбургскому счёту», по сравнению с этим сапожником, лишь более или менее способными, но отнюдь не величайшими.Сегодня новые подходы в обучении особое внимание уделяют созданию условий, обеспечивающих выявление и развитие одаренных детей, реализации их потенциальных возможностей. Работа с одаренными и

талантливыми детьми в процессе преподавания основывается на идее инклюзивного подхода. Инклюзивный подход – это более гибкий подход к преподаванию и обучению для удовлетворения различных потребностей в обучении. При инклюзивном подходе система работы с одаренными детьми означает работу со всеми детьми, то есть речь идет о максимальном развитии умений, навыков, познавательных способностей. Очень часто мы делим своих студентов на три группы, называя их «сильными», «средними» и «слабыми». При этом критерием такого деления считая их способность к обучению и проявление интереса к предметам своего цикла. Но такое деление не соответствует требованиям правильной дифференциации учебного процесса.Для реализации инклюзивного подхода очень важно, чтобы учитель был «талантливым наблюдателем». Он должен, во-первых, сам знать основные критерии дифференциации учащихся. Поэтому, для начала я перелистала необходимую литературу по этому вопросу и обратила внимание на три основных критерия: готовность к обучению, обученность и обучаемость.Я задалась вопросом: учитываю ли я эти критерии дифференциации при своей работе? И честно ответила, что недостаточно. В условиях колледжа, когда один преподаватель одновременно занимается с большой группой студентов, где накопляемость в группе иногда превышает 30 человек, где собраны студенты с различным уровнем обучаемости осуществлять индивидуальный подход к каждому студенту практически невозможно. Тем не менее, работа в этом направлении, конечно же, ведется.Особенности дифференциации студентов заключаются в том, что она осуществляется не за счет того, что одним студентам дают меньше, а другим больше, а в силу того что, предлагая студентам, одинаковый объём материала, мы устанавливаем различные уровни требований к его усвоению. Каждый студент имеет право добровольно и сознательно решать для себя, на каком уровне ему усваивать материал. Именно такой подход позволяет формировать у студентов познавательную потребность, навыки самооценки, планирования и регулирования своей деятельности.Так как, я преподаю в основном у студентов первого курса, при определении готовности к обучению очень важно учитывать психологическую готовность первокурсников, связанную со сменой обстановки. Чтобы больше узнать своих студентов очень важно побеседовать с психологом и кураторами групп и взять себе на заметку студентов с проблемами здоровья, сирот, а также, так называемых, «трудных». Все это в какой-то мере, способствует эффективному планированию последующих уроков с учётом индивидуальных особенностей студентов. Например, при делении на группы теперь стараюсь не сажать вместе «трудных» студентов.По результатам тестовых заданий, выполнения домашнего задания, самостоятельной работы, о степени обученности студентов первых курсов к этому времени у меня тоже уже сложилось представление.

Если обученность является характеристикой актуального развития, то есть того, чем уже располагает ученик, то обучаемость – характеристикой его потенциального развития. С этой точки зрения понятие «обучаемость» близко к понятию «зона ближайшего развития», предложенному Л.С.Выготским. «Учителя, как правило, стремятся к созданию благоприятной среды для достижения максимального успеха в обучении детей. В отношении талантливых и одаренных детей эта задача значительно сложнее и требует продумывания, обсуждения и тщательного планирования». При групповой работе хорошо прослеживается дифференциация по способностям.

Так, при делении на группы нередко использую стратегию «Выбор», согласно которой студенты сами выбирают своего лидера. Эта стратегия способствует определению «сильных», которые помогают мне в организации работы в группах, а также при оценивании.Одаренные студенты чаще всего предпочитают трудиться в одиночку, а групповая работа способствует сплочению коллектива. Сильные студенты берут на себя роль консультанта, объясняя товарищам непонятное в тексте. Это, с одной стороны, усиливает их лидерские задатки, с другой стороны они помогают более слабым подтянуться. Положительным при групповой работе хочу отметить и тот факт, что каждый в группе находит работу, где может себя проявить. Кто-то хорошо рисует, у кого-то проявляется хорошее воображение при составлении ассоциаций, кто-то может

сочинить стихи при защите постера или кластера и т.д.Групповая форма работы также способствует «раскрепощению» слабых и тихих студентов. В этом я не раз убеждалась. Например, студент А., обычно, на моих уроках «скучал», не готовился, часто пропускал занятия. Меня удивило,что при использовании стратегии «Тур по галерее», он вызвался сам в качестве «хозяина» защищать кластер. Хотя при стратегии «Две звезды, одно пожелание» в его адрес прозвучало больше замечаний, я заметила, что он был очень доволен и во время рефлексии в конце занятия он об этом говорил. Также, я отметила для себя, что он перестал пропускать занятия.Таким образом, групповая работа способствует повышению активности студентов,более слабые студенты имеют поддержку от более сильных.

Один из главных признаков самовыражения – творчество учащихся. Они позволяют по-новому построить работу. На своих уроках для развития способностей талантливых студентов предлагаю творческие задания. При этом соблюдается условие добровольности выполнения таких заданий. Так, на уроке «Политическое положение казахского ханства в конце XVII- начале XYIIIвека» группам было предложено творческое задание - создать образ главного героя освободительной борьбы казахского народа против джунгарского нашествия. Студенты подошли к решению этого задания по разному: кто-то нарисовал, кто-то сочинил стихи, третьи показали сценку. Всем было интересно, о чем свидетельствовала и рефлексия в конце занятия. Я сделала для себя вывод об эффективности такой работы, а значит я буду их применять и в будущем, стараться разнообразить стратегии. Уроки с применением ИКТ являются востребованными в современной системе обучения и помогают выявлению талантливых и одаренных. На практике я убедилась, что эффективным методом взаимодействия с одаренными детьми являются индивидуальные занятия с акцентом на самостоятельную работу с материалом.Так, на своих уроках я в качестве творческого задания, индивидуальной работы давала задания по составлению презентаций. Сначала я их знакомила с правилами составления презентаций, а также, требованиями по их защите. Одаренные студенты, как правило, сами просят для индивидуальной работы именно составление презентаций по теме. Трудности они испытывали при защите презентации. Составление и защита презентаций развивает чувство ответственности, самостоятельность, выводит студента на уровень самообразования, самообучения.

Необходимо постоянно нацеливать студентов на правила защиты. На необходимость лаконичного выступления, выдержки времени, умения делать выводы.

Подводя итоги, несмотря на сложность дифференцированного подхода в обучении студентов, хочу отметить, что идеи о внедрении стратегий дифференциации с целью учета потребностей всех студентов, включая одаренных и талантливых, дают свои положительные результаты.

Литература

1. Активные методы преподавания и обучения. www.cpm.kz. 2012 г.
2. Руководство для студента. «Назарбаев Интеллектуальная школа», 2015
3. Руководство для тренера.«Назарбаев Интеллектуальная школа», 2015
4. Эфроимсон В.П., Генетика гениальности, М., «Тайдекс Ко», 2002 г

Чувакова С.И. ,
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

ФОРМИРОВАНИЕ КУЛЬТУРНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ ЛИЧНОСТИ СРЕДСТВАМИ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Данная статья посвящена вопросу развития культурной идентичности личности обучаемого средствами иностранного языка в условиях поликультурного общества. При этом автор рассматривает взаимосвязь культурной идентичности личности с образовательным процессом.

Keywords: cultural identity, socio-cultural space, intercultural communication.
Түйін сөздер: мәдени бірегейлік, кеңістікті, мәдениетаралық қарым-қатынас.

Современный мир сегодня подвержен постоянным изменениям, в числе которых глобализация, ускорение темпов развития общества, интенсивное развитие информационно-коммуникационных технологий, значительное расширение масштабов межкультурного взаимодействия. Таким образом, повышаются требования к поликультурному развитию личности обучаемых.

В современном обществе имеется негативная тенденция к ослаблению внутренних связей молодежи с собственной национальной культурой. В этой связи важной проблемой представляется проблема культурной идентичности, т.е. принадлежности субъекта к определенной культуре, установление и осознание собственного отношения к той или иной культуре, принадлежности к определенному социокультурному пространству, усвоение культурных и духовных ценностей. Все это делает тему данной статья особенно актуальной.

Проблема культурной идентичности самым тесным образом связана с образовательным процессом. Образовательный процесс должен обеспечить постепенное и последовательное вхождение личности в окружающее его социокультурное пространство и постепенное расширение границы сознания индивидом своего места в окружающей культурной среде: учебное социокультурное пространство – региональное социокультурное пространство - национальное социокультурное пространство – глобальное социокультурное пространство. Таким образом, в образовательном процессе необходимо создать такие условия, в которых культурная идентификация личности позволит ей осознать свое место и предназначение не только в рамках своего родного культурного пространства, но и чужого, в том числе глобального мультикультурного социума. [1]

Начиная изучать иностранный язык, обучающийся имеет свой социокультурный опыт, свои культурные традиции. Для успешного межкультурного взаимодействия необходимо, адекватно принимать другую культуру, не теряя своей собственной культурной идентичности, тем самым развивая межкультурную компетенцию. В. В. Сафонова отмечает, что иностранный язык как учебный предмет является инструментом «поликультурного развития личности обучаемых, способствующего осознанию себя как культурноисторического субъекта: осознающего взаимозависимость, целостность мира и необходимость межкультурного сотрудничества народов в решении глобальных проблем человеческой цивилизации; признающего гражданские (включая культурные и языковые) права человека и вступающего за политические свободы; проявляющего готовность и способность к сотрудничеству с другими людьми, движениями, общественными институтами <….>; способного выполнять роль субъекта диалога культур» [2, с. 5]. Современная личность должна овладеть ключевыми компетенциями, обеспечивающими межкультурную коммуникацию и воспитываться в духе культурной толерантности, гордости «своей» культурой и уважения «чужой» культуры.

Реализация этих задач возможна при условии, что образовательный процесс реализуется в поликультурном контексте, в рамках компетентностного подхода. Формирование коммуникативной компетенции неразрывно связано с социокультурными и страноведческими знаниями. Без знания социокультурного фона сформировать коммуникативную компетенцию невозможно. Без этого не может быть практического овладения языком. Культуроведческая направленность обучения иностранному языку обеспечивает реализацию не только общеобразовательных и воспитательных целей, но также вполне конкретных практических целей. Изучение иностранной культуры начинается с изучения языка. Узнавая новую языковую форму, обучаемый открывает для себя ту часть культуры, ту социальную единицу, которая лежит за ним. Процесс изучения иностранной культуры идет от частного – языковых структур - к общему – познанию и пониманию культуры. Однако иностранная культура может быть понята только при сопоставлении с родной культурой, с теми знаниями, которыми уже овладел обучаемый. Культурный барьер может стать реальным фактором, препятствующим взаимопониманию участников коммуникации, и чтобы его преодолеть, необходима подготовка учащихся к реальному общению на иностранном языке.

Г.Д. Томахин в своих исследованиях утверждает, что существует необходимость отбирать и изучать языковые единицы, в которых четко проявляется своеобразие национальной культуры и которые невозможно понять так, как их понимают носители данного языка, и это ощущается во всех случаях общения с представителями других культур, при чтении прессы, публицистики, художественной литературы, просмотре видеофильмов [3].

В число лексических единиц, обладающих выраженной культурной семантикой, Г.Д. Томахин включает:

1) названия реалий, – обозначение явлений, которые характерны для одной культуры и отсутствуют в другой:

– топонимы (географические названия): топонимы могут быть известны за пределами данной страны, но ассоциации, связанные с этими объектами, являются часть национальной культуры и могут быть неизвестны за пределами данной культуры;

– антропонимы (имена людей): в первую очередь это имена исторических и государственных деятелей;

– этнографические реалии: пища, одежда, праздники, транспорт, деньги;

– общественно-политические реалии;

– реалии системы образования;

– реалии, связанные с культурой: театр, кино, литература, музыка, изобразительное искусство.

2) коннотативная лексика, то есть лексика, которая совпадает по значению, но отличается по культурным ассоциациям;

3) фоновая лексика – обозначает явления, которые имеют аналогию в сопоставимой культуре, но имеют различия в национальных особенностях [4].

Для формирования успешного межкультурного взаимодействия необходимо использовать тренировочные упражнения коммуникативного и исследовательского характера. Языковые единицы и грамматические структуры следует отрабатывать в диалоговых ситуациях, максимально приближенных к реальным и характерных для культуры данной страны (например, коммуникация в аэропорту, ресторане, гостинице, магазине, в гостях, и т.д.). Студенты должны получить определённый комплекс социокультурных знаний (по истории, географии, политико-общественным отношениям, образованию, обычаям, спорту, социальной защите, средствам массовой информации).Качество обучения во многом зависит от подобранного страноведческого и лингвострановедческого материала. Актуальная и интересная информация о жизни и быте в странах изучаемого языка, фотографии, схемы, статистика, коммуникативные упражнения, основанные на представленном материале, позволят учебно-методическим комплексам по иностранному языку полностью соответствовать современной образовательной парадигме в нашей стране.

Учебники, которыми мы пользуемся на занятиях, не могут полно отразить актуальный материал ввиду того, что он быстро устаревает. Возникает необходимость привлечения дополнительного материала, отражающего события в нашей стране и за рубежом, а также местный краеведческий материал. Использование материалов периодических изданий, ресурсов Интернета способствует тому, что общение приобретает коммуникативно-мотивированный характер, так как обучаемые с интересом говорят о том, что им близко и понятно, испытывают удовлетворение о того, что могут говорить на иностранном языке об актуальных событиях. Обращение к материалам лингвострановедческого характера приближает иноязычную коммуникацию к личному опыту студентов, позволяет им оперировать в учебной беседе теми фактами и сведениями, с которыми они сталкиваются в повседневной жизни. Знакомясь с иноязычной культурой, студенты постоянно сравнивают её с родной культурой. Традиционно полезными в плане формирования коммуникативной компетенции являются материалы, связанные с историческими, экономическими, социальными фактами. Значимость материалов такой направленности очень высока для становления личности, формирования мировоззрения, выработки социальной позиции.

В контексте культуроориентированного подхода целесообразно использовать на занятиях иностранного языка элементов современных образовательных технологий:

- технологии проблемного обучения,
- технологии интегрированного обучения,
- игровых технологий,
- информационных технологий.

Использование проектной технологии на этапе обобщения позволяет студентам не только собрать материал по заданной теме и представить его в творческой форме (стенгазета, фоторепортаж, компьютерная презентация), но и выработать собственное отношение и выразить свою личную точку зрения на поставленную проблему.

Еще большие возможности по формированию культурной идентичности личности дает педагогу внеучебная деятельность. Проведение олимпиад, устных журналов, организация и проведение деловых и ролевых игр, обсуждений статей, проведение конкурсов творческих работ, выпуск тематических газет стало традиционным в учебно-образовательном процессе нашего учебного заведения.

Обучение иностранному языку является базой и фундаментом языковой и культурной идентичности личности. В процессе приобщения к чужой культуре, в контексте диалога культур обучаемый опирается на познавательные средства своей культуры, привлекаемые для осознания средств чужой культуры, на новые знания о чужой культуре, сформированные в процессе ее познания, и на новые знания о своей культуре, созданные при познании чужой культуры.

Литература

1. Ефремов А. А. Ценности мультикультурного образования с позиций гуманистической и культурной парадигм //Мультикультурное образование и обучение межкультурной коммуникации: Международный сборник статей./ Отв. ред.: В.М. Курицын – Шуя: Изд-во
«Весть» ГОУ ВПО «ШГПУ», 2005 – С. 75-81
2. Сафонова В. В. Изучение языков международного общения в контексте диалога культур и цивилизаций. – Воронеж: ИСТОКИ, 1996 – 237 с.
2012. - № 4 (6) – С. 40-44.
3.Томахин Г.Д. Лингвистические аспекты лингвострановедения // Вопр. языкознания. – 1986. – с. 113-119.
4. Томахин Г.Д. Лингвострановедение: что это такое? // ИЯШ. – 1996. – № 6. – с. 22-27.

Татаринова И.П.
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

ОРГАНИЗАЦИЯ СЕТЕВОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ В УСЛОВИЯХ РЕАЛИЗАЦИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОГАММ ПРОФЕССИЙ И СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ ИЗ СПИСКА «ТОП- 50»

Автор статьи предлагает к обсуждению содержательные компоненты сетевого взаимодействия ПОО в рамках реализации образовательных программ по ТОП-50

Keywords: TOP-50, network interaction, training center of professional qualifications, high-quality educational environment, innovative technology.

Түйін сөздер: ТОП-50, желілік өзара іс-қимыл, оқу орталығы, кәсіби біліктіліктің, сапалы білім беру ортасы, инновациялық технология.

В Концепции национальной образовательной политики РФ подчеркивается, что на социально-экономическое развитие страны значительно влияет развитие современной системы образования. Именно оно призвано обеспечить «каждому человеку возможность формирования индивидуальной образовательной траектории для дальнейшего профессионального, карьерного и личностного роста с использованием современных информационных и коммуникационных технологий».

Послание Президента РФ Федеральному собранию от 4 декабря 2014 года и Стратегия развития системы подготовки рабочих кадров и формирования прикладных квалификаций в Российской Федерации до 2020 года определили векторы развития системы профессионального образования. К числу важнейших задач развития относится задача подготовки кадров по 50 наиболее востребованным и перспективным специальностям и рабочим профессиям в соответствии с международными стандартами и передовыми технологиями.

Несмотря на то, что качество подготовки выпускников СПО обнаруживает положительную динамику, проблемы организационно-педагогических условий, обеспечивающих эффективность формирования профессиональных компетенций и практического опыта обучающихся по основной образовательной программе, слабая рабочая среда профессиональных образовательных организаций, недостаточно высокий уровень готовности педагогов к работе в условиях реализации новых профилей (специализаций), использования новых педагогических технологий, реализации нового инновационного содержания образовательных программ остаются одной из актуальнейших в системе среднего профессионального образования.

Социальный заказ Российского общества на подготовку выпускников СПО по наиболее востребованным на рынке труда новым и перспективным профессиям определяет целый ряд новых целей и задач для профессиональных образовательных организаций. Решение важнейшей задачи, связанной с подготовкой специалистов по ТОП-50, предусматривает реализацию таких основных направлений развития системы СПО как обновление содержания подготовки специалистов, предусматривающего новые виды деятельности и новые условия реализации образовательного процесса, участие в движении World Skills, реализация дуальной системы подготовки специалистов, подготовка педагогических кадров, инклюзивное образование, модернизация учебно-методического обеспечения.

Практика свидетельствует, что столь веерный спектр задач, стоящий перед профессиональной образовательной организацией, осуществляющей подготовку специалистов по ТОП-50, потребует дальнейшего развития сетевых форм общения и взаимодействия как с профессиональными образовательными организациями, так и с предприятиями партнерами. Такое сетевое взаимодействие уже успело

продемонстрировать свою экономичность и эффективность, а на этом фоне - повышение конкурентоспособности ПОО и пополнение трудовых ресурсов предприятий.

Сетевое взаимодействие является сложным механизмом, который базируется на единстве целей ПОО и профильных предприятий в рамках подготовки специалистов по ТОП-50; обеспечивает единую качественную образовательную среду путём объединения усилий как для основного, так и дополнительного образования; повышает эффективность использования ресурсного потенциала в процессе подготовки специалистов, создавая тем самым условия для социальной успешности выпускников.

Сетевое взаимодействие ПОО и предприятий партнеров по реализацииТОП-50 будет отличаться от сегодняшнего иерархического взаимодействия тем, что нормы деятельности будут формироваться внутри сети с ориентацией на реалии деятельности участника, а не задаваться сверху. Таким образом, возникает новая система ориентиров и норм: процесс сетевой стандартизации, стандартизации основных образовательных программ и их организационного обеспечения. Очевидно, что организация сетевого взаимодействия в рамках ТОП-50 потребует серьезного ресурсного обеспечения на всех уровнях: кадрового, программного, технического, управленческого, организационно-правового и финансового.

Основаниями дальнейшего развития горизонтального сетевого взаимодействия ПОО и профильных предприятий в рамках подготовки специалистов по ТОП-50 является совершенствование условий для качественной подготовки специалистов СПО через укрупнение ресурсов в условиях хронического дефицита основных средств; интеграция в глобальные процессы производства; изменение роли государства и содержания его участия в образовании и его управлении; наметившийся переход к полипрофессиональным кооперативным связям.

Сетевое взаимодействие ПОО и профильных предприятий становится в условиях реализации образовательных программ по ТОП-50, так как изменяется ценностно-смысловое содержание деятельности, современной, высокоэффективной инновационной технологией. В значительной степени эта инновационная технология обеспечивает динамичное развитие ПОО за счет сотрудничества по разработке инновационных, отвечающих требованиям современного производства образовательных программ, методического сопровождения учебных дисциплин и профессиональных модулей, контрольно-измерительных материалов, обмена материалами и инновационными разработками между участниками сети.

По своей сути только горизонтальное сетевое взаимодействие ПОО с профильными предприятиями является системой связей, которая при правильной реализации способна обеспечить востребованное на рынке труда качество подготовки специалистов, вариативность образования, открытость ПОО, должное повышение квалификации преподавателей, диалог рынка труда со сферой образования. В этих условиях накопленный ПОО опыт реализации программ по ТОП-50 становится индикатором движения к заданной цели и неким вариантом модели сетевого взаимодействия.

Как свидетельствует наш опыт, именно эффективность сетевого взаимодействия ПОО и предприятий партнеров обеспечивает интеграцию процесса образования и процесса производства; акцентирует внимание на организации взаимопомощи коллег; значительно расширяет границы деятельности, обеспечивая взаимоподдержку; способствует обмену опытом, идеями и технологиями; объединяет кадровые и административные ресурсы.

Однако, несмотря на определенные успехи процессов сетевого горизонтального взаимодействия ПОО и предприятий партнеров, остаются нерешенными ряд важнейших проблем. Они связаны со стандартизацией сетевых программ, которые предполагают определенную самостоятельность обучающегося и должны быть ориентированы на определенные сетевые критерии, которые необходимо затем привести к показателям ПОО; корреляцией сетевой программы с программами профессиональных дисциплин и модулей; технического сопровождения сетевого взаимодействия. Очень слабо

функционирует методический маркетинг, что затрудняет продвижение инновационных методических продуктов и их внедрение, не отработана интерпретация результатов ГИА.

Особое место среди проблем сетевого взаимодействия при реализации программ ТОП-50 занимают нормативно-правовое и финансовое сопровождение. Не найдены еще организационно-правовые формы, которые бы отражали сетевой принцип образовательного процесса при подготовке специалистов по ТОП-50, отсутствует алгоритм реализации сетевого взаимодействия горизонтального ПОО с профильными предприятиями в рамках нормативно-подушевого финансирования.

Рассматривая проблемы горизонтального сетевого взаимодействия ПОО и базовых предприятий на фоне быстро нарастающей динамики устаревания профессиональных компетенций, хотелось бы выделить роль Учебных центров профессиональных квалификаций не только как связующего звена кооперативного взаимодействия и внутрисистемного провайдера СПО, но и как центра коммуникаций социально-профессиональных групп населения региона и Российской Федерации.

Литература

1. http://wiki.saripkro.ru/index.php - доклад «Сетевое взаимодействие инновационных образовательных учреждений»
2. Конаржевский Ю.А. Менеджмент и внутришкольное управление. – М., 2000.
3. Организация сетевого взаимодействия общеобразовательных учреждений, внедряющих инновационные образовательные программы, принимающих участие в конкурсе на государственную поддержку / под ред. Адамского А.И. – М.: Эврика, 2006.
4. Тарасов С.В. Научно-методическое обеспечение образовательного процесса: понятие и содержание // Научно-методическое обеспечение образовательного процесса. СПб., 1998.
5. Чучкевич М.М. Основы управления сетевыми организациями. – М.: Изд-во Института социологии, 1999. – 38 с.*Чучкевич М.М.* Что такое сетевая организация? – М.: Изд-во Института социологии, 1999.
6. Бугрова Н.С. Сетевое взаимодействие в системе повышения квалификации педагогических кадров. Дисс. на соискание уч.степени канд.пед.наук, Омск, 2009.
7. http://www.coitest.ru – сайт Центра образовательных инициатив Омского государственного педагогического университета.

Судденкова Н.В., Тригубова В.С., Евстафьева Ю.А.,
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

СЕТЕВОЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ В ПРАКТИКЕ ПРОФОРИЕНТАЦИОННОЙ РАБОТЫ СРЕДИ СТАРШЕКЛАССНИКОВ

В статье дан анализ понятия «сетевое взаимодействие образовательных организаций». Описаны факторы, влияющие на создание современной системы профориентационной работы со старшеклассниками.

Keyword: educational organizations, personal features, public reguirement.

Түйін сөздер: білім беру ұйымдары, жеке тұлғалық ерекшеліктері, қоғамдық қажеттілік.

Концепция долгосрочного социально-экономического развития Российской Федерации на период до 2020 года предопределяет существенное обновление системы образования Российской Федерации в целом. Одной из приоритетных задач при этом определено создание современной системы профориентационной работы со старшеклассниками. Важность этой проблемы трудно переоценить в виду того, что она является связующим звеном между системой образования и экономической системой страны, а также планами учащихся и их будущим.

Системообразующим фактором при этом являются как рынок труда и занятость, так и общественная потребность в постоянном развитии и совершенствовании личности каждого человека, его социализации. Как свидетельствует практика, на процесс социализации личности влияет веерный спектр субъективных и объективных факторов, связанных с личностными особенностями учащихся, их мотивацией и осознанностью выбора профессии, образовательной средой, психолого-педагогическими условиями образовательной организации.

Таким образом, в современных условиях быстрого устаревания профессий цели профориентационной работы среди молодежи смещаются с выбора профессии на развитие таких личностных качеств как самостоятельность, целеустремленность и ответственность, укрепление способности адаптироваться к преобразованиям в мире профессий. Это предполагает, что у ученика должны быть сформированы умения разбираться в окружающей обстановке и окружающем мире профессий.

Как педагогическая система профориентация представляет собой совокупность средств, способов и форм приобретения, углубления и расширения знаний о профессиях, культуры, воспитания гражданской и нравственной зрелости.

Одним из ведущих путей содействия формированию социальной роли выпускника и реализации его профессионального потенциала в современных условиях с позиции внешнего социума является практическое развитие сетевого взаимодействия образовательных организаций разного уровня, которое является и формой, и механизмом профориентационной работы со старшеклассниками.

Сетевое взаимодействие образовательных организаций по реализации профориентационной работы со старшеклассниками строится на принципах:

- связи профориентации с потребностями общества в кадрах;
- систематичности и преемственности;
- дифференцированного и индивидуального подхода к учащимся;
- оптимального сотрудничества образовательных организаций и общественных молодежных организаций.

При этом оно является способом деятельности, основанном на непрерывном обмене информацией и опытом по всем основным направлениям профориентационной работы: профессиональной информации, профессиональном воспитании и профессиональном консультировании, что способно дать старшеклассникам необходимый практикоориентированный объем знаний о социально-экономических и психофизических характеристиках довольно широкого спектра профессий.

В условиях сети обучающиеся получают возможность воспользоваться образовательными услугами учреждения профессионального образования, что обеспечивает не только более полную реализацию их интересов и познавательных потребностей, но и профессиональную консультацию и информацию, что с успехом обеспечивает соединение основного, дополнительного и самообразования обучающихся на основе профессионального воспитания. При этом реализуются важные функции, связанные с расширением и углублением делового общения, адаптацией личности в новом коллективе, развитием самосознания, активизацией деятельности по расширению связей с внешним миром, обогащением личностного «Я», что и обеспечивает социализацию личности. Главное, мы создаем условия, при которых процесс социализации не сводится к пассивному усвоению индивидом социальных ролей и ценностей, а носит активный характер.

Вполне очевидно, что сотрудничество образовательных организаций на принципиально новой основе сетевого взаимодействия в системе «лицей - школа-академия», обеспечивает целый ряд качественных изменений в профориентационной работе со старшеклассниками и позволяет нам выделить ряд тенденций практикоориентированного развития сетевого взаимодействия образовательных организаций по реализации профориентации старшеклассников.

К ним относятся:

- профессиональная индивидуализация образования;
- практикоориентированное расширение прикладного аспекта школьных знаний;
- выработка гибкой системы кооперации школы и профессионального образования;
- расширение актуального для старшеклассников «информационного поля» современных востребованных профессий;
- корректировка направленности интересов на основе самопознания;
- активное формирование мотивов саморазвития положительного отношения к труду через участие в целенаправленной практической деятельности.

Все это достигается за счет добровольного и незарегламентированного взаимодействия образовательных организаций в рамках сети. Аксиоматично, что сетевое взаимодействие образовательных организаций в значительной степени способствует повышению их устойчивости на образовательном рынке и качеству образовательных услуг: укрепляется связь науки и образования; активизируются научные исследования и инновационная деятельность; расширяются возможности методического менеджмента и рынка методических и маркетинговых услуг; повышается уровень «человеческого капитала» образовательных организаций.

Сетевое взаимодействие обеспечивает также целый ряд социально – экономических эффектов в масштабе города и региона. Это касается создания в Смоленской области предпосылок сетевого взаимодействия регионального масштаба для осуществления профориентационной работы; развития методического сервиса на рынке образовательных услуг; роста кадрового потенциала образовательных организаций, реализации программ и проектов, ставящих перед собой триединую цель образовательного, социального и технологического характера.

Однако педагогическая практика показала, что очевидными выявленными проблемами сетевого взаимодействия образовательных организаций по направлению профориентации являются:

1. Недостаточная готовность участников сетевого взаимодействия принять условия сетевой формы реализации профориентационных программ;
2. Отсутствие правовой базы, организационных и финансовых механизмов сетевого взаимодействия;
3. Значительная дифференциация состояния ресурсов участников сетевого взаимодействия;
4. Неразработанность научно-методического обеспечения сетевых профориентационных программ.

Литература

1. http://wiki.saripkro.ru/index.php - доклад «Сетевое взаимодействие инновационных образовательных учреждений»
2. Конаржевский Ю.А. Менеджмент и внутришкольное управление. – М., 2000.
3. Организация сетевого взаимодействия общеобразовательных учреждений, внедряющих инновационные образовательные программы, принимающих участие в конкурсе на государственную поддержку / под ред. Адамского А.И. – М.: Эврика, 2006.

4. Тарасов С.В. Научно-методическое обеспечение образовательного процесса: понятие и содержание // Научно-методическое обеспечение образовательного процесса. СПб., 1998.
5. Чучкевич М.М. Основы управления сетевыми организациями. – М.: Изд-во Института социологии, 1999. – 38 с.*Чучкевич М.М.* Что такое сетевая организация? – М.: Изд-во Института социологии, 1999.
6. Бугрова Н.С. Сетевое взаимодействие в системе повышения квалификации педагогических кадров. Дисс. на соискание уч.степени канд.пед.наук, Омск, 2009.
7. http://www.coitest.ru – сайт Центра образовательных инициатив Омского государственного педагогического университета.

Савченкова О.А.
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

ДЕМОНСТРАЦИОННЫЙ ЭКЗАМЕН КАК ИННОВАЦИОННЫЙ СПОСОБ ФОРМИРОВАНИЯ И ОЦЕНИВАНИЯ ОБЩИХ И ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ

В статье рассматривается понятие демонстрационный экзамен, комплексный характер оценки, рассматривается демонстрационный экзамен как вид Государственной итоговой аттестации.

Key words: competence-based qualifications, innovative form, state certification
Түйін сөздер: демонстрациялық емтихан, инновациялық нысаны, мемлекеттік қорытынды аттестаттау.

Минобрнауки вводит демонстрационный экзамен в структуру итоговой аттестации выпускников колледжей. Меняется сложившаяся практика, когда по итогам просто пишется дипломная работа или сдается теоретический экзамен. Да, теоретическая часть нужна, но обязательно студент должен продемонстрировать, что он умеет и как он вписывается в те нормативы, которые говорят о том, что он классный специалист международного уровня. Труд специалистов со средним профессиональным образованием является прикладной деятельностью, такой, которую можно продемонстрировать.

В первую очередь, экзамены будут введены в колледжах, которые обучают 50-ти наиболее востребованным в РФ профессиям. Сейчас 50 самых востребованных профессий - это зона интенсивного развития среднего профессионального образования, здесь рассматривается все самое новое, и потом это распространится на другие профессии.

Демонстрационный экзамен – это оценка результатов обучения методом наблюдения за выполнением трудовых действий на рабочем месте, инновационная форма организации практического обучения.

Демонстрационный экзамен может стать инновационной формой получения профессионального образования при условии

- взаимовыгодного сотрудничества компаний и образовательных учреждений;
- уточнения и согласования требований к квалификации (профессиональный стандарт как локальный документ, общие и профессиональные компетенции ФГОС);
- организации обучающего процесса подготовки и проведения демонстрационного экзамена для оценивания и подтверждения квалификации кадров;
- подготовки наставников компаний, членов оценочной комиссии и администраторов демонстрационного экзамена

Методика проведения демонстрационного экзамена и оценки квалификации разработана на основе европейского и финского опыта оценки и признания квалификаций работников компаний. Признание квалификации основывается на подтверждении работодателем и обществом ценности компетенций (опыта, знаний, умений) работника,

сформированных в результате предшествующего обучения и профессиональной деятельности.

В европейской практике основным способом оценки и признания квалификаций был признан демонстрационный экзамен, в российской — квалификационный экзамен. Демонстрационный экзамен проводится с целью оценки и подтверждения квалификации кандидата, необходимой для выполнения работ в одной из областей трудовой деятельности. Чтобы полностью оценить компетенции во всех областях трудовой деятельности и в целом подтвердить квалификацию кандидата, демонстрационный экзамен на рабочем месте проводится поэтапно в продолжительный период времени (от недели до месяца).

Сдача демонстрационного экзамена – это реальная работа и деятельность.

Демонстрационный экзамен сдается путем демонстрации на практике профессионального мастерства, определенного в базовом учебном плане. Профессиональное мастерство оценивают специалисты трудовой жизни и образования.

Комплексный характер оценки кандидата складывается в ходе:

- предварительного собеседования с кандидатом и выявления имеющихся у него компетенций;
- собеседования по портфолио при составлении индивидуального плана обучения;
- обсуждений компетенций и критериев их оценки для подтверждения квалификации;
- собеседования по плану выполнения экзаменационного задания;
- наблюдения за выполнением производственного задания на рабочем месте ;
- собеседования по результатам самооценки кандидата.

Опыт работы зарубежных стран дает возможность предполагать, что демонстрационный экзамен может быть эффективен при реализации программ среднего профессионального образования, профессиональной подготовки, повышения квалификации, переподготовки, при условии наличия заинтересованного работодателя.

Демонстрационный экзамен повышает мотивацию обучающихся и работников, так как меняются подходы в организации обучения, осуществляется переход к самостоятельному обучению на рабочем месте при сопровождении квалифицированных преподавателей и ведущих специалистов предприятий.

Сотрудничество с организациями поможет образовательным организациям уточнить требования к результатам обучения, перечисленным в федеральных государственных образовательных стандартах, обновить образовательные программы для организации процесса обучения и производственной практики на базе организаций. Преподаватели и мастера при подготовке к демонстрационному экзамену пройдут стажировку на рабочем месте в реальных условиях организации, получат возможность повысить квалификацию вместе с работниками организаций и продемонстрировать свои компетенции в реальных условиях производственной деятельности. Полученный опыт можно будет активно использовать при корректировке программ обучения студентов и приблизить профессиональное образование к требованиям современного производственного процесса.

В областном государственном бюджетном профессиональном образовательном учреждении «Смоленская академия профессионального образования» демонстрационный экзамен был опробован в 2016 году на этапе Государственной итоговой аттестации (ГИА). Основу комплексной модели проведения демонстрационного экзамена в рамках ГИА в ОГБПОУ СмолАПО составляет обновленная технология контрольно-оценочной деятельности, которая включает качественную и аналитическую оценку общих и профессиональных компетенций выпускника по всем видам профессиональной деятельности.

Демонстрационный экзамен как вид Государственной итоговой аттестации позволяет провести:

- оценку сформированности профессиональных компетенций в рамках видов профессиональной деятельности в процессе выполнения практического задания;

- оценку сформированности общих компетенций в процессе демонстрации результатов выполнения практического задания.

Комплексная модель проведения демонстрационного экзамена в рамках Государственной итоговой аттестации

1. **Цель:** оценка сформированности профессиональных компетенций в рамках определенного вида профессиональной деятельности.
2. **Критерии и показатели оценки профессиональных компетенций в рамках определенного вида профессиональной деятельности:** 1. Перечень проверяемых профессиональных компетенций. 2. Показатели (действия). 3. Количественное выражение оценки действий в баллах.
3. **Организационно – правовое сопровождение проведение ГИА в форме демонстрационного экзамена**:1. Положение о государственной итоговой аттестации в областном государственном бюджетном профессиональном образовательном учреждении «Смоленская академия профессионального образования» (утв. Приказом № 01 – 213/ 1 от 09 декабря 2015 года); 2. Макет программы государственной итоговой аттестации по программе подготовки специалистов среднего звена по соответствующей специальности и уровню подготовки; 3. Книга протоколов; 4. Инструкция по заполнению книги протоколов; 5. Образцы ведомостей для фиксации результатов выполнения задания в период ГИА в форме демонстрационного экзамена; 6. Образец билета; 7. Образец экзаменационного задания.
4. **Организационно - педагогические условия:** 1. Организационно – правовое сопровождение государственной итоговой аттестации в форме демонстрационного экзамена; 2. Материально – техническое обеспечение проведения государственной аттестации в форме демонстрационного экзамена; 3.Кадровое обеспечение проведения государственной аттестации в форме демонстрационного экзамена.
5. **Субъекты:** 1. Председатель ГЭК – ведущий работодатель; 2. Заместитель председателя ГЭК; 3 . Члены ГЭК - преподаватели профессиональной образовательной организации.
6. **Банк практических экзаменационных заданий:**. 1. практические ситуации, требующие разрешения и оформления соответствующего пакета документов; 2. выполнение конкретных работ; 3. оказание конкретных услуг.
7. **Форма ГИА:** 1. Государственный экзамен в форме демонстрационного экзамена
8. **Субъекты будущей профессиональной деятельности:** студенты – выпускники профессиональной образовательной организации.
9. **Результаты профессиональной деятельности:** сформированность профессиональных компетенций в рамках отдельного вида профессиональной деятельности.

Литература

1. Сборник рабочих материалов проекта 2012 года. Финско-российский проект «ВАЛО: Вклад в развитие современной системы квалификаций 2011 – 2014 гг», Санкт-Петербург, URL: http://valo.nwaip.ru/doc/materiayi/publikacii/sbornik.pdf
2. Демонстрационный экзамен предстоит сдавать выпускникам колледжей URL: http://informatio.ru/~HN6on
3. Стратегия развития системы подготовки рабочих кадров и формирования прикладных квалификаций в Российской Федерации 2013 – 2020 гг. (одобрено Коллегией Минобрнауки России (протокол от 18 июля 2013 г. № ПК – 5 вн)

Панина Н. В.
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

ЭЛЕМЕНТЫ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ

В данной статье рассмотрен вопрос дистанционного обучения в среднем профессиональном учреждении, актуальность внедрения дистанционного обучения в колледжах, преимущества и недостатки данного метода обучения.

Ключевые слова: дистанционное обучение, дифференцированное обучение, самостоятельность, информация, формы дистанционного обучения, дистанционные материалы.

Keywords: distance learning, differentiated instruction, independence, information, forms of distance learning, remote material.

Түйінді сөздер: қашықтықтан оқыту, саралап оқыту, тәуелсіздік, ақпараттық, қашықтықтан оқыту формалары, қашықтан материал.

Введение новых стандартов образования приоритетными направлениями определило формирование предметных и метапредметных компетенций, ведущими из которых являются – исследовательские, коммуникативные, ИКТ компетенции,что влечет за собой формирование такой обучающей среды, которая мотивирует обучающихся самостоятельно искать и обрабатывать информацию, обмениваться ею, то есть ориентироваться в информационном пространстве.

В настоящее время понятие «дистанционное обучение» довольно часто встречается в образовательном процессе. В общем виде под ним понимаются все формы образовательной активности, которые осуществляются без личного контакта учителя и ученика. Теперь, с развитием Интернета, «сохранять дистанцию» стало проще.

К основным потребителям дистанционного обучения в системе образования относятся: обручающиеся, которые не могут по причине болезни, временно или постоянно, посещать учебное заведение; дети с ограниченными возможностями, для которых система дистанционного обучения является основным средством регулярного взаимодействия с учителями и другими учащимися; школьники, уехавшие с родителями за границу, но желающие получить аттестат Российского образца о среднем образовании; учащиеся, живущие в отдаленных от центра районах и желающие обучаться на профильном уровне тому или иному предмету, но не имеющие для этого возможности в традиционной очной форме; ученики малокомплектных школ, в которых нет учителей по отдельным учебным предметам; учащиеся, находящиеся в колонии.

Одним из преимуществ дистанционного обучения (ДО) является реальная возможность наиболее полного учета индивидуальных особенностей обучающихся и их образовательных потребностей при организации учебного процесса, в частности, самостоятельной работы учащихся и создании ситуации успеха для каждого ученика.

К достоинствам дистанционного обучения студентов можно отнести:

информация представлена в различных формах: аудио- видео-, графической информации, схем, чертежей и т. п;

- экономится время поиска информации;
- дифференциация обучения, разделение заданий на уровни сложности, учитывая индивидуальные особенности;
- развитие самостоятельности, которая обусловлена усилением деятельности самообучения, самоконтроля, самооценки;
- повышение мотивации, интереса, познавательной активности за счет разнообразия форм

- большая свобода доступа. Обучающийся имеет возможность доступа через Интернет к электронным курсам из любого места, где есть выход в глобальную информационную сеть;
- гибкость графика обучения;
- возможность учиться по индивидуальному плану согласно собственным потребностям и возможностям;
- возможность обучения на рабочем месте – обучающиеся имеют возможность получать образование без отрыва от работы (при наличии таковой), а также дома, в пути с использованием мобильного Интернета
- возможность изучать те или иные темы, дисциплины, не являющиеся для них профильными;
- возможность ликвидировать пробелы в знаниях или наоборот углубить свои знания в интересующих их областях
- быстрый и объективный анализ знаний студентов и независимая от преподавателя методика оценки знаний;
- возможность консультироваться с преподавателем в ходе обучения;

Существует ряд недостатков дистанционного обучения:

- отсутствие прямого очного общения между обучающимися и преподавателем;
- высокие требования к постановке задачи на обучение, администрированию процесса;
- невозможно определить, автора работ, присланных по сети;
- для дистанционного обучения необходима жесткая самодисциплина, а его результат напрямую зависит от самостоятельности и сознательности учащегося;
- как правило, обучающиеся ощущают недостаток практических занятий. Отсутствует постоянный контроль над обучающимися, который для российского студента является мощным побудительным стимулом.
- высокая трудоемкость разработки курсов дистанционного обучения. Создание 1 часа действительно интерактивного мультимедийного взаимодействия занимает более 1000 часов профессионалов.

Существуют различные формы дистанционного обучения, причем каждая имеет свои особенности:

Таблица 1 – Формы дистанционного обучения

	Традиционная система образования Дисциплинарная модель обучения	**Система дистанционного образования Информационная модель обучения**
Хранители информации:	Книга, пособие, компьютерная программа и т.п.	Базы данных базы знаний справочно-информационные системы экспертные системы книги учебные пособия
Координатор учебного процесса	Отсутствует	Преподаватель
Интерпретатор знания	Преподаватель	Ученик

Работа учителя математики сегодня невозможна без применения различных Интернет-технологий как условиях классно-урочной системы, так и при организации дистанционного консультирования, самостоятельной, проектной и исследовательской деятельности обучающихся.

Решение математических задач вызывает трудности у многих учащихся. Это объясняется, прежде всего, тем, что редко какая либо задача может быть решена с использованием определённой теоремы или формулы.

Например, большинство задач по геометрии требует применения разнообразных теоретических знаний, доказательства утверждений, справедливых лишь при определенном расположении фигуры, применение различных формул. Приобрести навык в решении задач можно, лишь решив достаточно большое их количество, ознакомившись с различными методами, приёмами и подходами.

Времени на уроке на это не хватает, поэтому и возникла необходимость разработать дистанционный курс по некоторым темам математики.

В состав дистанционных материалов входят:

1. Подача теоретического материала:

– урок/лекция,

– мультимедиа,

– описание практической/лабораторной работы,

2. Проверка усвоения подачи материала:

– отчет по практической/лабораторной работе,

– вопросы/задачи к уроку/лекции (домашние задания),

– тесты (для самоконтроля, для оценивания знаний),

– контрольная работа (экзамен) – как в тестовой форме, так и в форме вопросов.

3. Общение учащихся с учителем и между собой:

– вопросы по лекции (off-line) – преподаватель анализирует ответы, оптимизирует подачу материала студентам-слушателям,

– форум,

Из всего сказанного можно сделать вывод, что дистанционный курс позволяет еще более дифференцировать процесс обучения, поддерживать мотивацию обучения, повышает качество подготовки специалистов, эффективность всех форм учебного процесса; учит моделировать учебный процесс, формирует и совершенствует профессиональные компетенции педагога, развивает самостоятельность, ответственность. Таким образом, внедрение дистанционных курсов в процесс обучения создает принципиально новые педагогические инструменты, предоставляя, тем самым, и новые возможности. При этом изменяются функции педагога, и значительно расширяется сектор самостоятельной учебной работы как неотъемлемой части учебного процесса, что особенно актуально в период перехода к федеральным государственным образовательным стандартам нового поколения.

Для повышения, эффективности дистанционного обучения целесообразно дополнить систему контроля системой диагностики.

Литература

1. Ибрагимов, И.М. Информационные технологии и средства дистанционного обучения / И.М. Ибрагимов // - М., 2007. – С. 25-29

2. Максимова О.А. «Методические рекомендации по разработке и проведению дистанционного урока». - Томск, Центр новых образовательных технологий ТГУ, 2005

3. Никуличева Н.В. Информационные технологии и дистанционное обучение // Образовательная политика. Москва, 2007. № 8.

4. Теория и практика дистанционного обучения: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений /Е.С. Полат, М.Ю. Бухаркина, М.В. Моисеева. – М.: Академия, 2004

Лобанова А. В., Шустина С. В.
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

ПРЕПОДАВАНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН ДЛЯ СТУДЕНТОВ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ ТЕХНИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ

Аннотация: в статье рассматриваются особенности преподавания экономических дисциплин для студентов технических специальностей, приведены педагогические технологии, которые позволяют повысить уровень экономической подготовки.

Keywords: innovative educational technologies, the personal focused technologies, information and communicative technologies, technology of projects.

Кілтсөздер: инновациялықтехнологиялар, технология, технологиялар, білім беру технологияларыбағдарланған личностно информациялық-коммуникативсипатталады.

На данный период времени одним из стратегических направлений развития Российской Федерации является модернизация системы образования. В рамках реализации образовательных стандартов нового поколения, которые в большей мере основаны на компетентностном подходе, возрастает роль студента как активного участника образовательного процесса, увеличивается его самостоятельность в поиске информации и нацеленность обучения на приобретение конкретного практического результата.

В настоящее время существует жесткая конкуренция на рынке труда, что предъявляет к выпускнику СПО дополнительные требования. Работодатель хочет видеть не только технически грамотного и профессионально подготовленного выпускника, но и предъявляет высокие требования к его культурной, языковой и экономической грамотности. Вследствие чего необходимость и важность экономической подготовки для студентов технических специальностей не вызывает сомнения. При подготовке студента СПО к профессиональной деятельности наряду со знаниями и умениями, которые заложены в стандартах, он должен сформировать организаторские способности, принимать экономически обоснованные решение и брать ответственность на себя за их выполнение, давать экономическую оценку процессам, которые происходят в профессиональной деятельности. На основе вышеизложенного можно сделать ввод, что формирование экономической компетентности выпускника СПО является одним из актуальных направлений его профессиональной подготовки и лежит в основе адаптации выпускника к меняющейся экономической и профессиональной среде в Российской Федерации[1].

В свою очередь процесс усвоения экономических категорий зависит от ряда показателей: индивидуальных особенностей студента, перспектив получаемой профессии, уровня интереса, необходимости использования экономических категорий при решении профессиональных технических задач. Одной из главных проблем при реализации образовательных стандартов экономических дисциплин у студентов технического профиля является низкая мотивация студента к изучению дисциплины, что обуславливается тем, что основные усилия направляются на изучение специальных дисциплин в рамках профессии, а так же тем, что ряд студентов не осознают потребность работодателя во всесторонне развитом специалисте, который способен не только выполнить свою работы, но и прогнозировать результат своей деятельности с учетом достижения экономической эффективности, повышения производительности труда, что невозможно без экономических знаний [2].

Вследствие этого особую роль в образовательном процессе играет повышение мотивации студента, что возможно обеспечить за счет применения инновационных технологий обучений. В результате применения нетрадиционных образовательных технологий изменяется характер распространения и приобретения знаний студентами,

данные технологии позволяют расширять и углублять содержание преподаваемых дисциплин, а так же обеспечить более быстрое усвоение знаний.

В группу инновационных технологий входят такие как информационно-коммуникативные технологии, технология личностно-ориентированного обучения, проектной работы, здоровьесберегающие и другие. Использование нетрадиционных технологий основано на применение информационных технологий и современных достижений науки, что так же повышение уровень требований к личности педагога. Инновационные образовательные технологии позволяют повысить мотивацию студента к изучению дисциплины, осуществлять образовательный процесс в интерактивной форме, приблизить образовательный процесс к практической стороне жизнедеятельности, за счет развития навыков коммуникации, стрессоустойчивости, адаптации к меняющимся условиям, урегулированию конфликтов.

В связи с тем, что одно из направлений экономического развития это использование необходимой информации, ключевое место в образовательном процессе занимает применение информационно-коммуникативных технологий. Применение информационно-коммуникативных технологий позволяет расширять доступ к образованию для всех желающих, более быстро обновлять содержание дисциплины, сделать теоретические экономические знания более наглядными, представлять взаимосвязь между происходящими явлениями в экономической жизни общества в виде таблиц и структурно-логических схем. Наглядное представление теоретического материала способствует развитию памяти и является более доступным для восприятия. Проведение уроков экономических дисциплин с использованием видеоматериала, презентаций и обучающихся фильмов является мощным стимулом к обучению. Посредством таких уроков активизируются психические процессы студентов: восприятие, внимание, память, мышление; гораздо активнее и быстрее происходит возбуждение познавательного интереса. Таким образом, применение ИКТ в совокупности с правильно подобранными технологиями обучения, создают необходимый уровень качества обучения, вариативности, дифференциации и индивидуализации обучения [3].

Так же в рамках реализации образовательного процесса при преподавании экономических дисциплин для технических специальностей имеют личностно-ориентированные технологии, которые находят свое отражение в индивидуальной и групповой работе, проведении дискуссий, защите проектов.Реализовать требования образовательного стандарта в рамках преподавания экономических дисциплин так же помогает технология проектного обучения, в виде составления бизнес-плана. Данная технология позволит применить на практики методику управления материальными, финансовыми и трудовыми ресурсами, оценить эффективность их использования, планировать производственную деятельность предприятия, составить организационную и производственную структуру хозяйствующего субъекта, использовать основные принципы маркетинга и менеджмента в деятельности предприятия, обозначить пути экономии производственных ресурсов, использовать энергосберегающие и материалосберегающие технологии. Так же данная технология позволяет студентам развивать предпринимательскую компетенцию и оценивать собственные силы и возможность для открытия своего бизнеса.

Проблема мотивации к обучению так же решается за счет применения такой технологии как деловые игры, применение данной технологии позволяет сделать образовательный процесс максимально практикоориентированным и развивать общие компетенции, такие как выбирать методы и способы решения профессиональных задач, принимать решения в нестандартных и стандартных ситуациях, брать на себя за них ответственность. Деловая игра является коллективным методом обучения, что позволяет развивать коммуникативные навыки и использовать информационные технологии, а так же развивать экономическую речевую культуру, что является неотъемлемой часть современного грамотного специалиста.

Наряду с применение инновационных форм обучения высокий положительный результат демонстрирует применение и традиционных форм обучения, таких как

проблемные лекции, в которых материал подаются как разнообразие различных точек и комплекс проблем, что способствует развитию критического мышления. Проблемные лекции предполагают самостоятельный поиск информации студентом, развивают мыслительные способности, формируют мотивацию к достижению успеха, что в свою очередь позволяет лучше усвоить полученные знания. Тем не менее, данная форма проведения занятия не лишена и недостатков таких как, обеспечивается только минимальная связь между педагогом и аудиторией, чем больше аудитория тем меньше влияние педагога на каждого конкретного студента, без обладания необходимыми техническими средствами проведение интересной лекции становится почти невозможным. Наряду с учебными занятиями широкое применение в образовательном процессе находят такие элементы внеаудиторной работы как участие в конкурсах, олимпиадах, научно-практических конференциях, студенческих научных обществах. Системное проведение студенческих научно-практических конференций направлено на расширение и закрепление полученных знаний и в процессе подготовке выступления на научно-практической конференции студент развивает такие умения как работа с литературой, анализ и подбор необходимой информации, логичное и аргументированное изложение своих мыслей, объективная оценка своих достижений.

Основными предпосылками для внедрения инновационных образовательных технологий в процесс преподавания экономических дисциплин является использование мультимедийных средств обучения, потребности современного общества, переход на новые образовательные стандарты, желание преподавателя развиваться и самосовершенствоваться. В то же время существует и ряд факторов, которые препятствуют внедрению нетрадиционных технологий в образовательный процесс, к основным из которых относятся: низкая мотивация самого преподавателя, связанная с профессиональным выгоранием;нехватки времени преподавателя, в связи с его большой загруженностью;отсутствие или недостаток знаний в данной области у преподавателя;приверженность традиционным методам и формам обучения;пассивность студенческой аудитории;приоритет научно-исследовательской работы, над учебно-методической работой.

На основе выше изложенного, можно сделать вывод, что оптимальным является сочетание традиционных и инновационных образовательных технологий, которые опираются на экспериментальные методики в зависимости от контингента студентов.

Литература

1. Закирова Е.Ю. Экономическая подготовка студентов технических специальностей, как основа обеспечения их конкурентоспособности на региональном рынке труда. Современные проблемы социально-гуманитарных наук. 2016. № 1 (3). С. 29-31.

2. Манукян М. К. Формирование экономической компетентности у студентов технических ссузов :Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 Москва, 2006 154 с. РГБ ОД, 61:06-13/2504

3. Яковлева Т.Г. Значение инновационных технологий в преподавании специальных дисциплин. Режим доступа: https://refdb.ru/look/1809073.html (дата обращения 19.01.2017)

Иванова О.М., Лазарева И.Ю.
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

ПСИХОЛОГИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ В ОБЛАСТИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА

Встатье раскрывается необходимость психологического сопровождения профессионального обучения обусловленая социальными изменениями, многочисленными и динамическими переменами, которые влияют и изменяют поведенческие и личностные характеристики людей при создании и ведении бизнеса.

Keywords: business, professional education, sychological support of professional training, training, Psychological education, collectivity

Кілт сөздер: бизнес, кәсіптікбілімберу, sychological сүйемелдеукәсібидаярлау, оқыт, психологиялықбілім,ұжым

Предпринимательство, без сомнения, занимает центральное место в современном обществе. Ведь именно предприниматель является опорой и гарантом стабильности и устойчивого развития, как государства, так и гражданского общества; как экономической, так и политической жизни его граждан.

По своей сущности малый бизнес представляет собой проявление личной инициативы человека, который проецирует в социально-экономическую среду свой личностный потенциал, воплощенный в конкретный вид деятельности. Человеческий фактор, в эффективном развитии предпринимательства в малом бизнесе становится определяющим. Понимание значимости и экономической эффективности предпринимательства, прослеживается в наметившейся в последнее время положительной тенденции населения в отношении к предпринимательской деятельности, порождает массовый интерес к этому способу хозяйствования. Анализ психологических исследований показывает, что от 33,6% до 55,1% взрослой части населения хотели бы заняться предпринимательской деятельностью, среди молодежи (старшеклассников и студентов) число желающих создать свой бизнес достигает 89,7%.

Во многих зарубежных образовательных учреждениях студенческое предпринимательство является естественным хорошо отлаженным процессом. В данных образовательных учреждениях с давних пор сформировано понимание того, что предпринимательство есть одно из наиболее привлекательных направлений для карьерного роста будущих специалистов[3].

Профессиональное образование изменяется в соответствии с новыми требованиями реформируемого общества. Необходимость психологического сопровождения профессионального обучения обусловлена социальными изменениями, многочисленными и динамическими переменами, которые влияют и изменяют поведенческие и личностные характеристики людей: социальное расслоение, снижение социальной защищенности, потеря перспектив и изменение самооценки и многое другое порождают проблемы, которые деформируют личность человека, что необходимо сопровождать в профессии и жизни [3].

С другой стороны, в современных условиях крайне необходимо деятельность образовательных учреждений соотносить с наиболее востребованными в современных социально-экономических условиях тенденциями развития общества и организовать всестороннюю подготовку учащихся к эффективной деятельности в заданных условиях среды. Вместе с тем, современная система профессионального образования, формирующая основной костяк предпринимателей малого бизнеса, не располагает достаточной теоретической и методологической базой для психологической подготовки

учащихся к предпринимательской деятельности в сфере малого бизнеса. При таком подходе психологическая подготовка молодежи к предпринимательской деятельности становиться актуальной задачей науки, образования и социальной практики.

Актуальность развития предпринимательства на базе образовательных учреждений сегодня является неоспоримой. Понимание того, что драйверами инновационного развития малого бизнеса, прежде всего, могут стать обучающиеся и выпускники. Немаловажным здесь является и установка государственной политики в сфере образования о выпуске образовательными учреждениями готовых предпринимаелей. Целевая установка предполагает, что доля предпринимателей в общем числе выпускников образовательного учреждения должна составлять 2-4%. Также сегодня активно внедряются различные конкурсы и гранты наразвитие проектов; происходит постепенное совершенствование законодательства, направленного на создание благоприятных условий для эффективного развития малого и среднего бизнеса.

Необходимость организации профессиональной и психологической подготовки личности к предпринимательской деятельности в сфере малого бизнеса и отсутствие необходимой психолого-педагогической базы (теоретических, методологических и практических знаний) по формированию профессиональной и психологической готовности личности к предпринимательской деятельности сфере малого бизнеса является тем противоречием.

Проблема формирования готовности студентов к профессиональной деятельности в современных условиях становится все более актуальной. Современная экономика остро нуждается в специалистах, организующих и проводящих «комплекс научных, технологических, организационных, финансовых и коммерческих мероприятий, направленных на коммерциализацию накопленных знаний, технологий и оборудования» готовых грамотно и самостоятельно принимать решения и нести ответственность за их проведение в жизнь, способных успешно и эффективно находить и реализовывать себя в изменяющихся социально-экономических условиях в плане поиска, планирования, выбора и устройства своей карьеры [1].

Соответствовать данным требованиям невозможно без психологической готовности к профессиональной деятельности. Психологическая готовность к профессиональной деятельности сегодня стала рассматриваться и как личностный ресурс субъекта труда. Следовательно, формированию психологической готовности к профессиональной деятельности должно уделяться пристальное внимание на этапе профессионального обучения.

Одним из основных принципов предпринимательской подготовки является выявление и развитие способностей к осуществлению предпринимательской деятельности. Именно психологический компонент: мотивация, умение работать в команде, установки, волевые качества и другие личностные параметры определяют: станет человек предпринимателем или нет. Отсюда очевидна необходимость и актуальность создания программы психологического сопровождения профессиональной деятельности студентов в области предпринимательства (психологический тренинг).

В систему психологического сопровождения профессиональной деятельности студентов в области предпринимательства входят:

- психологическое просвещение, что способствует повышению уровня психологической культуры студентов. Психологическое просвещение студентов осуществляется в ходе усвоения учебных дисциплин «Психология общения», «Конфликтология» «Управленческая психология». Для придания осознанности восприятия, понимания и использования психологических знаний в сфере предпринимательства, преподавателями психологии и экономики, были разработаны бинарные лекций по темам«Психология деятельности» и «Психология личности». На лекциях предусматривается обсуждение не только общих вопросов деятельности и личности человека, но и предпринимательской деятельности как вида экономической активности и личности предпринимателя [2].

-психологический тренинг по формированию психологической готовности к предпринимательской деятельности. Предусматривается проведение тренинга с использованием упражнений направленных на формирование доверия и энергии единства в команде, на развитие волевых качеств и уверенности в себе.

Содержательная работа тренинга начинается с группового обсуждения командной работы, личностных качеств которые необходимы всем, кто хочет строить отношения с другими на основе взаимного уважения, коммуникации и сотрудничества. После обсуждения участникам предлагаются следующие упражнения[4].

Упражнения тренинга предполагают формирование у обучающихся психологической готовности по слудующим направлениям:

- разрушение пространственных барьеров между участниками в команде, обучение координации совместных действий и уверенному поведению в необычной ситуации.
- выявление преимуществ открытого общения важности командной работы;
- активизация участников команды к творческому решению поставленной перед ними проблемы, формирование сплоченности, взаимного доверия и командного духа;
- стимуляция групповой сплоченности, снятие эмоционального напряжения;
- тренировка решительности, умения интуитивно понимать намерения других людей и координировать с ними свои действия;
- отработка навыка говорить на языке «покупателя» о его потребностяхпродемонстрировать важность внешнего вида в процессе взамодействи.

Таким образом, можно сказать, что необходимым условием успешности предпринимательской деятельности является наличие специфических личностных и профессиональных качеств, без которых деятельность предпринимателя чаще всего не может быть успешной. Не случайно представленный тренинг позволяет сформировать соответствующую профессиональную и психологическую подготовку личности к предпринимательской деятельностью в сфере малого бизнеса. В силу динамичной изменчивости современного общества, требования среды к контингенту предпринимателей задействованных в сфере малого бизнеса подвержены постоянному обновлению, что беспрерывно усиливает роль системы профессиональной и психологической подготовки кадров.

Сегодня в условиях развития инновационной экономики России одной из важнейших задач является развитие предпринимательства в высших учебных заведениях. В обществе происходит постепенное изменение отношения к занятию предпринимательской деятельностью в положительную сторону. Так же меняется отношение к предпринимательству и среди молодежи.

Литература

1. Зеер, Э.Ф. Психология профессий: Учебное пособие /Э.Ф.Зеер.–2-е изд., перераб., доп.–М.:Академический Проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2010.- 336 с.
2. Галиуллин Р.Ф. Развитие предпринимательства в ВУЗах России: Вестник Удмуртского университета: Экономика и право, 2015. Т. 25, вып. 3
3. Урванцева С.Е. Компетенции и технологии предпринимательского образования / С.Е.Урванцева. – Экономика в школе.- 2011.- №2.- С.42
4. Щербатых Ю.В. Психология предпринимательства и бизнеса: учебное пособие / Ю.В.Щербатых. – СПб.: Питер, 2013. – 304 с.

Кравцова Ж.О.
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

МНОГОЯЗЫЧНАЯ КОММУНИКАЦИЯ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ КОНЦЕПТОСФЕРЫ БУДУЩЕГО СПЕЦИАЛИСТ

Данная статья посвящена актуальным проблемам многоязычной коммуникации. В статье раскрыты аспекты, указывающие на возрастание роли языкового образования в общем процессе профессиональной подготовки, что становится показателем конкурентоспособности, успешности в трудоустройстве, социальной и профессиональной мобильности. В статье рассмотрены содержательные характеристики коммуникативной креативности и ее особенности в межкультурной коммуникации, определена роль культурно-языковой интуиции как педагогического условия, позволяющего эффективно развивать коммуникативное творчество в процессе межкультурного взаимодействия.

Keywords: multilingual communication, competitiveness, language education, social and culturological values, information resource, educational practice.

Түйін сөздер: көптілдік коммуникация, бәсекеге қабілеттілігін арттыру, тілдік білім беру, әлеуметтік және мәдени құндылықтарға, ақпараттық ресурс, білім беру тәжірибесі.

Сегодня профессиональная деятельность большинства выпускников российских профессиональных учебных заведений осуществляется в поликультурном пространстве и непосредственно реализуется в условиях многоязычной коммуникации. Высокий уровень владения коммуникацией как на родном, так и на иностранном языке обеспечивает выпускникам не только полноценное и продуктивное взаимодействие в реальном профессиональном общении, но и становится показателем конкурентоспособности, успешности в трудоустройстве, социальной и профессиональной мобильности. В данном контексте возрастает роль и значение языкового образования в общем процессе профессиональной подготовки. В соответствии с современными потребностями межкультурной коммуникации актуальной является задача реализации познавательного, развивающего и воспитательного потенциала обучения языку. Так как посредством иноязычной коммуникации транслируется большой объем социально и профессионально значимой информации, которую нельзя получить на родном языке, необходимо скорректировать процесс обучения, чтобы повысить результативность формирования (тезаурусного) лингвокогнитивного уровня владения языком. Именно на этом уровне осуществляется формирование представлений об иноязычных «особенностях культуры и общественной жизни данного человеческого коллектива отразившееся в специфических чертах данного языка» [1, с. 57]. Именно на «тезаурусном уровне в качестве единиц следуют обобщенные понятия, крупные концепты, идеи. Отношения между этими единицами выстраиваются в достаточно строгую, иерархическую систему, в непрямой степени отражающую структуру мира» [2, с. 52].Опираясь на данное положение, можно говорить о том, что у каждого индивидуума в процессе его развития вырабатываются идеи, концепты, которые отражают его видение картины мира. В его сознании они представлены как некая иерархия – система социальных и культурологических ценностей, сформировавшихся в конкретных условиях социального опыта и профессиональной деятельности. Подчеркнем, что«речь не есть просто вербализация, подыскивание и подклеивание словесных ярлычков к мыслительным сущностям –это творческая интеллектуальная деятельность» [3], поэтому она тесно связана с интеллектуальной сферой личности, познавательной деятельностью человека. Соответственно концептосфера современного специалиста отражается в тезаурусе, так как тезаурус определенной области профессиональной деятельности выражает знания, способы действия, представления, ценностные ориентации, нормы, а также опыт и результаты этой

профессиональной деятельности. В этом случае в обучении иностранному языку реализуются все функции профессионального общения: эмотивная, конативная, фактическая, метаязыковая (т.е.кодова, восполняющая пробелы в знаниях, умениях, навыках общения), референтная, поведенческая, включающая стилевую и стилистическую, связанную с формой высказывания, что создает единые цели видения и взаимодействия в деловых контактах в контексте профессионального общения.

Овладение иностранным языком увеличивает для получателя информации (студента) поток информации извне, интеллектуальный багаж профессионала. Прагматически-профессиональная компетенция за счет такой ее составляющей, как овладение иностранным языком, приобретает новые качественные характеристики коммуникативного взаимодействия, такие как автокоммуникативная, при этом увеличивается качество самоанализа, рефлексии, интроспекции в межгрупповых, межсоциумных, личностно групповых, внутригрупповых, личностно-социумных, общественно-групповых, макрокоммуникативных, межэтнических, межгосударственных ситуациях общения. Констатируется тенденция интенсивного роста потока информации и ее активного личностного присвоения, устанавливаются профессионально значимые как для обучения, так и для будущей профессиональной деятельности связи, формируется всесторонняя, комплексная, диалектически взаимосвязанная система профессиональных знаний, умений и навыков. Выделенный как мотивационно-деятельностная основа иноязычной профессионально ориентированной речевой деятельности тезаурус по любой из предметно-образовательных областей оптимально представляет собой необходимый и достаточный понятийно-терминологический лексический минимум. При этом каждая приведенная лексема или словосочетание называют общие, предметные, межпредметные дидактические единицы профессионального блока, обеспечивающие профессионально направленное развитие студента. В таком тезаурусе выдержан принцип базового представления материала, экономно отражающего важный, существенный лексический материал, отделяющий его от второстепенного.

Минимизация тезауруса, полный учет возможностей лексико-семантической работы придают работе комфортность и формируют педагогическую подборку материала. Таким образом, тезаурус любой предметно образовательной области выполняет в обучении две важные функции: во-первых, тезаурус является средством формирования системной лексической основы профессиональной информации. Во-вторых, становится информативным каналом, обеспечивающим создание для студента информативной среды по конкретной специальности.

Тезаурус определенной предметно-образовательной области проецируется на когнитивную сферу студента, не позволяет игнорировать профессиональные интересы, убеждает в необходимости увеличивать поток профессионально значимой информации, имеет ключевое значение для всех организационных моментов обучения. Работая с тезаурусом (перевод на английский и русский языки), студент осознает общность и зависимость одной культуры от другой (английской и русской); равноправность в профессиональном общении разноязыких субъектов. Важно при этом отметить осознание и понимание студентом ценности обеих культур в их сравнении и сопоставлении, искреннее желание перенять профессиональный опыт и безвозмездно передать свой, что обеспечивает взаимопонимание, основанное на взаимоуважении, на признании приоритета чужих ценностей и констатации приоритета своих. Такой педагогический проект в овладении иностранным языком психологически комфортен. Студент на основе взаимопонимания и доверия открыт к сотрудничеству, к содеятельности, координации общих усилий к профессиональным достижениям. В этом случае общающимся проще принять чужой менталитет. В таких педагогических условиях: а) предмет общения становится личностно и профессионально значим; б) проявляется отношение заинтересованности; в) общающиеся стороны более свободно снимают языковые барьеры, нет языкового дискомфорта в общении, большую роль играют невербальные средства общения, особенно в письменной речи: фотографии, рисунки, схемы, карты, планы, графики, диаграммы, математическая, техническая, бытовая символика. База реализации

тезауруса – это создание минимумов разного назначения: целевых, этапных, уровневых, градационных. Например, лексического минимума по стилевому и жанровому своеобразию профессионально ориентированных (профильных) текстов. На его основе далее создаются учебные терминологические словари, грамматический минимум, в формировании которых реализован принцип асимметричной для данной сферы и среды грамматики. Манипулируя содержанием тезауруса на занятиях по иностранному языку, студент вовлечен в инофоновую информативную среду, у него формируется стойкий мотивационный комплекс к профессиональному общению, так как информационный ресурс тезауруса ориентирован на актуализацию профессионально значимой чужой культуры профессиональной деятельности. Он знает, о чем может читать, о чем будет писать и что может сказать. Соответственно профессиональные тексты, в которых использован отобранный тезаурус, отражающий концептосферу будущего специалиста, отвечают таким характеристикам, как гуманистическая (человек есть мера всех вещей); экологическая (культура должна учить человека жить в рамках природных механизмов, не использовать научно-технический прогресс в ущерб жизни человека на планете); развивающая (наступательное, виткообразное присвоение профессиональных знаний, умений, навыков); аксиологическая (общечеловеческие ценности, их прогрессивное влияние на развитие общества); технологическая (тексты, информация связаны с развитием операционных умений и навыков во всех видах деятельности, они сообщают об инновациях в предметных областях и профессиональных сферах и средах).Все это в целом позволяет студенту: а) выражать речи понятия, идеи, концепты своей будущей профессиональной деятельности; б) получать новые знания по предмету своей профессиональной деятельности через язык, через процессы говорения и понимания, чтения в ходе обучения иноязычной коммуникации. Организация формирования тезаурусного уровня развития когнитивной сферы личности студента должна осуществляться в соответствии со следующими принципами: педагогическое обеспечение личностного включения студента в учебную деятельность; последовательное моделирование в учебной работе студентов целостного содержания, форм и условий профессиональной деятельности специалистов; проблемность содержания обучения и процесса его развертывания в образовательной практике; ведущая роль совместной деятельности, межличностного взаимодействия и диалогического общения субъектов образовательного процесса (преподавателя и студентов, студентов между собой); педагогически обоснованное сочетание новых и традиционных педагогических технологий; единство обучения и воспитания личности будущего специалиста. При этом в организации иноязычной коммуникации как условия формирования профессионально ориентированной личности студента необходимо:– четкое планирование целей формирования и диагностичности, т.е. корректно-измеримого представления понятий, операций, деятельности студентов как ожидаемого результата обучения.

Таким образом, формирование тезаурусного (лингвокогнитивного) уровня развития студента обеспечивает готовность личности к межкультурному взаимодействию не только на уровне употребления значений слов и словосочетаний, но и на уровне смыслов с учетом культурных особенностей, ценностных ориентаций и ментальных свойств определенной профессиональной общности, результатов деятельности, образующих собой концептосферу специалиста. Соответственно формирование тезаурусного уровня развития является профессионально значимым.

Литература

1.Гулова Е. К.Использование дискуссионного метода для формирования аргументативной компетенции при обучении иностранному языку// Инновации в образовании.2014.№10

2. Davies D., Jindal - Snape D., Collier C., Digby R., Hay P., Howe A. Creative learning environments in education: a systematic literature review // Thinking Skills and Creativity. 2013.Vol8(April).

3. Невмержицкая Е.В.Система дескрипторов умений и результаты обучения по новой образовательной программе дисциплины ""Иностранный язык"" // Среднее профессиональное образование. - 2013. - №10 : журнал.- С. 19-22
4. Решетникова Ю.Л. Формирование профессиональной компетентности (коммуникативный аспект)// Среднее профессиональное образование. - 2012. - № 1 : журнал.- С. 28-30"
5. Федорова Н.Я. Кооперативный опрос как метод переработки информации на уроках иностранного языка // Среднее профессиональное образование. - 2012. - № 9 : журнал.- С. 19-20"

Азаренкова Н.В.
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

ПРИМЕНЕНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ

В статье рассматриваются инновационные образовательные технологии, применяемые в учебном заведении для повышения качества подготовки будущих специалистов

Keywords: educational technology, innovative teaching techniques, critical thinking, technology, project learning, case method.

Түйінді сөздер: білім беру технологиясы, инновациялық оқыту әдісі, сыни ойлау, технология, жоба оқыту, кейс әдісі.

В условиях современного образования система обучения переживает сложный период, связанный с изменением целей образования, разработкой Федерального государственного образовательного стандарта нового поколения, построенного на компетентностном подходе.

Для повышения качества подготовки специалистов требуется совершенствование технологий, методов и форм обучения, которые повышают эффективность использования возможностей обучающих и развивают ресурсы образовательной среды. В соответствии с требованиями к реализации основных профессиональных образовательных программ, образовательное учреждение должно предусматривать использование активных и интерактивных форм проведения учебных занятий в сочетании с внеаудиторной работой для развития общих и профессиональных компетенций обучающихся. Выпускник должен обладать определенными качествами личности, в частности:

– гибко адаптироваться в меняющихся жизненных ситуациях, самостоятельно приобретая необходимые знания, умело применяя их на практике для решения разнообразных проблем, чтобы на протяжении всей жизни иметь возможность найти в ней свое место;
– самостоятельно критически мыслить, уметь увидеть возникающие в реальном мире трудности и искать пути рационального их преодоления, используя современные технологии;
– четко осознавать, где и каким образом приобретаемые ими знания могут быть применены в окружающей действительности;
– быть способными генерировать новые идеи, творчески мыслить;
– грамотно работать с информацией (уметь собирать необходимые факты, анализировать их, выдвигать гипотезы решения проблемформулировать аргументированные выводы и на их основе выявлять и решать новые проблемы).

Сущность используемых в образовании педагогических технологий наиболее точно отражает процессуальный подход, определяющий данный феномен как системный способ построения педагогического процесса в определенной последовательности действий, операций и процедур, обеспечивающих достижение диагностируемого и прогнозируемого результата [1].

Технология обучения – вариативная, дидактическая составляющая педагогической технологии, способ реализации содержания обучения, предусмотренного учебными программами. Технология обучения представляет собой систему форм, методов, приемов и средств обучения, обеспечивающую наиболее эффективное достижение поставленных целей [2].

Преимущества применения образовательных технологий состоят в том, что меняются функции преподавателя и студента, преподаватель становится консультантом, а студентам предоставляется большая самостоятельность в выборе путей усвоения учебного материала. Образовательные технологии дают широкие возможности дифференциации и индивидуализации учебной деятельности [3].

Инновационными технологиями обучения, направленными на развитие общих и профессиональных компетенций обучения являются проектно-исследовательская технология, технология развития критического мышления, кейс-технология, технология портфолио, технология учебных вопросов, модульно-рейтинговая система обучения, информационно-коммуникационные технологии и другие. Данные педагогические технологии в сочетании с лекционно-семинарской методикой обучения оптимально обеспечивают достижение целей профессионального образования и повышение его качества. Компетентностно-ориентированные педагогические технологии являются инновационными, так как соответствуют целям инновационных преобразований: посредством их использования в образовательный процесс внедряются новшества, способствующие решению стратегических задач социально-экономического развития общества [1].

Критическое мышление означает разумное рассмотрение разнообразия подходов с тем, чтобы выносить обоснованные суждения и решения. Ориентация на критическое мышление предполагает, что ничто не принимается на веру. Каждый студент, невзирая на авторитеты, вырабатывает свое мнение в контексте учебной программы. Критическое мышление – это способность ставить новые вопросы, вырабатывать разнообразные аргументы, принимать независимые продуманные решения. Цель технологии – обеспечить развитие критического мышления посредством интерактивного включения учащихся в образовательный процесс.

Критическое мышление: способствует взаимоуважению партнеров, пониманию и продуктивному взаимодействию между людьми; облегчает понимание различных «взглядов на мир»; позволяет учащимся использовать свои знания для наполнения смыслом ситуаций с высоким уровнем неопределенности, создавать базу для новых типов человеческой деятельности.

В основу технологии положен базовый дидактический цикл, состоящий из трёх этапов (стадий): первая стадия – «вызова», во время которой у учащихся активизируются имевшиеся ранее знания, пробуждается интерес к теме, определяются цели изучения предстоящего учебного материала. Вторая стадия – «осмысления» - содержательная, в ходе которой и происходит непосредственная работа студента с текстом, причём работа направленная, осмысленная. При этом понятие «текст» трактуется весьма широко: это и письменный текст, и речь преподавателя, и видео материал. Третья стадия – стадия «рефлексии» - размышления. На этом этапе студент формирует личностное отношение к тексту и фиксирует его или с помощью собственного текста, или своей позиции в дискуссии. Именно здесь происходит активное переосмысление собственных представлений с учётом вновь приобретённых знаний. Формы урока по технологии критического мышления отличаются от уроков в традиционном обучении. Обучающиеся не сидят пассивно, слушая преподавателя, а становятся главными действующими лицами урока. Роль преподавателя в основном координирующая. Популярным методом демонстрации процесса мышления является графическая организация материала.

Цель проектного обучения состоит в том, чтобы создать условия, при которых студенты: самостоятельно и охотно приобретают недостающие знания из разных источников; учатся пользоваться приобретенными знаниями для решения познавательных и практических задач; приобретают коммуникативные умения, работая в различных

группах; развивают у себя исследовательские умения (умения выявления проблем, сбора информации, наблюдения, проведения эксперимента, анализа, построения гипотез, обобщения); развивают системное мышление.

Критериями оценки является достижение и цели проекта, и достижение надпредметных целей, которые обеспечивают проектное обучение.

Критерии оценки результатов проектной деятельности учеников:

– владение способами познавательной деятельности;
– умение использовать различные источники информации, методы исследования;
– коммуникативные и адаптивные качества: умение работать в сотрудничестве, принимать чужое мнение, противостоять трудностям;
– самоорганизация: умение ставить цель, составлять и реализовать план, проводить рефлексию, сопоставлять цель и действие.

Меняется позиция педагога в этой технологии, он становится тьютором.

Метод кейсов является методом, который предполагает рассмотрение предложенных случаев, жизненных или профессиональных ситуаций. Кейс-технология объединяет теорию и сложную реальность в учебные задачи, которые обсуждаются и решаются преимущественно в небольших группах, причем теория не иллюстрируется примерами, а осваивается в ходе изучения и анализа примеров.

Метод кейса наряду с сообщением специальных (профессиональных) знаний имеет целью дать обучающимся умения, с помощью которых они смогут позже преодолеть самостоятельно жизненные ситуации.

Метод анализа конкретной ситуации дает возможность действовать, не боясь негативных последствий возможных в реальной серьезной ситуации. Студенты учатся находить решения, обмениваться мнениями с другими, применять свои знания и расширять их, также как и аргументировать свою стратегию решения по отношению к другим. Он побуждает студентов фундаментально обосновывать предлагаемые решения.

Обучающимся необходимо пройти следующую логику разворачивания содержания. Вначале фиксируются данные о представленной ситуации, а именно - фактическая сторону дела: что, где, когда происходит, кто включен в ситуацию, каковы внешние условия и дополнительные ограничения, влияющие на ситуацию. Затем студенты формулируют гипотезы о том, что может быть причиной такого фактического состояния дел. И лишь после этого обучающиеся смогут разработать программы воздействия на ситуацию для достижения искомого результата. В рамках этого же этапа студентам удастся определить конкретные критерии оценки достижения результата и механизмы контроля за процессом изменений. Для работы представляется письменная информация о ситуации. Описание может быть разного объема и степени подробности в зависимости от того, какие аспекты анализа ситуации рассматриваются на занятии.

Таким образом, применение инновационных педагогических технологий в обучение формирует не только профессиональные навыки будущих специалистов, но и развивает личностные качества студентов.

Литература

1. Савина Н.М. Инновационные компетентностно-ориентированные педагогические технологии в профессиональном образовании // Среднее профессиональное образование. – 2008. – № 4. – С. 2-5.

2. Петьков В.А., Андрющенко С.И. Организация инновационной среды образовательного учреждения // Вестник Адыгейского государственного университета. Серия «Педагогика и психология». – Майкоп: изд-во АГУ. – Вып. 1 (95). – 2012. – С. 106-110.

3. Педагогические технологии / Под общей ред. В.С. Кукушкина. М.: ИКЦ «МарТ», Ростов н/Д.: издательский центр «МарТ», 2006. 336 с.

Смайлов Қ. Қ., Смайлова К. Қ.,
«№16 жалпы орта білім беретін мектебі» КММ
«№27 жалпы орта білім беретін мектебі» КММ
Сәтбаев қ., Қазақстан Республикасы

ОҚЫТУДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

В работе изложены рассмотрены основные особенности использования инновационных технологии в учебном процессе.
In work are stated actual problems of the system of the formation, as well as are considered main particularities of the use innovation technologies in scholastic process.

Технология дегеніміз – әдістемелік жүйе мен
сәйкес дидактикалық үрдістер кешенінің
тәжірибеде жүзеге асырылатын жобасы...
Ж.А.Қараев

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында білім беру жүйесінің жеке адамды қалыптастыруға, дамытуға және кәсіби шыңдауға бағытталғанын атап көрсете келіп, «педагог қызметкерлер оқушылардың мемлекеттік білім беру стандартында көзделген деңгейден төмен емес білім, білік, дағды алуын қамтамасыз етуге, жеке шығармашылық қабілеттерінің көрініп, дамуы үшін жағдай жасауға міндетті» делінген. [1] Осыған орай, қазіргі кезде елімізде білім берудің жаңа жүйесі жасалып, әлемдік білім беру кеңістігіне енуге бағыт алуда. Себебі, келер ұрпаққа қоғам талабына сай тәрбие мен білім беруде мұғалімдердің инновациялық іс-әрекетінің ғылыми-педагогикалық негіздерін меңгеруі маңызды мәселелердің бірі.

Қазіргі білім беру жүйесінің мақсаты – бәсекеге қабілетті маман дайындау. Мектеп – үйрететін орта, оның жүрегі – мұғалім. Ізденімпаз мұғалімнің шығармашылығындағы ерекше тұс – оның сабақты түрлендіріп, тұлғаның жүрегіне жол таба білуі. Ұстаз атана білу, оны қадір тұту, қастерлеу, арындай таза ұстау – әр мұғалімнің борышы. Ол өз кәсібін, өз пәнін, барлық шәкіртін, мектебін шексіз сүйетін адам. Өзгермелі қоғамдағы жаңа формация мұғалімі – педагогикалық құралдардың барлығын меңгерген, тұрақты өзін-өзі жетілдіруге талпынған, рухани дамыған, толысқан шығармашыл тұлға құзыреті. Жаңа формация мұғалімі табысы, біліктері арқылы қалыптасады, дамиды. Нарық жағдайындағы мұғалімге қойылатын талаптар: бәсекеге қабілеттілігі, білім беру сапасының жоғары болуы, кәсіби шеберлігі, әдістемелік жұмыстағы шеберлігі. Осы айтылғандарды жинақтай келіп, жаңа формация мұғалімі – рефлекцияға қабілетті, өзін-өзі жүзеге асыруға талпынған әдіснамалық, зерттеушілік, дидактикалық – әдістемелік, әлеуметтік тұлғалы, коммуникативтілік, ақпараттық және тағы басқа құдыреттіліктердің жоғары деңгейімен сипатталатын рухани-адамгершілікті, азаматтық жауапты, белсенді, сауатты, шығармашыл тұлға.

Білім изгілігі – педагогтар мен оқушылардың өз шығармашылық даралығын дамыту субъектісі болатын үрдістің мәні мен сипатына деген көзқарасты едәуір өзгертетін, педагогикалық ойлаудың басты бөлшегі. Педагогикалық үрдістің негізгі мәні, мұндай жағдайда тұлғаның дамуы мен өзін-өзі дамытуы ретінде қалыптасады, олардың сапасы мен мазмұны мұғалімдердің, оқу мекемелері мен бүкіл білім жүйесі жұмысында маңызды шарттардың бірі болып табылады. Теорияларды талдау мен қалыптасқан тәжірибелерді жалпылау білім изгілігінің негізгі жолдарын анықтауға мүмкіндік туғызады. Соның ішінде ең маңыздылары – изгілендірілген білім мазмұнында қаралатындар:

- білімділік-бағдарлық әдістен бас тартып, дамытушы тұлғалық бағдарлық әдіске көшу;
- пәндік және жекелік білімнен білім берудің үздіксіз жүйесінің барлық сатыларында терең және көп пәнаралық кіріктіруге, шоғырландыруға көшу.

Оқушылардың қабілеті мен жеке ерекшеліктерін ескере отырып, оқыту мен тәрбиелеудің тұлғалық бағдарлық технологиясын таңдау. (Ойлаудың, есте сақтаудың, назар аударудың негізгі типтері бойынша)

Мұғалімнің озық игілік дайындығы – оның оқушылармен ынтымақтастығын қалыптастыруға оқушылардың дайындығы, педагогикалық үрдістегі шығармашылық, өзін-өзі көрсетудің қажеттігі. Қоғамдық-тарихы тәжірибені игерудің басты әлеуметтік қызметі – білімді жинақтауда емес, бар білімді қайта қалыптастыруда. Сондықтан қазіргі заманғы мектептерде оқушылардың ойлау белсенділігін кеңінен дамытып білімді өзіндік жаңарту мен толықтыруға, оларды теориялық және тәжірибелік міндеттерді шешкенде және сапалы пайдалана білуге үйретуге міндетті. Инновациялық іс-әрекет мәселесі бойынша оқу-әдістемелік механизмін тиімді пайдалану жалпы білім беру мектептерде жүргізілуі керек.

Еліміздің жалпы орта білім беретін мектептерінде негізгі алдына қойып отырған мақсаты – инновациялық оқыту технологиясы арқылы оқу мен тәрбие жұмысын дамыта отырып, егемен еліміздің әлеуметтік-экономикалық жағдайын жақсарту бағытында оқушыларға жүйелі, нақты білім беру. Әлемнің көпшілігі білім беру жүйесін, білім мен технологияларын оның нәтижесіне қарап бағалайтын болды. Білім берудің қазіргі таңдағы негізгі мақсаты білім алып, білік пен дағды, іскерлікке ғана қол жеткізу емес, солардың негізінде дербес, әлеуметтік және кәсіби біліктілікке – ақпаратты өзі іздеп табу, талдау және ұтымды пайдалану, тез, әрі жылдам қарқынмен өзгеріп жатқан бүгінгі дүниеде лайықты өмір сүру және жұмыс істеу болып табылады.

«Болашақта еңбек етіп, өмір сүретіндер – бүгінгі мектеп оқушылары, мұғалім оларды қалай тәрбиелесе, Қазақстан сол деңгейде өркендеп дамиды. Сондықтан ұстазға жүктелетін міндеттер ауыр» – деп, Елбасымыз Н.Ә.Назарбаев айтқандай, қазіргі заман мұғалімінен тек өз пәнінің терең білгірі болу емес, тарихи-танымдық, педагогикалық және психологиялық сауаттылық, саяси экономикалық білімділік және ақпараттық сауаттылық талап етіледі. Қазіргі заман талабына сай білім беруде жаңалыққа жаны құмар, шығармашылықпен жұмыс істеп, оқытудың озық технологиялары мен инновациялық әдістерді сабақ үрдісінде тиімді пайдалана алатын білігі мен білімі жоғары ұлағатты ұстаз болу керек деген сөз. Нәтижеге бағытталған білім моделі мен басқарудың жаңа парадигмасы аясында жекелеген ұғымдар мен нормаларды және тиімді педагогикалық технологияларды меңгеру үшін педагогтардың кәсіби мәдениетін дамытуға бағытталған оқу қажеттіліктері туындылап отыр.

Қазақстан Республикасының 2015 жылға дейінгі білім беруді дамыту тұжырымдамасында: «Жоғарғы білімді дамытудың негізгі үрдісі мамандар даярлаудың сапасын арттыру, қарқынды ғылыми-зерттеу қызметімен ықпалдастырылған инновациялық білімді дамыту, білім беру мен ақпараттық технологияларды жетілдіру болып табылады» –деп көрсетілген. [2] Сондықтан қазіргі кезеңде оқытудың инновациялық технологияларын мектеп практикасына белсенді түрде енгізу – қоғам талабы. Қазіргі инновациялық технологиялар педагогика ғылымы мен практикасының жетістіктерін, дәстүрлі тәжірибедегі құнды дүниені, әлеуметтік прогрестің жетістіктерін, қоғамдағы гуманизация мен демократия жемісін жинақтаушы қызметін атқарады.

Инновация дегеніміз – ғалымдардың пайымдауынша арнайы жаңа өзгеріс, жаңалық деп айтылады. Осыған орай, Қазақстанда дамыған бәсекеге қабілетті елдің қатарына жеткізетін, терезесін тең ететін ол – білім болып саналады. Сондықтан қазіргі даму кезеңі білім беру жүйесінің алдында оқыту үрдісін технологияландыру мәселесін қойып отыр. Инновациялық технологияларды меңгеруде мұғалімнің жан-жақты білім қажет. Қазіргі мектеп мұғалімі: жаңаша ойлау жүйесін меңгере алатын, білімді, шебер, іскер болуы тиіс. Жалпы педагогикалық технологиялар бірнеше топқа бөлінеді. Сондай-ақ әрбір инновациялық технологияның өзіндік ерекшеліктері бар. Олардың негізгі қарастыратыны оқытуды нәтижелі ету. Педагогикалық жүйедегі негізгі өзекті мәселе – оқушылардың ойлау қабілетін дамытып, өздігінен жұмыс істеуге баулу, өз ойын тұжырымдауға дағдыландыру болғандықтан сабақ барысында кеңінен деңгейлеп, дамыта

оқытудың модульдік әдісін жиі пайдалану қолдау табуда. Инновация білім деңгейінің көтерілуіне жағдай туғызады. [3]

Инновациялық технологияларды пайдалана отырып оқытудағы басты нәрсе – бұл білім алу және өздігінен білім алу негізінде адам қабілеттерін, икемділіктерін дамыту. Әрбір инновациялық технология жеке тұлғаның өзін-өзі дамытуға, оның өзіндік және шығармашылық қабілетін арттыруға, қажетті іскерліктері мен дағдыларын қалыптастыруға және өзін-өзі дамытуда қолайлы жағдай жасауға қажетті объективті әдістемелік мүмкіндіктерін қамтиды. Енді осы инновациялық технологиялардың кейбіреулерінің ерекшеліктеріне тоқталсақ, мәселен:

- ойын элементтерін қолдана отырып, мұғалім оқушылардың сабаққа деген қызығушылығын, зейінін арттыру мақсатында;
- проблемалы тапсырмалар сабақтағы қорытындылардың қандай және қалай пайда болғандығын дәлелдеу және логикалық ойлаудың ғылыми іздену жолына бағыттау;
- Шаталовтың әдістемесі жаңа материал мазмұнын түрлендірсе, қайталау жолымен есте сақтауды қамтамасыз ету;
- деңгейлеп саралап оқыту технологиясының принциптері – оқытуды ізгілендіру мен демократияландыру жағдайында;
- дифференциялап оқыту – әр оқушының қабілетін, бейімділігін, қызығушылығын ескере отырып, жеке шығармашылығын дамытуды қамтамасыз ететін білім беру болып табылады.

Қазіргі заманғы педагогикалық технологиялармен жұмыс істеу үшін төмендегідей алғышарттар қажет:

- оқу үдерісін интенсивтендіруді жаппай қолға алу;
- оқушылардың сабақтастығын болдырмау шараларын кешенді түрде қарастыру.

Оқытудың инновациялық технология бойынша әдістемелік жүйесі сапалы нәтижеге жеткізуге мүмкіндік беретін танымдық іс-әрекеттер түрлерінің мазмұнына тікелей байланысты. Сондықтан инновациялық әдіс-тәсілдерді оқыту үдерісіне енгізу барысында танымдық іс-әрекеттер түрлерінің мазмұнын, белгілі деңгейде белсенділігін көздейді. Инновациялық үдерістің негізі – жаңалықтарды қалыптастырып жүзеге асырудың тұтастық қызметі. Инновация білім деңгейінің көтерілуіне жағдай туғызады. Жаңа технологиягың принциптері – оқытуды ізгілендіру, өздігінен дамитын, дұрыс шешім қабылдай алатын, өзін-өзі жетілдіріп тәрбиелеуші тұлға қалыптастыру болып табылады. Мұғалімдердің оқыту технологияларын меңгеруде педагогикалық кеңестер, әдістемелік бірлестіктер, олардың зерттеушілік жұмыстары, шығармашылық іс-әрекеттері пайдаланылады. Барлық жаңа технологиялардың алдына қоятын мақсаты – оқушылардың жеке басының дара және дербес ерекшеліктерін ескеріп, олардың өз бетінше ізденуін арттырып, шығармашылықтарын қалыптастыру. Қазіргі білім беру саласындағы инновациялық технологияларды меңгеру мұғалімнің зейін-зерделік, кәсіптік, адамгершілік, рухани, азаматтық және басқа да көптеген ұстаздық келбетінің қалыптасуына игі әсерін тигізеді, өзін-өзі дамытып, оқу-тәрбие үрдісін жүйелі ұйымдастыруына көмектеседі. [4]

Білім сапасын арттырудағы жаңа инновациялық технологияларды оқып, үйреніп, сараптай келе, мынадай тұжырым жасауға болады:

- білім алушылардың білім, білік сапасын арттырудағы жаңа инновациялық технология түрлері сан алуан, оларды таңдау және одан шығатын нәтиже оқытушының кәсіби біліктілігіне тікелей байланысты;
- жаңа инновациялық технологияларды енгізу жүйелі әрі мақсатты түрде жүргізілгенде ғана жетістікке жетуге болады;
- жаңа инновациялық оқыту технологияларын енгізу барысында әрбір оқу орнының материалдық-техникалық базасының бүгінгі талапқа сай еместігі, әрі жетіспеуі, кадрлық әлеуметтің төмендігі көп кедергі жасайды.

Қазіргі жас ұрпақтың саналы да сапалы білім алуының бірден бір шарты – оқу орындарындағы білім беру процесіне жаңа инновациялық технологияларды енгізу екендігі

сөзсіз түсінікті. Сондықтан ғылыми-техникалық прогрестен қалыспай, жаңа педагогикалық инновацияларды дер кезінде қабылдап, өңдеп, нәтижелі пайдалана білу – әрбір ұстаздың негізгі міндеті болып табылады. Біздің ойымызша, оқу орындарында инновациялық басқару жүйесін енгізіп, оны жүзеге асыру міндет.

Қорыта келгенде, жаңа инновациялық педагогикалық технологияның негізгі, басты міндеттері мынадай:

- әрбір білім алушының білім алу, даму, басқа да іс-әрекеттерін мақсатты түрде ұйымдастыра білу;
- білім мен білігіне сай келетін бағдар таңдап алатындай дәрежеде тәрбиелеу;
- өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру, дамыту;
- аналитикалық ойлау қабілетін дамыту.

Әдебиет

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. Алматы. 2010
2. Қазақстан Республикасында 2015 жылға дейінгі білім беруді дамыту тұжырымдамасы. Астана. 2004
3. Жүнісбек Ә. Жаңа технология негізі – сапалы білім. Қазақстан мектебі, №4, 2008
4. Бөрібекова Ф.Б., Жанатбекова Н.Ж. Қазіргі заманғы педагогикалық технологиялар. Алматы: 2014-360б.

Бакирова С. Ш.,
«№3 Қазақ-түрік лицей-интернаты»КММ
Жезқазған қ., Қазақстан республикасы

ЗАМАНАУИ БІЛІМ – ЖЕТІСТІККЕ ЖЕТЕЛЕЙДІ

В статье отражены основные направления и положительное значение использования технологии критического мышления в учебном процессе.

In the given article it is clearly showed about critical thinking method of teaching and its problem.

Елбасымыз «Қазақстан-2050» стратегиясы – қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты атты жаңа Қазақстан халқына Жолдауында: «Бәсекеге қабілетті дамыған мемлекет болу үшін біз сауаттылығы жоғары елге айналуымыз керек »-деп түсіндіреді. Осы мақсатта әлемдегі алдыңғы қатарлы білім ордасы Кембридж университетінің ұстаз-ғалымдарымен бірігіп жасалған қазақстандық жобаның мұғалімдердің кәсіби біліктілігін арттыру жүйесіне өзгерістер енгізуде маңызы зор болмақ.

Аталған курста біліктілігімді арттыру барысында сапалы да нәтижелі білімге қол жеткізу Бағдарламаның 7 модулі негізінде жүзеге асырылатындығын ұқтым. Модульдердің жаңаша оқыту стратегиялары мен әдіс-тәсілдерін қолданып өткізілген сабақтар сериясынан алған әсерлеріме тоқталып өтсем, ең бастысы маған ұнағаны - оқушылардың бір-бірімен ынтымақтаса әрекеттесуін қамтамасыз ету мақсатында шағын топтарға бөлініп, серкітестік орта құру арқылы жұмыс жасауы. Шағын топтарға бөліп оқыту барысында, өзім оқушылардың түгелі дерлік, белсенділік танытып, сыни тұрғыдан ойлай отырып, пікірлерін еркін жеткізе алатындықтарын байқадым. Оқу барысында оларға сурет салу, жобаны қорғау секілді оқу дағдылары ұнағандығы белгілі болды. Оқушылар білім алуда «Серіктестік әңгіме», «Диалог арқылы оқыту» стратегияларын жиі қолданды. Метатанымдық негіздері қалыптасты. Оқушыларға білім беруде өте жиі пайдаланған оқытудың стратегиялары:

- «серіктестік әңгіме» стратегиясы;
-диалогтық оқыту *:*
-тілдік стратегиялар
-метакогнитивтік, әлеуметтік, когнитивтік,
-талантты және дарынды оқушыларды оқыту үшін кеңейтілген тапсырмалар
-маршруттық карта

Сабақ барысында оқушылардың сындарлы ойлауын дамыту мақсатында №2 «Сыни тұрғыдан ойлауға үйрету» модулі бойынша мәртебелі сұрақтар түрлерін пайдаландым, сұрақ қою техникасы мен жауап алу үдерісін жүйелі түрде бағаладым.

Осының нәтижесінде, «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығының білім беру мен оқытудың қазіргі заманғы әдістері мен стратегияларын пайдаланып өткізілген сабаққа оқушы қызығушылығының қаншалықты артқанын бақылау мақсатында алынған зерттеуінің мониторинг нәтижесі төмендегідей:

Сауалнамаға қатысқан оқушы саны-19. Сыныбы: 7 «Б

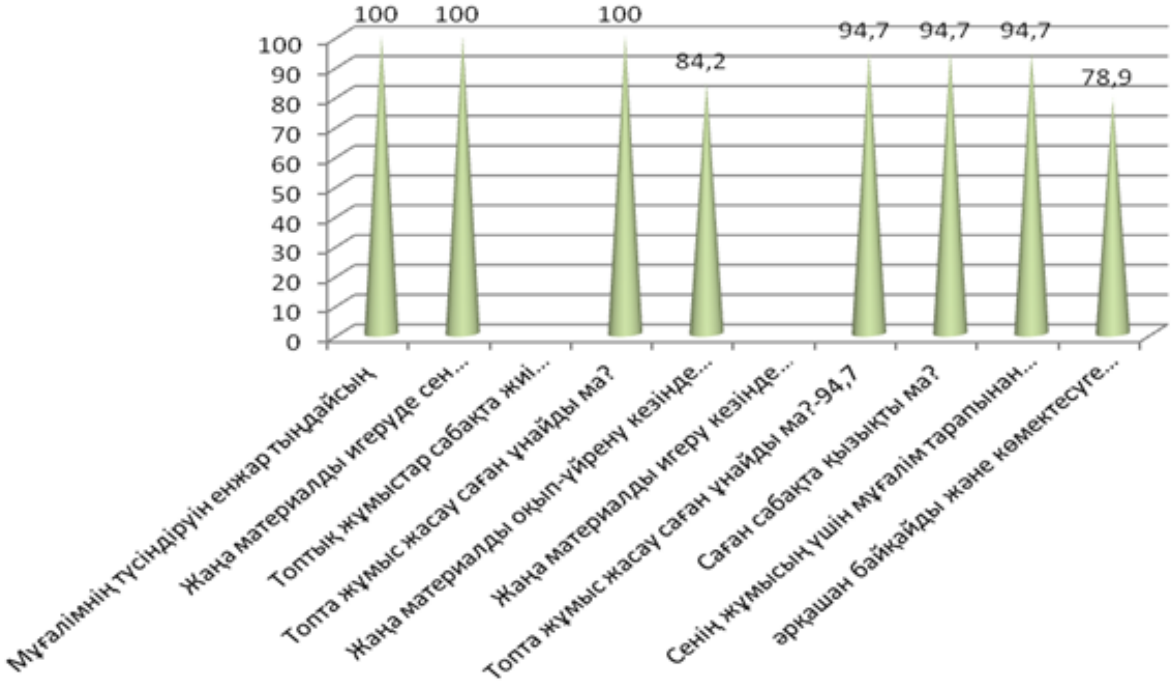

Қорытынды: 7«А» сынып оқушыларының жаңаша оқытудың әдіс-тәсілдерін пайдалана отырып өткізілген сабаққа қатысуы белсенді, жоғары деп бағаланды. Тек кейбір жекелеген оқушылар ғана сыныптастарының жаңа материалды игеруде көмек қажет ететіндігін көрсеткен. Мен, мұғалім ретінде топтық жұмыс кезінде оқушылардың бір-бірімен жұптаса, топтаса әрекет етуін қамтамасыз ету мақсатында №1 модульдегі жаңа тәсіл - диалогты көбірек пайдалануым керек деген тұжырым жасадым.

Бұрынғы оқушы тек тыңдаушы, орындаушы болса, ал қазіргі оқушы – өздігінен білім іздейтін жеке тұлға екендігіне ерекше мән беруіміз керек.

Әдебиет

1.«Жаңа тұрпатты мұғалім дайындаудың өзекті мәселелері» атты республикалық ғылыми – практикалық конференция материалдары.
2. ҚР Президенті Н.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы, Астана 2012.
3. «Мұғалімдерге арналған нұсқаулық» (ІІІ деңгей) Зияткерлік мектебі, Астана, 2011.

Туркина Т.С.. Крылова Е.Г.
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

ОСОБЕННОСТИ ПОДГОТОВКИ СПЕЦИАЛИСТА СРЕДНЕГО ЗВЕНА В УСЛОВИЯХ РЕАЛИЗАЦИИ КОМПЕТЕНТНОСТНОГО ПОДХОДА

В статье рассматриваются понятия «профессиональная компетенция», «дискуссия». Описаны особенности подготовки специалиста среднего звена по специальности Право и организация социального обеспечения в условиях реализации компетентностного подхода.

Keyword: competent approach, modernization professional, education discussion.
Түйін сөздер: құзыреттілік тәсіл, жаңғырту кәсіптік білім беру, пікірталас.

Модернизация профессионального образования в настоящее время происходит под определяющим воздействием изменений рынка труда. Рыночные преобразования изменили не только спрос на рабочую силу, востребовали новые качества человеческого капитала и сформировали новые образовательные потребности. Среднее профессиональное образование как раз и направлено на решение задач интеллектуального, культурного и профессионального развития человека, подготовку квалифицированных рабочих и специалистов среднего звена в соответствии с потребностями общества и государства [6].

Проблема состоит в том, что в современных условиях постоянной интенсификации потока профессиональной информации все сложнее поддерживать уровень образования с применением только традиционных методов и средств обучения. Преподаватель вынужден искать новые методы и формы образовательной деятельности, совершенствовать методику обучения, внедрять в учебный процесс наиболее эффективные педагогические приемы, чтобы активизировать процесс усвоения знаний, формирование умений и компетенций. Оптимальным является гибкое и сбалансированное сочетание традиционных и инновационных технологий. Это позволит сформировать эффективную среду подготовки специалистов в применением постоянно развивающихся информационных и коммуникационных средств [1].

Формирование и развитие профессиональных компетенций требует большей частью специальной подготовки, то есть обучения определенным знаниям и умениям. Однако для того, чтобы сформировалась именно компетенция, то есть способность реализовывать полученные знания и навыки в успешной практической деятельности, обучение должно быть особенным.

Профессиональная компетенция - готовность и способность целесообразно действовать в соответствии с требованиями дела, методически организованно и самостоятельно решать задачи и проблемы в конкретной предметной области, а также самому оценивать результаты своей деятельности [2].

Для формирования высокого уровня сформированности профессиональных и общекультурных компетенций у обучающихся по специальности Право и организация социального обеспечения в ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования» занятия ведутся в форме дискуссии. Термин «дискуссия» (лат. discussion – рассмотрение, исследование) в литературных источниках трактуется как прения на собрании на определенную тему [3], публичное обсуждение какого-либо спорного вопроса, проблемы [5], обсуждение какого-либо спорного вопроса для выяснения разных точек зрения [7],способ обсуждения проблем и поиска взаимоприемлемого их решения компетентными лицами [8].

Следовательно, дискуссия – это публичное обсуждение каких-либо спорных вопросов, проблем, направленное на поиск оптимального взаимоприемлемого их решения. Дискуссии применяются при изучении таких дисциплин как «Трудовое право»,

«Семейное право», так как владение данным способом позволяет обучающимся активно включаться в поиск истины; обеспечить благоприятные условия для открытого выражения ими своих мыслей, позиции, отношения к обсуждаемой теме на основе аргументации; вырабатывать стиль поведения, получать разнообразную информацию от собеседника; демонстрировать свою компетентность и уточнять свои представления и взгляды по обсуждаемой проблеме; осуществлять совместную мыслительную деятельность с целью интенсификации процесса принятия решения посредством обсуждения какого-либо вопроса или проблемы; воздействовать на установки участников дискуссии в процессе группового взаимодействия; формировать толерантность по отношению к высказываниям других участников полемики [4].

В рамках реализации компетентностного подхода огромная роль отведена самостоятельной работе обучающихся. Для организации самостоятельной работы на кафедрах разработаны рабочие тетради по учебным дисциплинам. В структуру рабочей тетради входят: пояснительная записка; планы семинарских и практических занятий и методические указания к ним, а также задания для самостоятельной работы студентов по каждой теме в форме рабочих листов. Рабочая тетрадь по учебным дисциплинам может выступать в качестве средства текущего, поэтапного и итогового контроля. Задания различны по структуре, приемам учебной деятельности, объему и предназначению. Включены задания на оперирование терминами, названиями, на работу со схематическим материалом, а также разноуровневые тесты. Задания многофункциональны, занимательны и ориентированы, в первую очередь, на невербальное мышление так как позволяют получать быстрые и наглядные результаты.

В рабочую тетрадь по дисциплине включены правовые ситуации преобразующего и творческого характера, решение которых побуждает студентов не только к оперированию известными знаниями, но и к открытию новых способов действий с нормативно-правовыми источниками. Правовые ситуации разрешаются по разработанному на кафедре алгоритму, который охватывает нормы не только особенной, но и содержание общей части конкретной отрасли права.

Рабочая тетрадь по учебной дисциплине «Трудовое право» помимо правовых ситуаций содержит контрольно-обучающие задания. Они ориентированы, в первую очередь, на обучающий эффект, на приращение и осмысление студентами полученных знаний, а затем уже используется их контрольная функция. Вторая особенность в том, что чаще всего они применяются при работе с группой студентов, а также не исключается их индивидуальное использование, дифференцированное по уровню подготовки обучающихся. Контрольно-обучающие задания целесообразно применять для обучения студентов умению дискутировать, аргументировать и отстаивать свою точку зрения. Предлагаемые задания, ситуации, тесты рассчитаны на систематизацию и осмысление основной информации, но вместе с тем, для выполнения сложных заданий студент должен оперировать дополнительной информацией, что способствует расширению его знаний и умений.

Методика использования рабочей тетради по учебной дисциплине предполагает соблюдение преподавателем ряда условий: 1. Задание предлагается визуально (на рабочих листах), что позволяет дать студентам время на обдумывание ответа, подготовку аргументов для его обоснования. 2. Заполнение рабочей тетради должно отражать степень обученности и обучаемости не только отдельного студента, но и всей группы. 3. В законченном виде рабочая тетрадь может служить конспектом для повторения пройденного материала.

Все вышеобозначенные подходы в подготовке специалиста нового типа, на наш взгляд, помогут ему легко адаптироваться в меняющихся жизненных ситуациях, самостоятельно приобретать необходимые знания и умело применять их на практике, быть «адекватным» в сфере межличностного восприятия и взаимодействия, уметь предупреждать конфликтные ситуации и поддерживать необходимые контакты с другими людьми.

1. Андреев А.А., Солдаткин В.И. Информационно-образовательная среда открытого образования и переподготовка кадров // Тезисы докладов X Всерос. конф. «Телематика -2003». СПб., 2003.
2. Байденко В.И. Выявление состава компетенций выпускников вузов как необходимый этап проектирования ГОС ВПО нового поколения. Методическое пособие. М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, Российский новый университет , 2004.
3. Брокгауз Ф.А., Ефрон И.А. Энциклопедический словарь. Современная версия. М.: Эксмо,2002.
4. Китова Е.Т., Скибицкий Э.Г. Дискуссия как инструмент поиска оптимального решения научной проблемы // Инновации в образовании. 2016. №7.
5. Советский энциклопедический словарь / гл. ред. А.М. Прохорова. 4-е изд. М.: Советская энциклопедия, 1986.
6. Среднее профессиональное образование.2000.М.: Изд-во МГУП, 2000.
7. Ушаков Д.Н. Толковый словарь современного русского языка. М.: Аделант, 2013.
8. Философский словарь / Под ред. И.Т. Фролова. 7-е изд., перераб. и доп. М.: Республика, 2001.

Ковалева О.Н.
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

АЛГОРИТМ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО САМООПРЕДЕЛЕНИЯ ОБУЧАЮЩИХСЯ В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ КОМПЕТЕНТНОГО СПЕЦИАЛИСТА

Аннотация: объяснена важность профессионального самоопределения студентов в достижении целей образовательного процесса, рассмотрены специфика отношения подростков к их образованию, методы повышения эффективности профессионального самоопределения обучающихся

Ключевые слова:
кәсіби, ынталандыру, мамандыққа кіріспе, мамандық, бейімдеу, алгоритмі, қалыптастыру, самосознание
professional self-determination, motivate, Introduction to the specialty, profession, adaptation, algorithm, forming, self-consciousness

В процессе внедрения и адаптации в средних учебных заведениях федеральных государственных образовательных стандартов среднего профессионального образования третьего поколения усилилось внимание к проблеме подготовки специалистов качественно нового уровня. На данном этапе задача профессионального образования сводится к тому, чтобы любой начинающий специалист обладал фундаментальными общеобразовательными и специальными знаниями и умениями, был способен реализовывать их в профессиональной деятельности. Качество профессионального образования определяется через компетентности обучающихся, которые в дальнейшем обеспечивают выпускнику личностную и профессиональную самореализацию.

В условиях поиска новых образовательных моделей и пересмотра традиционных форм обучения студентов, каждый педагогический коллектив колледжа создал собственную модель подготовки высококвалифицированных кадров, способных быстро приспосабливаться к новым условиям, обладающих достаточно высоким уровнем

профессиональных умений и востребованных на рынке труда. При этом основной акцент делается на профессиональном самоопределении как стержне успешного профессионального обучения в колледже и дальнейшей работе по специальности, что особенно важно в системе технического образования.

Контингент студентов, обучающихся в Смоленской академии профессионального образования (уровень СПО), достаточно многолик и своеобразен. Это обусловлено не только индивидуальными особенностями абитуриентов, уровнем их образования (9 классов), специальностями, востребованными в нашем регионе, но и отношением, сложившим в современном социуме к престижности технических и рабочим профессий.

С точки зрения психологии возраст приступивших к обучению – это возраст осознания собственной индивидуальности и готовности к самоопределению. Профессиональное самоопределение студентов в системе профессионального обучения это сложный, длительный и многоплановый процесс. В нашем образовательном учреждении его рассматривают как процесс вхождения личности в сферу будущей профессиональной деятельности посредством ее включения в учебную, производственно - практическую и внеучебную деятельность на основе самопознания, соотнесения своих возможностей с требованиями к профессии и осознания себя как будущего профессионала.

Существенными показателями, раскрывающими сущность процесса профессионального самоопределения являются мотивы профессионального выбора, профессионально – ценностные ориентации, наличие индивидуального жизненного плана студента. На сегодняшний день слишком небольшой процент студентов, приступающих к обучению в колледже, имеет диффузную мотивацию, которая складывается из непосредственных интересов и мотивов, порождаемых ситуацией выбора профессии и жизненного пути. Это, в свою очередь, вызывает кризисы в формировании и развитии их личности на данном этапе. Поэтому пребывание и обучение студентов первокурсников в учебном заведении является для них своеобразным испытательным сроком: «…быть или не быть». Тестирование студентов первого курса показывает наличие следующих проблем:

- несформированность профессиональной мотивации;
- незрелая личностная готовность;
- несформированность индивидуального стиля учебной деятельности.

Подросток в состоянии справиться с этими трудностями, но помощь взрослого ему по-прежнему необходима, возможно, в форме поддержки, совета, совместного анализа результатов деятельности. И начинать эту работу нужно именно с профессионального самоопределения, которое в системе профессионального обучения рассматривается как процесс формирования отношения личности к себе как субъекту будущей профессиональной деятельности.

Следует отметить, что в процессе профессионального обучения в колледже студенты проходят два уровня адаптации: принятие роли студента и принятие профессиональной роли. Второй уровень адаптации может быть достигнут только на четвёртом или пятом году обучения, когда через систему профессиональных модулей, преддипломной практики формируется профессиональное самосознание.

Работа по профессиональному самоопределению – один из основных и наиболее сложных аспектов деятельности педагогического коллектива в колледже. Чтобы сделать этот процесс эффективным, необходимо выстроить четкую систему работы, которая обеспечит слаженную, целенаправленную и последовательную работу всех участников педагогического процесса. Только поэтапное введение студента в профессию, обеспечит осознанное формирование желания у студента ее получить.

Начиная работать со студентами, педагоги и кураторы должны иметь как можно более полное представление о субъективных аспектах жизнедеятельности каждого студента. К этим аспектам относятся ценностные ориентации, определение профессиональных интересов и склонностей, установки и ожидания в отношении будущей профессии, мотивы профессионального выбора. Все в целом позволяет составить

портрет студента. К тому же, выявление профессионально-личностных особенностей студентов позволяет преподавателям активно реализовывать личностно – ориентированную парадигму образования. Это направление осуществляется через диагностическую работу.

В течение первого учебного года студентам тяжело определиться со своей профессиональной деятельностью, поэтому основной акцент они делают на получение диплома и приобретение знаний, как возможности дальнейшего обучения в вузе, не всегда по выбранной специальности. Для многих обучение в колледже это и возможность уехать из деревни в город, завести новые знакомства.

Эти факты говорят о том, что одной из важнейших задач педагогов должна быть деятельность по повышению мотивации к профессии, оказание помощи студентам, которые испытывают трудности в профессиональном самоопределении.

Особую актуальность эти задачи приобретают в условиях компетентностного подхода в образовании, так как успешное формирование профессиональных компетенций будущего специалиста невозможно без внутренней мотивации на профессиональную деятельность по конкретной специальности.

Мотивационно-ценностный уровень готовности к профессиональному самоопределению характеризуется степенью осознания студентами личной и общественной значимости будущей профессии. На этом этапе профессионального самоопределения начинается непосредственная работа со студентами.

И первым шагом на этом пути является дисциплина «Введение в специальность», где формируется представление о содержании профессиональной деятельности, об общих и специальных профессионально значимых качествах личности в данной профессиональной сфере деятельности.

Как привило, педагог вышеуказанной дисциплины должен быть не только высококвалифицированным педагогом-специалистом, но ещё и неравнодушным человеком, хорошо владеющий спецификой профессии

К учебным занятиям должны привлекаться успешные специалисты-производственники, способные показать, как можно на производстве добиться успехов в карьере не только по вертикали, но и по горизонтали. В курсе дисциплины необходимы занятия – производственные экскурсии, где студентам должны демонстрироваться высокотехнологичные и наукоёмкие технологии, оборудование, оснастка и инструмент только из ряда hi-tech и Leading –edge. Это одна из наиболее активных форм включения студентов в познавательную деятельность по изучению своей профессии.

К таким занятиям требуется специальная подготовка студента – обучение терминологии, предварительное ознакомление с процессами и оборудованием, производственными условиями и техникой безопасности, подготовка специальных заданий и т.п. По итогам экскурсий необходимы итоговые занятия – дискуссии, где выявляются возможные сферы деятельности будущего специалиста: технологическая и конструкторская деятельность, контроль качества, управление коллективом, изготовление продукции и т.д.

Знания, умения и понятия дисциплины «Введение в специальность» наряду с общетехническими дисциплинами являются ступенькой к профессиональным модулям.

Основной задачей изучения профессиональных модулей является формирование ключевых и профессиональных компетенций у студентов, где и происходит выработка системы ценностей, определение своего соответствия избираемой профессии, формирование профессионального образа "Я".

Формирование профессиональных компетенций у студентов с использованием современных систем автоматизированного проектирования - это профессиональный стиль преподавателей Смоленской академии профессионального образования. В ресурсном центре академии студенты, работая над 2D и 3D проектами, используют профессиональные программы КОМПАС, AutoCAD, Solidworks с применением 3Д принтера, проектируют технологические проекты в САПР СПРУТ ТП по схеме: «чертеж – 3D-модель – механическая обработка- программирование операций». Проверка,

коррекция и апробирование программ (обработка деталей) осуществляется как на тренажерах, так и на современных программных обрабатывающих комплексах с ЧПУ

Применение данного программного обучения и оборудования – необходимый фактор не только формирования компетенций, но и окончательное утверждение специалиста в правильности выбора профессии, так как, ни один студент не остаётся равнодушным при работе в таком «мини-технопарке»

Последующие виды практик и (практика по профессиональным модулям и преддипломная практика) позволяют студентам подтвердить правильность выбранной профессии. Студенты наблюдают за тем, как работают профессионалы, получают практический опыт, у них постепенно формируются необходимые профессиональные умения и навыки, возникает желание выполнять творческую исследовательскую деятельность и совершенствоваться в выбранной профессии.

Такой алгоритм построения работы со студентами позволяет постепенно сориентировать их в профессиональном выборе, не вызывая негативной реакции с их стороны, избегая мнительности и тревожности, наоборот повышая их веру в свои потенциальные возможности и способности реализации себя в будущей профессиональной деятельности.

Горбачева Н.М.
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТОДА ПРОЕКТОВ ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОЙ И ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ЛИЧНОСТИ ОБУЧАЮЩЕГОСЯ

Учебный проект – это комплекс поисковых, исследовательских, расчетных, графических и других видов работ, выполняемых студентами самостоятельно с целью практического или теоретического решения значимой проблемы.

Educational project is a complex research, design, graphics and other types of work performed by the students themselves for practical or theoretical solution of a significant problem.

Оқу жобасы – бұл кешен іздеу, зерттеу, есептеу, графикалық және басқа да жұмыстар орындалатын студенттердің өз бетінше мақсатында практикалық немесе теориялық маңызды мәселелерді шешу.

Одна из приоритетных задач современного образования – создание необходимых условий для личностного развития каждого человека. Поэтому использование активных форм обучения является основой развития познавательной компетентности обучающегося. Проектные технологии входят в жизнь как требование времени, своего рода ответ системы образования на социальный заказ государства. Метод проектов - один из интерактивных методов современного обучения. Он является составной частью учебного процесса.

Проектные технологии дают возможность обучающимся активно проявить себя в системе общественных отношений, способствуют формированию у студентов новой социальной позиции, позволяют приобрести навыки планирования и организации своей деятельности, открыть и реализовать творческие способности, развить индивидуальность личности.

Если цель работы над учебным проектом студентом будет достигнута и, причем, в основном самостоятельно, то можно надеяться, что в будущей профессиональной жизни он окажется более приспособленным и конкурентоспособным: сумеет планировать собственную деятельность, ориентироваться в разнообразных ситуациях, совместно работать в коллективе.

Если говорить о методе проектов как о педагогической технологии, то эта технология предполагает совокупность исследовательских, поисковых, проблемных методов, творческих по своей сути.

Самый сложный момент при введении в учебный процесс исследовательских проектов – организация этой деятельности, а особенно – подготовительный этап. Преподавателю при планировании на учебный год предстоит выделить ведущую тему (раздел) или несколько тем (разделов), которые будут «вынесены на проектирование».

Далее необходимо сформулировать 15-20 как индивидуальных, так и групповых тем. Желательно дифференцировать темы по степени сложности. Студент должен иметь возможность выбрать тему проекта, организационную форму его выполнения (индивидуальная и групповая), степень сложности проектировочной деятельности.

Четкость организации проектирования определяется четкостью и конкретностью постановки цели, выделением планируемых результатов, констатацией исходных данных. Весьма эффективно применение небольших методических рекомендаций или инструкций, где указываются необходимая и дополнительная литература для самообразования, а также требования педагога к качеству проекта, формы и методы количественной и качественной оценки результатов. Иногда возможно выделить алгоритм проектирования или другое поэтапное разделение деятельности.

1). **Определение проблемы и вытекающих из нее целей и задач исследования**. На данном этапе роль преподавателя является ведущей, он знакомит студентов со смыслом проектного подхода, мотивирует обучающихся, объясняет цели проекта, студенты же обсуждают предмет исследования, уточняют информацию, обсуждают задание, определяют цели и формируют рабочие группы.

2). **Выдвижение гипотезы**. Студенты анализируют проблемы, формируют задачи, определяют источники информации, уточняют информацию (источники), выбирают и обосновывают свои критерии успеха, вырабатывают план действий. Преподаватель помогает в анализе и синтезе проблемы (по просьбе), предлагает идеи, высказывает предположения, наблюдает.

3). **Исследование**. Сбор и уточнение информации, обсуждение альтернатив («мозговой штурм»), выбор оптимального варианта, уточнение планов деятельности, овладение методикой исследования. Полностью самостоятельная исследовательская деятельность студентов сопровождается наблюдательной деятельностью педагога, лишь косвенно он может руководить деятельностью обучающихся, проводить консультации.

4). **Подведение итогов, оформление результатов**. Студенты сопоставляют полученную информацию, оформляют результаты работы в форме устного отчета, доклада с демонстрацией иллюстративных материалов, письменного отчета и т.д.

5). **Защита проекта**. Студенты защищают свои проекты, участвуют в коллективной оценке результатов проектов, педагог слушает и задает целесообразные вопросы или выступает в роли рядового участника.

6). **Оценка выполненной работы**. Анализ выполнения проекта, достигнутых результатов (успехов и неудач) и причин этого, анализ достижения поставленной цели. Обучающиеся участвуют в самоанализе и самооценке. Преподаватель оценивает усилия студентов, их креативность, качество использования источников, потенциал продолжения работы, качество отчета.

Непременным условием проектной деятельности является наличие заранее выработанных представлений о ее конечном продукте и как следствие этого об этапах проектирования и реализации проекта, включая его осмысление и рефлексию результатов деятельности.

Критерии оценки проекта обязаны быть понятными. Оценивать необходимо качество работы в целом, а не только презентацию.

Критерии оценки результатов проектной деятельности студентов могут включать в себя:

- осознанность в определении проблемы, выборе темы проекта, практической направленности, значимости выполняемой работы;

- аргументированность предлагаемых решений, подходов и выводов;
- выполнение принятых этапов проектирования, самостоятельность, законченность;
- качество изделия, его оригинальность;
- уровень творчества, оригинальность материального воплощения и представления проекта;
- качество и полнота в оформлении проекта;
- качество доклада, полнота представления работы, аргументированность и убеждённость;
- объём и глубина знаний по теме, эрудиция, ответы на вопросы: полнота, аргументированность;
- деловые и волевые качества: ответственное отношение, доброжелательность, контактность

Реализация метода проектов, методики сотрудничества весьма перспективны при изучении профессиональных модулей и междисциплинарных комплексов (далее - МДК) в системе профессионального образования.

В качестве примера предлагаю рассмотреть исследовательскую работу по изучению раздела «Установка и конфигурирование персональных компьютеров и подключение периферийных устройств» в рамках изучения МДК 05.01 «Организация и реализация профессиональной деятельности оператора ЭВМ».

Рассмотрим поэтапно, как создается и реализуется проект в форме исследовательской работы.

На подготовительном этапе предлагаю студентам выполнение проекта по изучению принципов работы, характеристик и видов одного из устройств персонального компьютера или одного из периферийных устройств ПК. Предполагается как индивидуальное выполнение проекта, так и групповое. Разрабатываю методические рекомендации и инструкции для выполнения проектов.

1-й этап: студенты выбирают темы и формируют цели своих проектов (в основном – это получение и систематизация знаний по изучению работы конкретного устройства), формируют рабочие группы.

2-й этап: планирование проекта – определение источников информации, способов сбора и ее анализа.

3-й этап: исследование проекта включает в себя сбор источников информации, выделение главных идей и тенденций, которые будут определять ход работы, а также приобретение практических умений по разбору и сбору компьютерной техники.

4-й этап: студенты формируют доклад, сообщение или реферат по выбранной теме и выполняют презентацию.

5-й этап: защита проектов происходит в форме публичной презентации, студенты активно задают друг другу вопросы.

6-й этап: на заключительном этапе коллективно оценивается работа над проектом и защита проекта. Для оценки усвоения знаний по изучению всего раздела предлагаю каждому студенту выполнить контрольное задание по сбору персонального компьютера, отвечающего конкретным требованиям.

Проектное обучение способствует развитию активной творческой личности, способной самостоятельно приобретать новые знания и умения. Этот метод позволяет учесть потребности, интересы, склонности, способности и возможности студентов. Используя данный метод работы, можно убедиться в том, что он позволяет развивать исследовательские, креативные, творческие способности обучающихся и создавать новые духовные ценности. Применение проектного, проблемного и поисково-исследовательского методов всегда положительно влияют на качественные изменения личности обучаемого, такие как сообразительность, мышление, воображение, ответственность, память, внимание, сила воли, интеллект и творческие возможности человека.

1. Лазарев В.С. «Новое понимание метода проектов в образовании» // Педагогика: Научно-теоретический журнал. – 2011. - №10. - С. 3-11.
2. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования/ Под ред. Е.С.Полат – М., 2000
3. Сергеев И.С. Как организовать проектную деятельность учащихся: Практическое пособие для работников общеобразовательных учреждений. – М.: Аркти, 2014. – 80 с.

Володин Д.А.
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

МИССИЯ КАФЕДРЫ В УСЛОВИЯХ ПОДГОТОВКИ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ФГОС СПО

Аннотация: в работе рассмотрены основные проблемы в организации деятельности кафедры в контексте перехода на образовательные стандарты нового поколения и сформулированы пути преодоления охарактеризованных трудностей в работе

Ключевые слова:
кафедрасы, үйлестіру, өзара түсініcтік, жүйесі, оқытушы, алмасу, ұйымдастыру, талқылау
department, coordinate, understanding, system, teacher, interchange, arrangement, consideration

Современный подход к профессиональному образованию в нашей стране означает переформатирование всего прежнего образовательного процесса. В подготовке будущих специалистов теперь акцент делается не просто на определенную сумму знаний и умений, которые студент осваивает, обучаясь в образовательном учреждении, а, прежде всего, на его профессиональной компетентности, готовности к выполнению основных видов профессиональной деятельности.

Новая парадигма в образовании порождает необходимость в перестройке не только методики обучения, но и его организации. Поскольку одним из основных организующих элементов образовательного процесса в колледже выступает кафедра, постольку меняется, или точнее, повышается её роль в достижении положительного результата в выполнении требований новых образовательных стандартов.

Миссия кафедры сегодня – это организация интенсивной совместной работы всех преподавателей по формированию единого подхода к образовательному процессу. Необходимо выстроить деятельность таким образом, чтобы каждый преподаватель, занимающийся отдельными дисциплинами или модулями, имел четкое представление об общем содержании формируемой у студентов профессиональной компетентности. Слаженная работа, направленная на единый результат, – необходимое условие успеха в решении задач по подготовке профессиональных кадров.

Кафедра не должна быть формальным образованием, объединением преподавателей, которые просто за ней закреплены, и деятельность которых со стороны нередко напоминает известный сюжет басни И.А. Крылова «Лебедь, рак и щука». Работа каждого преподавателя должна дополнять работу другого, усилия должны быть максимально скоординированы. Вместе с тем, каждый преподаватель должен осознать свою ответственность за достижение общего результата.

К сожалению, преподаватели зачастую не владеют знанием всего образовательного стандарта по той или иной специальности, а ограничиваются лишь той его частью, которая касается преподаваемых ими дисциплин. А иногда даже и этого не происходит. У многих с введением ФГОС ничего не изменилось в процессе преподавания. Та же тематика учебного курса, те же требования к результатам обучения. Конечно, проще идти, как говорится, протоптанной колеёй, чем перерабатывать годами не менявшийся учебный материал. А между тем, по многим учебным дисциплинам в новых стандартах произошло существенное сокращение требований к числу формируемых знаний и умений, упор сегодня, как уже было сказано, делается в сторону практикоориентированности СПО. Вместо траты времени на изучение лишних тем, мы должны заниматься оттачиванием конкретных практических умений и навыков, являющихся частью того или иного вида профессиональной деятельности.

Между тем, преподаватели часто не понимают разницу между семинарскими и практическими занятиями. В педагогической практике существует непростая проблема, связанная с необходимостью формировать связи между теоретическим материалом и требуемыми ФГОС практическими профессиональными навыками у студентов. В решении этой задачи, на наш взгляд, помощь могут оказать преподаватели, имеющие необходимый опыт работы в реальных организациях и на предприятиях, не понаслышке знающие производственный процесс.

Поэтому сегодня возникла острая необходимость в неформальной, настоящей коллективной работе всех преподавателей по созданию целостной системы подготовки специалистов. Каждый должен четко представлять, какое место его учебная дисциплина занимает в формировании профессиональной компетентности выпускника, какие контрольно-оценочные средства необходимо использовать для её формирования, как правильно расставить акценты в преподаваемом материале. Оказать помощь в этой работе – главная задача кафедры. Для её решения, на наш взгляд, необходимо:

- обеспечить между преподавателями кафедры широкий обмен педагогическим опытом посредством проведения открытых учебных занятий, возродить взаимопосещение занятий по смежным дисциплинам;
- вести обсуждение разработанных элементов УМК по учебным дисциплинам и профессиональным модулям на кафедре с целью их корректировки и совершенствования;
- отдельное внимание уделить разработке и обсуждению на заседаниях кафедры контрольно-измерительных материалов с их детальным и четким соотнесением с конкретными знаниями и умениями, закрепленными в ФГОС по дисциплинам;
- консолидировать работу преподавателей по оснащению учебных кабинетов и лабораторий необходимым оборудованием и методическими материалами;
- обеспечить систематическое повышение квалификации преподавателей кафедры.

Одним из решающих факторов в успешной реализации указанных мер, на наш взгляд, является формирование педагогического состава кафедры, рассматривающего колледж как основное место работы. Ограниченная рамками учебного года трудовая функция не позволяет преподавателям-совместителям видеть долгосрочные перспективы развития образовательного процесса в колледже, лишает их мотивации в приложении необходимых усилий по разработке учебно-методических материалов, по повышению их педагогического мастерства. Для штатных преподавателей колледжа, на наш взгляд, такой помехой в мотивации является, прежде всего, невысокий уровень оплаты труда. Как нам кажется, было бы целесообразным продумать систему стимулирующих мер, направленных на поощрение достижений и конкретных результатов преподавателей в учебно-методической деятельности.

В заключение хочется выразить надежду, что кафедра перестанет восприниматься преподавателями как контрольно-надзорный орган, выдающий всё новые и непонятные задания, а станет настоящей площадкой для созидательного и продуктивного взаимодействия, итогом которого будет отлаженная система управления процессом подготовки высококвалифицированных специалистов.

Литература

1. Анисимов П.Ф. Российское среднее профессиональное образование. Проблемы и перспективы. – М.: МГУП, 2009.
2. Борытко Н.М. Профессионально-педагогическая компетентность педагога // Интернет журнал «Эйдос». – 2007. – 30 сентября / http://www.eidos.ru/journal/2007/0930-10/htm.
3. Олейникова О.Н., Муравьева А.А., Коновалова Ю.Н. Сартакова Е.В. – Модульные технологии. Проектирование и разработка образовательных программ. – М.: «Фльфа-М»; «Инфра-М», 2010.

Володин Д.А.
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

Аннотация: дается характеристика сложившихся насущных проблем в организации образовательной организацией учебной и производственной практик у студентов, намечены направления решения описанных трудностей

Ключевые слова:
тағылымдама, күрделілігі, практикалық тәжірибе, талап, серіктестік, тиімділігі, қызығушылық, портфолио
internship, difficulty, practical experience, requirement, partnership, efficiency, interest, portfolio

Согласно Федеральному закону «Об образовании в Российской Федерации» от 29.12.2012 № 273-ФЗ «практика – вид учебной деятельности, направленной на формирование, закрепление, развитие практических навыков и компетенции в процессе выполнения определенных видов работ, связанных с будущей профессиональной деятельностью» [1]. Учебная и производственная практика, таким образом, является ключевым инструментом формирования профессиональной компетентности у студентов. Поскольку от качества организации и проведения практики во многом зависит качество всей подготовки специалистов среднего звена, необходимо обозначить существующие в этой области проблемы и наметить пути их решения. Рассмотрим данный вопрос на примере специальностей технического профиля.

Как известно, учебная практика по специальности направлена на формирование у студентов умений, приобретение первоначального практического опыта и реализуется в рамках профессиональных модулей ОПОП СПО. Достижение целей практики зависит, на наш взгляд, от двух факторов – уровня подготовленности руководителей практики и уровня оснащенности материально-технической базы образовательной организации.

Руководитель учебной практики должен, с одной стороны, обладать высоким педагогически мастерством, а с другой – иметь необходимый опыт работы на профильных предприятиях. На деле нередко у преподавателя превалируют знание методики обучения и теоретического материала, либо, наоборот, наблюдаются трудности в организации работы со студентами и учебно-методической документацией на фоне глубокого владения содержанием реального производственного процесса. Решением данной проблемы, нам видится, налаживание в образовательной организации системы повышения квалификации преподавателей, позволяющей восполнить пробелы в их готовности к работе в качестве руководителей практики.

Что касается второго фактора, то современные ФГОС СПО предъявляют серьезные требования к материально-технической базе учебного заведения. Для реализации основных образовательных профессиональных программ по специальностям

технического профиля создание такой базы требует особо значительных финансовых ресурсов, которые далеко не всегда имеют место быть. Путями выхода из сложившейся ситуации является, на наш взгляд, развитие системы сетевого взаимодействия между организациями СПО, а также организация учебной практики на базе предприятий-партнеров. Последнее, однако, порождает новые трудности, поскольку не все предприятия имеют возможность выделить из реального производственного процесса необходимое для проведения практики оборудование или надлежаще оснастить помещение для ведения учебного процесса, которое в случае постоянного использования, к тому же, требует включения в перечень мест осуществления образовательной деятельности, подлежащих лицензированию. Необходимо, таким образом, развитие собственной материально-технической базы, в том числе за счет повышения эффективности внебюджетной деятельности организации.

Главным камнем преткновения в решении организационных вопросов по проведению производственной практики студентов является, на наш взгляд, отсутствие на законодательном уровне каких бы то ни было механизмов обязывающих профильные предприятия оказывать содействие образовательным организациям в проведении практики. Напротив, данные отношения относятся к сфере гражданского права и базируются на принципе свободы договора. В результате, не редкость отказ предприятий в приеме студентов на практику, чисто формальный с их стороны подход к реализации ее задач или предоставление мест не соответствующих программам практик. Поэтому поиск колледжем партнеров, реально заинтересованных в работе будущих выпускников, – крайне важная и насущная проблема.

Одним из направлений по совершенствованию работы с промышленными предприятиями является оперативное внесение корректив в учебные планы по специальностям. В частности, как показал опыт, весьма затруднительна организация практики по профилю специальности 29.02.06 Полиграфическое производство в декабре месяце, поскольку именно в предновогодний период полиграфические предприятия имеют наибольший объем заказов на свою продукцию и испытывают в связи с этим максимальную нагрузку на производство. В такой обстановке студенты-практиканты просто не могут иметь все условия необходимые для успешного решения задач практики.

Кроме того, обучающиеся по специальностям СПО технического профиля должны получать опыт практический работы с реальными материалами, т.е. сырьем для производства, обрабатываемым, как правило, на дорогостоящем оборудовании. В связи с этим, по объективным причинам немногие предприятия допускают студентов на реальные рабочие места. Более того, по специальности 13.02.01 Тепловые электрические станции, Ростехнадзор своим приказом напрямую запретил на предприятиях ему поднадзорных, к коим относятся все электростанции, допуск к работе специалистов не прошедших соответствующую аттестацию. По тем же причинам нормативно-правового характера студенты, обучающиеся по специальности 20.02.04 Пожарная безопасность, не вправе заступать на караульную службу в подразделениях Государственной противопожарной службы МЧС России и выполнять весь объем работ, выполняемый личным составом ГПС. Поэтому процесс отработки навыков и умений у студентов во время практики по специальностям технического профиля часто ограничивается простым наблюдением за пусть и реальным производственным процессом.

Искать выход из сложившейся ситуации возможно только путем детальной совместной проработки программ производственной практики с представителями предприятий, заблаговременно определяя их возможности в обеспечении студентов-практикантов необходимыми условиями для реализации этих программ, повышая уровень готовности обучающихся к реальной профессиональной деятельности посредством предварительной отработки навыков и умений на собственном оборудовании колледжа во время проведения лабораторных работ и практических занятий, учебной практики, а также курсов дополнительного образования.

В текущем учебном году переутвержден комплект документов, входящих в портфолио студентов по практике, в который теперь входят: индивидуальное задание,

дневник, аттестационный лист, отчет, а кроме того по практике по профилю специальности отзыв руководителя от предприятия. Необходимо некоторое время для формирования навыков правильного и грамотного оформления студентами указанных портфолио, с которым они согласно новым правилам выходят на итоговую государственную аттестацию.

Как показывает опыт, возникают определенные сложности в составлении аттестационного листа, который должен формироваться по результатам практики совместно руководителями практики от организации и от колледжа. На деле оценку практикантов, как правило, производит специалист от предприятия, а преподаватель колледжа просто визирует аттестационный лист. Данный вопрос, на наш взгляд, требует детального рассмотрения и четкого определения самой формы проведения совместной оценки руководителями практики уровня профессиональной компетентности студентов.

Мы видим, таким образом, что существует немало насущных проблем в организации как учебной, так и производственной практики студентов. Намеченные нами пути их решения, конечно, не являются исчерпывающими, и не могут в принципе определяться заведующими кафедрами колледжа самостоятельно. Необходимо, на наш взгляд, вести плотный диалог между различными факультетами и администрацией по поиску рациональных способов обеспечения надлежащего качества проведения практик.

Литература

1. Федеральный закон от 29.12.2012 № 273-ФЗ «Об образовании в Российской Федерации».

Луцевич Л.В., Полещук М.И., Сороковик Т.И.
государственный экономический университет, средняя школа №153
г. Минск, Республика Беларусь

ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ТЕХНОЛОГ – НОВАЯ ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОФЕССИЯ В УСЛОВИЯХ СТАНОВЛЕНИЯ СМАРТ-ОБЩЕСТВА

Аннотация
В условиях становления Смарт-общества, как одного из типов инновационного общества, остро ощущается потребность в новых специалистах-полипрофессионалах, способных осуществлять своевременную технологическую поддержку педагогов, выполнять роли «мастера перемен» и «бизнес-стратега».
В качестве одного из таких специалистов авторами предлагается введение должности образовательного технолога во все учреждения образования.

Keywords: *Smart-society, innovation, knowledge economy, digital transformation of education, educational technologist.*
Түйін сөздер: *Смарт-қоғам, инновация, білім экономикасы, сандық трансформациясы білім беру, білім беру технологиясы*

Выступая на I конгрессе «Пути развития смарт-общества в России: от информационного общества к обществу знаний», член правления Союза IT-директоров России Борис Славин отметил, что «современное информационное общество вступает в стадию смарт (в переводе «умный», «интеллектуальный»). Она характеризуется наличием коммуникационных технологий коллективной деятельности, которые существенно преобразуют бизнес, образование и прочие виды деятельности. Образование, за счет

использования электронных и коллективных технологий, становится более массовым и эффективным. При этом в смарт образовании применение электронных технологий сочетается с индивидуальным обучением мышлению и творчеству, которое невозможно без участия человека» [1].

Стадия становления Смарт-общества – это время инноваций и экономики знаний, время смещения традиционного классического образования в философию Смарт-образования и дидактическую парадигму смешанного обучения [2, 3].

Характерной чертой становления Смарт-общества является цифровая трансформация образования, которая составляет ядро Государственной Программы информатизации и Концепции педагогического образования на 2016-2020гг. в Республике Беларусь.

Цифровая трансформация образования, как инновационный потенциал его модернизации, качественно меняют жизнь, приводят к тому, что традиционная модель «учитель — источник знания» становится анахронизмом. Мы делаемся быстрее и многозадачнее, овладеваем новыми техническими средствами, инструментами и методами коммуникаций. Это значит, что в ближайшем будущем будут возникать новые специальности, которые расширят и видоизменят сферу деятельности учителя, приспособив её к современным реалиям.

Всего через пару десятилетий, как отмечают футурологи педагогики, ученики будут бояться, что **электронный ассистент** донесёт тьютору, что они недостаточно усердно занимались, а **брейн-тренер** будет спорить с **лайфстайл-тренером** о распределении нагрузок [4].

Вместе с Загрядской А.И., основываясь на материалах «Атласа новых профессий», разработанных специалистами Агентства стратегических инициатив и Московской школы управления «СКОЛКОВО», отметим перспективность отдельных направлений цифровой дидактики, диктующих необходимость и актуальность введения в учреждения образования должности образовательного педагога и разработки программ его подготовки [5]. В чем же будет выражаться функционал этой новой педагогической профессии?

Отвечая на этот вопрос, в рамках разрабатываемого международного проекта по программе «Эразмус+», были рассмотрены наиболее важные тенденции инновационного развития образования в условиях становления Смарт-общества. Среди них:

- **автоматизация и удалённое обучение.** Всегда ли есть ли необходимость в том, чтобы учитель находился в одном помещении с учеником во время занятий? Как показывает инновационная практика при хорошо организованной трансляции с отличным качеством звука и высоким разрешением ничего из рассказа преподавателя не потеряется. Онлайн-обучение и смешанное обучение с его популярным трендом «перевернутого урока» набирают обороты уже сегодня.

Онлайн-курсы, цифровые ресурсы, сервисы и приложения, онлайн-конференции, вебинары и личные виртуальные уроки в режиме реального времени — вот инструментарий виртуального образования, который будет развиваться и совершенствоваться.

В отмеченном аспекте достаточно ярко проявляется функция педагога, способного составлять онлайн-курсы для удаленного обучения, адаптировать требования конкретных дисциплин к онлайн-среде, администрировать работу платформы, решать коммуникационные проблемы между учителем и учеником.

- **разработка индивидуальных маршрутов**. Эта функция нового педагога становится всё более востребованной. Другое дело, что самостоятельно справиться с этой задачей студенту, а, тем более, школьнику, непросто. Поэтому нужен представитель педагогической профессии, который скорректировал бы вектор и дал советы о том, как лучше распорядиться своим временем, как сдать необходимые минимумы и соблюсти баланс между разными интересами. Такой специалист должен обладать системным мышлением и знанием методологии преподавания.

Создание индивидуальной траектории подразумевает, что курирующий педагог регулирует взаимосвязь предметов так, чтобы темы, которые проходятся на одном уроке,

подчеркивали и раскрывали проблемы, рассматриваемые в рамках «соседней» дисциплины.

- **геймификация и образовательные игры.** Игровые технологии мотивируют на обучение, привносят дух соревновательности и дают освоить конкретные навыки.

Благодаря играм ученики с бо́льшим интересом осваивают новые области знания и получают возможность моделировать и испытывать на себе разные ситуации. Это помогает определиться с профессиональными склонностями и интересами. Игры, позволяющие создавать сложные структуры, помогают развитию креативности, а кооперативные, социальные и бизнес-игры способствуют коллективному решению задач и развитию эмоционального интеллекта.

Видеоигры обладают очевидными преимуществами в образовании уже сейчас используются инструменты, связанные с геймингом и высокими технологиями. А в дальнейшем эта тенденция будет только развиваться. Некоторое перегревание темы и критика после первых восторгов вызвали к жизни более серьёзный, системный подход к геймификации — вместе с пониманием, что игры представляют собой инструмент образования, а не замену учёбе.

Возможно, рано или поздно все учебники прератятся в игровые среды. Что же до ролевых социальных игр и живых квестов, то заниматься этим прямо сейчас на массовом уровне мешает только отсутствие традиции. Это означает, что и эту функцию, связанную с разработкой и внедрением образовательных игр, виртуальных симуляторов, игровых онлайн-миров, созданием сценариев событий и кейсов, умением задавать условия, вести учеников по игре и давать им советы в качестве NPC (неигрового персонажа), кто-то должен выполнять.

На сегодняшний день перечисленные выше функции нашли свое воплощение в функционале нового педагога – **образовательного технолога**, который успешно с 2012г. работает в учреждениях образования Эстонии, занявшей по последним результатам международных исследований PISA, первое место в европейской системе образования и третье место в мире. За основу эстонского стандарта этой новой педагогической профессии был взят международныйстандарт ISTE, где перечислены основные компетенции. Для технолога, помимо них, важны еще и лидерские качества: мало уметь самому — нужно еще и заразить других. Вообще-то список задач на такой должности бывает очень непостоянным, поскольку по мере развития образовательных учреждений будут обновляться и задачи, которые необходимо решать в постоянно меняющихся условиях.

Есть основания полагать, как отметила известный эстонский педагог-технолог, что «идеологически это обозначает начало перехода в образовании от бумаги к цифре» [6], что полностью соответствует философии и парадигме Смарт-образования.

Литература

1. *Что такое смарт-общество? [*https://www.hse.ru/news/community/126203364.html. *Дата доступа 21.12.2014].*
2. *Луцевич, Л.В.* SMART-философия и SMART- образование: возможен ли новый прорыв в будущее / Л.В. Луцевич // Народная асвета. – Минск. – № 1. – 2015. – С. 3-6.
3. *Луцевич, Л.В.* Смешанное обучение – тренд дидактической парадигмы SMART-образования / Л.В. Луцевич // Народная асвета. – Минск. – № 4. – 2015. – С. 36-40.
4. Загрядская А.И. Педагогические профессии будущего [https://newtonew.com/overview/future-professions. Дата доступа: 20.09.2016].
5. Атлас новых профессий [http://atlas100.ru/. Дата доступа: 20.09.2016].
6. Рождественская Л.Ф. Новая профессия – образовательный технолог [http://dmbezrukov.com/?tag/ Время доступа: 21.12.2014]

Бекетова Б.Н.
№25 ЖББ КММ
Сәтбаев қ., Қазақстан Республикасы

ОҚУШЫЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ ОҚУ САУАТТЫЛЫҒЫН ДАМЫТУ

Білім беру жүйесін жаңартуға Елбасымыз Н.Ә.Назарбаев «Әлеуметтік-экономикалық жаңғырту – Қазақстан дамуының басты бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауында ерекше атап өтсе, «Қазақстан-2050» стратегиясы: қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Жолдауында білім беру саласындағы басымдықтарды қадап айтты. Білім беруді жаңарту оқушы білімін ғана емес, оларды қолдану дағдыларын, атап айтқанда функционалдық сауаттылығын қалыптастырады. Оқушылардың бойында өзіндік білім алу, талдау, құрастыру, қоғамдық өмірде өзін-өзі жан-жақты таныту үшін білімін пайдалана білу дағдыларын қалыптастырады. Функционалдық сауаттылық –білім берудің жеке тұлғаны қалыптастырудағы әлеуметтік бағдарлануы. Қазіргі тез өзгермелі әлемде функционалдық сауаттылық – оқушының әлеуметтік мәдени, саяси және экономикалық қызметтерге белсенді қатысуына, сондай-ақ өмір бойы білім алуына ықпал ететін базалық факторжәне қоғамға пайда келтіреді. XXI ғасырдың жан-жақты, зерделі, дарынды, талантты адамдарды қалыптастыруда білім беру мәселесі, оның оқыту жүйесін заман талабына сай үйлестіре алу міндеті туындап, жаңа талаптар қойылуда .Соған орай ұстаздардың алдында тұрған міндет: табысты және әрекетке дайын қабілетті, әлеуметтік рөлін сезінетін құзырлы тұлғаны қалыптастыру. Жалпы құзіреттіліктің сипатына беделді пікір айтуға мүмкіндік беретін білімді игеру деген түсіндірме берілген.Тұлға құзіреттілігін дамыту – ұстаздың құзіретті тәсілдерді меңгертуі, білім беру мазмұнын жетілдіру. Ол үшін баланы субъект ретінде қарап, оқу ісіне өзінше қызықтыратын, оған қабілетін арттыратын жағдай туғызу керек. Оның бастысы – оқу үрдісін жаңаша ұйымдастыру, оқушының оқудағы іс-әрекеті арқылы ойлау дағдыларын жетілдіру, өз бетінше білім алу, әрекет ету. Мақсатқа жету оқушының өзі арқылы іске асады. Мұғалім – бағыт беруші, ұйымдастырушы. Америка ғалымдары Джинни Стилл, Куртис Мередит, Чарлз Темпл жасаған «Оқу мен жазу арқылы сыни тұрғыдан ойлауды дамыту» жобасының оқушы құзіреттілігін дамытуда маңызы зор. Сын тұрғысынан ойлау дегеніміз – ой қозғай отырып, оқушының өз ойымен өзгелердің ойына сыни қарап, естіген, білгенін талдап, салыстырып, жүйелеп, білмегенін өзі зерттеп, дәлелдеп, тұжырым жасауға бағыттау, өз бетімен және бірлесіп шығармашылық жұмыс жасау. Бұл жобаның тиімді әдіс-тәсілдерін қолдану арқылы оқушы өз ойын еркін жеткізуге, пәнге қызығушылығы оянып, талдау жұмыстарын жүргізе білуге үйренеді. Оқушылардың сабаққа қызығушылығын оятқан әдістер арқылы өз ойларын топта, ұжымда талдай бастады.

Ұлттық жоспарда мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығын дамыту үшін төмендегідей кешенді жоспар жасалды. Олар: мазмұндық, оқу-әдістемелік, материалдық-техникалық іс-шаралар кешені. Бұл кешен Қазақстан Республикасындағы білім сапасын жетілдірудің негізгі бағдары ретінде мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығын дамыту барысында жасалатын іс-шаралардың мақсаттылығын, біртұтастығын және жүйелілігін негізге ала отырып,функционалдық сауаттылығық дегеніміз-адамдардың әлеуметтік , мәдени, саяси және экономикалық қызметтерге белсене араласуы, яғни бүгінгі жаһандану дәуіріндегі заман ағымына, жасына қарамай ілесіп отыруы, адамның мамандығына , жасына қарамай үнемі білімін жетілдіріп отыруы. Ондағы басты мақсат жалпы білім беретін мектептерде Қазақстан Республикасының зияткерлік, дене және рухани тұрғысынан дамыған азаматын қалыптастыру, оның әлемде әлеуметтік бейімделуі болып табылады.

Мұндағы басшылыққа алынатын сапалар:

-белсенділік

-шығармашылық тұрғыда ойлау

-шешім қабылдай алу
-өз кәсібін дұрыс таңдай алу
-өмір бойы білім алуға дайын тұруы болып табылады.

Бұл функционалдық дағдылар мектеп қабырғасында қалыптасады. Сабақта әрбір өтілген мәтінді өмірмен байланыстырып отыру арқылы бүкіл табиғаттың, қоршаған ортаның сырын, өз туған өлкеңмен байланыстырып өту, баланың қызығушылығын арттыруда үлкен септігін тигізеді. Оқушылардың білімнің өмірлік маңызын түсінуі, теория мен практиканы тығыз байланыстырады, пәнге ынтасын арттырады, оқушылар біліміндегі формализми элементтерін жояды. Оқушылардың білімге ынтасының болуы, олардың сабақтағы белсенділігінің артуына білім сапасының жоғарлауына, білім алудың пайдасын түсінудің қалыптасуына мүмкіндік береді. Білім берудің құрылысын, оқушылар мұғалім берген мақсаттарды түсінетіндей, қабылдайтындай етіп құру керек және оқушы мұғалім қойған мақсатты белсенді жүзеге асырушысы болуы тиіс. Оқушылар қандай да болмасын ақпарат туралы бар білгендерін жазбаша келтіреді. Бұл тапсырманы орындауға берілген уақыт 2-4 минут қана, оқушылар өз жұптарымен жазғандарымен бөліседі, сұрақтарға жауап береді, тізімдерін толықтырады. Функционалдық сауаттылық – адамның сыртқы ортамен қарым-қатынасқа түсе алу қабілеті және сол ортаға барынша тез бейімделе алуы мен қарым-қатынас жасай алу деңгейінің көрсеткіші. Олай болса, функционалдық сауаттылық тұлғаның белгілі бір мәдени ортада өмір сүруі үшін қажетті деп саналатын және оның әлеуметтік қарым-қатынас жасауын қамтамасыз ететін білім, білік, дағдылардың жиынтығынан құралады. Ал кең мағынасында ол тек білік пен білімділік әлеміне барудың жолы ғана емес, ол – ұлттың, елдің немесе жеке адамдар тобының мәдени және әлеуметтік дамуының өлшемі. Осындай сапалық сипаты тұрғысынан қарағанда функционалдық сауаттылық жеке адамды дамытудың тетігі ретінде қолданылады. Қоршаған әлемде және табиғатта болып жатқан құбылыстарды түсіну, салыстыру, талдау, жіктеу, жүйелеу, жалпылау білік, дағдыларын меңгерту мақсаттары көзделгенде ғана оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыруға болады.

Оқушылырдың функционалдық сауаттылығын арттыруда оқу бағдарламасындағы әрбір пәннің рөлі зор.Соның ішінде қазақ тілі сабағының алатын орны ерекше.Оқушыға грамматиканы үйрету –қазақ тілінің басты міндеті болып табылады.Жаңа әдіс-тәсілдерді пайдаланған уақытта жетістіктері мен кемшіліктері де менің педагогикалық тәжірибемде болды.Мен сабақтарымда өткен сабақты қайталау,грамматиканы меңгерту,ауызша ,жазбаша деңгейлік тапсырмаларды орындату сияқты жұмыс түрлерін орындағанда оқушылардыңбіліктері жақсы қалыптасты. Қазіргі қазақ тілі сабағы білім алушының алдына үлкен талап қоюымен ерекшеленеді. Оқушылардың сабақта тез шаршап жалығып кетуі сияқты мәселелер өзіндік ерекшелігіне байланысты, яғни үлкен жаттығу жұмыстары қажет. Бұл белеске әрине, оқушы қызығушылығын тудыру арқылы, оқу материалын есте сақтауға көмектесетін түрлі әдіс, формалар арқылы жетеміз. Функционалды сауаттылық дегеніміздің өзі – адамның ішкі қарым-қатынасқа ену талабы мен оған тез бейімделуі болып табылады. Кәдімгі сауаттылықтан айырмашылығы қазақ тілі сабағында оқу, түсіну, қарапайым да қысқа мәтіндер құрып, оны жеткізе алуы – балаға білім деңгейін, әрі қарай әлеуметтік қатынастағы біліктілігін, ортамен қарым-қатынасын қамтамасыз ететіндігінде. Аталған технология көлемінде қолданылатын әдістер оқушылардың шығармашылық сұранысын қанағаттандырады, ауызша және жазбаша жұмыс түрлерінде ойын ашық айта алу қабілетін жетілдіреді, оқушылардың ойлау қабілетін жетілдіреді, жалпы алғанда түрлі біліктіліктерінің жетілуіне әсер етеді:

1) Ақпаратты қабылдай алуын жетілдіруге арналаған рефлекциялық қабілетіне арттыру үшін мына тәсілді қолданамын «Білемін – білгім келеді – білдім – үйрендім». «Білемін» кезеңі жұптық жұмысты долбарлайды: сабақ тақырыбы туралы мен не білемін; «Білгім келеді» - мақсаттың қалыптасуы; «Білдім» - ескі және жаңа ақпараттардың бірігуі; «Үйрендім» - жұмыстың нәтижелілігін сезінуі.

2) Мәтін мазмұнын түсінуі, жекелеген ойды таба алуы үшін көбіне пайдаланатын тәсілдерім: «Бөліп оқу», «Белгілеп оқу», «Кластер құрастыру».

3) Біліктілігін дамыту үшін «Қиын да, оңай сұрақтар» тәсілін қолданамын. Оңай сұрақтар бір жақты жауапты, қиын сұрақтар толық жауапты қажет етеді.

4) Ақпаратты шығармашылық түрде пайымдауға көмектесетін жазбаша рефлекция әдістері, яғни: 1. Эссе жазу

2. Жеделхат құрастыру

3. Сұхбат

5-6 сыныптарда тірек сызбаларды, рөлдік ойындарды, мәндік кестелерді қолданамын. Бұның оң жағы балалардың қызығушылығының артуы, өздік жұмысқа деген құлшынысы және нәтижесінде жылдық білім сапасы көтеріледі деп ойлаймын.

Сонымен қатар базалық танымдық деңгейін қалыптастыруға бағытталған тапсырмалар бар:

1) Басталған ойды тізімдегі дұрыс келетін сөздермен аяқтаңдар

2) Тізбектегі артық сөзді табыңдар

3) Дұрыс және бұрыс жауаптарды «+» немесе «-» белгісімен анықтаңдар

Тақырыптар бойынша дайындалған оқу циклдары оқу жүйесін өзгерте алуға мүмкіндік береді, оқушының білімі мен мүмкіндігін байқай аласың. Әйтсе де жеке жұмыс түрлерін жүйелеуде баланың талғам-деңгейін да ескерген жөн. Білімі жоғары деңгейдегілер үшін шығармашылықты талап ететін тапсырмалар ұсынылады, ал төмен деңгейдегілер үшін – логикалық тапсырмалар көптеп беріледі. Құзырлық-анықтамалық тапсырмаларды құрастыру екеуі үшін де жұмыстың бөлінбес бөлшегі болып табылады.

Оқушылардың мәтінді ұғына оқу қабілеттілігі және оларға рефлексия, мәтін мазмұнын өз мақсаттарына қол жеткізу үшін қолдануы,білімдері мен дағдыларын қоғам өміріне белсенді араласу үшін дамытуы деп түсіну керек.Мәтінді толық түсінгенін дәлелдейтін машықтары мен меңгере білу деңгейлері бағаланады:мәліметті табу,мәтінді түсіндіріп беру.Мысалы: «Әкені сыйла» мәтіні бойынша функционалдық сауаттылықты дамытуға арналған тапсырмалар:

1.Мәтінде қандай балалар бейнеленген?

2.Балалар берген уәдесінде тұрды ма ?

3.Әкесі балаларына не деді?

4.Мәтінді оқығанда қандай ой келді?

5.Мәтіннің тәрбиелік мәні неде?

6.Мәтін туралы ,балалар туралы сенің пікірің?

7.Мәтіннен өзіңе алғаның?

Осы сұрақтарға оқушылар өз жауаптарын айтады,кейбіреулері қысқа жауапты,кейбіреулері толық жауаптарын , ой-пікірлерін өз көзқарастарын айтады. Осылайша тиімді деген әдіс-тәсілдерді ұдайы пайдалану пәнге деген қызығушылығын дамытуға қызмет етеді, соның нәгізінде мектеп оқушысының функционалдық сауаттылығы қалыптасады. Ал осындай керемет жетістікке жету үшін жаңа технологиядан ұдайы хабардар болып отыру керек-ақ.

Сонымен функционалдық сауаттылық – адамның сыртқы ортамен қарым-қатынасқа түсе алу қабілеті және сол ортаға барынша тез бейімделе алуы мен қарым-қатынас жасай алу деңгейінің көрсеткіші. Олай болса, функционалдық сауаттылық тұлғаның белгілі бір мәдени ортада өмір сүруі үшін қажетті деп саналатын және оның әлеуметтік қарым-қатынас жасауын қамтамасыз ететін білім, білік, дағдылардың жиынтығынан құралады. Ал кең мағынасында ол тек білік пен білімділік әлеміне барудың жолы ғана емес, ол – ұлттың, елдің немесе жеке адамдар тобының мәдени және әлеуметтік дамуының өлшемі. Осындай сапалық сипаты тұрғысынан қарағанда функционалдық сауаттылық жеке адамды дамытудың тетігі ретінде қолданылады. Сондықтан теория мен практиканың байланыста болуын қамтамасыз ету үшін әрбір пән бойынша берілетін білімнің мазмұны мен көлемін анықтағанда теориялық қағидалардың, заңдылықтар мен ережелердің, яғни ұғымдық-ақпараттық материалдардың бала өмірінде кездесетін түрлі проблемалық мәселелерді шешуге көмегі тиетіндей, бала оны қолдана алатындай практикалық маңызы

ескерілуі тиіс. Сондай-ақ оқушылардың оқу материалын тек жаттап қана алмай, оның мән-мағынасын терең түсінуін қамтамасыз ету міндетті болып саналады.Мектептегі толып жатқан мәселелерді білікті, ғылыми-теориялық ойлау қабілеті басым, негізді мақсат қоя алатын, өз іс-әрекетінің нәтижесін бағалай алатын мұғалім шеше алатындықтан педагогикалық теория мен тәжірибені сол ғана ұштастыра алады.

Развитие функциональной грамотности учащихся

Функциональная грамотность – способствует человека вступать в отношения с внешней средой, быстро адаптироваться и функционировать в ней.

The development of functional literacy of pupils

Functional literacy – a persons ability to enter into relations with the external environment, to adapt quickly and to function in it.

Булакбаева Ж.К.
КГУ «Горно-металлургический колледж»
г. Жезказган, Республика Казахстан

ПРОЕКТ ВНЕДРЕНИЯ ПОЛИЯЗЫЧНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ

Мақалада көптілділік білім беруді енгізу жобасының негізгі ережелері қарастырылған, сонымен қатар әдіснамалық, оқу-әдістемелік, ақпараттық-ресурстық қамтамасыз ету және біліктіліті арттыру арқылы жобаны іске асыру жолдары кезең бойынша көрсетілген.

This Article discusses the main provisions of the project implementation multilingualism education in the mining and metallurgical college.
Step by step shows the implementation mechanisms through the methodological, information and resource maintenance and improvement of professional skill.

Keys words: multilingual, project, the level of ownership, the language environment, the experiment.

Многообразие культур и языков, их равное сосуществование являются безусловным достоянием нашей страны, а проводимая языковая политика как обеспечивает соблюдение языковых прав всех этносов, так и предоставляет свободный выбор языка для общения, получения образования, реализации творческих потребностей. Позитивность развития полиязычия для казахстанского сообщества возможна при условии единой политической, идеологической, культурной платформы. И эта платформа уже задана Президентом в разъяснении сути проекта «Триединство языков» — изучение казахского языка как государственного, русского — как языка межнационального общения и английского — как языка успешной интеграции в глобальную экономику.

В Послании Президента Республики Казахстан – Лидера нации Н.А.Назарбаева народу Казахстана «Казахстанский путь – 2050»: единая цель, единые интересы, единое будущее» обозначена необходимость разработки активных мер по изучению в школах трех языков. «Наш путь в будущее связан с созданием новых возможностей для раскрытия потенциала казахстанцев... Выпускники должны знать казахский, русский и английский языки».[1]

Актуальность этой проблемы обуславливается необходимостью создания инновационной, полиязычной модели образования, направленной на воспитание поликультурной личности, понимающей роль и место казахского языка, культуры и истории казахского народа в мировом историческом процессе, конкурентоспособной в

условиях глобализации, мобильной, свободно владеющей тремя языками, готовой к постоянному самообразованию.

Программа полиязычного образования, внедряемая в Казахстане, является уникальной, так как обучение на трех языках будет одновременным и параллельным, одними из ключевых понятий которой являются «трехъязычие», «евразийская поликультурность, коммуникативность и технократичность».

Для реализации поставленных задач создана нормативная база:

-Дорожная карта трехъязычного образования на 2015-2020 годы: «Дорожная карта предусматривает определенные меры, необходимые для успешного внедрения трехъязычного образования на всех уровнях образования» [2]

-Государственный обязательный стандарт технического и профессионального образования, (ГОСО) утвержденный Постановлением Правительства РК от 23.08.2012г. №1080, с дополнениями ПП РК от 13.05.2016 № 292**.** «Уровень образования и интеллектуальной потенциал общества в современных условиях приобрели характер важнейшей составляющей национального богатства, а образованность человека, профессиональная мобильность, стремление к творчеству и умение действовать в нестандартных условиях стали основой прогресса, устойчивости и безопасности страны»

-План мероприятий по реализации Дорожной карты развития трехъязычного образования на 2015-2020 годы. [2]

В ряде колледжей педагогического направления и направления сервиса Карагандинской области начаты проекты по внедрению полиязычного образования. Однако в других колледжах области также внедряются элементы полиязычного образования. В данной статье рассмотрим основные положения проекта полиязычного образования, разработанного в КГУ «Горно-металлургический колледж». Целью данного проекта является создание языковой образовательной среды для полиязычия как условия развития коммуникативных навыков студентов.

В этой связи правомерно считать, что основным индикатором реализации данного проекта является знание языков самим учителем.

В Горно-металлургическом колледже работает сильный состав преподавателей-языковедов: 3 преподавателя высшей категории казахского языка, 3 преподавателя высшей категории русского языка, 3 преподавателя первой категории английского языка. В сентябре-ноябре 2016 года 39 преподавателей и мастеров производственного обучения прошли курсы английского языка на базе учебно-методического центра «Тілтану» отдела культуры и развития языков г. Жезказган.

Данный проект осуществляется на базе группы 1 курса специальности 1201000 – Техническое обслуживание, ремонт и эксплуатация автомобильного транспорта. Квалификация: 1201072 – Слесарь по ремонту автомобилей

Анализ входного среза языковых компетенций студентов был проведен на основе системы уровневого подхода обучения иностранным языкам. Посредством проведения тестирования и пробного собеседования определены уровни владения английским языком (не владеют языком, элементарный уровень владения А1, продвинутый уровень владения С1, уровень «в совершенстве» С2).

Несомненно, что уровневая система должна отражать успех каждого студента на протяжении всего периода обучения иностранному языку. Для кого-то наступит радостный момент, когда с элементарного уровня он дойдет до продвинутого, а кого-то вполне устроит по всем параметрам законченный на «отлично» элементарный уровень на выходе.

Несмотря на низкий потенциал и невысокие входные данные в ходе реализации данного проекта планируется повышение мотивации, коммуникативных навыков и преподавателей и студентов, развитие функциональной грамотности, навыков критического мышления, четкое видение преимуществ изучения нескольких языков, улучшения результатов обучения, повышения успеваемости студентов по всем предметам.

Исходя из анализа текущего состояния и поставленной цели определены конкретные задачи в области развития полиязычия в колледже.

Механизмами реализации данного проекта являются:

1. Преподавание языковых предметов (казахский язык, русский язык, английский язык, профессиональный английский язык, профессиональный казахский язык) на основе обновленных рабочих учебных программ, переработанных учебно-методических комплексов с учетом полиязычия по специальным дисциплинам.

2. Преподавание предметов на 3-х языках на основе повышения квалификации преподавателей, разработки сборников профессиональных текстов и терминологических словарей, открытия и фукционирования лингофонного кабинета, оформления кабинетов с учетом полиязычия.

3. Внеурочная деятельность посредством создания полиязычной образовательной среды.

Понимание полиязычного образования реализуется в следующих направлениях:

- Нормативная и правовая база
- Методологическое и учебно-методологическо обеспечение
- Подготовка кадров и повышение квалификации
- Информационное сопровождение
- Финансирование.

1. Нормативная и правовая база

1 этап: Разработка рабочих учебных программ по казахскому, русскому и английскому языкам на основе Стандарта обучения языкам. Внесение дополнений и изменений в Рабочие учебные программы по казахскому, русскому, английскому языкам на основе сопоставимых уровневых систем обучения языкам.

Разработка рабочих учебных программ по специальным дисциплинам с учетом полиязычия. Обновление учебно-методических комплексов по языковым и специальным предметам.

2 этап: Внедрение разработанных рабочих учебных программ по специальным и языковым дисциплинам с учетом полиязычия. Использование в учебном процессе материалов учебно-методических комплексов по языковым и специальным предметам.

3 этап: Анализ созданной нормативной базы и внесение изменений и дополнений с целью повышения качества образовательного процесса.

2. **Методологическое и учебно - методическое обеспечение**

1 этап: Разработка учебных программ факультативных занятий по казахскому, русскому и английскому языкам с учетом полиязычного образования. Разработка учебно-методического комплекса по профессиональному казахскому и английскому языкам с учетом полиязычия. Разработка системы оценивания учебных достижений студентов с учетом полиязычного образования. Внесение дополнений и изменений в РУПы по спецпредметам с учетом полиязычия. Оформление учебной мастерской –автомастерской, кабинетов спец. дисциплин, естественно-математических дисциплин наглядными пособиями на трех языках. Оформление кабинетов казахского, русского и английского языков с учетом полиязычия. Проведение социологического исследования языковой ситуации среди студентов и преподавателей колледжа.

Определение базового уровня владения английским языком среди всех студентов всех специальностей. Определение потребности в обновлении библиотечного фонда колледжа с учетом полиязычия. [3]

2 этап: Проведение интегрированных уроков. Пополнение библиотечного фонда колледжа литературой на английском языке (словари, учебники).

Деятельность клуба общения на английском языке «StarGlub». Деятельность киноклуба «MovieMagic» для студентов и преподавателей.Дополнительная языковая подготовка на факультативных занятиях. Практическая работа по темам самообразования преподавателей- словесников.

Участие в научно-теоретических конференциях преподавателей по вопросам полиязычного образования. Разработка и использование в учебном процессе

трехъязычного словаря по специальности. Разработка и использование в учебном процессе сборника специальных текстов по профессиональному казахскому и профессиональному русскому языкам. Проведение открытых уроков, творческих вечеров, культурно-познавательных и патриотических мероприятий на 3-х языках.

Ведение мониторинга результатов экспериментальной работы в группе для улучшения практики полиязычного образования. Проведение Недели английского языка. Открытие информационно-культурного центра «Шанырак». Проведение лингвистического вечера: «В лабиринте языковых культур».

3 этап: Анализ мониторинга результатов экспериментальной работы в группе для улучшения практики полиязычного образования. Проведение конкурса профессионального мастерства на английском языке. Проведение фестиваля «Шанырак дружбы». Анализ результатов промежуточного и итогового контроля знаний студентов с учетом полиязычия. Проведение лингвистического конкурса «Полиглот».

3. Подготовка кадров и повышение квалификации

1 этап: Проведение мониторинга уровня владения языков педагогами для реализации проекта полиязычного образования.

2 этап: Организация курсов изучения английского языка. Прохождение онлайн курсов по изучению казахского языка.

3 этап: Анализ работы по повышению квалификации в области полиязычия.

4. Информационное обеспечение

1 этап. Участие преподавателей в профессиональных интернет-сообществах учителей, внедряющих полиязычное обучение.

2 этап. Публикация в СМИ, в прессе материалов по вопросам политики полиязычного образования. Публикация в журналах методических разработок уроков и мероприятий по теме проекта.Приобретение учебно-методической литературы.

3 этап. Подготовка рефлексивного отчета об итогах работы над проектом.

Ресурсное обеспечение:

- Учебно-методические комплексы по специальным дисциплинам, по языковым дисциплинам, разработанные с учетом полиязычия;
- Учебная и учебно-методическая литература по языковым дисциплинам;
- Определенный уровень квалификации преподавательского состава, способный осуществить проект полиязычного образования.

Ожидаемые результаты:

Благоприятная образовательная языковая среда.

Командное взаимодействие преподавателей-языковедов, предметников и администрации, организующих процесс полиязычного образования.

Разработанная нормативно-регулирующая документация (Положения о конкурсах, Положение о киноклубе и т.д.).

Разработанные рабочие учебные программы по казахскому, русскому, английскому языкам с учетом полиязычия.

Обновленные учебно-методические комплексы по специальным и языковым дисциплинам с учетом идеи полиязычия.

Разработанные рабочие учебные программы по языковым факультативам.

Повышение мотивации студентов к учебе, стремление знать несколько языков. Повышение коммуникативных навыков студентов.

Использование казахско-русского двуязычия на уроках истории, географии, литературы. Повышение интеллектуального уровня студентов за счет языковой подготовки и участия в инновационной деятельности.

В данном проекте определены конкретные критерии оценивания, так индикаторами явились доля педагогов, преподающих учебные предметы на трех языках; доля студентов, освоивших уровень владения английским языком «в совершенстве»; доля студентов, овладевших элементарным уровнем английского языка; доля научных проектов, работ и докладов по тематике полиязычного образования; доля созданных учебно-методических комплексов по специальным дисциплинам с учетом полиязычия;

доля педагогов, прошедших повышение квалификации для реализации полиязычного образования.

Обязательным условием реализации данного проекта является разработка и поэтапная реализация плана мероприятий по его внедрению.

Наряду с достижением целей и задач для преподавателей и студентов реализация проекта предполагает решение воспитательных задач, а именно -обеспечение преемственности трехъязычного образования в контексте единой образовательной среды за счет реализации основных положений Дорожной карты развития трехъязычного образования РК на 2015-2020 годы.

Литература

1.Н.Н. Назарбаев Казахстанский путь-2050: Единая цель, Единые интересы, Единое будущее. - Послание Президента народу Казахстана 17 января 2014год.
2. Дорожная карта развития трехъязычного образования РК на 2015-2020 годы.
3. Государственная программа развития образования и науки Республики Казахстан на 2016-2019 годы

Амзина Г. С.
ЧУ «Жезказганский колледж Бизнеса и транспорта»
г.Жезказган, Республика Казахстан

ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ –ОРИЕНТАЦИЯ НА ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ОБУЧЕНИЕ

Түиін сөздер: заманауи білім беру; инновациялық әдістері; жоспарлау; білім беру технологиялары; мамандар даярлау; шығармашылық тұлғаны; сапасын арттыру; ақпараттық- коммуникациялық технологиялар.

Key words and phrases: distance education; data communication technologies; creative personality; educational technologies; quality of professional training; professional education; quality improvement factors.

Современный этап развития общества ставит перед казахстанской системой образования целый ряд принципиально новых проблем, обусловленных политическими, социально-экономическими, мировоззренческими и другими факторами, среди которых следует выделить необходимость повышения качества и доступности образования.

Изучая опыт использования в педагогической деятельности инновационных методов, можно выделить их преимущества: они помогают научить студентов активным способам получения новых знаний; дают возможность овладеть более высоким уровнем личной социальной активности; создают такие условия в обучении, при которых студенты не могут не научиться; стимулируют творческие способности студентов; помогают приблизить учебу к практике повседневной жизни, формируют не только знания, умения и навыки по предмету, но и активную жизненную позицию .

На современном этапе развития нашего общества как никогда возросла социальная потребность в нестандартно мыслящих творческих личностях. Потребность в творческой активности специалиста и развитом мышлении, в умении конструировать, оценивать, рационализировать быстро растет. Решение этих проблем во многом зависит от содержания и методики обучения будущих специалистов [1].

Традиционная подготовка специалистов, ориентированная на формирование знаний, умений и навыков в предметной области, всё больше отстаёт от современных требований. Основой образования должны стать не столько учебные дисциплины, сколько способы мышления и деятельности. Необходимо не только выпустить специалиста, получившего подготовку высокого уровня, но и включить его уже на стадии обучения в

разработку новых технологий, адаптировать к условиям конкретной производственной среды, сделать его проводником новых решений, успешно выполняющим функции менеджера [2].

Инновации в образовательной деятельности – это использование новых знаний, приёмов, подходов, технологий для получения результата в виде образовательных услуг, отличающихся социальной и рыночной востребованностью. Изучение инновационного опыта показывает, что большинство нововведений посвящены разработке технологий.

В «Глоссарии современного образования» рассматривают три подхода к определению понятия «образовательная технология» :

1.Систематический метод планирования, применения, оценивания всего процесса обучения и усвоения знания путём учёта человеческих и технических ресурсов и взаимодействия между ними для достижения более эффективной формы образования.

2. Решение дидактических проблем в русле управления учебным процессом с точно заданными целями, достижение которых должно поддаваться чёткому описанию и определению.

3.Выявление принципов и разработка приёмов оптимизации образовательного процесса путём анализа факторов, повышающих образовательную эффективность, с помощью конструирования и применения приёмов и материалов, а также посредством применяемых методов. [3]

С целью повышения качества подготовки специалиста, активизации познавательной деятельности студентов, раскрытия творческого потенциала, организации учебного процесса с высоким уровнем самостоятельности, преподаватели ЖКБиТ применяют в работе следующие образовательные технологии: личностно-ориентированное обучение, проблемное обучение, тестовые формы контроля знаний, модульное обучение, метод проектов, кейс-метод, кредитно-модульная система оценки, обучение в сотрудничестве, разноуровневое обучение ,технология критического мышления, информационно-коммуникационные технологии, дистанционное обучение.

Преимущества применения образовательных технологий - меняются функции преподавателя и студента, преподаватель становится консультантом-координатором (а не выполняет информирующе-контролирующую функцию), а студентам предоставляется большая самостоятельность в выборе путей усвоения учебного материала.

Образовательные технологии связаны с повышением эффективности обучения и воспитания и направлены на конечный результат образовательного процесса - это подготовка высококвалифицированных специалистов:

- -имеющих фундаментальные и прикладные знания;
- способных успешно осваивать новые, профессиональные и управленческие области, гибко и динамично реагировать на изменяющиеся социально-экономические условия;
- обладающих высокими нравственными и гражданскими качествами в условиях инновационного образовательного пространства.

Информационно-коммуникационные технологии затрагивают образования, науки, культуры и связи, но наиболее сильное положительное воздействие они оказывают на образование, так как «открывают возможности совершенно новых методов преподавания и обучения».

Таким образом, возникает потребность в осмыслении новых педагогических технологий, связанных с применением информационно-коммуникационных технологий в совокупности с традиционными педагогическими технологиями, что позволит повысить эффективность процесса обучения. Целью применения информационно-коммуникационных технологий является радикальное повышение эффективности обучения и качества подготовки специалистов. Достичь этой цели можно, лишь усовершенствовав систему высшего образования на основе широкого внедрения новых педагогических технологий, среди которых весомое место, на наш взгляд, должны занимать информационно-коммуникационные технологии. Возможность внедрения компьютеров в учебный процесс привела к появлению нового поколения информационных образовательных технологий, которые позволили повысить качество

обучения, более эффективно взаимодействовать с вычислительной техникой всем участникам образовательного процесса.

По мнению многих учёных и педагогов, новые информационные образовательные технологии, на основе компьютерных средств, позволяют повысить эффективность занятий на 20–30 %.

Анализируя всё вышеизложенное, следует отметить, что внедрение информационно-коммуникационных технологий в систему образования является фактором повышения качества профессионального образования, стимулирует студентов и преподавателей к творчеству, к сотрудничеству, что оказывает благотворное влияние на весь образовательный процесс.

Литература

1. Гузеев В.В. Планирование результатов образования и образовательная технология. - М.: Народное образование, 2000.
2. Кваша В.П. Управление инновационными процессами в образовании. Дис. канд. пед. наук. М., 2005
3. Глоссарий современного образования (терминологический словарь) // Народное образование, 1997, № 3.

Минасипова А. К.
Опорная школа (ресурсный центр) №9
г.Жезказган, Республика Казахстан

«ОБНОВЛЕНИЯ СОДЕРЖАНИЯ СРЕДНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ: ОПЫТ, ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ»

Выпускники школ должны знать казахский, русский и английский языки. Результатом обучения школьников должно стать овладение ими навыками критического мышления, самостоятельного поиска и глубокого анализа информации»
Н.Назарбаев

Современное казахстанское общество характеризуются общественной модернизацией и включением в мировые интеграционные процессы, где ведущую позицию занимает образование.

В соответствии с Государственной программой развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы Государственный общеобязательный стандарт среднего общего образования должен быть «ориентирован на результаты, обеспечивающие личное саморазвитие, самостоятельность в приобретении знаний, формирующие коммуникативные навыки, умения управлять информацией и технологиями, решать проблемы, предприимчивость и креативность. Элементы опыта Назарбаев интеллектуальных школ будут внедряться в систему образования»

В современном Казахстане идет становление новой системы образования, ориентированной на мировое образовательное пространство. Этот процесс сопровождается существенными изменениями в педагогической теории и практике.

Качественные изменения в любой области нашей жизни, а тем более в образовании невозможны без формирования нового взгляда учителя на свое место и роль в учебном процессе. Без осмысления, нами учителями, новых целей и задач в обновлённом содержании и технологии обучения, новых форм оценивания с учетом компетентностно-ориентированного подхода в обучении это сделать наверно практически невозможно. Именно поэтому педагогу необходима готовность к восприятию методологии и содержания обновленного ГОСО среднего общего образования, к изменению

программного и методического обеспечения образовательного процесса, к изменению целей и способов педагогической деятельности.

Обновление содержания образования в Республике Казахстан ставит перед собой главную цель: совершенствование педагогического мастерства учителей в контексте обновления образовательной программы и внедрение системы критериального оценивая. Данная программа основана на развитие спиральной формы образования, основанной на когнитивной теории Д. Брунера. Спиральная форма обучения предполагает, что повторное рассмотрение материала, который будет усложняться на протяжении всего школьного обучения, дает большее преимущество в развитии современного учащегося, нежели традиционные формы обучения. Так же развитие казахстанских учащихся будет проходить путем внедрения активных форм обучения, в ходе которых предполагается, что учащиеся будут самостоятельно развивать функциональную грамотность, активно «добывать» знания, с огромным желанием развивать коммуникативные навыки общения со сверстниками, и творчески подходить к решению проблем. Задача педагогов в ходе применения обновленной программы, привить учащимся основные человеческие нормы и морали, сформировать толерантность и уважение к другим культурам и точкам зрения, воспитать ответственного, здорового ребенка.

Исходя из идей обновленной программы, я поставила для себя главную педагогическую задачу – стать напарником для моих будущих первоклассников, чтобы направлять их, проживать каждую малейшую ошибку и каждую великую победу в их еще начинающем жизненном пути. Ведь именно в начальной школе мы закладываем детям определенные знания и жизненные навыки, которые они будут применять всю жизнь, это и является моим важнейшим предназначением как учителя. Так же мне хотелось бы, чтобы каждый из моих воспитанников мог добиться больший успехов, и не зависимо кем они станут в будущем: инженерами, балеринами, шахтерами или врачами, самое важное – чтобы они стали настоящими людьми! Такую задачу легко решить, путем применения эффективных подходов обучения обновленной программы, которые предусматривают всестороннее развитие учащихся, развивая критическое и творческое мышление, навыки в области информационно-коммуникационных технологий, научно – исследовательских навыков, а так же готовность учиться на протяжении всей жизни. Одна из важных задач обновленной программы – «Научить - учиться», учиться на протяжении всей жизни, что будет способствовать развитию новой конкурентоспособной, всестороннее гармонично развитой, функционально грамотной личности.

Данная образовательная программа курсов направлена на основные изменения в образовании и учитывает: международные тенденции и отечественный опыт в образовании; теорию образовательной программы; теоретические и практические основы методики обучения.[4]

Учитывая особенности обновленных программ учителям необходимо:

- расширять знания о применении стратегий активного обучения в учебном процессе и формировать навыки по данной деятельности;
- использовать методы организации коллаборативного обучения, педагогической рефлексии и эффективные формы обратной связи;
- освоить методы обучения предметам ориентированных на развитие навыков речевой деятельности;
- понимать и применять систему критериального оценивания для достижения целей обучения обновленной образовательной программы;
- овладеть навыкам применения в учебном процессе информационно-коммуникационных технологий, в том числе, смарт техники.

Учащиеся начальной школы будут практиковать использование компетенции английского языка посредством анализа контекста, который имеет скрытую языковую направленность, с тем, чтобы они имели смысл с точки зрения детей. Они будут акцентировать внимание на значении и использовать формы, которые они изначально воспринимают как «порции» языка.

А учащиеся средней школы научатся навыкам самовыражения, используя хороший лексический ряд и языковое разнообразие, а также высокий уровень точности. К началу данного этапа большинство учащихся уже выработают навыки мышления в абстрактных терминах, поэтому они уже будут готовы анализировать язык как предмет. В дополнение к отработке смыслообразования и социального взаимодействия учитель предоставляет языковые модели и руководства, касающиеся языка в конкретном контексте. Учащиеся отрабатывают использование форм прошедшего, настоящего и будущего времен, модальных глаголов, активного и пассивного залога, прямой и косвенной речи.

Таким образом, методическое обеспечение повышения уровня профессиональной компетентности педагогов будет способствовать изменению взглядов на достижение качества образования. Внедрение инновационных методов, решений и инструментов в отечественную систему образования позволит активизировать деятельность педагога в новом формате.

Очень много внимания будет уделено изменению системы оценивания достижения ожидаемых результатов учащихся. Оценивание должно соответствовать следующим принципам:

1. Валидности
2. Систематичности
3. Последовательности
4. Объективности
5. Прозрачности
6. Рекомендованности
7. Достоверности-
8. Оно предполагает параллельное развитие двух линий оценки: (формативное и суммативное оценивание). Оценивание учебных достижений в модели образования, ориентированного на результат, предполагает способы оценивания по результатам обучения за урок и итоговую работу в четверти.

Результаты обучения в школе детей потребуют от нас педагогов, всестороннего и объективного оценивания успехов в достижении ожидаемых результатов обучения каждого учащегося, его отношения к учебе и динамику развития личности в целом. Но обновление содержания образования, транслируя лучший опыт внедрения новых подходов к обучению и методике преподавания должно учесть и положительный опыт традиционного. Синтез традиционных и инновационных методов обучения позволит разнообразить формы проведения занятий активизирующие познавательную деятельность учащихся.В целом уровень казахстанского среднего общего образования должен соответствовать задачам развития государства и обеспечивать его конкурентоспособность в современном мире.

Литература

1. Государственная программа развития образования в Республике Казахстан на 2011-2020 годы / www.edu.gov.kz/ru/zakonodatelstvo
2. Программа повышения квалификации учителей. – Второе издание. – Центр педагогического мастерства АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы», 2015
3. www.strategy2050.kz;
4. Учебная программа (в рамках обновления содержания среднего образования) Начальная школа (1-4 классы)
5. Образовательная программа курсов повышения квалификации педагогических кадров по предмету «Английский язык» в рамках обновления содержания среднего образования Республики Казахстан

Баймуханова Ж. М.
№27 жалпы орта білім беретін мектебі» КММ
Сәтбаев қ., ҚазақстанРеспубликасы

АҒЫЛШЫН ТІЛІН ОҚЫТУДА ИНТЕРАКТИВТІ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРДІ ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУ

В данной статье рассматриваются коллективная и групповая работы с использованием инновационных методов обучения на уроках английского языка.

This article is about the innovative methods of teaching English on the classes in collective and group works.

Қазіргі таңда қоғамда болып жатқан өзгерістерге байланысты қоғам шығармашыл әрекет пен шығармашыл тұлғаға мұқтаж екенін күнделікті өмірдің өзі дәлелдеуде. Ағылшын тілін оқытудың басты мақсаты – шынайы өмірде оқушылардың ағылшын тілінде қарым-қатынас жасай алу негіздерін қалыптастыру болып табылады. Қазіргі заманға сай ағылшын тілін тиімді үйретуге мүмкіндік беретін көптеген әдістер пайда болды.

Шетел тілін оқытуда лингафондық құрал-жабдықтар, аудио, видео кешені – оқушылардың ауызша және жазбаша аударудағы білім жетілдіру, сөздік қорын қосымша жаңа сөздермен байыту, толықтыру, ой-өрісін дамыту мақсатында қолданылады. Сондай-ақ оқыту процесінде мультимедия бағдарламасының көмегімен, ғаламтордан алынған әлемдік жағдайлар, педагогикалық технологиялардың түрлі әдіс – тәсілдері, комуникативтік бағыттағы оқыту элементтері кең қолданылады.

Ағылшын тілін үйретудегі негізгі әдістемелік бағыттар:

1. Ағылшын тілін оңайдан қиынға қарай оқытуға бағытталған.
2. Тілдік материалдар қазіргі өмір шындығынан алынған және оқу процесінде әбден шыңдалып, өңделген тілдік материалдар. Сондықтан бұл материалдан күнделікті тіршіліктегі жағдаяттарда қолданылатын ағылшын тілін үйренуге болады.
3. Басты көңіл бөлетін нәрсе сөйлеу мен оқу. Оқушылар сөйлеу мен оқуды меңгергеннен кейін жазуды үйренеді.

Сөйлеу мен оқу әрекеттері арқылы дұрыс нәтижеге жеткен оқушы өз ортасында ағылшынша еркін сөйлеп, тілді қатынас құралы ретінде пайдалана білу үшін мынадай ұжымдық жұмыс, топпен жұмыс оқыту тәсілдерін қолданамын.

Негізгі мақсат: интерактивті оқыту әдісін кеңінен қолдана отырып, оқушылардың өз бетімен жұмыстануын дағдыландыру;

Міндеттері: оқушылардың танымдық қабілеттерін арттыру; оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту, ойлау дағдыларын қалыптастыру; оқушылардың өз бетімен білім алуына көмектесу; ағылшын тілін таңдаған мектеп түлектеріне ҰБТ-дан жоғары балл жинауға көмек беру.

Күтілетін нәтиже: қызығушылықты оятады; сабақ беру әдісі өзгереді; оқушылар ізденуге үйренеді; уақыт тиімді пайдаланылады; оқушылардың даму деңгейін үнемі бақылап отырамыз; тыңдау, жазу, сөйлеу, оқу біліктіліктері артады.

Мұғалім алдымен оқушыларды сөйлеуге үйретуде, соның ішінде тілді қарым-қатынас құралы ретінде меңгеруге ұмтылуын, оқушыларға өз іскерлігі мен дағдысын қалыптастыру үшін оған сай ниетін оятып әрі оқу атмосферасын орната білуі керек. Ал мұндай атмосфераның орнауына Н.В.Гавриленконың төмендегі пікірлерімен толықтай келісуімізге тура келеді.

Біріншіден, ағылшын тілін оқытуда интерактивтік тәсілді қолдану кезінде қойылатын талаптың, жасалатын жұмыстың оқу процесіне сай болуы керек. Талап тым жоғары болса, оқуға деген қызығушылық жойылады, ал төмен болса, жалығуға әкеліп соқтырады.

Екіншіден, жұмыс түрлері, онда қолданылатын оқу құралдары, жаттығулар оқушылардың білім деңгейіне, жас ерекшеліктеріне сай болуы керек.

Үшіншіден, оқушылар жіберген қателерін мұғалім көмегімен өздері табуы керек.

Оқушылар әр түрлі болады. Олардың бірі оқытушының айтқанын жылдам ұғып алады, енді біріне материалды ұғу үшін қосымша түсіндірмелер мен мысалдар қажет болады. Мұндай оқушылар нақты нені түсінгенін ұғына алмай сұрақ қоюға жасқанады. Осындай жағдай оқушыларды топқа немесе жұпқа біріктіріп, оларға ортақ тапсырма беріп, ол тапсырманы орындау барысында әрбір оқушыға жеке рөлдер мен міндеттер атқаруды талап етсе, онда әр оқушының өз жұмысына жауапты болып, жалпы жұмыс нәтижесінде қол жеткізуге ұмтылатын жағдаят пайда болады. Сондықтан да білімі төмен оқушылар үлгерімі жоғары оқушылардан өзіне түсініксіз болған жерді сұрап, ал үлгерімі жақсы оқушылар топтың жеңіп шығуын ойлап, барлық оқушылардың, әсіресе білімі төмен оқушылардың нәтижелі жұмыс істеуін көздейді. Осылайша оқушылар қиындықтың алдын алады.

Интерактивті тәсіл, әсіресе, сабақты пысықтап, қорытындылауға бірден-бір көмегін тигізетін тәсілдердің бірі. Сонымен қатар интерактивті әдіс арқылы оқушылар өз білімін өздері бағалайды да олар алған білім, білік дағдылары бойынша бағаланады. Әсіресе өзін - өзі бақылау, топтық өзара бақылау кезеңдері сабақты бекітуге біршама септігін тигізеді.

Бұл бақылауды төмендегі бақылау әдіс белгілері арқылы іске асыруға болды. Өздік бақылау:

1. Менің бүгінгі тақырыпқа өз бетімше дайындығым : төмен, орта , жоғары.
2. Бүгінгі жаңа тақырыпты игеруім : төмен, орташа, жоғары.
3. Бүгінгі сабаққа қатысуым : төмен, орташа, жоғары.

Топтың өзара бағалауы (топтар бір-бірін бағалайды)

1. Топ ұжымының татулығы, белсенділігі, өзара әрекет әдебі, топтық араласу әдебі : төмен, орташа, жоғары
2. Жаңа тақырыпты өмірмен байланыстыра айтуы : төмен, орташа, жоғары
3. Сөйлеу шешендігі, мәдениеті, төмен, орташа, жоғары.

Бұл бақылаулар оқушылардың өздеріне және өзгеге сын тұрғысында қарауға үйретеді. Бұл бағыттау мен бағалау оқушылардың бойында мына қасиеттерді қалыптастырады: еріктілік, еңбексүйгіштік, өз біліміне сенімділігі, қабілеттілігі, жауапкершілікті сезінуі, адамдық, жолдастық қасиеттер, сөз қоры, ғылыми ақпараттарды ақтаруы, өзінше түйін жасауы, сөйлеу мәдениеті т.б.

Интерактивті әдіс әр адамды білім алудың барлық кезеңдерінде белсенді жағдайға қояды, білім алу үрдісін мәнді етеді. Әр технологияны қолдану арқылы белгілі бір жетістіктерге жете аламыз. Болашақ ұрпақтың жеке тұлға болып қалыптасуында білім беру жүйесін ізгілендіру, инновациялық үрдісте тиімді қолдану қазіргі заман талабы. Интерактивті әдіс кезінде мыналар ескерілуі керек:

-тұлғаның еркіндігі мен құқықтары сақталуы керек;
-тұлғаның өзін көрсете алуына жағдай жасау керек;
-оған өзіндік даралығын көрсетуге мүмкіндік жасау керек;
-педагогикалық қолдау көрсету.

Интерактивті оқыту технологиясының тиімді әдістері: «Жұптасып жұмыс істеу», «Ауыспалы үштік», «Айналмақ», «Шағын топтармен жұмыс», «Аквариум», «Аяқталмаған сөйлем», «Миға шабуыл», «Броундық қозғалыс», «Есеп ағашы», «Өз атынан сот», «Азаматтық тыңдау», «Іскерлік ойын», «Сығымдау», «Өз позицияңды ұстан», «Дискуссия», «Дебат» және т.б.

Оқытудың интерактивті әдістерінің артықшылығы: тұлғаның қызығушылығын туғызады; әрқайсысының оқу процесіне қатысу белсенділігін кеңейтеді; әрбір тұлғаның сезіміне назар аударады; оқу материалдарын тиімді меңгеруге бейімдейді; тұлғаға көпжоспарлы әрекет етуге әсер етеді; тұлғаның пікірлері мен қарым-қатынастарын қалыптастырады; мінез-құлықтың өзгеруіне көмектеседі.

Мұғалім мен оқушының интерактивті шығармашылығы шектелмейді. Оны қойылған мақсатқа дұрыс бағыттай білудің маңызы зор. Бүгінгі таңда енгізіліп жатқан

жаңа оқыту технологиялардың элементтері интерактивті оқыту әдісімен тікелей байланысты. Интерактивті оқыту технологиясының аса көп мөлшері белгілі. Әр ұстаз өз бетінше сыныппен жұмыстың жаңа формаларын ойлап таба алады. Оқушылар бір-біріне сұрақ қойып және оған жауап беруді үйретететін, жұптасып жұмыс істеу әдісін сабақтарда жиі қолданылады.

Мысалы: оқушыларға «Айналмақ» деп аталатын мынадай жұмыс түрі қатты ұнайды: Екі сақина жасалады. Ішкі және сыртқы сақиналар. Ішкі сақина – бұл қозғалмай отырған оқушылар. Сыртқы сақина – бұлар әрбір 30 секунд сайын ауысып тұрады. Осылайша, олар бірнеше минутта бірнеше тақырыпты айтып шығады. Және әрқайсысы өзінің дұрыстығына әңгімелеушісінің көзін жеткізуге тырысады.

Аквариум технологиясының мәнісі сонда, бірнеше оқушы шеңбер ішінде ситуацияны жасырады, ал қалғандары оларды бақылап тұрып әрекеттеріне талдау жасайды.

Броундық қозғалыста оқушылар бүкіл сынып ішінде қозғала жүріп берілген тақырып бойынша ақпарат жинайды.

Есептеу ағашы – сынып сандары бірдей 3 немесе 4 топқа бөлінеді. Әр топ өз сұрақтарын талдап , ағаштың өздеріне тиісті тармағына (ватман парақ)жауап жазады, содан соң топтар орындарын ауыстырып, көршісінің ағашына өз идеяларын жазады.

«Өз позицияңды ұстан» деп аталатын интеграцияның да пайдасы бар. Қандай да бір ұйғарым, көзқарас оқылады, содан кейін оқушылар «Иә» не «Жоқ» деген аймаққа бөлінген тақтаға /плакатқа/ барады. Өз позицияларының мәнін түсіндіреді.

Интерактивтік оқыту формаларына нені жатқызуға болады? Бүгінгі күні әдіскерлер мен шығармашыл ұстаздар топтық жұмыстың көптеген түрлерін жасап шығарды. Олардың ішіндегі кеңінен таралғаны үлкен шеңбер, аквариум, ми толқыны, дебат, Алдыңғы сабақтардағы білімдері немесе өмірде алған тәжірибелері негізінде аздаған хабары бар қандай да бір мәселе толығымен талқыланатын болса ғана интерактивтік оқыту формасының тиімділігі жоғары болады. Одан басқа қарастырылатын тақырып жабық немесе тар мағыналы болмауы керек.

Қорыта айтқанда, ғылым мен техниканың жедел дамыған, ақпараттар ағыны күшейген заманда ақыл – ой мүмкіндігін қалыптастырып, адамның қабілетін, талантын дамыту мектептің басты міндеті болып тұр. Ол бүгінгі білім кеңістігіндегі ауадай қажет жаңару мұғалімнің қажымас ізденімпаздыққа, шығармашылыққа тәрбиелеуді жүзеге асыратын жаңартылған педагогикалық технологияны меңгеруге үлкен бетбұрыс жасалуы қажет. Өйткені мемлекеттік білім стандарты деңгейінде оқу үрдісін ұйымдастыру жаңа педагогикалық технологияны ендіруді міндеттейді. Сабақтың қызықты әрі нәтижелі болуы алдын ала таңдап алынған әдіс-тәсілдерге байланысты. Қазіргі кезде әдіс-тәсілдердің барлығы дерлік баланы өз бетімен жұмыстануға,білім алуға жетелейді.

Әдебиет

1. Конышева А.В. «Современные методы обучения английскому языку» Минск 2004г.
2. А.М. Иманғалиева. « Шет тілін оқыту әдістемесі»№2. 34. 2010ж.
3. Мектептегі шет тілі. №4, 2011. 28 б.
4. Токтамысова Г.А.«Коммуникативті оқыту технологиясы негізінде оқушылардың сөйлеу дағдысын дамыту жолдары.»
5. http://kk.wikipedia.org

Калдыбаева А. К.
№9 тірек (ресурстық орталық) мектебі КММ
Жезқазған қ., Қазақстан Республикасы

АҒЫЛШЫН ТІЛІ САБАҒЫНДА ОЙЫН ЭЛЕМЕНТТЕРІН ҚОЛДАНУ

Елбасы жолдауында кез келген орта санатты мектептің балаларының ең жоғарғы деңгейдегі шет тілін оқып үйренуіне жағдай жасайтындай дәрежеге қол жеткізуіміз керек делінген. Жалпы орта білім беретін мектептерде қазіргі таңда шет тілін меңгертуге аса мән беріліп отыр. Қазақстан Республикасындағы ең бірінші кезекте тұрған тіл саясаты туралы басты мәселе мемлекеттік тілді еркін меңгерту, шет тілін меңгертудегі басты мақсат – білім алушылардың сапасын халықаралық стандартқа сай көтеру. Бұл үшін жетілдірілген әдіс шетел ғалымдарының іс-тәжірибелерімен танысу қажет екендігі ешбір дау туғызбайтыны белгілі.

12 жылдық білім беру мазмұнының негізгі мақсаты қарқынды дамып келе жатқан өзгермелі қоғамда өмір суруге икемді, білімді, қабілетті жеке тұлғаны қалыптастыру, оның болашақ кәсіби бағдарын айқындауына игі ықпал ету болып табылады. Қазақстанның білім беру жүйесінің әлемдік білім кеңістігіне біртіндеп өтуі жағдайында шетел тілдерін оқытудың рөлі артып отыр.

Әрине 12 жылдық білім беру жағдайында ағылшын тілін оқыту әдістемесінің бірі ойын элементтерімен іс-әрекеттер арқылы оқыту. Ойын элементтері оқытудың бір түрі болып табылады. Бұл әдістің тиімділігі оқушылардың белсенділігін пәнге деген қызығушылығын, ынтасын арттыруында болып табылады. Оқудың алғашқы кезінде оқушының тілдік материалдарды жеңіл меңгеріп кетуіне көмектеседі. Ойын түрлерін дұрыс өткізілген сабақта оқушылардың тілді үйренуіне ынтасы артып, сол тілді білуге қызығады. Оқушының шаршауын сейілтіп, қызығушылығын арттыратын тек ойын элементтері болып саналады. Ойын оқушыны бірігіп жұмыс істеуге бағыт береді, іздендіруге дағдысына қалыптастыруына мүмкіндік туғызады. Ағылшын тілін оқытуда ойын түрлерін мынадай мақсатта қолдану тиімді.

1. Алфавитті дұрыс меңгерту
2. Орфографияны дұрыс оқыту
3. Дұрыс оқу дағдысын қалыптастыру
4. Лексиканы меңгерту
5. Оқушылардың ойын дамыту, дұрыс жазу, дұрыс айту, дұрыс білу дағдысын қалыптастыру. Оқушыларды шетел тілінде сөйлеуге қарым-қатынас жасауға шет тілін әрбір мұғалім өз сабақтарында жаттығудың бір түрі ретінде ойындарды қолданылып, сабақты қызықты өтуге, оқушылардың тілге деген қызығушылығын арттыруға білім деңгейін тексеру құралы ретінде пайдалануға болады.

Таңдап алынған ойындар оқушылардың сөз байлығына, тіл қорына сай болу керек. Мұғалім кез-келген ойынды өткізу үшін алдын-ала жоспар құрып алуы керек. Сонымен бірге мұғалім ойынға қойылатын төмендегі әдістемелік талаптарын біліп орындауы тиіс.
Ол әдістемелік тұрғыдан алғанда мынадай бөліктерден тұрады:

1. Ойынның өтілетін сабақтарының мазмұны мен тақырыбына сай болуы;
2. Ойынға берілген уақытты нақты белгілеу;
3. Ойынның ойналу түрі топ болып ойнау;
4. Ойынға қажетті материалдардың түгел дайындалып қойылуы;
5. Қолданылған сөздер,сөз тіркестері, өлең таңдау;
6. Ойындардың өту барысының жоспарын жасау.

Мұғалім алдымен оқушының оқуға қызығушылығын ояту қажет. Оқушының қызығу жәрдемімен оқып үйрену барысында қабілеті ашылып, дарыны ұшталады, өз күшіне мүмкіндігіне сенімі артады, кісілігі қалыптасып, дара тұлғалық сипаттарға ие бола бастайды.

Қызығуды туғызу үшін ойын түрлерін пайдаланудың орны бөлек. Тиімді пайдаланылған ойын түрлері мұғалімнің түсіндіріп отырған материалын оқушылардың

зор ынтамен тыңдап берік меңгеруіне көмектеседі. Өйткені төменгі сыныптағы оқушылардың аңсары сабақтан гөрі ойынға ауыңқырап отырады. Қызықты ойын түрінен кейін олар тез серігіп тапсырманы ықыластана әрі сапалы орындайтын болады. Ойындар барлық сыныптардақолданылады.

Сонымен бірге сынып ішінде ойнайтын ойындар мен іс-әрекеттер арқылы да оқытуға болады. Біз сынып ішінде ойындарды қашан қолдануымыз керек. Мысалы: сабақ үстінде жаңа сөздерді қайталау үшін, өтілген жаңа сабақты еске түсіру үшін қолданған жөн.

Сынып ішінде мынадай ойындарды ойнауға болады: «What's in the bag?», «Around the world», «Board Race», «Order Race», «Question race», «Bingo», «Go fish» ойындарын қолдануға да болады. Бұл ойындар оқушылардың танымын кеңейтіп, білім мен білік шеберліктерінің жан-жақты дамуына, қалыптасуына, тілдік материалдарды жақсы біліп, сөз іскерліктерін меңгеруіне көп көмектеседі.

Ойындар оқушылардың танымын, ақыл-ой белсенділігін қалыптастырудың маңызды құралы бола отырып, олардың бағдарлама материалының негізгі тақырыптары бойынша алған білімдерін тереңдете түсуді, әрі пысықтауды көздейді. Бұл ойындар балалардың сабақ үстіндегі жұмысын түрлендіре түседі, олардың пәнге қызығушылығын оятып, ынта-ықылас қоюына баулиды және оқушылардың зейінін,ойлау қабілеттерін дамытады. Ойындар арнайы мақсатты көздейді және нақты міндеттерді шешеді.

Ойынның мақсаты бағдарламада анықталған білім, білік, дағдылар жайында түсінік беру, оларды қалыптастыру, және тиянақтау және пысықтау немесе тексеру сипатында болып келеді. Ойынның міндеті баланың қызығушылығын оятып, белсенділігін арттыру мақсатында іріктеліп алынған нақты мазмұнымен анықталады.

Ағылшын тілі пәнінде көбіне рольдік ойындар, грамматикалық ойындар, танымдық ойындар қолданылады. Ойын – оқу, еңбек іс-әрекеттерімен бірге адамның өмір сүруінің маңызды бір түрі. Іс-әрекетті кесте түрінде қарастырсақ, оқушының белсенділігімен білім сапасын көрсетеді.

Білім алумен оқушылардың қызығуы артады біліктілік оқушының қозғалысы жақсарады. Топпен жұмыс істеуге дағдысын баланы еңбек етуге дағдыланады. Танымдық әрекеттерді, ұйымшылдық қабілеті жетілдіреді. Ойлау қабілеті артады, дамиды. Осы іс-әрекеттер арқылы оқушыларды оқытуға да болады. Іс-әрекеттің мынадай түрлеріне тоқталсақ: «Matching», «Categories», «Fill in the blanks», «Dialogues», «Drawing», «Singing» осы іс-әрекеттің түрлерін сабақ үстінде қолданса өте тиімді нәтиже береді.

Ойынның өзіне тән мотивтері болады. Мысалы: мазмұндық, рөлдік ойындар баланың зейінін есін, ойлауын, қиялын қалыптастыруда зор маңыз атқарады. Ойын әсері арқылы бала өз қасиетін қалай қанағаттандыра алатындығын, қандай қабілеті бар екенін байқап көреді. Ал ақыл-ой ойындарында белгілі бір ережелерді сақтап ойнайды. Ол ойындар баланың тапқырлығын, байқағыштығын, зейінділігін арттырумен қатар, ерік сезім түрлерін дамытады. Ойын түрлері өте көп. Соның ішінде сабақта пайдаланылатын танымдық ойындар, сөздік ойындар жан-жақты дамытып білімді толық игеруіне көмектеседі.

Ойын түрлерінің материалдары сабақтың тақырыбы мен мазмұнына неғұрлым сәйкес келсе, оның танымдық, тәрбиелік маңызы арта түседі. Оны тиімді пайдалану сабақтың әсерлілігін, тартымдылығын күшейтеді, оқушылардың сабаққа ынтасы мен қызығушылығы артады. Ойын сабақтың әр кезеңдерінде, тақырыбына қарай мұғалім өзі таңдап алып, қолданып отырады. Сондықтан осы баяндамада тілді меңгерту мақсатында сабақта қолданылатын түрлі ойындармен таныстыра кетуді жөн көріп отырмын.

1. What's in the bag?-«Сумкада не бар?» ойыны

Мұғалім алдымен балаларға бір сумка алып келеді. Балалардан сұрайды. Балалар сумкада не бар? Балалар ішінде дәптер, қалам, кітап бар деп айта бастайды. Мұғалім бұл ойынды сабақ соңында қолданса болады. Әсіресе жаңа сөздерді еске түсіру үшін қолдануға болады. Мұғалім сумканың ішіндегі заттармен таныстырады.Сумкада не бар? Мұғалім оқушылардан What's this? Сұрағы арқылы затты көрсету арқылы сұрайды. Мысалы: pen, copybook, pencil, ruller, rubber деп көрсетеді. Сосын оқушыларға жеке-жеке

қайталатады. Сөздерді ұмытпау керек. Сосын оқушыларға сумка ішіндегі заттарды таратып беріп, оқушылардан осы заттарды мына сұрақ арқылы сұрауға да болады. Мысалы: Who has a pencil? Who has a ruller? Жауап бергенде оқушылар кімде екенін табу керек. Оқушылар тапса Janar has a pencil деп табу керек. Бұл ойын оқушының сабаққа деген қызығушылығы артып, сөздік қорлары молайып, есте сақтау қабілеті артады.

2. Board race-«Тақта сайысы» ойыны

Бұл ойынның шарты: Мұғалім оқушыларды екі топқа бөліп, ойынның ережесімен таныстырады. Бұл ойында мұғалім түстер, сандар, сөздер айтады сол айтылған сөздерді,сандарды оқушылар қатесіз жазу керек. Келесі оқушы әрі қарай жалғасын жалғастырып отырады. Соңында оқушылардың жазғанын тексеріп қателерін жөндеп қай топтың жеңгенін анықтайды. Мысалы: P-1----P-2:

Red----Red Ten---Ten Stone----StoneWinter----WinterBook----Book

Осылай рет-ретімен оқушылар жалғастырып болған соң қателерін жөндеп қай жақтын жеңгенін айтады. Бұл ойында оқушылар шапшаңдықты, дұрыс жаза білуді,есте сақтау қабілеттері артады.

3. Question Race-Сұрақтар сайысы

Бұл ойынның шарты: Мұғалім сол сабаққа қатысты сұрақтар қойылады. Осы сұрақтар оқушыларға таратылып беріледі. Оқушылар сол сұрақтарға дұрыс жауап беру керек. Осы сұрақтар арқылы оқушылардың сөйлеу қабілеттері артып, сөздік қорлары молайып, сабаққа деген қызығушылығы артады. Мысалы жыл мезгілдерін өткен кезде суреттер арқылы да мынадай сұрақтар арқылы қолдануға болады:

1. How many seasons are there in a year? 2. What are they?
3. How many months are there in a year? 4. What are they?
5. What season is it now? 6. What month is it now?
7. How many days are there in a week? 8. What are they?

Қорыта келгенде, оқу үрдісінде «ойын түрлерін пайдалану біріншіден, оқушылардың білімін берік меңгерту құралы болса, екіншіден балалардың сабаққа деген қызығушылығын көтеру болып табылады. Ойын түрлерін пайдалану мынадай нәтижеге жеткізеді. Нәтижесінде:

1. Әр оқушының шығармашылығы артады; 2. Жылдам жұмыс істеуге дағдыланады; 3. Оқушының жеке қабілеті анықталады; 4. Оқушы топ жаруға ұмтылады; 5. Оқушының ойлау қабілеті дамиды; 6. Әр оқушы өз деңгейімен бағаланады;

Әдебиет

1. Bell, A. Approaches to Media discourse. L., 1996.Curren J., Section J. Power without responsibility. The Press and Broadcasting in Britain. London, 1990.
2. Weine E., “ The Oxford Miniquire to English Usage” Clarendon Press., Oxford., 1998
3. Wild O., “ Plas, Prose Writing and Poems” J.M. Dent and Songs Ltd., London., 1975
4. Аракин В.Д.Практический курс английского языка. Издательский центр ВЛАДОС,1998.
5. Tony Dudley. Evans and Ashes”English for science” Long man GROUP Limited,1985.
6. Liz and John Soars.Work book Headway.
7. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е.Практическая Грамматика английского языка.

Ташетова Г.Б.
Жезқазған қаласындағы №10 орта мектеп
Жезқазған қ., Қазақстан Республикасы

ҚАЗАҚ ТІЛІ МЕН ӘДЕБИЕТ САБАҒЫНДА АҚПАРАТТЫҚ КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

В этой статье рассматриваются современные педагогические технологии. Дается классификация качественного использования новых информационных технологии в процессе обучения.

In this article modern teaching technologies are considered. It is presented a classification of qualitative employment of new information technologies in the education process.

Ақпараттандыру жағдайында оқушылар меңгеруге тиісті білім, білік, дағдының көлемі күннен күнге артып, мазмұны өзгеріп отыр. Мектептің білім беру саласында ақпараттық технологияларды пайдалану арқылы білімнің сапасын арттыру, білім беру үрдісін интенсификацилау мен модернизациялаудың тиімді тәсілдерін іздестіру жұмыстары жүргізіліп жатыр. Бұл жұмыстардың тиімділігі мен нәтижелілігі бірнеше оқу-әдістемелік, психологиялық-педогоикалық мәселелердің шешімін ғылыми түрде негіздеуді талап етеді.

Оларды бірнеше бағыттарға бөлуге болады:

- оқу үрдісінде ақпараттық технологияларды іске асырудың жүйелі ғылыми әдістемелік жолын анықтау;
- оқушылардың тәжірибелік іс-әрекетінде ақпараттық технологияларды пайдаланудың әдістемесін жасау;
- мұғалімдердің ақпараттық технологияларды меңгеру және оқу үрдісінде пайдалану бойынша кәсіби бөліктерін жетілдіру;
- оқушыларды білім, білік, дағдыны меңгеру үшін ақпараттық технологияларды пайдалануға үйрету.

Бүгінгі күнде оқыту жүйесіндегі алға қойған негізгі мақсат – білімді жай ғана беру емес, оқуға үйрету, шығармашылық әдіс амалын таба білуге үйрету, ізденіс әдістерімен қаруландыру, қабылдау (түйсік) қабілетін жетілдіру, керек хабарды талдап одан қорытынды шығаруды әдетке айналдыру және тәжірбиелік әрекетті тану барысында алынған және жинақталған білімді қолдана білу қабілетін жетілдіру. Ақппараттық технологияны тікелей оқу үрдісіне қолдану мүмкіндіктері интернет, мультимедиялар, электрондық сөздіктер, электрондық оқулықтар тәрізді интерактивті оқыту әдістерінің тиімділігі.

Оқыту үрдісінде ақпараттық технологияны пайдаланып білім берудін әртүрлі аспектірлерін дамытуға болады. Олар: ақпаратты өндеудін когнитивті аспектілері, оқытудың мотивация аспектілері, оқытудың коммуникация аспектілер, оқытудың танымдық аспектілері.

Атап көрсетілген аспектілер негізінде ақпараттық технологиялардың оқыту үрдісіндегі ақпараттық коммуникативтік қызмет

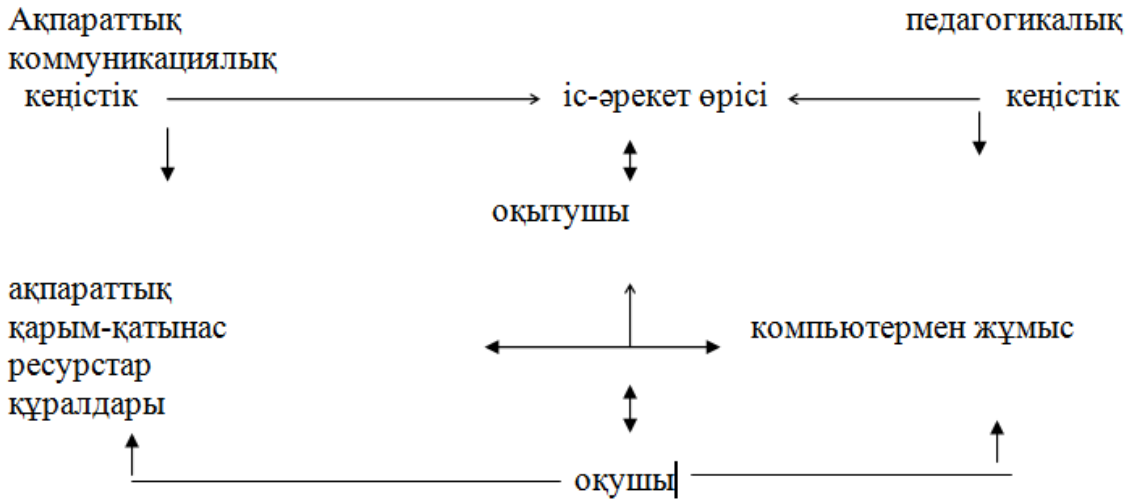

Мәселен, «Қашықтасың туған жер», «Қағаздың түсіп бетіне», «Тіршілікте құрыштай бол төзімді» Әбунасыр әл-Фараби өлеңдерін түсіндіргенде, компьютерлік бағдарламада барлық тақырыптардын теориялық материалдары, өз беттерімен жұмыс істеуге арналған жаттығулар, әр тақырып бойынша орындалатын тапсырмалар, оқушылардың білім сапасын тексеруге арналған тест тапсырмалар беріледі. Бұл бағдарламалардың ерекшелігі сол, сынып оқушыларының әрқайсысына жеке, жұппен, ұжыммен, топпен нұсқаулар бойыша жұмыс жүргізуге қолайлы.

Мысалы, сын тұрғысынан ойлау жобасы стратегиялары бойынша оқушылардың флипчартта жұмыс жасау тиімділігі көрсетілуде:

«Кубизм» стратегиясы Алты топқа бөлінеді.
Сутеттеңіз - Әл-Фараби дүниеге келген жер.
Ойыңызбен байланыстырыңыз - Әл-Фараби қандай ғылым салаларымен айналысқан?.
Салыстырыңыз –Ислам дәуір әдебиеті ақындары мен қазіргі заманғы ақындарды салыстыр.
Зерттеңіз - Өлеңдерінің негізгі тақырыбын анықтаңыз.
Қолданыңыз - Әл-Фараби өлеңдерін нақышына келтіріп мәнерлеп оқыңыз.
Талқылаңыз не қарсы шығыңыз - Әбунасыр әл-Фараби - Аристотельден кейінгі екінші ұстаз.
«Әдебиет үйірмесі» стратегиясы.
Сілтеме табушы : Өленді топпен дауыстап оқып негізгі тақырыбын анықтайды.
Іздеуші: Өленнің тақырыбы мен идеясын анықта. (әдебиет теориясы бойынша)
Қуғыншы: Ақынның өлең жазудағы мақсатын анықтайды.
Дәнекер: Ақын өленін қазіргі қазақ ақындарының өлеңдерімен байланыстыру.
Сұрақ қоюшы: Өлең оқу барысында пайда болған сұрақтарды топтарға қояды.
Сөз тапқыш: Әр топ өлең тақырыбына байланысты мақал – мәтелдер жазады, дәлелдейді.
Реттеуші: Топ мүшелерінің тақырыптан ауытқымай сөйлеу, сабаққа қатысуын реттеп отырады.
Мінездеме беруші: Әрбір топ «Тіршілікте құрыштай бол төзімді өленіне мінездеме беріледі.
Бейнелеуші: Өленге қатысты көріністерді ой елегінен өткізіп бейнелейді.
Жазушы: Әр топ талданған өлең мазмұнын қысқаша жазып шығады.
Әр топ талқылаған ойларын ортаға салып, ой тұжырымын жасайды.

«Түртіп алу» ***стратегиясы.*** Әбунасыр әл-Фараби өмірі мен шығармашылығына байланысты берілген мәтінді оқып, белгімен жұмыс жасайды.

«V»-білемін	«-»білмеймін	«+» жаңа мәлімет	«?» тереңірек білгім келеді
Араб, парсы, грек тілдерін меңгеріп, ғылыммен айналысқаны мәлім	Ғылыми еңбектеімен таныс емеспін	Ислам дәуіріндегі әдебиеттің екіге бөлінетіндігі	«Музыканың үлкен кітабы» деп аталатын еңбегімен танысу

Сөздікпен жұмыс: Трактат - шағын ғылыми еңбек.
Бағбан - бақты баптап, күтуші адам.

Осылайша ақпараттық технологияларды пайдаланып оқыту мынадай нәтижелерге қол жеткізеді:

- оқу материалын терен түсінуге;
- оқу мотивациясының артыруына;
- алған білімінің ұзақ уақыт есте сақталуына;
- білім беруге жұмсалатын шығынның азаюына, т.б.

Ақпараттық технологияларды пайдалану арқылы оқыту үрдісін жетілдірудің моделі.

Оқыту мақсаты: оқушының дүниеге көзқарасын қалыптастыру
Оқыту мазмұны: ғылыми білімдер, тәжірибелік дағдылар жүйесі.
Оқыту құралдары (мультимедиялық, оқу құралдары): электрондық оқу материалдары (мәтіндік, графиктік, анимациялық, дыбыстық, бейнелік). Инструментальдық бағдарламалар. Тексеру, бақылау бағдарламалары.
Оқыту формалары: дәріс, тәжірибе, тапсырмалар, практикалық жаттығулар, нәтиже.
Оқыту әдістері: түсіндірмелі – иллюстративті (ақпаратты-рецевтивтік). Бағдарламалап оқыту (оқу материалын бөлшектеп ұсыну). Проблемалық оқыту: бастапқы, продуктивті (эвристикалық), шығармашылық..
Нәтиже: өмірде өзіне қоғамға пайдалы, қажетті білімі, ебдейлігі, дағдысы (компетентлік) қалыптасқан тұлғаны қалыптастыру.

Әдебиет

1. Н.В. Аппатов. Информационные технологии в школьном образовании. Москва 1994 г.
2. Ақпараттық технологиялар тиімділігі. // Қазакстан мектебі 6/2008
3. Ақпараттық технологиялар және білім сапасы. // Қазакстан мектебі 7/2008
4. Приемы педагогической техники. Москва. 2004г.

Райсова Г. С.
№14 жалпы орта білім беретін мектебі КММ
Жезқазған қ., Қазақстан Репубикасы

БАСТАУЫШ СЫНЫПТА ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНІҢ ЖАҢАШЫЛДЫҒЫ

В данном докладе рассматриваются игровые элементы для повышения интересы учеников на уроках иностронного языка.

The given report is about the elements of games to rise the students' interests at English lessons.

Қазіргі заманғы білім беру жүйесінің басты қайшылығы тез өсіп бара жатқан жаңа білімдер қарқыны мен жеке тұлғаның оларды игерудегі шектеулі мүмкіндіктері арасында.

Бұл қарама қайшылық педагогикалық теорияны білім берудің абсолютті идеяларынан (жан жақты дамыған тұлға) бас тартып, жаңа идеалға адамның өзін өзі реттеуі мен өздігінен білім алу қабілеттерін барынша дамытуға көшуіне мәжбүр етті. Сонымен, жаңаша оқытудағы басты нәрсе бұл білім алу және өздігінен білім алу негізінде адам қабілеттерін, икемділіктерін дамыту. Жаңа білім алу парадигмасында тұлғаның қызығушылықтарын қамтамасыз етуде тұтастық, бағыттылықпен бірге мықты негізділік (фундаменталдылық) те шешуші рөлге ие. Қазіргі заманғы оқушының басты мақсаты көптеген пәндерден, олардағы ұшан теңіз ақпараттардың ішінен ең негізгісін, мәндісін таба білу. Тәуелсіз ел тірегі білімді ұрпақ десек, жаңа дәуірдің күн тәртібінде тұрған мәселе білім беру, ғылымды дамыту. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында: «Білім беру жүйесінің басты міндеті ұлттық және жалпы азаматтық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар: оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» деп білім беру жүйесін одан әрі дамыту міндеттерін көздейді. Сондықтан, қазіргі даму кезеңі білім беру жүйесінің алдында оқыту үрдісі технологияландыру мәселесін қойып отыр. Қысқа мерзімде ақпараттың көлемді бөлігін тиімді түрде ұсынатын, сол ақпаратты жоғарғы деңгейде игеретін және практикада бекіте алатын әдістерді қолдануды талап етеді. Бұл талап білім беру саласында инновациялық өзгерістерге әкеліп, оқудың оқытудың негізі ретінде тұлғалық дамуды қарастырады, өйткені бұл дәуірдің идеологиялық, әлеуметтік, саяси сұраныстары адамнан төмендегідей құзырлықтарды талап етеді:

- ақпараттың ішінен өзіне қажеттісін таңдап, оны пайдалану;
- проблемаларды шешу және шешім қабылдау; өзіндік пікір, идеялар, тұжырым, түсінік келтіру, оларды дәлелдей және қорғай білу;
- социумда ауызша және жазбаша түрде қарым-қатынас құра білу, бірлесе жұмыс жасай білу, жанжалдарды болдырмау;
- өмірге деген көзқарасын, ұстанатын сенімдерін, қажеттіліктерін, құндылықтарын жалпы адами құндылықтармен байланыстыру;
- өздігімен үйрене білу, өз білімін әрқашанда дамытып отыру.

Қазіргі заманғы үздіксіз өзгеріп жатқан жағдайында жоғары мектеп өз әрекетінде білім алушылардың зияткерлік (интеллектуалы) қабілеттерінің дамуына бағытталуы қажет. Өз кезегінде бұл қасиет білім алушыларға «техникалық, экономикалық және мәдени өзгерістер мен олардың сан алуандығын саналы түрде түсініп, бастамашылдық, кәсіпкерлік рух пен икемділік секілді қасиеттерді қабылдап, қазіргі заманғы өндірістік ортада өзіне сенімді түрде еңбек ету мүмкіншілігін береді». Қоғамның қазіргі даму кезеңінде болып жатқан әлеуметтік саяси және жаңа технологиялық өзгерістерден ұрпақ тәрбиесіндегі бетбұрыстардан білім мен тәрбие жүйелерінің ісін жаңа сатыға көтеру қажеттілігі туындап отыр. Осы заманғы білім берудің стратегиялық мақсатын өз жауапкершілігін сезіне алатын, өздігінен әрекет етуге және әрекетінің шешімін таба білуге қабілетті, барлық істе сауатты тұлғаны оқыту мен тәрбиелеуді қамтамасыз ету болып табылады. Қазіргі уақытта модульдік оқыту технологиясын көптеген оқытушылар пайдалануда. Модульдік оқыту 1960 жылдардың аяғына қарай шет елдерде (АҚШта) дәстүрлі оқудың бір нұсқасы, бағыты ретінде пайда болды. «Модуль» латынның «өлшем», «шама», «мөлшер» деген сөзі. Сонымен қатар модуль дегеніміз ірі блок, бөлінген, яғни оқу материалдарын, бөлшекке, блоктарға бөліп беру. Қазіргі уақытта қазақстанда білім берудің өзіндік үлгісі қалыптасуда. Модульдік оқу технологиясының негізі білім алушының танымдық белсенділігін, танымдық іс әрекеттерінің әртүрлі іс әрекеттерін ойлау, зейін, қабылдау әрекеттерін, ойын арқылы және сөздік 130 байлықтарын дамыту. Айта кетер тағы бір тиімді жағы бірізділігі, жүйелілігі, дарынды оқушылармен жұмыс істеуге қолайлы. Модульдік оқыту технологиясымен оқыту нұсқасында білімді толық игеруді негізге ала отырып, қазіргі дидактика талабына сәйкес, білім алушыларды оқыту ғана емес, тұлғаның танымдық қызметін ұйымдастыруға, оқу үрдісін диалогтік қарымқатынас негізінде құруға болады. Бұл оқу үрдісі мен оқытушының жұмысына

мынадай өзгерістер туғызады: **біріншіден**, оқушы мен оқытушы оқудың ұйымдастырушысына айналады; **екіншіден,** мұғалім сабаққа алдынала зерттеу жасап, уақыттың көпшілігін сабақты даярлауға жұмсайды да, сабақ барысында тек бақылаушы, үйлестіруші қызметін атқарады. Ал дәстүрлі оқытуда білім беру процесі көп жағдайда білім алушының сабаққа «таза парақ» күйінде келіп, оқытушының оны сабақта біліммен «толтырумен» айналысатын құбылыс деп түсінеді. Шәкірт сабақта ғана жаңа білім алып, сабақтан кейін оны бекіту жұмысымен ғана айналысады.. Бүгінге таңда енгізіліп отырған «Критериалды бағалау жүйесі» оқушыны әрқашанда белсенді болып, өзіндік пікір қалыптастырып, өз ойларын дұрыс жеткізе білуге, өз көзқарасын дәлелдеуге, пікірталас жүргізуге, басқаларды тыңдауға, өзге пікірді сыйлауға және онымен санасуға үйретеді. Критериалды бағалау:

- Мұғалімге оқушының оқу үрдісіндегі іс-әрекетін объективті түрде бағалауына мүмкіндік береді;
- Оқушыларға оқу үдерісі барысында туындаған қиындықтарды түсінуге, шынайы бағаланғандығына көзі жетеді;
- Ата-аналар тарапынан түсінбеушіліктер орын алмайды. Себебі өз баласының объективті бағаланғандығы туралы дәлелдемелермен қамтамасыз етіледі. Осыған байланысты оқушылар арасында өзара түсіністік және ұжымдық қарым-қатынас орнатылады. Оқушылардың өздеріне сенімсіздігі жойылады. Критериалды бағалаудың арқасында оқуға деген мүмкіндіктерінің арттады. Оқушылардың оқу жетістіктерін бағалауда бірқатар дағдылар: білу, түсіну, қолдану, анализ, синтез, бағалау қолданылады.

Әрбір оқушының жүрегінің кілтін таба білу – мұғалімге оңай емес, десекте өз пікірін еркін жеткізе білетін, сандық технологияның қыр-сырын меңгерген, қазақ мәдениетін шексіз сүйетін, шығармашыл, тұлға қалыптастыруға негіз, ұйытқы бола білсем деймін. Заман талабына сай менің және менің оқушыларымның бойындағы өзгерістер осымен тоқталмайды, әрі қарай жалғасын табады. Қазіргі заманғы білім беру жүйесін құру оқытудың инновациялық нысандары мен әдістерін енгізу педагог қызметкерлердің тұлғасына және кәсіптік құзыреттілігіне жоғарғы талаптар қоюда. Жаңа оқыту технологиясын меңгеруде оқытушылардың, педагог қызметкерлердің жан жақты білімі қажет.

Қазіргі оқытушы педагогикалық процесте жүйелі жұмыс жүргізе алатын, педагогикалық өзгерістерге тез төселетін, жаңаша ойлау жүйесін тез меңгере алатын, білім алушылармен ортақ тіл табыса алатын, білімді, іскер, шебер болуы керек. Жаңа педагогикалық технологияның ерекшеліктері өсіп келе жатқан жас тұлғаны жан жақты дамыту. Инновациялық білімді дамыту, өзгеріс енгізу, жаңа педагогикалық идеялар мен жаңалықтарды өмірге әкелу. Бұрынғы білім алушы тек **тыңдаушы**, **орындаушы** ғана болса, ал қазіргі білім алушы **өздігінен білім іздейтін жеке тұлға** екендігіне ерекше мән беруіміз керек. Қазіргі білім алушы дүниетаным қабілеті жоғары, дарынды, өнерпаз, ізденімпаз, талапты, өз алдына мақсат қоя білу керек. Жаңа ақпараттық технологияларды пайдалану педагогикалық іс әрекеттердің мазмұны мен формасын толықтыру негізінде оқыту үрдісін жетілдірудің бірден бір жолы.

Компьютерлік желілерді, интернет жүйесін, электрондық оқулықтарды, мультимедиялық технологияларды, қашықтан оқыту технологиясын пайдалану оқу орындарында ақпараттық коммуникациялық технологиялар кеңістігін құруға жағдай жасайды. Оқытудың педагогикалық жаңа технологияларының барлығы дерлік оқушының өз бетінше білім алуын ұйымдастыруға бағытталған. Қазіргі уақытта білім мазмұнын жаңарту мен сапасын жаңа деңгейге көтеру мақсатында оқытудың педагогикалық технологиялары арқылы оқыту әдістерінің 50ге жуық үлгілері ұсынылып, мектеп тәжірибесіне енгізіле бастады.Педагогикалық технологиялар көптүрлі болуына қарамастан, олардың іске асуының екі ғана жолы бар. Біріншісі теориялық негізде орындалуы, екіншісі тәжірибемен жүзеге келуі. Бүгінгі таңда қазақстандық ғалымдарымыз Ш.Қаланова, Ж.Қараев, Ш.Таубаева, М.Жанпейісова, Ә.Жүнісбек және т.б. ғалымдарымыздың зерттеулерінде оқытудың жаңа технологиялары жан жақты қарастырылды. Оқыту үрдісінде жаңа педагогикалық технологияларды тиімді қолдану

мұғалімнің интеллектуалдық, кәсіптік, рухани, адамгершілік, азаматтық сияқты көптеген адами қабілеттерінің қалыптасуына игі ықпалын тигізеді. Оқушының өз бетімен білім алуына, өзіндік ой пікірін қалыптастырып, қорытынды жасай білуін, өз білімін өзі бағалай білуіне, қисынды ойлау қабілетін қалыптастырып, шығармашылық іс әрекетін ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Қорыта келе, өзгеден ақылымызбен, білімімізбен озып, көшбасшылық таныта білсек,іс-тәжірибемізде өзгерістің енгенін көруге болады. Кәсіби шебер, құзіретті, көшбасшы бола білген мұғалім шығармашылық жетістіктің шыңына жетеді. «Шеберліктің белгісі – түрлі әдісті болу» -деп А.Байтұрсынов айтқандай, түрлі әдіс-тәсілдер арқылы сабақты түрлендіріп, оқушының ынтасын арттырып, білім беруде оң нәтиже бермекпін. Түсіну дәрежесін бағалау үшін қойылатын сұрақ түрлерін де жетілдіруім қажет деп ойлаймын.

Әдебиет

1.Подласый И.П. Совершенствования методов обучения. в кн.: Выбор методов обучения в средней школе / под ред. Ю.К. Бабанской. Москва, 1991.
2. «Бастауыш сыныпта оқыту» - № 2, 2013ж.
3.Курт Мередит, Джинни Стил, Чарлзь Тэмпл, Скот Уолтер. Оқу мен жазу арқылы сын тұрғысынан ойлауды дамыту. Әдістемелік құрал.Алматы, 2000

Шаңқұлова Г. Қ.,
№14 жалпы орта білім беретін мектебі КММ
Жезқазған қ., Қазақстан Республикасы

ӘДЕБИЕТТІК ОҚУ САБАҒЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚПЕН ЖҰМЫС ІСТЕУ ҚАБІЛЕТІН АРТТЫРУ

Шығармашылық процестің әр кезеңінде бала бойынша әртүрлі сапалық қасиеттер қалыптасып жатады. Мысал: алғашқы кезеңдерде жаңалықты сезщіну, қайшылықтарға деген күдік, шығармашылық елес орын алады.

2-3 сыныпқа арналған “Әдебиеттік оқу” оқулықтарындағы тақырып соңындағы тапсырмаларға дамытушылық сипат беру көзделеді. Мысалы: тапсырмалар оқулықтарды берілгендей әңгіме, ертегі, өлең, сурет мазмұнына сәйкес құрыла салмай, оқушының ізденушілігін, зертеушілігін қалыптастыратындай, ойлауға, пайымдауға, дәлелдеуге үйретететіндей етіп түзіледі. Олар мына төмендегідей тапсырмалар: шығарманың кейіпкерін сипаттап бер, олардың іс-әрекетіне сенің көзқарасың қандай, қандай баға бересің, заттар мен объектілерді салыстыр, ұқсастығы мен айырмашылықтарын анықта, өленді өз сезімдеріңмен көңіл-күйіңді білдіре оқып шық, неге солай оқығаныңды түсіндір, әңгімені, ертегіні өз қалауыңша аяқта, жұмбақты дұрыс шешкеніңді дәлелде, оқиға болған уақытта көз алдыңа елестет және қиялдай отырып суретте, мақал-мәтелдің мазмұнына сәйкес өмірден мысалдар келтір, әңгіме құра және т.б. түрінде болып келеді. Бастауыш сыныпта жүргізіле бермейтін шығармашылыққа үйрету жұмысының бірі-өлең жазғызуға баулу. Мен бұл жұмысты бірінші сыныптан, яғни баланың сауаты ашылып болған соң-ақ жүргізе бастады. Ол үшін алдымен оқушыларға ұйқас сөзінің мәнін түсіндіріп, өленделіндегі ұйқастарды табуға тапсырма бердім. Содан кейін ғана алдымен жеке дыбыстар, сосын буындар, одан кейін берілген жол арқылы ұйқас жасау үйреліледі .

Оқушыларды шығармашылыққа үйретудің тағы бір жолы-әңгіме, ертегілеер жазғызу. Бұл жұмысты төмендегіше бастадым. Сынып оқушыларына қағаз таратылып берілді. Оларға тақтада жазылып тұрған сұрақтардың астына жауап жазатын орын

қалдырып , баған түрінде көшіріп алу тапсырылады. Бірінші сұраққа әркім жауапты өзі жазады, сосын жауабын қағаздың жоғары сұрақ жазылған бөлігін бүктеу арқылы көршісі көрмейтіндей етіп жауып, парталас отырған балаға береді. Екінші сұраққа жауапты сол бала жазып, жоғарыдағы ретпен жұмыс жалғаса береді. Ең соңғы сұраққа жауап жазылып біткенде жұмыс жиналып алынады да, жалпы сынып алдында оқылады. Нәтижеде қызықты, күлкілі оқиғалар, қысқа мазмұнды әңгімелер тауып жатады. Сұрақтар мына төмендегідей болуы мүмкін.

Сынып жоғарылаған сайын әртүрлі тақырыптарға, олардың ішінде фантастикалары да бар, әңгімелер жазуды тапсыратын боламын.

Мысалы мынадай тақырыптар:

“Бұл өте қызық”, “Ең қымбат нәрсе”, “Сұлулық деген”

Сабағымда тек білім беруді ойластырып қоймай балалардың жеке бастарының қасиеттерін, қабілеттерін дамытудың жолдарын ойластырамын.

Оқушыларымның жазу мен ойлау қабілетін дамытуда алдымен көңіл-күйінің көтеріңкі болуына көңіл бөлемін. Балалардың жас ерекшелігіне сай түрлі ойын элементтерін пайдалана отырып, сабағымды белгілі бір мақсатпен оқушының ойлау қабілетін дамытатындай ұйымдастырамын. Бастауыш сынып оқушылары жас ерекшелігі жағынан қиялға бейім. Сондықтан бастауыш сыныптарда оқушылардың шығармашылық қиялын дамытудың орны ерекше. Өзімнің пайымдауымша “ойлауды дамытудың негізі-сөйлеу тілі” Мәтінді жаттау, мәнерлеп оқу, түсіндірмелі оқу, оқушылардың топтық және жеке жұмыстары сияқты тәсілдері оқушыны мәтінге, оның үн – әуеніне, ондағы оқиғалары, кейіпкерлердің іс-әркетіне үңіле көз жіберуге жетелейді. Мен өз сыныбыммен ана тілі, қазақ тілі сабақтарында шығармашылық жұмысты 2-ші сыныптан бастадым. Өзіндік жұмысқа жеке дәптер арнатып, оқулықтағы суреттер бойынша әңгімелер құраттым және белгілі тақырыптар бойынша шығармалар жыздыра бастадым.

Мысалы мынадай тақырыптар:

“Мен қалай құмырсқа болдым” “Менің атым қасық” және ертегі, әңгіме жазу жұмысын берілген оқиғаны аяқтау түрінде де тапсырып жүрдім. Ондай тапсырмалар балалардың қиялын дамытып, жоғары эмоционалдық деңгейге көтеретін.

Мысалы: ***“Ертеде бір түйе болыпты. Ол кішкентай екен. Оны өзінен үлкен жануарлар мазақтай беріпті. Әсіресе шыбын көп күліпті. Бірде шыбын түйе көлеңкелеп жатқан ағаштың бұтағына отырып алып, оны мазақтай бастады...”*** Ертегіні аяқта.

Бір-біріне қосылмайтын, жалғаспайтын заттар мен объектілерді байланыстыруға берілген тапсырмалар оқушыларды қарама-қарсылықтарды шешуге дағдыландырып, шығармашылық деңгейін көтереді. Ол мына төмендегідей тапсырма түрінде беріледі:

1-тапсырма

Балалар, сиқырлы дәріні ішіп, көзге көрінбейтін болып қалған тышқанды мысық ұстауы үшін не істеуі керек деп ойлайсыңдар?

Жауаптар.

Агайдарова Эльвира -мысық сиқырлы дәріні ішіп тышқан тұрған жерге барып, тышқанды ұстаймын деп жауап береді.

Осы тапсырмаға **Сиязбек Асия** деген оқушым былай жауап жазды.

Мысық уыс дәнді алып бөлменің ортасына төгіп қояды. Оны көрген тышқан дәнді біртіндеп ініне таси бастайды. Осылайша біраз дәнді басып болған соң мысық шап беріп ұстап алады.

Елеусізов Нариманның жауабы: Мысық тышқанды иісінен ұстайды.

2-тапсырма

“Мен қалай құмырсқа болдым”

деген тақырыпта шығарма жазу

Ахметбек Арайдың жауабы:Мен бір түс көрдім. Мен түсімде құмырсқа болдым. Мен сонда тамақ таба алмай қалдым. Әпкемнің сөмкесіне жармасып, тамақ деп айқайладым. Мен тағы да айқаладым. Ол естімеді. Мен тағы да айқайладым. Әпкем мені көріп, жүгіріп келіп тамақ берді. Оянып кетсем түсім екен.

Жанбеков Алидің жауабы:Мен сиқырлы дәріні ішіп, құмырсқаға айналдым. Содан қасымдағы қыздарға барайын демес басып кететіндей қорқамын. Үйге кірейін десем мені ешкім елемейді. Мен құмырсқа болудың қандай қиын екенін түсіндім.

Темірбеков Асылжан деген оқушым былай деп жауап жазды:- Мен сиқырлы сусынды ішіп, құмырсқа болып кеттім. Құмырсқалардың ішіне барып, олармен бірге достасам.

3-тапсырма

Мамаң үйге сені тастап "қазір келемін" деп бір жаққа кетті.

Мамаң кеткен соң мұғілімің телефонмен хабарласып, мені мектепке шақырды. Үйдің кілті біреу-ақ. Сен не істейсің?

Рахыжанов Айдын-мен үйдің кілтін көрші үйге тастаймын. Мамам келіп үй жабық тұрса, көрші үйге барады. Сол үйден кілтті алып үйге кіреді.

Ернұрова Ділназ-мен есікті жауып, кілтті қоятын орын бар, сол жерге қоямын. Ол орынды үйдің адамдары біледі.

Абдулгазиев Азамат-әжеме өзімнің мектепке, мұғалімнің шақыруымен кеткенімді ескертіп, қағаз жазып, есікке қыстырамын. Үйдің кілтін иттің мойнына тағып қоямын. Себебі: біздің үйдің иті өзімілден басқа адамдарды қабады.

Оқушылардың қызығушылығын туғызатын тағы бір жұмыс түрі-өмірде көп кездесетін, бір қарағанда "жағымсыз" болып көрінетін кейбір оқиғалардың "пайдалы" жағын көруге тырысу және апйтып беру. Мысалы: "ТӨБЕЛЕС" деген сөздің жаман және жақсы жақтарын анықтауды тапсырдым:

Жақсы жақтары:

- Өзімді қорғадым;
- Әлсіз досымды қорғадым;
- Өзімнің күшті екенімді дәлелдедім
- Шындық үшін төбелестім

Жаман жақтары.

- Киімім жыртылды,
- Бетім көгерді;
- Ата-анам ұрысты,
- Жыладым
- Досыммен араздастым т.б

Бұл тапсырма бірте-бірте күрделіленіп отырады. Оған мысал ретінде "ЖАҚСЫ-ЖАМАН" ойынының өтілуі. Балаға жақсы таныс зат не объект таңдап алынады. Сол затты сипаттау, оның жақсы және жаман қасиеттерін айтып шығу. Жауаптар бірін-бірі қайталамауы керек. Мысалы: "ҚАРЫНДАШ"

Жауаптары:

- Оның қызыл болғаны жақсы, ал жіңішке болғаны жаман;
- Қолда ұстауға ыңғайлы, ал қалтада салып жүруге болмайды;
- Ұзын болғаны жақсы, тез ұштайсың, ал бірақ абайсызда сынып қалатыны жаман;
- Қызыл болғаны жақсы, гүлді бояйсың, ал шөпті бояуға болмайтыны жаман...т.б.с.с

Оқушылардың шығармашылық қабілетін дамытуға шығарма жазудың да пайдасы бар. Шығарма жазғанда оған мынадай шарттар қойылады:

- Жазу алдында арнайы дайындықтың жүргізілмеуі;
- Жоғары теориялық деңгейде мазмұнның бай болуы;
- Сыныпта жақсы тілектестік атмосфераның болуы;

Шығармаға дайындық күн ілгері жүргізіліп отырады. Бірнеше күн бұрын тақырып төңірегінде оқушылардың пікірлері, не білетіндіктері анықталып, білімдерін молайту мақсатында қосымша тапсырмалар беріліп, олар сабақтарды талданады.

Сондай-ақ, мұндай шығармалар баланың тілін, ақыл-ойын дамытып, көркемдікке, адами жақсы қасиеттерге тәрбиелек керек деп танылады. Енді тәжірибе жүргізіп жүрген өзімнің екінші сыныбымдағы бір оқушының шығармасынан мысал келтіре кетейін:

Сиязбек Алия Менің арманым

Менің арманым көп. Олардың ең біріншісі-мектепті үздік бітіру. Мектепті үздік бітірсем түрік еліне барып оқып, Денизді көрер едім.

Мен бірде Тоқтар, Талғат ағаларым сияқты айға ұшатын ғарышкер болғым келеді. Аспан әлемін, ондағы жұлдыздарда не бар екенін білгім келеді. Енді бірде өз ұстазыма ұқсайтын мұғалім болғым келеді. Ал бірде, ғалым болсам ба деймін, себебі олар халқына көп пайда келтіреді. «Армансыз адам – қанатсыз құспен тең» дейді халқымыз. **Бақытжанұлы Ш.**

Бастауыш сынып оқушыларының ой-санасын, қабілетін, шығармашылығын дамытуда шығарманы оқулықта берілген көркем әдебиет үлгілерін ***талдаудың*** әсері мол. Талдау – бірлескен ізденіс. Талданбаған шығарма бала жүрегіне жетіп, оны тебірентпейді. Демек, әсері де болмайды деген сөз.

Әдебиеттік оқу сабақтарында басталған шығармашылық жұмыстар сыныптан тыс уақыттарда жалғасын тауып жатса ғана нәтижелі болмақ. Сынып мұғалімі оқушылар шығармашылығынан туған өлеңдерді, әңгімелерді, ертегілерді, суреттердіжинақтап, оларды басқа сынып оқушылары мен ата-аналары алдында насихаттап тұрса, балалар бұл іске үлкен қызығушылық білдірері сөзсіз. Осындай жұмыстар оқушылардың ақыл-ойын, шығармашылығын, дамыту мәселесін шешеді және білімнің сапасын көтерер еді деп ойлаймын.

Қорыта келгенде , бастауыш сыныптың қай пәнінде болсын оқушылардың танымдық шығармашылық қабілетін дамыта отырып сабаққа деген қызығушылығын оятып белсенділігін қалыптастырадыы. Өз ойын ашық қысылмай жеткізе біледі, ынтасын дамыта түседі.

Аубакиров М. М.,
№14 жалпы орта білім беретін мектебі КММ
Жезқазған қ., Қазақстан Республикасы

МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫН ПАТРИОТТЫҚ РУХТА ТӘРБИЕЛЕУДІҢ МАҢЫЗЫ

Бүгінгі жастар – еліміздің ертеңгі болашағы. Сол ұрпақты саналы да білімді етіп тәрбиелеу – төл міндетіміз. Соның бірі – патриоттық тәрбие мәселесі. Бұл адамзат тарихында ұрпақтан – ұрпаққа жалғасып келе жатқан ұлы мақсат [1]. Қазақ халқының салт-дәстүрін, ұлттық менталитеттін, тарихын білмейтін жастарымыз көп. Бүгінгі күнде патриоттық сана-сезімнің әлсіреуі, адамдардың өз елі мен оның жетістіктері үшін ұлттық мақтаныш сезімнің өзгеруі. Қазіргі жастардың патриоттық рухы жоқтығы.

Патриотизм туралы идеяларды кезінде өздерінің шығармаларында қазақ даласының ойшылдары Әбу – Насыр Әл – Фараби , Хас Хажиб Баласағұн, Махмұд Қашқари, жыршы – жыраулар Асан қайғы, Доспамбет жырау Қалқаманұлы, Махамбет Өтемісұлы айтқан болатын. Аталған ғұламалардың еңбектері еліміздің егемендік алуымен байланысты педагогикалық тұрғыда зерттеліп, бір жүйеге келтірілді.

Жас ұрпақты Отанына, халқына, еліне, жеріне деген сүйіспеншілікке тәрбиелеп, олардың бойына сіңіріп қалыптастыру халық тәрбиесінде жетекші орын алады. Патриоттық тәрбие беру арқылы оқушының саналы сезімін көзқарасын қалыптастырады. Оқу орнында патриоттық тәрбиенің тереңдеуі Отанымыздың саналы да белсенді күрескерлерін тәрбиелеуге, оларды еліміздің игілігіне жанқиярлықпен еңбек етуге, Республикамыздың мүддесін қорғауға жаңа мүмкіндіктер туғызады. Мектеп оқушыларын Отанды қорғауға даярлау, жас жеткіншектердің патриоттық тәрбиесінің танымдары мен мінездерін қалыптастыру күрделі және сан түрлі процесс. Оқушының дүние танымын, білімін, көзқарасын қалыптастыруда мектеп шешуші рөл атқарады. Аға ұрпақтың лайықты мұрагері болу үшін жастарға халқымыздың Отан мүддесі жолында жасаған ерлік істерінің ұлылығын жете түсіндіре отыруымыз қажет. Сол арқылы әр жас жігіт, бойжеткен қыз еліміздің келешегі жолында табанды күрескер болуы керек екенін түсінуі тиіс. Ер жүрек адамды, табанды күрескерді тәрбиелеудің негізі мектепте басталады.

Қазіргі уақытта қоғамның дамуына байланысты оқушыларға білім беру, оларды тәрбиелеу және дамыту міндеттері барған сайын күрделеніп бара жатыр. Басты міндеттің бірі: орта мектепті бітірген оқушы өмірге белсене араласа отырып, ғылымның шапшаң дамуына ілесуі, ашылған жаңалықтарды өздігінше оқып меңгеру, оларды өзі қызмет ететін салаларына қатыстыларын іс жүзіне асыра білуі, өмірде қолдана алуы. Сонымен қатар оқушылар мектеп қабырғасында жүріп –ақ әлемдік құрылым қалыптасуының негізгі ғылыми ұстанымдарын, ойлаудың әдіс-тәсілдерін, Отан деген сүйіспеншілік, патриотизм, танымның заңдылықтарын игеруі тиіс. Осыған орай патриоттық тәрбие мәселесі адамзат тарихының өн бойындағы ұрпақтан – ұрпаққа жалғасып келе жатқан ұлы мақсат болғандықтан, мектеп оқушыларының бойындағы Отанға деген сүйіспеншілігін, яғни патриоттық санасын дарытуда. Сондай – ақ бұл ұғымның маңызын ашып көрсету жас буындарды тәрбиелеуде бүгінгі күннің кезек күттірмейтін қажеттігінен туындап отыр. Патриотизмге тәрбиелеудің үлкен ортасы – мектеп екені белгілі. Ондағы жоспарлы тақырыптық сабақтармен қатар, пәндік олимпиадалар, ғылыми жобалар патриотизмге тәрбиелеудің бір бағыты болып отыр [2].

Қазақстандық патриотизмнің арқауы қазақ мемлекетіне деген сүйіспеншілік, ұлтына сенімі, нанымы, саяси көзқарасы, т.б. қарамастан, әрбір қазақстандық өзі өмір сүріп, күн көріп отырған мемлекетін - «Отаным» деп тануы, оның негізін салып отырған қазақ ұлтына сыйластық, оның заңдарында бас ию, рәміздеріне құрмет, жетістігіне сүйсініп, мақтану, кемшіліктерін болдырмаудың жолын қарастыру Қазақстандық патриотизмнің белгілері болуы керек деген ой келіп туады.

Патриоттық тәрбие тұлға қалыптасуының құрамдас бөлігі болып табылады, ол жастардың алған білімдерінің негізінде азаматтық борыш ұстанымымен, жекебастық мүдделері қоғамдық ұстанымдармен астасып жататын тіршілік әрекеті үлгісіне даярлығын қамтамасыз етуі тиіс. Демек, қазақ патриотизмі – рухы биік жеке тұлғаны қалыптастырудағы ата – бабаларымыздың қаһармандық батырлық, отансүйгіштік тәлім – тәрбие беру идеалдарының жиынтығы деп айтуымызға болады. Осы анықтама негізінде, біз «Қазақстандық патриотизм – Қазақстанды Отаным деп сезініп, басқа этностардың қазақ халқына құрметпен қарауын, әр этностың құқықтық еркіндігін қуаттай отырып, туған жерін және оны қорғауға дайын болу» - деп дәйектейміз [3].

Қазірде қазақ халқының дәстүрлері негізінде жүзеге асырылатын патриоттық тәрбие әлеуметтендіру процесін тұлғаға дәл осы Отанға, Атамекенге қызмет ету арқылы, өз тарихы үшін, өз Отанының әлеуметтік дүниенің ғылымына, мәдениетіне, рухани құндылықтарына қосатын үлесі үшін мақтаныш сезімі арқылы өз қабілеттерін мейлінше терең ашуға мүмкіндік беретін деңгейге жеткізеді.

Ғылыми әдебиеттерде «патриотизм» ұғымы Отанға сүйіспеншілік, оған шынайы берілгендік, оның өткені мен бүгінгісі үшін мақтанышы, Отан мүделерін қорғауға ұмтылу, өз Отанына, өз халқына берілгендік, туған еліне, оның тіліне, салт – дәстүрі мен мәдениетіне деген сүйіспеншілікпен сипатталады. Шынайы патриот адам өз елін дамып жақсартуға ат салысатын, өз ұлтына оның мәдениетіне, тіліне, дәстүрлеріне деген сүйіспеншілік пен жанашырлық танытатын, ең алдымен, өз отасын, туған – туыстарын қадірлейтін, ауыл-аймақ, ел-жұртын, руластарын, өз халқын қадірлейтін адам [4].

Ұрпағын өз халқының патриоты етіп тәрбиелеу - қай халықтың болса да тәрбиелеу жүйесінің негізгі талаптарының бірі. Ал біздің халқымызда бұл талап әрдайым жоғары болған. Ата - бабаларымыз кең далада өмір сүрген де, сондықтан оларға «Атамекен, туған жер» ұғымы - әрдайым қастерлі де қасиетті ұғым. Бұл қасиеттер ұрпақ бойына оқумен, біліммен, үйренумен, талпынумен бітеді. Патриоттық рухата өсуін қамтамасыз ету жан – жақты қарастырылған. Онда жастардың саяси белсенділігін арттырып, қоғам өміріне араласуына жағдай жасайтын түрлі шаралар көзделген.

Еліміздің Президентті Нұрсұлтан Назарбаев: «Қазақстанның Отаншылдық сезімін тәрбиелеу білім берудің мектепке дейінгі жүйесінен жоғарғы оқу орындарына дейінгі орталықтарда барлық ұйымдарда көкейкесті болып табылады. Балаларды Отанды, туған жерді, өзінің халқын сүюге тәрбилеу – мұғалімнің аса маңызды,аса жауапты да қадірменді парызы» - деген еді.

Елбасымыздың жолдауында «Біз Қазақстанның барлық азаматтарының отаншылдық сезімі мен өз еліне деген сүйіспеншілігін дамытуға тиіспіз» [5]. «Қазақстандық патриотизм» арқылы Отан, туған жер, ел, атамекен, мемлекет, туған өлке, халқы туралы түсініктер оқу – тәрбие үрдісінде, сабақтан тыс іс – шараларда Отансүйгіштік сезімді дамыту, ұлттық салт – дәстүрді сақтау, мемлекеттік рәміздерді құрметтеу, ана тілін қадірлеу сияқты сезімдерді оқушылар бойында қалыптастыру жүзеге асырылады. Бұл ұғымның педагогикалық жүгіне келер болсақ, ол болашақ Қазақстан азаматтарын тәрбиелеумен тығыз байланысты.

Сонымен қорыта айтарымыз, Қазақстандық патриотизм - бүкіл Қазақстандықтарға тән. Себебі ортақ Отан, ортақ тарих, ортақ салт - дәстүр, ортақ қазақтың тілі. Басқа ұлт өкілдері қазақтың тілін білуі тиіс. Отан – от басынан басталады десек, туған облысымыздың, қаламыздың көрнекі жері, тарихы, атаулы оқиғаларын, айтулы адамдардың өмір жолдарын білгізудің мәні зор. Азаматтардың биік отаншылдық сезімі бүгінге ғана емес, ертеңге керек, болашаққа да керек. Жалпы патриоттық сезімінің ояуы мен қалыптасу процесін белгілі бір асқақ сөзімдерден, мақтаныш - сүйіністен бөле - жара қарауға болмайды. Ол өз елінің өткен тарихын мақтаныш тұту, жерінің байлығына сүйсіну, атадан балаға жалғасып, жақсы үрдісін тапқан ұлттық тілді құрметтеу керек деген сөз. Әрине, бұл өздігінен бола салатын нәрсе емес, ол да нақты тәрбиенің жемісі. Білім мен білікті талап етеді. Тек тұлға ғана өзінің Отанға деген қатынасын ішкі, қастерлі сезім ретінде пайымдауға қабілетті. Сол себепті, патриотизм де тұлғаның биік даму деңгейін сипаттайтын аса маңызды рухани игілік ретінде түсініледі. Жас ұрпақты патриотизмге тәрбиелеу – бұл тұлғаның, елдің, оның мәдениетінің бірегейлігі, әлеуметтің, халықтың әлеуметтік психологиясының ерекшеліктері толымды көрініс табатын қоғамдық өмірді ұйымдастырудың мәні мен мақсаттарын пайымдау арқылы жүйелі дамуы. Патриотизм міндетті түрде тұлғаның жоғары әлеуметтік белсенділігін көрсетеді, өйткені, оның өзі еңбекте табыстарға жету үшін, қоғамға, ел жұртқа, халыққа қызмет ету үшін биік серпін болып табылады.

Әдебиет

1. Астемес Г. Болашақ мұғалімдердің патриотизмі ауадай қажет. Қазақстан мектебі. - Алматы, 2011. - №3. – Б.24-26.

2. Жұмағұлов Б.Т. Патриотизм және азаматтық ұстаным // Егемен Қазақстан. – Алматы, 2011. - № 260 – 263 (2661), 21 маусым. – Б.2-4.

3. Дүйсенбаев А.Қ. Тәрбиенің қайнар көзі // Қазақстан мұғалімі. - 2013. - № 15-16 (3405), 30 тамыз. – Б.2-5.

4. Мұхаметханұлы.Н. Ізденіс: тарих және заман: мақалалар. – Алматы: «Мерей», 2014. – Б.248- 250.

5. Назарбаев Н. Қазақстан – 2030. Ел Президентінің Қазақстан халқына жолдауы. – Астана: Елорда, 2008.

Жумабаева Б.Н.,
№7 жалпы орта білім беретін мектебі КММ
Сәтбаев қ., Қазақстан Республикасы

БІЛІМ БЕРУ ҮРДІСІНДЕ ЖАҢА АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

В статье рассматривается актуальность использования информационно-коммуникационных технологии в преподавании.

In the article discusses the relevance of the using information-communication technologies in education.

Жаңа XXI ғасыр табалдырығын аттаған тәуелсіз Қазақстан Республикасының білім беру саласында тың көзқарас, жаңа ізденіс қажет. Нағыз ізденіс - ол шығармашылық жұмыс, шәкірттер болашағын ойлай жасаған еңбек пен тәжірибенің бірлігі. Ал ұстаз алдында ой-өрісі жаңашыл, шығармашыл, дүниетанымы жоғары, жан-жақты қалыптасқан құзіретті тұлға тәрбиелеу міндеті тұр. Ендеше бүгінгі таңда білім беру саласында оқытудың озық, жаңа технологияларын меңгермейінше, сауатты, жан-жақты маман болу мүмкін емес.

XIX ғасырдың 70-80 жылдары педагогикалық ғылымда «инновация», «технология» деген терминдер жиі қолданыла бастады. Педагогикалық тұрғыда инновациялық құбылысты зерттеуші ғалымдар оған әр түрлі түсінік берді. Мұндағы «инновация» дегеніміздің өзі не деген мағынаны береді?

«Инновация» латынның «lnnovation» деген сөзінен шыққан, ол «жаңарту, өзгерту, белгілі бір жаңалықты ендіру, яғни жаңалық және ол жаңалықты тәжірбиеге ендіру үдерісі» деген ұғымды білдіреді.

Орыс педагогі К.Д. Ушинский айтқандай, қазіргі заман талабына сай әр педагог өз білімін жетілдіріп, ескі бірсарынды жүйеден гөрі жаңа талапқа сай инновациялық технологияларды өз тәжірибесінде күнделікті пайдаланса, жұмысы тартымды да мәнді, қонымды, тиімді болары сөзсіз.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңының 8-бабында: «Білім беру жүйесінің басты міндеті – ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау; оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» - деп білім беру жүйесін одан әрі дамыту міндеттерін көздейді. Бізге жүктейтін тиімді міндеттері:

- Оқушының оқуға деген қызығушылығын оятады;
- Танымдық,белсенділік қабілетін қалыптастырады;
- Этнопедагогикалық тәрбие береді;
- Шығармашылық жұмысқа баулиды;
- Оқытушының уақытын үнемдейді,
- Оқулықтан тыс қосымша мәліметтер береді;
- Өзін-өзі басқарады;
- Бірін-бірі бағалайды және кері байланыс жасайды.

Мұғалімнің инновациялық іс-әрекеті – өз қызметіне жаңа технологияларды енгізу. Жаңа инновациялық технологияны жүзеге асыруда мұғалімнің белсенділігі, шығармашылық ізденісі артып, өз мамандығына деген сүйіспеншілігі, оқушыларды жеке тұлға ретінде бағалауы орын алады.

Қазақстан Республикасының «Білім беру туралы» Заңында еліміздің білім беру жүйесінің басты міндеттері атап көрсетілген. Соның бірі: «Білім беру жүйесін

ақпараттандыру,оқытудың жаңа технологиясын енгізу, халықаралық коммуникациялық желілерге шығу» делінген. Бұл міндеттерді шешу үшін, нәтижеге бағытталған білім берудің жаңа жүйесіне көшу үшін әр мұғалім, жеке тұлға ретінде күнделікті іздену арқылы барлық болып жатқан жаңалықтар мен өзгерістерге, жаңа жол ашарлық жаңа тәжірибеге, жаңа ақпараттық технологияларға, әлеуметтік, тұлғалық және жеке құзыреттілікке ие болуы тиіс. Ақпараттық компьютерлік технологияны пайдалануда шәкірттер білімдерін ұштап, молайтып сабаққа белсене қатысады. Өйткені компьютер арқылы оқу материалын беруге, оны әзірлеуге, бақылауға, қорытындылауға, өз бетінше жұмыс істеп, ізденуге мүмкіндік алады. Сонымен қатар оқушылардың кез-келген тапсырманы аяғына дейін орындап, өзінің ой-өрісін пайдаланып, білімін дамытуға мүмкіндік туғызады.

Ақпараттық технологияны жеке тұлғаны дамыту мақсатында қолдану жолдары: электронды поштаны қолдана білу, материалды компьютер арқылы презентациялау, мәтінді графиктік сызбаларға түсіру, мәліметтер қорымен, әдебиеттермен жұмыс, электрондық оқулықтармен, қосымша материалмен жұмыс, интернеттен ақпарат алу. Осылайша ұйымдастырылған сабақ оқушылардың шығармашылығын дамытып, өз бетімен ізденуге, алған білімін ұштауға, сенімін арттыруға, жеке тұлғасын, қабілетін, ынтасын, рухани әлемін дамытуға басты құрал болып табылады. Осындай жан-жақты ойластырып, мазмұнды түрде жоспарланған сабақ төмендегідей мақсаттарға қол жеткізеді: танымдық ой-өрісін кеңейтіп, жоспарлы жұмыс жасауға, нәтижені болжай білуге, танымдық қызығушылығын арттырып, ойлау қабілетін арттыруға, өздігінен жұмыс жасауға, шығармашылық қабілеттерін дамытуға, уақытты үнемдеп, ыңғайлы уақытта оқуға, территориялық шектеулер жоқ, денсаулық күйі бойынша шектеулер жоқ, интерактивті әрекеттесу формалары, сапалы білім алып, уақытты үнемдейді. Дәстүрлі оқыту меңгерудің 4 деңгейінің (репродуктивтік, алгоритмдік, эвристикалық, шығармашылық) тек алғашқы екеуін ғана қамтиды, нәтижесінде материалдар жеткілікті дәрежеде меңгерілмейді, білімнің жүйелілігі, беріктілігі қалыптаспайды. Компьютердің көмегімен тақырыпты оқу, зерттеу негізінде меңгеруді эвристикалық және шығармашылық деңгейге жатқызуға болады. Оқушылар электронды оқулықтан оқығанын, көргенін елестете отырып тақырыпқа берілген тест сұрақтарын шешеді. Ал электронды оқулықта тест сұрақтары күрделенген тест және жеңілдетілген тест түрінде болады.

Дәстүрлі оқытуда ұстаз дайын, толық ақпаратты берген болса, оқушы тек соны тыңдап, ақпаратты мұғалім арқылы ғана қабылдайды. Сабақта көбіне репродуктивті әдістер, лекция, баяндау, әңгімелеу, мазмұндау және т.б. қолданылды. Егер дәстүрлі оқытуда оқу-тәрбие үрдісінде басты рольді мұғалім атқарса, технологияның көптеген түрлері қамтылған қазіргі жағдайда, яғни конструктивтік білім беруде белсенді қызметті оқушы атқарады, яғни өзі ізденеді, өзі оқып, өзі үйренеді. Ал мұғалім сабақты ұйымдастырушы, бағыт-бағдар беруші. Білім беру үрдісінде жаңа ақпараттық технологияларды тиімді қолдану арқылы құзыретті мұғалім өз тәжірибесін жетілдіре түспек. Құзыретті мұғалімнің міндеті – оқушының жеке тұлғалық ерекшелігіне мән беру. Осының нәтижесінде тәуелсіз, ғылымға қызығушылығы оянған, білім алуға бейім,сенімді, жауапты, сын тұрғысынан ойлай алатын, өзгелермен еркін тіл табысатын, құзыреттілігін көрсететін, бәсекеге қабілетті оқушылар дайындалады. Олардың жұмысы көптеген тұлғалық қасиеттеріне қарай бағаланады (интеллектуалды дамуы, тіл мәдениеті, дербестігі, инициативасы, жауапкершілігі). Шәкірттерді қажетті білім дағдыларымен қамтамасыз ету үшін мұғалім әр сабақта жүйелі жұмыс жүргізуі қажет.

Технология –жүйе деген мағынаны білдіреді. Ол үшін ұстаздың әдіскерлік шеберлігі, теориялық білімі, ұйымдастырушылық қасиетінің жоғары деңгейде болуымен қатар, құнды жасалған көрнекілік, электрондық оқулық, аудио, бейнетаспалардың болуы да қажет. Осыған байланысты бір ғана электрондық оқулықтардың тиімділігін айта кетсек: әртүрлі жұмысты тез және қысқа мерзімде орындауды қамтамасыз ету, уақытты үнемдеу, көрнекілік және түсініктілік принципін пайдалану мүмкіндігі, бейнелелеу мүмкіндігінің жан-жақтылығы, дидактикалық мүмкіндігінің жоғары деңгейлігі, оқушының өз бетімен жұмыс істей алуы, өз деңгейін бақылау және бағалау; сондай-ақ,

электронды оқулықтағы оқыту, модельдеу, тестілеу, интерактивті тапсырмалар, бейнефильм, анимациялар т.б. бағдарламалар жиынтығы жай оқулықтарға қарағанда өте тиімді қосымша мүмкіндіктер береді. Олар жинақы, ыңғайлы түрде алынады, өйткені электрондық оқулық – бұл дидактикалық әдіс-тәсілдер мен ақпараттық тенологияны қолдануға негізделген түбегейлі жүйе. Толассыз ақпараттар ағымын бүкіләлемдік интернет жүйесі, спутниктік каналдар, теледидар, ұялы байланыс арқылы көріп, естіп қабылдауға машықтанған XXI ғасырдың өкіліне нағыз керегі – сандық бейне, анимация, компьютерлік оқыту ойындары, дыбысты жаңғырту, т.б. компьютерлік технологиялар. Осылардың бәрін қолдануға мүмкіндік беретін қазіргі мультимедиялық бағдарламалар оқушылардың өз бетінше ізденіп, дамуына зор әсерін тигізеді.

Қорытындылай келгенде жаңа, ақпараттық технологиялардың кез-келген түрінің бүгінгі күні қарқындап өсуі, оның тиімділігі сапалы білім берудің бірден-бір қайнар көзі. Ендеше жас ұрпаққа қоғам талабына сай тәрбие мен білім беруде мұғалімнің инновациялық іс-әрекеттің ғылыми-педагогикалық негіздерін меңгеруі сапалы білімнің жемісі болмақ.

Әдебиет

1. ҚР білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған Мемлекеттік бағдарламасы.
2. Назарбаев Н.Ә. «Қазақстан-2050» стратегиясы: қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» Жолдауы, 2013.
3. Жанпейісова М.М. Модульдік оқыту технологиясы оқушыны дамыту құралы ретінде. - Алматы, 2002.
4. Ержанова А. Білім беруде ақпараттық технологияларды қолдану. –Алматы, 2005.

Абильдина Н.Ж.
Балхашский многопрофильный колледж
г. Балхаш, Республика Казахстан

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ СРЕДСТВ НА УРОКАХ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА, КАК СРЕДСТВО АКТИВИЗАЦИЙ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧАЩИХСЯ.

Аннотация. Берілген мақалада колледж студенттерінің пәнге деген қызығушылықтарын арттыру мақсатында оқытудың мультимедиялық түрлерін қолдану тәжірибесі қарастырылған. Мультимедиялық құрылғыларын қолданудың нәтижесін, кесте барысынан көруге болады.

Түйін сөздер: танымдық қызығушылық, мультимедиялық құралдар, компьютер, интернет, интерактивті тақта, көрнекі материалдарды көрсету, оқытудың тиімді тәсілі.
Key words: cognitive interest, multimedia, computer, internet, interactive board, demonstration of visual materials, an effective way of teaching.

Учение, лишенное всякого интереса и взятое только силой принуждения, убивает в ученике охоту к овладению знаниями. Приохотить ребенка к учению гораздо более достойная задача, чем приневолить.
К.Д. Ушинский

Познавательный интерес – важный фактор учения. В то же время он жизненно необходимый фактор становления личности. Жизнь, лишенная познавательного интереса тускнеет; личность лишена того значимого внутреннего стимула, который постоянно подталкивает ее движение, позволяет пережить радость интеллектуального удовлетворения в любой деятельности, какой бы человек не занимался.

Познавательный интерес оказывает существенное влияние на все психические процессы: мышление, память, внимание, воображение. Увеличение умственной нагрузки на уроках английского языка, изучая грамматику и лексику заставляет задуматься над тем, как поддержать интерес к изучаемому материалу у учащихся, их активность на протяжении всего занятия.

Как известно, знания, полученные без интереса, не становятся полезными. Поэтому одной из труднейших и важнейших задач дидактики как была, так и остается проблема воспитания интереса к учению.

Познавательный интерес, как и всякая черта личности, и мотив деятельности обучаемого развиваются и формируются в деятельности, и, прежде всего, в учении.

Для того чтобы соответствовать требованиям, предъявляемым современным информационным обществом, средне-специальным учреждениям необходимо освоить подготовку выпускников, являющихся не только компетентными специалистами в своей области, но и владеющих умением использовать информационно-коммуникационные технологии. Использование мультимедийных средств в процессе обучения способствует активизации образовательного процесса, развитию познавательного интереса и, соответственно, повышению качества знаний. А это, в свою очередь, приводит к достижению учащимися максимальных результатов в различных областях знаний. Наблюдения за процессом обучения показали, что на уроках с использованием мультимедийных средств даже слабо подготовленные учащиеся работают более активно, не отвлекаются, заинтересованно выполняют задания.

Классические и интегрированные уроки в сопровождении мультимедийных презентаций, on-line тестов и программных продуктов позволяют учащимся углубить знания, полученные ранее. Как говорится в английской пословице - "Я услышал - и забыл, я увидел - и запомнил". Использование анимации в слайдах позволяет педагогу дать учащимся более яркое представление об услышанном на уроке. Студенты с удовольствием погружаются в материал занятия.

Повышение мотивации и познавательной активности достигается за счет разнообразия форм работы, возможности включения игрового момента. Компьютер дает преподавателю новые возможности, позволяя вместе со студентом получать удовольствие от увлекательного процесса познания, не только силой воображения раздвигая стены аудитории, но с помощью новейших технологий позволяет погрузиться в яркий красочный мир. Такое занятие вызывает у студентов эмоциональный подъем, даже отстающие учащиеся охотно работают с компьютером. Компьютер не заменяет живого общения с преподавателем и другими источниками информации, однако учитывая интерес молодежи к интернету, повышает заинтересованность в изучении предмета.

Известно, что наиболее эффективный способ преподавания - это наглядная демонстрация и синхронное объяснение изучаемого материала. Наглядность – «золотое правило дидактики» - составляет содержание одного из ведущих принципов обучения.

По данным учёных человек запоминает 20% услышанного и 30% увиденного, и более 50% того, что он видит и слышит одновременно. Таким образом, облегчение процесса восприятия и запоминания информации с помощью ярких образов - это основа любой современной презентации. Как писал великий педагог К.Д. Ушинский: «Если вы входите в класс, от которого трудно добиться слова, начните показывать картинки, и класс заговорит, а главное, заговорит свободно…».

Одним из современных внедрений в области образования является интерактивная доска. Возможности применения интерактивной доски создают условия для создания интереса студентов к предмету, интерактивного общения, яркого и живого знакомства с материалом на уроке.

Интерактивная доска помогает учителям сделать уроки живыми и привлекательными, позволяют увеличить восприятие материала за счет увеличения количества иллюстративного материала (карты, таблицы, схемы, диаграммы, фотографии и др.)

При этом опрос становится увлекательным и динамичным, так как на интерактивной доске можно легко передвигать объекты и надписи, добавлять комментарии к текстам, рисункам и диаграммам, выделять ключевые области и добавлять цвета. К тому же тексты, рисунки или графики можно скрыть, а затем показать в ключевые моменты объяснения или опроса.

Таким образом, использование мультимедийных средств как инструмента и средства активизации учебной деятельности учащихся дает возможность переосмыслить традиционные подходы к изучению многих учебных дисциплин, приблизить процесс обучения к реальному процессу познания.

В современном этапе развития системы образования Казахстана есть возможность использовать различные мультимедийные средства при проведении занятии по различным дисциплинам в самых разнообразных формах.

Наш колледж оснащен 70 компьютерами, 1 интерактивной доской, 1 лингофонным кабинетом, а также 10 кабинетов оснащены Android TV Box- ами. Имеется локольная сеть, во всех аудиториях установлен высоскоростной интернет и технические устройства, которые позволяют выходить в интернет с помощью проектора и Android TV Box-а на операционной системе Андройд.

Также эти устройства позволяют показывать слайды, слайд-лекции, видео файлы, что обеспечивает интерактивное обучение. Каждый преподаватель имеет доступ к своим материалам, с любой аудитории, где имеются «Умные доски».

Преимущества данного устройства:

1. Мы всегда имеем доступ к своим материалам;
2. Не нужно ходить с флешкой;
3. Оборудование защищено от вирусных атак;
4. Все доступные (бесплатные) приложения с Google Play Market устанавливаются на Android TV Box и позволяет преподавателю применять эти приложения на своих уроках. Это обучающие программы, тестовые приложения в основном по всем точным наукам, а также некоторых технических специальностей.

Использование таких мультимедиа комплексов в учебном процессе обеспечивает результативность каждого занятия за счет повышения уровня восприятия учебного материала, формирования у студентов высокой мотивации к учебной деятельности и существенного улучшения организационного компонента занятия.

Урок

Предлагаю Вашему вниманию фрагменты урока, в которых нашли отражение некоторые идеи по использованию мультимедийных средств с целью развития познавательного интереса обучаемых на занятиях английского языка. Урок проводился в 1 курсе в гр. ОС-09-16р по теме «Астана-столица Казахстана». Урок закрепления новых знаний. Урок проходил в преддверии празднования 25-летия Независимости Республики Казахстан.

Этап урока	***Фрагмент урока с использованием мультимединых средств***	***Цель использования***
Организационный момент Мотивация на учебную деятельность	Слайд 2+ звуковой файл (звучит песня «Елім-ай») под фон этой музыки студент на английском языке читает стихи о Казахстане на англ. языке	• Актуализировать, • заинтересовать, • мотивировать
Актуализация знаний	Группа поделена на 3 команды: Ak orda», «Baiterek», «Piramids», которые подготовили слайд – проекты на темы «История Казахстана»,	• Подведение обучающихся к осознанию темы и задач урока. • Эффективное использование времени для повторения пройденного

	«Географическое расположение Казахстана», «Достопримечательности Астаны»	материала. • Задействованы несколько типов восприятия: аудиальный, визуальный, кинестетический. При защите студенты говорят и слушают.
Чтение и перевод текста	Слайды 9,10,11,12	Визуально по картинкам понимают перевод
Тестирование	1. Тестирование в программе «Easy Quizy» 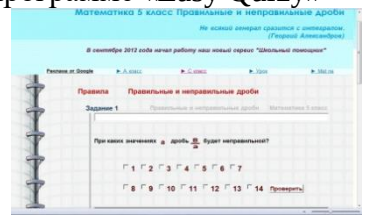	Позволяет оперативно осуществить проверку предметных знаний и осуществить обратную связь «ученик-учитель». Учащиеся сразу могут отследить допущенные ошибки и узнать оценку за выполнение теста.
Игра со зрителями	По слайд-презентации «Game with guests» Пока студенты делают тесты, преподаватели, пришедшие посмотреть урок, смогли и сами принять участие, отгадать загаданные картинки, перевести их на казахский и английские языки	Развлечь гостей, дать возможность и им принять участие и проверить самих себя
Повторение грамматических тем	По слайдам 13-17 студенты читают правила, выполняют после задания на интерактивной доске и в тетрадях	• Студенты сами повторяют правила, выполняют задания, имеют возможность проверить себя через слайд 18, где есть правильные ответы, тем самым проанализировать свои ошибки. • Плюс интерес вызывает анимация. Использование анимации в слайдах создаёт более яркое представление об услышанном на уроке. • Дети с удовольствием погружаются в материал урока. • В каждом случае – обязательное проговаривание правила
Закрепление полученных знаний	Ролик про Астану Пример синквейна на слайде 20	• В чём интерес задания? Во-первых, задание становится личностно значимым, студент видит сразу свой результат и сам может его оценить.

Итогом внедрения ИКТ в образовательный процесс является позитивная динамика изменения мотивации учащихся, и, как следствие, повышение результативности обучения. Даже у студентов с проблемами в обучении. Уроки с использованием мультимедийных средств позволяют представить учебный материал более доступно и понятно, повышают степень наглядности, делают процесс обучения более интересным, разнообразным, интенсивным, вызывают высокую степень эмоциональности учащихся, оживляют учебный процесс повышают мотивацию и познавательную активность. И как естественное следствие всех этих составляющих имеет место повышение качества знаний учащихся.

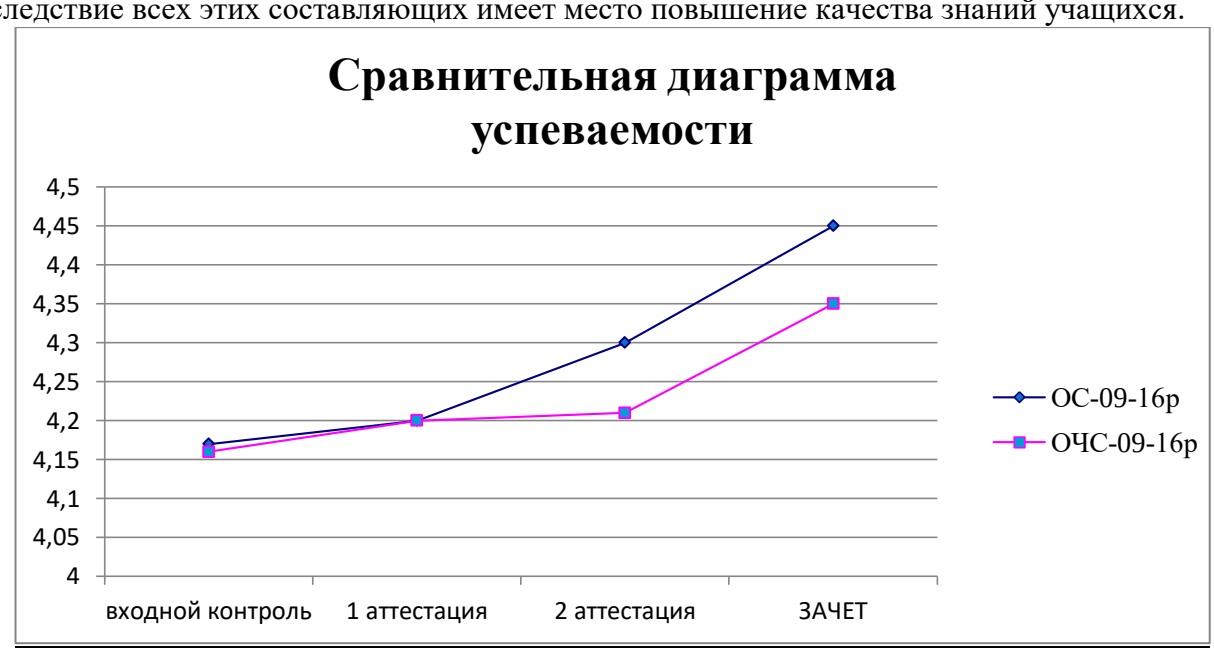

Заключение

Каждый студент по-своему способен и талантлив, и все ребята от природы любознательны и полны желания учиться. Использование мультимедийных средств – только один из вариантов развития их творческих способностей.

«Все наши замыслы, все поиски и построения превращаются в прах, если у ученика нет желания учиться».

В.А.Сухомлинский

Литература

1. Грин Н.В. Мультимедиа как средство медиаобразования при обучении английскому языку младших школьников // В мире научных открытий. - 2013. - № 3. - С. 26-35.
2. Лазарева О.С. Информационные технологии в преподавании иностранного языка // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. – 2010. - №7. – с.207-210.
3. Маслюк Л.П. Новые технологии в процессе обучения иностранным языкам// Вестник Харьковского национального автомобильно-дорожного университета. – 2009. - №44. – с.12-14
4. Неделкова А.А. Мультимедийные технологии в обучении английскому языку // Среднее профессиональное образование. - 2012. - № 2. - С. 24-25.
5. Неделкова А.А. Мультимедийные технологии в обучении английскому языку // Среднее профессиональное образование. - 2012. - № 2. - С. 24-25.
6. Некрасова А.Н., Семчук Н.М. Классификация мультимедийных образовательных средств и их возможностей // Ярославский педагогический вестник**.** – 2012 – № 2. – С. 98 – 102.

Магуазова Ж.Б.
Балхашский многопрофильный колледж
г. Балхаш, Республика Казахстан

ВНЕДРЕНИЕ И ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТОДА И ТЕХНОЛОГИЙ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ

What is the methodology and technology of distance learning? The answer is already contained in the definition. This training "at a distance", when the teacher and the student are separated by space. Naturally, the new technologies of presentation of teaching materials are used. They do distance education cheaper and available to the society, opening up the possibility of communication over long distances.

Условием для развития дистанционного образования явились современные достижения в области технологий обучения, средств массовой информации и связи, быстрое развитие и широкое применение разнообразных технических средств. Это в первую очередь компьютерные и информационные технологии; спутниковые системы связи; учебное телевидение; массовое подключение к информационным системам; распространение компьютерных учебных программам, видеокассет с ними и т.д. Выделяют три вида дистанционных технологий, применяемых в процессе обучения. Первый вид - **кейс-технология** на основе бумажных носителей. Это в первую очередь учебно-методические пособия, называемые рабочими тетрадями, которые сопровождаются тьютором. Тьютор поддерживает со студентами телефонную, почтовую и др. связь, а также может непосредственно встречаться со студентами в консультационных пунктах или учебных центрах.

Вторая технология - **телевизионно-спутниковая**. Она очень дорогая и пока мало используется. Главный ее недостаток - слабая интерактивность, то есть обратная связь. И, наконец, третья технология - это **интернет-обучение**, или **сетевая технология**. Чаще всего в процессе дистанционного обучения используются все вышеназванные технологии в разных пропорциях.

Дистанционное образование начало интенсивно развиваться в Европе и США еще в начале 70-х годов. Причины распространения данного образования просты: каждый человек вне зависимости от его национальности и места нахождения может получить диплом любого вуза. Большинство специалистов в области обучения рассматривают дистанционное образование как подающую большие надежды форму, так как она может подойти многим, и стоит дешевле. Кроме того, можно выбрать определенные учебные курсы, т.е. получать так называемое "образование по заказу", которое также дает преимущество в цене.

Сегодня преимущества дистанционной формы обучения неоспоримы:

-обучение в психологически комфортной, привычной для обучаемого обстановке за его компьютером;

- индивидуальные сроки и темп обучения;

-высокая доля самостоятельности наряду с возможностью в любое время получить помощь от преподавателя;

-преодоление территориальных и временных ограничений.

Дистанционное обучение тесно связанно с дистанционным образованием. Принято считать, что дистанционное образование - это дистанционное обучение, воспитание, развитие.

В дистанционной форме обучения существуют учебные системы, которые различают по способу получения учебной информации: синхронные учебные системы (системы on-line, в реальном времени) предполагают одновременное участие в процессе учебных занятий обучаемых и преподавателя и асинхронные системы (системы off-line)

не требуют одновременного участия обучаемых и преподавателя. Обучаемый сам выбирает время и план занятий.

По технической основе передачи данных можно выделить следующие формы дистанционного обучения:

• рассылка печатных материалов по почте (характерно для традиционного заочного обучения);

• рассылка аудио- и видеокассет, дискет, CD-ROM;

• средства аудио графики (интерактивные доски, а также учебное кино, радио, телевидение);

• через интерактивное Web TV и видео конференции;

• через телеконференции Usenet, IRC;

• через электронную почту и листы (списки) рассылки;

• через web-страницы;

• через чат, web-форум и гостевую книгу.

В последнее время Интернет активно вытесняет другие формы дистанционного обучения. Это связано с тремя обстоятельствами:

1) Техническое развитие Интернет-технологий, позволяющее более дешевыми и удобными средствами имитировать любую учебную модель;

2) Простота подключения к сети Интернет;

3) Относительно низкая стоимость подключения.

Наиболее эффективно с помощью дистанционного обучения можно решать следующие задачи: приобщение учителей из регионов к опыту и разработкам ведущих специалистов страны в области новых технологий в образовании. Затем учителя смогут передать полученные знания, разработки и опыт своим ученикам. При этом не надо будет выезжать за пределы своего города - разработки ведущих специалистов доступны посредством связи через Интернет. Это позволит ускорить передачу передового опыта и значительно расширит степень его распространения и внедрения в образовательный процесс.

Для получения оптимальных результатов дистанционного обучения важны следующие факторы и условия, представленные в таблице 1.

Необходимо	Достаточно
наличие современной компьютерной базы и хорошего доступа к Интернет у потенциальных дистанционных учеников	тщательно разработанный высокоинформативный, понятный, хорошо иллюстрированный учебный ресурс и его локальная версия
наличие у дистанционных учителей хороших образовательных ресурсов и опыта дистанционного образования	инструкция локальным координаторам и учащимся составлена грамотно и с учетом особенностей урока
наличие хорошей подготовки дистанционных уроков	локальный координатор добросовестно выполняет свои функции, делает все возможное для помощи учителю, чей урок он проводит
наличие подготовленных локальных координаторов	учащиеся хорошо подготовлены и владеют предложенным материалом
систематическое проведение дистанционных занятий	связь учителя с локальным координатором через Интернет осуществляется без сбоев и всеми доступными способами
моральное и материальное стимулирование дистанционной деятельности	проведению урока не мешают внешние отвлекающие факторы

Очень часто дистанционные уроки применяются по отношению к тем учащимся, которые пропускают занятия по болезни, или в отношении детей-инвалидов.

Естественно, у данного вида обучения существуют свои плюсы и минусы. Если вы рассматриваете вариант образования с помощью данной технологии, то следует учесть следующее:

К плюсам дистанционного образования можно отнести:

- Обучение в индивидуальном темпе - скорость изучения устанавливается самим учащимся в зависимости от его личных обстоятельств и потребностей.
- Свобода и гибкость - учащийся может выбрать любой из многочисленных курсов обучения, а также самостоятельно планировать время, место и продолжительность занятий.
- Доступность - независимость от географического и временного положения обучающегося и образовательного учреждения позволяет не ограничивать себя в образовательных потребностях.
- Технологичность - использование в образовательном процессе новейших достижений информационных и телекоммуникационных технологий.
- Социальное равноправие - равные возможности получения образования независимо от места проживания, состояния здоровья, элитарности и материальной обеспеченности обучаемого.
- Творчески - комфортные условия для о самовыражения обучаемого.

Но существуют и очевидные минусы:

- Отсутствие очного общения между обучающимися и преподавателем. То есть все моменты, связанные с индивидуальным подходом и воспитанием, исключаются. А когда рядом нет человека, который мог бы эмоционально окрасить знания, это значительный минус.
- Необходимость наличия целого ряда индивидуально-психологических условий. Для дистанционного обучения необходима жесткая самодисциплина, а его результат напрямую зависит от самостоятельности и сознательности учащегося.

С моей точки зрения, дистанционное образование - вещь очень удобная и полезная. Но образование таким способом, я советую получать только в том случае, если по каким-то причинам (пространственным, временным или денежным) вам недоступен традиционный вариант обучения. А вот в дальнейшем предпочтение вполне можно отдать дистанционным формам. Они очень эффективны в сфере дополнительного образования или повышения квалификации, потому, что обучаемый уже получил азы профессии и многое знает из очной формы обучения. Моё мнение по этому поводу подтверждает тот факт, что сегодня в Казахстане основной спрос на дистанционную форму обучения сосредоточен все-таки в регионах. Ведь именно там не хватает образовательных учреждений, соответствующих столичному или международному уровню. То есть, при всех минусах и плюсах дистанционного образования, традиционное образование пока выигрывает.

Литература

1. Андреев А.А. к вопросу определения понятия «дистанционное обучение».
2. Овсянников В.И. Дистанционное образование. Постановка проблемы и опыт.
3. Полат Е.С., Бухаркина М.Ю., Моисеева М.В. Теория и практика дистанционного образование. Изд. «Академия» 2004г.
4. Информационный портал «Дистанционное обучение» [электронный ресурс]. - Режим доступа: http://dtraining.web-3.ru/introduction/history/
5. Дистанционное обучение [электронный ресурс]. – Режим доступа: http://science.kharkov.ua/teaching/differencirovannoye-obucheniye.html

Жетписова А.К.
Балқаш көпсалалы колледжі
Балқаш қ., Қазақстан Республикасы

КӘСІБИ ҚАЗАҚ ТІЛІН ТЕХНИКАЛЫҚ МАМАНДЫҚТАРҒА БЕЙІМДЕЙ ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ.

В данной статье рассмотрены методы в изучении профессионального казахского языка в технических специальностях. Проанализированы особенности и виды формирования терминов у студентов. С помощью использовании трех язычия, специальных терминов, инновационной технологий в преподавании достигается качественный результат обучения.

Тіл – ұлттың игілігі, әрі оның өзіне тән белгісі. Ұлттық мәдениеттің гүлденуі мен адамдардың тариха қалыптасқан тұрақты қауымдастығы ретінде ұлттың өзінің болашағы тілдің дамуына, оның қоғамдық қызметінің кеңеюіне тығыз байланысты.

Егеменді ел болған Қазақстан Республикасы үшін бүгінде, қазақ тілін екінші тіл емес, мемлекеттік тіл ретінде үйренуді қажет ететін болып отыр. Мемлекетіміздің халықаралық байланыстарының дамуына орай , бүгінде қазақ тілін орыс тілді дәрісханада оқыту – білім берудегі стандартты ретінде қарастырылуда.

Өзімінің тәжірибемде байқағаным, қаза тілін ағылшын тіліне қарағанда меңгеру қиынырақ болып табылады. Сол себепті оқытушынынң алғашқы қадамы – студентердің қызығушылығын туғызып қана қоймай, заманға сай технологиялармен әдістерді қолдану . Қазақ тілін оқыту сапалы түрде жүргізілсе,оны үйренушілердің де саны арта түсетіні анық.

Ендігі кезекте оқытушыларға қиынға соғып отырғаны- студенттерге кәсіби қазақ тілді меңгерту .Болашақ мамандарға қазақ тілін үйретіп қана қоймай , қазақша кәсіби білім беру керек .

Мен , нәселен кәсіби қазақ тілінен техникалық мамандықтарға сабақ беремін.Олар : 1517000 «Төтенше жағдайдағы қорғау» ОЧС – 09-15р;

1203000 «Теміржол көлігімен тасымалдауды ұйымдастыру және басқару» ОЖД-09-15р;

1304000 «Есептеу техникасы және бағдарламамен қамтамасыз ету»ОВТ-09-15р ;

Болашақ маман:

- өз кәсібінің ауызша сөйлеу мәдениетін
- кәсіби терминологиясын
-қазақ әдеби тілінің нормасын
-лексикалық байлығын
- қазақ тілінің орфоэпиялық нормасын
-қазақ тілінің орфографиялық нормасын
- ресми іс қағаздар стилін меңгерсе, колледж бітірушілерге осы саланың іргелі білімі берілсе сонда ғана, біріншіден, қазақ тілінің қоғамдық қатынас тілі ретінде қызметі орнығады, ұлғаяды; екіншіден, республика сауатты мамандарға ие болады; үшіншіден, қазақ тіліне өзге ұлт өкілдерінің бағасы биіктейді, қызығушылығы артады.

Қазақ тілін сапалы оқытудағы маңызды мәселелерінің бірі - қазақ тілінің мамандық тілі ретіндегі қолданыс аясын кеңейту, іскағаздарын рәсімдей білу дағдыларын жетілдіру. Мемлекеттік тілді оқыту орталықтарының оқытушылары, қазіргі кезде жоғары деңгейде кәсіби бағдарлы оқыту технологиясын қолдана отырып, кәсіби қызметінде жиі кездесетін құжат түрлерін толтыру, типтендірілген сөйлеу жағдаяттары, проблемалық жағдаяттардан шыға білу іскерлігін дамытамыз. Сонда ғана тіл үйренуші қазақша қарым-қатынас тілін де, іс жүргізу тілін де, кәсібінің тілін де меңгеріп шығады.

Қазіргі таңдағы жаңалықтар білім беру жүйесіне жаңа технологияларды әкелгені баршамызға белгілі. Оқытушыларымыз қазақ тілін мамандыққа қатысты оқыту мен

сабақтарды жаңаша ұйымдастыруда әртүрлі жолдар мен технологияларды қолдануда. Инновациялық әдістердің ең негізділерінің бірі- «Интерактивті оқыту әдісі». Inter-өзара, бір- бірімен, akt-әрекет ету, яғни, әңгімелесу, пікірлесу, диалог ұғымында қолданылады. Интерактивті тәсілді қолдану тек тіл үйренушінің ғана емес оқытушының да біліктілігін арттырады. Ең басты артықшылықтары мынадан көрінеді: ақпараттың көлемі, игеру тереңдігі, материалды қабылдау, оқытуды бақылау, тіл үйренуші мен оқытушының рөлі, оқытудың мотивтік ерекшелігі, бағалау. Интерактивті тәсілдің қазір қолданылып жүрген когнитивтік (ұжымдық ойлау), эксперименттік (жеке тәжірибе), рөлдік (ойын), фасилитация (реалдылық) сияқты төрт бағыты бар.

Интерактивті оқыту әдісінің басты мақсаты - әрбір үйренушінің өзінің үйренгені мен білімі туралы түсініктерін ортаға салуы, бірлесе талқылап, өз ойын білдіру.

Интерактивті әдістерді қолдануда:

- топ болып, жұп болып әрекет етуге үйренеді;
- өзінің білетінін басқалармен бөліскенде, ақпаратты беруші де, алушы да еске жақсы сақтайды;
- үйренуші идеясының логикалық дұрыстығы бірден анықталады;
- өзін-өзі еркін, батыл сезінеді;
- тілге деген қызығушылығы артады;
- тілді жақсы меңгерген тыңдаушы тілді меңгеру деңгейі төмен тыңдаушыға көмек көрсету арқылы өз білімін шыңдайды;
- сөздік қорын байытады;
- өз білімін бағалау және бақылау дағдысын меңгереді;
- есте сақтау қабілеті жоғарылайды;
- белсенділігі, ізденімпаздығы артады;
- сөйлемді дұрыс құра білу, ойын толық жеткізу дағдылары қалыптасады.

Кәсіби оқыту тәсілдері - бұл жүйелі және логикалық бірізділікпен іс-әрекет жасайтын оқытушы мен тіл үйренушінің бірлескен қимылы. Осы арқылы олар кәсіптік білім негіздерін меңгереді; білік пен дағды, шығармашылық қабілеттерін дамытады, кәсіби шеберлік қыр-сырын үйреніп оның негіздерін қалыптастырады.

Кәсіби қазақ тілін оқытуда интерактивті оқыту технологиясын қолдану арқылы өмірде болып жататын түрлі жағдаяттарды дидактикалық талаптар тұрғысынан екшеп алған соң, тілдік жағдаят жаттығуларына айналдыра білу керек.

Тіл үйрету барысында жүргізілетін жаттығу жұмыстарының барлығы бір-біріне байланысты, жеңілден ауырға қарай, сатылап жүргізілуі қажет. Тыңдаушы қазақ тілі сабағында тек тіл үйреніп қана қоймайды, олардың сабақ үдерісінде қазақша ойлау дағдылары қалыптасып, өмірге өзіндік көзқарасы айқындалып, ұғым-түсінігі кеңейеді. Сондықтан да оқытушы әр тыңдаушының қабілетін, қазақ тіліне деген көзқарасын білуі керек.

Әдебиет

1. Қазақ тілі: мектепте, колледжде және ЖОО-да оқыту №1(43) 2011
2. Өстеміров К, Айтбаева А. Қазіргі білім беру технологиялары.
Алматы, 2006.
3. «Тіл және қоғам» альманах 1(25) 2011
4. «Оқыту-тәрбиелеу технологиясы» журналы №5/2015

Сулейменова Г.З.
Жәйрем №10 жалпы білім беретін орта мектебі
Қаражал қ., Қазақста Республикасы

МОДУЛЬДІК ТЕХНОЛОГИЯМЕН ОҚЫТУ- НӘТИЖЕГЕ БАҒЫТТАЛҒАН БІЛІМ НЕГІЗІ

Модульная технология направлена на развитие и воспитание способности и готовности учеников к самостоятельному изучению иностранного языка. Она придаёт образовательному процессу большую гибкость и адаптивность.

Module technology is sent to development and education of ability and readiness of students to the independent study of foreign language. It gives an educational process large flexibility and adaptivity.

Білім бар жерде даму, жетілу, кемелдену үрдісі бір сәтке де толастамайды. XXI ғасыр қоғам өмірінің түрлі саласында үнемі өзгеріп отырған маңызды, ғаламдық үрдістермен сипатталады. Бұл білім беру саласында да әсер етіп, білім алушылардың шығармашылық құзыреттілігін қалыптастырудың жаңа жолдарын іздестіруді талап етеді. Осыған байланысты, бүгінгі ақпараттық қоғам жағдайының заман талабына сай, бәсекелік жағдайда деңгейі жоғары, терең білімді, өзін - өзі біліммен қаруландыра алатын, азаматтық –тұлғалық бет -бейнесі қалыптасқан, рухани жан дүниесі бай, шығармашыл құзыретті жеке тұлға қалыптастырып, тәрбиелеу қоғамның басты мақсатттарының біріне айналып отыр. Бұл мақсат - міндеттерді жүзеге асыруға ат салысатын бірден бір жауапты тұлға білім беру саласының мамандары. Қоғамда орын алып жатқан инновациялық үрдістер, білім беру бастамалары, шығармашылық бастамалардың түрткісі болды және осы аталған бастамаларды жүзеге асыру үшін оқытушыларға қойылатын талаптар да күрделене түсіп, оқытушылардың өзін - өзі білімін жетілдіру қажеттіліктері арта түсуде. Жылдар бойы жинақталған педагогикалық идеялар, оқыту технологиялары осы уақытқа дейін ауқымды білім қорын құрауда.

Оқыту технологияларын тиімді пайдалану мақсатында оқытушылардың білімі мен тәжірибесі өскелең ұрпаққа қарағанда, озық қарқынмен дамуы тиіс. Жаңа білім мазмұнының талабына сай оқытудың әдістемелік жүйесін жаңарту- ең басты талап. Қазіргі таңда оқытылатын пәндердің оқушылардың болашағы, таңдайтын мамандығына қарай бағытталуына, яғни мақсатты білім беру ісіне ерекше назар аударылуда. Білім мазмұнын сапалы жаңартудың белгісі ретінде қарасытырылып жүрген мәселенің бірі ағылшын тілін тиімді әдіс - тәсілмен үйрету. Біз шет тілін оқыту туралы айтқанда, оны ең алдымен қатынас құралы ретінде оқимыз. Ағылшын тілін оқытудың алғашқы сатыларында оқушыларда ағылшын тілінде өз ойын жеткізу қажеттілігі туады. Сөйлеудің негізгі мағынасы адамның әлеммен қарым-қатынасы адам санасында көрініс табатын ой. Сөйлеудің негізгі объектісі адамның шыншыл өмірмен байланысы. Ағылшын тілін үйрену мен үйретудің қаншалықты мағыздылығын бүгінгі таңда өмірдің өзі-ақ көрсетіп отыр. Өйткені кешегі мен бүгінгіні танып, білу құралы – тіл. Тілді үйретуде бірден - бір көмекші құрал сөйлесім (диалог) жұмыстары. Тілді үйретуде күнделікті өмірмен тығыз байланыстыра таңдалып алынған сөйлесім жұмыстарын пайдаланған және оқушылардың жас шамасына қарай түрлі әдістерді қолданған жөн. Ағылшын тілін оқыту мынадай мақсаттарды көздейді: коммуникативтік, білімділік, тәрбиелік және жетілдіру мақсаты. Осы аталған мақсаттардың ішінде коммуникативтік мақсат негізгі рөлді атқарады, қалған мақсаттар осыны орындау арқылы жүзеге асырылады. Нәтижелі жетістіктерге жету мақсатында өз сабақтарымда модульдік оқыту технологиясы тәрізді инновациялық әдістерді қолдануы тиімдірек.[1]

Соның бір мысалы ретінде модульдік технологияны ағылшын тілі сабағында өтілген тақырыптарға сәйкестендіре, сабақтастыра отырып, жақсы нәтижелерге жетуге болады. Оған дәлел – біріншіден, оқушылардың пәнге деген қызығушылығы артады.

Екіншіден, әр оқушы өзіне тән қарқынмен, өз білімінің деңгейінде жұмыс жүргізе отырып, сабақта қойылған мақсатқа жету үшін қажетті қабілеттерін, білік – дағдыларын қалыптастырады.[3]

Бұл технологияның ерекшелігі - білімді меңгеруге емес, жеке тұлғаның таным қабілеттері танымдық тапсырмалар арқылы дамытуға, жеке тұлғаның қауіпсіздігін, өзін - өзі көрсетуін, маңыздылығын анықтауға, өзара қарым - қатынас, ойын арқылы шығармашылық қажеттіліктері мен белсенді сөздік қорын дамытуға бағытталуы.Тағы бір ерекшелігі дарынды балалармен тұрақты және жүйелі жұмыс жасауға мүмкіндік туғызады. Оқу модуль қайта жаңғыртушы оқу циклі ретінде үш құрылымды бөліктен: кіріспеден, сөйлеу бөлімінен және қорытынды бөлімнен тұрады. Өз тәжірибемнен М.Жанпейісованың модульдік технологиясы бойынша білім алушылардың сөйлеу дағдысын қалыптастыруда әр тақырыпты тірек-сызба арқылы түсіндіремін. Тірек-сызба мұғалімнің жұмысын жеңілдетеді, әрі оқушыларды осы тірек-сызба арқылы өз ойларын жүйелі түрде жеткізуге көмектеседі, яғни сөйлеу дағдысын қалыптастырады. Лексикалық тақырыптарды тірек-сызба арқылы тілдік және сөйлесу жаттығулары арқылы түсіндіремін.

Оқушылардың пәнге қызығушылықтарын арттыру мақсатында өзара коммуникативтік қарым-қатынас жасау үшін міндетті түрде әр сабақта М.М.Жанпейісованың «Модульдік оқыту технологиясы» бойынша жүргізілетін оқыта – үйрету ойындарын қолданамын. Оған «Өз жартыңды тап», «Мені түсін», «Сандарды есте сақтау», «Сиқырлы сандықша», «Тұлғаны тани біл», «Сөз жарысы», «Брейн ринг», «Қарлы кесек», «Даналық ағашы», «Білімпаздар», «7 –ғажайып сан» ойындары жатады. Сабақтың соңында Венн диаграммасы арқылы бекітемін.[1]

Сөйлесу бөліміндегі білім дәрежесін бағалауда өзін-өзі бағалау, топтық бағалау, бірін-бірі бағалау әдістерін пайдаланамын. Оны төмендегідей бағалау парақтарынан көруге болады.

БАҒАЛАУ ПАРАҒЫ

Оқушының аты-жөні	№1 I деңгей	№2 II деңгей	№3 III деңгей	Қорытынды Баға
1. 2.				

Бүгінгі қоғам талабына сәйкес осындай озық технологияларды қолдана отырып сабақ өткізгенде оқушылар сенімділікпен қарап жұмыс істеуге, қасындағы оқушылардың пікірін тыңдауға, ойлау жүйесінде жүйе (система) қалыптастыруға, сабаққа деген белсенділігін арттыруға, белсенді оқушы ретінде өзін – өзі дамытуға ықпал етеді.Оқыту мақсатына жетудің тиімді, нақты жолдарының бірі «Ағылшын тілінде сөйлейтін елдер» тақырыбын қайталау кезінде Блум таксономиясының қағидасына сүйене отырып, тапсырмаларды жеңілден күрделіге қарай қиындата отырып ұйымдастырдым. Бұның ерекшелігі «нені білетінін» анықтап, өздігінен ақпарат іздеп, жұмыс жасауларына жағдай туғызады. .[2]

Білім	Ағылшын тілінің маңызы туралы түсініктеме беріңіздер. Ағылшын тілінде сөйлейтін елдер туралы атап айтыңыздар.
Түсіну	Дүниежүзі картасын пайдалана отырып, берілген елдерді тауып, нақты сол елдер туралы мәліметтерді айту.
Қолдану	Берілген мәтіндерді пайдаланып, қосымша ақпаратпен ой бөлісіңіздер.
Талдау	Ағылшын тілінде сөйлейтін елдерді

	салыстырып, өзіндік ерекшеліктерін саралаңдар.
Жинақтау	Берілген қосымша мәліметтерді елдермен сәйкестендіріңіздер.
Баға	«Біздің өміріміздегі ағылшын тілінің маңызы» мәтінін оқып, мағынасын түсіндіріңіздер.

Өзімнің педагогикалық қызметімде өтілген сабақтарымды салыстыра отырып, технологиясыз өтілген сабақтан модульдік технологияны қолдана отырып өткізілген сабақ оқушы санасына сіңімді болып келетінін байқадым. Ағылшын тілін оқытудың артықшылығы әрбір білім алушыға психологиялық ойлануына, шет тілі сөзіне көңіл аударуына, түсінуіне оң әсер ететіндігі, содан соң негізгі білімін берік нығайтуын, білім сапасын арттрыға мүмкіндік беретіндігінде. Жаңаша белсенділігін жандандыру әдістемесі білім алушыларға өзін-өзі ыңғайлы сезінетін жағдайды қалыптастырып, олардың оқуға деген қызығушылығын, шетел тілінің өз қажеттілігі үшін практикалық тұрғыдан қолдануға деген ынтасы оянып, тілді оқып үйренуге деген талабын арттырады және де сабақтың нәтижесін жоғарылатады.

Сонымен қатар білім беруде білім алушылардың психологиялық және жас ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, нақты нәтижеге жұмыс атқарған жөн. Тек осы жағдайда ғана білім саласы күткен нәтижелерге қол жеткізе алады. Тиімді қолдана білген кез келген оқыту технолгиясы білім саласының мағыздылығын арттырары анық.

Әдебиет

1.М.Жанпейісова. Модульдік оқыту технологиясы оқушыны дамыту құралы ретінде. Алматы,2002
2. Ағылшын тілі мектепте 3.2015
3.Е.И.Пассов. Уроки иностранного языка в средней школе.2010
4.Интернет ресурстары

Тунгушбаева М. Ж.
Жезқазған Бизнес және көлік колледжі
Жезқазған қ., Қазақстан Республикасы

ЖЕКЕ ТҰЛҒАНЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУДА ЖАҢА ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУ

Жеке тұлғаны қалыптастыруда жаңа педагогикалық технологияларды пайдалану Тәуелсіз ел тірегі – білімді ұрпақ десек, жаңа дәуірдің күн тәртібінде тұрған мәселе - білім беру, ғылымды дамыту. Өркениет біткеннің өзегі, ғылым, тәрбие екендігіне ешкімнің таласы жоқ. Осы орайда білім ордасы – мектеп, ал мектептің жаны – мұғалімдердің басты міндеті – өз ұлтының тарихын, мәдениетін, тілін қастерлей және оны жалпы азаматтық деңгейдегі рухани құндылықтарға ұштастыра білетін тұлға тәрбиелеу. Мұғалімдердің алдына қойылып отырған басты міндеттердің бірі – оқытудың әдіс – тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыру және жаңа педагогикалық технологияны меңгеру. Осыған орай, Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында «Білім беру жүйесінің басым міндеттерінің бірі – оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» деп атап көрсетілген.

Жаңа педагогикалық технология – мұғалімнің кәсіби қызметін жаңартушы және сатыланып жоспарланған нәтижеге жетуге мүмкіндік беретін іс – әрекеттер жиынтығы.

Жаңа технологияларда басты міндет – оқушының оқу – танымдық әрекетін жандандыра отырып, алға қойған мақсатқа толықтай жету.

Оқыту үрдісін жандандыру оқушылардың оқу материалының теориялық мазмұнын игеру жөніндегі еңбекті тиімді ұйымдастыру және олардың тәжірибелік іскерлігі мен дағдыларын қалыптастыру болып табылады. Оқу үрдісінің тиімділігі мен сапасы мұғалімнің әдістемелік дайындығы және сабақ жүргізу тәсілдері мен әдістеріне, жаңа педагогикалық технологиялық технологияларды игерулеріне тікелей байланысты болады. Жаңа технологиялардың басты міндеті – оқушының оқу – танымдық әрекетін жандандыра отырып, алға қойған мақсатқа толықтай жету болып табылса, педагогикалық технология кәсіптік қызметтің ерекше түрі болып есептеледі. Оқытудың жаңа технологияларын меңгеру мұғалімнен орасан зор іскерлік пен шығармашылыққа негізделген ізденістерді қажет етеді. Осындай мақсат көздеген жүйелі ізденістер мұғалімнің жаңа технологияны меңгеріп, инновациялық жетілуіне әкеледі.

Жаңа педагогикалық технологиямен жұмыс істеу үшін төмендегідей алғышарттар керек: оқу үрдісін интенсивтендіруді жаппай қолға алу, оқушылардың сабақтастығын болдырмау шараларын кешенді түрде қарастыру, оның ғылыми – әдістемелік, оқыту – әдістемелік, ұйымдастырушылық себептеріне үнемі талдау жасап, назарда ұстау, жаңа буын оқулықтарының мазмұнын зерттеп білу, пәндік білім стандартымен жете танысу, білімді деңгейлеп беру технологиясын игеру арқылы оқушыларға білімді мемлекеттік стандарт деңгейінде игертуге қол жеткізу, оқу үрдісін ізгілендіру мен демократияландыруды үнемі басшылыққа алу.

Жаңа технологиялардың педагогикалық негізгі қағидалары:

- Балаға ізгілік тұрғысынан қарау
- Оқыту мен тәрбиенің бірлігі
- Баланың танымдық күшін қалыптастыру және дамыту
- Баланың өз бетімен әрекеттену әдістерін меңгерту
- Баланың танымдық және шығармашылық икемділігін дамыту
- Әр оқушыны оның қабілеті мен мүмкіндігіне орай оқыту
- Барлық оқушылардың дамуы үшін жүйелі жұмыс істеу
- Оқу үрдісін оқушының сезінуі

Жаңа педагогикалық технологияны меңгеру барысында оқыту міндеттері жаңаша сипат алады. Олар: педагогикалық қызметтің өзекті мәселелерін білу, оқу бағдарламасының түрлендірілген нұсқауларын қарастыру, оқу модулін құрастыру, оқу жобаларының мазмұнын анықтау, әр оқушыға арналған тапсырмалар құрастыру, оқушылардың жаңа материалдарды меңгеруі бойынша деңгейленген жаттығулар жүйесін жасау, оқу әрекетінің бағалау көрсеткіштерін анықтау.

Педагогикалық технологияны игеруге қойылатын жаңа міндеттерді меңгеру оқытудың ең жоғары нәтижесіне жетуге мүмкіндік беретін оқу – тәрбие үрдісін ұтымды әрі үйлесімді жобалап, ұйымдастырып басқаруды жүзеге асыруға тікелей байланысты. Жаңа технология үрдістерінің талабы – оқушыларға білім беруде белгіленген мақсатқа жету, оқушылардың іс – әрекеті арқылы ойлау дағдыларын, оқу – танымдық іс – әрекетін белсендіре отырып, сабақтағы үш біріккен мақсатты жүзеге асыруға қол жеткізу.

Белгілі бір дәрежеде оқу – танымдық іс – әрекетті белсендірудің қажеттігі туындайды. Мұнда оқыту үрдісіндегі әдістемелік жүйенің өзара байланысы негізінде оқу – танымдық іс – әрекет міндеттерін жүзеге асырылуын талап етіледі.

Қазіргі кезеңгі қоғам талабына сай оқытуда жаңа технологияны пайдалана отырып, оқушылардың оқу – танымдық іс – әрекетін белсендірудің шығармашыл әлеуетін көтерудің маңызы зор.

Жаңа педагогикалық технология арқылы оқыту барысында оқушыларды тұлға ретінде қалыптастыруға бірден – бір әсер етеді. Мұғалім мен оқушылар бірлесіп оқи отырып, субъект – субъект ретінде болады. Мұғалімнің рөлі көбінесе оқу үрдісін ұйымдастырушы топ басшысы, оқушылардың ынта – ықыласын белсенді етуші қалпында көрінеді. Жаңа технология оқушылардың өз өмір тәжірибесіне, біліміне сүйенулеріне

негізделген. Сондықтанда олар ынтымақтастық педагогикасының жүзеге асуына, бірлесіп «әрекет етуге», сабақта жайлы да жағымды психологиялық жағдай орнауына мүмкіндік жасайды. Оқыту нәтижесі оқушылардың бір – бірімен байланыс бірлігінен көрініп, оқушылар оқу нәтижесінде бір – бірінің жауаптылығын сезінеді.

Жаңа технология қолдануда практикалық тұрғыда зерттеуші қажет ететін дидактика міндеттерінің бірінен саналады. Жаңа технологияны пайдалану мұғалім мен оқушының қарым – қатынас жағдайын аса шеберлік, білімділік, демократиялық бағытта уақыт талабына сай таңдауды қалайды. Педагогикалық үрдісте жаңа технологияны енгізіп, пайдалану мұғалімдерді шеберлік жағынан шыңдайды.

Еліміз егемендік алып, қоғамдық өмірдің барлық саласында, соның ішінде, білім беруде жүріп жатқан демократияландыру мен ізгілендіру, осы кезге дейінгі дағдарыстан шығаратын қуатты талпыныстарға жол ашты. Қазіргі кезде білім берудің жаңа жүйесі жасалып, әлемдік білім беру кеңістігіне енуге бағыт алады. Осыған орай, қазіргі мектептерде оқу – тәрбие үрдісіне енгізген жаңа педагогикалық технологиялар оқушыларды тиімді білім алу жолдарымен және тұлғаның жеке қалыптасуындағы іс – әрекеттеріне кең түрде қолданылуда.

Баймуханова Б.Ж
№3 жалпы орта білім беретін мектебі КММ
Сәтбаев қ., Қазақстан Республикасы

ПӘНДЕРДІ ОҚЫТУДА АҚПАРАТТЫҚ- КОММУНИКАТИВТІК ТЕХНОЛОГИЯНЫ ҚОЛДАНУ

Білім беруді ақпараттандыру – жаңа технологияны пайдалану арқылы дамыта оқыту, дара тұлғаны бағыттап оқыту мақсаттарын жүзеге асырады. «Қазіргі заманда жастарға ақпараттық технологиямен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру өте қажет» деп, Елбасы атап көрсеткендей жас ұрпаққа білім беру жолында ақпараттық технологияны, яғни компьютерді оқу үрдісінде оңтайландыру мен тиімділігін арттырудың маңызы зор.

Ақпараттық –коммуникативтік технология ақпараттық құралдармен жұмыс істеуге, оқу барысында компьютерді пайдалануға, модельдеуге, электрондық оқулықтарды, интерактивті тақтаны қолдануға, интернетте жұмыс істеуге, компьютерлік оқыту бағдарламаларына негізделеді. Ақпараттық әдістемелік материалдар коммуникативтік байланыс құралдарын пайдалану арқылы білім беруді жетілдіруді көздейді. Ақпараттық – коммуникативтік технологиялардың келешек ұрпақтың жан-жақты білім алуына, іскер әрі талантты, шығармашылығы мол, еркін дамуына жол ашатын педагогикалық, психологиялық жағдай жасау үшін де тигізер пайдасы аса мол.

Қазақ тілі сабағында ақпараттық – коммуникативтік технология құралдары оқушыларға жаңа ақпарат көздеріне жол ашады, жеке жұмыс пен білім алудың нәтижелілігін, тиімділігін көтереді, кәсіби дағдыларды қабылдау және бекіту үшін мүмкіндіктер береді, қашықтықтан оқытудың жаңа түрлері мен әдістерін жүзеге асыруға мүмкіндіктер ұсынады.

Ақпараттық – коммуникативтік технология – оқытушы жұмыстарының әдістері мен ұйымдастыру түрлерін түбегейлі өзгертуге, оқушылардың жеке қабілеттілігін дамытуға, оқудағы пәнаралық байланысты күшейтуге, оқу үрдісін ұйымдастыруды үнемі жаңартып отыруға мүмкіндік береді.

Жаңа ақпараттық технологиялар дегеніміз – білім беру ісінде ақпараттарды даярлап, оны білім алушыға беру үрдісі болып табылады.

Ақпараттық – коммуникативтік технологияны қазақ тілі сабақтарына енгізуіме алдыма жаңа бағыттағы мақсаттар қойылды:

Қазақ тілі пәні бойынша оқу-әдістемелік электронды кешендер құру

Жалпы компьютерлік желілерді пайдалану;

Инновациялық әдістерді пайдалану, құралдар жасау

Қашықтықтан оқыту (Internet желісі) барысында өздігінен қосымша білім алуды қамтамасыз ету.

Іс тәжірибемде ақпараттық технологияның барлық мүмкіндіктерін пайдалана отырып, оқушылардың шығармашылық даралығын қалыптастыру үшін сабақта төмендегі іс-шараларды қолданудың маңызы зор екенін байқадым.

Оқушының дайындық деңгейін, ынтасын және қабылдау жылдамдығын ескеру арқылы жаңа материалдарды меңгеруге байланысты оқытуды ұйымдастыру және оқыту үрдісіне жаңа ақпараттық технологияның мүмкіндіктерін пайдалану.Оқытудың жаңа әдістері мен түрлерін (проблемалық, ұйымдастырушылық іс-әрекетін компьютерлік ойындар және т.б.) сабақта жиі қолдану.Проблемалық зерттеу, аналитикалық және модельдеу әдістерін қолдану арқылы классикалық әдістерді жетілдіру.

Жаңа ақпараттық технология құралдарын пайдалану арқылы оқу процесінің материалдық – техникалық базасын жетілдіру.Интерактивтік оқыту технологиясы– бұл ұжымдық, өзін-өзі толықтыратын, барлық қатысушылардың өзара әрекетіне негізделген, оқу үрдісіне оқушының қатыспай қалуы мүмкін болмайтын оқыту үрдісін ұйымдастыру болып табылады.

Интерактивтік оқыту – бұл, ең алдымен білім алушы мен оқытушының қарым-қатынасы тікелей жүзеге асатын сұхбаттасып оқыту болып табылады. Сабақтағы интерактивтік әрекет өзара түсіністікке, өзара әрекетке, қатысушының әрқайсысына қажет есепті бірлесіп шешуге алып келетін – ұйымдастыру және сұхбаттасып қарым-қатынас жасауды дамытуды ұсынады. Интерактив бір көзқарастың немесе бір ғана сөйлеушінің басым болуы жағдайын болдырмайды. Сұхбаттасып оқыту барысында оқушылар сыни ойлауды, тиісті ақпарат пен белгілі жағдайды талдау негізінде күрделі мәселелерді шешуді, балама көзқарастарды салыстыруды, ақылды шешімдер қабылдауды, дискуссияға қатысуды, басқа адамдармен тиімді қарым-қатынас жасауды үйренеді. Ол үшін сабақта жекелей, жұптық және топтық жұмыс ұйымдастырылады, зерттеу жұмыстары, рөлдік ойындар қолданылады, құжаттармен және түрлі ақпарат көздерімен жұмыс жасайды.

Әр оқытушы сабақ өткізген кезде оқушыларға сапалы білім беру үшін жаңа технологияларды пайдалана отырып, сонымен қатар компьютерді, интерактивті тақтаны қолдану арқылы білім берсе, оқушылардың қызығушылығы арта түсері анық.

Интерактивті тақта – топтағы оқушылардың барлығын оқыту үшін құнды құрал. Бұл оқытушы жаңа материалды өте қызықты және қарқынды етіп түсіндіруге көмектесетін көзге көрінетін құнды құрал. Оның ақпаратты түрлі мультимедиялық ресурстар көмегі арқылы танысуға мүмкіндігі зор. Ол сызбаларды түсіндірудіжеңілдетіп, қиын мәселелерді шешуге көмектесе алады. Оқытушылар өздерінің жаңа ойларын, идеяларын әсерлі, тартымды етіп көрсету үшін осы тақтаны қолданса мақсаттарына жетеді. Бұл тақтада оқытушылармен жаңа материалдарды бірігіп талдауға мүмкіндігі зор. Зерттеулер көрсеткендей, түрлі ресурстарды, қызықтыруларды ұлғайта отырып қолданса, оқытушылар үшін де, оқушылар үшін де интерактивті тақта сабақты қызықты ететіні анықталды. Интерактивті тақтамен дұрыс жұмыс жасаса, оқушылардың білімдерін тексере де алады. Интерактивті тақта топтағы барлық оқушылардың басты назарына айналады. Ал егер де керекті материалдардың барлығы алдын ала дайындалып, түсінуге оңай болса, сабақтың жақсы қарқынды өтуін қамтамасыз етеді.

Жаңа сабақты түсіндіру барысында сабақтың мазмұнын дайын күйінде бермеуге тырысамын. Оқушылардың өздігінен танып – білу дағдыларын қалыптастыра отырып, жаңа тақырып бойынша анықтама, ережелерді өздері құрастырып тұжырымдай білуіне жетелеймін. Ол үшін оқытудың интерактивті әдіс –тәсілдерін сабақта қолданамын. Олар:

- Жеке шығармашылық тапсырмалар, жобалар.
- Тірек – сызба, көрнекіліктер және анықтама құралдары.
- Ойын арқылы оқыту.
- Сөзжұмбақ, бейнесөздер.
- Логикалық тапсырмалар мен деңгейлік жаттығулар.

¨ Тестілеу және бақылау.

Интерактивті оқыту моделін пайдалану – өмірлік жағжаяттарды модельдеуді, рөлдік ойындарды қолдануды, мәселені бірлесіп шешуді қарастырады. Оқу процесінің қандайда бір қатысушысын немесе идеяны ерекшелеуді шектейді.

Интерактивті тақтамен жұмыс істеудің артықшылықтары:

- Бағдарлама бойынша барлық топ оқушыларына қолайлы;
- Web-сайттарды, басқа да құралдарды қолдана отырып, жаңа материалдарды түсіндіруге, меңгеруге қолайлы;
- Берілген материалды әсерлі жеткізуге және оны топтағы оқушылары арасында талқылауға үлкен мүмкіндіктер туғызады;
- Интерактивті тақта топтағы барлық оқушылардың басты назарына айналуына байланысты орталықтан демонстрациялауға қолайлы жағдай туғыза алады;
- Оқытушының, оқушының да шабытын, қызығушылығын арттырып, сабақты тартымды өткізуге ынталандырады;
- Оқушы алдына жаңа материалды жанды түрде көрсете отырып, танымдық қабілетін арттыруға мүмкіндік алады.

Қазақстандық білім берудің өзіндік ұлттық үлгісі мен жаңа мазмұндағы жүйесінің басты міндеті – қазіргі заманғы ғылым мен тәжірибенің жетістіктері негізінде алынған білімді қажет жағдайда пайдалану икемділігін меңгерген, өз бетінше дұрыс, тиімді шешімдер қабылдайтын, бәсекеге қабілетті жеке тұлғаны қалыптастыру болып табылады. Бұл міндетті жүзеге асыру оқушыны іс әрекетті атқарушы объектіден нәтижесінде жеке тұлғаның өз ісін өзі басқаруға, орындауға қабілетті субьектіге көшіру арқылы мүмкін болады. Білім беру жүйесіне жаңа инновациялық технологияларды енгізу арқылы оқыту үрдісін жетілдіру, оқушының танымдық қабілетін дамыту саналы деңгейге көтеру – бүгінгі күнгі күрделі мәселе. Білімді жеке тұлғаға бағыттау, оқушының өзін-өзі тануы, өзін-өзі тәрбиелеуі, ақыл-ойын дамытуы, яғни, жан-жақты дамыған жеке тұлға тәрбиелеу мұғалімдер алдына тың міндеттерді жүктеп, жаңашыл іс-әрекетке жетелейді. Инновациялық тұрғыдан жұмыстану білім беру жүйесін ақпараттандырумен тығыз байланысты. Білім беруді ақпараттандыру дамуының жаңа кезеңінің ерекшелігі – бұл проблеманың инструментальдық емес, мазмұндық аспектілерінің басымдылығында және олардың шешілуінен білім сапалығы, оның әлеуметтік мәнділігінің орны анықталады. Психологтардың зерттеулеріне сүйенсек, ойлау стилі бастауыш сыныптан-ақ оқушыларда жете қалыптаса бастайды. Оқушылардың бастауыш мектепте қазіргі ақпараттық технологияларды адамзат іс-әрекетінің түрлі салаларында қолдана білудің қажетті дағдыларын игеріп үлгеруіне мүмкіндік туады. Оқытудың ақпараттық технологиясын оқу үрдісінде тиімді қолдану үшін бастауыш сынып оқушыларының оқу іс-әрекеті, психологиялық, тұлғалық, әлеуметтік және физиологиялық даму ерекшеліктерін есепке алу керек. Ақпараттық технология арқылы білім беру үрдісін ұйымдастыру бастауыш сынып оқушыларының оқу материаларын жеңіл меңгеруін, компьютерде жұмыс істеу дағдыларымен қаруланууын жүзеге асырады (оқу іс-әрекетіндегі ерекшелік). Ақпараттық технологияны мектепте қолдану бастауыш сынып оқушыларының білуге, оқуға құштарлығы, танымдық қызығушылығы, қиялы, логикалық ойлауы мен есте сақтау қабілеттерінің дамуына үлкен септігін тигізеді. Бастауыш мектептің бағдарламасы баланың жеке тұлғасын қалыптастыруға, оның өзіндік оқу-танымдық әрекетін дамытуға бағытталған. Бастауыш сынып оқушыларының өз мүмкіндігін көрсете білуі үшін ақпаратты өзіндік іздеу, жоспарлау, бөлшектеу, біріктіру, суреттеу, жалғастыру және тиімді пайдалану, өз іс-әрекетінің дұрыстығын тексеріп бақылау икемділігін бойына сіңіру әлдеқайда маңызды да күрделі. Компьютерлік техникамен жұмыс жасау кезінде ескерілуге тиісті гигиеналық, эргономикалық талаптардың сақталуы мен әрбір оқушының денсаулығы туралы ақпараттарды бастауыш сыныптағы білім беру үрдісін ұйымдастырушы үнемі есте ұстауы қажет .

Ақпараттық технологияны бастауыш сыныпта қолдану барысында оқушылардың оқу икемділігі дамиды. Шығармашылық оқу икемділігі, өзіндік жұмыс жасауды жоспарлау, бақылау, бағалау икемділіктері дамып, өзіндік ойлау икемділігі өрбіп,

компьютер арқылы оқу материалдарын, оқыту және бақылау бағдарламаларын іске қосу, орындау дағдылары қалыптасып, компьютерлік стандартты бағдарламалармен, электрондық оқу басылымымен жұмыс жасау икемділіктері жетіле түседі.Ақпараттық технологияны қолдануға негізделген қазіргі білімнің парадигмасы өз бетімен дамып, өз-өзін тежей алатын шығармашыл, жан-жақты біліммен, мәнді қызығушылықпен және дәстүрлі емес жағдаяттарда жауапты шешім қабылдай алатын үздіксіз дамыған ақпараттық қоғамда өз орнын таба білетін жеке тұлға түріндегі нәтижеге бағдарланғандығында. Сол себепті құзыреттілікке бағдарланған оқу үрдісін бастауыш сыныптан бастап қолдану өз нәтижесін беретіні сөзсіз

Қазіргі заман талабына сай адамдардың мәлімет алмасуына, қарым-қатынасына ақпараттық-коммуникативтік технологиялардың кеңінен қолданысқа еніп, жылдам дамып келе жатқан кезеңінде ақпараттық қоғамды қалыптастыру қажетті шартқа айналып отыр. Келешек қоғамымыздың мүшелері – жастардың бойында ақпараттық мәдениетті қалыптастыру қоғамның алдында тұрған ең басты міндет.

Қорыта келгенде, қазіргі кездегі жалпы білім беретін мектептердегі оқу-тәрбие үрдісінде әлеуметтік сұраныс технология деңгейінің жетістігін талап етеді, яғни оқыту мен тәрбиелеудің мазмұнын модернизациялау деңгейінен (бағдарлама, оқулық, оқу курстары) өтіп, екінші саты-ақпараттық технология деңгейіне көтерілу. Ақпараттық технологияны қолданудың тиімді жақтарын зерттей отырып, үздіксіз жүйелі жұмыс жасау – білім субъектілерін дамытуда үлкен нәтижелерге жеткізеді, сонымен қатар білім сапасын да арттырады.

Әдебиет

1. Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған даму бағдарламасы.
2. Қазақстан Республикасы жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты. Астана, 2010 жыл.
3. «Қазақстан мектебі. №6, 2006 жыл.

Елисеева Л.В.
КГУ «ОСШ № 2 с. Кенгир»
г. Жезказган, Республика Казахстан

ТВОРЧЕСКИЕ ЗАДАНИЯ НА УРОКАХ ПОЗНАНИЯ МИРА

Данная статья рассказывает о формах и методах расширения знаний младших школьников об окружающем мире, взаимосвязи живой природы и человека.

Осы мақала бастауыш сынып оқушыларының қоршаған орта туралы түсінігін, адам және табиғаттың өзара байланысы туралы білімдерін кеңейту әдіс -тәсілдерін көрсетеді.

This article tells about the forms and methods of extending knowledge of younger students about the world, the relationship of nature and man.

Основная причина нежелания детей ходить в школу - это отсутствие интереса к учению. Как изменить систему обучения, чтобы современный урок стал интересным, стал уроком развития творческой личности. Необходимо заинтересовать ученика не готовыми знаниями, а загадками и задачами. В окружающей нас природе их так много, что мы разгадываем их всю жизнь.

Все согласятся с тем, что содержание уроков познания мира в наибольшей степени способствует поддержанию и развитию интереса к учебно-познавательной деятельности.

Вместе с тем учителя знают, что на «голом месте» познавательный интерес не возникает. Его нужно поддерживать и развивать.

Всем известна детская любознательность: интерес к природе, людям, социальным явлениям. Этот интерес связан с потребностями детей в младшем школьном возрасте. Если учитель работает в зоне ближайшего развития, то интерес к познанию углубляется. Это необходимое условие развития познавательной деятельности школьников.

Я считаю, что огромную роль в формировании познавательного интереса играют уроки позания мира. Природа окружает ребенка с первого мгновения появления на свет. Своими красками, загадками, тайнами она притягивает ребёнка, малыш получает массу впечатлений, что вызывает у него радостные эмоции, и с большим интересом ребенок начинает участвовать в самой разнообразной исследовательской деятельности.

В этом случае необходимо активизировать процесс обучения, придать ему творческий, исследовательский характер.

Предлагаю следующие формы активизации учебной деятельности:

-дидактическая игра
- исследовательская работа
- логические задачи
- проблемные задания
- творческая работа учащихся;
- коллективная познавательная деятельность.

В проведении нетрадиционных уроков в разнообразной и увлекательной форме с использованием частично-поискового и исследовательского методов обучения помогают: организация предметных действий через введение в урок рисования и моделирования, творческих заданий, проведение уроков с использование ИКТ, использование дидактического материала, карточек с индивидуальными заданиями, схем-опор, карточек с задачами-рассказами, творческих задач, тесты.

Дидактическая игра имеет огромное значение для уточнения и систематизации знаний детей, для развития основных компонентов учебной деятельности – умения действовать в соответствии с правилами, подчинять свои действия действиям других участников игры и т.д.. Чем младше учащийся начальной школы, тем больше места на уроках познания мира должна занимать игра, особенно в первом и втором классах.

При отборе игры необходимо обратить внимание на наличие и чёткость её структурных компонентов: дидактическую цель (задачу), игровое правило, игровое действие. Дидактическая цель – это то требование, усвоение которого учитель хочет проверить. Например: Игра «Кто это?» При изучении темы «Животные» развивать умение детей составлять характеристику животного, выделять особенности его внешнего вида и характера.

Исследовательская деятельность строится в соответствии со следующими методическими приемами:

1. Выдвижение проблемы.
2. Постановка предположений.
3. Обсуждение гипотез.
4. Сравнение полученных выводов с текстом учебника или рассказом учителя.
5. Поиск эмоциональных опор (рассматривание иллюстраций).
6. Совместное составление графического плана-опоры.

Толчком к исследовательской деятельности, к продуктивному мышлению, направленному на поиски выхода из состояния затруднения служит проблемная ситуация. Средством создания любой проблемной ситуации в учебном процессе являются учебные проблемы (задача, задание, вопрос).

Конечно, младшие школьники рассматривают весьма простые противоречия, строят элементарные гипотезы, но и для них этот путь наиболее интересен и продуктивен. Приведу наиболее простые и эффективные способы работы с классом при использовании мною на уроках творческих заданий:

1. Группы получают одно и то же задание. Результат работы группы может быть просто сдан на проверку учителю. Другой вариант: «спикер» одной из групп сообщает результаты работы, а остальные учащиеся его дополняют или опровергают. Интересный эффект получается, когда результаты работы групп противоречат друг другу. Ребята в таких случаях «заводятся» и мне на острие интереса удается построить проблемную беседу по решению данного противоречия.

2. Группы получают разные задания. Тогда или «спикеры» групп отчитываются перед классом, или, поочередно меняясь, каждый «спикер» по кругу обходит каждую группу и работает с ней.

3. Группы получают разные, но дополняющие друг друга задания. Задача может быть решена «по частям»: каждая группа получает свою часть вопроса; ситуация будет раскрыта лишь после анализа ответов всех групп; после чего все результаты сводятся воедино. Психологический эффект: ребята очень гордятся, когда результат их работы оказывается нужным всему классу.

Пожалуй, любое задание можно выразить в виде логической задачи. Например, сказку Г. Скребицкого «Всяк по своему» можно представить в виде логического рассказа загадки. Дети слушают чтение и отвечают на вопрос: «С кем разговаривал заяц?» Учащиеся должны оживить свои представления, вспомнить, какие животные таким образом готовятся к зиме, каким животным несвойственно такое поведение.

Если дети затрудняются ответить, можно показать им рисунки животных, о которых идет речь, — барсука, бобра. Этот принцип можно использовать и при чтении других произведений Д. Сладкова, Э. Шима, М. Пришвина и др. В первом классе с целью проверки умения решать логические задачи можно использовать самые простые упражнения для развития умения мыслить, соображать. Речь идет о загадках. Приведу некоторые примеры загадок о природе. Одним из видов логических задач являются вопросы_тесты на сообразительность, смекалку, детскую эрудицию. Они могут быть в виде игровых упражнений, которые объединяются в коллективные игры типа «Что, почему, когда?», «Умники и умницы», «Поле чудес» и др. Проводить их можно, естественно, с 1 по 4 класс, но характер заданий должен соответствовать знаниям и уровню интеллекта детей. Целесообразно проводить их как часть урока, подчинив содержание проходимой программной теме. Приведем примеры.

Очень интересны учащимся задания проблемного характера. Проблема может быть выражена не только в виде вопроса, «скрыта» от учащихся и представлена в самой формулировке задания. «Дай ответ на вопрос». Какие свойства воздуха использовал человек для своих изобретений? (на рисунке воздушный шар и парусное судно)

Каждый учитель, работающий с младшими школьниками, знает, что дети этого возраста очень любят различные творческие задания, выполняя которые, они могут воображать, придумывать, сочинять, преобразовывать образы окружающего мира. Использование упражнений, развивающих воображение, инициативность, творческую индивидуальность, является обязательным условием проведения уроков по этому предмету.

Чувство свободы выбора делает обучение сознательным, продуктивным и результативным. Следует отметить, что в этом случае меняется характер восприятия, оно становится хорошим помощником мышлению и воображению.

Задание1. «Рассказать о природном сообществе»

Один ученик показывает маршрут путешествия по плану местности и сообщает через какие природные сообщества он проходит; второй называет животных и птиц, которых он встретит на своем пути; третий рассказывает о растениях, которые он увидит в пути.

Задание 2. Прочитать рассказ В. Бианки «Чей нос лучше?» и написать сочинение на тему «Прав ли писатель?».

Задание 3. Составьте коллаж «Природное сообщество»

Важным условием развития творческих способностей детей, углубления и закрепления учебного материала считаю проведение серии исследовательских проектов.

Например проект: Птичья «столовая».

Цель проекта - создание и организация регулярной работы птичьей «столовой» на территории школы и дома.

Первый этап проекта - изучение литературы по изготовлению кормушек для птиц, обмен опытом, накопление корма.

Второй этап проекта - выставка изготовленных кормушек.

Третий этап проекта - торжественное открытие «столовой».

Организация дежурства, наблюдение за птицами.

На классных часах дети сообщают о том, как работают их домашние «столовые» для птиц. Метод проектов способствует активизации знаний, умений и навыков учащихся, стимулирует потребность ребенка к самореализации в творческой личностно и общественно значимой деятельности; реализует принцип сотрудничества детей и взрослых; позволяет сочетать коллективное и индивидуальное в педагогическом процессе; является технологией, обеспечивающей рост личности ребенка.

Мои ученики с удовольствием выполняют различные творческие задания, потому что этот вид работы позволяет ученику воображать, преобразовывать образы окружающего мира. Игры и логические задачи, проблемные вопросы и исследовательская работа должны быть в начальной школе обязательными структурными элементами урока познания мира. Это даст возможность учителю организовывать познавательную активность учащихся начальных классов.

Литература

1. Ю. Г. Фокин «Преподавание и воспитание в высшей школе. Методология, цели и содержание, творчество»;
2. Д. И. Латышина «История педагогики»;
3. А. А. Радугин «Педагогика»
4. Д. Джонсон, Р. Джонсон, Э. Джонсон-Холубек «Методы обучения. Обучение в сотрудничестве»;
5. Джон Дьюи «Демократия и образование».
6. Букатов В.М. Педагогические таинства дидиктических игр.- 2-е изд., испр. и доп.- М, 2003.- 152 с.
7. Букатов В.М., Ершова А.П. Нескучные уроки. Обстоятельное изложение игровых технологий обучения школьников: Пособие для учителей физики, математики, географии, биологии.- Петрозаводск, 2008.- 188 с.
8. К.Жунусова, К.Аймагамбетова, З.Олейник, А.Бирмагамбетова, Н.Нурахметов Учебники по познанию мира в 1-2-3 классах. Атамура.2008г, 2009г, 2010 г.
9. Интернет сайт Википедия.

Омарова Р.К
«№3 жалпы орта білім беретін мектебі»КММ
Сәтбаев қ., Қазақстан Республикасы

ОҚУ ҮРДІСІНДЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Қазіргі замаңғы қоғамда адамнан тек политехникалық білімді болуын талап етіп қана қоймай ,жоғары деңгейдегі мәдениетпен ғылыммен техниканың түрлі салаларында терең мамандануын ғана емес қоғамда өмір сүріп тіршілік ете білуді талап етеді.Инновациялық бағыттылық белгілі бір жаңа енгізілімнің тиімділігіне баға беретіндей нақты критерийлерді пайдалануды қажет етеді. Инновацияның негізгі критериі ғылыми педагогикалық тәжірибеге де баға беруде басшылыққа алынатын жаңашылдық деп білеміз[1]. Сондықтан инновациялық процеске араласқысы келетін мұғалім қолға алған жаңалығының мәнін ,оның жаңашылдығының деңгейін анықтап алуы керек.Оқу процесіне инновацияны енгізіп,барынша аз дене,ой еңбегін .және аз уақыт жұмсап жоғары нәтижеге қол жеткізу оның оптималдығын білдіреді.Инновациялық бұқаралық тәжірибеде шығармашылықпен қолдану мүмкіндігі педагогикалық инновацияны бағалаудың критерийі ретінде қарастырылады. педагогикалық инновацияның мазмұны мен критерийлерін тап басып тану,оларды қолданудың әдіс тәсілін меңгеру жеке мұғаліммен бірге оқу орнының жетекшісіне де оны енгізуді объективті бағалау мен болжамдауға мүмкіндік береді.Мектептерде жоғарының нұсқауымен енгізілген инновациялық жаңалықтар қысқа мерзімде ұмытылып кетеді немесе бұйрықпен тоқтатылады[2]. Бүгінде білім беруде нәтижелі жетілдірудің құралы ретінде практикада жаңа оқыту технологиясын кіргізуге батыл шаралар қолдану.Қазақстан Республикасында гуманитарлық білім беру тұжырымдамасы ойлай білетін және шығармашылықпен жұмыс істейтін қабілеті бар тұлғаны қалыптастыруға бағытталған. Сол себептен де бүгінгі еліміздегі білім беру жүйесі оқушылардың таным белсенділігін дамытатын оқытудың дәстүрлі емес белсенді формалары мен әдістерін көптеп енгізуді қажет етуде[3]. Қазіргі кезде егемен елімізде білім берудің жаңа жүйесі жасалып, әлемдік білім беру кеңістігіне енуге бағыт алуда. Бұл оқу-тәрбие үрдісіндегі елеулі өзгерістерге байланысты болып отыр. Себебі, білім беру жүйесі өзгерді, білім берудің мазмұны жаңарып, жаңа көзқарас, жаңаша қарым-қатынас пайда болуда. Келер ұрпаққа қоғам талабына сай тәрбие мен білім беруде мұғалімдердің инновациялық іс-әрекетінің ғылыми- педагогикалық негіздерін меңгеруі маңызды мәселелердің бірі. Ғылым мен техниканың жедел дамыған, ақпараттық мәліметтер ағыны күшейген заманда ақыл-ой мүмкіндігін қалыптастырып, адамның қабілетін, талантын дамыту білім беру мекемелерінің басты міндеті болып отыр. Ол бүгінгі білім беру кеңістігіндегі ауадай қажет жаңару оқытушының қажымас ізденімпаздығы мен шығармашылық жемісімен келмек. Сондықтан да әрбір оқушының қабілетіне қарай білім беруді, оны дербестікке, ізденімпаздыққа, шығармашылыққа тәрбиелеуді жүзеге асыратын жаңартылған педагогикалық технологияны меңгеруге үлкен бетбұрыс жасалуы қажет. Білім беру саласы қызметкерлерінің алдына қойылып отырған міндеттердің бірі – оқытудың әдіс-тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыру және қазіргі заманғы педагогикалық технологияларды меңгеру. Қазіргі таңда оқытушылар инновациялық технологияларды сабақ барысында пайдалана отырып сабақтың сапалы әрі қызықты өтуіне ықпалын тигізуде. “Инновация” ұғымын қарастырсақ, ғалымдардың көбі оған әртүрлі анықтамалар берген. Мысалы, Э.Раджерс инновацияны былайша түсіндіреді: “Инновация- нақтылы бір адамға жаңа болып табылатын идея”. Майлс “Инновация – арнайы жаңа өзгеріс. Біз одан жүйелі міндеттеріміздің жүзеге асуын, шешімдерін күтеміз», – дейді. Инновациялық құбылыстар білім беру саласында өткен ғасырдың сексенінші жылдарында кеңінен тарала бастады. Әдетте инновация бірнеше өзекті мәселелердің түйіскен жерінде пайда болады да, берік түрде жаңа мақсатты шешуге бағытталады, педагогикалық құбылысты үздіксіз жаңғыртуға жетелейді. Жаңашылдыққа ұмтылу үшін оқушыға қолайлы мүмкіндік жасап,

үйренудегі белсенді ісін қолдап, оның сын көзбен қарау қабілетіне сенім білдіріп, өз ойының дұрыстығын түсіндіріп еркіндікке баулып, өз тарапынан шешімді қабылдай білуге дағдыландыру. Бала жаңалыққа жаны құмар, білмегенін білгісі келіп тұрады. “Шәкірт – шәкірт емес, ұстазын ол сүймесе, ұстаз-ұстаз емес, шәкірт үшін күймесе”,-деп ағартушы Ыбырай Алтынсарин айтқандай, өз ісін жетік білетін, үнемі ізденісте жүретін, мәдениетті ұстаз ел болашағының тізгінін ұстайтын қазіргі жас ұрпақтарына жол тапқанда ғана білім жетістіктеріне жететіні сөзсіз [4]. Ал жалпы инновацияны модификациялық, комбинаторлық, радикалдық деп үш түрге бөлуге болады. Модификациялық инновация – бұл бұрын қолда барды дамытумен, түрін өзгертумен айналысу.

Бұған В.Ф. Шаталовтың математикаға жазған тірек конспектісі және оны көптеген мұғалімдердің пайдалануы мысал бола алады. Комбинаторлық модификация – бұрын пайдаланылмаған, белгілі әдістеме элементтерін жаңаша құрастыру. Бұған пәндерді оқытудың қазіргі кездегі әдістемесі дәлел. Радикалдық инновация – білімге мемлекеттік стандарттарды енгізу жатады. Мемлекеттік стандарт білім беруде, негізінен, мөлшерлерді, параметрлерді, деңгейлік және сапалы оқытудың көрсеткіштерін қалыптастырады. Қазір республика оқу орындары ұсынып отырған көп нұсқалыққа байланысты өздерінің қалауына сәйкес кез-келген үлгі бойынша қызмет етуіне мүмкіндік алды. Бұл бағытта білім берудің әртүрлі нұсқадағы мазмұны, құрылымы, ғылымға және тәжірибеге негізделген жаңа идеялар, жаңа технологиялар бар. Сондықтан әртүрлі оқыту технологияларын, оқу мазмұны әрбір білім алушының жас және жеке дара психологиялық ерекшеліктеріне орай таңдап, тәжірибеде сынап қараудың маңызы зор. Ғылыми-педагогикалық әдебиеттерде іс жүзінде анықталып табылған оқыту үрдісінің нәтижесін көретін әдіс-тәсілдері, түрлері көбіне жаңашыл, инновациялық болып табылады.Инновациялық процестерді ендіру үш өзара байланысты күштер анықталады: енгізілген технологияның ерекшеліктерімен; жаңашылдардың инновациялық әлеуетімен; жаңалықты енгізу жолдарымен. Жаңа инновациялық оқыту технологиясы кәсіптік қызметтің ерекше түрі болып табылады. Инновациялық оқыту технологиясын меңгеру үшін педагогикалық аса зор тәжірибені жұмылдыру қажет. Бұл өз қызметіне шығармашылықпен қарайтын, жеке басының белгілі іскерлік қасиеті бар адамды қажет ететін жұмыс. Шындығында да әрбір педагог жаңа инновациялық технологияны меңгеру барысында өзін- өзі дамытады және өзін-өзі қалыптастырады.

XXI ғасырда болашақ мамандарды даярлау, олардың кәсіби бейімделуін қалыптастыру мәселелері – кезек күттірмейтін өзекті қоғам талабы. Технологияның өлшемдері оқытудың әдістемелік мақсаттары, оқыту үрдісі, оның міндетттерін анықтай алуы, оқытудың нәтижесін болжай алуы және психологиялық - педагогикалық білімдерді меңгерумен анықталады. Оған болашақ маманның біртұтас оқу- тәрбие үрдісінде сабақты тиімді ұйымдастыра білуі, оқушылармен ынтымақтастық қарым- қатынасты жүзеге асыра алуы, біртұтас педагогикалық үрдісті диагностикалай алуы және сабақтың нәтижесі жоғары болатындай ең тиімді педагогикалық технологияны таңдай алуы қажет. Білім жалпы, кәсіби, техникалық, арнайы білім болып бөлініп кәсіппен ұштасады. Ал кәсіп – мамандық таңдау, мамандықты меңгеру. Білім алып кәсіп иесі болу үшін іскерлік қажет. Іскерлік – оқу, білім, кәсіп, тәжірибе, ізденушілік, өзіндік жұмыс, іс-шаралар, дағдыдан туындайды. Іскер болу үшін іс-әрекетті меңгеру қажет. Іс-әрекет әрекеттен, операция, қимыл-қозғалыстан тұрады. Барлық үрдіс байланыса орындалғаннан соң нәтиже көрсеткіші пайда болады. Әрбір педагогтің инновациялық іс-әрекетін қалыптастырудың педагогикалық шарттары: инновация туралы білімі; инновацияны жан-жақты меңгеру; инновациялық іс- әрекет диагностикасын меңгеру; инновацияны тәжірибеге ендіру жұмыстары; инновацияны практикада дұрыс қолдану. Әрбір білім беру ордаларында бүгінгі таңда белең алып отырған кемшіліктері баршылық, атап айтатын болсақ: білім сапасының төмендігі; білім саласына мемлекет тарапынан реформалар жүргізілгенімен оқудың нәтижесінің болмауы; құжаттар көптеп шығарылғанымен мардымсыздығы; білім алушылардың өздігінен білім алу дағдысының болмауы; білім алушылар мен оқытушылардың бірлескен шығармашылық еңбектерінің болмауы. Бұл тығырықтан шығудың бірден-бір жолы оқу-тәрбие процесінде инновациялық әдіс- тәсілдерін енгізу,

әрбір білім алушылардың білімге деген қызығушылықтарын, талпынысын арттырып, өз бетімен ізденуге, шығармашылық еңбек етуге жол ашу.

Инновациялық процестің негізі – жаңалықтарды қалыптастырып жүзеге асырудың тұтастық қызметі. Инновация білім деңгейінің көтерілуіне жағдай туғызады. Білім сапасын арттырудағы жаңа инновациялық технологияларды оқып, үйреніп, сараптай келе, мынадай тұжырым жасауға болады: - білім алушылардың білім, білік сапасын арттырудағы жаңа инновациялық технология түрлері сан алуан, оларды таңдау және одан шығатын нәтиже оқытушының кәсіби біліктілігіне тікелей байланысты; - жаңа инновациялық технологияларды енгізу жүйелі әрі мақсатты түрде жүргізілгенде ғана жетістікке жетуге болады.

Сонымен ,Білім беру жүйесі дегеніміз қазіргі тарихи кезеңде әлеуметтік – экономикалық ,ұлттық ерекшеліктеріне және еліміздің негізгі саяси-экономикалық міндеттеріне жауап беретін принциптер негізінде құрылған оқу – тәрбиемекемелері мен оны басқару органдарының жүйесін айтады.Инновациялық процестің осы кезеңдеріне байланысты инновациялық іс-әрекеттің үш кезеңін атап көрсетуге болады.Бірінші кезеңде мұғалім жаңалықтың қажеттілігін дәлелдеу арқылы жаңалық туралы ақпарат жинайды,одан кейін әртүрлі жаңалықтың ішінен қажетті жаңалықты таңдап алып ,оны қолдану туралы шешім қабылдайды. Бұл кезеңде мұғалім оқу-тәрбие процесіне ,жаңалықты уақыты Содан кейін, мұғалім инновациялық іс-әрекеттің екінші кезеңіне көшеді,яғни іске асыру кезеңдерін зерттеп ,енгізу жоспарын құрып ,жаңалықты қолданады Бұл кезеңде мұғалім оқу-тәрбие процесіне жаңалықты енгізуіне кедергі жасап отырған факторларды ескере отырып ,өзгерістер енгізеді, жаңалықты енгізу уақыты аяқталғаннан кейін инновациялық іс-әрекеттің үшінші кезеңіне өтеді.Бұл кезеңде мұғалім жаңашыл тұрғыда ұйымдастырылған оқу-тәрбие жұмысына нәтижелі енгізу шарттарын белгілеп,оны таратуды ұсынады.

Қорыта келгенде, жаңа инновациялық педагогикалық технологияның негізгі, басты міндеттері мынадай: - әрбір білім алушының білім алу, даму, басқа да іс-әрекеттерін мақсатты түрде ұйымдастыра білу; - білім мен білігіне сай келетін бағдар таңдап алатындай дәрежеде тәрбиелеу; - өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру, дамыту; - аналитикалық ойлау қабілетін дамыту. О.Бальзактың ‘‘Ұдайы еңбек ету-өнердің де,өмірдің де заңы’’дегеніндей оқушылардың шығармашылық қабілеті мен белсенділігін арттыруда мұғалімге үнемі ізденуді, тұрақты еңбек етуді міндеттейді.Білім сапасын арттыру,оқушылардың біліміне, ойлау қабілетіне сай деңгейлеп оқыту,ғылыми-ізденіс қабілеттерін қалыптастыру,т.с.с. Өйткені,XXI ғасыр-білімділер ғасыры.Ендеше бізге ой өрісі жоғары дамыған,зерделі,жан- жақты парасатты ұрпақ керек екенін бір сәтте естен шығармағанымыз жөн.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Жүнісбек Ә. Жаңа технология негізі – сапалы білім. – // Қазақстан мектебі, №4, 2008

2. Сұлтанова Г. Жаңа технологияларды ұтымды пайдалану - // Бастауыш мектеп №12, 2008

3.Ф.Бөрібекова, Н.Ж.Жанатбекова. Қазіргі заманғы педагогикалық технологиялар. Оқулық. - Алматы: ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы, 2014

4.С.А.Көшімбетова. Мектептің оқу-тәрбие үрдісіне инновациялық технологияларды ендіру жолдары. Оқу-әдістемелік құрал. – Тараз, 2004 ӘОЖ

Мергалиева С. С.
Учитель русского языка и литературы средней школы №21
г., Жезказган, Республика Казахстан

Информационно-коммуникативные технологии-средство развития мотивации учебной деятельности на уроках русского языка и литературы

Бұл жұмыста орыс тілі және әдебиеті сабақтарында ақпараттық технологияны кеңінен пайдаланудың мүмкіндіктері баяндалған. Компьютерлік технологиялардың білім беру жүйесінде және оқушылардың зейінділігін арттырудағы ролін автор түсінікті жолмен ашып отыр. Бұл жұмыстың материалдары практикалық қолдануға тиімді, мағынасы зор.

This report provides broad opportunities of application of information technologies on the lessons of the Russian language and literature. The author has disclosed the role of computer technology in the presentation of educational information and increase motivation student.

При традиционном подходе к образованию весьма затруднительно воспитать личность, удовлетворяющую требованиям времени. Поэтому в своей работе мы используем новые технологии, но только те, которые помогут раскрыть, развить и реализовать способности ребёнка.

В создавшихся условиях естественным стало появление разнообразных информационных технологий, которые позволяют обеспечить необходимые условия для развития индивидуальных способностей обучаемого на уроках русского языка и литературе.

Внедрение информационно-коммуникативных технологий в образовательную среду урока позволяет повышать и стимулировать интерес учащихся, активизировать мыслительную деятельность и эффективность усвоения материала, индивидуализировать обучение, повышать скорость изложения и усвоения информации, а также вести экстренную коррекцию знаний.

Информационно-коммуникативные технологии помогают существенно повысить эффективность образовательного процесса, решить стоящие перед образовательным учреждением задачи воспитания всесторонне развитой, творчески свободной личности.

Примером успешной реализации ИКТ стало появление Интернета – глобальной компьютерной сети с ее практически неограниченными возможностями сбора и хранения информации, передачи ее индивидуально каждому пользователю.

Развитие общества сегодня диктует необходимость использовать новые информационно-коммуникативные технологии во всех сферах жизни. Современная школа не должна отставать от требований времени, а значит, современный учитель должен использовать информационно-коммуникативные технологии в своей деятельности, так как главная задача школы - воспитать новое поколение грамотных, думающих, умеющих самостоятельно получать знания граждан.

В настоящее время в Казахстане идет становление новой системы образования. Этот процесс сопровождается существенными изменениями в педагогической теории и практике учебно-воспитательного процесса. Традиционные способы передачи информации уступают место использованию информационно-коммуникативным технологиям. В этих условиях учителю необходимо ориентироваться в широком спектре инновационных технологий, идей, школ, направлений.

Соединение образования с информационно-коммуникативными технологиями обладает, по сравнению с традиционным обучением, рядом достоинств: информационно-коммуникативные технологии способствуют активизации аналитической деятельности обучаемых. Предполагается не только воспроизведение информации, но и оперирование ею.

Работая над использованием информационных технологий на своих уроках, я ставлю следующие задачи:

-создание атмосферы заинтересованности каждого ученика в работе класса;

-стимулирование учащихся к высказываниям, использованию различных способов выполнения заданий без боязни ошибиться, получить неправильный ответ и т.п.;

-использование в ходе урока дидактического материала, позволяющего ученику выбирать наиболее значимые для него вид и форму учебного содержания;

-оценка деятельности ученика не только по конечному результату (правильно-неправильно), но и по процессу его достижения;

-поощрение стремления ученика находить свой способ работы (решения задачи), анализировать способы работы других учеников в ходе урока, выбирать и осваивать наиболее рациональные;

-создание педагогических ситуаций общения на уроке, позволяющих каждому ученику проявлять инициативу, самостоятельность, избирательность в способах работы; создание обстановки для естественного самовыражения ученика.

В своей работе я опираюсь на такие компьютерные программы, как:

1.Учебные программы, использующиеся преимущественно при объяснении нового материала для максимального его усвоения.

При изучении нового материала наглядное изображение является зрительной опорой, которая помогает наиболее полно усвоить подаваемый материал. Соотношение между словами преподавателя и информацией на экране может быть разным, и это определяет пояснения, которые он дает.

2.Программы-тренажеры - для формирования и закрепления умений и навыков, а также для самоподготовки учащихся. Используются эти программы, когда теоретический материал обучаемыми уже усвоен.

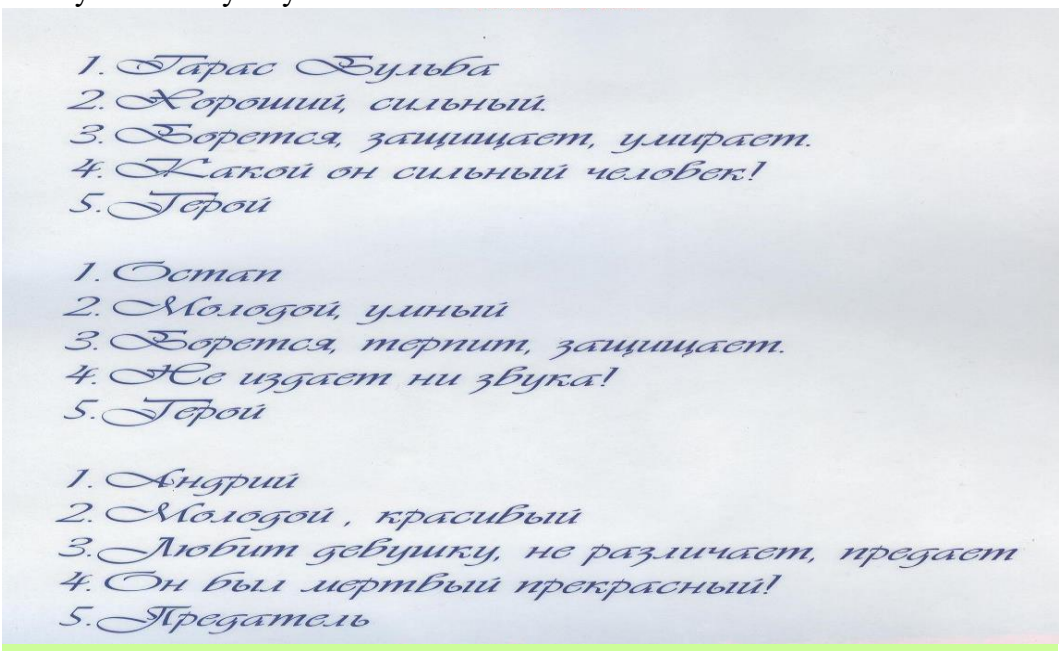

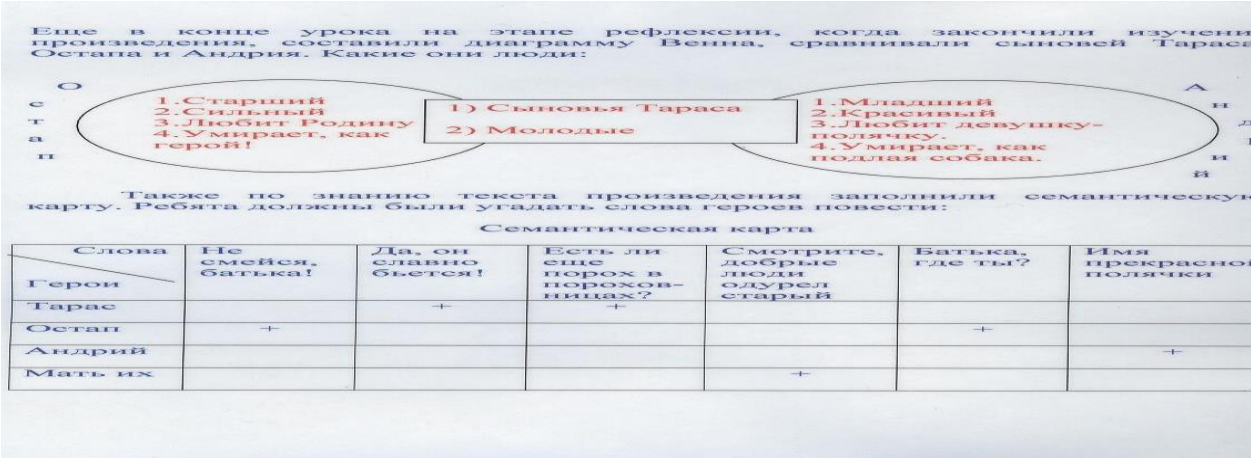
Еще в конце урока на этапе рефлексии, когда закончили изучение произведения, составили диаграмму Венна, сравнивали сыновей Тараса Остапа и Андрия. Какие они люди:

Остап: 1.Старший 2.Сильный 3.Любит Родину 4.Умирает, как герой!

1) Сыновья Тараса
2) Молодые

Андрий: 1.Младший 2.Красивый 3.Любит девушку-полячку. 4.Умирает, как подлая собака.

Также по знанию текста произведения заполнили семантическую карту. Ребята должны были угадать слова героев повести:

Семантическая карта

Слова / Герои	Не смейся, батька!	Да, он славно бьется!	Есть ли еще порох в порохов-ницах?	Смотрите, добрые люди одурел старый	Батька, где ты?	Имя прекрасно полячки
Тарас		+	+			
Остап	+				+	
Андрий						+
Мать их				+		

3.Контролирующие программы - для контроля определенного уровня знаний и умений. Этот тип программ представлен разнообразными проверочными заданиями, в том числе в тестовой форме.

D:\тесты\тесты по рус.яз\7_4.doc

D:\тесты\Рус.яз.(каз) тесты\виды работ по русскому языку.doc

4.Демонстрационные программы - для наглядной демонстрации учебного материала описательного характера, разнообразных наглядных пособий (картины, фотографии, видеофрагменты).

При изучении художественных произведений, биографий писателей и поэтов очень удобно применять материалы Интернета, даже фрагменты художественных фильмов, экранизирующих определенное произведение. Например в 8 классе, по литературе мы смотрели фрагменты фильма «Тарас Бульба».

5.Информационно-справочные программы - для вывода необходимой информации с подключением к образовательным ресурсам Интернета.

http://www.alleng.ru/edu/inform.htm

http://www.alleng.ru/d/inform/inform038.htm

http://www.alleng.ru/d/inform/inform049.htm

6.Мультимедиа-учебники - комплексные программы, сочетающие в себе большинство элементов перечисленных видов программ.

тест по русскому языку.flp

доклад.flp

Таким образом, информационно-коммуникативные технологии помогают существенно повысить эффективность образовательного процесса, решить стоящие перед образовательным учреждением задачи воспитания всесторонне развитой, творчески свободной личности.

Для решения задач обучения на уроке компьютер является хорошим помощником учителю-словеснику наряду с другими средствами обучения. Сразу хочется оговорится, что подготовка и проведение уроков с компьютерной поддержкой требуют от учителя очень много времени и терпения, создают некоторые неудобства организационного характера, т.к. класс приходится делить чаще всего делить на группы. Но зато такие уроки приносят большое удовлетворение и ученикам и учителю.

Однако следует отметить, что ведущая роль на уроке остается за учителем, а компьютер является наряду с другими средствами обучения лишь многофункциональным помощником и методическим инструментом. Компьютерная поддержка должна являться одним из компонентов учебного процесса и применяться только там, где это целесообразно. Процесс построения и учебного процесса с использованием информационных технологий и их разработка должны быть продуманы методически и обоснованы научно.

1.Концепция развития образования Республики Казахстан до 2015 года
2.Закон РК «О языках»
3.Аренова А.Х. Интернет-технологии в процессе обучения.
4.Горвиц Ю.М. Новые информационные технологии в системе образования.
5.Плужникова Л. Использование компьютеров в образовательном процессе.

Быков А.А.
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ НАЧАЛЬНОГО ЭТАПА ФОРМИРОВАНИЯ ТЕХНИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ У ОБУЧАЮЩИХСЯ ТЕХНИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

В статье рассматриваются особенности начального этапа формирования технической компетентности для студентов технических специальностей, приведены основные цели и задачи данного этапа, представлены основные уровни начальной подготовки.

Ключевые слова: техническая компетентность, педагогическая система, профессионально-ориентированная культура, опосредованное обучение, деятельностный подход.

Keywords: technical competence, pedagogical system, professional-oriented culture, mediated learning, activity approach.

Кілтсөздер: техникалық құзыреттілік, педагогикалық жүйе, кәсіптік-бағдарланған мәдениет, жанама оқыту, әрекеттік тәсіл.

Современный этап общественного развития характеризуется устойчивой тенденцией формирования технического общества. Это выдвигает в качестве одной из основных задач, стоящих перед системой образования, – задачу формирования основ технической компетентности будущего специалиста. Целостная реализация этой потребности невозможна без учета необходимости включения разделов, раскрывающих особенности формирования технической компетентности учащегося в его систему подготовки, который в своей последующей профессиональной деятельности будет решать технические задачи. Техническая компетентность учащегося должна стать составляющей его профессионально-ориентированной культуры, характеризующей образ современного специалиста.

Проведя анализ существующих разработок в области использования технических средств в образовательном процессе, мы пришли к выводу, что в системе образования наметилось много новых проектов, основанных на широком использовании возможностей современной техники. Но для выполнения основной задачи — формирования технической компетентности — требуется разработка новых концепций, обеспечивающих изменения на уровне парадигм [1].

Результаты исследования показывают, что внедрение современной техники в учебный процесс с целью повысить качество образования молодого поколения, расширить его возможности интеграции в современную профессиональную и общественную жизнь остается совершенно недостаточным – большая часть учебных заведений страны практически не использует эти возможности.

Для построения целостной и функциональной системы формирования технической компетентности необходимо описать цели и принципы, на которые необходимо опираться при ее проектировании.

Качество системы во многом определяет эффективность обучения, т.е. способность учащегося освоить учебную программу с минимальными затратами трудовых, временных, материальных и финансовых ресурсов. Любая современная технология обучения, основанная на активном применении технических средств, реализует в основном опосредованное обучение, при котором основной объем учебной информации проходит не через преподавателя, а через другие средства обучения. Поэтому для эффективной технической поддержки процесса обучения необходимо подготовить информационно-методические материалы с учетом этих особенностей и наиболее полной реализацией возможностей технических средств, как средства обучения.

Основной содержательной частью программного обеспечения для системы формирования технической компетентности с точки зрения процесса обучения являются компьютерные обучающие программы. Они должны разрабатываться на основе общей парадигмы функциональных требований к средствам обучения для данной методики. Так, например, в качестве вспомогательного материала к информационному содержанию системы формирования могут использоваться базы данных или иные хранилища информации, а подсистема контроля знаний может содержать механизм, настраиваемый на уровень обучаемого.

Таким образом, реализация компьютерной поддержки процесса обучения является органически взаимосвязанной процедурой с разработкой системы формирования технической культуры. При этом последовательно ставятся и решаются следующие задачи:

- необходимость использования компьютера;
- полная или частичная компьютеризация учебного процесса;
- обеспечение курса соответствующими программно-аппаратными средствами;
- разработка программного обеспечения учебного назначения в соответствии с информационно-методическими разработками;
- разработка программного обеспечения для сопровождения учебного процесса;
- реализация учебного эксперимента на основе разработанной системы формирования технической компетентности;
- корректировка программного обеспечения учебного назначения.

Несмотря на различные подходы к проектированию систем обучения, все они должны обладать главным требованием — адекватностью содержания. Адекватность содержания подразумевает: соответствие содержания системы обучения государственному образовательному стандарту; полноту представления учебного материала; поддержку различных форм обучения, контроля и видов занятий.

Одним из главных элементов нашей системы обучения является моделирование реальной предметной деятельности. В соответствии с деятельностным подходом усвоение знаний происходит не во время передачи информации, а в процессе активного воздействия обучающегося индивида на объект изучения.

Проектирование системы формирования технической компетентности учащегося невозможно в рамках отдельной учебной дисциплины и требует рассмотрения целостной картины предметной деятельности. Учебная информация должна усваиваться в процессе деятельности по ее обработке, показывающей возможности ее будущего практического использования. Учебная информация подается как основа, средство для выполнения компетентных действий. Для успешного формирования технической компетентности необходимо моделировать проблемные ситуации, в которых учащиеся самостоятельно могут открывать новые знания и усваивать новые приемы деятельности. Система должна моделировать систему переходов от учебной к учебно-практической деятельности.

Единицей, задающей переход от учебной деятельности к учебно-практической, является деятельностный модуль, представляющий собой процесс формирования

определенного качества учащегося, обеспечивающий ему возможности эффективного решения соответствующих практических задач.

На начальном этапе компьютерная техника выступают как предмет обучения. Главная задача начального этапа сформировать у учащегося техническую грамотность. Он должен научиться использовать современные технические средства для получения новых знаний и умений, приобрести достаточно устойчивые навыки работы с ними, изучить их устройство.

Цели обучения учителя работе с компьютером можно более конкретизировать, рассмотрев возможные уровни работы человека с компьютером.

Пассивный пользователь, не работая непосредственно с ЭВМ, пользуется компьютерными «благами»: получает зарплату, рассчитанную на ЭВМ, покупает авиабилеты и т.д. Сведения о компьютерной технике он черпает из средств массовой информации. Навыки работы с компьютером при этом отсутствуют.

Параметрический (активный) пользователь работает с готовыми программами, подставляя в них свои параметры: заполняет базы данных, редактирует данные в электронных таблицах. Он ориентируется в типах данных, алгоритмов, временах работы типичных алгоритмов, умеет формулировать утверждения о свойствах данных (например, для их контроля). Параметрический пользователь умеет писать, рисовать и искать информацию с помощью компьютера, способен длительно обходиться без помощи программиста.

Программирующий пользователь способен внести предусмотренные автором программы небольшие изменения в готовую программу, например свою формулу в готовую программу при построении графика функции. Он может самостоятельно программировать небольшие задачи в средах типа электронных таблиц, способен точно поставить задачу программисту при отсутствии подходящей готовой программы, умеет формализовано описывать свои задачи и интерпретировать результаты, правильно выбирать готовые программные средства для своих задач.

Парапрограммист («настройщик») работает на языках сверхвысокого уровня: языках систем управления базами данных (СУБД). Основное его умение — формализовать прикладные задачи пользователя и доводить их до состояния работающей программы, и наоборот, видеть конкретные применения готовых программ. Это центральная фигура, именно он перебрасывает мостик между реальностью и компьютером, что требует особого рода способностей и особого, системно-комбинаторного, стиля мышления. От него, в конечном счете, и зависит, дойдет ли разработка программиста до практического применения, сможет ли пользователь с ней работать.

Программист разрабатывает программные средства для парапрограммистов, пользователей, но прикладные задачи обычно не решает. Он работает на языках высокого уровня: Паскале, Си и многих других. Его понятийный аппарат в значительной степени формализован.

Системный программист обеспечивает эффективность работы на всех предыдущих уровнях (сохранение информации, модификация операционных систем и т.д.) [2].

На сегодняшний день мы видим, что наиболее массовая фигура в ученической среде — это параметрический пользователь. Но эффективность деятельности резко возрастает, если он подтягивается до уровня программирующего пользователя: уменьшается зависимость от программистов. Мы полагаем, что подготовка всех учащихся до уровня программирующего пользователя — посильная и социально необходимая задача, именно этот уровень и должен быть сформирован на начальном этапе.

Литература

1. Быков А.А. Педагогическая необходимость введения понятия «Техническая культура учителя» / А.А. Быков. // Системы компьютерной математики и их приложения: сб. статей. – Смоленск: СмолГУ, 2007. – Вып.8.

2. Бочкин, А.И. Методика преподавания информатики: учеб. пособие / А.И. Бочкин. — Мн.: Высшая школа, 1998. — 431 с.

Гуменникова А.А., Ромашкова И.А.
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

ВЫЯВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ МАТЕМАТИЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ У СТУДЕНТОВ ТЕХНИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

В данной статье раскрывается значение и понятие «способности», «математической способности», «развития математической способности», дается характеристика математических способностей, говориться о некоторых методиках их выявлений.

Keywords: mathematical abilities, attributes, abilities, methods of identification, problem.

Түйінді сөздер: математикалық қабілет, атрибуттары, қабілеттерін, мәселені анықтау әдістері.

«Без математического воспитания и образования невозможно не понять прогресс нашей эпохи, ни принять в нём участие»

Так говорила итальянский педагог первой половины XX века, Мария Монтессори, и безусловно, была права. Математика окружает нас повсюду. И математика — это не только счёт. Это логика, осознание пространства и времени, умение анализировать. Без математики нет даже поэзии и музыки. Поэтому главной задачей образовательных учреждений на сегодняшний день становиться развития математических способностей детей. Изначально попытаемся разобраться в данном понятии.

В настоящее время понятие «способности» является одним из наиболее широко употребляемых понятий в области образования. Однако при этом возникает значительная сложность с использованием данного понятия.

Известны разные точки зрения на суть данного понятия. Так, Б. М. Теплов определяет способности как индивидуально - психологические особенности, отличающие одного человека от другого, имеющие отношение к успешности выполнения деятельности, обеспечивающие быстрое приобретение, закрепление и эффективное использование на практике знаний, умений и навыков [5], а Л. С. Выготский под способностями понимает существующие в культуре способы взаимодействия с действительностью. [2].

Для нас, исходя из рассматриваемой проблемы, большое значение имеет понятие «математические способности».

В отечественной педагогике значительное внимание изучению математических способностей детей уделяет психолог В.А. Крутецкий. Он предлагает следующее определение математических способностей: «*Специальные способности* (математические) - это индивидуально психологические особенности (прежде всего особенности умственной деятельности), отвечающие требованиям учебной математической деятельности и обуславливающие при прочих равных условиях успешность творческого овладения математикой как учебным предметом, в частности относительно быстрое, легкое и глубокое овладение знаниями, умениями и навыками в области математики» [4, с.91].

Для раскрытия сущности математических способностей В.А. Крутецкий выделяет две группы свойств:

1) общие свойства личности;

2) свойства «математического ума».

По данным исследований В.А. Крутецкого, к первой относятся такие качества математических способностей:

- Целеустремленность;
- увлеченность математикой,
- «своеобразную любовь к математическим символам».

Ко второй:

- своеобразная любовь к обобщению;
- способность «видеть общее в разных явлениях»;
- «устанавливать связь разнородных явлений»;
- «умение видеть главное, сущность вопроса»;
- «способность прийти от частного к общему»;
- Логичность мышления;
- умение выводить логические следствия;
- точность;
- сжатость;
- четкость мышления, свойственная математикам;
- «потребность искать наиболее изящное решение»;
- богатая фантазия, «способность мыслить;
- опуская многие звенья рассуждений»;
- «характерная для школьного возраста склонность производить формальные операции по определенным правилам». [4,с.98]

Как же определить у ребенка признаков наличие математических способностей?

С целью выявления признаков математических способностей в середине XX века В. А. Крутецким был проведен опрос учителей - математиков нескольких московских школ. В опросе участвовало 100 человек. (В скобках указан процент учителей, выделяющих данный признак).

1. Быстрое овладение математическими знаниями, умениями и навыками. Быстрота понимания объяснения учителя (95 %)

2. Логичность, самостоятельность мышления (82 %)

3. Находчивость и сообразительность при изучении математики (67 %)

4. Быстрое и прочное запоминание материала (50 %)

5. Высокая степень развития способности к обобщению, анализу и синтезу математического материала (50 %)

6. Пониженная утомляемость при занятиях математикой (3 %)

7.Способность быстро переключаться с прямого на обратный ход мысли (1,5%) [4, с. 127].

Известный математик А.Н. Колмогоров выделяет такие признаки математических способностей, как:

а) способность умелого преобразования сложных буквенных выражений, нахождения удачных путей для решения уравнений, не подходящих под стандартные правила, или, как это принято называть у математиков «вычислительные или алгоритмические» способности;

б) геометрическое воображение или «геометрическая интуиция»;

в) искусство последовательного, правильно расчлененного логического рассуждения [3, с.108].

А.Н. Колмогоров отмечает также, что математические способности проявляются в том, с какой скоростью, как глубоко и насколько прочно люди усваивают математический материал. Эти характеристики легче всего обнаруживаются в ходе решения задач. О скорости усвоения математического материала можно судить по количеству заданий,

решенных обучающимся за определенный отрезок времени, а также по времени, которое требуется разным школьникам для решения одной и той же задачи. Не считается, что каждая из названных характеристик (скорость, глубина, прочность) является обязательным и единственным показателем развитых математических способностей. Речь идет о том, что если хотя бы одна из названных представлена в достаточной мере, то можно утверждать существование математических способностей у обучающегося [3,с.109].

Сравнивая различные взгляды на *математические способности,* мы подчеркиваем, что главными признаками *математических способностей* являются: способность к обобщению; логичность и формализованность мышления; гибкость и глубина, систематичность, рациональность и аргументированность рассуждений; «сильная» память.

Изначально при начале работы с обучающимися для обнаружения ряда математических способностей можно провести универсальный интеллектуальный тест, предложенный И. М. Дашковым и Л. К. Федоровой в 1993 году. Данный тест состоит из 11 субъектов, предназначенных для диагностики уровня общего интеллекта и особенностей его структуры. В каждом субъекте 16 заданий. Все задания закрытого типа с выбором одного из пяти ответов. [6]

Понятие «развитие математических способностей» является довольно сложным, комплексным и многоаспектным. Оно состоит из взаимосвязанных и взаимообусловленных представлений о пространстве, форме, величине, времени, количестве, их свойствах и отношениях, которые необходимы для формирования у ребенка «житейских» и «научных» понятий.

Математическим способностям много внимания уделял математик и педагог Б. В. Гнеденко, он поэтому поводу писал, что «математические способности встречаются гораздо чаще, чем мы обычно думаем. Как правило, неудачи с усвоением курса математики происходят не из-за отсутствия математических способностей, а из-за отсутствия привычки систематически работать и доводить познаваемое до уровня понимания, а не до запоминания» [1,с.42].

Разработка проблемы развития способностей, в том числе математических, позволила выделить несколько ее аспектов – социальный, психологический, педагогический и методический.

С педагогических позиций проблема развития способностей заключается в установлении условий, позволяющих развивать эти способности обучающихся.

Определение конкретных путей развития способностей в процессе преподавания дисциплины – это есть методический аспект данной проблемы, который каждый педагог решает самостоятельно.

Итак, анализируя психолого - педагогическую, математическую и другую литературу, мы заметили, что проблема развития математических способностей является социально-педагогической по своей сути, решение, данных проблем, очевидно, не может быть однозначным, но работа в этом направлении необходима и актуальна.

Литература

1. Гнеденко Б.В. Математическое образование в вузах: Учеб.-метод.пособие.–М.:,1981.
2. Выготский Л. С. Педагогическая психология. – М.,1991.
3. Колмогоров А. Н. - О развитии математических способностей. Вопросы психологии. - 2001. - №3.
4. Крутецкий В.А. Психология математических способностей школьников. М., 1968.
5. Теплов Б. М. Проблемы индивидуальных различий. – М.,1961.

http://www.psytest.ru/ru/Metodiki/Katalog_metodik/Metodiki_issledovanija_intellekta?product_id=

Есенова Л. С.
Ж.Досмұхамедов атындағы педагогикалық колледж
Орал қ., Қазақстан Республикасы

СТУДЕНТТЕРДІҢ АҚПАРАТТЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ КЕҢЕС БЕРУ ЖҰМЫСЫНЫҢ РОЛІ

Аннотация: *Данная статья посвящена роли работа психологической службы психологического консультирования, акцент сделан на пути формирования информационной компетентности каждого студентам*

Abstract: *This article describes the work of the psychological service and psychological counseling and the accent is done on the way of forming of informative competence of every student.*

Еліміздің әлемдік білім кеңістігіне енуге талпынысы, білім беру парадигмасының өзгеріп, жаңа ұлттық модельдің қалыптасуы болашақта жаңаша ойлайтын, дүниеге көзқарас мәдениеті мен санасы дамыған ұрпағын оқытып, тәрбиелейтін техникалық және кәсіптік білім беретін оқу орындарының жағдайында педагогикалық кадрларды дайындаудың сапасын арттыруды талап етіп отыр.

Қазақстан Республикасы мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартында жалпы орта білім берудің ұлттық деңгейдегі басты мақсаты – еліміздің әлеуметтік, экономикалық және саяси өміріне белсенді қатысуға дайын, құзыретті тұлғаның қалыптасуына ықпал ету деп анық көрсетілген [1] edu.gov.kz.

Қазіргі білім беру саласындағы басты міндет - білім мазмұнына жаңалық енгізудің тиімді жаңа әдістерін іздестіру мен оларды жүзеге асыра алатын жаңашыл мұғалімдерді даярлау. Жаңашыл мұғалімдер педагогикалық қызметтің барлық түрлерін зерттеп, кез-келген педагогикалық жағдаяттарды өзінің білімділігі, мәдениеттілігі, іскерлігі, шеберлігі, жалпы айтқанда құзыреттілігі арқасында шеше алатын, педагогикалық үрдістің нәтижесін жақсартуға ұмтылатын жаңашыл әрі шығармашылықпен жұмыс істей алатын, өз пәнін жетік меңгерген жеке тұлға болуы керек.

Ақпараттар ағымы өте көп заманда мұғалім өзінің кәсіби қызметінде заман талабына сай барлық техника құрылғыларын қолдана отырып, шеберлігін үнемі жетілдіріп отыруы қажет. Оның кәсібилігі пән бойынша білігі мен құзыреттілік деңгейі арқылы бағаланады. Ақпараттық технологияның дамыған заманында жас ұрпаққа заман талабына сай білім беріп, жан-жақты дамуына ықпал ету мұғалімнен шығармашылық ізденісті, үлкен сұранысты, ақпараттық құзыреттілікті талап етеді.

Тұлғаның ақпараттық құзыреттілігі қоғамды ақпараттандыру процесімен тығыз байланысты. Ақпараттың экспоненциалдық өсуі қоғамға әсер ете отырып, ақпараттандыруды жүзеге асырады. Білім беруді ақпараттандыру білім алушыны компьютерлік оқытуға, ақпараттық-коммуникациялық технологиялар саласындағы қазіргі заманғы жетістіктерді белсенді игеруіне, білім беру ұйымдарында ақпараттық оқыту ортасын жасауға бағытталған.

Ақпараттық құзыреттілік кәсіби құзыреттіліктің құрамдас бөлігі ретінде қарастырылып, педагогтың білім беру қызметінің қажетті бөлігі, ғылыми қызметінің ақпараттық аспектісінің сапалы көрсеткіші болып табылады.

Ақпараттық құзыреттілік студенттер мен олардың ата-аналарының, басқа педагогтардың жұмыс тәжірибесі жөнінде ақпаратты білу мөлшерін қамтиды. Ақпараттық құзыреттілік – айрықша назар аударуды қажет етеді. Себебі, ақпараттық қарым – қатынас технологиясын игеру әр маманнан талап етіледі. Ақпараттық ресурс – ақпарат көзін алу мультимедиялық, электрондық, жалпы ақпараттық технологияларды меңгеруі тиіс.

Педагог, біздің болашақ маман болатын студенттеріміз өзін жоғары деңгейде қалыптастырудың осындай құзыреттіліктерін игеру арқылы оқыту процесін ұйымдастырудағы негізгі мақсаттарына қол жеткізеді:

- Білім алу кеңістігін кеңейту және тілін дамыту арқылы шығармашылыққа баулу;

- Оқу процесінің нақты міндеттерін айқындап, ұжымдық қарым – қатынас мәдениетін дамыту;

- Оқушыға қолдау көрсетіп, жағымды психологиялық орта құру және оқушының зерттеу белсенділігін арттыру;

- Ақпараттық ортаны анықтау, бағыт беру және танымдық конференциялар арқылы ақыл – ойын дамыту.

Аталған мақсаттарды жүзеге асыруда бүгінгі таңда білім беру үрдісіндегі негізгі міндеттеріміз студенттің бойындағы адами құндылықтарды, қайырымдылықты, сүйіспеншілікті дамыту, рухани адамгершілігін қалыптастыру, жеке тұлғалық қасиеттерінің ашылуын қамтамасыз ету, ол ол уақытында сәтті кеңес берілуі керек.

Ақпараттық құзыреттілік – бұл жеке тұлғаның әртүрлі ақпаратты қабылдау, табу, сақтау, оны жүзеге асыру және ақпараттық – коммуникациялық технологияның мүмкіндіктерін жан-жақты қолдану қабілеті. Ақпараттық құзіреттілікті қалыптастырудың басты мақсаты – білім алушылардың ақпаратты беру, түрлендіру және оны қолдану білімдерімен қаруландыру, олардың компьютерлік технологияны өз қызметтеріне еркін, тиімді пайдалана алу қабілеттерін қалыптастыру. Мұғалімнің ақпараттық құзыреттілігі ақпараттық оқыту ортасында жұмыс жасай алу қабілетінен, білім, білік, дағдыларынан көрінеді.

Ақпараттық құзіреттілікті қалыптастырудың басты мақсаты – болашақ мұғалімдерді ақпаратты беру, түрлендіру және оны қолдану білімдерімен қаруландыру, олардың компьютерлік технологияны өз қызметтеріне еркін, тиімді пайдалана алу қабілеттерін қалыптастыру.

Шетелдік және отандық ғалымдардың зерттеулеріне сүйенсек, олар ақпараттық құзыреттілік ұғымына түрліше анытама береді. Американдық педагог Ф.С. Шлехтидің айтауы бойынша білім беру бағдарламасын табысты игерген, таныс жағдаяттарда өз білімдерін қолдана алатын білім алушылар өзбетімен ақпаратпен жұмыс жасай алмаса, білімдерін толықтырмаса, ақпараттық қоғамда жетістікке жете алмайды. Сондықтан заманауи білім берудегі негізгі басымдылық ақпараттық құзыреттілік болып табылады.

Н.А. Морозова өз жұмысында тұлғаның түрлі жас ерекшеліктеріне байланысты дамуында түрлі құзыреттіліктерді дамыту қажеттілігін ұсынады. Мысалы, мектепке дейінгі шақта – тұлғалық және коммуникативтік; мектеп жасында – жалпымәдени, оқу-танымдық, ақараттық, коммуникативтік; кәсіптік даярлық кезеңінде - құндылық – мағыналық, жалпымәдени, әлеуметтік – еңбек, ақпараттық, коммуникативтік, саяси – әлеуметтік, өмір бойы оқуға қабілеттілік [4, 60-67 б.].

Мен өзімнің педагог – психолог қызметімде осы ақпараттық қызыреттілікті қалыптастыру үшін психологиялық кеңес беру жұмысымды негіз етіп алдым.

Психологиялық кеңес – бұл психолог жұмысының жаңа аймағы. Қазіргі уақытта өз бетінше дербес жұмыс істеу сферасында жұмыс істеу формалары – ғылыми-зерттеу, психологиялық оқыту, психологиялық түзету, психодиагностика сияқты бағыттарымен сипатталады.

Психологиялық кеңес беру – практикалық психологияның ерекше бөлімі. Ол маман психологтан кеңес түрінде немесе нұсқау жүзінде тікелей психологиялық көмекті қажет ететін адамдарға ықпал етумен байланысты.

Психологиялық кеңес – адамдарды толғандырып жүрген мәселелерді шешуде, алдыңғы зерттеу нәтижелеріне негізделе отырып, ақыл – кеңес беру арқылы психологиялық көмек көрсету. Психологиялық кеңес жайлары психологиялық кеңесті ұйымдастырып жүргізетін уақытты, тәсілдерді, құралдарды және соны атқаратын орнын, психолог – кеңесшінің клиентпен қарым – қатынас стилін тағы басқа ескере қамтиды. Психологиялық кеңес - қарастырылатын мәселелер сипатына қарай бөлінетін психологиялық кеңес берулердің әртүрлілігі.

Мысалы, интимді-тұлғалық, отбасылық, психологиялық-педагогикалық, қызметтік т.с.с. Психологиялық кеңес — психологиялық кеңес қызметкерлері үшін жасалынған

жұмыс кестесі, психологиялық кеңес қызметкерлерінің атқаратын жұмыс түрлеріне қарай уақытқа бөлуін жасау. [2]

Жалпы алғанда «кеңес берудің» анықтамасы негізгі деген бірнеше ережелерден тұрады:

1. Кеңес беру адамға өзінің қалауы бойынша белгілі бір амалды таңдап алуына және сол бойынша әрекет етуіне көмектеседі.

2. Кеңес беру жаңа мінез-құлыққа үйренуге көмектеседі.

3. Кеңес беру тұлғаның тұлғаның дамуына жағдай туғызады.

4. Кеңес беруде клиенттің жауапкершілігіне мән беріледі, яғни тәуелсіз жауапты адам тиісті бір жағдайда өз бетімен шешім қабылдай алатындығы ескеріледі, ал кеңес беруші болса клиенттің еріктілік мінез-құлқына ынта-жігер беріп, жағдай жасайды.

5. Кеңес берудің өзегі философияның «тұтынушы – орталықтану» терапиясына неізделген клиент пен кеңес берушінің арасындағы «кеңес беру өзара әрекеттестігі» болып табылады.

Психологиялық кеңес берудің мазмұны– психолог өзінің кәсіптік-ғылыми білімін қолдана отырып, екінші адамға өзінің жаңа психологиялық тапсырмаларын шешу қабілетін сездіретін жағдай жасайды. Бұл мына шкала бойынша тексеріледі:

1. Психолог өте байқампаз болуы керек. (Клиентті тоқтатып, маңызды ақпаратты сараптайды.

2. Психологтың іс-әрекеті құрастырмалы (құрастырмалы емес); ол басқа адамға ақылмен әсер етуге тырысады. (Оған «қысым көрсетеді»).

3. Клиенттің даусы естіледі (өте ақырын естіледі).

4. Клиенттің жауабы психологтың айтқандарымен сәйкес (сәйкес емес).

5. Клиенттің тапсырмасының мазмұны психологқа әсер ету арқылы дұрыс (дұрыс емес) түсінілген. Психолог клиент тапсырмасын шеше отырып, оның жағдайына жеңілдету енгізеді.

6. Психологтың бойында түсіну мен жағымдылық арқылы әсер ету дағдысы бар (жоқ).

7. Психолог клиентке өзінің жеке даралығын жоғалтпай қосылады (тұлғалық құрбандығымен бағасымен). [3]

Психологиялық кеңестің түрлі жұмыс формалары арқылы өзіме бағытталған, кеңес алуға келген кез – келген жеке тұлғаға ақпараттық сауаттылығын арттыруды бірінші орынға қоямын. Ақпарттық сауаттылығы жоқ тұлға өз мәселесін шешуде кедергілер мен қарама - қайшылықтарға көп кездеседі. Тәжірибемде кеңес беру барысында жадынама таратып, әр мәселе бойынша алдын алу немесе түзету, дамыту мақсатында кеңес беруде топтық, жеке жұмыс жүргізіп келемін. Дөңгелек үстел, ыстық орындық, кел сырласайық, т.б. айдарлар бойынша жұмыс өз жалғасын табуда. «Жан сыры» психологиялық үйірмесінің отырыстары арқылы да студенттердің ақпараттық құзыреттілігін қалыптастырудағы психологиялық кеңес беру жұмысының ролін анықтадым. Үйірменің әр отырысы топтық кеңес беруде уақытты ұтымды пайдалануға да көмектеседі, әрбір үйірме мүшесі сол сәтте алған психологиялық кеңесті басқа жеке тұлғаларға қажет кезінде ұсына алады деуге болады.

Әдебиет

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы заңы». http://www.edu.gov.kz/
2. Жантану атауларының түсіндірме сөздігі. — Алматы: "Сөздік-Словарь", 2006. - 384 бет. ISBN 9965-409-98-6
3. http://helpiks.org/5-64968.html
4. Н.А. Морозова// Проблемы качества образования. Книга 2. Компетентность человека — новое качество результата образования: Мат. XIII Всерос. совещания.- М.: Уфа; Исслед. центр проблем кач-ва подг-ки спец-в, 2003.- С. 60-67.

Ефремова Ю. М.
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ КАК МОТИВАЦИОННОГО ФАКТОРА РАЗВИТИЯ ПОЗНАВАТЕЛЬНЫХ СПОСОБНОСТЕЙ СТУДЕНТОВ ДЛЯ НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В статье рассмотрены вопросы организации самостоятельной работы студентов в процессе изучения специальных дисциплин и профессиональных модулей. Самостоятельная работа рассматривается как фактор, способствующий формированию познавательной активности студентов, развитию их профессиональной компетентности.

Ключевые слова
Познавательная активность, научно-исследовательская работа, формирование познавательной активности, профессиональная компетентность, самостоятельная работа, методы обучения, факторы развития самостоятельности, внеаудиторная деятельность.

Keywords
Learning activity, research scientific work, forming learning activity, professional competence, self-study work, methods of studying, factors of self-study development.

Кілт сөздер
Таным белсенділігі, ғылыми-зерттеу жұмысы, танымдық белсенділігін, кәсіби құзыреттілік қалыптастыру өз бетімен жұмыс, оқыту әдістерін, факторлар дербестікті дамыту.

Требования новых стандартов диктуют необходимость обеспечения самостоятельной работы обучающихся в сочетании с совершенствованием управления ею со стороны преподавателя. Образовательные стандарты обязывают преподавателя учить студентов работать самостоятельно, добывать знания, расширять свой кругозор, стремиться к истине в науке и практике.

Научно-исследовательская работа студентов – одно из важнейших средств повышения уровня подготовки специалистов через освоение студентами в процессе обучения по учебным планам и сверх них основ профессионально-творческой деятельности, методов, приемов и навыков выполнения научно-исследовательских, проектных и конструкторских работ, развитие способностей к научному и техническому творчеству, самостоятельности, инициативы в учебе и будущей жизнедеятельности. Однако в средних профессиональных образовательных учреждениях развитию научно-исследовательской деятельности уделяют не такое количество внимания, как в учреждениях с высшим профессиональным образованием.

Для участия студента в научной жизни учебного заведения необходим определенный уровень развития самостоятельной работы студентов. Самостоятельная работа способствует развитию познавательных способностей студентов и дальнейшей успешной деятельности в научно-исследовательской сфере. Это становится возможным при непрерывном образовании студента.

Организация и совершенствование системы непрерывного образования учащейся молодежи невозможно без целостного понимания психической и познавательной деятельности обучающегося и глубокого изучения психофизиологических детерминант развития психики на всех ступенях обучения[1].

На развитие познавательных способностей влияет достаточно много факторов, среди которых эмоциональная устойчивость занимает приоритетное место. При этом следует помнить, что познавательные способности и эмоциональная устойчивость – взаимозависимые и взаимообусловленные явления. С одной стороны, можно наблюдать влияние эмоциональной устойчивости на процесс развития познавательных способностей, с другой наоборот – развитие познавательных способностей обеспечивает эмоциональную

устойчивость. А она, в свою очередь, является одним из факторов, обеспечивающих успешность в учении и творчестве.

Познавательные способности – свойства индивидуальности эффективно реализовывать функцию отражения и познания, объективно существующего внешнего и внутреннего мира посредством процессов ощущения, восприятия, памяти, внимания, воображения, мышления и речи, которые обеспечивают высокоэффективную когнитивно-интеллектуальную и моторную деятельность[3].

Внеаудиторная работа студентов является составной частью образовательной программы по различным дисциплинам и профессиональным модулям и остается наиболее сложной формой организации учебного процесса, требующей современной материально-технической базы, соответствующего теоретического, психолого-педагогического и научно-методического сопровождения, соблюдения интересов работодателей и образовательного учреждения, а также потребностей студентов в самореализации.

Велика роль самостоятельной работы в повышении качества учебного процесса. Известно, что знание, которое приобретается в процессе самостоятельной деятельности, усваивается значительно лучше, чем то, которое сообщается преподавателем как готовое.

Одним из факторов, способствующим активизации самостоятельной работы студентов, является полезность выполняемой работы. Если студент знает, что результаты его работы будут использованы в лекционном курсе, в методическом пособии, в лабораторном практикуме, при подготовке публикации или иным образом, то отношение к выполнению задания существенно меняется в лучшую сторону и качество выполняемой работы возрастает. При этом важно психологически настроить студента, показать ему, как необходима выполняемая работа.

Другим вариантом использования фактора полезности является активное применение результатов работы в профессиональной подготовке. Например, если студент получил задание на дипломную (квалификационную) работу на одном из младших курсов, он может выполнять самостоятельные задания по ряду дисциплин, которые затем войдут как разделы в его квалификационную работу.

Участие студентов в творческой деятельности способствует развитию самостоятельности и познавательных способностей. Это может быть участие в научно-исследовательской, опытно-конструкторской или методической работе.

Важным мотивационным фактором является интенсивная педагогика. Она предполагает введение в учебный процесс активных методов, прежде всего игрового тренинга, в основе которого лежат инновационные игры. В таких играх происходит переход от односторонних частных знаний к многосторонним знаниям об объекте, его моделирование с выделением ведущих противоречий, а не просто приобретение навыка принятия решения. Первым шагом в таком подходе являются деловые или ситуационные формы занятий, в том числе с использованием компьютеров.

Участие в олимпиадах по учебной дисциплине, конкурсах научно-исследовательских или прикладных работ и т.д. является мотивирующим фактором развития уровня самостоятельной работы и познавательных способностей.

Использование мотивирующих факторов контроля знаний (накопительные оценки, рейтинг, тесты) очень значимо в процессе обучения. Эти факторы при определенных условиях могут вызвать стремление к состязательности, что само по себе является сильным мотивационным фактором самосовершенствования студента.

Поощрение студентов за успехи в учебе и творческой деятельности и санкции за плохую учебу. Например, за работу, сданную раньше срока, можно проставлять повышенную оценку, а в противном случае ее снижать.

Мотивационным фактором в интенсивной самостоятельной работе является личность преподавателя. Преподаватель может быть примером для студента как профессионал, как творческая личность. Преподаватель может и должен помочь студенту раскрыть свой творческий потенциал, определить перспективы своего внутреннего роста.

Самостоятельная работа требует совершенствования методов и форм организации труда студентов, правильного определения объема и вида самостоятельных знаний, форм их контроля. Эффективность самостоятельной работы студентов зависит от условий организации, мотивации к ее выполнению, содержания заданий, формы выполнения.

Перед преподавателем стоит задача - правильно организовывать самостоятельную работу студентов. Организация включает, прежде всего, методическое обеспечение в виде четких заданий на самоподготовку с конкретными способами их выполнения. Здесь особенно важна индивидуализация самостоятельной работы. Важно обучение студентов работе с книгой, публикацией, конспектированию, приемам запоминания, планированию, организации и реализации самостоятельной работы во внеаудиторное время.

Чем раньше студенты овладеют методами работы с учебной литературой, тем быстрее они начнут ориентироваться в большом количестве новой информации, тем быстрее проявятся их самостоятельность, активность и инициативность - такие важные профессиональные качества личности формируются в процессе самостоятельной работы.

В реальном процессе обучения преподавателю приходится иметь дело с тем, чтобы постоянно обучать студентов множеству умений и навыков, способствовать развитию профессионального опыта. При всём разнообразии умений выделяются общие, которыми студент может руководствоваться вне зависимости от содержания обучения, такие, например, как умение работать с учебным материалом: анализировать и обобщать, умение систематизировать учебный материал, выделять единственное, основное, логически строить ответ, приводить доказательства и т.д. Эти обобщённые умения основаны на комплексе эмоциональных регулярных процессов. Они и составляют те способы познавательной деятельности, которые позволяют легко, мобильно, в различных условиях пользоваться знаниями и за счёт прежних приобретать новые.

Самостоятельная работа делает студентов способными творческими методами индивидуально и коллективно решать профессиональные научные, технические и социальные задачи, применять в практической деятельности достижения научно-технического прогресса, быстро ориентироваться в экономических ситуациях.

Литература

1. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания. Л .: ЛГУ, 1968. - 338с.
2. Андреева Ю.В. Педагогическая поддержка мотивации студентов на профессиональное саморазвитие .Образование и саморазвитие. – 2008. - № 4. – С.10-11.
3. Лебедев О. Е. Формирование потребности в знаниях у учащихся [Текст] /Лебедев О. Е. – Л.: Знание, 1973. 130 с.
4. Смирнов А.В., Семенова И.В., Габдреев Р.В. Мотивы учебной деятельности студентов // Научно-образовательный потенциал молодежи в системе профессионального образования как основной ресурс нации. – Казань: РИЦ «Школа», 2007. – С.164-167.

Итунина Е. А.
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

ПРОЕКТНО – ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАК СПОСОБ ПОЗНАНИЯ, РАЗВИТИЕ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ, ЛИЧНОСТНОГО РОСТА И СОЦИАЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ СТУДЕНТОВ

Данная статья рассказывает о том, как применяется проектно – исследовательская деятельность в учебно – воспитательном процессе. Также приведены примеры личного опыта работы со студентами с использованием данной технологии.

Ключевые слова: исследование, проект, исследовательская деятельность, проектная деятельность, творческие способности, познавательнаядеятельность, социальная активность, личностный рост.

Keywords: research, project, research activity, project activity, creativity, cognitive activity, social activity, personal growth.

Кілтсөздер: зерттеу, жоба, зерттеуқызметі, жобалауқызметі, әлеуметтікбелсенділік, тұлғалықөсу, шығармашылыққабілеттерін/

Современное общество предъявляет к выпускникам различных учебных заведенийочень высокие требования. Молодой человек, вступая во взрослую, жизнь сталкивается со многими проблемами, связанными с социальной конкуренцией, сложной обстановкой на рынке труда, проблемами на работе, с общественной и политической моралью. Поэтому человеку необходимо уметь творчески применять те знания и навыки, которыми он обладает, уметь преобразовывать деятельность таким образом, чтобы сделать её как можно более эффективной. Он должен уметь не только трезво оценивать ситуацию, которая сложилась вокруг него, но и принимать разумные решения, а также уметь отстаивать свою точку зрения, имеет активную жизненную позицию. Для того чтобы быть востребованным в современном обществе необходимо привносить в него новое своей деятельностью, то есть быть «независимым».

Общеизвестно, что нельзя научить человека на всю жизнь, его надо научить учиться всю жизнь. Этому способствует проектная и учебно - исследовательская деятельность, которая нацелена на формирование у студентов основных ключевых компетенций.[2]

Цели учебно – исследовательской и проектной деятельности

1. Научить учащихся самостоятельному, критическому мышлению.
2. Размышлять, опираясь на знание фактов, закономерностей науки, делать обоснованные выводы.
3. Принимать самостоятельные аргументированные решения.
4. Научить работать в команде, выполняя разные социальные роли.

В педагогической и психологической литературе нередко понятия «исследовательская деятельность» и «проектная деятельностьхотя между ними имеется существенная разница. [3]

Исследовательская деятельность понимается деятельность учащихся, связанная с решением учащимися творческой, исследовательской задачи с заранее неизвестным решением (в отличие от практикума, служащего для иллюстрации тех или иных законов природы) и предполагающая наличие основных этапов, характерных для исследования в научной сфере, нормированную исходя из принятых в науке традиций: постановку проблемы, изучение теории, посвященной данной проблематике, подбор методик исследования и практическое овладение ими, сбор собственного материала, его анализ и обобщение, собственные выводы.[3]

Виды исследовательских работ: доклад, тезисы доклада, научная статья, научный отчёт, реферат, монография

Проектная деятельность учащихся – это совместная учебно-познавательная, творческая или игровая деятельность, имеющая общую цель, согласованные методы и способы деятельности, направленные на достижение результата – создание проекта. Это может быть: график, таблица, альбом, макет, чертёж.[2]

Методы исследовательской и проектной работы очень удобно применять на уроках математики, так как новые математические знания базируются почти всегда на уже известных знаниях.

Рассмотрим пример.

Тема занятия: Показательная функция её свойства и график, при изучении данной темы применялась исследовательская работа.

Обучающиеся уже знают понятие функции, какими свойствами она обладает, а также все обладают навыками вычисления степени и построения графиков по точкам.Студенты работают в парах, чтобы иметь возможность обсуждать друг с другом ход исследования. Для данной работы выдаются карточки с заданиями, причем каждая пара работает со своей функцией. Время выполнения – 20 мин.

Пример задания

Постройте график функции $y=2^{x}$ и запишите основные свойства функции по указанному алгоритму.

Составьте таблицу значений данной функции

x	-2	-1	0	1	2	3
y						

Постройте эти точки в системе координат ХОУ, масштаб взять 2 клеточки, и соедините плавной линией, укажите

1. Область определения функции D (x)
2. Область значения E(y)
3. Промежутки возрастания и убывания
4. Промежутки, в которых функция принимает положительные и отрицательные значения
5. Значение x, при котором y=0, значение y, при котором x=0.

Далее некоторые студенты выходят к доске с выполненным заданием, в конце делается общий вывод о свойствах данной функции. Т. е. новые знания получались студентами самостоятельно в ходе исследовательской работы. Наблюдалась сто процентная активность. Все студенты были вовлечены в работу и проявляли познавательный интерес.

Рассмотрим теперь пример проектного метода на дисциплине информатика. Я назвала его составление сметы расходов на ремонт комнаты. Цель,которая преследовалась на уроке: показать, как используются информационные технологии в повседневной жизни на практике. Опять же проводится работа в парах или группах. Ребятам первоначально давалось задание сделать замеры своих комнат. Кроме того каждая группа получала карточку с прейскурантом цен на материалы. Задание состояло в том, что студенты должны выбрать материалы, которые они будут использовать при ремонте и составить смету расходов средствами MSExcel. На создание проекта отводилось минут сорок, в конце урока представитель каждой группы защищал проект. Итак, данная работа способствовала развитию творческих способностей, логическому мышлению, умение работать в команде и отстаивать свою точку зрения. Применяя данные методы обучения наблюдалось повышение активности и познавательного интереса студентов. Качество знаний по результатам мониторингов увеличилось на 20%

Отдельно хотелось бы поговорить о проектно – исследовательской деятельности студента во внеурочное время. Чаще всего с результатами своей работы студент выступает на научно – практических конференциях разных уровнях. Причем студентом выбирается, тема, которая его волнует. Это так же может быть проект или исследовательская работа. Такая индивидуальная работа со студентами, помогает выявить

его внутренний потенциал, сформировать мировоззрение, дать ему выразить свою точку зрения на ту или иную проблему. Ведь в дальнейшей жизни этому молодому человеку может также придется создавать проекты, проводить социологические исследования,но уже в своей профессиональной деятельности. В недавнем времени, преподавая экономические дисциплины, со своими студентами я работала над следующими темами: «Миграция рабочей силы», «Демографический кризис в России и пути выхода из него», «В ожидания апокалипсиса». В ходе руководства таких работ, мной преследовались цели, не только выявить и развить творческие способности, познавательный интерес, умение отстаивать свою точку зрения перед незнакомой аудиторией, но и сформировать гражданскую позицию студента.

С прошлого учебного года в нашей академии ведется предмет Проектная деятельность. Каждый студент на этих занятиях должен создать свой мини проект курсовых и дипломных работ. Данная работа очень полезна, так как студент не только получает знания о связанные с будущей профессией, а так же получает навыки, которые помогут ему в дальнейшем при написании

Итак, несомненно, проектно – исследовательская деятельность студента очень полезна. И всё - таки в конце всего сказанного хотелось бы выделить как её плюсы, так и минусы.

К плюсам проектно – исследовательской деятельности можно отнести:

- активное участие студента, которое позволяет применять приобретенные знания, умения и навыки, а также добывать эти знания самостоятельно;
- дифференцированный подход. Тему проектов учащийся выбирает сам с учётом своих интересов и возможностей. Это позволит учащемуся реализовать свой творческий потенциал. В результате чего решаются и многие задачи личностно ориентированного обучения;
- использование информационных технологий
- формирование исследовательских умений.

К большому минусу можно отнести то, что часто наблюдается огромная доля участия преподавателя в создании того или иного проекта.Часто на выходе можно наблюдать не формированиекомпетенцийстудента, а демонстрацию способностей преподавателя. Так что применение различных методов в обучении и воспитание должно быть в меру. Также все плюсы и минусы должны учитываться.

Литература

1. Азарова Л. В. Методическая разработка на тему: Организация учебно-исследовательской и проектной деятельности в основной школе, как один из путей повышения мотивации и эффективности в учебном процессе. Опубликовано 17.12.2013 - 21:28 Режим доступа http://nsportal.ru/shkola/obshchepedagogicheskie-tekhnologii/library/2013/12/17/organizatsiya-uchebno-issledovatelskoy
2. Брославская Т. Л. Организация учебно – исследовательской и проектной деятельности обучающихся в условиях реализации ФГОС ООО//Молодой учёный. – 2015. -№2.1 – с. 5 -6
3. metodist.edu54.ru›node/273796

Молдағалиева Ж.Е.
Ж.Досмұхамедов атындағы педагогикалық колледжі
Орал қ., Қазақстан Республикасы

САЛАУАТТЫ ТАМАҚТАНУ МЕН ХИМИЯ ҒЫЛЫМЫНЫҢ БАЙЛАНЫСТЫЛЫҒЫ

Аннотация: *мақаланың құндылығы жеке адамның тамақтануы, тағамның химиялық құрамының ағза дамуына әсерін білу.*

В статье рассматривается питание человека, а также влияние химического состава употребляемой пищи на развития организма

The article is about human nutrition and the influence of the chemical composition of food intake on the development of the organism

Балалардың денсаулығы – қоғамның экономикалық, әлеуметтік және саналы жетістіктерін сипаттайтын маңызды көрсеткіштердің қатарына жатады. Қазақстандағы мектеп оқушыларының денсаулық деңгейлері қоғамның, әсіресе дәрігерлер және мұғалімдер арасында дабыл қағуда. Тамақтану адамның негізгі биологиялық қажеттілігі. Балалардың денсаулық деңгейлерінің көрінісі көпшілік жағдайда мектептердің жауапкершілігінде деп көрсетіледі. Демек, мектепте оқушылардың денсаулығы ерекше өзекті мәселе. Статистикалық деректер бойынша жалпы мектепті бітірушілердің 68% дені сау, әрбір екінші жеткіншек морфофункционалдық патология, 42%-созылмалы сырқат деп танылуда. Денсаулық мәдениеттілігінің төмендігі, денсаулыққа қарамаушылық себептері, оқушылардың арасында 40% салауатты өмір салтының теориясын білмейтіндігінен деп саналады. Демек, қазіргі кезде оқушылардың салауатты өмір салтын тәрбиелеу қажеттілігі, оны арнайы әдіс-тәсілдерді қолдана отырып қалыптастыру қажеттілігі туады.

Қазіргі мектеп оқушысын салауатты өмір салтына тәрбиелеудің басты міндеттеріне мына төмендегілер жатады:

- «салауатты өмір салты» - ұғымын қалыптастыру;
- салауатты өмір сүру туралы оқушыларды ынталандыру;
- оқушылардың өзін-өзі тәрбиелеуіне көмек көрсету;
- өз денсаулықтарын сақтауда, салауатты өмір сүру дағдыларында жауапкершіліктерін қалыптастыру.
- арнайы денсаулық сақтау технологиясы арқылы салауатты өмір сүру дағдыларын қалыптастыру.

Мысалы: «Күрделі эфирлер.Майлар» тақырыбындағы сабағының мақсаты:

1.оқушыларға майлардың маңызын, құрамы мен құрылысы, тамақтану гигиенасы туралы ақпарат беру.

2.оқушылардың шығармашылық, ақыл - ойын, ойлау - логикасын тұлғалық қасиеттерін жетілдіру және қалыптастыра отырып, дамыту.

3.оқушыларды дұрыс тамақтану маңызын, мезгілімен тамақтану мен салауатты өмір салтына тәрбиелеу.

Сабақтың барысында оқушылар топтарға бөлініп жұмыстанады. Әрбір топ берілген тапсырмаларды орындай отырып, күнделікті тұрмыспен байланыстыра отырып, жауап береді. Тағамның химиялық құрамы жүрек бұлшық етінің –миокардтың жұмыс режіміне және шаршауына (қартаюына) елеулі әсерін тигізеді. Егер тағам құрамында жануар майлары, қант, тұз мөлшері көп болса, миокард метакболизміне теріс әсер етіп, майдың көп жиналуына әкеледі. Ал өсімдік майлары липидтік алмасуға оң әсерін тигізеді, организмнен холестериннің шығарылуын күшейтеді.

Сонымен қатар топтағы қосымша сабақтарда оқушылардың салауатты өмір сүру дағдыларын зерттеу барысында Шығыстың ойшылдары Аль-Фараби, Абу Али Ибн-Сина,

Ж.Баласағұн, А.Ясауи өз трактаттарында денсаулық пен өмір салтының байланыстылығы туралы айтса, педагог-ағартушылар А.Байтұрсынов, М.Жұмабаев, Ж.Аймауытов, М.Дулати, Асан Қайғының шығармаларында жас жеткіншектерге денсаулық сақтау туралы білім беру керек екендігіне көңіл бөлемін.
Дұрыс тамақтану деп қатаң диетаны сақтауды айтуға болмайды. Тағамды шектеу барлығын қиындатады. Ағзаға пайдалы азық-түліктерді, күн тәртібін таңдап, оған зияңды нәрселерден аулақ болған жөн. Ағза барлық пайда немесе зиян әкелетін заттарды өзі сезе алады. Қорғаныс реакциялары да көп «ұнайды» немесе «тәтті емес» немесе лоқсу, құсу және аллергиялық реакциялар түрінде білдіре алады.

Химия немесе гигиена салалары бойынша тамақтауға қатысты сұрақтар ішінде 5 негізгісін бөліп алуға болады:

Қоректену заттарының тобына не кіреді?

Қоректік заттардан баска тағамға не кіреді?

Тағамның калориялығы кандай болу керек?

Тағамды кабылдаудың жиілігі кандай және тамақтану тертібі кандай болу керек?

Тағаммен бірге нені және қаншалықты мөлшерде қабылдау керек?

Қоректік заттар (нутриенттер)

Бізге, химия курсынан негізгі қоректік заттардың белоктардан (ақуыз), майлардан (липидтерден), көмірсулардан тұратынын білеміз. Белгілі қоректік заттар мынаған жұмсалады:

Өз денесін қалыптастыруға (пластикалық қажеттілік).

Энергияны алуға (энергиялық қажеттілік).

Ақуыздардың көптеген мөлшері пластикалық, ал аз бөлігі ғана энергетикалық қажеттілікке жұмсалады. Майлар мен көмірсулардың көп бөлігі энергетикалық, аз бөлігі ғана пластикалық кажеттілікке жұмсалады.

Тағамдағы олардың қарым-қатынасы шамамен былай болу керек: 1 бөлігі май: 1 бөлігі ақуыз: 4 бөлігі көмірсу.

Ақуыздың құрамы әртүрлі және олар өсімдік және жануарлар акуыздары болып бөлінеді. Ақуыздардың тағамдық құндылығы 1 грамм азық түліктегі калория мөлшерінен, сонымен қатар ондағы алмаспайтын аминқышқылдарынан тұрады. Осыған сәйкес жан-жақты акуыздар жоқ, сондықтан ішінде өсімдік пен жануарлар ақуыздары кездесетін әртүрлі ақуызды тағамдарды қолдану маңызды.

Майлар туралы жағдай басқаша, олар: қаныққан және қанықпаған болып екі үлкен топқа бөлінеді. Олар энергетикалық құндылығымен аз ерекшеленсе де, химиялық құрамымен ағзаға күшті әсер етеді.

Каныққан майлар қандағы холестерин мен үшглицеридтер деңгейін: жоғарылатуына байланысты қоректенуге айтарлықтай қолайлы емес.Мұндай майларға жануар майы (оған, еріген шошқа майы да жатады), майлы ет, тауық терісі, өсімдік майы, пальма және кокос өсімдік майлары, парафин майы, сүт өнімдері жатады. Осы майлы өнімдерді азайту қажет. Жалпы рационда олар тағамдық майлардың үштен бірін құрау кажет.

Қанықдаған майлар. Олар өзара жартылай каныққан және бір өзі қанықпаған май болып бөлінеді.

Көмірсулар да шартты түрде «жақсы» және «жаман» немесе «пайдалы» және «пайдасыз» деп бөлінеді:

Пайдалы көмірсуларға құрамында фруктозасы бар, ал пайдасыз көмірсуларға крахмал, сахароза немесе D — глюкозадан тұратын (L-глюкоза клетчатка құрамында, адам асқазанында қорытылмайды) көмірсуларды жатқызуға болады. Неге пайдалы немесе пайдасыз деп бөлінеді? Бұл оларды пайдаланғандағы қандағы глюкоза мөлшерін қаншаға жоғарылатуына байланысты. Бұл туралы қосымшада айтылған.

Әр тағамның белгілі энергиялық құндылығы болады және оны есептеу кезінде қолданады. Тағамдардағы белоктың, майдың және көмірсудың сандық мөлшерлері есептелінген және арнаулы кестелерде келтірілген.

Нәрлі заттардың (нутриенттер) пайдалану мөлшері мынадай:

Тәулігіне 85-90 грамнан кем емес белок қабылдану керек (шамамен 1 кг дене салмағына 1 грамм), белоктың 55% малдың өнімдері болуі керек. Балаларда бұл мөлшер дене массасына есептегенде анағұрлым жоғары және тәулігіне 1 кт дене салмағына 1,5-4 грамм құрайды, бала өсу үшін оған құрылыс материалдары керек. Екіқабат кезінде әйелдерге белок мөлшері тәулігіне дене салмағының килограмына 3-4 грамға жетеді.

Тәулігіне қабылданатын май мөлшері 80-100 грамм құрауы керек, оның үштен бірінен кем емесі (дұрысы — одан көбірегі) өсімдік негізінен болуы керек. Майлармен бірге организмге А, Д, Е май еріткіш дәрумендері де түседі.

Тәулігіне 400-500 грамм көмірсулар түсуі кажет, соның ішінде крахмал есебінен — 350 грамм, моно- және дисахаридтерден — 50-100 грамм. Организмге түсетін көмірсулардың негізгі массасы энергетикалық мұқтаждыққа пайдаланылады. Көмірсулардың мөлшерден тыс түсуі семіруге әкеледі, әсіресе жүріс-тұрысы аз өмірде, себебі организмнің өз майы негізінен углеводтардан синтезделеді.

Ас тұзы. Мұның организм үшін қажеттілігі айқын: бұл хлор мен натрийдің қажетті иондарының көзі. Өмірдің өзі тұз ертіндісінде пайда болған, сондықтан біз сіздермен тін сұйықтығы, лимфалар, кан плазмасы түрінде тұңғыш мұхиттың бір бөлшегін бойымызда сақтаймыз, — хлорлы натрийдің шоғырлануы шамамен алғанда осындай теңіз суына сәйкес келеді.

Құрғақшылыққа шыққан кезде организмдер тұздың жетіспеуі проблемасына тап болды және эволюциялық процесс организмдегі тұзды сақтау жағына қарай ауысты. Адам бұл механизмдерді ата-бабаларынан алған: организмде натрий мен хлор иондарын ұстауды реттейтін күшті жүйе бар.

Тамақтың құрамындағы минералдық заттар:

Олар макроэлементтер мен микроэлементтерге бөлінеді. Макроэлеметтер — тіршілік үшін қажетті және тамақпен жеткілікті мөлшерде түсуі тиіс. Оларға натрий, калий, хлор, фосфор, кальций, магний жатады.

Натрий қанның осмос қысымын, лимфалар мен талшықаралық сұйықтықты сақтайды; жүйке талшықтары бойымен жүйке импульсін беруде орасан зор роль атқарады; қышқыл — сілті тепе-теңдігін, организмдегі суды сақтай отырып, су — тұз алмасуын реттейді; ас қорыту ферменттерінің белсенділігін арттырады. Натрийға деген тәуліктік қажеттілік қайнатылған тұзға есептегенде 7-8 грамм болады. Натрий тұзды тағамдарда, сүзбеде, ірімшікте, нанда болады.

Калий көбіне клеткалардың ішінде болады (90 процентке дейін); ол тіндегі осмос қысымын сақтайды; жүйке импульсінің жүруіне қатысады; организмнен суды шығаруға жәрдемдесе отырып, су-тұз алмасуын реттейді; қышқыл-сілті тепе-теңдігін сақтайды; жүрек кызметін ретке келтіруге катысады; бірқатар ферменттердің жұмыс істеуі үшін қажет. Ересек адам үшін калийге тәуліктік қажеттілік шамамен алғанда 2000-4000 миллиграмм. Көбінесе өсімдік өнімдерінде, атап айтқанда — өрікте, қара өрікте, жүзімде, бұршақта, асбұршақта, теңіз қырыққабатында, картопта кездеседі. Калийдің артық болуы да, сондай — ақ оның жетіспеуі де ең алдымен жүрек қызметінің бұзылуына әкеп соғады.

Хлор осмос қысымын; су-тұз алмасуын; реттеуге қатысады; ол асқазан сөлінің тұзды қышқыл құрамына кіреді. Хлорды тәуліктік қажетсіну 5000 миллиграмға жуық болады. Организмге негізінен тұзды тағамдар немесе тікелей ас тұз құрамында хлорлы натриймен түседі.

Фосфор барлық өмірлік процестерге қатысады, өйткені энергияның негізгі жеткізушілері — аденозиндифосфор қышқылы және адено-зинтрифосфор қышқылы құрамына, сондай-ақ организмнің барлық ақуыздарының түзілуі туралы тұқымдық ақпарат жеткізушілер -дезоксирибонуклеин қышкылы және рибинуклеин қышқылы құрамына енеді, фосфор мен кальций негізінде сүйек тіндері құрылады. Негізінен фосфор мал өнімдерінде: балықта, етте, бауырда болады; соңдай-ақ сұлы мен жармада, бұршақ өсімдіктерінде болады.

Кальций сүйектердің, тістердің негізгі құрылымдылық элементі болып табылады; клетка және тін сұйықтығы клеткаларының құрамына енеді; қанды ұйыту процесі үшін қажет; еттің жиырылу процесінде орасан зор рөл аткарады; жасуша мембраналарының

сезімталдығын және жүйке импульсінің берілуін реттеп отырады. Кальцийді организм барлық макроэлементтерден нашар сіңіреді, өйткені суда ерімейтін қосылыстар түрінде түседі, тек өт қышқылы және ащы ішектің сілті ортасы оның сіңуіне жәрдемдеседі.

Тамақтану жағдайын бағалау, дені сау және еңбекке жарамды ұрпақ құруға бағытталған, кейбір микронутриенттердің тапшылығын немесе артықшылығын анықтау, көп мақсатты бағыттылығы бар және тамақтану облысында мемлекеттің саясатының маңызды мақсаттарының бірі.

Сонымен қатар, халық денсаулығының пайдасына тамақтанудың тиімділік шараларын негіздеуге тұрғындардың тамақтануын зерттеуге арналған ең әсерлі болып табылады. Нақты тамақтануды зерттеу негізінде ең нақты және нәтижелі баланс жасалған принциптерді тұрғындардың әр түрлі топтарының тамақтануын ұйымдастырғанда қолдануға мүмкіндік береді.

Әдебиет

1. Королев А.А. Гигиена питания.- 2007.- 528 с.
2. Шарманов Т.Ш., Абуова Г.О. Общенациональное исследование состояние питания населения (15-80 лет) Республики Казахстан, 1996. – Алматы.- 2001.- 227 с.
3. Мартинчик А.Н., Батурин А.К., Баева В.С. и др. Разработка метода исследования фактического питания по анализу частоты потребления пищевых продуктов: создание вопросника и общая оценка достоверности метода.- Вопросы питания-1998.- № 3. – С.8-13.
4. Айджанов М.М., Низамутдинова А.А., Берденова Г.Т., Жаманшина М.Г., Каипова И.В., Куандыкова Р.Ж., Махатова Л.К., Семенова Г.М. Состояние питания школьников Алматы в новых экономических условиях. – Известия НАН Республики Казахстан. Серия биологическая.–1994. – С.75-81.

Пирожков П.Е.
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

ФАКТОРЫ СТРЕССА И СТРЕССОУСТОЙЧИВОСТИ В СПОРТЕ

В статье рассмотрены основные особенности современного спорта, описаны факторы стресса в спортивной деятельности.

Ключевые слова: стресс, психическая напряженность, спортивные соревнования.
Keywords: stress, psychological pressure, sport competitions.
Түйін сөздер: стресс, психологиялық кернеу, спорттық жарыстар.

Понятие «стресс» с момента своего появления претерпело значительные изменения, связанные как с расширением сферы его применения, так и фундаментальным изучением различных аспектов этой проблемы - причинности, регуляции, детерминации, проявления, преодоления стресса. Само понятие «стресс» применяется не всегда обоснованно, иногда им подменяются другие, близкие по смыслу термины. Например, довольно часто, любое эмоциональное напряжение называют стрессом.

Длительное время многие исследователи стресса главным или единственным стрессором в спорте считали физическую нагрузку. В действительности психические факторы в спорте - более сильные стрессоры. Поэтому степень стресса и стрессоустойчивости следует оценивать на основе комплексного и одновременного изучения психических и физиологических компонентов.

Основной особенностью деятельности в спорте является регулярное психическое напряжение высокой степени. Это напряжение обусловлено участием в спортивных соревнованиях, которые, как правило, насыщены борьбой равных по силам противников и всегда требуют максимальною напряжения всех духовных и физических сил спортсмена.

Среди факторов, способствующих возникновению психического стресса в ситуации спортивных соревнований, выделяют объективную трудность деятельности, перенапряжение физических и физиологических функций, возникновение отрицательных эмоциональных переживаний. Организм человека, реагируя на стресс-воздействие, не разграничивает стрессоры. Ситуация спортивных соревнований является стрессовой прежде всего потому, что происходит весьма значительное расхождение между тем, какие задачи перед спортсменом в данных соревнованиях поставлены и какими возможностями для их реализации он в настоящее время располагает Задачи, превышающие возможности спортсмена - основная причина возникновения стресса в соревнованиях. При этом не просто объективная трудность решаемой задачи, а, прежде всего, вероятностная оценка спортсменом возможности ее выполнения, которая является основной причиной возникновения напряжения. Главной причиной эмоционального стресса становится субъективная вероятность определенного итога предстоящего соревнования. При этом выраженность эмоционального стресса тем выше, чем меньше спортсмен уверен в точности своего прогноза.

Кроме того, важными причинами возникновения стресса в условиях спортивных соревнований являются и социально-психологические факторы. К ним относят неадекватные межличностные отношения в коллективной деятельности, например в совместной игровой, нарушение функциональных взаимоотношений внутри спортивного коллектива, жесткий стиль руководства спортсменами со стороны тренера средовые ситуативные влияния.

Достаточно распространено в области спорта понимание стресса, основанное на ситуациях. Ситуация соревнований - достаточно сильный стрессор независимо от физической нагрузки, которую выполняет спортсмен.

Следует отметить, что так же, как и в общей психологии, в спортивной психологии термины «стресс» и «психическая напряженность» рассматриваются нередко как синонимы.

Основные особенности современного спорта, определяющие его стрессовый характер и существенно влияющие на психику спортсмена, следующие:

Во-первых, характерной особенностью спорта сегодняшнего дня является бурный рост спортивных результатов. Это проявляется не только в обновлении прежних спортивных достижений, но и в ускорении темпов их роста. Стремительный рост результатов, разумеется, предъявляет повышенные требования не только к физической, технической, тактической, подготовленности спортсмена, но и к его психике. Естественно, «цена» результата достаточно велика и вызывает состояние стресса при попытке достичь его.

Во-вторых, крупные соревнования проходят сейчас, как правило, в ожесточенной борьбе равных по силам соперников. Накал спортивной борьбы настолько велик, что победителей от спортсменов, не занявших призовые места, отделяют лишь ничтожные доли секунды, несколько сантиметров, сотые и даже тысячные доли очка. Спорт из борьбы мышц, все более и более превращается в борьбу умов и нервов, а это ведет к возникновению психического стресса.

В-третьих, современный спорт характеризуется значительным увеличением тренировочных и соревновательных нагрузок, что привело к влиянию и психических нагрузок на спортсменов в процессе тренировок.

В-четвертых, современный спорт все более становится фактором социализации личности. Особенно ярко проявляются общественные отношения в системе спортивных соревнований, в процессе которых создаются такие социальные ценности, как спортивная победа, престиж определенной общности людей, зрелище, сопереживание и т. п. В спортивном состязании каждый из спортсменов, каждая из команд отражает стремление и

надежды определенной общности людей, начиная от коллектива, к которому принадлежит спортсмен, и кончая страной. Это, естественно, накладывает на выступление спортсмена отпечаток повышенной ответственности за исход поединка и становится дополнительным источником психического стресса.

Современный спорт - это деятельность преимущественно в условиях ярко выраженного стресса, особенно если она осуществляется на уровне соревнований крупного масштаба.

Многочисленные исследования показывают, что отрицательные формы предстартовых состояний не только вызывают отчетливо переживаемый психический дискомфорт, но и отрицательно воздействуют на готовность к спортивной борьбе и на результат соревнования. Негативное воздействие этих психических состояний влияют на процессы памяти, внимания, мышления, на поведение спортсмена, снижают работоспособность, ухудшают скорость и точность движений, снижают активность, разрушающе действуют на спортивную форму, уверенность в своих силах, затрудняют проявление волевых качеств.

Устойчивое поведение человека в условиях стресса является одним из важных психологических факторов обеспечения успешного преодоления стресса.

Попко Т.П., Борсук Л.В., Черноусова О.Р.
Государственное учреждение образования «Гимназия №13
г. Минск, Российская Федерация

МНОГОВЕКТОРНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ РЕСУРСОВ ДОПРОФИЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ И ПРОФИЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ В УСЛОВИЯХ ВЫСОКОГО УРОВНЯ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАТИВНОГО СЕРВИСА ГИМНАЗИИ

This article suggests possible ways of the effective organization of pre-specialized and specialized training in gymnasiums through the work of the centre ofthe pre-specialized and specialized training.

В основе разработки новой организационной структуры допрофильнойподготовки и профильного обучения в гимназии лежит стратегическая идея – найти инструмент, помогающий построить механизмы решения управленческих задач, возникающих в ходе реализации вариативного подхода, который предполагает существенную дифференциацию содержания с широкими и гибкими возможностями построения индивидуальных образовательных программ, обеспечивающих преемственность, пропедевтику изучения курсов, относящихся к сфере будущей профессиональной деятельности.

Преодоление противоречий между образовательными потребностями гимназистов и предоставляемыми образовательными услугами побудило нас к осуществлению вариативного подхода в организации допрофильной подготовки и профильного обучения в гимназии, подведению под него научно-теоретической основы, созданию чётких механизмов, должных обеспечить связку «цель – результат».

Переход к новой организационной структуре сопряжен с инициированием управленческого творчества на каждом уровне создаваемой системы. Поэтому при определении перспектив организации повышения квалификации руководителей и педагогов как основы эффективной работы в системе допрофильной подготовки и профильного обучения особое внимание уделяется следующим направлениям:

- научно-методическая поддержка;
- сетевое взаимодействие;
- оказание консультативной помощи в организации педагогического самообразования;
- позиционирование эффективной образовательной практики.

Самая важная задача, которую нам удалось решить, – это достижение устойчивого уровня мотивации педагогов гимназии к расширению спектра новых образовательных предложений, ориентированных на вовлечение учащихся в сферу технического творчества и научно-исследовательской деятельности, что наиболее эффективно реализуется и создает дополнительные возможности в условиях высокого уровня информационно-коммуникативного сервиса гимназии.

Многовекторное использование информационных технологий в образовательном процессе становится приоритетным направлением инновационного развития гимназии. Информационные технологии все прочнее обеспечивают принципиально новый уровень получения и обобщения знаний, их распространения и использования. Благодаря новейшим технологиям многовекторность делает массовое общение многогранным и полноценным, поскольку создаются условия для эффективного обмена информационными продуктами, более полно реализуются интересы каждого, удовлетворяются индивидуальные потребности, своевременно уточняются позиции всех представителей.

От руководства гимназии, ее организационно-управленческих и методических структур требуется серьезнейшим образом спланированная работа по координации всех элементов организации допрофильной подготовки и профильного обучения, подведение под него научно-теоретической основы. Результатом управленческого воздействия является создание условий для эффективной допрофильной подготовки и профильного обучения в условиях гимназического образования.

Концепция профильного обучения исходит из многообразия форм его реализации. Нами выбрана сетеваяформа организации, при которой профильное обучение учащихся осуществляется за счет целенаправленного и организованного привлечения образовательных ресурсов иных образовательных учреждений.

Основополагающим элементом системы многовекторного использования образовательных ресурсов допрофильной подготовки и профильного обучения в условиях высокого уровня информационно-коммуникативного сервиса гимназии, ее базовым ядром является Центр допрофильной подготовки и профильного обучения на базе Государственного учреждения образования «Гимназия № 13 г. Минска», представляющий собой сбалансированную, гибкую модель сетевого взаимодействия «Гимназия-ВУЗ» с единым центром аккумуляции научно-методических, материально-технических и кадровых ресурсов. Данная организационная структура направлена на создание благоприятных условий для раскрытия созидательных возможностей и практической реализации творческого потенциала как педагогов, так и учащихся.

На базе Центра совместно с учреждениями высшего образования организуется работа практико-ориентированных Школ дополнительного образования по наиболее востребованным направлениям:

- **Школа естествознания** (учебные модули «Математика», «Химия», «Биология», «Физика», «Информатика»);
- **Школа исследователей** (учебные модули «Математика», «Химия», «Биология», «Филология», «Физика», «Информатика»);
- **Школа лингвистики** (учебные модули «Русская филология», «Белорусская филология», «Иностранная филология»);
- **Школа профессионального самоопределения (**учебные модули «Основы робототехники и роботостроения», «Основы финансовой грамотности», «Основы экономики», «Психология и выбор профессии»).

К работе привлекаются профессорско-преподавательский состав и студенты учреждений высшего образования.

Направления взаимодействия определяются по договоренности между учреждениями-партнерами при ежегодном согласовании между собой номенклатуры и плана совместных мероприятий Центра на основе анализа запросов учащихся и их законных представителей по дифференциации содержания допрофильной подготовки и профильного обучения и по расширению спектра новых образовательных предложений по изучению курсов, относящихся к сфере будущей профессиональной деятельности.

Основные направления совместной деятельности:

- разработка, утверждение и внедрение программ учебных курсов, в том числе билингвальных модулей для преподавания естественно-научных и гуманитарных дисциплин;
- организация работы кружков на базе Центра допрофильной подготовки и профильного обучения гимназии;
- выполнение исследовательских проектов и творческих работ;
- проведение практикумов, полевых исследований в составе студенческих групп;
- проведение совместных мероприятий обучающего и профориентационного характера (олимпиады, конкурсы, конференции, летние школы, Дни открытых дверей «Гимназия-УВО», предметные Дни наук и др.);
- межшкольные факультативы;
- учебно-тренировочные сборы;
- профильный лагерь.

Новым в работе данных школ является организационно-методическая междисциплинарная структура обучения, предусматривающая объединение нескольких дисциплин, практик, исследований в один модуль. Пример простого модуля.

В Школе профессионального самоопределения предлагаетсяучебный модуль «Основы робототехники и роботостроения», который включает в себя реализацию пилотного проекта с образовательным центром Парка высоких технологий, дополнительного образования по основам робототехники, Flesh-анимации, Scratch-программированию. Плюсом такой управленческо-организационной деятельности является предоставление возможности пропедевтики инженерного мышления начиная с 5 класса.

Если говорить о естественно-научных и гуманитарных модулях, то отличительным считаем возможность преподавание на билингвальной основе при поддержке сотрудников кафедры органической и неорганической химии БГТУ. Это продиктовано необходимостью знания английского языка для открытой защиты исследовательских проектов на международных конкурсах.

Работа в Центре по проведению практикумов, полевых исследований в составе студенческих групп отличается от традиционных занятий по интересам тем, что дается возможность обеспечить сквозное обучение всех учащихся навыкам научных исследований применительно к избранной специальности в рамках образовательного процесса и вне его.

Неотъемлемым компонентом в системе допрофильной подготовки и профильного обучения на всех ступенях является профориентационная работа с учащимися и психолого-педагогическое сопровождение их профессионального самоопределения.

Конкурентные преимущества нашего Центра очевидны: охват максимального количества одаренных учащихся района, создание системы «социальных лифтов» для реализации интеллектуального и личностного потенциала профессионального самоопределения детей, независимо от их социального положения и финансовых возможностей их семей, высокое качество предоставляемых образовательных услуг.

1. Артемова, Л.К. Профильное обучение: опыт, проблемы, пути решения / Л.К. Артемова // Школьн. технологии. – 2003. – №4. – С. 2–31.
2. Булахова, З.Н. Содержание деятельности методической службы региона по организации профильного обучения на III ступени общего среднего образования / З.Н Булахова // Адукацыя і выхаванне. – №8. – 2015. – С.20–22.
3. Горячева, Е.Д. Профильное обучение как проблема управления развитием региональной системы образования / Е.Д. Горячева // Адукацыя і выхаванне. – №12. – 2005. – С.3–6.
4. Мирончик, М.В. Наша цель – совершенствование! / М. Мирончик // Минская школа сегодня. – 2016. – №8 . – С.2–7.
5. Шуляк, И.В. Учебно-методические материалы по химии на английском языке как средство обучения иностранных граждан на подготовительном отделении / И.В. Шуляк, И.Е. Малашонок // актуальные проблемы химического образования в средней и высшей школе : сборник научных статей. Гл. ред. Е.Я. Аршанский. – Витебск: ВГУ имени П.М. Машерова, 2016. – С. 334 – 336.

Терещенкова С.В.
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ АКТИВИЗАЦИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ УЧЕБНО-ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ

В работе рассматривается диалектическая взаимосвязь между обучением и самообучением студентов, роль самостоятельной деятельности обучающихся в достижении целей образования, дается характеристика приемов и методов активизации самостоятельной работы студентов

Ключевые слова: независимость, обучение, активация, системное, управление, метод, форма обучения, активность

Keywords: *independence, teaching, activation, systematic, control, method, mode of study, activity*

Түйін сөздер: *дербестік, оқыту, белсендіру, жүйелі, бақылау, тәсілі, оқыту тәртібі, қызметі*

Обучение – самый важный и надежный способ получения систематического образования. Отражая все существенные свойства педагогического процесса (двусторонность, направленность на всестороннее развитие личности, единство содержательной и процессуальной сторон), обучение в то же время имеет и специфические качественные отличия.

Будучи сложным и многогранным, специально организуемым процессом отражения в сознании обучающихся реальной действительности, обучение есть не что иное, как специфический процесс познания, управляемый педагогом. Именно направляющая роль преподавателя обеспечивает полноценное усвоение обучающимися знаний, умений и навыков, развитие их умственных сил и творческих способностей.

Познавательная деятельность - это единство чувственного восприятия, теоретического мышления и практической деятельности. Она осуществляется на каждом жизненном шагу, во всех видах деятельности и социальных взаимоотношений

обучающихся (производительный и общественно полезный труд, ценностно-ориентационная и художественно-эстетическая деятельность, общение), а также путем выполнения различных предметно-практических действий в учебном процессе (экспериментирование, конструирование, решение исследовательских задач и т. п.). Но только в процессе обучения познание приобретает четкое оформление в особой, присущей только человеку учебно-познавательной деятельности или учении.

Обучение всегда происходит в общении и основывается на вербально-деятельностном подходе. Слово одновременно является средством выражения и познания сущности изучаемого явления, орудием коммуникации и организации практической и познавательной деятельности обучающихся.

Обучение, как и всякий другой процесс, связано с движением. Оно, как и целостный педагогический процесс, имеет задачную структуру, а следовательно, и движение в процессе обучения идет от решения одной учебной задачи к другой, продвигая обучающегося по пути познания: от незнания к знанию, то неполного знания к более полному и точному. Обучение не сводится к механической «передаче» знаний, умений и навыков, т. к. обучение является двусторонним процессом, в котором тесно взаимодействуют педагоги и обучающиеся, преподавание и учение.

Отношение обучающихся к учению преподавателя обычно характеризуется активностью. Активность (учения, освоения, содержания и т. п.) определяет степень (интенсивность, прочность) «соприкосновения» обучаемого с предметом его деятельности.

В структуре активности выделяются следующие компоненты:

- готовность выполнять учебные задания;
- стремление к самостоятельной деятельности;
- сознательность выполнения заданий;
- систематичность обучения;
- стремление повысить свой личный уровень и другие.

С активностью непосредственно сопрягается еще одна важная сторона мотивации учения обучающихся это самостоятельность, которая связана с определением объекта, средств деятельности, её осуществления самим обучающимся без помощи взрослых и преподавателей. Познавательная активность и самостоятельность неотделимы друг от друга: более активные студенты, как правило, и более самостоятельные; недостаточная собственная активность обучающегося ставит его в зависимость от других и лишает самостоятельности.

Управление активностью обучающихся традиционно называют активизацией. Активизацию можно определить как постоянно текущий процесс побуждения обучающихся к энергичному, целенаправленному учению, преодоление пассивной и стерео типичной деятельности, спада и застоя в умственной работе. Главная цель активизации - формирование активности обучающихся, повышение качества учебно-воспитательного процесса.

В педагогической практике используются различные пути активизации познавательной деятельности, основные среди них - разнообразие форм, методов, средств обучения, выбор таких их сочетаний, которые в возникших ситуациях стимулируют активность и самостоятельность студентов.

Наибольший активизирующий эффект на занятиях дают ситуации, в которых обучающие (студенты) сами должны:

- отстаивать свое мнение;
- принимать участие в дискуссиях и обсуждениях;
- ставить вопросы своим товарищам и преподавателям;
- рецензировать ответы товарищей;
- оценивать ответы и письменные работы товарищей;
- заниматься обучением отстающих;
- объяснять более слабым студентам непонятные места;

- самостоятельно выбирать посильное задание;
- находить несколько вариантов возможного решения познавательной задачи (проблемы);
- создавать ситуации самопроверки, анализа личных познавательных и практических действий;
- решать познавательные задачи путем комплексного применения известных им способов решения.

Можно утверждать, что новые технологии самостоятельного обучения имеют в виду, прежде всего, повышение активности обучающихся: истина добытая путем собственного напряжения усилий, имеет огромную познавательную ценность.

Отсюда можно сделать вывод, что успех обучения в конечном итоге определяется отношением обучающихся к учению, их стремлению к познанию, осознанным и самостоятельным приобретение знаний, умений и навыков, их активностью.

Чернышева Л.В.
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

РАЗВИТИЕ МАТЕМАТИЧЕСКОГО ТВОРЧЕСТВА ОБУЧАЮЩИХСЯ ЧЕРЕЗ СОСТАВЛЕНИЕ И РЕШЕНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНО ОРИЕНТИРОВАННЫХ МАТЕМАТИЧЕСКИХ ЗАДАЧ

Аннотация: в данной статье рассматривается необходимость развития математического творчества студентов, приводиться пример составления и решения профессионально ориентированных математических задач.

Keywords: Mathematical education, important elements of, problem solving, effectively, expedient, derivative, professional orientation, Practical activities.

Түйінді сөздер: математикалық білім беру, маңызды элементтері, мәселе шешу, тиімді, орынды, туынды, кәсіби бағдар, практикалық іс-шаралар.

Математическое образование необходимо как часть общей культуры для обучающихся всех специальностей. Уровень математического образования, обеспечиваемый введением новых программ, становится одним из важных элементов подготовки студентов к общественно полезной деятельности. Задача преподавателя математики в учреждении СПО непростая: в кратчайший срок за один год изучить программный материал в объеме математики 10-11 классов. Цель преподавания заключается в том, чтобы студент по большому счёту овладел математикой. Термин “овладел” очень размытый. Во-первых, студент должен нечто знать. Во-вторых, он должен на некоторую глубину понимать, т.е. под знанием подразумевается не только умение повторить формулировку, а мотивировать, почему так, а не иначе. В-третьих, студент должен уметь применять изученную им математику по профилю специальности.

Для достижения этих целей необходимо изучать теорию и решать задачи. Решая задачи, мы применяем теорию на практике. Изучать математику, не решая задач, совершенно бесполезно. В этом вряд ли кто-то сомневается, но многие неправильно понимают роль задач. Обучение математике нельзя разделить на теорию и решение задач. Невозможно без решения задач усвоить теорию. При этом цель не в ответе, а в процессе решения. Решая задачи, студент приобретает новые знания и навыки, развивает в себе настойчивость, приобщается к математическому творчеству.

Наиболее эффективно и результативно развитие математического творчества проявляется при составлении математических задач самими обучающимися, где отражается систематическое применение материалов по специальности, элементов производственного процесса. Математическое творчество прослеживается на всех этапах

составления задач по математике. Целесообразно давать обучающимся задания на составление задач, связанных со специальностью, чтобы при их решении нужно было использовать изучаемый на уроках материал. Например, для групп по специальности “экономика и бухгалтерский учет” предлагаются задачи на определение величины дохода, на расчёт размера возвращаемого займа, расчет прибыли, общей суммы дохода предприятия и т. д.

Конечно, экономика не всегда позволяет использовать предельные величины в силу неделимости многих экономических расчетов, а также прерывности (дискретности) экономических показателей во времени (например, годовых, квартальных, месячных и т.д.). В то же время во многих случаях можно эффективно использовать предельные величины.

Производная играет важную роль во многих экономических расчетах, как то: исследование эластичности спроса и предложения, нахождение предельных издержек, предельной выручки, предельной склонности к потреблению и сбережению, предельного продукта труда, предельного продукта капитала, предельной полезности. Также весьма значимо ее применение при решении задач по экономической теории.

Рассмотрим две общие задачи.

Задача 1.

Зависимость протекания экономического процесса от времени задана уравнением S(t)= $-\frac{1}{3}t^3 - -4t^2 + 1$. Найдите максимальную скорость изменения процесса.

Решение.

По формуле V(t)=S’(t) находим эту скорость.

$$V(t) = \left(-\frac{1}{3}t^3\right)' - (4t^2)' + 1' = -\frac{1}{3}(t^3)' - 4(t^2)' + 0 = -\frac{3}{3}t^{3-1} - 8t^{2-1} = -t^2 - 8t;$$

Рассмотрим функцию $V(t) = -t^2 - 8t$. Функция является квадратичной, ее график – парабола. Старший коэффициент отрицателен, значит, ветви параболы направлены вниз.

По формулам найдем координаты вершины.

$$t_0 = -\frac{b}{2a}; \quad V_0 = V(t_0)$$

$$t_0 = -\frac{-8}{2 * (-1)} = -4$$

$$V_0 = V(t_0) = -(-4)^2 - 8 * (-4) = -16 + 32 = 16$$

Найдем нули функции.

$-t^2 - 8t = 0;$

$t(t + 8) = 0;$

$t_1 = 0;$

$t_2 = -8.$

При помощи таблицы строим график функции.

t	-6	-5	-4	-3	-2
V	12	15	16	15	12

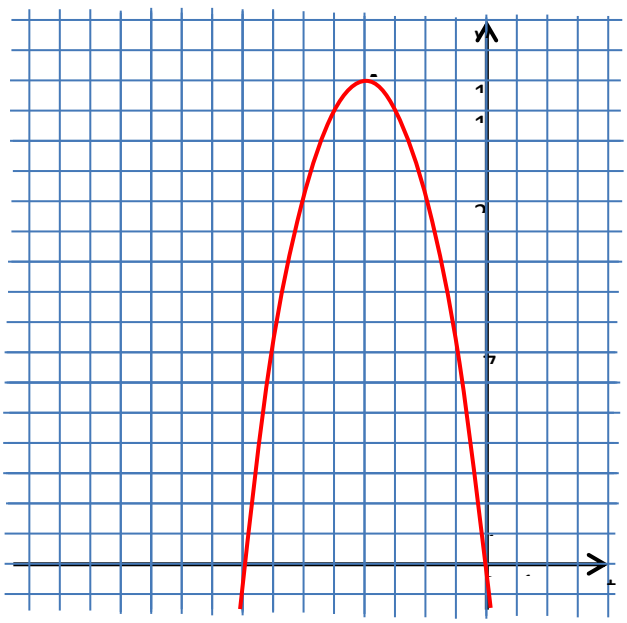

Точка А(-4;16) является точкой максимума.

Значит, $V_{max} = 16$.

Задача решена.

Ответ:16.

Задача 2.

Зависимость протекания экономического процесса от времени выражается уравнением $S(t) = t^3 - 6t^2 + 2t$. Найдите минимальную скорость изменения процесса.

Решение:

По формуле V(t)=S'(t) находим эту скорость.

$$V(t) = (t^3)' - (6t^2)' + (2t)' = (t^3)' - 6(t^2)' + 2(t)' = 3t^{3-1} - 12t^{2-1} + 2t^{1-1} = 3t^2 - 12t + 2;$$

Рассмотрим функцию $V(t) = 3t^2 - 12t + 2$. Функция является квадратичной, ее график – парабола. Старший коэффициент положителен, значит, ветви параболы направлены вверх.

По формулам найдем координаты вершины.

$$t_0 = -\frac{b}{2a};\quad V_0 = V(t_0)$$

$$t_0 = -\frac{-12}{2 * 3} = 2;$$

$$V_0 = V(t) = 3 * 2^2 - 12 * 2 + 2 = 12 - 24 + 2 = -10;$$

Найдем нули функции.

$$3t^2 - 12t + 2 = 0;$$

$$D = (-12)^2 - 4 * 3 * 2 = 144 - 24 = 120;$$

$$t_{1,2} = \frac{12 \pm \sqrt{120}}{6};$$

$$t_{1,2} = \frac{12 - \sqrt{120}}{6} \approx 0{,}17;$$

$$t_{1,2} = \frac{12 + \sqrt{120}}{6} \approx 3{,}83;$$

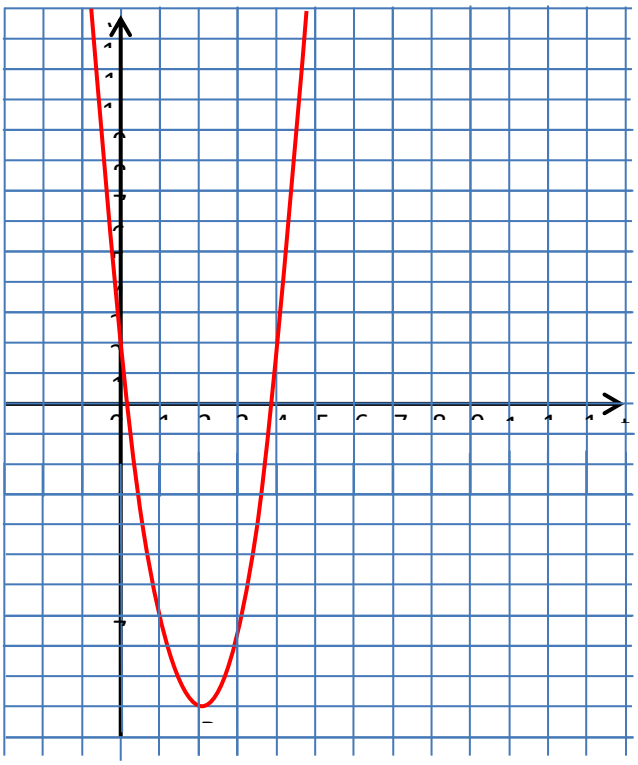

При помощи таблицы строим график функции.

t	0	1	2	3	4
V	2	-7	-10	-7	2

Точка B(2;-10) является точкой минимума.

Значит, $V_{min} = -10$.

Задача решена.

Ответ:-10.

После решения подобных задач студенты узнают об особенностях и значимости выбранной профессии.

Основным исходным положением, затрагивающим профессиональную направленность курса математики, является прикладная значимость знаний в практической деятельности. К основным направлениям такой работы в процессе обучения математике можно отнести следующие:

- усиление в аспекте прикладной ориентации взаимосвязи математики и других смежных дисциплин;
- сближение методов решения учебных задач с методами, применяемыми на практике;
- раскрытие своеобразия отражения математикой законов действительности;
- формирования у обучающихся умений строить математические модели;

- изучение впечатлений обучающихся, сложившихся в результате наблюдения трудового процесса, и учет обобщенных результатов при объяснении нового материала; превращение материалов наблюдения в средство повышения эффективности уроков математики;
- систематическое использование на уроках математики материала по специальности, элементов производительного процесса;
- ознакомление обучающихся средствами математики с особенностями выбранной ими специальности;

Каждая решаемая задача имеет методическую цель. Поэтому преподаватель должен стремиться не к тому, чтобы задача была решена быстро и безошибочно, а к тому, чтобы она была решена творчески и с пользой для математического развития студента.

Под составлением задачи по математике надо понимать не простую репродукцию задачи из сборника или учебного пособия, а самостоятельную постановку и решение проблемы студентами, которая в общем случае решается с помощью логических умозаключений, математических действий на основе законов и методов математики.

Понимание взаимосвязи решения и составления задач позволит преподавателю добиться повышения эффективности и результативности составления и решения задач.

Последовательность операций в процессе составления задач сводится к следующему:

- обнаружение и наличие математической задачной ситуации;
- выявление и анализ элементов задачной ситуации (первичная модель задачи);
- краткая запись условия задачи с выполнением рисунка, чертежа, графика или схемы;
- вторичный анализ условия с выделением теории и законов, описывающих задачную ситуацию;
- упрощение условия, дополнение условия недостающими данными, постоянными;
- выбор методов, приемов, способов решения задачи;
- выделение звеньев (уравнений, выводов и т. д.);
- нахождение и осуществления решения в общем виде;
- анализ модели задачи, ее точная формулировка и корректирование;
- проверка и оценка условия задачи;
- исследование задачи, ее окончательная редакция, обсуждение, выделение и постановка новых задачных ситуаций;

Для составления и решения математических задач основой служат именно факты из практической деятельности человека для удовлетворения человеческих потребностей. Мировоззренческая направленность задачного подхода к математическому образованию требует:

- целостного видения предмета математики на каждом этапе с углублением картины математической реальности от этапа к этапу;
- “соразмерность” человеку, его потребностям, эмоциональной и интеллектуальной сферам;
- отражение мировоззренческих идей и выводов;

Можно выделить следующие виды заданий на составление задач:

- на установление аналогичных задач;
- на отыскание, составление подзадач;
- на дополнение данных по неполной ситуации;
- на схему условия в общем виде;
- на отыскание, составление обратных задач;
- на отбор данных по избыточной ситуации;
- на постановку вопроса к условию;
- па схему решения в общем виде.

Предлагаемые преподавателем задания могут быть основаны на следующем учебном материале:

- рисунки учебника, пособия, сборника задач и т.д.;
- текст учебника, пособия, сборника задач;
- материал по профилю специальности;
- графики и схемы учебника, пособия, сборника задач;

В большинстве случаев студент по заданию преподавателя составляет и решает задачу под его контролем. Но самостоятельное, творческое составление математических задач всегда приносит большую пользу. №24. С.573-575.

Кох Т.А.
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ ПОДГОТОВКА СТУДЕНТОВ СРЕДНЕГО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ К ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В статье затрагивается один из важных вопросов современного общества, формирование предпринимательской компетентности студента, психологическая подготовка студентов к созданию и ведению бизнеса.

Keywords: *business, entrepreneurial competence, psychological characteristics of the student, the motivation of the students.*

Кілтсөздер: *бизнес, кәсіпкерлік құзыреті, психологиялық ерекшеліктерін студент, мотивация студенттер.*

В настоящее время развитие предпринимательства играет незаменимую роль в достижении экономического успеха, поэтому особое внимание уделяется формированию у выпускников предпринимательских качеств.

Профессиональное становление можно рассматривать как прогрессивный, поэтапный процесс преобразования личности, сопровождающийся формированием и развитием устойчивых качеств и свойств на основе овладения профессиональными знаниями, умениями и навыками путём её самоактуализации и самореализации в профессиональной деятельности. [2]

Использование теоретических знаний на практике происходит как в процессе предпринимательской подготовки студентов в рамках учебной дисциплины «Предпринимательство», так и при участии в реальном чужом или собственном бизнесе. Предпринимательское образование и подготовка к деятельности предпринимательского свойства рассматриваются учеными как часть единого экономического образования. Все они сходятся на необходимости учета и реализации новых федеральных государственных стандартов в деле подготовки учащейся молодежи к предпринимательской деятельности. В первую очередь речь идет о формировании компетенций в ходе предпринимательской подготовки. При этом следует согласиться с мнением Урванцевой С.Е. [1] в том, что общую цель предпринимательского образования учащихся можно сформулировать как обучение через предпринимательство, нацеленное на воспитание творческой, социально ответственной личности, обладающей собственными ценностями и общекультурной компетентностью в сфере предпринимательства.

При этом общекультурная компетентность учащегося в сфере предпринимательства как интегративное качество личности имеет свою структуру, включающую следующие основные компетенции:

- предпринимательская компетенция;

- коммуникативная компетенция.

Одним из основных принципов предпринимательской подготовки является выявление и развитие способностей к осуществлению предпринимательской деятельности. Именно психологический компонент: мотивация, установки, волевые качества и другие личностные параметры определяют: станет человек предпринимателем или нет. Отсюда очевидна необходимость и актуальность создания системы психологического сопровождения студентов в ходе предпринимательской подготовки.

Э.Ф. Зеер указывает, что «психологическое сопровождение профессионального становления – это движение вместе с изменяющейся личностью, рядом с ней, своевременное указание возможных путей, при необходимости – помощь и поддержка» [1]. Цель психологического сопровождения заключается в организации сотрудничества с будущим специалистом, направленного на его самопознание, поиск путей самоуправления внутренним миром и актуализацию личностно-профессионального потенциала.

В систему психологического сопровождения студентов в ходе предпринимательской подготовки входят:

- психологическое просвещение, что способствует повышению уровня психологической культуры учащихся;

- психологическая диагностика: изучение индивидуальных особенностей и склонностей личности, ее потенциальных возможностей в области предпринимательской деятельности, в профессиональном самоопределении, а также выявление причин нарушений в развитии, трудностей в предпринимательской подготовке.

- психологическая профилактика или содействие полноценному психическому развитию личности, малых групп и коллективов, своевременное выявление особенностей личности, способствующих появлению определенных сложностей или отклонений в овладении предпринимательской деятельности.

Психологическое просвещение студентов осуществляется в ходе усвоения учебной дисциплины «Психология», всех ее разделов на 1-2 курсах обучения. Для придания осознанности восприятия, понимания и использования психологических знаний в сфере предпринимательства нами, преподавателями психологии и предпринимательства, были разработаны и апробированы бинарные лекций по темам «Психология деятельности» и «Психология личности». На лекциях обсуждались не только общие вопросы деятельности и личности человека, но и предпринимательская деятельность как вид экономической активности и личность предпринимателя.

Нами создан банк диагностических методик по изучению потребностно-мотивационной сферы личности предпринимателя, его социальных установок, интеллектуальной предприимчивости, личностных особенностей (эмоциональных, волевых, коммуникативных, организаторских), самооценки, стрессоустойчивости, тревожности, уровня притязаний, локуса контроля и других качеств личности.

Исследование психологических особенностей студента помогает не только уточнить те или иные стороны его личности, но и показывает, в каком направлении ему следует работать над собой.

Цели любой деятельности, в том числе и предпринимательской, вытекают из ценностей человека. Поэтому важным является диагностика ценностей студентов. Согласно исследованиям психологов [1], среди ценностей предпринимателей популярными являются ценности «ориентация на личное благополучие», «профессиональное саморазвитие». Самой важной ценностью для них является здоровье. Высокий рейтинг у предпринимателей имеют также такие ценности как интересная работа и материально обеспеченная жизнь. В настоящее время усиливается роль предпринимательской подготовки в связи с формированием нового типа личности предпринимателя, о чем свидетельствуют высказывания президента страны В.В.Путина. Он отмечает, что в стране появились предприниматели, которые инвестируют в Россию, восстанавливают ее экономику, открывают новые рабочие места, в отличие от предпринимателей 90-х годов. Они нацелены на активное гражданское участие в делах страны.

На старших курсах при изучении учебной дисциплины «Основы предпринимательства» осуществляется констатирующая диагностика мотивации студентов к предпринимательской деятельности с помощью методик «Диагностика мотивационной структуры личности» (В.Э. Мильман), «Определение типов личности» (Дж. Холланд), «Ценностные ориентации» (М.Рокич), «Мотивация к успеху» (Т.Элерс), «Выявление установок: труд - деньги» (О.Ф.Потемкина).

На кафедре экономики, управления и геодезии разрабатываются и реализуются проекты предпринимательского свойства, максимально приближенные к действительности, с использованием инновационного метода опережающего действия (деятельности) с последующей рефлексией полученных результатов и реконструкцией этапов деятельности и.д. Согласно данному методу, мы сознательно нарушаем логику методологической схемы предпринимательской подготовки Н.Г.Алексеева: идея-замысел-проект-программа-разработка бизнес-плана - его экспертиза - реальная предпринимательская деятельность- рефлексия-внесение корректив в бизнес-проект.

Весь процесс предпринимательской подготовки с учетом данной формы, с использованием отдельных элементов организационно-деятельностной игры (ОДИ) и инновационного метода выглядит следующим образом:

- выбор единой тематики для производства и реализации продукции;
- мозговой штурм в целях определения ассортимента продукции в соответствии с тематикой;
- тестирование студентов на предмет определения уровня мотивации к успеху;
- формирование проектных групп, назначение (выбор) проект-менеджеров;
- разработка проектов будущей продукции;
- составление программы осуществления планов;
- подготовка товаров к реализации;
- реализация товаров в ходе прямой продажи, ярмарки, аукциона;
- разработка бизнес-плана параллельно с рефлексией и внесением корректив;
- защита бизнес-проекта

Таким образом, информационная наполняемость содержания предпринимательского образования, включающего экономические и психологические знания, углубляет познавательный интерес студентов к предпринимательству. Использование в образовательном процессе инновационных технологий обучения способствует приобретению студентами личного опыта решения экономических ситуаций, развивает положительную мотивацию студента к учению и труду, ведет к личностному росту. В целом методическая составляющая предпринимательского образования способствует реальному формированию предпринимательской компетентности студента – готовности применять полученные знания в имитационной и практической деятельности.

Литература

1. Зеер, Э.Ф. Психология профессий: Учебное пособие для студентов вузов /Э.Ф.Зеер.–2-е изд., перераб., доп.–М.:Академический Проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2003.- 336 с.
2. Боликова Л.Ю., Шурыгина Ю.А. «Сущность понятия «Профессиональное становление личности» в современном знании. Известия Пензенского государственного педагогического университета им. В.Г. Белинского (Пенза). 2011.

Адилова К. Е.
КГУ« Опорная школа (ресурсный центр) №9 »
г. Жезказган Республика Казахстан

ВОЗМОЖНОСТЬ ПЕДАГОГА СОВЕРШЕНСТВОВАТЬ СВОЮ ПРАКТИКУ ЧЕРЕЗ РЕФЛЕКСИЮ

Аннотация

Мақалада ұстаздардың өзіндік талдау дағдысын жетілдіру маңызы ашылған. Сонымен қатар, автор мектеп, колледждердегі әдістемелік жұмысты ұйымдастыруда, педагогтардың іс-тәжірибесінің рефлексиялық талдауы арқылы тиімді құру мүмкіндігін ашып көрсетеді.

Annotation

In the article is written the importance of the improvement of teachers' self analysis. And the author of the report shows the effective ways of organizing the methodological work at schools and colleges through the reflection of teachers experience.

Переход на обновление содержания образования предъявляет новые требования к педагогическим кадрам. Качественное изменение образования невозможно без формирования нового взгляда учителя на свое место, нового отношения к ученику и к самому себе.

В век информационных технологий требуется обновление форм и методов обучения. Приоритетной становится разработка индивидуальных стратегий обучения и воспитания детей, что непосредственно предполагает высокий уровень профессионализма учителя, важным компонентом которого является его способность к профессиональной рефлексии.

Не каждый учитель может себе задать такие вопросы, как: «Какой я учитель? Что я сейчас делаю и почему именно так? Почему я получил такой результат, а не иной? Как воспринимают и понимают меня ученики? Понимаю ли я своих учеников? Правильно ли я планирую работу? Почему я не так успешен как другие мои коллеги? Или, может быть, проще, не вдаваясь в
долгие рассуждения с самим собой, объяснять себе в случае затруднения: «Этот ученик плохо учится, потому что не способный. А вот этот дерзитмне, потому что плохо воспитан». И совсем успокоиться, убедив себя, что как учитель «я делаю все правильно и хорошо. Тем более, что и завуч меня недавно похвалил». Конечно, такая позиция учителя и удобнее, и спокойнее: при такой нервной и физической нагрузке еще и мучить себя вопросами, сомнениями...

Да, отвечать на вопросы, приведенные выше, которые все же ставит перед собой профессиональный учитель, бывает действительно трудно. Размышления требуют времени, волевых усилий, вырывают его из уютного мира привычной жизни, приводят к небезболезненным признаниям своих ошибок, подвигают к переоценке ценностей, заставляют изменять себя. Это так. Но только такой - думающий, сомневающийся, анализирующий себя учитель становится настоящим мастером своей профессии. Только такой - думающий, *рефлексивный* учитель может решать профессиональные задачи, в которых не может быть шаблона: задачи развития личности подрастающего человека[1].

Понятие "рефлексия" (от латинского *reflexio*– «обращение назад») первоначально возникло в философии и означало *процесс размышления человека обо всем происходящем в его собственном сознании.* Иными словами, это
деятельность самопознания, раскрывающая человеку содержание его духовного мира. Первыми, кто ввел понятие рефлексии в употребление, были древнегреческие философы. Они усматривали назначение рефлексии в самопознании человека [2].

В мою практику «рефлексия» пришла в 2014 году. С того момента, как я стала слушателем курсов повышения квалификации Программы второго (основного) уровня педагогических работников Республики Казахстан. Для меня открылась новая страничка в

моей педагогической деятельности. Столкнувшись с понятием «рефлексивный практик», я поняла, насколько важно для педагога умение размышлять о своих действиях, анализировать и корректировать их, посмотреть со стороны на себя, на свою педагогическую практику.

Немаловажную роль играет рефлексия в организации методической работы методистами, заместителями директоров по учебно-методической работе. Работу с коллегами по повышению профессионального мастерства необходимо строить исходя из запросов самих педагогов. Успех будет обеспечен лишь в том случае, если лидер (заместитель директора, методист) вооружится навыками «рефлексивного практика», задавая себе каждый раз такие вопросы, как Верно ли построены мои действия? Какая именно помощь актуальна на сегодняшний день? Как мне помочь коллегам? Понимают ли меня коллеги? Как и что необходимо сделать для того, чтобы улучшить результат обучения и профессионального роста педагогов?

Организуемые семинары, тренинги, коучинги для педагогов зачастую воспринимаются как необходимые мероприятия, требующие непременного выполнения. Очень часто в планы включались «избитые» темы, не отвечающие потребностям коллег. А семинары проходят однотипно, традиционно. Опять же, не задавая себе никаких вопросов, не анализируя могут строиться планы, когда как все мероприятия можно рассматривать как возможность изменить свою практику, скорректировать свою деятельность.

Хотелось бы остановиться более подробно лишь на одном направлении деятельности педагога – на работе с методической темой (тема самообразования).

Изучение материалов работы педагогов над темами самообразования, заслушивание отчетов учителей школ позволили мне определить, что далеко не все педагоги способны самостоятельно проявлять инициативу с целью переосмысления и перестройки своей деятельности. Многие коллеги затрудняются в определении перспективности своей деятельности. Выявлено также то, что педагоги не всегда умеют расставить акценты на главном, т.е. на том, что обеспечивает им успех в деятельности, что влияет на её результат и что в ней взаимодействует. Педагог не чётко представляет цель своего педагогического труда, т.е. то, что понимает под результатом этого труда, отмечаются трудности в переводе педагогических идей и задач на практический уровень. Конечно, все эти проблемы вытекают потому, что педагоги, строя план своей деятельности, опираются, в большинстве случаев, не на глубокое переосмысление, а на конкретно поставленные министерством образования задачи. Это правильно. Но также необходим глубокий рефлексивный анализ проделанной работы, с целью планирования индивидуального самосовершенствования.

Ни для кого не секрет, что отчет педагога по самообразовательной деятельности во многих случаях носит формальный характер, то есть учитель-педагог воспринимает этот процесс как неизбежное мероприятие, требующее непременного выполнения. Учителем не рассматривается данный вид деятельности, как возможность изменить свою практику, как возможность коррекции дальнейшей деятельности.

Выявив проблемные зоны, моей главной задачей, как «рефлексивного практика» была оказание помощи моим коллегам. С этой целью предлагаю модель рефлексивного отчета деятельности педагога.

В организации работы по самообразованию не удалось в полной мере избавиться от формализма. Если руководители методических объединений потребуют материалы по самообразованию, некоторые педагоги проявят хоть какую-то активность, часть же коллектива предоставит материал для «галочки». С целью устранения этих негативных моментов необходимо в дальнейшем систематически анализировать результативность работы педагогов по самообразованию на заседаниях МО, методического совета, педсовета, рекомендовать педагогам применять более разнообразные нетрадиционные формы презентации результатов работы по самообразованию.

Одной из таких форм презентации результатов работы является рефлексивный отчет педагога. Рефлексивный отчет педагога - это не просто формальный отчет о проделанной

работе, или отметка «выполнено» в графе «отметка о выполнении». Важно выявлять как позитивные, так и негативные моменты своей профессиональной деятельности и важно их озвучивать. Важно также понимать, что через самоанализ педагогического опыта, самодиагностику нужно строить дальнейшие планы, можно определить будущий маршрут. И самое не маловажное, знать, что за раскрытие «своих тайн о невыполнении запланированного» наказания не будет! И только тогда мы можем говорить о продуктивности самообразования. Ведь развивая в себе способность к самоанализу, который базируется на самопознании, самоконтроле, самодиагностике, самооценке можно преодолеть существующие в работе трудности. Без глубокой рефлексии деятельности это сделать невозможно.

Что должен включать в себя рефлексивный отчет? О чем должен писать педагог в своем отчете? Для удобства считаю целесообразным разделить отчет на 3 части.

I часть. *О проделанной работе:* мероприятия, результаты и т.д.

II часть.*Рефлексивная часть.* Предлагаем ряд вопросов, которые должен осветить педагог в этой части:

Объяснить, почему вы решили сфокусироваться на данной теме (проблеме)? Почему это важно для вас?

Оправдал ли себя план?

Правильно ли поставлены цель и задачи?

Правильно ли выбраны действия и мероприятия?

Все ли запланированные мероприятия выполнены? Если нет, то почему? Что нужно было сделать для того, чтобы избежать данную проблему?

С какими трудностями столкнулись? Как вы их решили?

Что бы вы сделали по-другому, чтобы улучшить процесс самообразования?

III часть. *Планы на будущий учебный год*: постановка новых задач, личный план

Наша жизнь стремительно меняется. Мы сменили стационарные телефоны на мобильные, ламповые телевизоры на жидкокристаллические, а сменить традиционный подход к самообразовательной деятельности, не решимся никак. Показатели эффективности педагогического самообразования — это прежде всего качество организованного учителем учебно-воспитательного процесса и профессионально-квалификационный рост педагога. Но пока педагог будет строить личный план самообразования для отметки «плюс», а не для собственного профессионального роста ни о какой эффективности процесса самообразования не будет и речи. Эффективная работа над собой требует не только необходимых знаний и умений, но и высокой мотивации. Необходимо помнить, что быть личностью - это значит постоянно строить себя, стремиться к саморазвитию, самореализации, самоактуализации.

Для того, чтобы поменять свою практику, конечно же, необходимо поменяться самому. Только поменяв свои внутренние убеждения можно рассчитывать на хорошие плоды своего труда. Никакой профессионал не будет менять ничего в своей деятельности, будучи неуверенным в успехе этого начинания. Успех школы, успешность наших детей напрямую зависят от каждого из нас. И никогда не стоит забывать, что рефлексия – это новое, к чему стремится современная педагогика: учить не науке, а учить учиться. Осознать свой пройденный путь, выстроить логическую цепочку, систематизировать свой собственный опыт, сравнивать, анализировать, корректировать свои действия и идти вперед, вот что нам дает рефлексия.

Литература

1. Бизяева А.А. Психология думающего учителя: педагогическая рефлексия- Псков: ПГПИ им.С.М.Кирова, 2004.

2. Электронный педагогический словарь, http://dictionary.fio.ru/

Арыстанова А.,
№ 13 ЖОББМ «Күншуақ» шағын орталық психологы
Жезқазған қ., Қазақстан Республикасы

Мектепке дейінгі ұйым мен отбасының ынтымақтастығын нығайтудың жолдары

Қоғам үшін әр кезеңде, әр отбасында өсіп келе жатқан өрімдей ұл - қыздардың дені сау, рухани бай, еңбекке, білімге құштар болып өсуі - ең жоғарғы тілек, ең биік мақсат. Оның қуат алатын қайнар бастауы отбасы. Отбасының аса құнды ықпалы мен әсерін өмірдегі ешнәрсенің күшімен салыстыруға болмайды. Балаға ата - ана тәрбиесінің орнын ешнәрсе алмастыра алмайды. Отбасы - өмірге сәби әкеліп, оны тәрбиелеп, қалыптастыруда және ұрпақ жалғастыруда теңдесі жоқ орын.

Отбасының балаға тәрбие берушілік қызметтінің мақсаты - балаланың жасын, жеке ерекшелігін, психологиялық процестерін ескере отырып, жарасымды жетілген ұрпақты тәрбиелеу. Көздеген мақсатқа жету үшін отбасындағы тәрбие төмендегі міндеттерді шешеді.

- Отбасында баланың өсуіне, денсаулығына қамқорлық жасау, тазалықты қалыптастыру.
- еңбексүйгіштікке баулу, тұрмыстағы, үй шаруасындағы еңбекке құлшынысын арттыру, өзіне - өзі қызмет етуге үйрету.
- Отбасы мүшелерімен тіл табысып, дұрыс қарым - қатынас жасауға, үлкенге құрмет, кішіге ізет көрсетуге үйрету .
- Әдебиетке, мәдениетке, өнерге тәрбиелеу. Бұл міндеттер жүзеге асу үшін бала дүниеге келген күннен бастап отбасында, қоғамдық орындарда, мектепте тәлім - тәрбие беріледі.

«Баланы жастан», «Ұяда не көрсең, ұшқанда соны ілесің» деген даналық сөздердің мағынасы өте терең. Себебі, есейіп кеткен соң баланың теріс мінезін, қалыптасқан қате көзқарасын өзгерту өте қиын.

Ұлы педагог А. С. Макаренко: «Балалардың алдында беделді болуды қаламайтын ата – ана жоқ. Бірақ қалай, қай бағытта өнеге беріп өсіріп келе жатқанын ойламастан, бала санасын рухани өктемдік жасап тәрбиелейтін ата – ана баршылық. Бұл беделді болудың қандай жолы? Мұндай жолмен келген адал баланың санасы жетілгенде өздігінен жойылады» деген. Отбасы - барлығының басы, жан - жақты даумуының негізі болатын тәрбие ошағы. Отбасындағы ата - ана мен баланың қарым - қатынас нәтижесінде, адамгершілік, эстетикалық дене тәрбиесінің алғашқы үлгілері қалыптасады. Ал әке мен шеше - баланың алғашқы тәрбиешілері. Ата -аналар бала бақытының шынайы бағбаны болуы тиіс . Бала бақыты - білімде. «Білім бір құрал. Білімі көп адам құралы сай ұста сықылды, не жасаса да келістіріп жасайды», - дейді А. Байтұрсынов.

Бүгінгі таңда болып жатқан өміріміздегі өзгерістерге байланысты ұстаздар мен ата - аналардың бала тәрбиелеудегі жауапкершілігі арта түсуде. Балаларды оқыту мен тәрбиелеуде отбасының басым ролін мойындай отырып бірлесе жұмыс жасау керек. Әрбір ұстаз ата - аналармен қарым - қатынас жасауда түрлі тәсілдерді, қазіргі жаңа технологияларды пайдалана отырып, ата - ананың қызығушылығын арттыру мақсатында жұмыс жасаса, ата – ананың балабақшаға, тәрбиешіге деген көзқарасы өзгерер еді.

Ата – аналармен жұмысты ұйымдастырудың негізгі мақсаты:

* Ата – ананың өмірге деген көзқарасын өзгерту;
* Баланың бүгінгі жасаған қадамы ертеңгі тұлға қалыптасуына үлкен әсер ететінін атап өту;
* Ата – аналармен жұмыс жасаған кезде бірізділік қағидасын басшылыққа алу;

Ал міндеттері:

* Бала өміріне қолдау жасау, келешекте өз жемісін береді.
* Қоғам тарапынан көрсетілген қолдау, ата - ананың өміріндегі тұрақтылық пен болашаққа деген сенімін нығайтады.

Қазіргі уақытта жұртшылықтың балаларды тәрбиелеуге қатысы кеңейе түсіп, тәрбие жұмысы еңбек ұжымының күнделікті ісіне айналуда тәрбиешілердің

практикасында ата - аналарменжәне көпшілікпен бірігіп жұмыс істеудің әртүрлі формалары қалыптасып, жемісті түрде қолданылуда. Олар ата -аналармен жекелеп және ұжымдық жұмыстар жүргізді. Отбасы тәрбиесіндегі кездесетін сәтсіздіктер ата - аналардың пеадгогикалық сауатсыздығынан және оларда тәрбие жұмысын жүргізуге қажетті тәржірибенің жоқтығынан болады. Балаларды тәрбиелеудің дұрыс жолын табуүшін ата - аналарға көмектесу тәрбиешілердің міндеті. Ата - аналармен жүргізілетін жұмыс түрлерін қалай ұйымдастыруға болады? Ол үшін біз ата - аналармен жақынырақ танысып, отбасының әлеуметтік жағдайын, отбасы мүшелерінің бала тәрбиелеудегі ролін анықтау үшін, ата –аналардың ұсыныс- пікірлерін, ойын бөлісу мақсатында сауалнамалар, анкеталық сұрақтар алуымызға болады. Сонымен бірге жыл бойғы жүргізілетін жұмыс түрлерін ата-аналармен бірлесе отырып жасаған тиімді. Себебі, ата-аналар заман талабына сайөзекті мәселелерді, отбасы тәрбиесіне байланысты тақырыптарды өздері ұсына алады. Соныменқатарата - аналардың ұсыныс - пікірлермен санаса отырып ата - аналарға арналған әңгімелер мен лекциялар, консультациялар, сұрақ - жауап кештері, тәрбие жұмысын алмасу жөніндегі конференциялар, ата - аналарды педагогикалық әдебиеттермен таныстыру әдіс - тәсілдері қарастырылады. М. Әуезов «Қай істің болсын өнуіне үш түрлі шарт бар. Ең алдымен әуелі ниет керек, одан соң күш керек, одан соң тәртіп керек». Өмірлік тәжірибе ұлы жазушымыздың сөзінің құдіреттілігін байқатады. Отбасы мен балабақша арасындағы байланысты күшейтіп, бағытты жұмыс жүргізу, ұйымдастырылатын мерекелік іс - шараларға, ата - аналар және топ жиналыстарына ата - аналарды тартудың қажеттілігі:

* Балаларда іс - әрекетті таңдаудың үлкен мүмкіндігі болады;
* Балалар маңызды жетістіктерге жете алады;
* Ұнайды;
* Балалар еліктеудің жаңа үлгісін алады;
* Ересектер мұғалім жұмысымен жақын танысып, оны бағалай біледі;
* Ата – аналар және басқа да ересектер мектепке оқыту философиясымен және оқу жоспарларымен танысады;
* Ата – аналар және отбасы мүшелері өздерінің бала тәрбиелеуге, оқытуға қатысы бар екендігін сезінеді,

Тәрбиешілер ата - аналарға ақыл - кеңес беріп, ұсынылатын тыңдау барысында төмендегідей қарым - қатынас ережелерін есте сақтауы керек;

Бір – біріне көңіл бөл;Тыңдау;Сыйлау;Көзбе – көз қарау; Тиімді орынды таңдау; әзілді сезіну; ұрыс – керістен сақтану сияқты; Сонымен қатар ата - аналарға тәрбиеші сөзі әсерлі, отбасы қажеттіліктеріне байланысты екендігін түсіндіріп толық тыңдату үшін;

Сиқырлы сөздер айту;

Баласының жетістігін айту

Сенімді болу

Көңіл - күйіне қарау

Намысына тимеу

Материал арқылы сөйлесу (анкета, тест, т.б)

Қарапайымдылық

Пікірін сыйлау

Ата – аналармен жұмыс жүргізудің негізгі алғы шарттары

* Әрбір отбасының мықты жақтары болады, әр адам жақсы ата - ана болғысы келеді;
* Барлық отбасы көмекті қажет етеді, көмек түрі отбасының нақты қажеттіліктеріне байланысты болады;
* Ата – анамен жұмысты ұйымдастыру барысында ата -ананы, яғни отбасын тәуелді ету емес, оның қиыншылықтарды жеңу мүмкіндігін нығайтуды көздеу;
* Баланың дамуы туралы ақпарат ата - аналарға бала тәрбиелеуде өз ролін жүзеге асыруға ықпал етеді;
* Әрбір отбасы көрсетілген көмектің тиімділігіне көзі жеткендеғана, қоғамдық жұмыстарға белсене араласады;
* Тәрбиеші мен баланың оқуға деген қызығушылығын арттыру жолдарын түсіндіреді;

* Ата -анаменбаланың ортаққарым -қатынастары жөнінде кеңес беру;
« Таным »ата – аналар мектебінің жұмысымен танысу
« Таным »ата – аналар мектебі
Ата – аналарклубы
«Балабақшадағы,отбасындағы топтағы кездесетін қайшылықты жағдайларды шешуге арналады»
Тақырыптық кеңес
«ата – аналарды психологиялық педагогикалық білім және тәжірибе жаңалықтарымен таныстыру, кеңесберу, ойқозғау, ойқорыту»
Педагогикалық семинар
« Отбасылық тәрбиенің әдіс -тәсілдеріне арналады.Семинарға тәрбиешілер де,ата – аналар да жан жақты дайындықпен қатысуы қажет»
Шығармашылық кештер
« Балабақша ішілік және топішілік болып, озық қабілетті, танымал ата -аналарды үлгі тұту, насихаттау мақсатында ұйымдастырылады»

Топқа ата – аналарды тартудың қажеттілігі
*Балаларда іс– әрекетті таңдаудың үлкен мүмкіндігі болады
* балаларға маңызды жетістіктергежетеалады
* балаларға отбасы мен балабақша байланысын сезіну ұнайды
* тәрбиешігебалаларға жетекшілік жасау жеңілірек болады жекелеп оқыту мүмкіндігі туады
* ата -аналар жәнеотбасы мүшелері өздерінің балаларыныңоқытуға қатысыбар екендігін сезінеді
* ата – аналар балабақшадағы оқыту- тәрбие жоспарларымен танысады
Ата – анамен жүргізілетінжұмыс
Жұмыстүрлері:
Топішілік ата –аналар жиналысы
Бала бақша ішілік ата – аналар жиналысы
ата – аналармен жеке кездесу
ата – аналар үшін ашық есік күн
мерекелік кештерге шақыру
ата – аналарды тренинг ойындарға қатыстыру
отбасылық жарыстарға қатыстыру
Негізгі міндеттері:
* тәрбиешінің топата -аналарменқұрамын зерттеуі
* ата – аналарментұрақтыбайланыс орнату
* ата – аналар ұжымын құру
* ата -аналардыңпедагогикалықбілім дәрежесі мен мәдениетін үнемі арттырып отыру
* үштікодақ(бала, ата – ана,тәрбиеші)жұмысын жандандыру .

Әдебиет

1. «Педагог»мектепке дейінгі тәрбие әдістемелік кеңес беру орталығы Балабақшапсихологінің кітабы
2. Жарықбаев Қ.Б. Жалпы психология. Алматы,2004.
3. Балабқша меңгерушісі мен әдіскері № 5/6, 2014 ж
4. Бала мен балабақша (Республикалық педагогикалық журнал) № 9 , 2014ж
5. Бала мен балабақша (Республикалық педагогикалық журнал) № 1 , 2015ж

Абынагиева Ж. Г.
ЧУ "Жезказганский колледж бизнеса и транспорта"
г. Жезказган, Республика Казахстан

ПОВЫШЕНИЕ КАЧЕСТВА ИЗУЧЕНИЯ ТЕХНИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН ЧЕРЕЗ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Инновация - нововведение в области техники, технологии, организации труда или управления, основанное на использовании достижений науки и передового опыта, обеспечивающее качественное повышение эффективности производственной системы или качества продукции. Инновация - это не всякое новшество или нововведение, а только такое, которое серьезно повышает эффективность действующей системы.

Технология - комплекс организационных мер, операций и приемов, направленных на изготовление, обслуживание, ремонт и / или эксплуатацию изделия с номинальным качеством и оптимальными затратами.

Интеграция в европейское и мировое пространство, высокие требования нового образовательного стандарта высшего профессионального образования к уровню владения иностранным языком студентов технического вуза, необходимость формирования общекультурной и профессиональной компетенций привели к активному внедрению современных информационных и коммуникационных технологий (ИКТ) в систему технического образования.

Современные информационные и коммуникационные технологии позволяют решить ряд педагогических задач, направленных на активизацию учебной деятельности и развития культуры самостоятельной работы студентов. Необходимость использования современных ИКТ обусловлена также непрерывным увеличением объема информации, который нужно изучать и перерабатывать в ходе обучения. Интернет и информационные технологии направлены на формирование единого образовательного пространства на всей территории страны и европейского сообщества. Основным преимуществом использования ИКТ в обучении спец.дисциплин является то, что существует возможность виртуального исследования и визуального восприятия изучаемого объекта и отрасли в целом. В Интернете часто представлены самые новые разработки и у студентов есть возможность их выбирать. Информационные технологии снимают проблемы тиражирования и распространения учебного материала, доступ к нему можно получить как в учебном заведении, так и дома, в удобное для пользователя время.

Активное внедрение ИКТ в обучение техническим специальностям должно способствовать решению проблемы оптимизации организации учебной деятельности. Обобщая практику использования ИКТ можно выделить следующие направления работы:

1) использование ряда Интернет-сайтов;

2) поиск студентами дополнительной к учебному курсу информации в Интернете по заданию преподавателя;

3) поиск дополнительной к учебному курсу информации в Интернете преподавателем для использования её на практических занятиях со студентами;

4) использование блог-технологий для организации самостоятельной работы студентов;

5) использование системы дистанционного образования;

6) использование игровой технологии для проверки усвоения учебного материала и оценивание его.

7) использования учебной презентации для объяснения нового материала

Необходимо отметь, что анализ использования ИКТ существенно повышает качество усвоения учебного материала. Для наглядности используется диаграмма успеваемости и качества.

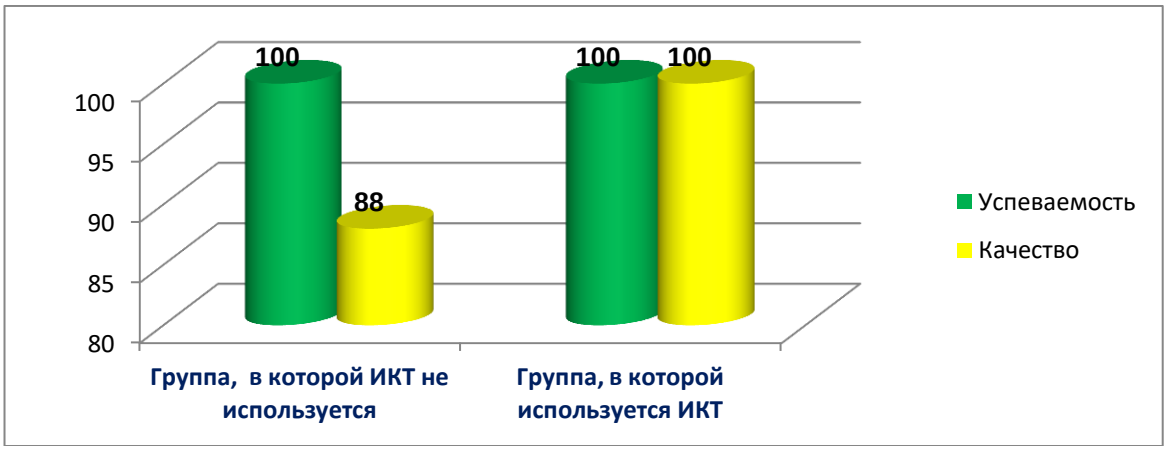

Использование ИКТ в учебном процессе существенно расширяет возможности и позволяет следующее:

1 представлять учебные материалы в печатном, графическом, табличном и анимированном виде;

2 автоматизировать систему контроля, оценки и коррекции знаний студентов;

3 автоматизировать процесс усвоения, закрепления и применения учебного материала с учетом интерактивности электронных пособий;

4 сделать обучение дифференцированным и индивидуальным;

5 существенно повысить мотивацию к изучению спец.дисциплин;

6 получить доступ и оперировать большим объемом информацией;

7 формировать информационную культуру студентов;

8 организовать самостоятельную работу;

9 внедрить систему дистанционного образования [1].

Неоспорим тот факт, что традиционные методы работы имеют достаточно ограниченный потенциал по сравнению с инновационными. Современные реалии ставят перед преподавателями задачу использования новых передовых образовательных технологий, методов обучения, потенциал которых велик и его необходимо эффективно использовать.

В заключении хотелось бы сказать, что потенциал использования ИКТ в любой области образования, а тем более технической огромен и его возможности до конца еще не используются. Но есть принцип: век живи, век учись, и в современном мире он наиболее актуален.

Литература

1. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Учебное пособие. М.: Феникс, 2008.

Антипов В.А.
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

РОЛЬ ЭЛЕКТРОННОГО КОНТЕНТА В ИЗУЧЕНИИ ТЕХНИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН

Аннотация: рассмотрено понятие «электронного контента» в образовательном контексте, его структура и содержание, преимущества и перспективы использования данного образовательного ресурса при изучении технических дисциплин

Ключевые слова:

электронного контента, обновление ресурсов, электронная библиотека, оценка, бағалау, информация, возможность

электрондық контент, жаңғырту, ресурсы, электрондық кітапхана, ақпарат, перспектива

electronic content, upgrade, resource, electronic library, estimate, бағалау, information, opportunity

Технологический прогресс ускоряет процесс производства и обновления знаний, изменяет требования к их содержанию и качеству. Модернизация содержания образования требует существенного обновления учебно-методического обеспечения и реализации в нем современных инновационных подходов. При преподавании технических дисциплин в учреждениях среднего профессионального образования необходимо учитывать ряд принципиальных особенностей:

- применять наглядные способы представления учебного материала с использованием мультимедиа, обеспечивать доступ к необходимым информационным ресурсам;
- использовать компьютерные технологии на всех изучаемых дисциплинах в течение всего учебного процесса;
- обеспечивать свободу выбора методики и средств обучения с целью выявления творческих индивидуальных способностей обучаемого в сочетании с возможностью их коллективной деятельности на основе информационных технологий и телекоммуникационных систем;
- создавать и применять на занятиях научно и методически обоснованные системы преподавания технических дисциплин с использованием компьютерных технологий.

Одним из средств, которое может помочь в решении возникающих проблем, выступает в настоящее время электронный контент. Контент (от англ.content) - содержание, наполнение, т.е. качественная, отобранная информация из нужной области знаний или человеческой деятельности, оформленная в доступной для публикации форме.

Под электронным контентом в широком смысле этого слова понимается информация, а также продукты и относящиеся к ним услуги, предоставляемые абонентам сетей передачи данных и сетей мобильной связи в цифровом виде и потребляемые с использованием цифровых устройств. Под электронным контентом, например, может подразумеваться практически любое содержимое веб-ресурса: текст или же аудио-, видео-фотофайлы. Тематика контента может быть практически любой, главное, чтобы аудитория заинтересованных в ней посетителей была достаточна для конкретного проекта.

Национальный стандарт Российской Федерации «Информационно-коммуникационные технологии в образовании. Термины и определения» приводит следующие понятия: электронный контент – 1. Это знания в электронном виде. 2. Содержимое курса – тексты, изображения, презентации и т.д. 3. Интеллектуальная собственность, несущая знания для передачи обучаемым.

Природа электронного контента во многом отличается от обычного образовательного. Классический учебник, предполагая систематическое изложение содержания обучения, отражает реальное состояние той или иной дисциплины на вполне конкретный исторический период. Как правило, такой учебник (учебное пособие) обновляется один раз в 3–5 лет.

При этом естественнонаучная мысль не стоит на месте, вследствие чего обучаемому зачастую привносятся устаревшие знания. Определяющим отличием электронного контента выступает именно его «электронно-цифровой» вид. Исполненный на электронных носителях информации и размещенный в электронной среде, он постоянно доступен для актуализации автором и обновления за счет информационных ресурсов, размещенных в среде Интернет. Кроме того, он доступен каждому отдельно взятому студенту.

На настоящий период в России не существует общепринятых стандартов на содержание электронного контента. Однако можно выделить следующие принципы его создания: актуальность, обновляемость, наглядность, последовательность, электронный вид представления, гибкость, настраиваемость под программу обучения, ориентированность на обучаемого, доступность. Кроме того, контент должен иметь определенные цели изучения, которых можно достичь.

Приведенные выше определения электронного контента и принципы создания позволяют говорить уже об электронном учебном контенте как персонифицированному постоянно актуализируемому учебному и методическому материалу, комплексно отражающему современное состояние предметной области знаний. Структура его охватывает электронные курсы (электронные учебно-методические комплексы); электронные библиотеки, учебные материалы, размещенные на образовательном портале колледжа; открытые образовательные ресурсы.

Это в полной мере согласуется с новыми требованиями ФГОС к учебно-методическому информационному обеспечению образовательных учреждений.

Процесс создания электронного контента сложен и ресурсоемок. Он требует привлечения значительных людских и временных ресурсов. При этом требования к контенту не ограничиваются разработкой и поиском содержания, а в конечном итоге создание и размещение на учебном портале колледжа модуля электронного контента по дисциплине, который обеспечивает хранение, систематизацию и доставку обучаемым необходимой информации.

Основой для разработки электронного контента является учебно-методический комплекс дисциплины (УМКД).

В настоящее время электронный контент начинает занимать ведущую роль в организации современного учебного процесса по дисциплинам кафедры «Технология машиностроения».

Руководство кафедры предложило разработать совместно со студентами 5 курса электронный контент по дисциплине «Управление качеством». На первом этапе накапливаются и систематизируются материалы по следующим направлениям:

1. Создание электронной библиотеки.
2. Разработка электронного словаря (термины и определения) по управлению качеством.
3. Создание электронного архива (ГОСТ, международные стандарты, Законы РФ и Постановления правительства РФ в области качества, биографии ученых).
4. Разработка презентаций лекций.
5. Разработка тестовых заданий.
6. Подбор исходных данных и материалов для лабораторных и практических работ при прохождении практики на различных предприятиях.
7. Подбор графических изображений, звуковых и видеофайлов, анимационных картинок, кроссвордов.
8. Подбор рекомендуемых сайтов по качеству в Интернете.
9. Подбор лучших рефератов студентов по вопросам управления качеством.

Конечно, электронный контент – это не панацея от всех проблем современного преподавания технических дисциплин. Во-первых, нужно отчетливо понимать, что возможности ЭК и преподавателя сегодня и в обозримом будущем несравнимы. Говоря языком информатики, учитель – это своего рода «экспертная система». На любой вопрос он даст ответ с учетом подготовленности конкретного ученика.

Во-вторых, компьютер даже не претендует на роль преподавателя, воспитателя, носителя культуры.

В-третьих, только в колледже можно поработать на реальном оборудовании, провести живое коллективное обсуждение проблемы или вопроса.

Электронный контент может помочь получить качественное образование с меньшими временными затратами, так как большая часть необходимой информации будет сосредоточена в контенте.

Какова же роль электронного контента?

1. Не потеряться в огромном объеме информации по изучаемой дисциплине.
2. Иметь необходимую информацию всегда под рукой.
3. Расширить знания по изучаемой дисциплине.
4. Дать возможность дистанционного обучения.

Литература

1. ГОСТ Р 53620-2009 Информационно-коммуникационные технологии в образовании. Электронные образовательные ресурсы. Общие положения.
2. Мухина С.А., Соловьева А.А. Современные инновационные технологии обучения/С.А, Мухина, А.А, Соловьева. – М.: Гэотар-Медиа, 2012.
3. Осин А.В. Электронные образовательные ресурсы нового поколения в вопросах и ответах./ А.В. Осин - М.: Агентство "Социальный проект", 2013.

Дятлова М.Н.
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

ВИЗУАЛИЗАЦИЯ МЕХАНИЧЕСКОЙ ОБРАБОТКИ В РАМКАХ ИЗУЧЕНИЯ ПМ.01 РАЗРАБОТКА ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ ИЗГОТОВЛЕНИЯ ДЕТАЛЕЙ МАШИН ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ 15.02.08 ТЕХНОЛОГИЯ МАШИНОСТРОЕНИЯ

Аннотация: в работе рассмотрены современные требования к подготовке специалистов по специальности 15.02.08 Технология машиностроения, охарактеризована роль САПР в формировании необходимой компетентности выпускников по указанной специальности и методика использования программы SprutCAD/CAM в освоении профессионального модуля ПМ.01 Разработка технологических процессов изготовления деталей машин

Ключевые слова:

қазіргі заманғы технологиялар, визуализация, құрал-жабдықтар, технологиялық процесс, мүмкіндігі, игілігі үшін, тәсілі, тәжірибелік дағдылар

modern technology, visualization, equipment, technological process, capability, benefit, method, practical skills

В современных условиях необходимости соответствия подготавливаемых специалистов требованиям международных стандартов возникает необходимость перехода от системы приобретения знаний на всю жизнь к системе непрерывного образования на протяжении всей жизни.

Требования к выпускникам образовательных программ по специальности СПО 15.02.08 Технология машиностроения предполагают их подготовленность к профессиональной деятельности в соответствии с уровнем приобретенных компетенций, а также способность и готовность к освоению новых технологий и программ обработки изделий. Согласно ФГОС СПО от специалиста по технологии машиностроения требуется готовность к разработке и внедрению технологических процессов производства продукции машиностроения, а также к организации работы структурного подразделения.

Работодателя, отмечает А.А. Вербицкий, не интересуют качество образовательного процесса, качество образовательной системы и те критерии, по которым они оцениваются; для него важна профессиональная компетентность специалиста, его способность эффективно выполнять производственные функции, практически решать профессиональные задачи и проблемы в реальных условиях [1].

Современность диктует необходимость внедрения новых информационных технологий в учебный процесс: мультимедийных занятий, 3D-визуализации, интернет-технологий. Цель внедрения – создание вариативных компьютеризированных личностно-ориентированных курсов, позволяющих каждому обучаемому найти новые информационные технологии в качестве инструмента для решения своих творческих задач.

Внедрение динамичных средств визуализации в обучающие процессы профессионального образования открывает совершенно новые возможности. 3D-модель любого учебного объекта позволяет рассмотреть его со всех сторон, минимизировать ошибки его моделирования, получить максимально полное представление об объекте. Применение 3D-визуализации при изучении дисциплин и профессиональных модулей существенно повысило как посещаемость аудиторных занятий, так и качество полученных студентами знаний.

Визуализация учебного материала является одним из наиболее приемлемых и эффективных методов при восприятии, переработке и запоминании. Это сложный психологический процесс, который оказывает влияние на развитие зрительной памяти, ассоциативного, образного и логического мышления учащихся.

Учебный процесс должен быть максимально приближен к производственным условиям, поэтому при изучении ПМ.01 Разработка технологических процессов изготовления деталей машин по специальности 15.02.08 Технология машиностроения нами используются программный продукт SprutCAD/CAM, применяемый на многих предприятиях отрасли машиностроения. Освоение профессионального модуля сопровождается выполнением большого количество практических работ, которые построены в виде решения ситуационных производственных заданий, позволяющих студентам осознать невозможность изготовления сложной наукоемкой продукции без средств автоматизированного проектирования технологических процессов (САПР ТП), а также без применения CAD/CAM-систем. САПР ТП предназначены для проектирования операционных, маршрутно-операционных и маршрутных технологических процессов (ТП), включая формирование маршрута, операций и переходов, расчета технологических размерных цепей, режимов обработки и норм изготовления.

Концентрация операций фрезерной и токарной обработки на одном станке, часто с автоматическим перехватом заготовки, с возможностью одновременной обработки детали несколькими инструментами, существенно снижает трудоемкость обработки, повышает качество и снижает потребность в производственных площадях. Использование современного оборудования с ЧПУ приводит к необходимости улучшения качества управляющих программ в части обеспечения безаварийной работы оборудования.

Исходными данными для решения ситуационной задачи на практических заданиях является чертеж детали и тип производства. Конечным результатом является разработанный технологический процесс и управляющая программа изготовления детали.

Для достижения цели выполняются следующие задачи:

– создание модели детали в среде «SprutCAD», определение необходимых параметров производства детали;

- разработка технологии изготовления детали в среде «SprutTP», формирование технологической документации;
- разработка управляющей программы для обработки детали на станке с ЧПУ в среде «SprutCAM».

Создавая 3D модель, обучающиеся демонстрируют свои практические навыки владения инструментарием программы, осознают, что это наиболее простой, наглядный вид задания параметров детали. На этом же этапе выбирается технологическое оснащение. Разработка технологического процесса изготовления детали позволяет определить последовательность обработки на станке с ЧПУ. Этот этап сопровождается формированием технологической документации в среде СПРУТ-ТП. Качество управляющей программы достигается соблюдением принципа абсолютной идентичности процесса обработки средствами симуляции с реальным процессом обработки на станке.

Приступая к заключительному этапу производственного задания – визуализации обработки, студенты осознают необходимость проверки сложных перемещений инструмента, автоматического контроля на соударения режущего инструмента со всеми элементами конструкции станка, а так же контроля на соударения всех исполнительных органов между собой.

Именно на этом этапе учебного процесса студенты могут видеть возможности компьютерного моделирования, позволяющего автоматизировать и связать друг с другом задачи проектирования и производства. При этом визуализация процесса обработки детали в среде SprutCAM дает полную уверенность в его правильности, позволяя сравнить модель детали, «обработанной» в SprutCAM, с ее конструкторской версией. Система проводит всестороннюю проверку УП, моделируя всю среду обработки — станок, инструмент, оснастку, приспособление, заготовку и деталь. Высококачественная визуализация обработки в режиме реального времени и надежный метод обнаружения столкновений гарантируют, что даже самые сложные детали будут корректно изготовлены с первого раза, а дорогой станок, инструмент и оснастка не будут повреждены. Все это дает ощущение тесной связи выполняемой практической работы с производством.

В связи с этим меняется роль преподавателя. Ему необходимо лишь создать условия для реализации поставленной задачи и контролировать основные этапы ее выполнения. Поэтому преподаватель становится равноправным партнером и консультантом. Это становится особенно актуальным в рамках реализации стандартов третьего поколения.

Применение такого метода обучения дает ряд преимуществ:

- мотивирует заинтересованность студентов в выполнении практических работ, активизирует самостоятельность мышления, профессиональное саморазвитие и эффективность усвоения материала благодаря интерактивности;
- позволяет моделировать и визуализировать процессы, сложные для демонстрации в реальности;
- позволяет индивидуализировать обучение не только по темпу изучения учебного материала, но и по логике и типу его восприятия студентами [2].

Литература

1. Вербицкий А.А. Компетентностный подход и теория контекстного обучения.- М.: ИЦ ПКПС.- 2004. 84 с.
2. Попов, М. В. Технология применения компьютера в учебном процессе //Сб. «Учебные технологии». – СПб.: НОВА, 2008. 482 с.

Жексембаева А.А.
Балхашский многопрофильный колледж
г. Балхаш, Республика Казахстан

СТРАТЕГИИ ВОСПИТАНИЯ ИЗ СТУДЕНТОВ СПЕЦИАЛИСТОВ, СПОСОБНЫХ МЫСЛИТЬ ГЛОБАЛЬНО

Ключевые слов*а:стратегии, воспитание, глобальное мышление, студенты*
Keywords: *strategies, upbringing, global thinking ,students.*
Аннотация: Берілген мақалада қазіргі таңдағы студенттердің болашақта әр түрлі саладағы тәжірибелі мамандардың бір бірінен айырмашылығы мен тәжірибесі бойынша ерекшеленетіні жайлы зерттеулер жасалатыны берілген.

«Следующий век
будет именно таким, каким
будут воспитаны для него будущие граждане»

Как заметил Томас Фридман в своей недавней статье для «Нью-Йорк таймс», глобализация ставит сегодняшних студентов перед срочной необходимостью развивать те умения и обретать те знания, которые будут необходимы для экономического и социального успеха в 21 веке. Но хотя все: родители, работники сферы образования, работодатели, законодатели – единодушно согласны с тем, что студенты должны обладать критическим мышлением, уметь творчески подходить к решению задач и работать в команде, именно этим навыкам чрезвычайно трудно научить и научиться.

«Передающая» модель, при которой учителя транслируют имеющиеся знания посредством лекций и учебников, остается в настоящее время основным методом во всем мире. Студенты, обучавшиеся по такой методике, обычно не имеют опыта применения своих знаний в новых ситуациях, взаимодействия в сложных условиях, решения реальных проблем и использования творческого подхода. Коротко говоря, как показывают наши новые исследования, это не самый эффективный способ обучения навыкам, необходимым в 21 веке. Десятилетия сбора эмпирических данных о механизмах человеческого обучения, однако, дают ценную информацию о том, как педагогика может пойти навстречу требованиям 21 века. Итак, это исследование предлагает в обретении необходимых навыков руководствоваться девятью принципами. 1. Значимость. Значимость учебного процесса и обретаемых знаний становится более очевидной для студентов (и гораздо более мотивирующей), если они понимают, каким образом изучаемая тема вписывается в «большую картину», в широкий смысловой контекст 2. Обучение областям знаний. Ученики обретают нужные знания и навыки, если они понимают, почему важна каждая академическая дисциплина, как специалисты обретают новое знание и как они им делятся. 3. Развивать навыки мышления высокого и низкого уровня одновременно. Ученики должны понимать связи между отдельными элементами полученной информации и уметь применять это понимание в различных ситуациях 4. Стимулируйте перенос знаний из одной области в другую. Ученикам следует развивать умение применять свои навыки, знания, представления и понятия, полученные при определенных условиях, в новых ситуациях, механически (перенос низшего уровня) или в результате тщательных размышлений и анализа (перенос высшего уровня) 5. Учите детей учиться (метакогниция). Т.к. объем материала, который можно усвоить в рамках существующей системы преподавания, ограничен, ученики должны научиться учиться самостоятельно. 6. Устраняйте сразу все неясности. У людей могут закрепиться ошибочные представления о явлениях действительности, если у них нет возможности услышать альтернативное объяснение 7. Продвигайте работу в команде как процесс и как результат. Умение сотрудничать важно в 21 веке, не говоря уже о том, что оно является

важным условием для эффективного овладения другими значимыми навыками 8. Используйте технологии. Умение работать с технологическими средствами – еще один важный в 21 веке навык, необходимый для развития упоминавшихся выше качеств.

9. Поощряйте креативность. Развитие творческих способностей требует как от учителей, так и от учеников структуры и преднамеренности – способности мозга формировать образы, и может происходить в рамках любой дисциплины, а не только предметов, связанных с искусством.Движение от устаревшей «передающей» модели к модели 21 века затронет всю образовательную систему. По мере того, как меняются образовательные цели, должны измениться учебные планы, методы обучения и способы оценки. Эти изменения потребуют большего профессионализма от учителей и администрации, затронут многие аспекты их человеческого капитала, включая подготовку учителей, их профессиональное развитие, мобильность и культурные принципы учительской профессии. Хотя прогресс в обучении студентов в соответствии со стандартами 21 века уже наблюдается, все еще существует необходимость в проведении дальнейшей работы по привитию учителям, администраторам и законодателям тех же навыков, которые мы назвали ключевыми для учеников, кроме того, потребуется политическая заинтересованность в том, чтобы все, кто связан с системой образования и переходом к модели 21 века, могли располагать необходимым временем, поддержкой и ресурсами. Дана Мортенсон, сооснователь и исполнительный директор World Savvy и член организации Ashoka Fello и ее коллеги опросили более 2 тысяч учителей средней и высшей школы, чтобы выделить пять основных стратегий развития навыков XXI века. Эти проверенные практики помогут воспитать из школьников специалистов, способных мыслить глобально. Изучение реальныхситуаций, связанных с глобальными проблемами, помогает предугадать локальные последствия и поощряет самостоятельное обучение. Данаприводит три подобных кейса: засуха и опустынивание в БуркинаФасо, проблемы сводными ресурсами в Боливии и землетрясение ицунами в Японии. Ученикипогружаются в контекст и творчески осмысляют проблемы, проводят параллели сосвоим регионом, придумывают и разрабатывают пути решения. Такие кейсы учат думатьглобально и развивают навыки критического мышления. Учителя могут найтидругиетемы на сайте National Geographic Education (например, про проблемы морскихэкосистем), также можно заглянуть в блог, где предлагаются последние новости и идеи для дискуссий в классе. Если учитель нацелен на развитие глобальных компетенций, то он будет только рад, что ученики взялись за сложную проблему. Самостоятельные исследования помогают студентам прочувствовать собственные возможности в решении проблем: они могут касаться как глобальных вызовов, так и взаимоотношений с местным сообществом. Опытный учитель будет поощрять такие занятия, потому что они помогают чувствовать себя более уверенно в условиях динамично меняющегося мира. Как минимум, можно увидеть, что даже небольшие действия способны оказать существенное влияние на ситуацию. Способность кэмпатии развивается лучше в среде, где большое значение придается поиску и изучению разнообразных точек зрения. Важно обратить внимание на те из них, что являются спорными или значительно отличаются от собственного мнения учеников. Дана Мортенсон в качестве вспомогательных материалов для учителей предлагает использовать онлайн ресурсы Ashoka's Start Empathy program. Технологии помогают ученикам и учителям как познакомиться с новыми идеями, общаясь с самыми разными экспертами, так и персонализировать процесс обучения. Появляются новые инструменты, сервисы и решения, позволяющие выйти за пределы стандартной образовательной программы. Напоследок Дана Мортенсон напоминает о рефлексии, как критически важной составляющей процесса обучения. Максимальной эффекти вности можно достигнуть при регулярном ее использовании. Если часто и структурированно обсуждать разные вопросы, гораздо проще достигнуть понимания или понять, как использовать полученные знания на практике. Некоторые рекомендации относительно этого вопрос можно почерпнуть из руководства Harvard Graduate School.

Подводя итог приведённым стратериям, необходимо подчеркнуть, что учителю необходимо выполнить социальный заказ. Но как? Есть ли на этот вопрос конкретный ответ? Создаются новые технологии, разрабатываются новые методики преподавания, появляются нестандартные формы проведения уроков, вариативные программы, учебники и т. Д. Все это хорошо, однако при всем вышеперечисленном нужног результата можно не достичь, потому что надо учесть еще тысячу и одно бстоятельство, кучу деталей и множество особенностей. Как учить должен решать сам учитель в конкретный момент и в определенной ситуации. Нельзя загонять педагога, по определению творческого человека, в рамки, ему в них тесно. Главное результат. Все кажется понятным, но почемуто в душе нет успокоения: вечный поиск, вечная работа. Процесс развития личности, т.е. усвоение опыта предшествующих поколений, имеет свои закономерности с точки зрения последовательности его развертывания, имеет свои этапы, обусловленные возрастными особенностями и логикой усваиваемого материала. При этом развитие личности – одна из основных функций деятельности. Развитие самого субъекта является продуктом деятельности. П.Я. Гальперин отмечал, что всякую деятельность можно назвать учением, «поскольку в результате у исполнителя деятельности формируются новые знания и умения или прежние знания и умения приобретают новые качества Не всякая деятельность подходит для формирования положительных качеств. Поэтому значительную роль в современной концепции образования играет положение, касающееся ведущего вида деятельности, обеспечивающего необходимые условия для успешного развития и воспитания личности. Такой деятельностью для значительного возрастного диапазона является учение, сочетающееся с другими видами деятельности Остановимся на результатах исследований, которые имеют принципиальное значение для всей проблемы и позволяют внести в науку новое понятие чрезвычайной важности, без которого рассматриваемый вопрос не может быть правильно решен.Исследуя развитие интеллектуальной стороны личности, изучается развитие самосознания, т.к. понятие «личность» как культурное, социальное образование тождественно самосознанию и то, что принято называть личностью, является ничем иным, как самосознанием человека. При этом в процессе развития самосознания происходит овладение собственной психикой и собственным поведением, уменьшается его зависимость от непосредственно окружающей его действительности. Поэтому среди важнейших элементов развития личности выделяется развитие воли, которая позволяет действовать под влиянием собственного мировоззрения.

Литература

1.. Томас Фридман. Глобализация сегодняшних студентов // В мире научных открытий. - 2013. - № 3. - С. 26-35.
2. Лазарева О.С. Информационные технологии в сфере глобализаии // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. – 2010. - №7. – с.207-210.
3. Маслюк Л.П. Новые технологии в процессе обучения студентов праву// – 2009. - №44. – с.12-14
4. Дана Мортенсон. Вестник World Savvy //. - 2012. - № 2. - С. 24-25.
5. Дана Мортенсон. Вестник Ashoka Fello //. - 2012. - № 3. - С. 12-13
6. Некрасова А.Н., Семчук Н.М. Классификация глобальных тем// Ярославский педагогический вестник**.** – 2012 – № 2. – С. 98 – 102.

И.А.Кузова
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ В ОРГАНИЗАЦИИ ПРОЦЕССА ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ПРАКТИКИ ОБУЧАЮЩИХСЯ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ 29.02.04. КОНСТРУИРОВАНИЕ, МОДЕЛИРОВАНИЕ И ТЕХНОЛОГИЯ ШВЕЙНЫХ ИЗДЕЛИЙ

В статье рассматриваются понятия «дуальная подготовка», «производственная практика». Описаны особенности подготовки специалиста среднего звена в рамках прохождения производственной практики
***Keyword*:** competent approach, dual training, industrial practice
***Түйін сөздер*:** құзыреттілік тәсіл, дуальді дайындау, өндірістік іс-тәжірибе

В недалеком прошлом основной задачей российской системы образования была подготовка специалистов для массового стабильного производства с редко меняющейся технологией и постоянной номенклатурой выпускаемой продукции. Сегодня ситуация существенно изменилась: появляются новые технологии, производство становится более гибким и инновационным. Требуются специалисты, способные проявлять активность в условиях жесткой конкуренции. В нашем регионе наряду с крупными швейными предприятиями растет число малых и средних предприятий. Подготовка компетентных специалистов для них - весьма важная своевременная задача для среднего профессионального образования.

Отличительной особенностью современного этапа развития легкой промышленности является ее переход на инновационную модель развития, ориентированную на повышение ее конкурентных преимуществ, увеличение выпуска качественной продукции нового поколения, техническое перевооружение и развитие отраслевой науки, обеспечение отрасли материально-сырьевыми ресурсами и профессиональными кадрами.

Вместе с тем, существует целый ряд проблем, не позволяющих в полной мере ответить на системные вызовы и сдерживающих инновационное развитие производства Российской Федерации.

Отрасль является непривлекательной для молодежи и специалистов. Для нее характерны морально и физически устаревшее технологическое оборудование, слабое обновление парка оборудования, низкая заработная плата, нехватка у предприятий собственных средств на развитие производства.

Стремление потребителей к более высокому качеству продукции и отсутствие государственного заказа на подготовку специалистов в данной отрасли отражают складывающуюся социально-экономическую ситуацию, что определяет необходимость переосмысления ПОО теоретических подходов и практических решений по подготовке специалистов в сфере легкой промышленности и сервиса.

Смоленская область является одним из индустриальных, административных, транспортных, интеллектуальных и культурных регионов центральной России. Центрами региональной легкой промышленности являются города Смоленск, Ярцево, Вязьма и Починок.

В современном процессе учебной подготовки молодых специалистов особую роль имеет практическая составляющая учебного процесса. Во всем многообразии изучаемых дисциплин необходимо, чтобы учащиеся получали практические знания, которые впоследствии они смогут применить в профессиональной деятельности.

Для достижения данной цели в учебном процессе внедрена производственная практика учащихся. Производственная практика является важнейшим разделом в подготовке молодых специалистов.

Как известно, производственная практика направлена на формирование у студентов умений, приобретение первоначального практического опыта, реализуемого в рамках профессиональных модулей ОПОП. Достижение целей практики зависит от уровня подготовленности руководителей практики.

Руководитель производственной практики должен, с одной стороны, обладать высоким педагогическим мастерством, а с другой стороны – иметь необходимый опыт работы на профильных предприятиях.

За многие годы прохождение студентов производственной практики по специальности 29.02.04. Конструирование, моделирование и технология швейных изделий на предприятиях показало свою эффективность, но с данной формой организации практики возникают проблемы из-за недостаточности мест практики или предприятия с нежеланием берут на практикантов.

Для отработки практических умений и приобретения профессионального опыта в 2014 году на базе ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования» создан учебный центр профессиональных квалификаций по направлению «Легкая промышленность и сервис» (УЦПК).

Учебный центр профессиональных квалификаций по направлению «Легкая промышленность и сервис» является структурным подразделением академии и осуществляет образовательную деятельность, создающую условия для проявления инициативы со стороны преподавателей, студентов, предприятий, предпринимателей и других заказчиков кадров с целью установления соответствия качества профессиональной подготовки требованиям рынка труда и общества, а также организации внешнего контроля, как со стороны государства, так и со стороны потребителей образовательных услуг.

Учебный центр профессиональных квалификаций по направлению «Легкая промышленность и сервис» (УЦПК) - активная форма работы со студентами.

УЦПК представляет собой имитационную модель реального предприятия, где студенты в ходе производственной практики выполняют должностные функции сотрудников реального предприятия.

Также созданы: творческая лаборатория, где студенты выполняют творческие коллекции, с которыми участвуют на региональном, всероссийском и международном уровнях и малое молодежное предприятие «Легкая промышленность» по пошиву форменной одежды для студентов СмолАПО.

К достоинствам данного вида практики можно отнести:

- преподаватели контролируют процесс прохождения практики;
- у студентов появляется возможность заработать «реальные» деньги;
- студент не получает навыков адаптации в новом трудовом коллективе.

В рамках подготовки работников предприятия ООО «Починковская швейная фабрика» была реализована дуальная подготовка, которая предполагала согласованное взаимодействие образовательной и производственной сфер по подготовке специалистов.

Опыт работы показывает, что выпускник при прохождении работы на предприятии не нуждается в психологической и профессиональной адаптации, он хорошо ориентируется в проблемах, возникающих в процессе работы, для производственных целей он коммуникабелен.

ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования» имеет двухсторонние договоры на сотрудничество с ведущими швейными предприятиями, в том числе ЗАО «Смоленская чулочная фабрика», ООО «Торговый Дом «Мир текстиля», ООО ШП «Восход», ООО «Фабрика «Шарм», ООО «Тэкспром», Производственно-торговая фирма ООО «Светлячок–С», ООО «Лакос», Починковская швейная фабрика, ООО швейное предприятие Алиса, ЗАО «Смоленская вышивка» им.М.К.Тенишевой, ИП Марченкова, швейная фабрика Танюшка, ООО САПА-Мода, мастерская авторской одежды и аксессуаров Лена Новикова, дизайн-ателье Елены Верневой.

Таким образом, производственная практика соединяет теоретическую подготовку с формированием практических навыков у студентов для облегчения их выхода на рынок

труда, происходит обратная связь со стороны компаний и организаций, принимающих студентов на практику, о качестве обучения, а также получение дополнительной информации о том, над, чем нужно поработать студенту, чтобы соответствовать современным требованиям рынка труда.

Мусина Г.Г.,
ЧУ «Жезказганский колледж Бизнеса и транспорта»
г. Жезказган, Республика Казахстан

ОСНОВНЫЕ АСПЕКТЫ ПОДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПОСОБНЫХ НА РЫНКЕ ТРУДА СПЕЦИАЛИСТОВ.

Наша молодежь должна учится,
овладевать новыми знаниями,
обретать новейшие навыки, умело,
и эффективно использовать знания и
технологии в повседневной жизни.
Н.А.Назарбаев

В современной мировой экономике акцент делается не столько на материальные ценности, сколько на интеллектуальный потенциал. Способность нации поддерживать современную и эффективную систему образования, повышать интеллектуальный потенциал путем обучения становится приоритетным фактором для обеспечения конкурентоспособности страны. Профессиональное и техническое образование играет важную роль в обеспечение профессиональной подготовки компетентных и конкурентоспособных специалистов для всех отраслей экономики республики в интеграции с наукой и производством. [2]

Создание в Казахстане современной высокоэффективной системы образования является одним из важнейших условий для достижения стратегической цели, поставленной Президентом Нурсултаном Назарбаевым, - вождение в число 50 наиболее конкурентоспособных государств мира. [2]

В своих выступлениях Глава государства подчеркивает необходимость пробуждения интеллектуального потенциала нашей нации.

В своем Послании народу «Новое десятилетие- новый экономический Правительству к 2020 году обеспечить внедрение 12-летней модели образование обучения в среднем образовании. «Профессиональное и техническое образование должно быть основано на профессиональных стандартах и жестко взаимоувязано с потребностями экономики. Качество высшего образования должно отвечать самым высоким международным требованиям. Вузы страны должны стремиться войти в рейтинги ведущих университетом мира», - говорится в Послании. [3]

Таким образом, поддержка и развитие конкурентоспособности молодежи является очень актуальным и стратегическим приоритетом государственной политики Республики Казахстан. Конкурентоспособная казахстанская молодежь – залог успешного вхождения нашей страны в число 50-ти конкурентоспособных стран мира. В ежегодных посланиях Президента народу страны основное внимание уделяется построению и развитию социально - ориентированного государства. Основным фактором формирования и дальнейшего устойчивого развития социально-ориентированного государства является формирование и развитие отвечающей современным, международным требованиям и стандартам в конкурентоспособной молодежи. [1]

Основополагающим фактором формирования конкурентоспособной молодежи является ее высокая квалифицированность и востребованность в условиях рыночной экономики. Такая молодежь формирует активное гражданское общество, составляет средний класс- основу любого государства. Наличие в стране активной конкурентоспособности молодежи есть гарант эффективного функционирования гражданского общества, стабильного развития среднего класса. Для того чтобы предприятие не затрачивало дополнительных усилий на переподготовку и доучивание специалистов, необходим поиск и внедрение новых форм подготовки специалистов, которые отвечают потребностям рынка труда. Одной из таких форм является чтение лекций и проведение практических занятий на предприятии, что позволит совмещать профессиональную деятельность и обучение студентов, то есть необходимо слияние обучения и практики.

Одна из важнейших задач Республики Казахстан – улучшение качества образования, подготовка профессиональных кадров, ориентация на потребности. Корпоративная подготовка кадров частично снимает проблему обеспеченности молодыми специалистами предприятий республики.

Большинство работодателей не удовлетворены качеством подготовки специалистов, выпускаемых колледжами.

Для исправления сложившейся ситуации в сфере образования разрабатываются множество различных программ для подготовки грамотных конкурентоспособных специалистов. Взаимодействие предприятия «Управление эксплуатации информационных технология Службы ИТ» и «Жезказганского колледжа Бизнеса и транспорта» началось с 2012 учебного года. Под №19 от 2012 года был составлен договор о прохождении профессиональной практически при корпорации «Казахмыс», в «Управление эксплуатации информационных технология Службы ИТ».

В соответствии требованиями Закон Республики Казахстан «Об образовании», в целях расширения и закрепления знаний по специальным дисциплинам и приобретения производственных и организаторских навыков, а также сбора материалов для производственной практики. При колледже разработано положение о профессиональной практике СМК – ПО – 30 регламентируют деятельность по организации и проведению профессиональной практики. Положение разработано в соответствии с Законом Республики Казахстан «Об образовании», Правилами организации деятельности учебных заведений технического и профессионального образования.

В период профессиональной практики осуществляется практическое обучение студентов, формируются основные профессиональные компетенции в соответствии с квалификационной характеристикой, расширяются, углубляются и систематизируются знания на основе изучения работы конкретных предприятий и учреждений, практически осваивается современное оборудование, приобретается первоначальный профессиональный опыт.

Одним из социальных партнёров, предоставляющих студентам нашего колледжа по специальности «Автоматизация и управление» является «Управление эксплуатации информационных технологии Службы ИТ» при корпорации «Казахмыс» предоставляет производственные объекты и необходимый инвентарь для прохождения профессиональной практики.

Ведущие специалисты предприятия «Управление эксплуатации информационных технологии Службы ИТ» принимали участие в разработке ГОСО и РУПов, методических указаний и учебных пособий.

- Назначают квалификационных специалистов для руководства практикой в подразделениях (цехах, отделах, лабораториях и.т.д.)

«Управление эксплуатации информационных технологии Службы ИТ» при корпорации «Казахмыс» представляет производственные объекты и необходимый инвентарь для прохождения профессиональной практики по специальности «Автоматизация и Управление».

-Предоставляют студентам возможность ознакомится с нормативно- технической документацией, материалами и проектами, имеющими отношение к практике.

-Создают все необходимые условия для выполнения студентом программа профессиональной практики.

По окончании практики выдают характеристику о работе практиканта и оценку качества подготовленного им отчета.

При проведении практик используется уникальное оборудование Центра, включая наладочные стенды контроллеров и средств сбора информации компьютерной системы.

На этих стендах студенты получают практические навыки работы с современными автоматизированными системами управления безопасностью шахт. Именно эти знания позволяют выпускникам без долгого адаптационного периода обеспечивать квалифицированную эксплуатацию сложных систем, применяемых в настоящее время в металлургической промышленности Казахстана.

Каждый год растет количество студентов по специальности «Автоматизация и управление», проходящих производственную практику на предприятии (рис.1).

Ежегодно по специальности «Автоматизация и управление» количество студентов проходящие производственную практику растет, на сегодняшний день их число достигает более 65-70 студентов.

Точнее в 2014-2015 учебном году количество студентов проходящие производственную практику достигло – 35, в 2015-2016 учебном году – 47, в 2016-2017 учебном году – 69.

Рис.1. Количество студентов-практикантов на предприятии.

Интересна также динамика количества дипломных проектов, выполненных по тематике предприятия (рис.2.)

В 2014-2015 учебном году количество студентов, которые писали дипломные проекты, выполненных по тематике предприятия, достигло – 35, в 2015-2016 учебном году – 47, в 2016-2017 учебном году – 69.

Рис.2. Динамика количества дипломных проектов.

Ежегодно по тематике предприятия защищается (55-65) % выпускников колледжа (большое число дипломников объясняется одновременным выпуском и заочного отделения).Среди выполненных дипломных проектов имеются уникальные разработки, связанные с внедрением автоматизированных систем шахтной безопасности и управления технологическими процессами в том числе. Таким образом, долгосрочное, многостороннее и эффективное сотрудничество предприятия «Управление эксплуатации информационных технология Службы ИТ» и колледжа обладает хорошими перспективами и приносит взаимную пользу системе образования и экономике Казахстана.

Приобретенные научные и практические знания студенты закрепляют в научно-исследовательской лаборатории «Управление эксплуатации информационных технология Службы ИТ». Это позволит не только оптимизировать учебный процесс, но заблаговременно подготовить и сориентировать будущих специалистов, которые в ближайшее время примут участие в реализации развития зеленой экономики. Совместная работа позволит не только знакомить студентов с новыми технологиями, но также обеспечить подготовку квалифицированных кадров.

Огромную пользу для повышения уровня выпускных работ может сыграть привлечение специалистов «Автоматизация и управление » в качестве руководителей или консультантов, а также их участие в заседаниях Государственных аттестационных комиссий по защите дипломных работ по специальности «Автоматизация и управление», это позволит выполнить студентам возможность приблизить свои работы к конкретным объектам автоматизаций, а также выбора наиболее талантливых студентов, показавших наилучшее достижения, для последующего трудоустройства.

Одним из направлений сотрудничества с предприятием «Управление эксплуатации информационных технология Службы ИТ», за счет привлечения к преподавательской деятельности ведущих инженеров, что несомненно, также позволит периодически обновлять лекционный материал.

Главным фактором в своей работе считаю человеческий капитал, без инноваций сегодня невозможно быть конкурентоспособным, высокие достижения в бизнесе не возможны без подготовительных на высоком техническом уровне с учётов всех современных тенденций развития высококвалифицированных специалистов, с учетом этого видится долгосрочная перспектива сотрудничества по подготовке кадрового состава компании.

Литература

1. Стратегия «Казахстан – 2050» - новый политический курс состоявшегося государства». Назарбаев Н.А. Послание Президента Республики Казахстан Н. Назарбаева народу Казахстана. / Казахстанская правда. – 14 декабря 2013г.
2. Государственная Программа развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы. Астана, 2010г.
3. Послание Президента народу Казахстана «Новое десятилетие – новый экономический подъем – новые возможности Казахстана» Астана, январь, 2010г.
4. Тулешов В. Социальная модернизация Казахстана, Институт мировой экономики и политики при Фонде Первого Президента Республики Казахстан- Лидера Нации. Астана 2012г.
5. Сагадиев К. Проблемы образования и подготовки конкурентоспособных специалистов, Алматы, 2011г.

Пещаницкая З.И.
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

РАЗРАБОТКА КОМПЕТЕНТНОСТНО-ОРИЕНТИРОВАННЫХ ЗАДАНИЙ ПО МАТЕМАТИКЕ КАК СРЕДСТВО ОПТИМИЗАЦИИ ПРЕДПРОФИЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ

Аннотация: в работе рассматриваются особенности реализации компетентностного подхода в образовании в рамках изучения математики

Ключевые слова:
құзыреті, математика, міндет, ориентация, тәсіл, іс, оқыту, математикалық моделі
competence, mathematics, task, orientation, approach, case, trained, mathematical model

Предпрофильная подготовка студентов имеет цель расширить возможности социализации учащихся, обеспечить преемственность между общим и профессиональным образованием, более эффективно подготовить студентов к освоению программ высшего профессионального образования.

Современный этап развития среднего профессионального образования выдвигает повышенные требования к профессиональной подготовке преподавателя среднего специального учебного заведения, владеющего содержанием образования, инновационными технологиями. Преподаватель должен обеспечивать развитие способностей и формирование компетентностей, необходимых для продолжения обучения и самообразования в соответствующей сфере профессионального образования.

Оптимизация предпрофильной подготовки студентов на занятиях математики включает в себя:

−рациональный отбор учебного материала с выделением в нём базовой и дополнительной информации;

−концентрацию теоретических знаний на начальном этапе усвоения курса для задела ЗУН для самостоятельной работы студентов;

−отражение в содержании курса последних научных и производственных достижений;

−усиление межпредметных связей и решения межпредметных задач;

−выделение ведущих понятий и умений и их отработку через постановку ценностно-смысловых вопросов;

−разработку компетентностно - ориентированных заданий.

Для создания новых технологий, изобретения новых машин, для управления современным производством нужен человек, обладающий системой знаний, определенным складом ума, развитым мышлением, умением принимать оптимальное решение в зависимости от возникшей ситуации. Основы такой подготовки и закладываются при изучении естественно-математических дисциплин, в том числе и при изучении математики. Компетенция – это готовность учащегося использовать усвоенные знания, учебные умения и навыки, а также способы деятельности в жизни для решения практических и теоретических задач. Ключевыми компетенциями являются: ценностно-смысловая, общекультурная, учебно-познавательная, информационная, коммуникативная, социально-трудовая, личностная. Эти компетенции являются общими для всех предметных областей. Помимо ключевых компетенций, выделяются предметные компетенции. Математическая компетенция – это способность структурировать данные (или ситуацию), вычленять математические отношения, создавать математическую модель ситуации, анализировать и преобразовывать ее, интерпретировать полученные результаты. Иными словами, математическая компетенция учащегося способствует адекватному применению математики для решения возникающих в повседневной жизни

проблем. Совокупность компетенций, наличие знаний и опыта, необходимых для эффективной деятельности в заданной предметной области, называют компетентностью. Компетентность проявляется в случае применения знаний и умений при решении задач, отличных от тех, в которых эти знания усваивались. Компетентность индивида в области определенной компетенции определяется уровнем его достижений в этой области. Для характеристики уровня математической компетентности в стандартах среднего общего образования сформулированы требования к уровню подготовки по математике: использовать приобретенные знания и умения в практической деятельности и в повседневной жизни для:

- практических расчетов по формулам, используя при необходимости справочные материалы и простейшие вычислительные устройства;
- построения и исследования простейших математических моделей;
- описания и исследования с помощью функций реальных зависимостей, представления их графически; интерпретации графиков реальных процессов;
- решения геометрических, физических, экономических и других прикладных задач;
- анализа реальных числовых данных, представленных в виде диаграмм, графиков, анализа информации статистического характера;
- исследования несложных практических ситуаций на основе изученных формул и свойств фигур; вычисления длин, площадей и объемов при решении практических задач.

Практическая профессиональная деятельность людей предполагает овладение более сложными математическими методами. Компетентностный подход подразумевает организацию обучения математике, нацеленную на достижение каждым учащимся определенного уровня математической компетентности и ориентированную на решение контекстных задач. Основные принципы, реализуемые в таких задачах:

- задание составляется на основе практической ситуации, которая, по возможности, должна быть близка к ситуациям, знакомым учащимся и связанным, например, с личной жизнью или общественной жизнью, профессией;
- ситуация должна обеспечивать возможность комплексной проверки знаний и умений, то есть требовать использования знаний и умений из различных тем и разделов курса математики и из других учебных предметов или внешкольных источников информации;
- в рамках предложенной ситуации должна возникать проблема, которая делает подлинно необходимым использование математики для ее разрешения;
- математическая задача, составленная на основе реальной ситуации, по возможности должна иметь более одного решения, из которых хотя бы одно не отвечает этой ситуации (например, требует округления с учетом условия задачи).

Для решения контекстной задачи требуется способность выделить необходимую информацию из текста, вычленить объекты и математические отношения, создать математическую модель ситуации, выполнить ее преобразование и интерпретировать полученные результаты в терминах и понятиях в условиях ситуации.

Пример задачи для студентов экономических специальностей: *«Фирма производит два популярных газированных напитка – «Тархун» и «Кола». Объем производства ограничен количеством основного ингредиента и производственной мощностью оборудования. Для производства 1 л «Тархуна» требуется 0,04 час работы оборудования, а для производства 1 л «Колы» - 0,08 час. Расход специального ингредиента составляет 0,08 и 0,05 кг на 1 л «Тархуна» и «Колы» соответственно. Ежедневно в распоряжении фирмы имеется 24 часа времени работы оборудования и 40 кг специального ингредиента. Доход фирмы составляет 1 руб. за 1 л «Тархуна» и 3 руб. за 1 л «Колы». Сколько продукции каждого вида следует производить ежедневно, если цель фирмы состоит в максимизации ежедневного дохода?»*

Для будущих юристов можно разработать детектив, состоящий из последовательно решаемых задач из разных разделов математики. Рассмотрим пример.

«Детектив по-смоленски. Из передачи «Вести – Смоленск» от 26 сентября: «Вчера в 23 часа 50 минут было совершено нападение на молодого человека 1990 года рождения. Пострадавший возвращался с празднования дня города через парк Блонье. На него сзади напал неизвестный, нанес два ножевых ранения, отобрал сотовый телефон, две тысячи рублей и скрылся с места преступления. По счастливому стечению обстоятельств на площади Ленина находился наряд полиции, который, услышав подозрительный шум, поспешил на помощь молодому человеку, и пострадавший вовремя был доставлен в больницу. Сейчас жизни раненого ничего не угрожает». По информации Следственного управления Следственного комитета по Смоленской области: благодаря усиленному патрулированию улиц Ленина, Коммунистической и Октябрьской революции, по горячим следам были задержаны трое подозреваемых. Орудие преступления и похищенный телефон при них найдены не были. Ведется следствие. Так как дерзкое нападение было совершено в день города, расследование было взято под особый контроль. Преступление поручено расследовать трем группам следователей. Средняя вероятность раскрытия преступления для первой группы равна 50%, для второй группы – 60%, а для третьей группы – 70%. Какова же будет вероятность успешного раскрытия этого преступления, если все три группы будут работать независимо? Приступив к расследованию, прежде всего, было необходимо найти орудие преступления. Возможно, услышав, что приближается наряд полиции, преступник выбросил нож и похищенный телефон недалеко от места преступления, а именно в парке Блонье. В связи с этим, группы решили объединенными усилиями осмотреть парк. В помощь были направлены курсанты Смоленского филиала Московского университета МВД РФ. Итак, сколько времени потребуется 60 сотрудникам и курсантам, чтобы тщательно обследовать территорию? Для осмотра каждого квадратного метра, в среднем, потребуется 0,2 минуты. Поиск завершился успешно. И нож, и телефон были обнаружены. Телефон владелец опознал. Экспертиза показала, что кровь на ноже принадлежит потерпевшему. А вот отпечатки пальцев преступника на ноже найдены не были. Видимо, преступник работал в перчатках. Вся надежда на раскрытие преступления была на работу следователя. Следователь Пуаровский допросил подозреваемых: Николая К., Евгения Ж. и Дмитрия Д. Их показания противоречили друг другу, и каждый из них обвинял кого-нибудь во лжи. Николай утверждал, что Евгений лжёт, Евгений обвинял во лжи Дмитрия, а Дмитрий говорил, что нельзя верить ни Николаю, ни Евгению. Но следователь установил истину, не задавая вопросов. Кто из свидетелей говорил правду? Следствие, опираясь на правдивые показания Дмитрия, нашло неопровержимые доказательства вины Николая и Евгения в совершённом преступлении».

Естественно, математика играет огромную роль для всех профессий. Ведь не зря ее издавна считают царицей наук, она была и остается одной из важнейших дисциплин. Во всем мире давно признан тот факт, что способность получать математические знания - это есть индикатор способности обучаться.

Если человек может изучить математику, то он может изучить все. Именно поэтому на первых этапах всегда даются знания не столько для того, чтобы их в дальнейшем активно применять, сколько для того, чтобы у человека сложился определенный уровень аналитических способностей к мышлению, а это нужно всем: и экономистам, и юристам, и всем остальным.

Литература

1. Распоряжение Правительства РФ от 15.05.2013 № 792-р <Об утверждении государственной программы Российской Федерации «Развитие образования» на 2013 - 2020 годы> // СПС КонсультантПлюс
2. Иванов, Д.А. Компетентностный подход в образовании. Проблемы, понятия, инструментарий: Учебно-методическое пособие. / Д.А. Иванов, К.Г Митрофанов, О.В. Соколова- М.: АПК и ПРО, 2013.

3. Компетентностный подход в педагогическом образовании. / Под ред. В.А. Козырева, Н.Ф. Радионовой. – С-Пб, 2011.
4. Хуторской А.В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы //Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58-64.

Сарсенова А.К .,
Балхашский Многопрофильный колледж,
г. Балхаш, Республика Казахстан

ИНФОРМАЦИОННО-ОБУЧАЮЩАЯ СРЕДА ЗАЛОГ УСПЕШНОЙ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТА

Abstract. The article considers the problem of providing quality of students' independent work carried out in an open education information-environment. The essence of this concept is revealed and its structure taking into account the factors that affect the quality of performance of independent work of students in these conditions is suggested. The problem of providing quality of organization of independent work in open environments and constructive network interaction of students and teachers is actualized.

Аннотация. Бұл мақалада біз өздік жұмысының сапасын жақсарту үшін негіз ретінде ақпараттық және білім беру ортасы қарастырылды. Ақпарат тұрғысынан - оқу, жеке өсу және жеке тұлғалық потенциалының дамуын, тұлғааралық қарым-қатынас және өзара іс-қимылды бастамашылық ету , өмір сүру дағдысын сатып алу насихаттауын, білім саласында әрбір студентті өзін-өзі тиісті іс-шаралармен тартуға болады.

В данной работе рассматривается информационно-обучающая среда как основа повышения качества самостоятельной работы. В условиях информационно – обучаемой среды появляется возможность привлечения каждого студента к самостоятельной целесообразной деятельности в области знаний, способствующей приобретению жизненных умений, инициирующих личностный рост и индивидуальное развитие, межличностное общение и взаимодействие, параллельно с обычными занятиями в колледже или ином профессиональном учебном заведении. В последние годы отечественная система высшего профессионального образования становится все более адекватной тенденциям развития современного общества. Востребованы высокий уровень знаний, академическая и социальная мобильность, готовность к самообразованию и самосовершенствованию. В связи с этим должны измениться подходы к планированию, организации учебно- воспитательной работы, в том числе и к самостоятельной работе студентов. Прежде всего это касается изменения характера и содержания учебного процесса, переноса акцента на самостоятельный вид деятельности, который является не просто самоцелью, а средством достижения глубоких и прочных знаний, инструментом формирования у студентов активности и самостоятельности. Как известно, виды самостоятельной работы включают в себя репродуктивную, познавательно-поисковую, творческую. Информационно-обучающая среда – это помощь каждому студенту в организации и рациональном, и эффективном осуществлении активной, самостоятельной, сознательной, целенаправленной и результативной познавательной деятельности. Информационно-обучающая среда – это среда, где преподаватель информирует, объясняет, иллюстрирует, демонстрирует, вовлекает и предоставляет возможность для самоконтроля по всем элементам знаний и способам деятельности, которые в соответствии с целями изучения включаются в состав программы обучения в конкретные виды учебных занятий в информационно-деятельностном обучении. Цели обучения можно считать зафиксированными только в случае однозначного их понимания как преподавателем, так и студентом и при условии, что и преподавателю, и студенту известен способ проверки факта и степени достижения этих целей в результате процесса

обучения. Преподаватель должен иметь дополнительный набор средств наглядности, средств вовлечения студентов в познавательную деятельность. Важным средством, помогающим преподавателю управлять работой студентов на занятиях, могут служить слайды, дополнительные плакаты-инструкции с правилами и примерами рациональной работы студентов с текстами пособий. Эти слайды и плакаты своим постоянным воздействием на сознание студентов способствуют созданию стойкого стереотипа рациональной познавательной деятельности, который, наряду со специальными знаниями и умениями, должен включаться в цель обучения правильно организованного учебного процесса. Все мероприятия преподавателя по управлению познавательным процессом направлены на то, чтобы каждый студент самостоятельно и осознанно стремился к восприятию, осмыслению и овладению учебным материалом до уровня умения его применять в своей будущей профессиональной деятельности. Аудиторная самостоятельная работа выполняется студентами на лекциях, практических и лабораторных занятиях, и, следовательно, преподаватель должен заранее выстроить систему самостоятельной работы, учитывая все ее формы, цели, отбирая учебную и научную информацию, продумывая роль студента в этом процессе и свое участие в нем.

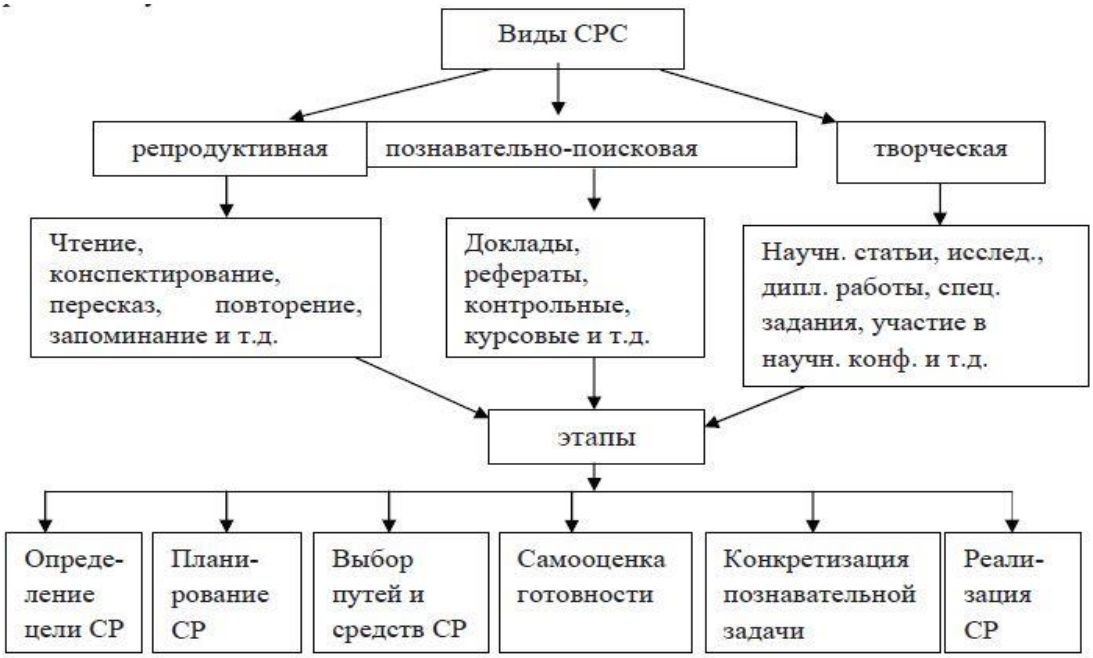

Рисунок 1 – Виды и этапы самостоятельной работы

Самостоятельная работа студента на лекционных занятиях – запись и осмысление лекции, выполнение соответствующих заданий и подготовка к следующей лекции; на практических занятиях – решение задач из методических указаний или из учебников, решение контрольных работ; на лабораторных - ознакомление с теорией и приборами данной работы, самостоятельно используя для этого специальную литературу. Результативность освоения студентами учебного материала определяется путем планирования и контроля со стороны преподавателей. Задания контрольной работы должны охватывать весь материал, подлежащий контролю, они составляются таким образом, чтобы студенческие ответы и решения недвусмысленно и полностью вскрывали бы качество и глубину овладения каждым студентом учебного материала в соответствии с поставленными целями. Каждому студенту необходимо предоставить возможность ознакомиться с оценкой его отчетных материалов и ответов на контрольные тесты, узнать, где и в чем он допустил ошибки, просчеты, недоработки, осознать необходимость добросовестно и ответственно работать над учебным материалом, получить полную информацию о том, что, в какое время и как ему надо сделать, какими средствами воспользоваться, чтобы внести соответствующие коррективы в свою работу, исправить ошибки, организовать дополнительную самостоятельную работу по овладению учебным

материалом строго в соответствии с целями изучения и требованиями к качеству конечных знаний и умений.

Итак, содержание деятельности преподавателя по управлению самостоятельной работой студентов в информационно-обучающей среде заключается в том, чтобы отобрать, систематизировать, предъявить для восприятия обучающимся учебный материал, обеспечить осознание каждым студентом объема и содержания предстоящей работы и необходимости изучения и овладения этим материалом, организовать адекватную этим целям обучения познавательную деятельность каждого студента, предоставить каждому студенту средства и методику самоуправления и самоконтроля в процессе самостоятельной работы над материалом, предусмотреть адекватный и своевременный (как по содержанию, так и по форме) контроль качества обучения и соответствующие корректирующие воздействия. При этом преподавателю необходимо позаботиться о создании информационно-обучающей среды: о соответствующем оборудовании рабочего места каждого обучающегося, создании творческой, рабочей атмосферы и настроя на каждом занятии, полном обеспечении каждого студента всем набором дидактических средств, своевременной консультационной помощи, возможности постоянного наблюдения за работой каждого студента. Опыт внедрения информационно-обучающей среды в образовательный процесс оказывает позитивное влияние на повышение качества самостоятельной работы на аудиторных занятиях и формирует успешное отношение студентов к самостоятельной учебной деятельности.

Все вышеперечисленные меры информационно-обучающей среды по повышению самостоятельной работы, мотивации, разработке учебно- методического обеспечения, улучшению организации и управлению процессом обучения, подготовке и обеспечению контрольно-корректирующих мероприятий направлены на вовлечение каждого студента в самостоятельную, добросовестную, рациональную и результативную учебную работу по овладению более сознательно запланированными знаниями и умениями.

Литература

1. Панфилова А.П. Инновационные педагогические технологии. Активное обучение. - М., 2009.

2. Психологический словарь / под ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского. М.: Политиздат, 1990.

3. Руднева Т.И., Стрекалова Н.Б. Социологическое сопровождение процесса организации самостоятельной работы студентов в условиях информатизации вузов // Социология образования. 2014. № 8.

4. Санько А.М. Факторы эффективности самостоятельной работы студентов в вузе // Профессиональное образование: проблемы, подходы, новации: сборник научных статей / под ред. Т.И. Рудневой. Самара: Институт анализа экономики города и региона, 2014.

5. Соловова Н.В. Качество результатов обучения студентов // Вестник Самарского государственного университета. Гуманитарная серия. 2013. № 2 (103).

Каражбей М. В., Кудрявцева Т. В.
ОГБПОУ «Смоленская академия профессионального образования»
г. Смоленск, Российская Федерация

АДАПТИРОВАННЫЕ ПРОГРАММЫ КАК ИНСТРУМЕНТ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ОБУЧЕНИИ ЛЮДЕЙ С ИНВАЛИДНОСТЬЮ

В статье поднимается ряд актуальных вопросов, связанных с профессиональной подготовкой и последующим трудоустройством людей с инвалидность

Keywords: the adapted program, disability, abilympics, professional skill, inclusive education, инклюзивті білім беру

Кілт сөздер: адаптерленген бағдарламасы, мүгедектік, кәсіби шеберліктерін,

Конвенция о правах инвалидов закрепила международные требования в отношении возможности инвалидов вести независимый образ жизни и всесторонне участвовать во всех аспектах жизни. В области образования Конвенция утверждает право инвалидов на инклюзивное образование на всех уровнях и обучение в течение всей жизни, стремясь при этом к уважению прав человека, основных свобод и человеческого многообразия, к развитию личности, талантов и творчества инвалидов, а также их умственных и физических способностей в самом полном объеме.

Сегодня инклюзивное образование на территории РФ регулируется Федеральным законом «Об образовании в Российской Федерации», который вводит понятие «инклюзивное образование» как обеспечение равного доступа к образованию для всех обучающихся с учетом разнообразия особых образовательных потребностей и индивидуальных возможностей. В Законе содержатся требования к образовательным организациям по созданию специальных условий для получения профессионального образования обучающимися с ограниченными возможностями здоровья.

В соответствии с Федеральным законом «Об образовании в РФ» профессиональное обучение и профессиональное образование обучающихся с ограниченными возможностями здоровья осуществляются на основе образовательных программ, адаптированных при необходимости для обучения указанных обучающихся. Адаптированная образовательная программа - образовательная программа, адаптированная для обучения лиц с ограниченными возможностями здоровья с учетом особенностей их психофизического развития, индивидуальных возможностей и при необходимости обеспечивающая коррекцию нарушений развития и социальную адаптацию указанных лиц [1].

На сегодняшний день ощущается большая нехватка адаптированных программ. По некоторым данным в России в 2015-2016 учебном году по адаптированным образовательным программам СПО обучалось 26,7% от всех обучающихся с ограниченными возможностями и инвалидов по программам СПО, а адаптированные образовательные программы СПО реализует 16% от всех образовательных организаций, обучающих лиц с ограниченными возможностями и инвалидов по программам СПО.

В целях повышения качества предоставления образовательных услуг людям с инвалидностью необходимо предоставлять им возможность обучения по адаптированным образовательным программам СПО. Безусловно, действенность реализации такой программы определяется организацией специальной образовательно-реабилитационной среды в образовательной организации, дифференциацией форм и методов обучения в соответствии с личностными и физическими особенностями инвалидов. Программа должна быть максимально обращена к развитию позитивных индивидуальных личностных качеств инвалида, его потребности в самоорганизации, самоопределении и саморазвитии.

Таким образом, адаптированная образовательная программа среднего профессионального образования подготовки специалистов по специальности должна решать следующие задачи:

- создание в образовательной организации условий, необходимых для получения среднего профессионального образования инвалидами и лицами с ограниченными возможностями здоровья, их социализации и адаптации;

- повышение уровня доступности среднего профессионального образования для инвалидов и лиц с ограниченными возможностями здоровья;

- повышение качества среднего профессионального образования инвалидов и лиц с ограниченными возможностями здоровья;

- возможность формирования индивидуальной образовательной траектории для обучающегося инвалида или обучающегося с ограниченными возможностями здоровья;

- формирование в образовательной организации толерантной социокультурной среды.

Адаптированная образовательная программа среднего профессионального образования содержит комплекс учебно-методической документации, включая учебный план, календарный учебный график, рабочие программы дисциплин, междисциплинарных курсов, профессиональных модулей, определяет объем и содержание образования по специальности среднего профессионального образования, планируемые результаты освоения образовательной программы, специальные условия образовательной деятельности.

При разработке и внедрении адаптированных программ необходимо предусматривать возможность увеличения срока получения образования инвалидами и лицами с ОВЗ, но не более чем на 6 месяцев по профессиям СПО, на 10 месяцев по специальностям СПО. При обучении лиц с ограниченными возможностями здоровья необходимо использование электронного обучения и дистанционных образовательных технологий, которые должны предусматривать возможность приема - передачи информации в доступных для них формах.

Для обучающихся инвалидов и лиц с ограниченными возможностями здоровья образовательная организация устанавливает особый порядок освоения дисциплин с учетом состояния их здоровья.

При формировании образовательной программы образовательная организация, с целью эффективного освоения адаптированных программ, должна предусматривать включение адаптационных дисциплин, обеспечивающих коррекцию нарушений развития и социальную адаптацию обучающихся инвалидов и лиц с ОВЗ, максимально взвешено подходить к выбору мест практик, учитывая состояние здоровья и требования по доступности для обучающихся инвалидов и лиц с ОВЗ. Такие студенты должны быть обеспечены печатными и (или) электронными образовательными ресурсами в формах, адаптированных к ограничениям их здоровья [2].

Следует отметить, что системы методического сопровождения разработки и реализации адаптированных ОПОП требует совершенствования по следующим направлениям:

- проведение рецензирования региональных примерных программ с представителями профессиональных сообществ и социально-реабилитационными службами;
- разработка региональных программ по востребованным профессиям; организовать обучение педагогов (вспомогательного персонала) ПОО по работе с обучающимися с особыми жизненными потребностями;
- выявление и обобщение лучших практик разработки и реализации адаптированных программ СПО; наличия учебных, лекционных материалов в электронном виде и р. (конкурсы, смотры и др.).

Однако хотелось бы отметить, что существует ряд факторов, сдерживающих развития процессов разработки и реализации адаптированных ОПОП, а именно:

- отсутствие федерального перечня рекомендуемых профессий, специальностей, направлений подготовки, востребованных экономикой, для подготовки лиц с ОВЗ по видам ограничений;

- отсутствие нормативного закрепления процедуры предъявления медицинских документов при поступлении на адаптированную ОПОП (медицинская справка, рекомендации ПМПК, МСЭ);
- необходимость расширения спектра программ профессионального обучения лиц с ОВЗ и определение сроков обучения;
- при реализации программ ПО ориентированных на ПС, наименование присваиваемой квалификации не всегда соответствует ОК 01694.

Одним из ярких и очень успешных примеров работы с инвалидами и лицами с ОВЗ является международное движение Абилимпикс, которое зародилось в 70-х годах XX столетия в Японии, основной деятельностью которого является проведение конкурсов профессионального мастерства для людей с инвалидностью. В 2015 году это движение пришло и в Россию в виде региональных и национальных чемпионатов.

Международное некоммерческое движение, целью которого является повышение престижа рабочих профессий и развитие профессионального образования путем гармонизации лучших практик и профессиональных стандартов во всем мире посредством организации и проведения конкурсов профессионального мастерства, как в каждой отдельной стране, так и во всем мире в целом.

Абилимпикс – новое понятие, как и понятие адаптированной образовательной программы. Сталкиваясь с необходимостью подготовки участников чемпионата Абилимпикс, у преподавателя возникает необходимость владеть основными понятиями, связанными с обучением инвалидов и лиц с ограниченными возможностями здоровья.

В категории участников соревнований чемпионата «Абилимпикс» выступают физические лица с инвалидностью, обучающиеся по программам профессионального обучения, программам подготовки квалифицированных рабочих, служащих (профессиям среднего профессионального образования), высшего образования.

Конкурсы профессионального мастерства «Абилимпикс» проводятся в целях содействия развитию профессиональной инклюзии обучающихся, выпускников и молодых специалистов с инвалидностью на рынке труда.

Проведение таких конкурсов профессионального мастерства направлено на решение следующих задач:

- создание системы профессиональной ориентации школьников с инвалидностью и родителей детей-инвалидов;
- создание системы профессиональной ориентации и мотивации людей с инвалидностью к профессиональному образованию через конкурсы профессионального мастерства;
- развитие профессионального мастерства студентов с инвалидностью;
- содействие трудоустройству выпускников и молодых специалистов с инвалидностью;
- стимулирование выпускников и молодых специалистов с инвалидностью к дальнейшему профессиональному и личностному росту;
- выявление и поддержка талантливых детей и молодежи из числа людей с инвалидностью;
- подготовка волонтеров для работы с людьми с инвалидностью;
- формирование экспертного сообщества по профессиональному образованию и трудоустройству людей с инвалидностью;
- включение работодателей в процесс инклюзивного профессионального образования и трудоустройства людей с инвалидностью.

Первый региональный чемпионат Абилимпикс, прошедший в 2016 году, стал без преувеличения знаковым событием для региона. Он позволил привлечь всеобщее внимание к тем проблемам и трудностям, с которыми сталкиваются молодые люди с ограниченными возможностями, пытающиеся найти свое место во взрослой жизни, реализовать себя с профессиональной точки зрения. Победитель регионального этапа сумел завоевать бронзовую медаль на национальном чемпионата «Абилимпикс 2016» ,

привлек внимание потенциальных работодателей и получил право на прохождение стажировки с возможностью дальнейшего трудоустройства.

В заключении можно сказать, что «Абилимпикс» - это грандиозное событие в общественной, культурной и образовательной сферах региона и страны в целом. Событие, которое способно изменить положение дел в области профориентации, трудоустройства инвалидов и в целом – инклюзивную культуру России.

Литература

1. Федеральный закон № 273-ФЗ «Об образовании в Российской Федерации.
2. Методические рекомендации по разработке и реализации адаптированных образовательных программ среднего профессионального образования (Утверждены, 20 апреля 2015 г.).

Тайжан М. Б.
Балқаш көпсалалы колледжі
Балқаш қ., Қазақстан Республикасы

АРНАЙЫ ПӘНДЕРДІ ОҚЫТУДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР ЭЛЕМЕНТТЕРІН ҚОЛДАНУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

В статье рассматриваются особенности использования элементы инновационных технологий в преподавании специальных дисциплин. Затрагивая вопрос о содержании термина «инновация», введенный впервые в научный оборот Н.Нурахметовым, автор приводит примеры «повального» использования инновационных технологий в учебном процессе в условиях современного глобализирующегося общества.

In the article features the use of innovative technologies in the educational process.

Touching on the issue of the content of the term «innovation», was first introduced into scientific N.Nurahmetovym, the author gives examples of «indiscriminate» use of innovative technologies in the educational process in today's globalized society

М.Әуезов «Халықты халықпен, адамды адаммен теңестіретін - білім» - деп атап көрсеткеніндей, еліміздің болашақта ілгері басуы үшін ең алдымен білім қажет. Рухани ұлттық қажеттілікке жараған білім – ең сапалы білім, рухани ұлттық тәрбие нәрімен сусындаған ұрпақ қана – жарқын болашаққа нық қадам басып, тәуелсіз елдің гүлденуіне сөзсіз үлес қосатын болады. Қазіргі таңда оқытушы алдында тұрған бағдарлы мақсат пен айқын міндет – сапалы білім мен саналы тәрбие беру, заман талабы мен ағымына сай тұлға қадыптастыру екендігі барлығымызға мәлім. Аталған міндеттерді орындау үшін әр оқытушының алдында «Оқыту үрдісін қалай қызықты ұйымдастыруға болады?», «Студенттердің болашақ мамандықтарына деген қызығушылықтарын тудыру үшін не істеу керек?», «Студенттердің қазіргі заман талабына сай болып, жаңа кәсіби міндеттерін меңгеруі үшін қандай оқыту тәсілдері тиімді?» деген маңызды сұрақтар туындайды. Осы сұрақтарды шешудің бір жолы – оқытуда инновацияны қолдану, яғни оқытушының жаңа қаруы ретінде инновациялық технология элементтерін кеңінен пайдалану. Инновация дегеніміздің өзі жаңалықты енгізу, жаңалық әкелу, жаңа әдістеме мен жаңа технология. Олай болса, оқыту үрдісінде инновациялық технологияны пайдалану — өмір талабы деп қарастырғанымыз дұрыс. Қытай даналығына сүйенсек: «Ауызша айтылғанды ұмытамын. Көрсетсең, мүмкін есімде сақтармын. Қатысушы болсам, мен түсінемін» делінген. Осы сөздерден инновациялық оқытудың мәні өз көрінісін табады.

Қазақстанда ең алғаш «Инновация» ұғымына қазақ тілінде анықтама берген ғалым Немеребай Нұрахметов. Ол "Инновация, инновациялық үрдіс деп отырғанымыз – білім беру мекемелерінің жаңалықтарды жасау, меңгеру, қолдану және таратуға байланысты бір бөлек қызметі" деген анықтаманы ұсынады.

Студенттердің болашақ маман ретінде қалыптасуында арнайы пәндерді оқытудың маңызы үлкен. Арнайы пәндерді оқыту үдерісіне қоғамның жаңа қажеттіліктеріне сәйкес инновациялық тәсілдерді енгізу, оқытушының қажымас ізденімпаздығы мен шығармашылық жемісін талап етеді. Осыған орай кез-келген студенттің қабілетіне қарай білім беруді, оны дербестікке, ізденімпаздыққа, шығармашылыққа тәрбиелеуді жүзеге асыратын заманауи инновациялық технологияны меңгеруге ұмтылу керек. Себебі мемлекеттік білім стандартына сәйкес оқу үдерісін ұйымдастыру жаңа педагогикалық технологияларды, білім алушылардың білімін қадағалаудың инновациялық бақылау-өлшеу құралдарын енгізуді жүктейді. Оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, дамыту міндеттерін көздейді. Оқытушының жеке тұлғаны зерттеуіне, оны толық танып, білуге және оқытудың мақсатына жетуге тиімді, әрі нақты жол ашады. «Қазіргі заманда жастарға ақпараттық технологиямен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру өте қажет», - деп Елбасы атап көрсеткендей, инновациялық әдіс-тәсілдер жаңа білім берудің бірден – бір шарты. Арнайы пәндер оқытушысы ретінде мен күнделікті жұмысым үшін алдыма келесідей міндеттерді қоямын:

- білім беру үрдісінде жаңа технологияларды мүмкіндігінше қолдану;
- студенттердің танымдық әрекеттерін саралау;
- тақырыптың маңыздылығы мен ақпараттың жеткізілуінің жоғары сапасын қамтамасыз ету;
- оқу – тәрбие үрдісін қажетті технологиялық жабдықтармен жабдықтау (компьютер, интерактивті тақта, т.б).

Жоғарыда аталған мақсаттарға жету үшін өз сабағымда төмендегі инновациялық технология элементтерін жиі қолданамын. Олардың түрлері мен ерекшеліктеріне тоқаталатын болсам:

1**.** Ойын технологиясы. Педагогикалық ойындар технологиясы дегеніміз педагогикалық жұмысты ойын түрінде ұйымдастырудың әдістері мен тәсілдерінің жиыны. Ойын түріндегі жұмыстар сабақ үстіндегі қолайлы деген жағдайларда пайда болып, оқушыларды қызықтырушы құрал ретінде және жоғарылату мақсатында, ізденімпаздық деңгейлерін дамыту үшін қолданылады.

2. Сын тұрғысынан ойлау технологиясы. Мақсат пен міндеттердің орындалуы мынадай ұзақ жоспарлар арқылы іске асады: 1) ассоциация; 2) бірлестік қызмет; 3) көзқарасын талдау мен дәлелдеу түрінде қорғау. Бұл технология бойынша: 1) оқу үрдісінде қызығушылық артады; 2) оқушының өз бетімен білім алуына мүмкіндік беруі туады; 3) оқушының ақпараттық тіл байлығы жетіледі.

3. Деңгейлік саралау технологиясы. Саралап оқыту технологиясы, оқыту процесінің белгілі бөлігін қамтып, ұйымдастырудың шешімдері, оны оқыту құралдарының жиынтығы түрінде көрінеді. Деңгейлеп оқыту технологиясының мақсаты: әрбір студент өзінің даму деңгейінде оқу материалын меңгергенін қамтамасыз етеді. Ерекшеліктері:

1) әр студентке өз мүмкіндіктерін пайдалана отырып, білім алуына жағдай жасауға мүмкіндік береді; 2) әр түрлі деңгейдегі студенттерге, олармен саралай жұмыс істеуге мүмкіндік береді. 3) деңгейлеп-саралап оқыту құрылымында білімді игерудің бірнеше деңгейі қарастырылады: ең төменгі деңгей (базалық), бағдарламалық, күрделенген деңгей сондықтан әрбір студент меңгеруі тиіс ақпараттар жүйесі қамтылады.

4. Оқытудың ұжымдық әдісі (ОҰӘ). ОҰӘ - оқу процесінде адамдарды өзара және жұптық еңбек әрекеттерін орындауы, яғни топтық жұмыстар. Ұжымдық әдістің ерекшеліктері: 1) жоғары жетістікке талпыну; 2) алынған ақпаратты бір-біріне лезде кідіріссіз жеткізу; 3) студенттер арасындағы өзара көмек және бірлік; 4) тақырып пен тапсырмалардың әр түрлілігі.

5. Оқытудың компьютерлік технологиясы – мәліметтерді компьютер көмегімен даярлау және беру әрекеттері. Бұл технология материал мазмұнын кейбір үлгілерді пайдалануға негізделеді.

6. Презентациялар технологиясы. Бұл технология, бір жағынан, оқушыларға сабақта жаңа материалды (бейнелеулер, фотографиялар, дидактикалық материалдар, т.с.с.) көрнекі көрсету құралы болатын болса, екінші жағынан, мұғалімдерге осы материалды

дайындауды және оны қолдану процесін де жеңілдетеді. Алдынала жүргізілген тәжірибелер, презентациялар технологиясын сабақта пайдалану студенттердің оқуға деген ынталылығын арттырып, сабақтың қызғылықты өтуін қамтамасыз етіп, оған дайындалу мерзімін қысқартады, ең бастысы – оқытушыларды жаңа ақпараттық желілік технологияларды пайдалануға дағдыландырады.

7. Кезеңдеп оқыту технологиясы. Ойлау қызметін кезеңдер бойынша қалыптастыру, мақсаттың бағытталу технологиясы – бағдарлық білім, шеберлік және дағдыны әсерлі меңгеру. Бұл технология әрбір студенттің жұмыстарды, әрбір қадамын мұғалімнің бақылауын қажет етеді. Сабақ меңгерудің барлық кезеңдерінде бақылап отыру – технологияның ең маңызды құраушыларының бірі болады. Ол студентті қателесуден сақтандыруға бағытталады.

8. Дамыта оқыту технологиялары. Л.В. Занковтың дамыта оқу жүйесі. Оқыту қызметінің негізгі мотивациясы – танымдық қызығушылық. Занков әдісі әртүрлі қызметтерге тарту, дискуссия, дидактикалық ойындарда оқытуда, пайдалану, сол сияқты есті, ойлауды, елестетуді, сөйлеуді байыту бағытындағы оқыту әдісі.

Мысалы, арнайы пәндерді оның ішінде өз мамандығым бойынша «Жол қозғалысын ұйымдастыру», «Жол шарттары және жол қатынас қауіпсіздігі», «Жол көлік оқиғаларын сараптау және трассология» пәндерін оқыту үрдісінде:

1. Ұйымдастыру кезеңінде студенттердің танымдық әрекетін бақылау, үй тапсырмасын сұрау және тақырыпқа деген қызығушылықтарын арттыру мақсатында ойын технологиясын пайдаланған қолайлы.

2. Жаңа сабақты меңгертуде тақырыпты компьютерлік технология мен презентациялық технологияны, кезеңдеп оқыту технологиясын қолдансақ, тақырып жан – жақты ашылып, ақпарат жинақы әрі түсінікті жеткізіледі.

3. Студенттердің білім тіректерін жинақтау мен қорытындылауда және бекітуде видео – роликтер, тақырып шеңберінде презентациялық қойылымдарқолдана отырып, деңгейлік саралау технологиясын және ұжымдық оқыту әдісін пайдаланған тиімді. Нәтижесінде қазіргі таңда студенттер топтық жұмыс жасауға машықтанған, тақырып бойынша өз ойларын мени пікірлерін ашық көрсете алады және мамандықтарының жауапкершілікке толы қызмет саласы екендігін түсіне алады.

Қорытындылай келе, инновациялық білім беруді іскерліктің жаңа түрі деп қарастырғанымыз жөн дегім келеді. Инновациялық қызмет оқу ісін дамытуға, пәндердің мәнін тереңдетуге, оқытушының кәсіптік шеберлігін арттыруға басқа жаңа технологияларды енгізуге, пайдалануға және шығармашылық жұмыстар жүргізуге бағытталған. Мұндай технологияларды қолдану — біріншіден, оқытушы ұтады, яғни ол сабақты тиімді ұйымдастыруға көмектеседі, студенттердің пәнге деген қызығушылығы артады, екіншіден, студенттер ұтады, себебі оның тақырып бойынша танымы кеңейеді.

Бұл жөнінде Қазақстан Республикасы «Білім туралы» Заңының 8 - бабында «Білім беру жүйесінің басты міндеттерінің бірі – оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» деп атап көрсеткен.

Әдебиет

1. Қазақстан Республикасы білім беруді дамытудың 2011 – 2020 жылдарға арналған Мемлекеттік бағдарламасы.
2. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан -2030» жолдауы.
3. М.Валиева «Жаңа педагогикалық технологиялар» Әдістемелік нұсқау, 2002 жыл
4. Білім. Таным. Тәрбие. Республикалық ғылыми-әдістемелік журнал. №1, 2016 жыл.
5. Ізденіс және даму перспективалары. Әдістемелік оқу құралы. Алматы, 2016 жыл.

Берлибекова А. Е.
ЖМ «Жезқазған Бизнес және көлік колледжі»
Жезқазған қ.,Қазақстан Республикасы

БІЛІМ БЕРУ МЕКТЕПТЕРІН БІТІРУШІЛЕРГЕ АРНАЛҒАН «КӘСІПТАНУ» АРНАЙЫ КУРСЫНЫҢ БАҒДАРЛАМАСЫ

Профессиограмма — описание особенностей конкретной профессии, раскрывающее специфику профессионального труда и требований, которые предъявляются к человеку.

Professiogram — description of peculiarities of a specific profession, revealing the nature of professional work and requirements which apply to the person.

«Мың мамандық бәрі бар, Таңдап, талғап бірін ал!»
Әл – Фараби

Елбасы «Қазақстанның әлеуметтік жаңғыртылуы: жалпыға ортақ еңбек қоғамына қарай 20 қадамның» 11 тапсырмасында: «Үкімет Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігімен бірлесе отырып, қазақстандық еңбек нарығын Бесжылдық Жалпы ұлттық Болжауды талдап-жасауды және жариялауды тәжірибеге енгізуге тиіс. Мұндай құжаттама мамандық таңдауда қазақстандық мектеп бітірушілер үшін жол көрсеткіш болады» - деп бұйырған болатын.

Қазіргі заманғы экономикалық және саяси жағдай адамның жеке психофизиологиялық ерекшеліктеріне одан сайын жоғары талаптар қоюға мәжбүрлеуде.

Нарықтық қатынастар еңбектің сипаты мен мақсатын түбегейлі өзгертеді: оның қарқындылығы артады, шиеленісушілік күшейеді, жоғары кәсіби біліктілікті, шыдамдылықты, жауапкершілікті қажет етеді.

Осыған байланысты, жастар мен оқушылар арасында тұлғаның кәсіптік ойының қалыптасуын және оның іске асу жолдарын айқындайтын мақсатты кәсіби бағдарлау жұмысын жүргізуге көп көңіл бөлу қажет.

Бітіруші сыныптар оқушылары кәсіби өзін-өзі билеу тұрғысында үлкен қиыншылықтарды бастан кешіреді. Оларда еңбек нарығы, кәсіптер әлемі, мамандардың тұлғалық қасиеттері мен кәсіби дайындығы бойынша қойылатын талаптар, жұмыс жағдайлары және жұмыс берушілер туралы, сондай-ақ кәсіп таңдау кезінде нені ескеру екендігі туралы ұғым түсінік мүлдем жоқ деуге болады.

Кәсіп таңдау – адамның жас кезінде жасайтын негізгі өмірлік таңдауларының бірі, өйткені, кәсіпті таңдай отырып ол тұрмыс қалпын таңдайды. Қазіргі кезде кәсіптер саны төрт таңбалы санмен өлшенеді, яғни мыңдаған түрі бар, ал олардың әлемі жылжымалы сурет іспетті. Түрлі зерттеушілердің мәліметтері бойынша, тоғызыншы сынып оқушылары, мысалы, орта есеппен тек 20-30 кәсіпті ғана атай алады.

Оқушылардың кәсіп таңдау себебін зерделеу барысы бұл тұрғыда айналасындағылардың кеңесі анағұрлым роль атқаратынын көрсетті: балалардың 25% біршама бағынышсыз, өз бетінше шешім қабылдайататын жолдасының ықпалымен, 17% - ата-анасының кеңесі бойынша, 9% - бұқаралық ақпарат құралдарының ықпалымен кәсіп таңдайды. Тағы 9% маңыздылығы шамалы факторларды басшылыққа алады, мысалы, ЖОО үйге жақын орналасуы т.б. Жасөспірімдердің тек 40% қызмет маңызына көңіл бөле отырып кәсіп таңдайды. Алайда, кәсіптік ой анағұрлым орнықты болып шығып жатады, егер таңдаудың басты себебі нақты саладағы еңбектің маңызы туралы хабары болса, қызметті меңгеру жылдамырақ және тиімдірек өтеді. Өкінішке орай, жасөспірімдердің көбі қызметтің әр түрінің нақты ерекшеліктері туралы жеткіліксіз біледі және әрдайым өздерінің кәсіби мүдделері мен бейімдерін (бейімділіктерін) ескере бермейді. Осыған байланысты, кәсіби таңдау және болашақ мансапты жоспарлау технологиясына арнайы оқыту қажет (диаграмма №1).

Диаграмма №1 - Оқушылардың кәсіп таңдау себебін зерделеу барысы

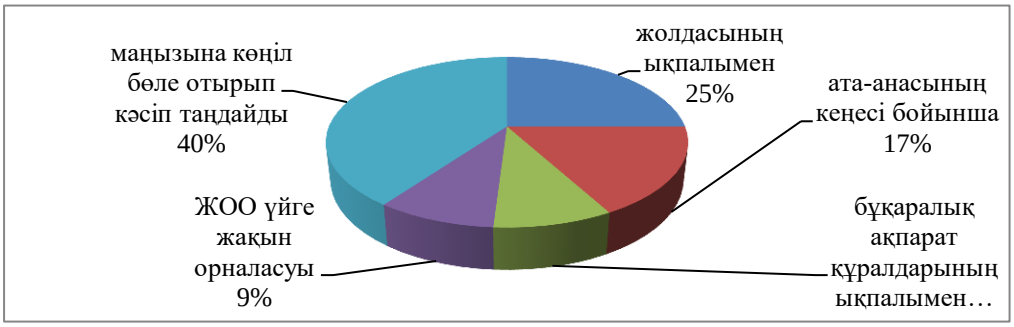

Кәсіпті таңдау кезеңі хронологиялық түрде жасөспірімдік және жастық шаққа тура келеді. Өмірдің осы кезеңіне тән сана-сезім дамуының жаңа деңгейінің қалыптасуы, өз көзқарасының қалыптаса бастауы, өмірдегі ұстанымының анықталуы тұлғалық өзін-өзі билеу, өзін кәсіпте жобалай алу процесін жандандыра түседі. Осымен бірге, осы жасқа қандай болмасын саланың кәсіби жұмысынан тәжірибенің толық жоқтығы тән. Осыған байланысты, жасөспірім таңдауды тек өз тұлғасын зерделеу, өз мүддесін сезіну және қандай болмасын кәсіптің ерекшеліктері мен талаптары жөнінде мейлінше жеткілікті ақпаратты алу негізінде жасау керек.

Бұл сабақта көптеген тренинг ойындар, түрлі ой қозғаулар жүргізілді.

Психологиялық тұрғыда өзін-өзі билей алатын тұлға - бұл

- өзінің не тілейтінін (мақсат, өмірлік жоспар, бейімділігі);
- өзінің (интеллект екенін, тұлғалық және физикалық қасиеті барын білу)
- өзінің істей алатынын, қол жеткізе алатынын (мүмкіншілігі мен қабілетін)
- қоғамға одан ненің керек екенін және оның қоғамнан нені күтетінін сезінген субъекті.

Осы курстің өзектілігі оқыту бейінін және болашақ кәсіби қызмет саласын таңдау барысында оқушыларға кәсіби бағдарлық қолдаудың көрсетілуінде, ақпараттық білімдегі кемістіктің жетілдірілуінде. «Кәсіби бағдарлау» бағдарламасы Жезқазған аймағының еңбек нарығында сұранысқа ие «Жезқазған бизнес және көлік колледжі» ЖМ ұсынылған мамандықтардың пайдаланылуына сүйенеді.

Курстің мақсаты:

- жете түсінілген кәсіптік таңдауды жасауға психологиялық дайындықты қалыптастыру;
- жоғары сынып оқушыларының мансап жоспарлау тұрғысындағы құзыреттілігін жоғарылату;
- ақпараттық білімдегі кемістікті жетілдіру.

Міндеттері:

- олардың өздерінің тілектері мен мүмкіндіктерін жете түсінуі (ұғынуы); қабілеттерін, мүдделерін, интеллектуальдық және жеке ерекшеліктерін зерттеу;
- кәсіп таңдаудың, мансап жоспарлаудың негізгі қағидаларымен таныстыру;
- қазіргі еңбек нарығының ерекшеліктерімен танысу;
- еңбек нарығында сұранысқа ие кәсіптер туралы көбірек ақпарат беру;
- «Жезқазған бизнес және көлік колледжі» ЖМ-мен әлеуметтік серіктестіктің икемді жүйесін әзірлеу;
- диагностикалық деректерге сәйкес жеке білім беру жоспарын немесе өзін-өзі дамыту бағдарламасын құру.

Сабақтың ұзақтығы: 45 мин.

Кәсіпті таңдау үшін адам келесі екі деңгейде айтарлықтай көлемдегі ақпаратқа ие болу керек:

1. Тұтас алғанда, кәсіптер әлемі, таңдаудың негізгі қағидалары туралы ақпарат;
2. Жекелеген кәсіптер немесе кәсіптер тобы туралы ақпарат.

Курс кәсіпті таңдаудың және мансапты жоспарлаудың технологиясын ашатын 4 модульға бөлінген.

Осы материалдың меңгерілуі оқытушымен әр сабақ барысында тексеріледі. Әр бөлімді өтіп, зерделегеннен кейін өздерін тексеруі үшін оқушыларға сұрақтар ұсынылады.

Оқушылардың тілектері бойынша олар курстің жеке тақырыптары бойынша рефераттар мен зерттеу жұмыстарын орындай алады.

Оқушылар:

- Кәсіби өзін-өзі билеудің маңызын, тұлғалық, кәсіби жоспарларды құру талаптарын;
- Кәсіптер және кәсіби жұмыс туралы түсінікті;
- Кәсіпті таңдаудың ережелерін;
- Кәсіпті таңдауға байланысты мүдделері, себептері және кәсіби еңбектің құндылықтары, сондай-ақ тұлғаның психофизиологиялық және психологиялық ресурстары туралы түсінікті **білуі тиіс.**

Оқушылар:

- өзінің жекедаралық қабілеттерін нақты кәсіптің талаптарымен саралай алуды;
- жеке, кәсіптік жоспарларды құра алуды және оны жинақы өзгерте алуды;
- оқу барысында және жұмыс істеген кезде өзін-өзі жетілдіру тәсілдерін, өзін өзі ұсына және өзін барынша көрсете алуды және сенімді жүріс-тұрыс дағдыларын пайдалана алуды;
- кәсіби жұмыстың жалпы белгілері бойынша кәсіптер туралы, сондай-ақ қазіргі нарық жағдайларындағы осы заманғы түрлер мен әдістер туралы ақпаратты талдауды;
- кәсіптерді топтастыра алуды, кәсіптік бағдар беру ғылымына жататын түсініктерді («кәсіп», «мамандық» және т.б.) ажырата алуды;
- кәсіптік білім алу жолдары туралы мәліметтерді пайдалануды **білуі тиіс.**

Күтілетін нәтиже:

Дайындық курсының «Кәсіби бағдарлау» бағдарламасы өздерінің бейімі мен қабілеттерін ескере отырып кәсіпті, мансапты біле, сезіне таңдау жөнінде негіз болатын білімді оқушыларда қалыптастыруға көзделген. Осы бағдарламаны енгізудің негізгі мақсаты оқушыларды алдағы (болашақтағы) дербес (өз бетінше) өмірге дайындау, алған білімдерін іс жүзінде қолдана алуға, Жезқазған аймағындағы еңбек нарығында сұранысқа ие кәсіпті дұрыс таңдауға үйрету болып табылады. Курс тест нәтижелері мен түрлі әдістемелерге сәйкес өздерінің мүдделері мен бейімдерін дамыту мүмкіндігін береді.

Әдебиет

1. Пиз А. Дене қозғалысының тілі: басқалардың ойларын ымдары бойынша қалай оқуға болады. / Аллан Пиз – М.: ЭКСМО, 2003 – 288б.;

2. Бендюков М.А. Қалай білікті маман (профессионал) болуға болады: еңбек нарығына жол көрсеткіш (М.А.Бендюков, И.Л.Соломин – СПб., -1998 – 334б.;

3. Климов е.А. Кәсіпті қалай таңдау керек / Е.А.Климов – М.: Просвещение, 1990 – 653б.;

4. Кәсіпті таңдаудағы психологиялық сүйемелдеу / Л.М. Митинаның ред.-мен – М.: Москва психологиялық-әлеуметтік институты: Флинт, 2003 – 184б.;

Танкеев А. К.,
ЧУ "Жезказганский колледж бизнеса и транспорта"
г. Балхаш, Республика Казахстан

СЛОЖНОСТИ ВНЕДРЕНИЯ ДУАЛЬНОЙ СИСТЕМЫ ОБУЧЕНИЯ

Термин «Дуальность» означает "двуединство, двойственность". Дуальное обучение, как показывает практика европейской системы образования, является продуктом тесного взаимодействия образовательных учреждений и работодателей по успешной профессиональной и социальной адаптации будущего специалиста.

Переориентация на рыночные отношения потребовала серьезных изменений в системе профессионального образования. При приеме на работу представителей бизнеса интересует не столько формат «знаний» выпускников учебных заведений, сколько их готовность к осуществлению профессиональной деятельности.

Хотя надо отметить, что дуальная система профессионального обучения уходит корнями в средневековую цеховую деятельность ремесленников. Из истории нам прекрасно известно, что будущий ремесленник поступал учеником в цех, его задачей было наблюдение за работой мастера и воспроизведение его действий. После успешного обучения ученик становился подмастерьем, но для самостоятельной работы или открытия собственной мастерской он должен был сдать экзамен на мастера, а это, в свою очередь, требовало выучки и у других мастеров.

Со второй половины XIX века с развитием индустриального производства подмастерья стали переходить на промышленные предприятия, где уже складывалась система фабрично-заводского обучения. На предприятиях стали открываться учебные мастерские, в которых обучение технологии ремесла производилось на систематичной основе.

Дуальная модель - это объединение интересов бизнеса, будущего специалиста и государства.

Для предприятия — это возможность подготовить для себя кадры, экономия на расходах по поиску и подбору работников, их переучивании и адаптации.

Для молодых людей дуальное обучение — отличный шанс рано приобрести самостоятельность и легче адаптироваться к взрослой жизни. Уже во время обучения они получают за свой труд на предприятии денежное вознаграждение, а после его окончания — работу, к которой хорошо подготовлены.

Так что эффективность дуального обучения бесспорно.

Данная система предполагает, что 70-80% времени учащийся обучается непосредственно на производстве, и только 20-30% - в колледже.

Стабильность дуальной системы профессионального образования вытекает из связанно-организованного укрепления дуального образования и трудоустройства.

1. Совершенствование нормативно-правовой базы для социальных партнеров, создание государственного реестра предприятий - социальных партнеров с целью оказания государственной (финансовой) поддержки (опыт Германии);
2. Укрепление материально-технической базы учебных заведений;
3. Обучающие тренинги, повышение квалификации преподавательского состава;
4. Социальная защита педагогов - работа на доверии;
5. Развитие инфраструктуры и создание бытовых условий для выпускников колледжей с целью закрепления их на деле.

Проведенный анализ педагогических исследований по данной проблеме позволяет утверждать, что в современной системе профессионального образования особенно актуальным является практика подготовки кадров в Германии. Ее истоки - в концепции дуальной формы как основного метода подготовки и воспитания молодых рабочих в довоенной Германии, когда обучение в образовательном учреждении сочеталось с частичной занятостью на производстве.

Анализ мирового опыта дуального обучения создает предпосылки для реализации наиболее эффективных ее сторон в систему профессионального образования стран с рыночной экономикой.

При дуальном обучении предполагается обеспечение на младших курсах общетеоретической базы, а на втором-третьем курсе - работа по индивидуальному плану, содержащему практико-ориентированные учебные задачи, требующие выполнения в производственных условиях. К руководству данной работой могут привлекаться специалисты-практики.

Итоговая аттестация проводится в форме защиты курсового или дипломного проекта по специализации, при этом большое внимание уделяется практической значимости работы.

Подобная форма организации обучения требует дополнительных финансовых и трудовых затрат со стороны всех участников процесса, однако, она дает и дополнительные преимущества для каждого из его участников.

При дуальной целевой подготовке учащийся приобретает на ранних стадиях обучения определенные профессиональные компетенции, а также такие личностные качества, как умение работать в команде, навыки оптимального выбора технологического решения, ответственность за порученный участок деятельности. В процессе работы он по-новому осмысливает будущую специальность и принимает обоснованное решение о правильности выбора профессии. Помимо всего, будущий специалист при добросовестном труде может обеспечить себе дополнительный доход и стаж работы, чрезвычайно необходимый для трудоустройства в современных условиях.

Потенциальный работодатель, имеющий собственное представление о специалисте, имеет возможность "вмешаться" в процесс обучения, дополняя содержание обучения кругом специфичных проблем для данного производства. Партнерство с учебным заведением дает возможность еще на ранних стадиях профессиональной подготовки оценить потенциальные кадровые ресурсы и в случае явного несоответствия заблаговременно отказать выпускнику в работе или же зачислить его на должность с меньшей заработной платой.

Образовательное учреждение также заинтересовано в деловом партнерстве с производством, так как получает доступ к оперативной информации о текущем состоянии производственных процессов, а это позволяет внести коррективы в обучающие программы и актуализировать определенные дисциплины.

Колледж «Кайнар» (г.Актау) обеспечен долгосрочным партнерством с успешно развивающимися компаниями, предприятиями и фирмами, заинтересованными в формировании кадровых ресурсов. Согласно технологии дуального обучения объем теоретической учебной нагрузки по ряду дисциплин был сокращен на 1/3. Практические и лабораторные занятия по профильным дисциплинам трансформировались в курсовые (семестровые) разработки, отражающие применение теоретических моделей к реальным задачам их работы. В связи с этим увеличен объем часов по технологической и профессиональной практике, что было необходимым для разработки учебно-исследовательских проектов по специализации. В итоге были подготовлены курсовые проекты и научные разработки, выполненные учащимися на основе наблюдений и практической работы на предприятиях и учреждениях.

В текущем учебном году дуальная форма обучения проводилась по специальности «Иностранный язык». Решением Совета колледжа изучение вопросов школоведения по дисциплине «Педагогика» было переведено на дуальную форму. Обучение проводилось на базе школы, находящейся в составе учебно-научного комплекса «Кайнар» (школа-колледж-университет).

Учащиеся были закреплены за учителем-предметником, в задачу которого входило ознакомление учащихся с деятельностью школы, с ее структурой, видами планирования работы подразделений, формами управления школой, критериями оценки поурочной работы учащихся, особенностями обучения одаренных детей. Учащиеся посещали и проводили уроки, организовывали воспитательные мероприятия. Итоговая аттестация

учащихся была проведена комиссией в составе педагогов колледжа и школы. Комиссия отметила целесообразность переноса занятий из аудиторий в классы, ведь именно в школе будущий учитель получает профессиональные компетенции.

Анализ подготовки трудовых ресурсов в разных странах показывает, что подготовка учащихся к социальным ролям работника или предпринимателя, компетентного в вопросах производственных технологий и взаимодействия с профессиональной средой, имеющего навыки предпринимательского и внутрифирменного менеджмента, позволяет формировать креативную личность, способную реализовать новые идеи в рамках избранной профессии.

Система образования должна активно вступить в фазу качественной подготовки специалистов технической направленности. В этой связи дуальная технология обучения могла бы обеспечить эффективность обучения для удовлетворения конкретных потребностей производства и развития страны.

Ключевое значение в этом сыграли два главных момента.

Во-первых, принятие и начало реализации Государственной программы форсированного индустриально-инновационного развития Казахстана, инициированной Лидером нации, Президентом Республики Казахстан Н.А.Назарбаевым.

Во-вторых, его же инициатива о создании Национального совета по подготовке кадров с участием представителей бизнеса.

Для реализации дуального обучения по техническим специальностям колледжу необходимо:

1. Четко определить перечень специальностей, по которым возможно применение дуальной системы обучения в колледже.
2. Разработать по этим специальностям проекты рабочих учебных планов.
3. Определить перечень базовых предприятий, готовых стать партнерами по внедрению дуальной модели образования.
4. Выработать требования к предприятиям, имеющим возможность внедрения дуальной системы обучения.
5. Обеспечить создание или выделение на предприятиях ученических мест, учебных полигонов и мастерских для обучения по дуальной системе.
6. Заключить договора с предприятиями по обеспечению до 60-70% учебного времени на практику на предприятиях.
7. Ввести обязательную (один раз в год) стажировку преподавателей специальных дисциплин и мастеров производственного обучения на предприятиях.

Литература

1. Austrian Federal Economic Chamber /Institute for Economic Promotion (WIFI Austria) Adele Cechal

Ахат Г.А.
Балқаш көпсалалы колледжі
Балқаш қ., Қазақстан Республикасы

АРНАЙЫ ПӘНДЕРДІ ОҚЫТУ БАРЫСЫНДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘДІСТЕР МЕН ЭЛЕМЕНТТЕРДІ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Білім беру жүйесіндегі басым бағыттардың бірі — оқыту үрдісін технологияландыра отырып, білімнің кепілдік нәтижелеріне қол жеткізу. Ол үшін оқыту үрдісін өзгерте отырып, шығармашылықпен байланыстыру керек. Өйткені, бұрын оқушы білімді қабылдаушы, жинақтаушы, өзіне сіңіруші рөлдерін ғана атқарса, ал қазіргі жаңа талап бойынша өздігімен білім алушы, үйрене білуші ретінде. Сондықтан жеке тұлғаны осы рөлдерді атқаруға лайықтау үшін оның жаңа бейнесін заман талабына сай дайындауымыз қажет.

Жаңа технологияның басты мақсаттарының бірі: оқыта отырып, студенттің еркіндігін, белсенділігін қалыптастыру. Өз бетінше шешім қабылдауға дағдыландыру. Яғни, инновациялық технологияны пайдалану — өмір талабы.

Қазіргі пән оқытушыларының негізгі міндеті — білім беруді нәтижеге бағыттау, инновациялық жаңа технологияны меңгеру екені баршамызға мәлім. Оқу үдерісіне қоғамның жаңа қажеттіліктеріне сәйкес инновациялық тәсілдерді енгізу, оқытушының қажымас ізденімпаздығы мен шығармашылық жемісін талап етеді. Ол оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, дамыту міндеттерін көздейді. Оқытушының жеке тұлғаны зерттеуіне, оны толық танып, білуге және оқытудың мақсатына жетуге тиімді, әрі нақты жол ашады.

Жаңа нәтижеге бағытталған білім — инновациялық білім. Құзіреттілік білім беру жағдайында қоғамның мәдени, әлеуметтік, экономикалық сұранысты қанағаттандыратын, әлемдік бәсекеге төтеп бере алатын, теориялық білімін кез келген жағдайда өз іс-тәжірибесінде пайдалана алатын білім.

Инновациялық білім беру – іскерліктің жаңа түрі. Инновациялық қызмет оқу ісін дамытуға, пәндердің мәнін тереңдетуге, оқытушының кәсіптік шеберлігін арттыруға басқа жаңа технологияларды енгізуге, пайдалануға және шығармашылық жұмыстар жүргізуге бағытталған. Мұндай технологияларды қолдану — біріншіден, оқытушы ұтады, яғни ол сабақты тиімді ұйымдастыруға көмектеседі, оқушының пәнге деген қызығушылығы артады, екіншіден, оның тақырып бойынша танымы кеңейеді. Осылайша білім берудің қалыптасқан әдістемесіне оқытудың жаңа технологиясы тұрғысынан өзгерістер енгізілсе, білім сапасы да арта түспек.

Инновация — жаңа мазмұнды ұйымдастыру, жаңалық енгізу, жаңа үлгілердің бағытындағы нақты әрекет, нақтыланған мөлшердің шегінен шығатын кәсіптік іс-әрекеттің жаңа сапалы деңгейге көтерілуі, жаңа нәтижені қамтамасыз ететін жаңа теориялық, технологиялық және педагогикалық іс-әрекеттің біртұтас бағдарламасы.

Кәсіптік білім беру жүйесінің негізгі міндеті – белгілі бір көлемдегі білім берумен шектелмей, алынған кәсіптік білімді адам өз қажетіне, өмірдің нақты жағдайларында қолдана біліп, қоғамға пайдасын келтіру. Білім, әлеуметтік жағдайды жақсартудың құралы ғана емес, бүкіл болашаққа апаратын даңғыл жол екндігін айқындау.

Жалпы инновацияны

1. модификациялық,
2. комбинаторлық,
3. радикалдық деп үш түрге бөлуге болады.

Модификациялық инновация – бұл бұрын қолда барды дамытумен, түрін өзгертумен айналысу.

Комбинаторлық – бұрын пайдаланылмаған, белгілі әдістеме элементтерін жаңаша құрастыру.

Радикалдық инновация – білімге мемлекеттік стандарттарды енгізу жатады. Мемлекеттік стандарт білім беруде, негізінен, мөлшерлерді, параметрлерді, деңгейлік және сапалы оқытудың көрсеткіштерін қалыптастырады.

«Қазіргі заманда жастарға ақпараттық технологиямен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру өте қажет» деп Елбасы атап көрсеткендей, инновациялық әдіс-тәсілдер жаңа білім берудің бірден – бір шарты.

Білім беру жүйесіндегі инновациялық технологиялар:

-дамыта отырып оқыту;
-оза отырып оқыту;
-іс-әрекетті бағалау;
-тірек — схема және тірек конспектілері арқылы оқыту;
-саралап оқыту;
-деңгейлік тапсырмалар арқылы дамыта оқыту;
-модульдік оқыту;
-сын тұрғысынан ойлау технологиясы жатады.

1-сурет. Бүгінгі талаптарға сай оқытушының қасиеттері.

Инновациялық әдістер мен элементтерді қолдану педагогтан қабілеттілік пен даярлықты, сонымен қатар кәсіби құзыреттілікке білімдер, іскерліктер, дағдылар мен қатар тұлғаның кәсіби құнды сапаларын, оның іс-әрекетін де қарастыруды талап етеді. Оқытушы технологияның үздіксіз өзгерістеріне бейімделе алатын құзыретті маман тұлғасын қалыптастыруы міндеті. Біліміне, біліктілігіне, парасатына пайымы сай ұстаз бүгінгі таңда жас ұрпаққа білім беру жүйесінде болып жатқан оң өзгерістерге байыппен қарап, оның заман талабына сай мән-маңызын түсінуі хақ. Педагогикалық әдіс-тәсілдердің тың, мәнді, әрі сапалы болуын талап етіп отырған осы бір айтулы кезеңде, педагогтың жылдар бойы жинақтаған іс-тәжірибесін жаңа ақпараттық-коммуникациялық технологияға ұштастыруы қажет.

Арнайы пәндер арқылы білім беру мемлекеттік білім стандарттары негізінде құрылған үлгілік оқу бағдарламалары, оның негізінде дайындалған жұмыстық оқу бағдарламалары, тақырыптық – күнтізбелік жоспарлар, оқу – әдістемелік кешендер, электрондық оқулықтар, жаңа ақпараттық – коммуникациялық технологиялар, тірек-сызба, рефлексия әдістері қолданылуда. Арнайы пәндерден теориялық және тәжірибелік сабақ берудің өзіндік ерекшеліктері бар, ақпараттық–коммуникациялық технологияны қолдану арқылы сол ерекшеліктерді түрлендіріп, жаңаша оқыту бүгінгі күнде қолданыста.

Ақпараттық технологиялар электрондық есептеуіш техникасымен жұмыс істеуге, оқу барысында компьютерді пайдалануға, модельдеуге, электрондық оқулықтарды, интерактивті тақтаны қолдануға, интернетте жұмыс істеуге, компьютерлік оқыту бағдарламаларына негізделеді.

Арнайы пәндерден өткізіп жүрген «Оқу шеберханаларындағы практикум», «Конструкциялау және модельдеу технологиясы», «Материалтану» сабақтарындағы теориялық білімде:

- танымдық белсенділік құралы;
- жаңа материалды тез ұғыну;
- іздену;
- ынталы болу;
- дұрыс шешім қабылдау;
- біліктілікті көтеру болса, ақпараттық технологияның құзыреті маман даярлауда, заман талабына сай қалыптастыруда мынадай мүмкіндіктерді аша алады:
- өз ісінің шебері болуына;
- мамандығын сүйюге;
- ынталы, жан- жақты дамыған маман болуға;
- болашақ маман иесінің құзыреттілігін қалыптастыруға;
- студенттердің ізденістерін арттыруға сапалы көмегін тигізуде.

Әрбір оқытушының алдына келген студент әртүрлі ойлау қабілетінде болады, мысалы кейбірі шапшаң ойлап, тез жұмыс істесе, кейбірі тақырыпты баяу қабылдап, оған тапсырманы (тақырыпты) қайтадан қарап шығу тиімді болып табылады. Осы орайда ақпараттық технологиялар құралдарын пайдалана отырып презентация құралдары арқылы сипаттап, артынан осы материалдарды флеш - карталарына салып берудің тиімділігін орасан зор.

Қорыта айтқанда, ақпараттық технологияларды сабақта қолдану - бұл оның нәтижелігіне қолайлы жағдайды жасаудың бірден – бір жолы, ал ол өз кезегінде бірлесе жұмыс жасауға, адами қарым – қатынастарға себепкер болады. Білім берудің оң нәтижесін, өнімін көру – әрбір оқытушының қуанышы.

Әдебиет

1. Н.Ә. Назарбаев «Қазақстан халқына Жолдауы». Елбасының «Қазақстан жолы» – 2050 Астана 2014 ж
2. Қ.Р « Білім туралы» Заңы. Астана 2707 2007 № 319 –III.
3. Қ.Ж. Бұзаубақова. «Мұғалімнің инновациялық даярлығын қалыптастыру». Алматы. Жазушы 2006,258 – б
4. Қ.Р. «Білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы».
5. Раджерс Э. Инновация туралы түсінік. – //Қазақстан мектебі, №4, 2006.
6. «Қазақстан-2050» даму стратегиясы
7. М.Валиева «Жаңа педагогикалық технологиялар» Әдістемелік нұсқау, 2002 жыл
8. Ізденіс және даму перспективалары. Әдістемелік оқу құралы. Алматы, 2016 жыл.
9. Білім. Таным. Тәрбие. Республикалық ғылыми-әдістемелік журнал. №1, 2016 жыл.

Головина К.М.,
ЧУ «Жезказганский колледж бизнеса и транспорта»
г. Жезказган, Республика Казахстан

СЕМАНТИКА ЦВЕТОВЫХ ОБОЗНАЧЕНИЙ В КАЗАХСКОЙ И РУССКОЙ ТОПОНИМИИ

В разных языках цветовые системы отличаются друг от друга в связи с тем, что цветовой словарь каждого народа отражает традиции той или иной культуры, которые формируются в разных исторических и географических условиях. В данной статье мы рассматриваем идиоэтническую семантику цветовых обозначений в русской и казахской топономии.

Ключевые слова: *семантика, топоним, гидроним, идиоэтническая семантика, этнолингвистика*

Key words: *semantics, place names, hydronyms, idioethnic semantics, ethnolinguistics*

Түйін сөздер: *семантика, топоним, гидроним, идиоэтникалық семантика, этнолингвистика*

Изучение названий цвета привлекает к себе все большее внимание в лингвистике. Появилось значительное количество работ, в которых изучаются цветообозначения в разных языках и с разных позиций. Физико-географические объекты могут различаться по цвету - и это находит своё отражение в топонимии.

Н.В. Подольская среди типовых восточнославянских топооснов выделяет их по цветообозначению: *бел-, ворон-, голуб-, желт-, зелен-, крас-, ржа-, черм-, черн-* [1,152] В казахской топонимии также продуктивны семантические модели топонимов по признаку цвета.

Анализ топосистемы Казахстана показал, что семантические модели топонимов по признаку цвета также продуктивны. Сопоставительно-сравнительный анализ набора и количества «цветовых» топонимов демонстрирует в казахской топосистеме заметно преобладающее большинство такого типа топонимов по сравнению с русской топонимией. В казахской топонимии наблюдается гораздо большее количество «цветовых» топонимов и самого набора названий цвета, включаемых в их структуру: *қара, ақ, қызыл, көк, сары, ала, шұбар, қоңыр, боз, жирен, шағаи, қу, құба, ұлан и т.д.*

На наш взгляд, высокую частотность топонимов с цветовой характеристикой в казахской топонимии можно объяснить большим значением зрительного (визуального) восприятия кочевниками реалий окружающей их среды, физико-географических объектов. Зрительное восприятие физико-географических объектов выполняло большую (если, не главную) роль в ориентировке на местности, так как именно географические объекты и их названия (топонимы) служили ориентирами при передвижении кочевников по местности в процессе ведения традиционного многовекового типа хозяйствования - кочевого скотоводства.

Г.К. Конкашпаев [2,175-176] отмечал, что казахские топонимы играли в прошлом весьма важную роль в жизни казахов-кочевников, служа ориентирами передвижения их по бескрайним просторам степных и пустынных пастбищ, и потому казахские топонимы в подавляющей части содержат характерные признаки географических объектов, по которым можно легко ориентироваться на местности.

Зрительно воспринимаемые характерные признаки физико-географических и антропогенных объектов могут указывать на их цвет, величину (размер), форму, схожесть с другими объектами и вещами. В казахских топонимах, преобладающим структурным типом которых является двухосновная модель; определение, которое стоит перед определяемым компонентом, обычно служит названием объекта по цвету, величине, форме и т.д. Определяемым компонентом таких топонимов выступает обычно родовой или видовой географический термин: *тау, тас, бұлақ, сай, төбе, арық, су, дала, биік, құм, сеңгір, өзек и т.д.*

Приведем в качестве примеров наиболее типичные казахские топонимы с «цветовыми» прилагательными, служащими определениями второго компонента топонима, который указывает на род или вид географического объекта*: Ақтөбе, Ақшоқы, Ақтас, Ақсеңгір, Ақбұлақ, Ақжал, Ақжар, Ақадыр, Ақтау, Ақсор, Ақбиік, Ақөзек и т.д.; Қаратау, Қарадөң, Қарасу, Қарабұлақ, Қарасай, Қаратөбе, Қаракұм, Найзақара, Қаратас, Қылышқара и т.д.; Қызылжар, Қызылтас, Қызылдөң», Қызылбұлақ, Қызылсай, Қызылкұм и т.д.; Сарытау, Сарытөбе, Сарыбұлақ, Сарыкеңгір, Сарыжон, Сарысу, Сарыкұм и т.д.; Бозтөбе, Бозтау, Бозбиік, Бозжал, Бозкұм, Бозсай и т.д.; Көктас, Көктөбе, Көкшетау, Көкдомбақ, Көкбұлақ, Көкөлең и т.д.*

Анализ идиоэтничной семантики цветовых обозначений в казахской топономике показывает, что в составе топонимов так называемые «цветовые» прилагательные обозначают не только цвет, а в ряде топонимов имеют нецветовую сущность. Еще В.В. Бартольд обратил внимание, что в тюркских гидронимах прилагательное *ак и кара* помимо своих цветовых значений имеют и нецветовое значение: «Ак-су (тюрк. «белая вода» как название реки чрезвычайно распространено в странах, где говорят на тюркских языках. Обычно при разделении реки часть её, текущая в первоначальном русле, называется Аксу или Ак-Дарья, а искусственный канал - Карасу или Кара-Дарья («черная река»); однако и отдельные реки и ручьи часто носят название Аксу» [3,316].

А.Н. Кононов отметил, что в названии Аксу ак может быть не прилагательным, означающим «белый», а глаголом со значением «течь, протекать, литься, сыпаться» [4,83-85]. Г.К. Конкашпаев считает, что Аксу это все-таки «белая река», так как реки Аксу имеют большой уклон и стремительное течение, поэтому вода пенится и имеет белый цвет. Причем, как правило, это горные реки [5,75].

Известный русский почвовед С.С. Неуструев в 1908 году описывал реку Аксу, начинающуюся в отрогах Таласского Алатау и протекающую в узких извилистых ущельях Аксу-Джабаглы следующим образом: «Бешеные, белые от мраморного песка воды Аксу с ревом несутся по дну ущелья, и никто не решится перейти их в брод: её стремнина отделила от берега громадные валуны конгломерата, около которого теснятся волны, задержанные гигантскими камнями. Стены каньона, особенно там, где они наиболее круты, часто гладко отполированы водой, образуют колонны, а внизу - ниши и округлые ямы, выбитые водой».

В приведенном выше описании нельзя не обратить внимания на то, что цвет вод Аксу «белый от мраморного песка». Действительно, горные реки, имеющие стремительное течение, имеют, как правило, белый цвет - и этот отличительный признак горных потоков воды, видимо, послужил основой номинации гидронимов с компонентом *ак.*

Вместе с тем Э.М. Мурзаев указывает, что вода таких рек, истоки которых лежат в высоких снежных горах, может быть мутно-серая, зеленоватая, красноватая, белесая, содержащая ледниковую муть (ледниковое молочко), так как многие из них имеют истоки у окончания горных ледников и частично питаются ими [6,47].

Академик А.Н. Кононов отмечает, что в древнетюркских языках ак означало «течь», потому аксу – «текучая вода», в отличие от *кара* – «земля». Не только горные реки имеют название Аксу [4,83-85] .

Исследования Э.М. Мурзаева свидетельствуют о том, что на севере Казахстана, где простираются равнины, *аксу* называются речки с постоянным течением, не пересыхающие летом [6,48].

Е.Койчубаев, посвятивший специальную статью «Нецветовая сущность топонимических компонентов *ак, кара, кок, сары»* данному вопросу считает, что *ак* в ряде топонимических образований появилось в результате выпадения определительного аффикса *-ык: акыксу* «текущая вода» (теперь аксу), акыккум «текущие пески» (теперь аккум) и т.д. [7,185-187].

К приведенным выше данным можно добавить, что казахская корневая основа *ақ* в значении «белый» может быть ономичной глагольной основе ағу «течь, протекать», отглагольным существительным *ағын, ағым* – «поток», «течение».

Мы считаем, что номинация (мотивация) гидронимов с компонентом *ақ* не может жестко основываться только на одном значении (признаке) - либо на цвете, либо по характеру течения воды - оба вида мотивации гидронимов с *ақ* правомочны, и к мотивации каждого гидронима с *ақ* надо подходить дифференцировано.

Так, например, по нашим наблюдениям, многочисленные родники и ручьи *Ақбастау и Ақбұлақ* - это ручьи и родники с текущей (проточной) водой в отличие от *Қарабастау и Қарабұлақ,* вода которых не течёт, они грунтовые, "стоячие" или имеющие лишь незначительный отрезок водного русла.

Можно предполагать, что ақ имеет различные значения в зависимости от того, какой тип или вид географического объекта это слово называет. Так, к примеру, геолог Ш. Байкенов [8,56] считает, что в оронимах типа *Ақтас, Ақтасты, Ақтау ақ* указывает, что на названных орографических объектах имеется гипс, мрамор, известняк и т.д. Е. Койчубаев в своём «Кратком толковом словаре топонимов Казахстана» объясняет в *Ақтөбе, Ақдөн ақ* как «трава», «травянистый» [9,26-27].

Думается, что основой номинации орографических объектов *Ақтас, Ақтау, Ақтөбе, Ақдөн* послужил признак по цвету как наиболее отличительный признак данных объектов. Видимо, называя орографические объекты грунтовых холмов, возвышенностей данной цветовой лексемой, кочевники-скотоводы указывали на преобладающий цвет этих возвышенностей, который приобретался в зависимости от окраски трав, произраставших на них. Так, например, некоторые виды ковылей (*ақселеу* и др.) и других трав имели белесый цвет. Взаимосвязанность произрастания светлого (белого) вида травы со цветовым обозначением самого холма дала возможность перенесения трансформации значения «белый» в сторону значения «трава», «травянистый», и потому *Ақтөбе, Ақдөн* как правило грунтовые возвышенности (холмы), покрытые травой.

Наличие на другом типе орографических объектов - гор и сопок (холмов) со скальным «покрытием» белого цвета детерминировано тем, что эти объекты содержат *гипс, мрамор, известняк*, имеющие, как правило, белый или светлый цвет.

В русской гидронимии известны названия с компонентом «белый». Э.М. Мурзаев отмечает, что Белых озёр на Руси много: «Белым озером может быть названо по признаку чистоты его вод или берегов, сложенных белыми, белесыми, бледно-желтыми горными породами, но, возможно это название выражало в древности значение «священный» [6,98]. На значение «священный» указывает Э.М. Мурзаев, ссылаясь на краткий топонимический словарь под редакцией В.А. Никонова.

В казахской топонимии частотны топонимы с *қара* «черный»: *Қарасу, Қаратөбе, Қаратау, Қарадөң, Қаратас, Қараөткел, Қарақұдық, Найзақара, Қлышқара, Қарақұм, Қарашоқы, Қаратоғай, Қаратау, Қаратал, Қаракемер, Қарабастау и др.*

А.Н. Кононов в своей статье «О семантике слова қара и ақ в тюркской географической терминологии» указывает, что қара имеет нецветовое значение «земля», «грунт» и для топонимов *Қарасу* и *Қаракұм* А.Н. Кононов предлагает этимологию «земляная вода», «земляные пески». Действительно, многие родники и небольшие *речки Қарасу* питаются грунтовыми водами, и прозрачная ключевая вода в глубоких протоках кажется тёмной, чёрной.

Определенный этнолингвистический интерес вызывает различие в семантике топонимов с определением *қара, ақ, сары* в зависимости от того, какой географический термин (*тау, тас, су, бұлақ, құм, төбе, дөң» и др.)* стоит во второй, определяющей части

топонима. Исследователь А. Жартыбаев приводит названия гидронимов, связанные с цветовыми оттенками, по Карагандинской области:

Қарабұлақ, Қарасор, Қарақопа, Қараөлкебұлағы, Қарақуыс, Сарыбұлақ, Ақбұлақ - бұлақтар; Сарыкөл, Сарықасқа, Сарыалакөл, Алакөл, Күренала, Алабас – көлдер; Ақбастау, Ақсу - өзендер [10,89].

По нашим наблюдениям, если *қара* выступает в качестве определения в составе топонимов *Қаратөбе, Қарадөң*, то такие топонимы (оронимы), как правило, означают темные грунтовые возвышенности. Однако Е. Койчубаев считает, что в *Қаратөбе қара* имеет значение (древнее тюрко-монгольское) *холм,* т.е. *төбе* и потому *Қаратөбе* - это «холм+холм», «төбе+төбе».

Известно, что *қара* в казахском языке имеет, кроме «чёрный», также значение «плохой», «злой». Однако, по нашим наблюдениям такие переносные значения в составе топонимов с компонентом *қара* не наблюдаются. Наоборот, некоторые географические термины с *қара*, часто топонимизируемые, т.е. выступающие в роли топонима - собственного географического названия, имеют типологическое значение, т.е. выступают в роли видового или родового географического термина, обозначающего определенный тип объекта.

Так, например, Э.М. Мурзаев, указывает, что *Қарасу* - родник, озерко, тип немноговодной реки, питающейся выходами грунтовых вод у подножия гор, в межгорных котлованах; тюркское Қарасу отложилось и в топонимии Украины и России в форме кальки – «черная речка», «черная вода» [13,257]. Также Э.М. Мурзаев указывает, что *Қаратау* - черные горы; горы определенного ландшафта, т.е. *Қаратау* - ландшафтный типологический термин, обладающий разным содержанием в зависимости от природных особенностей той или иной местности, *Қаракұм* - буквально «черный песок» - ландшафтный термин, определяющий тип пустыни; «песчаная пустыня, поверхность которой закреплена разнообразной растительностью, в отличие от барханных песков *ақ (ак) құм (кум)* – «белых», чистых песков, лишенных растительности [11,259].

Так, в гидронимах могут отражаться особенности течения потока воды, цвет или вкус текущей воды рек, или цвет также вкус воды озёр, запах воды, наличие тех или иных видов растительности, произрастающей на берегах, наличие тех или иных видов животных и рыб, обитающих в водоёмах или в окружающей местности.

Встречающиеся в топонимах обозначения многих цветов различны по степени сочетаемости и употребляемости. Изучение семантики топонимов с компонентом цвета позволяет более объективно оценить историческое и культурное наследие народов, а одним из факторов, детерминирующих национальное, идиоэтническое в семантике языков, составляет особенность географических, климатических условий жизни народа.

Литература

1. Подольская Н.В. Типовые восточнославянские топоосновы. Словообразовательный анализ. - М., Наука, 1983.
2. Конкашпаев Г.К. Казахские географические названия, отражающие особенности элементов природы Казахстана // Сборник рефератов, научных работ. Выпуск 11, КазПИ им. Абая. - Алма-Ата, 1962.
3. Бартольд В.В. Сочинения. 3 т. - М., Наука, 1968.
4. Кононов А.И. О семантике кара и ак в тюркской географической терминологии. // Известия отд. общественных наук. АН Тадж. ССР. Вып. 5, 1954.
5. Конкашпаев Г.К. Цветовые слова в тюркских топонимах. Географические науки. - Алма-Ата, 1969.
6. Мурзаев Э.М. Разные имена в исторической и современной географии. Топонимия России. - М., 1993.
7. Койчубаев Е. Нецветовая сущность топонимических компонентов ак, кара, көк, сары. // Всесоюзная конференция по топонимике СССР. - Л., 1965.

8. Байкенев Ш.А. Топонимы Джунгарского Алатау // изв. АН Казахской ССР, сер. Геолог. –1972, № 3.
9. Койчубаев Е. Краткий толковый словарь топонимов Казахстана. - Алма-Ата, 1974.
10. Жартыбаев А.Е. Қарағанды өңірі топонимдерінің мағыналық және құрылымдық сипаттары. - Караганды: Болашак - Баспа, 1998.
11. Мурзаев Э.М. Словарь народных географических терминов. – М., Мысль, 1984.

Суттибаева Г. И.
№ 24 ЖОББМ
Жезқазған қ., Қазақстан Республикасы.

ҮШТІЛДІК ЗАМАН ТАЛАБЫ

Жеті жұрттың тілін біл,
Жеті түрлі ғылым біл
(Халық мақалы)

Тіл - халықтың ең негізгі байлығы. Тіл ұлттың игілігі. Тіл-адамдар арасындағы маңызды қарым -қатынас құралы. Тіл жоғалса,этнос та жоғалады. Жас ұрпақ үш тілді білу қажет. «Өзге тілдің бәрін біл, өз тіліңді құрметте» дейді халық мақалы. Негізі көп тілді білу-байлық. Үштұғырлы тіл-өмірдің қажеттілігі. Мемлекеттік тілмен қатар үш тілді меңгеру керек. Үштұғырлы тілдің болғанына түсіністікпен қарау керек. Ағылшын тілін үйрену аса қажетті, өйткені білікті білімді азамат болып ғаламдық ақпараттар мен иновациялық ағынына жетелейді. Көп тілді меңгерген халықтар алдыңғы қатарлы елдің қатарына кіріп, өзінің коммуникациялық қабілетін кеңейтеді. Ежелгі Мысырда бірнеше тілді білетін мамандарды аса құрметтейді және салық төлеуден босатылатын болған. Көп тілді білу маңызды міндет, сондықтан біздің халықта өркениеттен қалмау үшін көп тілді меңгеруіміз қажет. Бірнеше тілде еркін сөйлей де, жаза да білетін маман басекеге қабілетті тұлғаға айналады. Үштілдік басекеге қабілетті елдер қатарына апарар басты баспалдақтардың бірі. Қазіргі таңда ағылшын тілін тереңдетіп оқыту үшін арнайы мектептер, үйірмелер, гимназиялар, колледждер көптеп ашылуда. Үш тілді үйрету балабақшадан басталуы қажет. Осы орайда тәрбиешілер мен мұғалімдерге ауыр жүк артылып отыр. Мектепте қазақ тілі орыс тілі, ағылшын тілі пәнаралық байланыспен жүзеге асыру керек. Оқушылар тапсырмаларды ізденушілік әрекеттеріне, өз беттерімен білім алуға, алған білімдерін ортаға салуға үйрену керек.

Бірнеше тілді білген азамат заман сұранысына лайық. Адам неғұрлым көп тілді білсе, соғұрлым мүмкіндіктері де арта түседі. Көп тілді білім беру – көпқырлы және күрделі мәселе.

XXI ғасыр Қазақстан жастарының алдына жаңа талап қояды. Нарық экономикасы жастардан білікті маман болуды талап етеді. Сондай - ақ өзінің де басқа ұлттың да тарихы мен мәдениетін салт - дәстүрін білгені дұрыс. Қазіргі жастар бірнеше шетел тілін үйренуде. Қазіргі нарық заңы осындай. Көп тілді білу - ұрпақтың алдына қойылған үлкен міндет. Көп тілді білім беру оқу үрдісі барысында екі не одан да көп тілде білім беру. Көп тілдік жаңа міндеттер, жаңа талап, жаңа мақсаттар қойып отыр дегенді түсіндіреді. Көп тілді оқыту да ұрпақтың білім кеңестігінде еркін самғауына жол ашатын, әлемнің ғылым құпияларына үніліп, өз қабілетін танытуына мүмкіншілік беретін, бүгінгі күнгі ең басты қажеттілік деседе болады.

Қазіргі заман талабы - жас ұрпақты көп тіл білуге баулу. Үш тілді еркін меңгерген, өз білімін түрлі салдағы қарым - қатынас жағдайында пайдалана алатын ұрпақ тәрбиелеу қажет. Елбасымыз Н.Ә.Назарбаев сол үшін де тілдердің үштұғырлығын міндеттеп отыр. Көп тілді біліп әлемдік деңгейде көтерілуіміз қажет. Көп тілді білсе дарынды оқушылар әлемдік жобаларға қатысуға мүмкіндік туады. Шетелдік әріптестермен ғылыми қарым - қатынастарын нығайтуға мүмкіндік береді.

Ағылшын тілі - әлемдік бизнес тілі. Ағылшын тілі - халықаралық қатынастың ғылым мен техниканың, бизнес пен журналистиканың тілі. Ағылшын тілі әр түрлі ұлт өкілдері мен әр түрлі мәдениет өкілдерінің қарым - қатынас құралы ретінде оқытудың бір түйіні. Ағылшын тілінде сөйлейтін халықтың әлемі мен мәдениетінің бірлігінде оқытылуы тиіс. Бұл бүгінгі таңда ағылшын тілі білім берудің өзекті мәселесіне айналып отыр.

Ағылшын тілі мен әдебиет сабағында оқушының білім, білік дағдыларын меңгерту мен қатар кәсібіне оқушыны шығармашылық жұмыстарға баулу, ойын еркін жеткізе білуге тіл байлығын дамытуға басты назар аудару қажет.

Сабақ неғұрлым қызық болса, соғұрлым оқушының сол пәнге деген құштарлығы арта түседі, оқушының жүрегінен жол табады.

Жаңа сабақты өткен кезде оқушылар түрлі тақырыпта эссе жазуға, шығарма, баяндама, реферат, ғылыми проект, тапсырма берілсе оқушылар қызығушылықпен кіріседі.

Сабақта оқушылар тақырыпқа байланысты мәтіндегі кейіпкерлердің іс - әректтерін жағымды, жағымсыз жақтарын ажырата біледі. Көп тілді білім беруде дәстүрлі оқытумен қатар, жаңа технология бүгінгі күннің сұранысынан пайда бола келіп, жалпы педагогиканың дамуына ықпал етеді. Қазір орта мектептерде үш тілді оқытудың негізін қалыптастыру әр түрлі оқыту технологияларын қолдану арқылы, оқушының бойына тілге деген қызығушылығы арта түседі. Мұның барлығы болашақта заман талабына сай өмірге икемделуіне бағыттау мен оның ағылшын тілін танып білуіне оқушының шығармашылық қабілетін дамыту.

Алдында заманауй технологияны пайдалану негізінде оқу мазмұнын одан әрі жетілдіру үшін Әлемдік желіні қолдану мәселесі туындап отыр. Ғаламтор шетел тілін үйренуде жаңа мүмкіндіектер ұсынады. Қазіргі таңда ұрпақтың есте сақтау қабілетін жетілдіре отырып, еркін сөйлеуге өз ойын айту дәрежесіне жеткізе алатындай қалыптасуы үшін үш тілде, яғни, ағылшын орыс қазақ тілінде оқытуда жаңа технологияларын қолдану өте тиімді. Үш тілде оқытудың жаңаша әдіс - тәсілдерін мұғалім ізденіс арқылы оқушының қабілетін қабылдау деңгейіне қарай қоладанады. Үйретіп отырған тілдің сан қырлы ерекшелігін танытып, білім алушылардың тілін ұштап, ойын байытуға сабақтың қызықтылығы, тартымдылығы, қажеттілігі ерекше ықпал етеді.

Қазіргі таңда мұғалімдердің үш тілде білім беруде жаңа қадамдарға барудың маңызы зор. Адам шет тілімен танысумен әрі оны үйренумен бірге үйреніп жатқан тілдегі жаңа ұлттық мәдениетке енетіні шексіз рухани байлықтарға кеңелетіні сөзсіз. Тіл дамыту арқылы оқушылардың ақыл - ойы кеңейеді, адамгершілік, эстетикалық тәрбие бір - бірімен достық қарым - қатынас мәселелері де дұрыс жолға қойылады.

Қазіргі кезеңде білім жүйесінің сапасынын жақсарту, жаңа технологияларды қолдану, жаңа формациялы, білікті ұстаз дайындау аса өзекті мәселелердің бірі.

Сөзімді қорыта келгенде, Қазақстанның білім саласы жаңа сатыға көтеріліп алға қадам басып келеді. Мұғалім шебер талдаушы болу керек. Мұғалім ол шебер көшбасшысы бола булу керек. Мұғалім ең алдымен, бала жанының тамыршысы болуы қажет. Бұл ұстаздың өз мамандығына деген сенімділігі, бейімділігімен, айқын мақсатынан және бала жүрегіне жол таба білуінен көрінеді. Осы үшеуі мұғалім мейірімділігімен ұштасқанда нағыз тамыршы бола алады. Оқытуға деген ынтасы, өзіндегі барды асқан мейірімділікпен жеткізе білу ұстаз шеберлігінің бір қыры болып табылады. Ұстаз лайықты тұлға жету үшін әрдайым ізденісте жүру қажет деп ойлаймын. Әр ұстаз алдына қойылған үлкен міндетті өзінің біліктілігі мен шеберлігі арқасында түрлендіре отырып, оқушынының қызығушылығын аса шеберлікпен жеткізе алса, сонда ғана алға қойған мақсат міндетін орындай алады деп сенемін.

Әдебиет

1. Қазақ тілі мен әдебиеті орыс мектебінде. 2/2002
2. Мәдениетаралық қарым - қатынас негізінде көптілді білім беру: когнитивті концептуалдық аспектілер. Алматы 2013

3. Егемен Қазақстан 2011
4. Қазақстан мектебі 2010

Головина К.М.,
ЧУ «Жезказганский колледж бизнеса и транспорта»
г. Жезказган, Республика Казахстан

Язык судопроизводства

В статье рассматриваются вопросы использования языка в сфере судопроизводства и о квалифицированности судебных преводчиков

Key words: law on languages, language policy, polylingualistics of criminal proceedings production, legal proceedings language, principle of legal proceedings language, qualification of the translator

Түйін тсөздер: тіл туралы заңнама, тіл саясаты, тілдің көптуғырлығы, қылмыстық істер бойынша іс-жүргізу, соттық іс-жүргізу тілі, соттық іс-жүргізудегі тіл принципі, сот аудармашылардың біліктілігі

После распада Советского союза и получение суверенитета Республики Казахстан, как и другие бывшие советские республики, приняла свою декларацию о независимости.

Высокая степень интегрированности национальных культур, широкое распространение на территории бывшего Советского Союза русского языка, как языка межнационального общения, не может снять актуальность проблемы его соотношения с государственными и национальными языками.

Нельзя не учитывать и того, что каждое из суверенных государств, входящих в Содружество, в свою очередь обладает сложным национально-этническим составом. А это значит, что использование языка в каждом из независимых государств в работе государственных органов, организаций, предприятий и учреждений, в делопроизводстве правоохранительных органов, в частности в суде, наталкивается на те же проблемы, которые ранее были характерны для Союза в целом. Но теперь эти проблемы вышли из-под запрета и встали во всем своем пугающем значении перед каждой республикой. Не зря их «суверенизация» сопровождалась принятием законов о языке!

Законодательство о языках в Республике Казахстан основывается на Конституции Республики Казахстан [1], состоит из настоящего Закона, иных нормативных правовых актов Республики Казахстан, касающихся употребления и развития языков [2].

В Послании Президента Республики Казахстан – Лидера нации Н.А Нзарбаева народу Казахстана Стратегия «Казахстан-2050»: новый политический курс состоявшегося государства, опубликованного накануне Дня Независимсти 15 декабря 2012 г. в общенациональной ежедневной газете «Казахстанская правда» в третьем разделе «Казахский язык и триединство языков» чётко указано, что ответственная языковая политика является одним из главных консолирщих факторов казахской нации. Казахский язык - это наш духовный стержень. Наша общенациональная задача - развивать его, активно используя во всех сферах. Необходимо оставить в наследство нашим потомкам современный язык, в котором к опыту многих поколений наших предков был бы гармонично добавлен и наш заметный след. Эта задача, которую должен самостоятельно решать каждый уважающий себя человек. Государство со своей стороны многое делает для укрепления позиций государственного языка...[3].

Языковая политика в любом государстве является стержнем стратегии, направленной на реализацию неотъемлемого права на национальное самоопределение, без которого невозможно достичь подлинного государственного и национального суверенитета. В этой связи, законодательное регулирование этой сферы общественных отношений обретает не только стратегический, но и исторический характер, который детерминирует путь политико-территориальной эволюции и обеспечивает связь поколений конкретного народа.

Республика Казахстан является многонациональной и поликультурной страной, поэтому принцип языка уголовного процесса в Казахстане предусматривает полиязычность производства по уголовным делам. По Конституции Казхастана в учреждениях используются в равной степени государственный казахский и официальный русский языки, а также конституционными нормами созданы все условия для изучения и развития языков народа Казахстана, признаются свобода национальной самоидентификации и выбора языка общения и право пользования родным языком.

Уголовное судопроизводство в Республике Казахстан ведется на государственном языке, а при необходимости в судопроизводстве наравне с государственным употребляется русский язык или другие языки (30 статья УПК РК).

Язык судопроизводства – это один из аспектов языковой, а, следовательно, и национальной проблемы. В сфере уголовного судопроизводства, где государственная репрессия проявляет себя в наиболее жесткой форме, значимость указанных гарантий лишь усиливается. В этой связи, необходимо последовательно обеспечивать возможность лиц, не владеющих языком судопроизводства и вовлекаемых в сферу уголовно-процессуальных отношений, получать доступ к информации на равных основаниях. Любые нарушения принципа языка уголовного судопроизводства, закрепленного в статье 30 УПК РК означают не только посягательство на изолированное право, а поражение, фактически, во всех правах, присущих его процессуальному статусу [4].

Особое внимание необходимо уделить вопросам использования национального языка в сфере уголовного судопроизводства. От того, насколько будет обеспечена реализация принципа языка судопроизводства при расследовании и судебном разбирательстве уголовного дела, можно будет говорить и о защищенности лиц, не владеющих языком судопроизводства. Лицами, не владеющими или недостаточно владеющими языком, на котором ведется производство по делу, считаются те граждане, которые недостаточно понимают разговор на языке, на котором ведется судопроизводство, которые не могут свободно дать информацию, не могут выразить свои мысли и мнения, т.е. которые в действительности элементарно не владеют языком.

Во время досудебного расследования подозреваемому и обвиняемому должны быть разъяснены его права и обязанности относительно языка судопроизводства, о написании ходатайства подозреваемого и обвиняемого на ведение уголовного дела на языке, на котором они свободно говорят и пишут, на обращение за помощью к защитнику.

Таким образом, Конституция Республики Казахстан и принятые в соответствии с ней законы охраняют и обеспечивают всем гражданам, не владеющим или недостаточно владеющим языком, на котором ведется производство по делу, право делать заявления, давать объяснения и показания, заявлять ходатайства, выступать в суде на родном языке или другом языке, которым они владеют.

Геополитическая ситуация и географическое местоположение предопределили позиционирование Республики Казахстан как связующего государства на стыке двух цивилизаций – Востока и Запада. Однако не только территориальные особенности придают уникальность отечественной культуре и правовой системе, безусловное влияние оказывает и современный уровень интеграции на межгосударственном уровне. Указанное обстоятельство формирует востребованность специалистов в области языкового перевода. Эта проблема особенно остро ощущается в уголовном судопроизводстве и знакома любому практикующему юристу. Однако, своего совершенства требует не только организация регулирования рынка услуг языкового перевода, правовой механизм реализации принципа языка уголовного судопроизводства также несовершенен. Помимо процедурных недостатков, полагаем, что назрела необходимость концептуального переосмысления роли данного принципа в системе принципов уголовного судопроизводства. Это тем более важно в связи с тем, что Всеобщая декларация прав человека, принятая Генеральной Ассамблеей ООН 10 декабря 1948 года устанавливает запрет на дискриминацию, в том числе и по языковому признаку [5,с.302].

Проблемы использования языка тесно связаны с политикой. В подлинно правовом демократическом государстве право лица пользоваться родным языком или языком,

которым оно владеет свободно, является безусловным. Поэтому необходимо на законодательном уровне разрешить проблемы, связанные с использованием государственного языка и языков народов, проживающих на территории Казахстана.

Реализация принципа языка судопроизводства может быть осуществлена только с помощью переводчиков по уголовному делу. К сожалению, определенных правил, по которым в уголовном судопроизводстве определяются допустимость и квалифицированность переводчиков в суде, в УПК РК нет, также в Казахстане отсутствуют механизмы сертификации и аккредитации судебных переводчиков. В связи с этим допускается, что в уголовное судопроизводство в качестве переводчиков могут быть приглашены лица, которые предоставят непрофессиональный перевод, вследствие некачественного перевода могут быть нарушены права участников уголовного судопроизводства на услуги переводчика, а также на полноценное участие в уголовном процессе.

В связи с выше изложенным приглашение и участие переводчиков в уголовном судопроизводстве на практике вызывают множество вопросов, что говорит о необходимости более глубокой разработки гарантий обеспечения реализации рассматриваемого принципа.

Литература

1. Конституция Республики Казахстан. - Алматы: НОРМА-К, 2007. - 40 с.
2. Закон Республики Казахстан от 11 июля 1997 года №151-I «О языках в Республике Казахстан»
3. Назарбаев Н.А. Стратегия «Казахстан-2050»: новый политический курс состоявшегося государства: Послание Президента Республики Казахстан – Лидера нации Н.А Назарбаева народу Казахстана//Казахстанская правда. 15 декабря 2012 г.
4. Уголовно-процессуальный кодекс Республики Казахстан (с изменениями и дополнениями по состоянию на 23.04.2014 г.)
5. Всеобщая декларация прав человека" (принята Генеральной Ассамблеей ООН 10.12.1948).

Хасенова С.Е.
ТОО «Юридический колледж «Фемида»
г.Караганда, Республика Казахстан

ПОСТРОЕНИЕ И ПРОВЕРКА ВЕРСИЙ О ВИНОВНОСТИ ОПРЕДЕЛЕННОГО ЛИЦА В УБИЙСТВЕ, СВЯЗАННОЕ С ИНСЦЕНИРОВКОЙ БЕЗ ВЕСТИ ПРОПАВШЕГО ЧЕЛОВЕКА

Данная статья написана на актуальную в теоретическом и практическом значении тему, посвященную главной задаче криминалистики - раскрытие и расследования преступлений, а именно убийство.

В статье довольно подробно раскрыты доказательства для правильного построения и проверки версий о виновности определенного лица в убийстве, связанное с инсценировкой без вести пропавшего человека.

Разработка следственной версии является основой планирования расследования преступления, а также правильная организация взаимодействия органов следствия и дознания

Key words: *version, verification of versions, disappearance, development, disappearing without a new, awareness, misinformation, victim, witness, false witness, interrogate*

Түйін сөздер: *нұсқа, нұсқаны тексеру, адамның жоғалуы, әзірлеу, хабарсыз кеткен, хабардар болу, жалған мәлімет, куәгер, жалған қуә беру, жауап алу*

Предположительные или категорические по форме указания на определенное лицо как на убийцу того, кто пропал без вести, встречаются иногда уже в первичных материалах розыскного или уголовного дела.

Иногда заявитель высказывает подозрение о виновности определенного лица в убийстве исчезнувшего, не приводя каких-либо фактических данных. В таких случаях путем допроса заявителя следует уточнить, на чем основано его подозрение. В зависимости от результатов допроса следователь определяет, является ли такое подозрение произвольным домыслом или версией, имеющей в своей основе конкретные фактические данные.

Довольно часто авторы заявлений о безвестном исчезновении лиц не высказывают никаких предположений об убийстве и о виновных.

Однако и тогда, когда заявитель сообщает свое мнение о виновном и когда он воздерживается от этого, следователь при наличии данных, указывающих на вероятное убийство, на основе имеющихся и дополнительно собранных сведений должен построить, а затем проверить все возможные по обстоятельствам дела версии о лице, совершившем преступление. Естественно, по мере накопления доказательственного материала содержание этих версий уточняется, возникают новые версии, а другие отпадают, с тем чтобы в конечном счете одна единственно правильная версия получила полное подтверждение.

Построение и проверку версий о виновном следует осуществлять параллельно с розыском трупа, не откладывая до того, как труп будет, найден. Разумеется, обнаружение останков потерпевшего может способствовать изобличению виновного, а в иных случаях привести к построению новых версий об убийстве. Но практике известны дела, по которым найти труп удавалось лишь после того, как его местонахождение было указано лицом, изобличенным в убийстве.[1]

Для построения и проверки версий о виновности определенного лица по делам об убийстве «без трупа» применяются такие же улики, которые встречаются и в других делах об убийствах: данные о заинтересованности заподозренного в смерти исчезнувшего, о вражде между ними, следы крови в жилище заподозренного и потерпевшего и т. д. Однако наряду с этим можно выделить некоторые обвинительные доказательства, наиболее характерные для дел рассматриваемой категории.

К ним относятся: а) данные о совместном пребывании заподозренного с предполагаемым потерпевшим вплоть до момента его исчезновения, б) данные о мерах, которые принимал заподозренный для сокрытия следов преступления,
в) доказательства попыток дезинформировать окружающих о причинах исчезновения и о судьбе исчезнувшего, г) данные об осведомленности заподозренного о смерти исчезнувшего и иных обстоятельствах преступления, не известных окружающим. Рассмотрим каждую из этих групп улик в отдельности.

Данные о совместном пребывании заподозренного с предполагаемым потерпевшим до момента его исчезновения. Если версия об убийстве верна, то важнейшей предпосылкой для построения версии о виновном служит выяснение вопроса, где, когда, с кем в последний раз мог находиться потерпевший. Исходный этап в решении данной задачи составляет проверка версии о том, что исчезнувший действительно оставил свой дом (или место своей работы).Данные о намерении исчезнувшего куда-либо уехать или уйти дают основание для выдвижения и проверки версий о его убийстве до отъезда, в пути, в пункте назначения, на обратном пути, по возвращении.Для *проверки версии о выезде* (уходе) из дома используются показания родственников исчезнувшего, в первую очередь проживающих вместе с ним, его соседей, сослуживцев, результаты осмотра и обыска по его месту жительства, документы, относящиеся к его служебной и общественной деятельности, к прописке, военному учету, к получению пенсии и т. д.

Доказательствами, опровергающими версию об уходе или отъезде исчезнувшего, могут служить, например:

- показания соседей, видевших, как он вошел в свой дом, а после этого нигде не появлялся;

- иные сведения о том, что он не собирался никуда уезжать (не позаботился об оставшихся дома детях, не оформил увольнения или отпуска, не снялся с учета по паспортному столу, военкомату, райсобесу), а, наоборот, составил план работы на ближайшие Дни, договаривался о встречах и т. п.;

- обнаружение при обыске одежды, обуви и других предметов, указанных в протоколе заявления о розыске безвестно пропавшего как находившихся на нем или при нем в момент исчезновения, а равно личных вещей, без которых согласно показаниям свидетелей исчезнувший не имел обыкновения выходить на улицу (верхней одежды, обуви, головного убора, очков, наручных часов, обручального кольца и т. п.).

Для проверки показаний о выез**де** такого лица в определенный пункт используются также сведения о реализации в соответствующий день железнодорожных билетов до указанной свидетелем станции. Более определенные данные могут быть получены при проверке версии о вылете самолетом, поскольку на корешках авиационных билетов фиксируются фамилия, имя, отчество, серия и номер паспорта пассажира.

Для выяснения вопроса, с кем в последний раз находился предполагаемый потерпевший, необходимо проверить данные о времени его исчезновения.При подтверждении факта выбытия предполагаемого потерпевшего с постоянного места жительства следует выяснить, с кем он вышел или выехал, на каком участке пути исчез. Это устанавливается путем допросов провожающих, спутников, вагонных-проводников, стюардесс. Для выявления случайных (и неслучайных) попутчиков используются списки пассажиров самолета или парохода, корешки авиабилетов, требования на продажу железнодорожных и автобусных билетов по безналичному расчету.

Путь пропавшего без вести можно проследить и путем допроса в качестве свидетелей лиц, проживающих в пунктах вероятного его появления, осматривая документы, которые он мог оформить в этих пунктах, а также письма, отправленные им с дороги. Там, где след выбывшего обрывается, необходимо развернуть следственные и розыскные действия, направленные на обнаружение трупа и выявление лиц, совершивших убийство.[2]

Действия, направленные на сокрытие трупа и удаление следов преступления, приводят к возникновению новых улик. Задача следователя - выявить эти улики.

Если место захоронения не совпадает с местом убийства, следует искать доказательства, относящиеся к перевозке (переноске) трупа.

Заслуживают внимания и показания свидетелей о стирке или уборке квартиры, предпринятых, например, мужчиной, который раньше никогда этим не занимался, либо занятии лицом подобными действия в необычное время - в праздник, ночью или в то время, когда данному лицу следовало быть на работе.

Последовательная проверка и тщательный анализ имеющихся в деле сведений о судьбе исчезнувшего обнаруживают в ряде случаев противоречивые, а иногда и явно ложные сообщения по данному вопросу. Это можно объяснить добросовестным заблуждением, легкомысленным стремлением привлечь к себе внимание мнимой осведомленностью или иными не относящимися к делу мотивами. Часто к сознательной дезинформации прибегают убийцы, чтобы затруднить выявление и раскрытие преступления. Установив ложность распространяемых определенным лицом сведений о судьбе исчезнувшего, надо выяснить, какую цель преследовал дезинформатор, не причастен ли он *к* убийству. Иначе говоря, данные о попытках дезинформировать заслуживают пристального внимания как возможные основания версии о виновном или как доказательства, подтверждающие такую версию.

В ряде случаев виновные в убийстве склоняют к лжесвидетельству других лиц, чтобы те подтвердили вымышленную версию. Иногда следователь сталкивается с

упорным лжесвидетельствованием, для разоблачения которого используются известные тактические приемы, разработанные криминалистикой [3].

Близкие исчезнувшего в подтверждение того, что он уехал в другую местность, иногда демонстрируют окружающим или представляют следователю его письма, телеграммы, фотоснимки. Их необходимо тщательно проверять. Выяснению подлежат вопросы: действительно ли письма и телеграммы от имени исчезнувшего составлены им самим: откуда они отправлены; находился ли исчезнувший в этом пункте в момент отправки корреспонденции. Такие бумаги надо изъять и обратить внимание, имеются ли на конвертах и телеграммах почтовые штемпели; каким числом они датированы; одной ли рукой написано письмо и адрес на конверте; могло ли письмо, судя по формату и сгибам, находиться в данном конверте.

Подлинность писем, якобы поступивших от исчезнувшего, проверяется посредством почерковедческой экспертизы. Иногда в самом письме говорится, что оно написано под диктовку исчезнувшего от его имени кем-то другим. К такому приему могут прибегать убийцы, пытаясь нейтрализовать подозрения, вызванные несходством почерка. В одних случаях они (под предлогом неграмотности, плохого зрения и т. д.) диктуют письмо случайному постороннему человеку, в других - пишут сами.

Известны случаи, когда для большей убедительности версии о том, что исчезнувший жив, убийцы представляли следователю сфабрикованные путем монтажа групповые фотографии, изображающие исчезнувшего «в новой семье».

Такие уловки могут быть распознаны криминалистической экспертизой, которая устанавливает признаки монтажа.

Данные об осведомленности в убийстве. Если по уголовным делам, возникающим после обнаружения трупа, факт смерти с самого начала очевиден и общеизвестен, то по делам об убийствах «без трупа» осведомленными в смерти потерпевшего до определенного момента являются лишь сами преступники, укрыватели и недоносители. Поэтому данные о проявлении такой осведомленности являются уличающими доказательствами.

Осведомленность проявляется в высказывании соответствующего содержания, например заподозренный в беседе с другим лицом выражает уверенность в том, что исчезнувшего нет в живых, тогда как никому из окружающих о его смерти неизвестно. Чаще же об осведомленности свидетельствуют поведение и поступки. Серьезное доказательственное значение имеет также осведомленность об обстоятельствах убийства, проявленная заподозренным при производстве следственных действий.

Разработка следственной версии является основой планирования расследования преступления, а также правильная организация взаимодействия органов следствия и дознания.

Литература

Образцов В.А. Выявление и пресечение преступника. - М., «Юрист» 1997;

1. Дубягин Ю.П., Дубягина О.П. Проблемы розыска без вести пропавших. - М.: - «Юрлитинформ», 2003;

3. Бурданова В.С. Расследование убийств. - М.: «Дело», 2001;

4. Муженская Н.Е. и Костылева Г.В. Руководство для следователя и дознавателя по расследованию отдельных видов преступлений. - М.: «Проспект», 2012.

Жунусов Е.Б.
КарГУ им.академика Е.А.Букетова
г., Караганда, Республика Казахстан

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ В ОБЛАСТИ ЗАЩИТЫ ПРАВ ЧЕЛОВЕКА

В статье рассмаотрены такие актуальные вопросы как деятельноть международных организаций в сфере защиты прав человека.Особое внимание автором уделено роли ООН и его органов в области защиты прав человека.

Кілт сөздер: адам, құқық, адам құқықтары, мемлекет, халықаралық ұйым, халықаралық дау

Keywords: Human, right, human rights, state, international organization, international disputes

За последнее время права человека превратились в один из самых динамичных разделов международного права, трансформировавшись в важную часть всего международно-правового процесса. Права человека стали не только универсальными в своем выражении, но и получили всемирное признание. Здесь следует, прежде всего, вспомнить Всеобщую декларацию прав человека и основные международно-правовые конвенции в этой области. В то же время права человека в последней трети XX века стали предметом глубокой озабоченности со стороны мирового сообщества, а порой даже политически определялись как цель внешней политики (например, в США). Права человека являются универсальными моральными правами фундаментального характера, которые принадлежат каждому лицу в его взаимоотношениях с государством.

В настоящее время проблема межгосударственного сотрудничества в области защиты прав и основных свобод человека — одна из наиболее актуальных в международных отношениях.

Глобализация прав человека привела к созданию международных институтов по защите прав человека на универсальном и региональных уровнях. **Развитие международного сотрудничества в области закрепления и защиты прав и свобод человека шло по двум направлениям. Первое характеризовалось разработкой и принятием общих и специальных актов в области закрепления прав человека.** Второе сотрудничеством государств в области создания реального механизма защиты прав человека и контроля за их соблюдением. Создание комплексной системы обеспечения и защиты, зафиксированных в международно-правовых актах и во внутри государственном законодательстве прав и свобод человека и системы международных органов, наделенных функциями международного контроля за деятельностью государств в сфере обеспечения прав и свобод человека, является важнейшей функцией Международного гуманитарного права. Одной из характерных особенностей развития сотрудничества государств в области прав человека на современном этапе является создание системы международного контроля за претворением в жизнь взятых ими на себя юридических обязательств. Его учреждение и функционирование, как на функциональном, так и на уровне является одним из наиболее значительных достижений в международном регулировании прав человека второй половины двадцатого века. Субъектами указанных направлений сотрудничества в области закрепления и защиты прав и свобод человека являются в основном государства и международные и межправительственные организации [1, 42 - 43].

Наиболее важную роль на универсальном уровне играет Организация Объединенных Наций (ООН), причем ее влияние на развитие международного права прав человека, повышение его эффективности постоянно растет.

Под эгидой ООН функционирует разветвленная система органов, занимающихся разработкой международных стандартов и осуществлением международного контроля за соблюдением уже принятых документов. Основной формой контроля со стороны

международных структур стала процедура представления докладов, установление фактов и рассмотрение споров. Процедура представления докладов в соответствии с требованиями основных конвенций ООН и важнейших международных организаций первоначально рассматривалась государствами как формальное требование. Однако с течением времени она переросла в критическое расследование ситуации по выполнению государствами взятых на себя обязательств.

Установление фактов нарушения прав человека поначалу не входило в компетенцию международных институтов по правам человека. Однако с середины 70-х гг. эти наблюдательные механизмы стали активно вводиться и использоваться. Вскоре были учреждены посты Специальных докладчиков, представителей Генерального секретаря, созданы рабочие группы по конкретным странам и проблемам.

Третьим важным механизмом международного контроля стало рассмотрение споров в международных структурах. Это, прежде всего, Европейский суд по правам человека, Межамериканский суд по правам человека, многочисленные юридические процедуры, как, например, действия в соответствии с резолюцией 1503 ЭКОСОС.

В то же время созданной системе, не всегда удается реализовать потенциал, заложенный в ней. Основная причина - концепция государственного суверенитета. Международное право и, соответственно, политика развиваются и стремятся содействовать глобальному сотрудничеству, в том числе и политическому. ООН создала не только правовые основы, но и механизм международного сотрудничества, систему соответствующих органов по имплементации вступивших в силу международно-правовых актов [2]. В соответствии с изменениями в мире необходимо по-новому взглянуть на ООН как на главный координирующий центр международной политики и межгосударственного сотрудничества в области прав человека.

Развитие международного сотрудничества в области закрепления и защиты прав и свобод человека шло по двум направлениям. Первое характеризовалось разработкой и принятием общих и специальных актов в области закрепления прав человека. Второе сотрудничеством государств в области создания реального механизма защиты прав человека и контроля за их соблюдением. Создание комплексной системы обеспечения и защиты, зафиксированных в международно-правовых актах и во внутри государственном законодательстве прав и свобод человека и системы международных органов, наделенных функциями международного контроля за деятельностью государств в сфере обеспечения прав и свобод человека, является важнейшей функцией Международного гуманитарного права. Одной из характерных особенностей развития сотрудничества государств в области прав человека на современном этапе является создание системы международного контроля за претворением в жизнь взятых ими на себя юридических обязательств [3]. Его учреждение и функционирование, как на функциональном, так и на уровне является одним из наиболее значительных достижений в международном регулировании прав человека второй половины двадцатого века. Субъектами указанных направлений сотрудничества в области за крепления и защиты прав и свобод человека являются в основном государства и международные и межправительственные организации. Проблемы, касающиеся соблюдения прав человека, рассматриваются в принципе во всех структурах Организации Объединенных Наций, но с точки зрения защиты прав человека главную роль играет Генеральная Ассамблея ООН, Совет Безопасности ООН, Экономический и Социальный Совет, Международный Секретариат, а также конвенционные (договорные) органы, т.е. различные комитеты, созданные в соответствии с пактами, конвенциями, протоколами.

Наиболее важными органами защиты прав человека являются институт Верховного комиссара ООН по правам человека (далее ВКООНПЧ) (1993 г.). Сфера деятельности ВКООНПЧ - это поощрение и защита прав человека во всем мире; укрепление международного сотрудничества в области прав человека; достижение диалога с правительствами в целях обеспечения уважения прав человека; координация усилий, предпринимаемых в данной области различными органами ООН, и др. Управление Верховного комиссара ООН по правам человека в качестве общесистемного

координационного центра по правам человека укрепило партнерские связи с другими подразделениями системы. В настоящее время Управление ведет работу по исполнению просьб около 60 государств-членов о создании или укреплении национального потенциала и инфраструктуры прав человека. Установлены связи между специалистами по разработке политики в области прав человека и кадровыми сотрудниками на местах по поддержанию мира и гуманитарной помощи.

Массовые нарушения прав человека в какой-либо стране в принципе не дают право другим государствам на военное вмешательство. Применение военной силы без санкции ООН ведут к эрозии запрета на ее использование, который, имеет универсальную ценность в качестве нормы императивного. Практика международного сообщества подтверждает, что законность использования военной силы может быть подтверждена только решением Совета Безопасности [4, 28]. Поэтому в рамках реформирования ООН и Совета Безопасности должны быть выработаны единые критерии, определяющие при каких условиях возможна «гуманитарная интервенция», в каком виде ее можно применить, а также разработаны механизмы общественного контроля за осуществлением «гуманитарной интервенции». Поскольку именно Совет Безопасности принимает решения, имеющие широкое международное значение, то назрел и вопрос о расширении на демократической основе его состава (например, путем включения таких крупных государств, как Япония, Германия и др.). Важно, чтобы в принятии важнейших для мирового сообщества решений принимало как можно больше авторитетных государств. Актуальным представляется четкое определение понятия «угроза миру», поскольку ее широкое толкование вступает в противоречие с объективной оценкой ситуации, возможностями международного сообщества и последствиями применения военной силы.

Таким образом, мировое сообщество, признавая ценность человеческой жизни, достигло согласия относительно международных стандартов в области прав человека. Международные стандарты - это результат компромисса между странами с различными политико-правовыми системами и традициями, которые по тем или иным соображениям подошли к общему выражению своих позиций, которые нередко заметно расходятся на практике. Членство государств в универсальной и региональных системах ставится в зависимость от соответствия национального законодательства Уставу организации и соответствующей конвенции по правам человека. Функции международной и внутригосударственной защиты прав человека разграничиваются следующим образом: на международном уровне разрабатываются международные стандарты в области прав человека и действуют контрольные органы за их соблюдением, на национальном уровне государства приводят свое законодательство в соответствие с международными стандартами и гарантируют их выполнение. Проблема прав человека сложна, всеобъемлюща и многопланова. Для нее характерны международно-правовые, политические, экономические, социальные, культурные, юридические и другие аспекты.

История показывает, что каждому поколению нужно вновь и вновь защищать права человека, что человечеству еще незнакома ситуация, при которой не требуется усилий для поддержания и защиты прав и свобод человека.

За годы Независимости, Казахстан прошел огромный путь от государства с тоталитарной системой к демократическому и правовому государству. В стране последовательно осуществляются радикальные политико-правовые и социально-экономические реформы. Практически вся правовая система, включая и конституционное законодательство, претерпела кардинальные изменения, в основе которых лежат принципиально новые для нашего общества правовые ценности.

Нормы международного права и нормы внутригосударственного права реально соотносятся как «пересекающиеся параллели», когда две правовые системы могут то сходиться, то расходиться. Главным критерием потенциальной сопряженности правил международных договоров для Республики с нормами национального законодательства был и остается критерий соответствия и тех, и других Конституции Казахстана. Она гарантирует суверенитет государства процедурой ратификации Парламентом международных договоров Республики. Венская конвенция о праве международных

договоров (1969 г.), к которой Казахстан присоединился 31 марта 1993 года, порядок исполнения договоров оставляет на усмотрение государств [5].

Несоответствующие нормам Конституции законы, иные нормативные правовые акты и международные договоры и другие обязательства Республики не могут входить в систему действующего в стране права и таковым не являются [4, п. 1, Ст. 4].

Не случайно, международные договоры, признанные не соответствующими Конституции Республики Казахстан, не могут быть подписаны либо, соответственно, ратифицированы и введены в действие. «Порядок заключения, исполнения и денонсации международных договоров Республики Казахстан» [5, Ст. 10 - 12.].

За годы независимости Казахстан ратифицировал, т.е. придал приоритетное значение по отношению к нормам национального законодательства, правилам более чем 350 международных договоров и еще к полусотне присоединился посредством принятия различных актов.

Республика Казахстан, объявив человека, его жизнь и права высшей ценностью общества и государства, считала необходимым и вполне реальным, поэтапное вхождение в правовое пространство международно-правовых актов в области прав и свобод человека. Осознавая сложность переходных процессов и трудность реализации выработанных на основе международных собственных национальных стандартов [4], Казахстан приступил к созданию национальной правозащитной системы.

Основным носителем ответственности перед народом и международным сообществом за обеспечение прав граждан является государство. Поэтому процессу обеспечения прав должна соответствовать система государственных органов, понимание ими содержания и важности этой работы, высокий профессионализм и согласованность их действий в этой области. Это важно с точки зрения обеспечения широкого общественного консенсуса и духа сотрудничества между всеми участниками процесса формирования институциональной инфраструктуры правозащитной деятельности в Казахстане. Именно от результативности деятельности всех органов государственной власти, от того, как органы законодательной, исполнительной и судебной власти в центре и на местах регулируют вопросы, отнесенные к их компетенции, зависит степень реализации прав и свобод человека в казахстанском обществе. Казахстаном осуществлены ряд мероприятий по внедрению в свое правовое пространство международных норм и принципов соблюдения прав и свобод человека, в частности, Республикой Казахстан ратифицированы Женевские конвенции о защите жертв войны 1949 года и дополнительные протоколы к ним, Конвенция о правах ребенка, Конвенция о ликвидации всех форм дискриминации в отношении женщин, Конвенция о ликвидации и предупреждении преступления геноцида и наказания за него. Конвенция о ликвидации всех форм расовой дискриминации и Конвенция против пыток и других жестоких, бесчеловечных или унижающих достоинство видов обращения и наказания.

Изложенное, является бесспорным свидетельством того, что Казахстан постепенно и неуклонно утверждает себя демократическим, светским, правовым и социальным государством, высшими ценностями которого признаны человек, его жизнь, права и свободы.

Литература

1 История, теория и практика прав человека: курс лекций / Под ред. Т.Н. Нуркаевой. – Уфа: «Восточный университет», 1998.

2 Козлитина, М.Г. Права человека и гражданина как социально-юридический феномен: плюрализм концептуального осмысления/ М.Г. Козлитина //terrahumana.ru

3 Международное право: учебник / отв. ред. А. Н. Вылегжанин. — М.: Высшее образование, Юрайт-Иэдат. —2009. - 1012 с

4 Токаев К. Организация Объединенных Наций: полвека служения миру. Алматы: Атамура, 1995. - 210 с.

5 Венская конвенция о праве международных договоров//

Сұраған Ж.Ғ.
специалист Департамента
государственных доходов Жамбылской обл.
Чуйшбаев Б.
Магистрант юридического факультета
КарГУ им.академика Е.А.Букетова
г.Караганда, Республика Казахстан

НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ПРАВОВОГО СТАТУСА НАЛОГОПЛАТЕЛЬЩИКА-ФИЗИЧЕСКОГО ЛИЦА В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

В статье рассматривается теоретико-правовые вопросы определения статуса налогоплательщика. Раскрываются основные признаки физического лица как налогоплательщика. На основе анализа действующего налогового законодательства рассмотрены основные права и обязанности налогоплательщика

Кілт сөздер: жеке тұлға, салық, құқықтық мәртебе, салық төлеуші, Салық Кодексі, салық төлеушінің құқықтары, салық төлеушінің міндетері

Keywords: individual, tax, legal status, taxpayer, Tax code, taxpayer rights, the taxpayer's obligation

Правовой статус налогоплательщика представляет собой систему, элементами которой являются налоговые обязанности, права и ответственность за нарушение налогового законодательства. Роль гарантий осуществления налоговых обязанностей выполняет институт юридической ответственности, а реализации налоговых прав - институт права жалобы на неправомерные действия уполномоченных органов и их должностных лиц. Участниками отношений, регулируемых налоговым законодательством, являются организации и физические лица, признаваемые налогоплательщиками. Налогоплательщиками и плательщиками платежей и сборов признаются организации и физические лица, на которых Налоговым Кодексом возложена, обязанность уплачивать соответствующие налоги и платежи.На основе рассмотренных признаков С.С.Тропская дает следующее определение «под правовым статусом налогоплательщика является статус субъектов налогового права РК (организаций и физических лиц), представляющий собой основанную на конституционной обязанности по уплате налогов систему юридических обязанностей и прав, гарантированных институтами юридической ответственности и права жалобы на действия (бездействие) и акты уполномоченных органов и их должностных лиц.[1]

Подавляющее число лиц, обязанных уплачивать налоги, составляют физические лица. Понятие "физическое лицо" является специально юридическим, применяющимся для обозначения индивидуального субъекта прав. В соответствии со ст. 12 Гражданского Кодекса РК под физическими лицами понимаются граждане РК, граждане других государств, а также лица без гражданства. Тем не менее не все физические лица являются налогоплательщиками РК[2]. Думается, что физическому лицу как носителю статуса налогоплательщика свойственны специфические признаки налогоплательщика.

К общим признакам физических лиц как субъектов налогового права относятся:

1) способность нести и осуществлять права и обязанности, т.е. правосубъектность;

2) приобретение физическим лицом этой способности в силу юридических норм

Специальный признак физического лица как носителя статуса налогоплательщика заключается в наличии у физического лица объекта налогообложения (ст. 12 НК РК)[3]. Для плательщиков подоходного налога вводится такой критерий, как резидентство. В соответствии с п. 2 ст. 189 НК РК «Физическими лицами-резидентами независимо от времени их проживания в РК и любых других критериев, признаются физические лица, являющиеся гражданами РК, а также подавшие заявление о приеме в гражданство РК или о разрешении постоянного проживания в РК без приема в гражданство РК.Периодом нахождения физического лица для текущего налогового периода в РКпризнается если оно

находится в Республике Казахстан не менее ста восьмидесяти трех календарных дней (включая дни приезда и отъезда) в любом последовательном двенадцатимесячном периоде, оканчивающемся в текущем налоговом периоде(ст.182 п.2 НК РК).Резиденты уплачивают налоги с доходов, полученных как на территории РК, так и в иностранных государствах. Нерезиденты уплачивают налоги с доходов, полученных исключительно на территории РК, которые перечислены в ст.192 НК РК. Следовательно, критериями распространения налоговой юрисдикции на физических лиц и определения физического лица как налогоплательщика является как временной критерий (резидентство), так и территориальный критерий.

Для признания физического лица налогоплательщиком необходимо также, чтобы оно обладало свойствами носителя налоговых прав и обязанностей - правосубъектностью.

Налоговая правосубъектность определяется право- и дееспособностью. Под налоговой правоспособностью предлагается понимать способность лица нести обязанности и иметь права в сфере налоговых правоотношений. Статья 35 Конституции РК предусматривает обязанность каждого уплачивать законно установленные налоги. Из указанной нормы следует, что публичная обязанность уплаты налогов возникает в зависимости от наличия налогового обязательства, предусмотренных налоговым законодательством. В соответствии со ст. *26* НК РК «Налоговым обязательством признается обязательство налогоплательщика перед государством, возникающее в соответствии с налоговым законодательством РК, в силу которого налогоплательщик обязан встать на регистрационный учет в налоговом органе, определять объекты налогообложения и (или) объекты, связанные с налогообложением, исчислять и уплачивать налоги и другие обязательные платежи в бюджет, а также авансовые и текущие платежи по ним, составлять налоговые формы, представлять налоговые формы, за исключением налоговых регистров, в налоговый орган в установленные сроки». . Таким образом, очевидно, что каждое физическое лицо способно нести обязанности и иметь права в сфере налогообложения, а при наличии определенных юридических фактов у такого лица возникают конкретные субъективные права и юридические обязанности по уплате конкретных налогов

Основу правового статуса налогоплательщика составляют его права и обязанности. Очевидно, что исторически обязанности являлись доминирующими в статусе налогоплательщика, однако с течением времени за ним был закреплен значительный перечень прав.

Следует различать общий налогово-правовой статус, которым наделяются все налогоплательщики, независимо от их индивидуальных и групповых особенностей, и специальный, вытекающий из принадлежности лица к выделяемой по определенным критериям (организационно-правовая форма, вид деятельности, численность работающих, объем выручки и т.п.) категории налогоплательщиков либо связанный с уплатой конкретного налога. Общий статус налогоплательщика в полном объеме регулируется общей частью НК РК специальный, как правило, - особенной частью НК РК. Права и обязанности налогоплательщика, составляющие общий налогово-правовой статус, могут быть названы основными, специальный - специальными.

Как правило, права и обязанности налогоплательщика закрепляются взаконодательстве соответствующего государства. Базовыми правами налогоплательщика, которые уже более 20 лет предусмотрены законодательством большинства стран, являются право на информацию, право на получение помощи и право быть услышанным, право на обжалование, право платить не более надлежащей суммы налога, право на определенность, право на частную жизнь, а также право на конфиденциальность и секретность.

Права налогоплательщика устанавливаются НК РК и другими актами составлявшие налоговое законодательство РК . В соответствии с п.1 ст.13НК РК налогоплательщик, в частности, имеет право:

• получать от налоговых органов информацию о действующих налогах и других обязательных платежах в бюджет, об изменениях в налоговом законодательстве РК, разъяснения по порядку заполнения налоговых форм;

• представлять свои интересы в отношениях, регулируемых налоговым законодательством РК, лично либо через своего представителя или с участием налогового консультанта;

• получать результаты налогового контроля в случаях, НК РК;

• получать бесплатно в налоговом органе утвержденные в установленном законодательством РК порядке стандарты оказания государственных услуг, бланки установленных форм налоговых заявлений и (или) программное обеспечение, необходимое для представления налоговых отчетности и заявления в электронном виде;

• по заявлению получать в налоговом органе копию представленной им ранее налоговой отчетности;

• представлять налоговым органам пояснения по исчислению и уплате налогов и других обязательных платежей в бюджет по результатам налогового контроля;

• не позднее двух рабочих дней с момента получения налоговым органом налогового заявления получать выписку из лицевого счета о состоянии расчетов с бюджетом по исполнению налогового обязательства, а также обязательств по исчислению, удержанию и перечислению обязательных пенсионных взносов, обязательных профессиональных пенсионных взносов, исчислению и уплате социальных отчислений;

• по налоговому заявлению получать в порядке и сроки, которые установлены НК РК, справку о суммах, полученных нерезидентом доходов из источников в РК и удержанных (уплаченных) налогов; по запросу получать в порядке и сроки, которые установлены НК РК, сведения об отсутствии (наличии) налоговой задолженности, задолженности по обязательным пенсионным взносам, обязательным профессиональным пенсионным взносам и социальным отчислениям;

• получать сведения о реквизитах, необходимые для заполнения платежного документа, в целях исполнения налогового обязательства по уплате налогов и других обязательных платежей в бюджет, а также информацию о порядке уплаты налогов и других обязательных платежей в бюджет в течение одного рабочего дня с момента обращения в налоговый орган за указанной информацией;

• обжаловать в установленном настоящим Кодексом и другими законодательными актами РК порядке уведомление о результатах налоговой проверки и (или) решение вышестоящего налогового органа, вынесенное по результатам рассмотрения жалобы на уведомление, а также действия (бездействие) должностных лиц налоговых органов;

• требовать соблюдения налоговой тайны;

• бесплатно получать государственные услуги, оказываемые налоговыми органами в соответствии с настоящим Кодексом;

• письменно фиксировать вопросы, возникающие у должностного лица налоговых органов в ходе проведения налоговой проверки, и согласовывать с ним документ, отражающий эти вопросы;

• не предоставлять информацию и документы, не относящиеся к объектам налогообложения и (или) объектам, связанным с налогообложением, за исключением информации и документов, предоставление которых прямо предусмотрено налоговым законодательством РК, законодательством РК о трансфертном ценообразовании, а также законодательством РК о государственном регулировании производства и оборота отдельных видов подакцизных товаров;

• выбрать один из порядков исполнения налогового обязательства при прекращении деятельности, предусмотренных НК РКполучать от налоговых органов и других уполномоченных государственных органов письменные разъяснения по вопросам применения законодательства о налогах и сборах.

Ст.14 НК РК также устанавливает обязанности налогоплательщика, в частности к ним относятся следующие обязанности:

• своевременно и в полном объеме исполнять налоговое обязательство в соответствии с НК РК;

• выполнять законные требования должностных лиц налоговых органов об устранении выявленных нарушений налогового законодательства РК, а также не препятствовать законной деятельности при исполнении ими служебных обязанностей;

• на основании предписания допускать должностных лиц налоговых органов к обследованию имущества, являющегося объектом налогообложения и (или) объектом, связанным с налогообложением;

• предоставлять информацию и документы, предусмотренные законодательством РК о трансфертном ценообразовании;

• применять контрольно-кассовые машины и соблюдать порядок их применения, установленный НК РК;

• подавать налоговое заявление в налоговый орган о проведении документальной проверки в связи с прекращением предпринимательской деятельности индивидуального предпринимателя, деятельности частного нотариуса, частного судебного исполнителя, адвоката, профессионального медиатора, постоянного учреждения, юридического лица-нерезидента, реорганизацией путем разделения и (или) ликвидацией юридического лица

• уведомлять налоговые органы о предстоящем получении подакцизных товаров (за исключением легковых автомобилей), импортируемых из государств-членов Таможенного союза в порядке, установленном уполномоченным органом;

• уведомлять налоговые органы в следующих случаях:при временном ввозе товаров на территорию РК с территории государств-членов Таможенного союза, которые в последующем будут вывезены с территории РК без изменения свойств и характеристик ввезенных товаров; при временном вывозе товаров с территории РК на территорию государств-членов Таможенного союза, которые в последующем будут ввезены на территорию РК без изменения свойств и характеристик вывезенных товаров.

Исполнение налогоплательщиком своих налоговых обязательств должно следовать в полном объеме и в установленные сроки в строгом соответствии с налоговым законодательством РК. Только в таком случае исполнение налогоплательщиком своих налоговых обязательств будет признаваться надлежащим.

В противном случае, в силу принципа обязательности налогообложения неисполнение или ненадлежащее исполнение налогоплательщиком самостоятельно своих налоговых обязательств повлечет за собой применение к нему государством односторонне-властных методов воздействия, направленных на надлежащее исполнение его налоговых обязательств (применение способов обеспечения и мер принудительного исполнения налоговых обязательств).[4]

Литература

1. Тропская, С. С. Правовой статус налогоплательщика - физического лица в Российской Федерации: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук//http://law.edu.ru

2. Гражданский кодекс Республики Казахстан (по состоянию на 29.06.2015 г.)//http://adilet.zan.kz

3. О налогах и других обязательных платежах в бюджет (Налоговый кодекс)Кодекс Республики Казахстан от 10 декабря 2008 года N 99-IV (по состоянию на 16.01.2017)// adilet.zan.kz

4. Порохов Е.В., Комментарий к Налоговому кодексу РК http://www.taxfin.kz/

МАЗМҰНЫ
CONTENTS
СОДЕРЖАНИЕ

Жумкина С.С., Төлен Р.	Қазақ ертегілерін классификациялаудың өзіндік ерекшеліктері……...……1
Жакупова Қ. О.	Эффективность гетерогенного и гомогенного дифференцирования на уроках математики.....3
Варочкина Н.Я.	Применение технологии дифференцированного обучения для повышения качества знаний учащихся по физике.....7
Мысливец Н.М., Мягких М.А.	Использование активных форм обучения на занятиях русской литературы для формирования культурологической компетенции учащихся.....10
Аккожина Р.С.,	Тарих пәнінен білім алушылардың оқу- танымдық іс- әрекетін дамыту үшін ақпараттық материалдармен жұмыс әдістері…….…..13
Смирнова С.В.,	Самостоятельная работа студентов: традиции и новые подходы.....15
Зайнуллина А.Т.	Биология сабақтарында студенттердің пәндік қызығушылықтарын арттыру жолдары…....18
Баекенов Д.К.,	Тарих пәнін оқытуда заманауи әдістемелер мен педагогикалық технологияларды қолдану жолдары……..……..21
Акпарова Н. С.,	Мектеп жасына дейінгі балаларды табиғатпен таныстырудың ерекшеліктері…….……24
Батырбекова Ж. Т.,	Бастауыш сыныптағы оқушылардың оқу техникасын жетілдіру әдістемесі…….…..27
Есбатырова Б. О.	Адамзат өміріндегі музыканың маңызы…….…….....29
Шукенова Б. У.,	Қазақ салт-дәстүрлері» пәнін мектеп бағдарламасына 12енгізу – ұлттық құндылықтардың өміршең болатындығының нақты айнасы…….……...31
Жаукумова А.Р.	*География сабағында оқушылардың функционалдық сауаттылығын арттыру*…….....34
Бейсембаева П.С	Системное обновление содержания образования начальной школы на современном этапе…….37
Досмаганбетова Ж. А.	Қазақ тілі сабақтарында мақал-мәтел арқылы тіл дамыту…….40
Смирнова Л.И.	Реализация профессиональной направленности учебной дисциплины «химия» в подготовке студентов по специальностям технического профиля……43
Кенесбекова Н.К.,	Инновационные технологии в образовании…….……47
Муханбетжанова А.Б.	Ақпараттық-коммуникациялық технологияның білім сапасын арттырудағы мүмкіндігі……..…….……49
Альмишева Л. Ш	Содержание и методика бесед со школьниками……..52
Азимбаева А. М.	Критерийлік бағалау (формативті және суммативті бағалау)……...……..55
Бисаринова А.М.	Деңгейлеп-саралап оқыту технологиясының әдістері……...…….58
Валиева Г.П.	Технологизация образовательного процесса как ресурс обновления содержания школьного образования……..……..60
Искакова Э. К.	Математика сабағында «үш өлшемді әдістемелік жүйе» технологиясын қолдану арқылы оқушы білімін арттыру жолдары…….……62
Салықбаева Б.Ж.	Алгебралық теңдеулерді шешудің негізгі тәсілдері…….……..65
Жаналиева Н. А.	Мектепке дейінгі ұйымдарда оқыту мен тәрбиелеуде грамматикалық әдіс-тәсілдерді қолдану…….……68

Қалтаева М. А.	Оқу үрдісінде жаңа технологияны қолданудың тиімділігі……71
Смагулова М. Ш.	Отбасы тәрбиесінің маңыздылығы……...74
Жакупова Қ. О.	Математика сабағында ақпараттық технологияларды пайдаланудың тиімділігі……77
Калесник И.Ч.-В., Григорьева Л.Г.,	Комплекс образовательных практик как условие формирования у учащихся биологической культуры……80
Ольшук О.С.,	Тьюторское сопровождение профессионального развития педагогов в области компьютерных технологий……82
Журекенова А. Б.,	Обучение талантливых и одарённых на основе инклюзивного подхода……84
Чувакова С.И	Формирование культурной идентичности личности средствами иностранного языка……87
Татаринова И.П	Организация сетевого взаимодействия профессиональных образовательных организаций в условиях реализации образовательных прогамм профессий и специальностей из списка «топ- 50»……90
Судденкова Н.В., Тригубова В.С., Евстафьева Ю.А.,	Сетевое взаимодействие образовательных организаций в практике профориентационной работы среди старшеклассников……92
Савченкова О.А.	Демонстрационный экзамен как инновационный способ формирования и оценивания общих и профессиональных компетенций……95
Панина Н. В.	Элементы дистанционного обучения на уроках математики в профессиональных образовательных организациях……98
Лобанова А. В., Шустина С. В.	Преподавание экономических дисциплин для студентов специальностей технического профиля……101
Иванова О.М., Лазарева И.Ю.	Психологическое сопровождение профессиональной деятельности студентов в области предпринимательства……104
Кравцова Ж.О.	Многоязычная коммуникация как фактор развития концептосферы будущего специалист……107
Азаренкова Н.В.	Применение современных педагогических технологий в профессиональном Образовании……110
Смайлов Қ. Қ., Смайлова К. Қ.,	Оқытудың инновациялық технологияларын пайдалану ерекшеліктері……112
Бакирова С. Ш.	Заманауи білім – жетістікке жетелейді……115
Туркина Т.С., Крылова Е.Г.	Особенности подготовки специалиста среднего звена в условиях реализации компетентностного подхода……118
Ковалева О.Н.	Алгоритм профессионального самоопределения обучающихся в процессе формирования компетентного специалиста……120
Горбачева Н.М.	Использование метода проектов для формирования конкурентоспособной и профессиональной личности обучающегося……123
Володин Д.А.	Миссия кафедры в условиях подготовки Специалистов по ФГОС СПО……126
Володин Д.А.	Актуальные проблемы в организации учебной и производственной практик обучающихся в профессиональном образовании……128
Луцевич Л.В., Полещук М.И., Сороковик Т.И.	Образовательный технолог – новая педагогическая профессия в условиях становления смарт-общества ……130
Бекетова Б.Н.	Оқушылардың функционалдық оқу сауаттылығын дамыту……133
Булакбаева Ж.К.	Проект внедрения полиязычного образования в условиях профессионально-технической подготовки студентов……136

Амзина Г. С.	**Образовательные технологии –ориентация на профессиональное обучение……140**
Минасипова А. К.	«Обновления содержания среднего образования: опыт, проблемы и перспективы развития……..142
Баймуханова Ж. М.	Ағылшын тілін оқытуда интерактивті әдіс-тәсілдерді тиімді пайдалану……...…...145
Калдыбаева А. К.	Ағылшын тілі сабағында ойын элементтерін қолдану…….148
Ташетова Г.Б.	Қазақ тілі мен әдебиет сабағында ақпараттық коммуникациялық технологиялардың тиімділігі……...151
Райсова Г. С.	Бастауыш сыныпта қазіргі заманғы білім беру жүйесінің жаңашылдығы…….153
Шаңқұлова Г. Қ.,	Әдебиеттік оқу сабағында оқушылардың шығармашылықпен жұмыс істеу қабілетін арттыру…….156
Аубакиров М. М.,	Мектеп оқушыларын патриоттық рухта тәрбиелеудің маңызы……..159
Жумабаева Б.Н.,	Білім беру үрдісінде жаңа ақпараттық технологияларды қолдану маңыздылығы……162
Абильдина Н.Ж.	Использование мультимедийных средств на уроках иностранного языка, как средство активизаций познавательной деятельности учащихся……..164
Магуазова Ж.Б.	Внедрение и использование метода и технологий дистанционного обучения в деятельности преподавателей……..169
Жетписова А.К.	Кәсіби қазақ тілін техникалық мамандықтарға бейімдей оқыту технологиясы……172
Сулейменова Г.З	Модульдік технологиямен оқыту- нәтижеге бағытталған білім негізі……174
Тунгушбаева М. Ж.	Жеке тұлғаны қалыптастыруда жаңа педагогикалық технологияларды пайдалану…….176
Баймуханова Б.Ж	Пәндерді оқытуда ақпараттық- коммуникативтік технологияны қолдану…….178
Елисеева Л.В.	Творческие задания на уроках познания мира……..181
Омарова Р.К.	Оқу үрдісінде инновациялық технологиялардың тиімділігі.....185
Мергалиева С.С.	Информационно-коммуникативные технологии-средство развития мотивации учебной деятельности на уроках русского языка и литературы.....188
Быков А.А.	Педагогические особенности начального этапа формирования технической компетентности у обучающихся технических специальностей……...……192
Гуменникова А.А. Ромашкова И.А.	Выявление и развитие математических способностей у студентов технических специальностей…….195
Есенова Л. С.	Студенттердің ақпараттық құзыреттілігін қалыптастырудағы психологиялық кеңес беру жұмысының ролі……...……198
Ефремова Ю. М.	Использование самостоятельной работы как мотивационного фактора развития познавательных способностей студентов для научно-исследовательской деятельности…….……201
Итунина Е. А	Проектно – исследовательская деятельность как способ познания, развитие творческих способностей, личностного роста и социальной активности студентов……204
Молдағалиева Ж.Е.	*Салауатты тамақтану мен химия ғылымының байланыстылығы……207*
Пирожков П.Е.	Факторы стресса и стрессоустойчивости в спорте……..210
Попко Т.П., Борсук Л.В., Черноусова О.Р.	Многовекторное использование образовательных ресурсов допрофильной подготовки и профильного обучения в условиях высокого уровня информационно-коммуникативного сервиса гимназии…….212
Терещенкова С.В.	Психолого-педагогические аспекты активизации самостоятельной учебно-познавательной

	деятельности обучающихся……215
Чернышева Л.В	Развитие математического творчества обучающихся через составление и решение профессионально ориентированных математических задач……...217
Кох Т.А.	Психологическая подготовка студентов среднего профессионального образования к предпринимательской деятельности……...221
Адилова К.	Возможность педагога совершенствовать свою практику через рефлексию.....224
Арыстанова А.	Мектепке дейінгі ұйым мен отбасының ынтымақтастығын нығайтудың жолдары.....227
Абынагиева Ж. Г.	Повышение качества изучения технических дисциплин через использование инновационных технологий……230
Антипов В.А.	Роль электронного контента в изучении технических дисциплин……..232
Дятлова М.Н.	Визуализация механической обработки в рамках изучения пм.01 разработка технологических процессов изготовления деталей машин по специальности 15.02.08 технология машиностроения……..234
Жексембаева А.А.	Стратегии воспитания из студентов специалистов, способных мыслить глобально……..237
Кузова И.А.	Актуальные проблемы в организации процесса производственной практики обучающихся по специальности 29.02.04. Конструирование, моделирование и технология швейных изделий……..240
Мусина Г.Г.	Основные аспекты подготовки конкурентоспособных на рынке труда специалистов……...242
Пещаницкая З.И.	Разработка компетентностно-ориентированных заданий по математике как средство оптимизации предпрофильной подготовки студентов……246
Сарсенова А.К .,	Информационно-обучающая среда залог успешной самостоятельной работы студента……249
Каражбей М. В., Кудрявцева Т. В.	Адаптированные программы как инструмент в профессиональном обучении людей с инвалидностью……..252
Тайжан М. Б.	Арнайы пәндерді оқытуда инновациялық технологиялар элементтерін қолданудың ерекшеліктері……255
Берлибекова А.Е.	Білім беру мектептерін бітірушілерге арналған «КӘСІПТАНУ» арнайы курсының бағдарламасы.....258
Танкеев А. К.,	Сложности внедрения дуальной системы обучения……261
Ахат Г.А.	Арнайы пәндерді оқыту барысындағы инновациялық әдістер мен элементтерді қолданудың тиімділігі……264
Головина К.М.,	Семантика цветовых обозначений в казахской и русской топонимии……267
Суттибаева Г. И.	Үштілдік заман талабы……271
Головина К.М.	Язык судопроизводства……273
Хасенова С.Е.	Построение и проверка версий о виновности определенного лица в убийстве, связанное с инсценировкой без вести пропавшего человека……275
Жунусов Е.Б.	Деятельность международных организаций в области защиты прав человека.....279
Сұраған Ж.Ғ. Чуйшбаев Б.	Некоторые вопросы правового статуса налогоплательщика-физического лица в республике казахстан……283

Научное издание

Білім берудегі инновациялық технологиялар: тәжірибе, ізденіс және даму перспективалары

INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN EDUCATION: EXPERIENCE , SEARCHING AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Инновационные технологии в образовании: опыт, поиск, и перспективы развития

Материалы Международной научно-практической конференции
(Казахстан, Карагандинская обл, г. Жезказган, 25 января 2017 г.)

Редактор С.С. Жумкина
Корректор Ж.С. Нуртазинова
Дизайн и верстка У.Н.Токтаркул
Е.А.Надралиев
Б.К. Орымбаев

Печатается по заявкам участников конференции
Казахстан, Карагандинская обл., г.Жезказган, ул.Гоголя,5
ЧУ «Жезказганский колледж Бизнеса и транспорта»